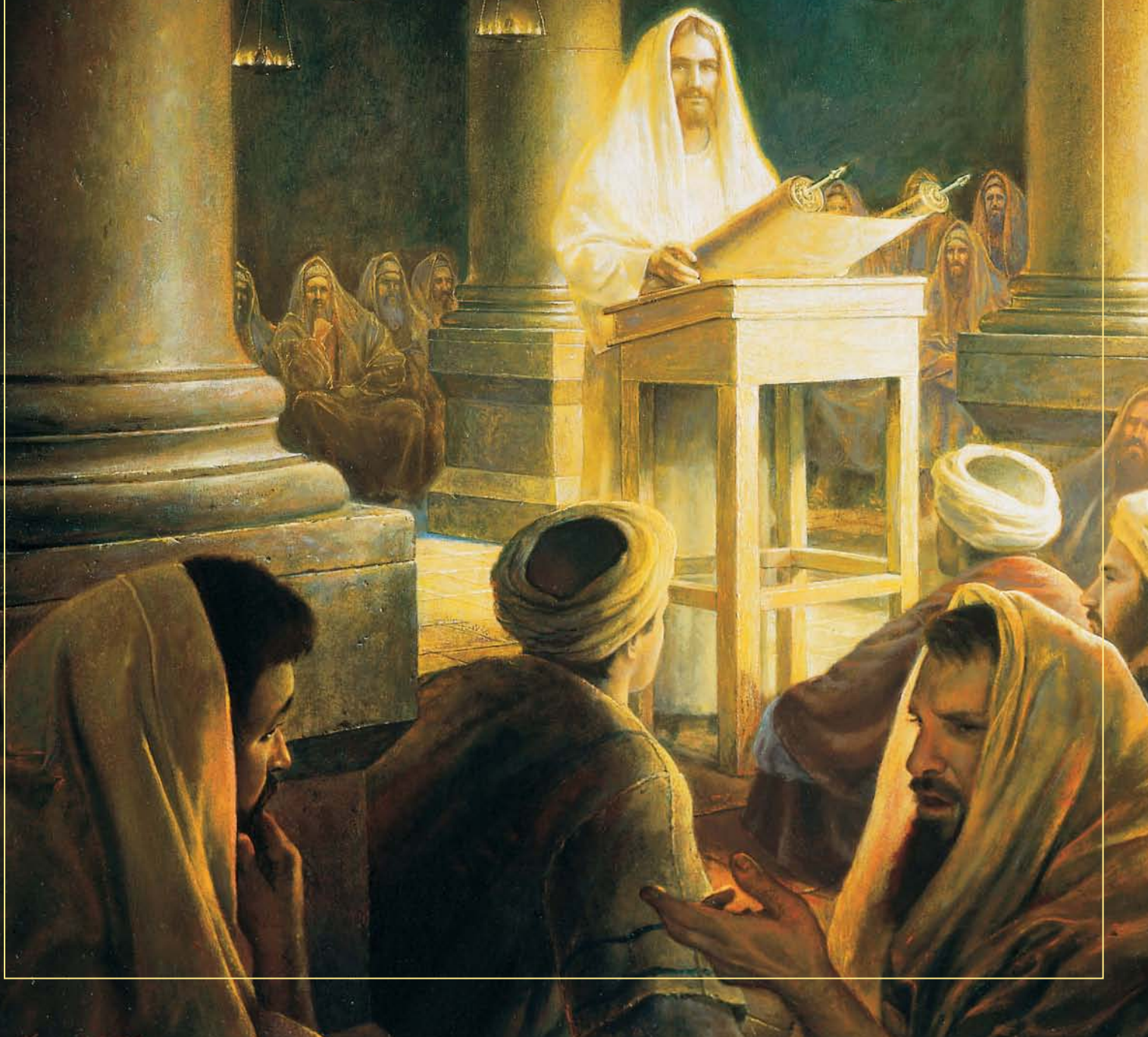

ONDERWIJZEN – GEEN GROTERE ROEPING

Handleiding voor evangelieonderwijs

ONDERWIJZEN – GEEN GROTERE ROEPING

Handleiding voor evangelieonderwijs

Een uitgave van
De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen

Opmerkingen en suggesties

Uw opmerkingen over dit boek stellen wij op prijs. U kunt ze sturen naar:

Curriculum Planning
50 East North Temple Street, Floor 24
Salt Lake City, UT 84150-3200, USA
E-mail: cur-development@ldschurch.org

Noteer uw naam, adres, wijk en ring. Vermeld de titel van het boek. Geef daarna aan wat u in het boek aansprak en waar ruimte is voor verbetering.

- Omslag, blz. 3: Greg K. Olsen, *Jezus in de synagoge te Nazaret*. © by Greg K. Olsen.
Blz. 1: Carl Bloch, *De bergrede*. Met toestemming van het Nationaal Historisch Museum te Frederiksborg in Hillerød.
Blz. 5: David Lindsley, *Hebt gij Mij waarlijk lief, meer dan dezen?* © by David Lindsley.
Blz. 22: Valoy Eaton, *Pionierstuin*. © by Valoy Eaton.
Blz. 29: Carl Bloch, *Jezus en de Samaritaanse vrouw*. Met toestemming van het Nationaal Historisch Museum te Frederiksborg in Hillerød.
Blz. 31: Del Parson, *Verhalen in Galilea*. © by Del Parson.
Blz. 33: Judith Mehr, *Vrouw raakt het kleed van de Heiland aan*. © by Judith Mehr.
Blz. 35: Del Parson, *De goede Herder*. © by Del Parson.

© 2000 by Intellectual Reserve, Inc.

Alle rechten voorbehouden

Printed in Germany

Engels origineel vrijgegeven: 8/98

Ter vertaling vrijgegeven: 8/98

Titel van het origineel: *Teaching, No Greater Call*

36123 120

Dutch

HET GEBRUIK VAN DEZE HANDLEIDING

Voor wie is deze handleiding bestemd?

Deze handleiding is bestemd voor iedereen die in het evangelie onderwijst:

- Ouders.
- Leerkrachten.
- Leidinggevend in priesterschap en hulporganisaties.
- Huisonderwijzers en huisbezoeksters.

Waaruit bestaat deze handleiding?

Onderwijzen – geen grotere roeping bevat richtlijnen en wenken voor evangelieonderwijs.

Deel A

Uw roeping als leerkracht

Dit onderdeel van het boek behandelt het belang van evangelieonderwijs in Gods plan. Er staan ook nuttige wenken in waarmee men zich kan voorbereiden op evangelieonderwijs.

Deel B

Grondbeginselen van evangelieonderwijs

In dit deel van het boek wordt duidelijk hoe men de basis van al het evangelieonderwijs legt.

Deel C

Lesgeven aan verschillende leeftijdsgroepen

In dit deel van het boek staan wenken voor evangelieonderwijs aan kinderen, jongeren en volwassenen.

Deel D

Onderwijs thuis

In dit deel staan wenken voor evangelieonderwijs van ouders aan hun kinderen. Er staan ook tips voor huisonderwijzers en huisbezoeksters in.

Deel E

Onderwijs door leidinggevend

In dit deel krijgen leidinggevend in priesterschap en hulporganisaties meer inzicht in hun belangrijke onderwijstaak.

Deel F

Onderwijsmethoden

In dit deel komen verschillende onderwijsmethoden aan bod waarmee leerkrachten hun lessen kunnen verrijken.

Deel G

De cursus Evangelieonderwijs

In dit deel staan twaalf lessen ter voorbereiding op evangelieonderwijs. Deze lessen zijn bestemd voor onderwijs in klassikaal verband. Maar ze kunnen ook individueel of in gezinsverband worden bestudeerd.

Hoe kan deze handleiding worden gebruikt?

Onderwijzen – geen grotere roeping is meer een handleiding dan een boek dat je van begin tot eind helemaal leest. Het kan gebruikt worden als:

- Een persoonlijke handleiding.
- Als naslagwerk tijdens bijeenkomsten onderwijsverbetering.
- Als lesboek voor de cursus Evangelieonderwijs.
- Als handleiding voor leidinggevend met leerkrachten in hun organisatie.

Om zoveel mogelijk uit dit boek te halen, moeten leerkrachten:

- De onderwerpen in de inhoudsopgave doornemen.
- De artikelen doornemen die betrekking hebben op hun interesses of behoeften.

Ouders willen bijvoorbeeld beter gebruik maken van bepaalde leermomenten om ervoor te zorgen dat hun kinderen geestelijk groeien. In deel D, 'Onderwijs thuis', staat het artikel 'Leermomenten in het gezin', waarin wordt behandeld hoe we leermomenten kunnen herkennen, en hoe we kinderen de beginselen kunnen leren die zij op hun leeftijd kunnen begrijpen. Leerkrachten willen misschien meer onderwijsmethoden in hun lessen verwerken. In de artikelen onder 'Effectieve onderwijsmethoden' in deel B staan nuttige ideeën voor het gebruik van verschillende onderwijsmethoden.

Voor leerkrachten die vaak naar *Onderwijzen – geen grotere roeping* grijpen om hun onderwijs op een hoger peil te brengen, zal dit boek een belangrijke hulpbron worden.

Vervangen publicaties

Dit boek vervangt de volgende publicaties:

- Alle voorgaande uitgaven van *Onderwijzen – geen grotere roeping*
  - *Hoe geef je kinderen les?*
  - *Ideeënboek voor de participatieperiode*
-

Vermelde publicaties

Hierna volgt een alfabetisch gerangschikte lijst met kerkelijk materiaal waarnaar in deze publicatie verwezen wordt. De artikelnummers staan in deze lijst en niet in de tekst van dit boek.

De afdeling 'Activiteiten' in het *Handboek kerkbestuur* (35710 120)

Verhalen uit het Boek van Mormon (35666 120)

Kinderliedjes (31831 120)

Handboek kerkbestuur, boek 2: leidinggevend in priesterschap en hulporganisaties (35209 120)

Catalogus distributiecentrum (artikelnummer verschilt per jaar)

Hulpboek voor de gezinsavond (31106 120)

Evangelieplaten (34730 120)

Evangeliebeginselen (31110 120)

De afdeling 'Evangelieonderwijs en leiderschap' in het *Handboek kerkbestuur* (35903 120)

How to Teach a Song to Children (56005)

Lofzangen (31832 120)

Verbetering evangelieonderwijs: leidraad voor leidinggevend (35667 120)

Register van de Liahona

De afdeling 'Muziek' in het *Handboek kerkbestuur* (35714 120)

Het boekje *Mijn prestatiedagen* (35317 120)

De training van jeugdwerkleidsters – video (56008 120)

Het jeugdwerk – video met drie films (56179 120)

Verhalen uit de Schriften (31120 120)

Leidraad onderwijs (34595 120)

Leer het kind – video (56677 120)

Visual Aids Cutouts (volledige set: 08456; per onderdeel: 33239, 33242 t/m 33250)

INHOUDSOPGAVE

Het gebruik van deze handleiding III

Deel A: Uw roeping als leerkracht

Het belang van evangelieonderwijs in Gods plan

- 1 Geen grotere roeping 3
- 2 De ziel voeden. 5
- 3 Gods opdracht aan de leerkracht 8

Uw geestelijke voorbereiding

- 4 De geest van naastenliefde 12
- 5 U openstellen voor de Geest. 13
- 6 Het woord trachten te verkrijgen 14
- 7 Lijn brengen in uw evangeliestudie 16
- 8 Leven naar uw lessen 18
- 9 Geroepen, aangesteld en grootgemaakt. 20

Onze talenten ontwikkelen

- 10 Bedacht zijn op lesideeën 22
- 11 Een plan voor verbetering van uw onderwijs .. 24
- 12 Hulp van uw leiders 28

Deel B: Grondbeginselen van evangelieonderwijs

Van uw leerlingen houden

- 1 Liefde verzacht het hart 31
- 2 Uw leerlingen begrijpen 33
- 3 Die ene leerling bereiken 35
- 4 Nieuwe en minder-actieve leden steunen 37
- 5 Lesgeven aan leden met een handicap 38

Door de Geest onderwijzen

- 6 De Geest is de ware leerkracht 41
- 7 Met getuigenis lesgeven 43
- 8 De Geest uitnodigen 45
- 9 De Geest herkennen en navolgen in uw onderwijs. 47

De leer uiteenzetten

- 10 De kracht van het woord 50
- 11 De leer zuiver houden. 52
- 12 Uit de Schriften onderwijzen 54

Leergierigheid aanmoedigen

- 13 Leerlingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun evangeliestudie 61
- 14 Besprekingen leiden 63
- 15 Luisteren 66
- 16 Lesgeven door middel van vraagstelling 68
- 17 Leerlingen bij de les houden 71
- 18 Vaststellen of ze iets geleerd hebben 73
- 19 Helpen bij het in praktijk brengen van het geleerde 74

Een optimale onderwijsleersituatie realiseren

- 20 Voor een gerieflijk leslokaal zorgen 76
- 21 Anderen leren hoe zij kunnen bijdragen tot een optimale onderwijsleersituatie 77
- 22 Hoe de leerkracht kan bijdragen tot een optimale onderwijsleersituatie 79
- 23 Eerbied. 82
- 24 Leerlingen die de les verstoren 84

Effectieve onderwijsmethoden

- 25 Gevarieerd onderwijs 89
- 26 Geschikte onderwijsmethoden uitkiezen 91
- 27 Effectieve onderwijsmethoden uitkiezen 92
- 28 Aan de les beginnen 93
- 29 De les afsluiten 94

Vervaardig elk noodzakelijk voorwerp

- 30 Voldoende tijd aan de voorbereiding besteden. 97
- 31 De lessen voorbereiden. 98
- 32 Lessen uit conferentietoespraken en andere bronnen samenstellen 100
- 33 De lessen aan de leerlingen aanpassen 102
- 34 De lessen evalueren. 103
- 35 Door de kerk verstrekte middelen voor evangelieonderwijs 105

Deel C: Lesgeven aan verschillende leeftijdsgroepen

- 1 Kinderen lesgeven 108
- 2 Leeftijdskennmerken van kinderen 110
- 3 Lesgeven aan kinderen van verschillende leeftijden 117
- 4 Jongeren begrijpen en lesgeven 118
- 5 Jongeren en groepsactiviteiten 121
- 6 Volwassenen begrijpen en lesgeven 123

Deel D: Onderwijs thuis

In het gezin lesgeven

- 1 De taak van de ouders. 127
- 2 De vader als leerkracht 129
- 3 De moeder als leerkracht 131
- 4 De gezamenlijke onderwijstaak van de ouders 133

5	Onderwijs door naleving van het evangelie . . .	135
6	Vaste gelegenheden voor onderwijs in gezinsverband	137
7	Leermomenten in het gezin	140
8	De invloed van andere familieleden	142

Huisonderwijs en huisbezoek

9	Het onderwijsaspect van huisonderwijs	145
10	Het onderwijsaspect van huisbezoek	147

Deel E: Onderwijs door leidinggevenden

1	Leidinggeven is onderwijzen	150
2	Onderwijs in leidersvergaderingen	152
3	Onderwijs in gesprekken onder vier ogen	153
4	Leiders instrueren leerkrachten	154

Deel F: Onderwijsmethoden

Aandachttrekkers	159
Aanschouwelijk onderwijs	159
Activiteitenbladen	159
Audiovisueel materiaal (videobanden en audiocassettes)	159
Beeldmateriaal	159
Besprekingen	160
Bord	160
Brainstormen	161
De Schiften – lesgeven uit	161
De Schriften – markeren en annoteren	161
De Schriften – studiebronnen in	161
De Schriften – teksten uit het hoofd leren	161
De Schriften – voorlezen	161
Diorama's	162
Draaidozen	162
Een verhaal zingen	162
Flanelborden	162
Gastspreekers	163
Gebarenversjes	163
Groepsgesprekjes	164
Kaarten	164
Lezingen	164
Muziek	165
Muzikale vertellingen	165
Overheadprojectors	167
Paneldiscussies	167
Papieren poppetjes	168

Platen	168
Poppen	169
Posten	169
Praktijkgerichte technieken	170
Praktijkgevallen	170
Presentaties	171
Rollenspelen	171
Spelletjes	172
Spreekkoren	173
Tekenen	174
Toepassingen	175
Toneelstukjes	176
Uit het hoofd leren	176
Vergelijkingen en aanschouwelijk onderwijs	176
Verhalen	178
Voorbeelden	180
Voordrachten	181
Voorleestoneel	182
Vragen	182
Werkbladen	182
Witbord	183

**Deel G: de cursus Evangelieonderwijs:
materiaal voor de leerkracht**

Wenken voor de leerkracht	186
Individueel en in gezinsverband het cursusmateriaal bestuderen	188
Les 1: Het belang van evangelieonderwijs in Gods plan	189
Les 2: Van uw leerlingen houden	194
Les 3: Door de Geest onderwijzen	198
Les 4: De leer uiteenzetten	203
Les 5: Leergierigheid aanmoedigen	208
Les 6: Een optimale onderwijsleersituatie realiseren (deel 1)	213
Les 7: Een optimale onderwijsleersituatie realiseren (deel 2)	219
Les 8: Effectieve onderwijsmethoden (deel 1)	222
Les 9: Effectieve onderwijsmethoden (deel 2)	227
Les 10: Vervaardig elk noodzakelijk voorwerp	230
Les 11: Onze talenten ontwikkelen	234
Les 12: Gezonden om onderwijs te geven	238

Register	241
---------------------------	-----

A

UW ROEPING ALS LEERKRACHT

HET BELANG VAN EVANGELIEONDERWIJS IN GODS PLAN

Als leerkracht staat u aan de top van het onderwijs, want welk ander onderwijs kan zich qua invloed meten met de onschatbare waarde en de verstrekkende gevolgen van de kennis die gaat over de mens: zijn eeuwige verleden, zijn huidige leven en zijn eeuwige toekomst. Niet alleen dit leven, maar de eeuwigheid is uw vakgebied.

President J. Reuben Clark Jr.

GEEN GROTERE ROEPING

Tijdens een algemene conferentie heeft ouderling Jeffrey R. Holland het volgende gezegd: 'Wij zijn heel dankbaar voor iedereen die lesgeeft. Wij houden van u en waarderen u meer dan wij kunnen zeggen. Wij hebben groot vertrouwen in u.' Hij zei verder: 'Effectief lesgeven en er nog voldoening in vinden ook, vergt veel werk. Maar dat is het waard. We kunnen 'geen grotere roeping' ontvangen. (...) Voor ieder van ons is 'tot Christus [...] komen', zijn geboden onderhouden en zijn voorbeeld volgen om terug te keren tot de Vader absoluut het hoogste en heiligste doel van het menselijk bestaan. Daar anderen behulpzaam bij zijn – onderwijzen, overreden en ze gebedvol leiden om ook de weg van verlossing op te gaan – moet zonder twijfel de op één na belangrijkste taak in ons leven zijn. Misschien heeft president David O. McKay daarom eens gezegd: "Mensen kunnen geen grotere taak hebben dan onderricht geven aan Gods kinderen.'" (*De Ster*, juli 1998, blz. 29.)

De rol van onderwijs in het plan van onze hemelse Vader

Om onze keuzevrijheid volledig en in rechtschapenheid uit te kunnen oefenen, moeten we kennis hebben van de Heiland en de leerstellingen van zijn evangelie. Daarom heeft evangelieonderwijs altijd een grote rol in het plan van onze hemelse Vader voor zijn kinderen gespeeld.

In de voorsterfelijke geestenwereld 'ontvingen [wij onze] eerste lessen (...) en werden voorbereid om in de bestemde tijd des Heren voort te komen en in zijn wijngaard te werken voor de zaligmaking van de zielen der mensen' (LV 138:56). Nadat Adam en Eva uit de hof van Eden waren verdreven, stuurde de Heer engelen om hen in het plan van verlossing te onderwijzen

(zie Alma 12:27–32). Later gebod Hij Adam en Eva om hun 'kinderen [in] deze dingen overvloediglijk te onderwijzen' (zie Mozes 6:57–59).

In iedere bedeling van het evangelie heeft de Heer geboden dat het plan van verlossing verkondigd moest worden. Hij heeft engelen gestuurd (zie Mosiah 3:1–4; Moroni 7:29–32; Geschiedenis van Joseph Smith 1:30–47). Hij heeft profeten geroepen (zie Amos 3:7). Hij heeft in heilige Schriften voorzien (zie LV 33:16). En Hij heeft de mens door middel van de macht van de Heilige Geest de waarheid gegeven (zie 1 Nephi 10:19; Moroni 10:5). Hij heeft zijn volgelingen geboden om hun gezinsleden in het evangelie te onderwijzen (zie Deuteronomium 6:5–7; Mosiah 4:14–15; LV 68:25–28), andere leden van de kerk (zie LV 88:77–78, 122), en mensen die de volheid van het evangelie nog niet hebben ontvangen (zie Matteüs 28:19–20; LV 88:81).

Over het belang van evangelieonderwijs in de kerk heeft ouderling Gordon B. Hinckley gezegd: 'De basis van het programma van de kerk is het onderwijzen van de leden in het evangelie. Ter vervulling van deze plicht, die de kerk al vanaf het begin heeft gekregen, zijn er binnen de kerk geweldige onderwijsorganisaties in het leven geroepen – de Aäronische en Melchizedekse priesterschapsquorums, het uitgebreide schoolsysteem van de kerk en de hulporganisaties (...), die allemaal een belangrijke rol in het onderwijs binnen de kerk spelen.' (Conference Report, oktober 1962, blz. 72–73.)

Ieder lid een leerkracht

Toen de herrezen Heiland de Nephieten toesprak, zei Hij: 'Houdt daarom uw licht omhoog, opdat het de wereld beschijne. Ziet, Ik ben het Licht, dat gij omhoog moet houden – wat gij Mij hebt zien doen' (3 Nephi 18:24). De Heer maakte geen onderscheid tussen de mensen die zijn stem hoorden. Ze kregen allemaal de opdracht om te onderwijzen.

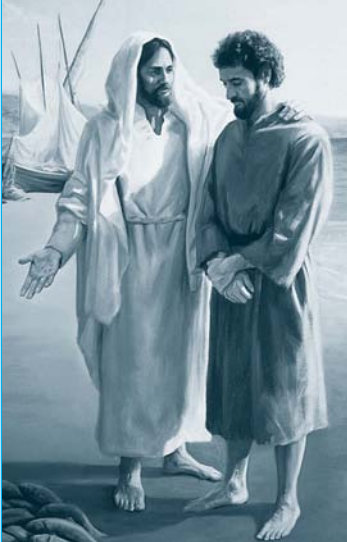
Datzelfde geldt vandaag. De taak om anderen in het evangelie te onderwijzen geldt niet alleen voor hen die formeel als leerkracht zijn geroepen. Als lid van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen hebt u de taak om anderen in het evangelie te onderwijzen. Als ouder,

zoon, dochter, man, vrouw, broer, zus, kerkleider, leerkracht, huisonderwijzer, huisbezoekster, medewerker, buurman, buurvrouw, vriend(in) bent u in de gelegenheid om te onderwijzen. Soms kunt u openlijk en direct onderwijzen, door uw woorden en uw getuigenis. En u onderwijst altijd door uw voorbeeld.

De Heer heeft gezegd: 'Dit is mijn werk en mijn heerlijkheid – de onsterfelijkheid en het eeuwige leven van de mens tot stand te brengen' (Mozes 1:39). Kunt u zich een taak voorstellen die heiliger en edeler is, als u evangelieonderwijs in het licht van het eeuwige heil en de verhoging van Gods kinderen ziet? Het vergt toewijding om uw begrip te vergroten en uw vaardigheden te verbeteren. Maar geeft u eenmaal les op de manier die God heeft geboden dan zal Hij u grootmaken. Het is liefdewerk – een kans om anderen te begeleiden in het juiste gebruik van hun keuzevrijheid, hen tot Christus te leiden en de zegeningen van het eeuwige leven te doen ontvangen.

DE ZIEL VOEDEN

Aan de kust van het meer van Galilea vroeg de herrezen Heer drie keer aan Petrus: 'Hebt gij Mij waarlijk lief?' Iedere keer was het antwoord van Petrus hetzelfde: 'Gij weet, dat ik U liefheb.' De Heer antwoordde toen: 'Weid mijn lammeren. (...) Hoed mijn schapen. (...) Weid mijn schapen' (Johannes 21:15–17).

Deze instructie van de Heer aan Petrus geldt voor iedereen die is geroepen om Hem te dienen. President Gordon B. Hinckley heeft geschreven: 'Er is honger in het land en echte dorst – grote honger naar het woord van de Heer en ongeleeste dorst naar de zaken van de Geest. (...) De wereld hongert naar geestelijk voedsel. Het is onze plicht, en wij zijn in de gelegenheid, om de ziel te voeden.' ('Voed de geest en de ziel', *De Ster*, oktober 1998, blz. 3; zie ook Amos 8:11–12.)

Het evangelie van Jezus Christus: duurzame voeding voor de ziel

Net als we goed voedsel nodig hebben om lichamelijk te overleven, hebben we het evangelie van Jezus Christus nodig om geestelijk te overleven. Onze ziel wordt gevoed door alles wat met Christus te maken heeft en ons dichterbij Hem brengt, of het nu in de Schriften staat, door de hedendaagse profeten is gezegd of door andere nederige dienstknechten van God wordt gepredikt. De Heiland heeft zelf gezegd: 'Ik ben het brood des levens; wie tot Mij komt, zal nimmermeer hongeren en wie in Mij gelooft, zal nimmermeer dorsten' (Johannes 6:35).

Onderwijs dat voedzaam voor de ziel is, bouwt mensen op, versterkt hun geloof en geeft hun het vertrouwen om levensproblemen te doorstaan. Het motiveert hen om zonden te verzaken en tot Christus te komen, zijn naam aan te roepen, zijn

geboden te onderhouden en in zijn liefde te verblijven (zie LV 93:1; Johannes 15:10).

Sommige leringen zijn geen voedsel voor de ziel

Veel onderwerpen zijn interessant, belangrijk en zelfs zinvol in het leven, maar voeden de ziel niet. Het is niet onze taak om dergelijke onderwerpen te behandelen. We moeten anderen opbouwen en hen in de beginselen onderwijzen die betrekking hebben op het koninkrijk van God en het eeuwig heil van de mens.

Onderwijs dat het verstand prikkelt zonder tot de geest te spreken, kan niet voedzaam zijn. Evenmin alles wat twijfels oproept over de waarheid van het herstelde evangelie of de noodzaak om onszelf er met hart, macht, verstand en sterkte aan toe te wijden.

Ouderling Bruce R. McConkie heeft gezegd: 'Onderwijs in de leer van het eeuwig heil, verstrek geestelijk voedsel, geef uw getuigenis van de Heiland, de Zoon van God – alles wat daar niet aan voldoet, past niet bij een dienstknecht die door openbaring is geroepen. Alleen als de leden het brood des levens in de kerk ontvangen, zullen zij een rechtschapen leven leiden.' (*Doctrinal New Testament Commentary*, 3 delen [1966–1973], deel 2, blz. 178.)

De opdracht om anderen te voeden

Sommige mensen zijn misschien niet geïnteresseerd in de beginselen van het evangelie. U kunt evenwel met een gebed in uw hart op zoek gaan naar manieren om hen toch in deze beginselen te onderwijzen. We mogen niet vergeten dat het ons doel is om ervoor te zorgen dat anderen door 'het goede woord van God worden gevoed' (Moroni 6:4).

Uw leerlingen zijn misschien net als de Samaritaanse vrouw die Jezus bij de bron van Jakob tegenkwam. Toen Jezus met haar in gesprek raakte, wist zij niet wie Hij was. Maar Hij wist wel wie zij was. Hij was op de hoogte van haar zorgen, plichten en problemen. Hij wist dat zij 'levend water' nodig had. En alleen Hij kon haar dat geven. Hij vroeg haar eerst om wat water. Toen zei Hij tegen haar: 'Een ieder, die van dit water drinkt, zal weder dorst krijgen; maar wie gedronken heeft van het water, dat Ik hem zal geven, zal geen dorst krijgen in eeuwigheid, maar het water, dat Ik hem

President Spencer W. Kimball heeft gezegd: 'Enkele jaren geleden bezochten we een land waar op scholen en in de staatskrant dagelijks vreemde ideologieën en goddeloze leerstellingen werden verkondigd. Elke dag kregen de kinderen de leerstellingen, filosofieën en idealen van hun leerkrachten te horen.

'Iemand heeft eens gezegd dat zelfs de hardste steen zal slijten als er voortdurend water op druppelt. Dat wist ik, daarom vroeg ik naar die kinderen: "Behouden zij hun geloof? Zullen ze niet bezwijken onder de voortdurende druk van hun leerkrachten? Hoe zorgt u ervoor dat zij hun eenvoudige geloof in God niet kwijtraken?"

'Het antwoord luidde ongeveer als volgt: "Wij repareren het reservoir iedere avond. We leren onze kinderen positieve rechtschapenheid zodat de valse leerstellingen geen vat op hen krijgen.

Ondanks de overstelpende druk van buitenaf, groeien onze kinderen op in geloof en rechtschapenheid."

'Zelfs beschadigde dammen kunnen gerepareerd en behouden worden, en zandzakken kunnen het water tegenhouden. En door herhaalde waarheid, gebeden, evangeliebeginselen, uitingen van liefde en interesse van de ouders kan het kind worden gered en op het rechte pad worden gehouden.' (Faith Precedes the Miracle [1972], blz. 113–114.)

zal geven, zal in hem worden tot een fontein van water, dat springt ten eeuwigen leven.' Haar interesse was gewekt. Ze had oprechte interesse in wat Hij te zeggen had. Toen Hij getuigde dat Hij de Messias was, geloofde ze Hem. Ze ging heen en getuigde van Hem onder haar volk. (Zie Johannes 4:1–30.)

Zuster Susan L. Warner, voormalig tweede raadgeefster in het algemeen jeugdwerkpresidium, heeft de volgende ervaring verteld: 'Wij hebben echt geprobeerd 's morgens vroeg met ons gezin in de Schriften te lezen. Maar we waren vaak gefrustreerd als een van onze zoons klaagde en overgehaald moest worden om uit zijn bed te komen. En als hij dan uiteindelijk kwam, legde hij vaak zijn hoofd gewoon op de tafel. Jaren later, toen hij op zending was, schreef hij ons in een brief: "Dank u dat u mij uit de Schriften hebt onderwezen. Ik wil u laten weten dat ik iedere keer als ik deed of ik sliep, eigenlijk luisterde met mijn ogen dicht."

Zuster Warner zei verder: 'Ouders en leerkrachten, als wij onze kinderen leren een erfgoed aan rijke, geestelijke herinneringen op te slaan, zijn onze pogingen nooit voor niets. Soms zal het misschien jaren duren voordat de zaadjes die wij planten vruchten voortbrengen, maar wij kunnen troost vinden in de hoop dat de kinderen op een dag zullen gedenken, hoe zij de dingen van de Geest hebben "ontvangen en gehoord"! Zij zullen zich herinneren wat zij weten en wat zij hebben gevoeld. Zij zullen zich hun identiteit als kinderen van onze hemelse Vader, die hun met een goddelijk doel hierheen heeft gestuurd, herinneren.' (De Ster, juli 1996, blz. 74.)

Als u jongeren lesgeeft, zult u soms denken dat zij niet over de leringen en beginselen van het evangelie willen praten. U komt misschien in de verleiding om vriendelijk te zijn, ze bezig te houden en met hen over hun activiteiten en ervaringen op school te praten. Dat zou een ernstige vergissing zijn. President J. Reuben Clark Jr. heeft gezegd:

'De jeugd van de kerk hongert naar geestelijke zaken; zij willen het evangelie graag leren begrijpen zoals het is, zuiver en onvervalst. (...)

'Deze cursisten, die u lesgeeft, werken aan een geestelijke volwassenheid die zij

vrij snel kunnen bereiken als u hen de juiste voeding geeft. (...)

'(...) U hoeft [hen] niet te besluipen om hen de godsdienst in het oor te fluisteren, maar u kunt het gewoon vrijuit met hen bespreken. U hoeft de godsdienstige waarheden niet met een wereldse mantel te bedekken; u kunt hen openlijk met deze waarheden confronteren. (...) Het is niet nodig om ze voorzichtig te benaderen met kinderverhaaltjes; ze hoeven niet vertroeteld of betutteld te worden.' (Zie *De koers die de kerk voor het onderwijs heeft uitgezet* [brochure, 1994], blz. 4, 7, 10.)

Een zuster werd geroepen om de 12- en 13-jarigen in de zondagsschool les te geven. Haar man heeft later opgeschreven dat zij uitvoerig met hem besproken had wat het 'juiste voedsel' voor deze leerlingen zou zijn, zelfs als zij een 'amusanter "toetje" zouden verlangen'. Hij noteerde haar ervaringen terwijl zij de ziel van de jongeren in haar klas voedde:

'Zij onderwees hen in het voedsel dat groei tot stand bracht, en zij moedigde hen aan om hun Schriften mee te nemen en de geweldige leerstellingen van het koninkrijk te overwegen.

'Het kostte veel tijd, maar wat belangrijker was, ze moest erop vertrouwen dat de leerlingen werkelijk door het evangelie gevoed wilden worden en dat het voedsel uit de Schriften en van de Geest hun daadwerkelijk ten goede zou komen. Naarmate de maanden verstreken, vond er een geleidelijke verandering plaats. De leerlingen namen geregeld hun Schriften mee, ze spraken wat vrijer en gewilliger over het evangelie en het wonder van de boodschap begon tot hen door te dringen.

'De ouders begonnen haar te vragen wat er in de klas plaatsvond, waarom hun kinderen de Schriften mee naar de kerk wilden nemen, en zelfs, als grapje, hoe ze alle vragen moesten beantwoorden die hun kinderen op zondag aan tafel over de leerstellingen en beginselen van het evangelie stelden. De leerlingen verlangden naar het evangelie, omdat ze een leerkracht hadden die (...) begreep (...) wat voedszaam was en hoe het gepresenteerd moest worden.' (Jerry A. Wilson, *Teaching with Spiritual Power* [1996], blz. 26–27.)

Als u kleine kinderen lesgeeft, weet u hoe moeilijk het soms is om ze in het evangelie te onderwijzen. Maar kleine

kinderen willen en moeten de beginselen van het evangelie leren. Ze zullen positief reageren op uw inspanningen om liefdevolle, gevarieerde en enthousiaste lessen te geven. Een jeugdwerkleerkracht heeft de volgende ervaring verteld:

‘Ik moet toegeven dat het nogal ongebruikelijk was. Maar het gaf wel aan wat werkelijk telde voor de negenjarigen die ik les gaf. Zonder het zich te realiseren, namen ze de klasbespreking helemaal over. Katie begon. Ze beantwoordde een vraag uit het lesboek over het heilsplan. Vervolgens stelde ze zelf een vraag. Een andere leerling beantwoordde haar vraag waardoor het geheel duidelijker werd voor Katie. Toen stelde John een vraag over hetzelfde onderwerp die wat dieper ging dan Katies vraag. Iemand

beantwoordde die vraag, waarna Carly een vervolgvraag stelde. De rest van de lesperiode bleven de kinderen belangstellende en diepzinnige vragen stellen en beantwoorden, die ongebruikelijk voor kinderen van hun leeftijd waren. Er was geen verdeeldheid onder de kinderen en niemand sprak voor zijn beurt. Door hun eerlijke en openhartige ideeën, die af en toe door mij werden aangevuld, werd het lesmateriaal volledig behandeld. Ze waren leergierig, ze waren op zoek naar antwoorden, ze waren oprecht geïnteresseerd, en hun woorden waren doordacht en vol begrip. Ik begreep toen dat deze kinderen van onze hemelse Vader voorbereid en geïnteresseerd waren om de waarheid van het evangelie te leren kennen.’

GODS OPDRACHT AAN DE LEERKRACHT

‘Onderwijst ijverig, en mijn genade zal met u zijn, opdat gij meer volmaakt moogt worden onderricht in de theorie, in de beginselen, in de leer, in de wetten van het evangelie, en in alle dingen, die tot het koninkrijk van God behoren, die gij dient te begrijpen’ (LV 88:78).

Het volgende is een gedeelte van een toespraak van ouderling Bruce R. McConkie, die hij in 1977 heeft gehouden voor de afdeling zondagsschool van de kerk.

Bij al ons onderwijs vertegenwoordigen wij de Heer en zijn we door Hem aange-
wezen om in zijn evangelie te onderwijzen. Wij zijn de zaakwaarnemers van de Heer, en in die hoedanigheid zijn wij alleen bevoegd om datgene te zeggen wat Hij gezegd wil hebben.

Een zaakwaarnemer vertegenwoordigt zijn opdrachtgever. Zelf heeft hij geen bevoegdheid. Hij handelt in naam van een ander. Hij doet wat hem gezegd wordt. Hij zegt wat hij mag zeggen – niets meer, niets minder.

Wij zijn de zaakwaarnemers van de Heer. Wij vertegenwoordigen Hem. ‘Aangezien gij zaakwaarnemers zijt, hebt gij opdracht van de Heer; en wat gij ook doet volgens de wil des Heren, is de zaak des Heren’ (LV 64:29).

Onze taak als leerkracht is om in zijn leer te onderwijzen en in geen enkele andere. Als we zielen willen redden, kunnen we geen enkele andere koers volgen. Zelf bezitten we geen verlossende macht. Wij kunnen geen wet of leerstelling maken die een ander zal verlossen of doen opstaan. Alleen de Heer kan die dingen doen, en wij zijn aangewezen om over te dragen wat Hij over deze en alle andere evangeliebeginselen openbaart.

Waartoe zijn wij dan bevoegd in ons evangelieonderwijs? Welke opdracht heeft God ons gegeven? De opdracht van een leerkracht is vijfledig:

1. Er is ons geboden – wij hebben hierin geen keus; we kunnen geen andere weg volgen – er is ons geboden om in de beginselen van het evangelie te onderwijzen.

In de openbaring die bekend staat als de ‘wet der kerk’, zegt de Heer: ‘En de ouderlingen, priesters en leraars dezer kerk moeten [in] de beginselen van mijn evangelie onderwijzen’ (LV 42:12). In meerdere openbaringen staat: predik mijn evangelie en mijn woord, ‘geen andere dingen verkondigende dan hetgeen de profeten en apostelen hebben geschreven, en hetgeen hun door de Trooster door middel van het gebed des geloofs is geleerd’ (LV 52:9).

Het is duidelijk dat we niet kunnen uitleggen wat we niet weten. Schriftstudie is een voorwaarde voor evangelieonderwijs. Daarom heeft de Heer bijvoorbeeld bevolen:

‘Onderzoek de Schriften’ (Johannes 5:39).

‘Onderzoek deze geboden’ (LV 1:37).

‘[Bewaart] mijn woord als een schat’ (Matteüs naar Joseph Smith 1:37).

‘Bestudeer mijn woord’ (LV 11:22).

‘Onderzoek de profeten’ (3 Nephi 23:5).

‘Ik zeg u, dat gij deze dingen dient te onderzoeken. Ja, Ik geef u een gebod, dat gij deze dingen ijverig onderzoekt; want groot zijn de woorden van Jesaja’ (3 Nephi 23:1).

‘Tracht niet mijn woord te verkondigen, maar tracht eerst mijn woord te verkrijgen, en dan zal uw tong worden losgemaakt; dan zult gij, indien gij dit verlangt, mijn Geest en mijn woord hebben, ja, de macht Gods om mensen te overtuigen’ (LV 11:21).

In een tempo van zes bladzijden per dag kunnen we elk jaar alle standaardwerken uitlezen. Maar oprecht zoeken en plechtig peinen, zoals van ons gevraagd wordt, kost meer tijd.

Als wij de Schriften lezen, erover nadenken en bidden, kunnen wij kennis en geestelijke ervaringen ontvangen, die we op geen andere manier kunnen krijgen. Hoe actief en toegewijd de leden van de kerk ook zijn op het bestuurlijke vlak, ze zullen nooit die grote zegeningen krijgen die voortvloeien uit schriftstudie, tenzij ze de prijs van die studie betalen en zich zo het geschreven woord eigen maken.

2. We moeten in de beginselen van het evangelie onderwijzen zoals ze in de standaardwerken staan.

In de wet der kerk zegt de Heer: ‘En de ouderlingen, priesters en leraars dezer kerk moeten [in] de beginselen van mijn evangelie onderwijzen’ en let nu op deze beperking ‘die in de Bijbel en het Boek van

Mormon staan, waarin de volheid van het evangelie is vervat' (LV 42:12).

Dan wijst de Heer op de noodzaak van leiding van de Geest, maar komt daarna weer terug op de schriftuurlijke bron van evangeliewaarheid: 'En gij moet er voor zorgdragen te doen, zoals Ik u met betrekking tot uw onderricht heb geboden, totdat de volheid van mijn Schriften is gegeven' (LV 42:15).

Toen deze openbaring werd gegeven, waren de Bijbel en het Boek van Mormon de enige standaardwerken in de kerk. Nu hebben we ook de Leer en Verbonden en de Parel van grote waarde, en te zijner tijd zullen er ongetwijfeld meer openbaringen worden ontvangen.

3. We moeten door de macht van de Heilige Geest onderwijzen.

Na alle leerkrachten geboden te hebben de evangeliebeginselen over te dragen zoals ze in de standaardwerken staan, zegt de Heer: 'En deze zullen hun leringen zijn, zoals zij door de Geest zullen worden geleid.'

En dan spreekt Hij deze gewichtige woorden: 'En de Geest zal u door het gebed des geloofs worden gegeven; en indien gij de Geest niet ontvangt, moet gij niet onderwijzen.'

Aan die opdracht verbindt Hij deze belofte: 'En wanneer gij door de Trooster uw stem zult verheffen, zult gij spreken en profeteren, zoals het Mij goedgevallen is; want ziet, de Trooster weet alle dingen, en geeft getuigenis van de Vader en van de Zoon' (LV 42:13–14, 16–17).

Iedere leerkracht in welke functie dan ook, zou zo kunnen redeneren:

Als Jezus Christus hier was, dan zou Hij in deze situatie precies het goede zeggen.

Maar Hij is hier niet. In plaats daarvan heeft Hij mij gestuurd om Hem te vertegenwoordigen.

Ik moet zeggen wat Hij zou zeggen als Hij hier was; ik moet zeggen wat Hij gezegd wil hebben.

Dat kan ik alleen als Hij me zegt wat ik moet zeggen.

Die openbaring kan ik alleen door de macht van zijn Geest krijgen.

Wil ik dus als zaakwaarnemer van de Heer kunnen onderwijzen, dan moet ik door de Geest geleid worden.

In een andere openbaring wordt dieper ingegaan op evangelieonderwijs door de macht van de Geest, en wel door geopenbaarde vragen en antwoorden:

Vraag: 'Daarom stel Ik, de Here, u deze vraag: Waartoe waart gij geordend?' (LV 50:13.)

Dat wil zeggen: 'Wat is uw opdracht? Waartoe heb Ik u gemachtigd? Welke bevoegdheid hebt u van Mij ontvangen?'

Antwoord: 'Om mijn evangelie te prediken door de Geest, namelijk de Trooster, die werd uitgezonden om [in] de waarheid te onderwijzen' (LV 50:14).

Dat wil zeggen: 'Uw opdracht, uw bevoegdheid, uw ordening is om mijn evangelie over te dragen, niet uw eigen mening, niet de filosofieën van de wereld, maar mijn

eeuwig evangelie, en dat door de macht van mijn Geest, in harmonie met de geboden die ik al eerder heb gegeven: 'En indien gij de Geest niet ontvangt, moet gij niet onderwijzen.'

Vraag: 'Hij, die van Mij nentwege is geordend en uitgezonden om het woord der waarheid door de Trooster te prediken in de Geest der waarheid, predikt hij door de Geest der waarheid of op een andere wijze?' (LV 50:17.)

Voordat we naar het geopenbaarde antwoord kijken, is het misschien goed om nog eens te stellen dat de Heer het over het evangelieonderwijs heeft, het woord der waarheid, de beginselen van verlossing. Hij heeft het niet over de leringen van de wereld of de geboden der mensen. Het is zinloos die aan te hangen, want ze leiden niet tot verlossing.

De vraag is: als we het evangelie prediken, als we in het woord der waarheid onderwijzen, als we de ware leer van verlossing uiteenzetten, doen we dat dan door de macht van de Heilige Geest of op een andere manier? Het is duidelijk dat die 'andere wijze' om in de waarheid te onderwijzen, de macht van het verstand is.

Nu dan het geopenbaarde antwoord: 'Indien het op een andere wijze geschiedt, dan is het niet van God' (LV 50:18).

Laat hier geen misverstand over bestaan. Al onderwijzen we in de waarheid, tenzij we dat door de macht van de Geest doen, is het niet van God afkomstig. Er is geen bekeering, geen geestelijke ervaring, als de Geest van de Heer er niet bij betrokken is.

Vraag: 'En verder, ontvangt hij, die het woord der waarheid ontvangt, het door de Geest der waarheid of op een andere wijze?' (LV 50:19.)

Antwoord: 'Indien het op een andere wijze geschiedt, dan is het niet van God' (LV 50:20).

Daarom zei ik aan het begin van mijn presentatie dat als ik een bekerende invloed wilde hebben, ik deze presentatie door de macht van de Geest moest houden, en dat u door diezelfde macht moest luisteren en ontvangen. Alleen dan 'begrijpen hij, die predikt, en hij, die ontvangt, elkander en worden beiden opgebouwd, en zij verheugen zich tezamen' (LV 50:22).

4. Wij moeten de evangeliebeginselen toepassen op de behoeften en omstandigheden van onze toehoorders.

De evangeliebeginselen veranderen niet. In alle tijdperken zijn ze hetzelfde. En algemeen zijn de behoeften van mensen in alle tijdperken hetzelfde. Onze problemen zijn hetzelfde als die waarmee de mens sinds het begin der tijden worstelt. Daarom is het niet moeilijk om de beginselen van het eeuwige woord op onze specifieke behoeften toe te passen. De abstracte waarheid moet voor de mens gaan leven, wil zij vrucht dragen.

Nephi citeerde uit het boek Mozes en de geschriften van Jesaja en zei toen: 'Ik maakte alle schriftuur op ons toepasselijk, opdat wij er nut en lering uit mochten trekken' (1 Nephi 19:23) – ofwel, hij paste de leringen van Mozes en Jesaja toe op de behoeften van de Nephieten.

5. *Wij moeten getuigen dat wat wij vertellen, waar is.*

Wij zijn een getuigend volk, en zo hoort het ook. Tijdens onze bijeenkomsten uiten wij met zekerheid dat het werk waarbij wij betrokken zijn, waar is. We bevestigen met vuur en overtuiging dat Jezus de Heer is, dat Joseph Smith zijn profeet is, en dat De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen ‘de enige ware en levende kerk op de ganse aardbodem’ is (LV 1:30).

En wij doen daar goed aan. Maar we moeten meer doen. Van de geïnspireerde leerkracht, degene die door de macht van de Geest onderwijst, wordt verwacht dat hij getuigt dat de leer die hij verkondigt, waar is.

Wat dat betreft heeft Alma ons een goed voorbeeld gegeven. Hij had net een krachtige toespraak over de wedergeboorte gehouden. Toen zei hij dat hij duidelijk had gesproken, dat hij daartoe de opdracht had ontvangen, dat hij teksten had aangehaald, en dat hij de waarheid had verkondigd.

‘En dit is niet alles’, voegde hij eraan toe. ‘Denkt gij niet, dat ik zelf van deze dingen af weet? Ziet, ik getuig u, dat ik weet, dat deze dingen, waarvan ik heb gesproken, wáár zijn’ (Alma 5:45).

Dat is de kroon op het evangelieonderwijs – een persoonlijk getuigenis van de leerkracht dat de leer die hij heeft verkondigt, waar is!

Wie kan een getuigenis tegenspreken? Ongelovigen kunnen de leer betwisten. Ze kunnen de Schriften verdraaien tot ze er aan ten onder gaan. Ze kunnen het een of het ander wegrekenen vanuit een puur intellectueel standpunt, maar tegen een getuigenis kunnen ze niet op.

Als ik zeg dat een bepaalde profetie van Jesaja vervuld is tijdens een bepaalde gebeurtenis in het leven van onze Heiland, staan er veel stemmen klaar om mij daarop aan te vallen en te vertellen dat de wijze mannen van deze wereld er anders over denken. Maar als ik zeg dat ik door de openbaringen van de Heilige Geest in mijn ziel wéét dat die Messiaanse uitspraken verwijzen naar Jezus van Nazaret, de Zoon van God, wat valt er dan nog tegen te spreken? Ik heb dan een persoonlijk getuigenis gegeven van de verkondigde leerstelling, en elke toehoorder die op de Geest is afgestemd, weet in zijn hart dat wat ik gezegd heb, waar is.

Toen Alma getuigd had dat wat hij verteld had waar was, vroeg hij: ‘En hoe denkt gij, dat ik dit zo met zekerheid weet?’ Zijn antwoord wijst alle leerkrachten de juiste weg: ‘Ziet, ik zeg u, dat ze door de Heilige Geest Gods aan mij zijn bekendgemaakt. Ziet, ik heb vele dagen gevestigd en gebeden, opdat ik deze dingen zelf mocht weten. Nu weet ik zelf, dat ze wáár zijn; want de Here God heeft ze door zijn Heilige Geest aan mij geopenbaard, en dit is de geest der openbaring, die in mij is’ (Alma 5:45–46).

En zo hebben wij een duidelijke omschrijving van onze status als zaakwaarnemer van de Heer, en van Gods opdracht aan de leerkracht.

Wij hebben de opdracht gekregen:

1. om in de beginselen van het evangelie te onderwijzen,
2. uit de standaardwerken,
3. door de macht van de Heilige Geest,
4. en deze leringen steeds op onze behoeften toe te passen, en
5. te getuigen dat wat we behandeld hebben, waar is.

Rest mij nog één ding over deze zaak te zeggen, en dat is te getuigen dat de beginselen die ik hier gepresenteerd heb, waar zijn, en dat als we ze opvolgen, we de macht zullen hebben om te bekeren en de ziel van onze medemens te redden.

Ik weet:

Dat de Heer ons geboden heeft om in de beginselen van het evangelie te onderwijzen zoals ze in zijn heilige Schriften staan.

Dat ons onderwijs niet van God is, tenzij dit door de macht van de Heilige Geest gebeurt.

Dat Hij verwacht dat wij de beginselen van de eeuwige waarheid in ons leven toepassen.

Dat we tot een ieder die wil luisteren moeten getuigen dat onze leringen afkomstig zijn van Hem die eeuwig is, en die de mens in deze wereld tot vrede zal brengen, en tot het eeuwige leven in de volgende wereld.

Mogen wij die onderwijzen deze door God aangewezen weg bewandelen, is mijn gebed in de naam van Jezus Christus. Amen.

UW GEESTELIJKE VOORBEREIDING

‘Nu, deze zoons van Mosiah (...) waren sterk geworden in de kennis der waarheid; want zij waren mannen van gezond verstand en zij hadden de Schriften ijverig onderzocht, opdat zij het woord Gods mochten weten.

‘Maar dit is niet alles; zij hadden veel gebeden en gevast; daarom hadden zij de geest der profetie en de geest der openbaring, en wanneer zij leerden, leerden zij met kracht en gezag van God.’

Alma 17:2–3

DE GEEST VAN NAASTENLIEFDE

Aan het eind van zijn aardse bediening zei Jezus tegen zijn discipelen: ‘Een nieuw gebod geef Ik u, dat gij elkander liefhebt; gelijk Ik u liefgehad heb, dat gij ook elkander liefhebt’ (Johannes 13:34). Dat was in die tijd een belangrijke aansporing voor de leerkrachten, en het is ook van belang voor de hedendaagse leerkrachten.

De apostel Paulus legde de nadruk op de behoefte aan naastenliefde, ofwel de reine liefde van Christus: ‘Al ware het, dat ik met de tongen der mensen en der engelen sprak, maar had de liefde niet, ik ware schallend koper of een rinkelende cimbaal. Al ware het, dat ik profetische gaven had, en alle geheimenissen en alles, wat te weten is, wist, en al het geloof had, zodat ik bergen verzetste, maar ik had de liefde niet, ik ware niets. Al ware het, dat ik al wat ik heb tot spijs uitdeelde, en al ware het, dat ik mijn lichaam gaf om te worden verbrand, maar had de liefde niet, het baatte mij niets’ (1 Korintiërs 13:1–3).

Als u christelijke liefde bezit, zult u anderen beter in het evangelie kunnen onderwijzen. Dan zult u worden geïnspireerd om ervoor te zorgen dat anderen de Heiland leren kennen en Hem navolgen.

Wat u kunt doen om de geest van naastenliefde te ontvangen

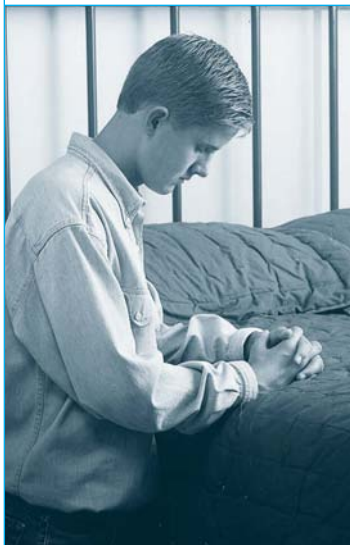
Naastenliefde is een gave die u kunt ontvangen als u om liefde bidt, anderen dient en naar de goede eigenschappen van anderen kijkt.

Bid om met liefde te worden vervuld. De profeet Mormon heeft gezegd: ‘Maar naastenliefde is de reine liefde van Christus, en duurt voor eeuwig; en wie ook ten laatsten dage in het bezit er van wordt bevonden, met hem zal het wél zijn. Daarom, (...) bidt tot de Vader met alle kracht van uw hart, dat gij met deze liefde moogt worden vervuld’ (Moroni 7:47–48). U zult die reine liefde van Christus misschien niet onmiddellijk of volledig in antwoord op uw gebeden ontvangen. Maar als u rechtschapen leeft en oprecht en nederig om die zegen blijft bidden, zult u die liefde ontvangen.

Dien anderen. We gaan van andere mensen houden als we hen dienen. Als we het voorbeeld van de Heiland volgen en onze eigen belangen ten behoeve van anderen buiten beschouwing laten, zullen we ontvankelijker voor de Geest zijn. Als u voor uw leerlingen in gebed gaat, hun behoeften overweegt en uw lessen goed voorbereidt, zal uw liefde voor hen toenemen. (Zie ‘Die ene leerling bereiken’ op blz. 35–36 voor andere manieren om uw leerlingen te helpen).

Kijk naar de goede eigenschappen van anderen. Als u de goede eigenschappen van anderen leert kennen, zal uw begrip voor hen als kinderen van God toenemen. De Geest zal de waarheid van dat begrip bevestigen waardoor u hen meer zult waarderen en liefhebben.

U OPENSTELLEN VOOR DE GEEST

Ouderling Bruce R. McConkie heeft gezegd: 'Er is geen prijs te hoog, (...) geen strijd te zwaar, geen offer te groot, als wij daardoor de gave van de Heilige Geest ontvangen en ervaren.' (A New Witness for the Articles of Faith [1985], blz. 253.)

Zo leven dat we ontvankelijk voor de Geest zijn

Wat kunnen we na ontvangst van de gave van de Heilige Geest doen om die Geest daadwerkelijk bij ons te hebben? Ouderling Dallin H. Oaks heeft gezegd: 'Onderrichten door de Geest vereist dat we de geboden onderhouden en rein voor God zijn zodat zijn Geest in onze persoonlijke tempel kan verblijven.' ('Onderrichten en leren door de Geest', *De Ster*, mei 1999, blz. 17.)

Als we 'rein voor God' willen zijn, kunnen we bij alles wat we doen aan de Heiland denken en als ware discipelen door het leven gaan. We kunnen ons van onze zonden bekeren. We kunnen streven naar alles wat 'deugdelijk, liefelijk, eervol of prijzenswaardig' is (Geloofsartikelen 1:13). We kunnen dagelijks de Schriften oprecht bestuderen met het verlangen om 'door het goede woord van God (...) gevoed' te worden (Moroni 6:4). We kunnen goede boeken lezen en naar opbouwende muziek luisteren. We kunnen 'in heilige plaatsen staan' (LV 45:32) door naar de kerk te gaan, aan het avondmaal deel te nemen en zo vaak mogelijk naar de tempel te gaan. We kunnen onze gezinsleden en burens van dienst zijn.

Ouderling Boyd K. Packer heeft gezegd dat 'volledige spiritualiteit gevoelig is voor zelfs de kleinste veranderingen in de omgeving.' ('I Say unto You, Be One', *Brigham Young University 1990–1991 Devotional and Fireside Speeches* [1991], blz. 89.)

We moeten alles vermijden wat tot het verlies van het gezelschap van de Heilige Geest kan leiden. En dat omvat het vermijden van gesprekken en activiteiten die ongepast of lichtzinnig zijn. Onze kleding mag nooit onfatsoenlijk zijn. We mogen anderen geen pijn doen, ook niet door ondoordachte woorden. We mogen de naam van de Heer niet ijdel gebruiken, en ook geen andere vulgaire of grove taal. We mogen niet opstandig en kritisch zijn ten opzichte van de dienstknechten van de Heer.

De zegeningen die wij door het gezelschap van de Heilige Geest genieten

Onze hemelse Vader verwacht niet van ons dat wij volmaakt zijn voordat wij zijn Geest kunnen ontvangen. Hij zal ons zegenen voor onze oprechte verlangens en onze ijverige inspanningen om ons uiterste best te doen. President Ezra Taft Benson heeft het volgende over deze zegeningen gezegd:

'De Heilige Geest stemt ons milder. We voelen meer naastenliefde en medeleven voor elkaar. Wij zijn rustiger in onze relaties. We hebben een groter vermogen om elkaar lief te hebben. Mensen willen in onze nabijheid zijn omdat ons gelaat de invloed van de Geest uitstraalt. Ons karakter is rechtschapener. Het resultaat is dat we ontvankelijker zijn voor de influisteringen van de Heilige Geest en zodoende beter in staat geestelijke zaken te begrijpen.' (*De Ster*, september 1988, blz. 5.)

6

HET WOORD TRACHTEN TE VERKRIJGEN

In mei 1829, vlak na de herstelling van het Aäronisch priesterschap, maakte Hyrum Smith, de broer van de profeet Joseph Smith, 'zich grote zorgen over wat zijn taak zou moeten zijn.' Hyrum vroeg aan Joseph naar 'zijn plaats in het grote werk van de herstelling.' (Pearson H. Corbett, *Hyrum Smith – Patriarch* [1963], blz. 48.) In antwoord op zijn nederige verzoek kreeg Hyrum door middel van de profeet Joseph Smith een openbaring. Een deel van deze openbaring heeft betrekking op onze voorbereiding om het evangelie te verkondigen:

'Tracht niet mijn woord te verkondigen, maar tracht eerst mijn woord te verkrijgen, en dan zal uw tong worden losgemaakt; dan zult gij, indien gij dit verlangt, mijn Geest en mijn woord hebben, ja, de macht Gods om mensen te overtuigen' (LV 11:21).

President Ezra Taft Benson heeft gezegd dat deze raad ons 'de volgorde [geeft] waarin wij de macht van God in [ons] onderwijs moeten gebruiken. (...) Probeer eerst het woord te verkrijgen; dan komt het begrip en de Geest; en uiteindelijk de macht om te overtuigen.' (*The Gospel Teacher and His Message* [toespraak tot leerkrachten godsdienstonderwijs, 17 september 1976], blz. 5.)

'Door studie alsmede door geloof'

De Heer heeft ons geleerd hoe wij zijn woord moeten verkrijgen: 'Zoekt wetenschap, ja, door studie alsmede door geloof' (LV 88:118). Wij onderhouden zijn gebod als wij de Schriften ijverig bestuderen, met geloof in ons hart, en gewillig zijn om de geleerde beginselen toe te passen. We onderhouden ook zijn gebod als we onze schriftstudie met vasten en gebed begeleiden.

Ijverig studeren

Ouderling Dallin H. Oaks heeft gezegd: 'Door het bestuderen van de Schriften stemmen wij ons af op de Geest van de Heer. (...)

'Omdat wij geloven dat we door het lezen van de Schriften beter openbaring kunnen ontvangen, worden we aangemoedigd om de Schriften keer op keer te lezen. Daardoor kan onze hemelse Vader ons laten weten wat we moeten weten en doen. Dat is een van de redenen dat de heiligen der laatste dagen in *dagelijkse* schriftstudie geloven.' ('Scripture Reading and Revelation', *Ensign*, januari 1995, blz. 8.)

Als we de Schriften geregeld en ijverig bestuderen en ons oprecht openstellen voor de Geest, zullen we openstaan voor inspiratie bij de voorbereiding van onze lessen. Daardoor zullen we tijdens de les ook bedacht zijn op de influisteringen van de Geest en daar gehoor aan geven. 'Maar verzamelt steeds als schatten de woorden des levens in uw gedachten, en op het juiste ogenblik zal u datgene worden gegeven, dat een ieder moet worden toegemeten' (LV 84:85).

Geloof

Mormon heeft gezegd: 'Twijfelt niet, doch zijt gelovig' (Mormon 9:27). Ook schriftstudie moeten we met een dergelijke houding benaderen. Joseph Smith had bijvoorbeeld een gelovig hart toen hij Jakobus 1:5 las. Daardoor kwam hij te weten dat hij God om wijsheid moest vragen. Hij deed wat er in die tekst stond en vroeg aan de Heer bij welke kerk hij zich moest aansluiten. Door zijn gelovige houding ontving hij een antwoord op zijn gebed. (Zie Geschiedenis van Joseph Smith 1:11–17.)

Gehoorzaamheid

We proberen de beginselen die wij bestuderen na te leven, ook al begrijpen we ze nog niet helemaal. Als we op de woorden van de Heer vertrouwen, zal onze kennis van het evangelie toenemen. De Heer heeft gezegd: 'Indien iemand diens wil [van de Vader] doen wil, zal hij van deze leer weten' (Johannes 7:17).

Gebed en vasten

Het bestuderen van de Schriften is iets anders dan het lezen van een boek of een krant. We moeten iedere dag in gebed gaan voordat we de Schriften bestuderen. Bij de bestudering van de woorden van de Heer, verlaten we ons op de Geest voor verruiming van ons begrip.

Ons gebed om begrip, zal soms vergezeld moeten gaan van vasten. Alma is een goed voorbeeld van iemand die vastte en bad om de waarheid van het evangelie te leren kennen. Nadat hij van de verzoening van Jezus Christus had getuigd, en van de noodzaak om een grote verandering in het hart mee te maken, zei hij: ‘Denkt gij niet, dat ik zelf van deze dingen af weet? Ziet, ik getuig u, dat ik weet, dat deze dingen, waarvan ik heb gesproken, wáár zijn. En hoe denkt gij, dat ik dit zo met zekerheid weet? Ziet, ik zeg u, dat ze door de Heilige Geest Gods aan mij zijn bekend-gemaakt. Ziet, ik heb vele dagen gevast en gebeden, opdat ik deze dingen zelf mocht weten. Nu weet ik zelf, dat ze

wáár zijn; want de Here God heeft ze door zijn Heilige Geest aan mij geopenbaard, en dit is de geest der openbaring, die in mij is’ (Alma 5:45–46). (Zie ook ‘U openstellen voor de Geest’ op blz. 13.)

Onszelf opnieuw aan studie van de Schriften toewijden

President Benson heeft gezegd: ‘Laat ons de grote dingen die wij uit de hand des Heren hebben ontvangen niet lichtvaardig behandelen! Zijn woord is een van de kostbaarste gaven, die Hij ons gegeven heeft. Ik dring er bij u op aan uzelf opnieuw te verplichten tot een dagelijkse studie van de Schriften. Verdiep u er dagelijks in, zodat de macht van de Geest u zal vergezellen in uw roeping. Lees ze in uw gezin en leer uw kinderen ze lief te hebben en te koesteren.’ (Zie ‘De kracht van het woord’, *De Ster*, nummer 6, 1986, blz. 77.)

LIJN BRENGEN IN UW EVANGELIESTUDIE

Ouderling M. Russell Ballard heeft gezegd: 'Daarom is het ons aller plicht om er alles aan te doen ons geestelijk begrip te verruimen door de Schriften en de woorden van de levende profeten te onderzoeken. Als we de openbaringen lezen en onderzoeken, kan de Geest de waarheid van wat we leren in ons hart bevestigen; op die manier spreekt de stem van de Heer tot ieder van ons.' (*De Ster*, juli 1998, blz. 37.)

U kunt de volgende ideeën gebruiken om een studieschema op te stellen en, zoals ouderling Ballard heeft gezegd, uw 'geestelijk begrip te verruimen'. Uw schema moet niet te strak zijn, maar een leidraad om tot een regelmatig evangeliestudie te komen. U kunt het schema als een geheugensteuntje in uw dagboek of een aantekenboekje noteren.

Wat we studeren

Concentreer u met uw studie van het evangelie op de Schriften. U kunt een van de Schriften in zijn geheel bestuderen, of u kunt zich op een of meerdere onderwerpen concentreren en lezen wat er over dat onderwerp in de verschillende standaardwerken staat. U kunt deze twee manieren ook combineren. U kunt een standaardwerk lezen en gaandeweg bepaalde onderwerpen en thema's verder uitwerken. U moet ook de leringen van de hedendaagse profeten bestuderen die worden afgedrukt in de kerkelijke tijdschriften.

Als u als leerkracht werkzaam bent, is uw lesboek een belangrijk onderdeel van uw studieschema.

Ook kunt u in overweging nemen het volgende in uw evangeliestudie te betrekken: (1) het lesmateriaal voor de Melchizedekse priesterschap en de ZHV, (2) leesopdrachten die in de cursus Evangelie-

leer in de zondagsschool worden gegeven, en (3) artikelen uit de kerkelijke tijdschriften.

Wanneer we studeren

Reserveer zo mogelijk een vaste tijd zodat u zonder onderbrekingen kunt studeren. Ouderling Howard W. Hunter heeft gezegd:

'Veel mensen vinden 's morgens vroeg de beste tijd om te studeren, als ze zijn uitgerust en hun gedachten vrij zijn van allerlei zorgen. Anderen geven er de voorkeur aan om na hun werk en alle dagelijkse zorg te studeren, waarmee hun schriftstudie als het ware een dagafsluiting van vrede en rust is.

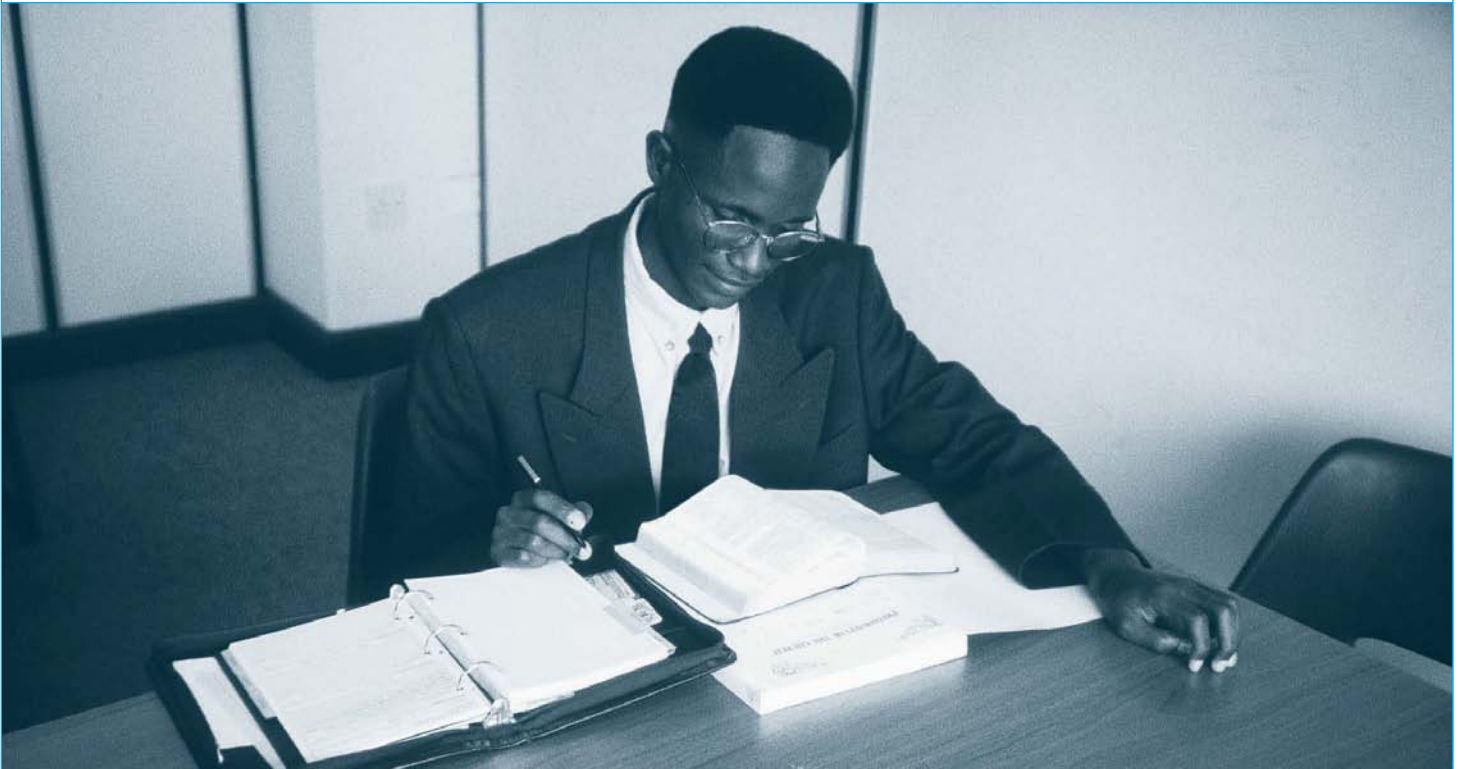
'Maar wat misschien nog belangrijker dan het tijdstip is, is een vaste studietijd. Het zou ideaal zijn als er iedere dag een uur beschikbaar zou zijn. Maar als dat niet mogelijk is, kan dagelijks een half uur ook tot goede resultaten leiden. Een kwartier is niet lang, maar het is verbazingwekkend hoeveel licht en kennis er op dit belangrijke gebied kan worden verkregen.' (*Conference Report*, oktober 1979, blz. 91–92; of *Ensign*, november 1979, blz. 64.)

Hoe we studeren

Voor we gaan studeren, moeten we om inzicht en begrip bidden. Laat wat u leest op u inwerken en bedenk hoe u zich in uw leven op die beginselen kunt toeleppen. Leer gehoor te geven aan de influisteringen van de Geest.

Overweeg of het gebruik van de volgende ideeën uw studie ten goede zal komen:

- Overweeg onder het lezen: 'Welk evangeliebeginsel wordt hier behandeld? Hoe kan ik dat in mijn leven toepassen?'
- Zorg ervoor dat u een aantekenboekje of een dagboek bij de hand hebt om uw gedachten en gevoelens op te schrijven.

Schrijf op hoe u de leringen in uw leven gaat toepassen. Neem de gedachten die u hebt opgeschreven geregeld door.

- Lees altijd eerst het opschrift of de inleiding voordat u aan een hoofdstuk begint. Daardoor kunt u in het hoofdstuk op specifieke zaken letten.
- Markeer en annotateer uw Schriften. Schrijf verwijzingen in de kantlijn die dat onderwerp verduidelijken.
- Leer bepaalde teksten die u belangrijk vindt uit het hoofd.
- Vervang de naam in een tekst door uw eigen naam om het geheel persoonlijker te maken.
- Bid na uw schriftstudie om uw dank te uiten voor alles wat u hebt geleerd.
- Vertel anderen wat u hebt geleerd. Dat zal het voor u zelf helder maken en zult u het beter kunnen onthouden.

Doe wat u kunt

Een lid van de kerk had al verschillende malen geprobeerd lijn te brengen in haar schriftstudie, maar het wilde niet lukken. Later zei ze daarover:

‘Het leek wel of ik naast het opvoeden van de kinderen en mijn taken in de kerk nooit in staat was om mijn doel volledig te bereiken. Als ik een vaste tijd en plaats had om dagelijks de Schriften te bestuderen, werd mijn schema altijd in de war gegooid door zieke kinderen of door andere gezinsperikelen. In die tijd beschouwde ik mezelf nou niet bepaald als iemand die uitblonk in schriftstudie.

‘Op een dag was mijn moeder op bezoek. Ze keek naar onze grote eettafel die vol lag met kerkmateriaal – waaronder mijn Schriften – en zei: “Ik vind het geweldig dat je altijd je Schriften bestudeert. Ze liggen altijd ergens open.”

‘Plotseling had ik een andere kijk op mezelf. Ze had gelijk. Ik was altijd met mijn Schriften bezig, hoewel ik geen strak studieschema volgde. Ik hield van de Schriften. Ze voedden me geestelijk. Er hingen teksten in mijn keuken die mij tijdens mijn werk opbouwden en teksten die ik met mijn kinderen voor hun toespraakjes uit het hoofd leerde. Ik leefde in een wereld die doorvlochten was met schriftstudie en ik besepte dat ik meer dan genoeg voeding kreeg.’

LEVEN NAAR UW LESSEN

President Spencer W. Kimball heeft tegen een groep leerkrachten gezegd: 'U zult alles doen wat u uw leerlingen leert te doen – vasten, uw getuigenis geven, tiende betalen, naar de kerk gaan, naar de tempel gaan, de sabbat heiligen, met plezier taken in de kerk verrichten, gezinsavond en gezinsgebed houden, aan uw financiële verplichtingen voldoen, eerlijk en integer zijn.' (Men of Example [toespraak tot leerkrachten godsdienstonderwijs, 12 september 1975], blz. 7.)

Ons voorbeeld is een van de machtigste onderwijsmethoden die we tot onze beschikking hebben. Als we werkelijk tot bekering zijn gekomen, zullen al onze gedachten en motivaties door evangeliebeginselen geleid worden. Door alles wat we doen, getuigen we van de waarheid.

Ouderling Bruce R. McConkie heeft gezegd dat ons getuigenis rechtschapen gedrag moet omvatten:

'Als we heldhaftig in ons getuigenis van Jezus willen zijn, moeten we standvastig in Christus en zijn evangelie geloven. Dan moeten we op de hoogte zijn van de waarheid en de goddelijke aard van het werk van de Heer op aarde.

'Maar daar houdt het niet mee op. Er is meer dan geloven en weten. We moeten niet alleen naar het woord luisteren, we moeten daders des woords zijn. Er is meer dan lippendienst voor nodig. We kunnen de Heiland niet uitsluitend met woorden belijden. Er is gehoorzaamheid, aanpassing en persoonlijke rechtschapenheid voor nodig.' (Conference Report, oktober 1974, blz. 45–46; of *Ensign*, november 1974, blz. 35.)

De invloed van een goed voorbeeld

Ons gedrag kan de houding van onze leerlingen positief beïnvloeden. President Thomas S. Monson heeft de volgende ervaring verteld:

'Tijdens de begrafenisdienst van een fijne algemeen autoriteit, H. Verlan Andersen, sprak een van zijn zoons een eerbetoon uit. Het is van toepassing op ons allen, waar we ook zijn en wat we ook doen. (...)

'De zoon van ouderling Andersen vertelde dat hij jaren geleden een afspraakje had om op een zaterdagavond naar een schoolactiviteit te gaan. Hij leende de

gezinsauto van zijn vader. Toen hij de sleutels had gekregen en naar de deur liep, zei zijn vader: "Er is voor morgen niet genoeg benzine meer. Zorg ervoor dat je bijtankt voordat je naar huis gaat."

'Ouderling Andersens zoon vertelde vervolgens dat de activiteit geweldig was. (...) Maar in zijn plezier vergat hij om zijn vaders instructie te volgen en bij te tanken alvorens naar huis te rijden.

'De zondagmorgen brak aan. Ouderling Andersen ontdekte dat de benzinemeter van de auto op leeg stond. De zoon zag zijn vader de autosleutels op tafel leggen. In de familie Andersen was de sabbatdag een dag voor aanbidding en dankzegging, niet voor aankopen.

'Zijn toespraak vervolgend, zei ouderling Andersens zoon: "Ik zag mijn vader zijn jas aantrekken, afscheid van ons nemen, en de grote afstand naar de kerk lopen om daar een vroege vergadering bij te wonen." De plicht riep. De waarheid werd niet het slachtoffer van het gemak.

'In zijn slotopmerkingen tijdens de uitvaartdienst, zei de zoon: "Geen zoon kreeg ooit een doeltreffender les van zijn vader dan ik bij die gelegenheid. Mijn vader kende niet alleen de waarheid, maar leefde er ook naar.'" (*De Ster*, januari 1998, blz. 19.)

Ons gedrag kan ook een negatieve invloed uitoefenen. Toen Alma's zoon Corianton bijvoorbeeld op zending naar de Zoramieten ging, verliet hij de bediening en beging ernstige zonden (zie Alma 39:3). Alma zei dat veel mensen door het gedrag van Corianton op een dwaalspoor waren gebracht. Hij zei tegen Corianton: 'Welke grote ongerechtigheid [hebt] gij over de Zoramieten gebracht; want toen zij uw gedrag zagen, wilden zij niet in mijn woorden geloven' (Alma 39:11).

President Heber J. Grant heeft gezegd: 'Ik vraag van iedereen die belast is met de taak om in het evangelie van Jezus Christus te onderwijzen, het na te leven en de geboden van God te onderhouden, zodat zij door middel van hun voorbeeld zullen onderwijzen.' (*Gospel Standards*, samengesteld door G. Homer Durham [1941], blz. 72.)

Door uw voorbeeld in het naleven van het evangelie:

- Zullen uw woorden door de Geest bekrachtigd worden, waardoor uw getuigenis het hart van uw leerlingen zal bereiken (zie 2 Nephi 33:1). President

Joseph Fielding Smith heeft gezegd: 'Niemand kan iemand anders iets door middel van de Geest leren wat hij of zij niet zelf naleeft.' (*Church History and Modern Revelation*, 2 delen [1953], deel 1, blz. 184.)

- Zult u anderen doen inzien dat de woorden van Christus in het dagelijks leven nageleefd kunnen worden.
- Zal uw gevoel van vrede en geluk dat uit het naleven van het evangelie voortkomt overduidelijk zijn. Het zal uit uw gedrag, uw woorden en de kracht van uw getuigenis blijken.
- Zullen uw leerlingen u vertrouwen, en zullen ze uw leringen gemakkelijker geloven.
- Zal uw eigen getuigenis groeien. 'Indien iemand diens wil [van de Vader] doen wil,' zei de Heiland, 'zal hij van deze leer weten' (Johannes 7:17). U hebt misschien bij uw voorbereiding het gevoel dat u een bepaald beginsel niet voldoende beheerst. Als u het echter met een gebed in uw hart bestudeert, het naleeft en u voorbereidt om het de leerlingen uit te leggen, zal uw eigen getuigenis worden gesterkt en verdiept.

Naleving van het evangelie nastreven

Evangelieonderwijs vereist meer dan alleen voorbereiding en lesgeven. Ouderling Richard G. Scott heeft uitgelegd:

'Uw toewijding om de kostbare kinderen van onze Vader in de hemel les te geven, houdt niet alleen in dat u veel tijd aan de voorbereiding besteedt, of veel vast en bidt om een betere leerkracht te worden. Het is de toewijding om voortdurend in overeenstemming met de leringen en het voorbeeld van de Heiland en zijn dienstknechten te leven. Het is de overgave aan meer spiritualiteit en toewijding, die het de Geest des Heren mogelijk maakt door ú het hart van uw leerlingen te raken, waardoor zij de leringen van de Heer beter kunnen begrijpen.' ('Four Fundamentals for Those Who Teach and Inspire Youth', *Old Testament Symposium Speeches*, 1987, blz. 1.)

Hoewel u niet in alles volmaakt zult zijn, kunt u wel proberen u meer toe te leggen op het naleven van de verkondigde waarheden. U zult veel kracht putten uit uw onderwijs in evangeliebeginselen als u voortdurend probeert om in overeenstemming met die beginselen te leven.

GEROEPEN, AANGESTELD EN GROOTGEMAAKT

President Gordon B. Hinckley heeft iets over het woord grootmaken gezegd, namelijk: 'Volgens mij betekent het: vergroten, duidelijk maken, dichterbij brengen en versterken.' Hij zei dat wanneer priesterschapsdragers hun roeping grootmaken, zij 'het potentieel van [hun] priesterschap grootmaken.' (De Ster, juli 1989, blz. 40, 42.)

Dit is ook op onze roeping als leerkracht van toepassing. Als u uw roeping grootmaakt 'met alle ijver (...) door met alle macht te arbeiden' (Jakob 1:19) zult u uw mogelijkheden om anderen ten goede te beïnvloeden, vergroten.

Jakob en Jozef, de zonen van Lehi, zijn een goed voorbeeld voor mensen die tot leerkracht zijn geroepen. Jakob zei dat hij zijn 'boodschap [...] van de Here' had gekregen. Hij en Jozef waren gewijd, of aangesteld, als 'priesters en leraars voor dit volk'. Vervolgens hielden zij hun 'ambt hoog voor de Here' (Jakob 1:17–19).

De roeping van leerkracht

Als u als leerkracht of leider in de kerk werkzaam bent, kunt u er zeker van zijn dat die roeping van de Heer afkomstig is. Die roeping heeft u door middel van een van zijn dienstknechten ontvangen, en Hij heeft gezegd: 'Hetzij gesproken door mijn eigen stem, of door de stem mijner dienstknechten, dat is hetzelfde' (LV 1:38).

Uw roeping is een heilige kans om dienstbaar te zijn. U bent verantwoording aan de Heer verschuldigd. Uw roeping behoort uw leven positief te beïnvloeden, uw beslissingen te bepalen en u te motiveren om een getrouwe, wijze dienstknecht te zijn.

Toen u werd geroepen om les te geven, hebt u misschien wel gedacht: maar ik ben helemaal niet opgeleid om les te geven. Ik ben helemaal niet in staat om les te geven of een bespreking te leiden. Er zijn zoveel mensen die het veel beter zouden kunnen. Anderen hebben misschien ook meer ervaring of talent dan u. U bent echter de persoon die geroepen is. De Heer zal u als een instrument gebruiken als u nederig, getrouw en ijverig bent. President Thomas S. Monson heeft gezegd:

'Als er broeders of zusters zijn die voelen dat zij niet voorbereid zijn, die zelfs geen

gehoor kunnen geven aan een oproep om te dienen, om te offeren, om anderen tot zegen te zijn, laat hen dan aan deze waarheid denken: Wie God roept, die maakt Hij ook bekwaam. Hij die het niet ontgaat dat er een musje ter aarde valt, zal zijn dienstknecht niet aan zijn lot overlaten.' ('Tranen, tegenslag, geloofsvertrouwen, getuigenis', *De Ster*, september 1997, blz. 6.)

Steunverlening en aanstelling

U zult extra kracht ontvangen als u ter steunverlening in een bijeenkomst wordt voorgesteld en wordt aangesteld. Bij uw aanstelling leggen de priesterschapsleiders hun handen op uw hoofd en geven u de opdracht om uw roeping te vervullen. U krijgt ook een zegen om u te sterken en te leiden.

Geen enkele formele roeping is volledig als iemand niet door het juiste gezag van het priesterschap is aangesteld. Als u als leerkracht bent geroepen en ter steunverlening bent voorgesteld, maar nog niet bent aangesteld, neem dan contact op met uw leider van quorum of hulporganisatie om de aanstelling te regelen.

Uw roeping grootmaken en door de Heer grootgemaakt worden

Zoals al eerder genoemd, maakten Jakob en Jozef hun roeping om tot het volk te prediken groot. Zij onderwezen het volk in het woord van God 'met alle ijver (...) door met alle macht te arbeiden' (Jakob 1:19).

Als u uw roeping grootmaakt, zal de Heer u grootmaken. President Ezra Taft Benson heeft gezegd: 'Als wij ons best doen, kunnen we in het werk van de Heer niet falen. Wij zijn slechts werktuigen. Dit is het werk van de Heer. Dit is zijn kerk en zijn evangelie. Wij werken met zijn kinderen. Als wij ons best doen, zal Hij niet toelaten dat we falen. Hij zal ons grootmaken, zo nodig zelfs groter dan onze eigen talenten en mogelijkheden. Dat weet ik. Ik weet zeker dat velen van u dat ook ervaren hebben. Het is een van de geweldigste ervaringen die een mens kan hebben.' (*The Teachings of Ezra Taft Benson* [1988], blz. 372.)

ONZE TALENTEN ONTWIKKELEN

De Heer heeft voor ons allemaal belangrijk werk te doen. Je zou je kunnen afvragen hoe dat kan. U zou het gevoel kunnen hebben dat er aan u of aan uw vermogens niets bijzonders of voortreffelijks is. (...)

De Heer kan opmerkelijke wonderen verrichten met iemand met middelmatige talenten, als hij maar nederig, ijverig en trouw is in het dienen van de Heer en probeert vooruitgang te maken. Dat komt omdat God de ultieme bron van macht is.

President James E. Faust

BEDACHT ZIJN OP LESIDEEËN

'En nu, daar gij zijt begonnen het woord te leren, zou ik willen, dat gij zoudt voortgaan met onderwijzen en ijverig en matig zijn in alle dingen' (Alma 38:10).

Terwijl hij in zijn tuin bezig was, dacht een ringpresident na over de toespraak die hij binnenkort tijdens de ringconferentie moest houden. Hij was van plan om over hechte gezinnen te spreken.

Zijn buurvrouw, die altijd prachtige bloemen kweekte, was ook in haar tuin bezig. Hij riep haar en vroeg: 'Wat is toch uw tuiniergeheim?'

Haar antwoord was wijs en eenvoudig. Ze zei: 'Ik blijf dicht bij de tuin. Ik ga iedere dag de tuin in, ook al komt het niet gelegen. En als ik hier buiten ben, kijk ik naar mogelijke problemen, zoals onkruid, insecten of de toestand van de grond, die eenvoudig te verhelpen zijn. Maar dan moet je er wel op tijd bij zijn, anders kan het enorme problemen opleveren.'

De ringpresident werd geïnspireerd om de zorg van zijn buurvrouw voor haar tuin te vergelijken met de zorg voor ons gezin. Tijdens zijn conferentietoespraak sprak hij over de tuin van zijn buurvrouw. Hij zei dat als we de relatie tot de andere gezinsleden willen laten groeien en bloeien, we 'dicht bij de tuin' moeten blijven. We moeten iedere dag tijd met elkaar besteden, met elkaar praten, onze waardering uiten en attent zijn op probleempjes die kunnen worden opgelost voordat ze enorm worden.

Een zuster die de toespraak van de ringpresident had gehoord, moest daaraan denken toen ze zag dat een paar van haar planten waren verwelkt. Ze had geen tijd gehad om dagelijks naar de planten te kijken. Dat deed haar aan haar opgroeiende kinderen denken, en ze beseftte dat ze de weinige jaren met hen samen niet moest verspillen. Door de toespraak van haar ringpresident, werd ze een betere ouder.

De ringpresident had het voorbeeld van de Heiland gevolgd, die geestelijke waarheden vaak met bekende alledaagse voor-

werpen en activiteiten vergeleek. U kunt hetzelfde doen. U kunt belangrijke levenslessen uit uw alledaagse activiteiten en observaties halen. Als u over een les en over uw leerlingen nadenkt en bidt, kan uw omgeving tot leven komen met antwoorden op uw vragen en met voorbeelden van evangeliebeginselen.

De volgende twee voorbeelden geven aan hoe andere leerkrachten lessen uit hun observaties van het dagelijks leven hebben gehaald:

Een jeugdwerkleerkracht zag op een zondag een gezin de kerk binnenkomen. Ze zag dat een van de zoons, die bij haar in de klas zat en soms niet al te vriendelijk tegen de andere leerlingen was, zijn zusje hielp. Dat voorbeeld heb ik nodig, dacht ze, ik zal het beginsel bespreken en de jongen helpen. Later vertelde ze het voorbeeld in een les over vriendelijkheid. De kinderen leerden iets uit het voorbeeld, en de jongen begon zijn gedrag ten opzichte van de andere leerlingen te verbeteren.

Een vader en zijn zoon zaten met blokken te spelen. Toen het jongetje het na een aantal pogingen maar niet voor elkaar kreeg om grote bouwwerken op een klein fundament te maken, zag de vader een onderwijsmogelijkheid. Hij legde uit hoe belangrijk het was om een sterk, solide fundament te hebben. Voordat ze verder speelden, las hij Helaman 5:12 voor, waarin staat dat we 'op de rots van onze Verlosser, de Christus, de Zoon van God, [ons] fundament moet[en] bouwen.' Later op die dag bestudeerde het gezin gezamenlijk de Schriften. In een korte les, waarin de tekst die zij hadden gelezen verder werd uitgediept, lieten vader en zoon aan de hand van de blokken zien hoe belangrijk het is om op de fundering van Christus te bouwen.

Uw ogen en oren de kost geven

U kunt de volgende suggesties gebruiken om u overal om u heen lesideeën gewaar te worden.

Bestudeer uw lessen ruim van tevoren. Als u van tevoren weet welke onderwerpen u gaat behandelen, zult u beter dagelijkse gebeurtenissen in uw lessen kunnen verwerken. Als u uit een lesboek lesgeeft, is het goed om een indruk van het gehele lesboek te hebben. Dan zult u bepaalde gebeurtenissen in een les kunnen toepassen die u pas enkele weken later zult geven.

Bid iedere dag om hulp bij uw voorbereiding. Bid uw hemelse Vader dat u zich bewust zult zijn van alledaagse voorvallen waarmee u uw lessen levendig, gedenkwaardig en inspirerend kunt maken.

Houd altijd de leerlingen en de te behandelen onderwerpen in gedachte. Denk aan uw leerlingen. Overweeg hun leven, de beslissingen die zij moeten nemen en de weg die zij bewandelen. Sta open voor lesideeën als u bijvoorbeeld de Schriften bestudeert of van de natuur geniet. U kunt zelfs lesideeën opdoen tijdens de schoonmaak, op uw werk of als u boodschappen doet. Bijna iedere ervaring kan u net dat voorbeeld, die verrijking of verduidelijking geven die u voor een bepaalde les nodig heeft.

Bepaalde indrukken opschrijven

Als u steeds meer lesideeën om u heen gaat zien, is het handig om die indrukken op te schrijven. Zorg ervoor dat u altijd een aantekenboekje bij u hebt om alle mogelijke

lesideeën in op te schrijven. Schrijf ook inzichten op uit toespraken die u hoort of lessen die u bijwoont. Noteer geloofsversterkende ervaringen. Als u er een gewoonte van maakt om notities te maken, zult u zich steeds meer bewust worden van de enorme hoeveelheid lesideeën om ons heen.

Maak u geen zorgen over de manier waarop u al die ideeën gaat gebruiken. Schrijf ze alleen maar op. Soms ziet u dingen die u vrij snel in een bepaalde les kunt gebruiken, maar een andere keer ziet u prachtige voorbeelden van beginselen die u pas weken of misschien wel jaren later zult behandelen. En als u ze niet opschrijft, zult u ze vergeten.

U kunt ook een map maken voor iedere les die u in de komende maanden zult geven. Als u aanschouwelijk onderwijs, vergelijkingen en andere ideeën hebt, doe die dan in de desbetreffende map. Als de tijd aanbreekt om een bepaalde les voor te bereiden, hebt u misschien al een schat aan ideeën en activiteiten om de les te verrijken.

EEN PLAN VOOR VERBETERING VAN UW ONDERWIJS

'Gij [moet] u toeleggen op het voorlezen, het vermanen en het leren. Veronachtzaam de gave in u niet, die u krachtens een profetenwoord geschonken is onder handoplegging (...). Behartig deze dingen, leererin, opdat aan allen blijke, dat gij vooruitgaat. Zie toe op uzelf en op de leer, volhard in deze dingen; want door dit te doen zult gij zowel uzelf als hen, die u horen, behouden' (1 Timoteüs 4:13–16).

Toen Moroni het verslag van de Jaredieten aan het samenvatten was, maakte hij zich zorgen over zijn zwakheid in het schrijven. Hij dacht dat de andere volken die zijn woorden zouden lezen hem zouden bespotten en verwerpen. Hij bad dat de andere volken barmhartig zouden zijn en het woord van God niet zouden verwerpen. Toen gaf de Heer hem de volgende belofte: 'Omdat gij uw zwakheid hebt gezien, zult gij sterk worden gemaakt' (Ether 12:37). De Heer heeft ook tegen Moroni gezegd: 'En als de mensen tot Mij komen, zal Ik hun hun zwakheid tonen. Ik geef de mensen zwakheid, opdat zij nederig mogen zijn; en mijn genade is voldoende voor allen, die zich voor Mij vernederen; want indien zij zich voor Mij vernederen, en geloof in Mij hebben, zal Ik zwakke dingen sterk voor hen doen worden' (Ether 12:27).

U zult zich als leerkracht misschien ook wel eens incapabel voelen. Maar uit deze belofte van de Heer kunt u moed putten. Als u zich nederig opstelt, inziet bij welke aspecten van het onderwijs u zijn hulp nodig heeft, en uw geloof in Hem oefent, zal Hij u op zijn manier sterken en helpen.

Uw eigen sterke en zwakke punten vaststellen

U kunt vooruitgang maken door eerst vast te stellen hoe u er nu voor staat. Deze evaluatie kunt u in tweeën verdelen: uw sterke punten als leerkracht en uw zwakke punten als leerkracht.

Wat zijn mijn sterke punten als leerkracht?

Ga eerst na welke gaven u al van de Heer hebt gekregen die uw onderwijs verrijken. Noteer deze sterke punten in een dagboek, een aantekenboekje of in het schema op bladzijde 25. Als u dat doet, kunt u over de

onderwijsbeginselen nadenken die in dit boek worden benadrukt, zoals: uw leerlingen liefhebben, met de Geest onderwijzen, de leer uiteenzetten, leergierigheid aanmoedigen, de onderwijsleersituatie optimaliseren, effectieve onderwijsmethoden gebruiken, de lessen voorbereiden.

Misschien dat u als leerkracht baat hebt bij uw geduld. Of misschien komt uw bereidwillige glimlach u van pas, of uw interesse in anderen, uw artistieke talent, uw kennis van de Schriften, uw bereidheid om te luisteren, uw rustige instelling, uw gewoonte om u goed voor te bereiden, of uw verlangen om een goede leerkracht te zijn.

Het is niet nodig om heel veel sterke punten op te schrijven. Een paar is voldoende. Waar het om gaat is dat u zich bewust wordt van uw sterke punten. Daar kunt u dan de motivatie uit putten om te werken aan uw minder sterke punten.

Wat zijn mijn zwakke punten als leerkracht?

Als u over uw sterke punten hebt nagedacht, overweeg dan uw recente leservaringen. Bedenk welke gebieden voor verbetering vatbaar zijn. Ook nu kunt u weer over de onderwijsbeginselen nadenken die in dit boek benadrukt worden. U kunt verschillende punten opschrijven die voor verbetering vatbaar zijn. Maar het is waarschijnlijk het beste om aan maximaal een of twee tegelijk te werken. Over het algemeen groeien we 'regel op regel' en 'voorschrift op voorschrift' (2 Nephi 28:30). We moeten handelen 'in wijsheid en orde (...); want het is niet nodig, dat een mens harder loopt dan zijn kracht hem toelaat' (Mosiah 4:27).

Als u een of twee gebieden hebt uitgekozen waarin u verbetering wilt aanbrengen, schrijf ze dan in uw dagboek of uw aantekeningenboekje op.

Een plan ter verbetering opstellen

Om vast te stellen hoe u in de uitgekozen gebieden verbetering gaat aanbrengen, kunt u de volgende vragen stellen:

- Wat kan ik nu doen om een betere leerkracht te worden?
- Welke vaardigheden moet ik ontwikkelen?
- Wie kan mij helpen?
- Welk materiaal is beschikbaar?

Het volgende voorbeeld geeft aan hoe u deze vragen kunt gebruiken. In dit voorbeeld vindt een ZHV-leerkracht dat ze beter moet kunnen vaststellen of de leden van haar klas de lessen goed begrijpen.

Wat kan ik nu doen om een betere leerkracht te worden?

De leerkracht besluit om dit boek door te bladeren, op zoek naar ideeën om onmiddellijk verbeteringen aan te brengen. Als ze ‘Vaststellen of ze iets geleerd hebben’ (blz. 73) leest, ontdekt ze dat ze de leerlingen kan vragen om bepaalde beginselen in hun eigen woorden te herhalen.

Ze besluit om dit idee in haar volgende les te gebruiken. Ze schrijft het plan in haar dagboek op.

Welke vaardigheden moet ik ontwikkelen?

De leerkracht leest ook dat ze de leerlingen tijdens de les moet observeren. Ze zegt tegen haarzelf: ‘Dit is een vaardigheid die ik moet ontwikkelen. Maar daar is wel wat oefening voor nodig.’ Ze schrijft ook dit plan in haar dagboek op.

Als ze over haar plan nadenkt, merkt ze dat ze in ieder geval een sterke eigenschap heeft waar ze op kan bouwen: ze bereidt haar lessen altijd zorgvuldig voor. Omdat ze altijd goed op de hoogte is met het lesmateriaal, is ze beter in staat om de leerlingen te observeren in plaats van naar het lesboek of haar notities te kijken.

Wie kan mij helpen? Welk materiaal is beschikbaar?

Uiteindelijk vraagt de leerkracht zich af of er bepaald materiaal beschikbaar is. Ze heeft dit boek al als hulpmiddel gebruikt. Ze denkt over andere bronnen na: ‘Misschien andere leerkrachten? Kan ik met de coördinator onderwijsverbetering praten of met een andere leerkracht die de leerlingen goed kan observeren? Kan een andere leerkracht een les van mij bijwonen en suggesties geven? Kan de klas mij bepaalde ideeën geven?’

Gebruik dit schema (of een eigen schema) om een plan ter verbetering van uw onderwijs te ontwikkelen. Zet uw antwoorden op de vragen in de open ruimten.

<p>Hoe gaat het nu?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wat zijn mijn sterke punten als leerkracht? ▪ Wat zijn mijn zwakke punten? 	
<p>Wat kan ik verbeteren?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wat kan ik nu doen om een betere leerkracht te worden? ▪ Welke vaardigheden moet ik ontwikkelen? 	
<p>Welke hulpmiddelen kan ik gebruiken?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wie kan mij helpen? ▪ Welk materiaal is beschikbaar? 	

Een doel stellen en de vooruitgang bijhouden

Als u een plan ter verbetering hebt opgesteld, noteer dan een datum waarop u uw doel hoopt te bereiken. U kunt de vooruitgang in uw dagboek of in een aantekeningboekje bijhouden. Als u uw doel onderweg moet bijstellen, kunt u dat gewoon doen.

Als u vindt dat u de geplande vooruitgang hebt geboekt, begin dan aan een ander onderwijsaspect.

De belangrijkste eigenschappen

In uw voortdurende zoektocht om een betere leerkracht te worden, moet u de belangrijkste eigenschappen niet uit het oog verliezen.

President Harold B. Lee heeft een leerkracht beschreven die in zijn kinderjaren een grote invloed op hem heeft gehad. U kunt deze beschrijving als leidraad gebruiken om uw algehele doelmatigheid als leerkracht te evalueren, en een plan ter verbetering op te stellen:

‘Als kind heb ik de belangrijkste godsdienstlessen in de zondagsschool geleerd. Ik kan mij echter maar weinig zondagsschoolleerkrachten herinneren die een blijvende bijdrage aan mijn godsdienstige opleiding hebben geleverd. Een van hen (...) had het buitengewone talent om de lessen over kerkgeschiedenis, zedelijke reinheid en evangeliewaarheid zo diep in mijn ziel te laten doordringen, dat ik ze me nu, bijna veertig jaar later, nog steeds kan herinneren. Ik word nog steeds door haar lessen geleid.

‘Waardoor was zij zo’n succesvolle zondagsschoolleerkracht? Ze had niet uitzonderlijk veel wereldse kennis, en ze was geen pedagoge. Haar uiterlijk was eenvoudig – een vrouw en moeder in een klein stadje op het platteland waar iedereen veel en hard moest werken. Zij had drie eigenschappen waardoor zij volgens mij zo doelmatig was: (1) ze was in staat om alle leerlingen het gevoel te geven dat ze persoonlijk in hen geïnteresseerd was; (2) ze had kennis van en liefde voor het evangelie, ze was in staat om de lessen zo te brengen dat wij ze op ons dagelijks leven konden toepassen; en (3) ze geloofde absoluut in God en had een onwankelbaar getuigenis van het herstelde evangelie van Jezus Christus.

‘Er was nog een andere, minder voor de hand liggende, maar (...) uitermate belangrijke eigenschap die deze persoon en alle andere leerkrachten in het evangelie van Jezus Christus moeten hebben. De Heer heeft de wet van de leerkracht met de volgende woorden omschreven: “En de Geest zal u door het gebed des geloofs worden gegeven; en indien gij de Geest niet ontvangt, moet gij niet onderwijzen” (LV 42:14). (...)

‘Iemand die om hulp bidt, zal de macht van de Heilige Geest ontvangen, en zijn leringen zullen, zoals Nephi heeft gezegd, “door de macht van de Heilige Geest, (...) tot het hart der mensenkinderen” worden gevoerd.’ (*The Teachings of Harold B. Lee*, Clyde J. Williams [1966], blz. 444.)

Als u uw sterke en zwakke punten als leerkracht evalueert, overweeg dan in hoeverre u deze belangrijke eigenschappen bezit. U kunt over de volgende vragen nadenken:

- Merken de leerlingen dat ik van hen houd? Toon ik persoonlijke interesse in alle leerlingen?
- Kunnen zij mijn liefde voor de Heiland en zijn leringen voelen? Laat ik hun zien hoe zij deze leringen in hun leven kunnen toepassen?
- Voelen mijn leerlingen mijn getuigenis van het herstelde evangelie van Jezus Christus? Kunnen ze mijn absolute geloof in God voelen?
- Bid ik vol geloof dat ik door de macht van de Heilige Geest kan onderwijzen?

Ook al bent u onervaren in veel technische onderwijsaspecten, toch kunt u zich op de belangrijkste eigenschappen concentreren. U kunt van uw leerlingen houden. U kunt uw liefde voor de Heiland en zijn leringen voortdurend laten zien. En u kunt de leerlingen deelgenoot maken van uw geloof in God en uw getuigenis van het herstelde evangelie. Terwijl u nog aan uw technische vaardigheden werkt, kunt u al succesvol in de belangrijkste eigenschappen zijn.

Met de hulp van de Heer kunt u vooruitgang maken

Als u naar vooruitgang streeft, zal de Heer u vaak door middel van andere mensen helpen. Het volgende verhaal, verteld door een man die in Oost-Europa als zendingspresident heeft gewerkt, is een voorbeeld van dat beginsel:

‘In de zomer van 1993 bezocht ik een van de pas georganiseerde gemeenten. Voor de zondagsschoolklas stond een pasgedoopt lid. Ze voelde zich helemaal niet op haar gemak voor de klas. Ze nam niet het risico om iets verkeerd te zeggen, en las de les woord voor woord voor. Terwijl ze haar ogen op het lesboek gericht hield, begonnen de aanwezigen onrustig op hun stoel te draaien.

‘Na de les gaf ik haar een compliment voor het feit dat haar les leerstellig zeer juist was. Zo tactvol mogelijk vroeg ik haar of ze wel eens had overwogen om bepaalde vragen ter overweging aan de klas te stellen en daardoor een klasbespreking te stimuleren. Ze antwoordde dat leerkrachten in Europa geen vragen stellen. Toen ik wegging, vroeg ik me af wat we konden doen om haar en veel andere leerkrachten te helpen, in een land waar de kerk nog maar zo kort was gevestigd.

‘In augustus van datzelfde jaar kreeg een echtpaar de opdracht om de kerkelijke onderwijsinstellingen in ons gebied op te starten. We vroegen hen om een aantal instructiebijeenkomsten voor leerkrachten te organiseren. Een van de leerkrachten die hulp nodig had, was die zuster bij wie ik in de klas had gezeten.

‘Vier maanden later bezocht ik die gemeente weer. Er was een wonder gebeurd. Ze stond volledig veranderd voor de klas, evenwichtig en vol vertrouwen. Haar zorgvuldig voorbereide vragen brachten doordachte antwoorden teweeg. Ze reageerde positief op de reacties uit de klas. Ze had een van de aanwezigen van tevoren gevraagd om over een persoonlijke ervaring te vertellen, en nodigde vervolgens anderen uit om iets over dat onderwerp te zeggen. Aan het eind van de les gaf een nieuw lid haar getuigenis.

De leerkracht was even stil en vroeg toen zachtjes: “Voelde u de Geest toen zuster Molnar sprak? Dat is de Geest van de Heer.” Nog vervuld van die rustige en verlichtende gevoelens die in die gehuurde ruimte waren gecreëerd, bedankte ik mijn hemelse Vader voor het echtpaar dat een angstig nieuw lid in de beginselen van evangelieonderwijs had onderwezen. Met hun hulp was zij waarlijk een leerkracht van het evangelie van Jezus Christus geworden.’

HULP VAN UW LEIDERS

Een van de taken van leidinggevendenden in priesterschap en hulporganisaties is het steunen en helpen van leerkrachten. De kwaliteit van het onderwijs binnen de kerk zal toenemen als leiders en leerkrachten een hulpvaardige en zorgzame relatie opbouwen.

In de organisaties van de priesterschap en de hulporganisaties hebben bepaalde leiders tot taak om met bepaalde leerkrachten samen te werken. Zo krijgt een lid van het jeugdwerkpresidium misschien de opdracht om met de leerkrachten te werken die de kinderen van acht tot en met elf jaar les geven. Een lid van het quorumpresidium ouderlingen moet misschien de leerkrachten van het quorum helpen.

Nieuwe leerkrachten inwerken

Als u een nieuwe leerkracht bent, zal uw leid(st)er een gesprek met u hebben – bij voorkeur voor de eerste les. Hij of zij zal met u over het belang van uw roeping praten, en u het benodigde materiaal verstrekken. Nadat u de eerste les hebt gegeven, moet u met uw leid(st)er bespreken hoe het gegaan is.

Met de leid(st)er contact opnemen om overleg te plegen

Neem geregeld contact op met uw leid(st)er om ervaringen uit te wisselen, de behoeften van uw leerlingen te bespreken, problemen op te lossen en overleg te plegen. Hierdoor wordt u in de gelegenheid gesteld om uw plan ter verbetering als leerkracht te bezien.

Dergelijke besprekingen kunnen het beste persoonlijk worden gehouden, maar zo nodig ook per telefoon, post of andere middelen. De besprekingen moeten naar behoefte worden gehouden, maar minimaal eens per kwartaal.

Als een leidster met een mannelijke leerkracht of een leider met een vrouwelijke leerkracht moet praten, dan moeten ze deur openlaten en een andere volwassene in de gang of hal laten wachten. We moeten misverstanden zien te voorkomen.

Als het tijd voor een gesprek met uw leid(st)er is, wees dan voorbereid om over de volgende onderwerpen te praten:

- Wat u van uw roeping als leerkracht vindt.
- Bepaalde ervaringen die u in de klas hebt gehad.
- Voorbeelden van de reacties uit de klas.
- Bijzondere behoeften van leerlingen.
- Uw doelen als leerkracht.
- Wat uw leid(st)er kan doen om u bij het bereiken van uw doelen te helpen.
- Onderwerpen waarvan u vindt dat die tijdens bijeenkomsten onderwijsverbetering besproken moeten worden.

Bezoek in de klas

Sommige leid(st)ers bezoeken als onderdeel van hun roeping iedere week dezelfde klas. Andere leid(st)ers, zoals leden van het jeugdwerkpresidium en het zondagsschoolpresidium, moeten in overleg met de leerkrachten hun klassen af en toe bezoeken. (Zie *Verbetering evangelieonderwijs: leidraad voor leidinggevendenden*, blz. 6.) Als een leid(st)er uw klas wil bezoeken, kunt u hem of haar vragen om eenvoudigweg te observeren of op een andere manier behulpzaam te zijn. Een leid(st)er kan bijvoorbeeld een deel van de les geven, aandacht aan een bepaalde leerling besteden, of met activiteiten helpen.

B

GRONDBEGINSELEN
VAN EVANGELIEONDERWIJS

VAN UW LEERLINGEN HOUDEN

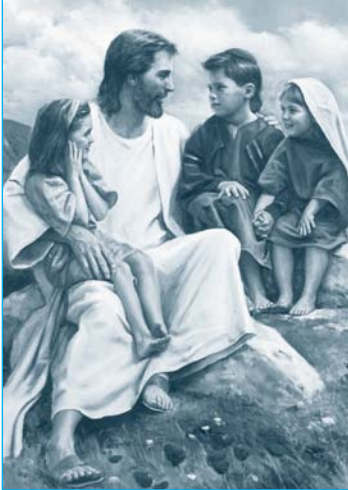

Niets kan de mens er beter toe brengen zijn zonden te verzaken dan hem bij de hand te nemen en met tederheid over hem te waken.

Als iemand mij maar een beetje vriendelijkheid en liefde betoont, wat een macht heeft dat dan over mijn ziel, terwijl het tegenovergestelde allerlei koude gevoelens opwekt en de menselijke gedachten bedrukt.

De profet Joseph Smith

LIEFDE VERZACHT HET HART

‘Niemand kan bij dit werk behulpzaam zijn, tenzij hij ootmoedig en vol liefde is’ (LV 12:8).

Een nieuwe leerkracht had moeite met een paar leerlingen die zich misdroegen. Ze vroeg een lid van het zondagsschool-presidium om advies. Hij stelde haar voor om een experiment uit te voeren. Ze moest een vervelende leerling uitzoeken en die persoon op vijf verschillende manieren laten merken dat ze om hem of haar gaf. Een paar weken later vroeg de leider hoe het ging. Ze vertelde dat de uitgekozen leerling zich niet meer misdroeg. Ze was nu van plan om een andere leerling uit te kiezen. Na twee weken vroeg de leider opnieuw hoe het ging. De leerkracht zei dat ze moeite had om iemand uit te kiezen. Toen hij het voor de derde keer vroeg, vertelde ze dat ze drie verschillende leerlingen had uitgekozen die ze om de beurt had laten weten dat ze om hen gaf. Alle drie misdroegen zij zich niet meer. Liefde had hun hart verzacht.

De liefde van de leerkracht

Als wij liefde voor de leerlingen tonen, worden zij ontvankelijker voor de Geest. Ze worden enthousiaster en stellen zich meer open ten opzichte van ons en de klas. Vaak krijgen zij een hernieuwd gevoel van hun eeuwige waarde en een groter verlangen naar rechtschapenheid.

Ouderling Dallas N. Archibald van de Zeventig heeft uitgelegd:

‘Correct onderricht zal de ziel ontwikkelen.

‘Laten wij een kind bijvoorbeeld vergelijken met een leeg glas en onze kennis en ervaring, die wij over de jaren hebben vergaard, met een volle emmer water. (...) Het [is] onmogelijk om een volle emmer water rechtstreeks in een klein glas te gieten. Door echter de juiste beginselen van kennisoverdracht aan te wenden, kan het glas groter worden gemaakt.

‘Die beginselen zijn: overreding, lankmoedigheid, zachtmoedigheid en ootmoed, ongeveer liefde, vriendelijkheid en zuivere kennis. Zij zullen het glas groter maken, de ziel van het kind, zodat het kind veel meer dan de oorspronkelijke volle emmer zal kunnen ontvangen.’ (*De Ster*, januari 1993, blz. 23.)

Een jeugdwerkleerkracht sprak over de positieve ervaringen die zij en de leerlingen hadden nadat zij hen thuis had bezocht en interesse in hun leven had getoond. Een jongen had altijd moeite om in de klas stil te zitten, en als hij bleef zitten, deed hij niet mee. Maar nadat de leerkracht hem thuis had bezocht, en met hem over zijn interesses had gesproken, begon hij steeds meer naar het jeugdwerk uit te kijken. Een andere leerling zei nooit iets in de klas, maar begon gezellig te praten toen de leerkracht bij haar thuis kwam. Na dat bezoek begon ze ook in de klas mee te doen.

Hoe christelijke liefde ons onderwijs beïnvloedt

De apostel Paulus schreef: ‘Al ware het, dat ik met de tongen der mensen en der engelen sprak, maar had de liefde niet, ik ware schallend koper of een rinkelende cimbaal. Al ware het, dat ik profetische gaven had, en alle geheimenissen en alles, wat te weten is, wist, en al het geloof had, zodat ik bergen verzette, maar ik had de liefde niet, ik ware niets’ (1 Korintiërs 13:1–2). In deze bedeling heeft de Heer gezegd: ‘Niemand kan bij dit werk behulpzaam zijn, tenzij hij ootmoedig en vol liefde is, geloof, hoop en naastenliefde heeft’ (LV 12:8).

Als we leerlingen ten goede willen beïnvloeden, moeten we niet alleen van lesgeven houden, maar moeten we van iedere leerling houden. We moeten ons succes afmeten aan de vooruitgang die onze leerlingen maken, niet aan onze eigen prestaties.

Door liefde zullen we ons anders voorbereiden en zullen we anders lesgeven. Als we van onze leerlingen houden, zullen we voor ieder van hen bidden. Dan zullen we ons uiterste best doen om hun interesses, prestaties, behoeften en zorgen te leren kennen. (Zie ‘Uw leerlingen begrijpen’ op blz. 33–34.) Dan zullen we onze lessen op hun behoeften afstemmen, ook als dat meer tijd en inspanning kost. Dan zullen

we het merken als ze er niet zijn, en zullen we hen herkennen als ze er wel zijn. Dan zullen we zo nodig hulp verlenen. Dan zijn we aan hun eeuwig welzijn toegewijd en zullen we ons uiterste best doen om eraan bij te dragen en er geen afbreuk aan te doen.

De meeste belangrijke eigenschappen van getrouwe en doelmatige leerkrachten hebben op de een of andere manier met liefde te maken. De profeet Mormon heeft gezegd:

‘En naastenliefde is lankmoedig en vriendelijk, niet afgunstig, en niet opgeblazen, zoekt zichzelf niet, is niet lichtgeraakt, denkt geen kwaad, verheugt zich niet in ongerechtigheid, doch verheugt zich in de waarheid, verdraagt alle dingen, gelooft alle dingen, hoopt alle dingen en duldt alle dingen.

‘Daarom, (...) indien gij geen naastenliefde hebt, zijt gij niets, want naastenliefde vergaat nimmer. Houdt daarom vast aan de naastenliefde, die het voornaamste van alles is, want alle dingen moeten vergaan –

‘Maar naastenliefde is de reine liefde van Christus, en duurt voor eeuwig; en wie ook ten laatsten dage in het bezit er van wordt bevonden, met hem zal het wél zijn’ (Moroni 7:45–47).

Aanvullende informatie

Zie les 2 in de cursus Evangelieonderwijs (bladzijde 195–197) voor meer informatie over het belang van liefde voor de leerlingen.

UW LEERLINGEN BEGRIJPEN

Overweeg de laatste les die u hebt gegeven. Waar dacht u aan toen u de les voorbereidde en gaf? Dacht u aan het lesmateriaal? Dacht u over de leerlingen na? Wat wist u eigenlijk van de leerlingen? Als u ze niet kende, had een bepaalde kennis van de leerlingen de les anders doen verlopen?

Een Aäronische-priesterschapsadviseur heeft het volgende verteld:

‘Als quorumadviseur diakenen heb ik het een en ander over 12- en 13-jarige jongens geleerd. Ik begrijp welke moeilijkheden, kansen, ervaringen en vragen jongemannen op die leeftijd hebben. Ik begrijp dat al deze jongemannen onlangs het priester-schap hebben ontvangen en daar op de juiste manier mee om proberen te gaan.

‘Ik ken alle diakenen ook persoonlijk – waar zij van houden, waar zij niet van houden, hun talenten, hun zorgen en de gebeurtenissen in hun leven.

‘Als ik de lessen voorbereid en de jongens lesgeef, probeer ik hen zodanig in de evangeliebeginselen te onderwijzen dat zij ze begrijpen en kunnen ervaren. Om een bepaalde jongeman erbij te betrekken, stel ik een vraag die op de een of andere manier ook met voetbal te maken heeft. Om een andere jongeman erbij te betrekken vertel ik misschien iets over een ervaring van een onlangs gehouden jongenskamp om een bepaald evangeliebeginsel duidelijk te maken. Omdat ik de jongens begrijp, ben ik beter in staat om de lessen op hun leven toe te passen.’

De overeenkomstige eigenschappen en ervaringen van de leerlingen leren kennen

Hoewel ieder mens uniek is, hebben uw leerlingen, volwassenen, jongeren of kinderen, toch bepaalde overeenkomsten. Ten eerste zijn ze allemaal kinderen van

onze hemelse Vader. Iedereen heeft een goddelijk potentieel. Iedereen heeft behoefte aan liefde. Iedereen heeft behoefte aan steun en waardering van anderen.

Naast deze overeenkomstige eigenschappen hebben de leerlingen waarschijnlijk ook soortgelijke ervaringen gehad. Veel volwassenen in de cursus Evangelieleer zijn ouders die veel ervaring hebben opgedaan door het opvoeden van hun kinderen. In het ouderlingenquorum zitten misschien veel broeders die op zending zijn geweest. Veel hogepriesters hebben leidinggevende posities in de wijk of ring bekleed. Veel jongemannen en jongevrouwen gaan naar dezelfde school of soortgelijke scholen.

Er is altijd wel iets dat de leerlingen gemeenschappelijk hebben. U moet erachter komen welke eigenschappen en ervaringen ze gemeenschappelijk hebben, en hoe u er gebruik van kunt maken. Als u dat doet, zullen de leerlingen merken dat uw lessen op hun behoeften en interesses zijn afgestemd. Ze zullen beter aan de les deelnemen en zelfverzekerder bijdragen leveren.

In deel C, ‘Lesgeven aan verschillende leeftijdsgroepen’, kunt u meer informatie over de gemeenschappelijke eigenschappen van verschillende leeftijdsgroepen vinden.

De leerlingen leren kennen

Hoewel de leerlingen veel overeenkomsten hebben, hebben ze allemaal een andere achtergrond. Niemand is hetzelfde. Ze hebben verschillende talenten, interesses en aversies. Ze hebben verschillende vreugden, kansen en moeilijkheden gehad.

Ouderling Neal A. Maxwell heeft als regionaal vertegenwoordiger het volgende gezegd:

‘In een groep, quorum of klas in de kerk zitten misschien wel mensen die zich vervelen, die zich onopgemerkt, maar innerlijk worstelend afvragen wat hun relatie tot de kerk is, die een enkele keer naar de kerk komen en daar hun houding ten opzichte van de kerk op baseren. Anderen zijn hun idealisme kwijt. Maar er zijn ook altijd veel ontwikkelde leden die in de kerk van God als zijnde vol zwakke mensen, vreugde en groei ervaren en met teleurstellingen kunnen omgaan.

‘Met de onvermijdelijke veelheid van persoonlijkheden is onverschilligheid of onzorgvuldigheid in leiderschap en onder-

wijs duidelijk geen indicatie van 'ijverig [...] werkzaam' zijn. Door achteloos en ongevoelig leiderschap en onderwijs betoont het individu zich als een tolgeweg die de leden moeten nemen. Dergelijk leiderschap gaat voorbij aan persoonlijke verschillen of nuttige, persoonlijke aandacht.' (*'A More Excellent Way'* [1973], blz. 56–57.)

Als u alle leerlingen persoonlijk leert kennen, zult u beter voorbereid zijn om de lessen op hun persoonlijke situatie af te stemmen. Door dit begrip zult u manieren kunnen vinden om alle leerlingen aan de besprekingen en andere activiteiten te laten deelnemen. (Zie 'Die ene leerling bereiken' op blz. 35–36.) U zult gaan merken wie bepaalde vragen kan beantwoorden, wie een geloofsverhaal of een persoonlijke ervaring kan vertellen en wie een bepaalde ervaring heeft gehad die op de desbetreffende les betrekking heeft. U zult beter in staat zijn om de antwoorden tijdens de besprekingen te beoordelen en uw lessen aan te passen.

Tijdens de voorbereiding van uw les overeenkomsten en verschillende overwegen

Denk aan de volgende les die u zult geven. Probeer de klas en alle leerlingen in uw gedachten voor te stellen. Misschien denkt u aan iemand die elke week op dezelfde plek zit. Wat weet u over die persoon waardoor u kunt besluiten om een bepaald onderwerp in de les te benadrukken? Wat voor ervaringen heeft die persoon gehad waardoor een ander een bepaald evangeliebeginsel beter kan begrijpen? Dergelijke informatie kan de voorbereiding en het geven van de les beïnvloeden. Daarom wordt er meer van u verwacht dan uitsluitend het lesmateriaal begrijpen. U moet de leerlingen begrijpen – als kinderen van God, als leden van hun leeftijdsgroep en individueel.

DIE ENE LEERLING BEREIKEN

Een coördinator onderwijsverbetering heeft het volgende verhaal verteld:

‘Mij werd gevraagd om een cursus voor alle leerkrachten in de zondagsschool te geven. Ik wist dat ik mensen met heel verschillende persoonlijkheden, achtergronden en behoeften in de klas zou krijgen. Een van hen was een ervaren leerkracht die veel met de jeugd had gewerkt. Een ander had geen zelfvertrouwen als leerkracht, en ze was zich haar tekortkomingen maar al te bewust. Een broeder schaamde zich omdat hij niet veel kennis van de Schriften had.

‘Ik besloot dat ik een manier moest vinden om ze allemaal te bereiken. Voor de eerste les vroeg ik de broeder die niet veel kennis van de Schriften had om iets te vertellen over het ontwikkelen van een plan om het evangelie te bestuderen. Daardoor kreeg ik de kans om onder vier ogen met hem te praten en mijn vertrouwen in hem uit te spreken. Tijdens de les vroeg ik de ervaren leerkracht naar haar ideeën over lesgeven. En ik kreeg ook de kans om de zuster met weinig zelfvertrouwen te bedanken voor het nederige getuigenis dat ze een paar weken eerder in een andere klas had gegeven. Alle drie reageerden ze positief.

‘Tijdens die les zag ik dat een andere leerkracht zich had afgezonderd. Ik besloot na de les even met haar te praten. Ik toonde interesse in haar en vroeg of ik haar kon helpen met een opdracht die ik de klas had gegeven. Iedere week bleef ik naar mogelijkheden zoeken om iedereen in mijn klas te bereiken.

‘Tijdens de cursus kwam ik tot de ontdekking dat dit een bijzondere groep was. Ze deden allemaal mee aan de

levendige besprekingen en vertelden over hun eigen ervaringen. Het leek wel of ze in liefde waren verenigd. Ik merkte dat naarmate ik meer aansluiting zocht en dienstbaarder was, zij steeds gewilliger naar elkaar luisterden en over zichzelf vertelden. Nu ik erop terugkijk, besef ik dat mijn eenvoudige inspanning om ieder van hen persoonlijk te leren kennen, mijn belangrijkste aandeel als leerkracht in de hele cursus was. Zij werden erdoor geïnspireerd om voor elkaar hetzelfde te betekenen.’

Een deel van uw werk als leerkracht is ervoor te zorgen dat de leerlingen de liefde van onze hemelse Vader begrijpen en voelen. En dat kan niet uitsluitend met woorden worden bereikt. We moeten persoonlijk contact met hen opnemen – met de leerlingen die we vaak zien, die we af en toe zien en die we niet zouden zien als we geen contact opnamen. We moeten contact met hen opnemen, of ze nu bereidwillig, ongeïnteresseerd of opstandig zijn. De Heer heeft ons aangespoord om te onthouden dat ‘de waarde van zielen groot is in Gods ogen’ (LV 18:10).

Tijdens de les contact met het individu houden

Ook als u veel mensen tegelijk lesgeeft, kunt u persoonlijk contact met hen houden. U kunt hen bijvoorbeeld persoonlijk begroeten als zij de klas binnenkomen. Dergelijke kleine gebaren kunnen wel degelijk iets betekenen.

Ook kunt u ervoor zorgen dat deelname aan de besprekingen uitnodigend en vertrouwd is. U kunt leerlingen tijdens de gezinsavond of in de kerk een deel van de les laten voorbereiden. U kunt bijzondere verslagen, muziek of gesprekken gebruiken om de talenten van bepaalde personen te gebruiken. Bijvoorbeeld, een minder-actieve broeder met een goede zangstem werd langzamerhand weer actief in de kerk omdat hem af en toe werd gevraagd om in de klas en tijdens andere wijkactiviteiten te zingen.

Mensen stellen het op prijs als hun bijdrage wordt erkend. U kunt ervoor zorgen dat u alle opmerkingen van de leerlingen erkent, en ze zo mogelijk in de les verwerkt. Soms is het nuttig om iemands vraag of opmerking ter verduidelijking te herhalen.

Op andere momenten contact houden

U moet steeds weer nieuwe manieren bedenken om contact met de leerlingen te houden. Alles wat u buiten de les voor hen doet, kan een duidelijke invloed op hun houding ten opzichte van evangeliestudie hebben. U kunt tijd met gezinsleden afzonderlijk spenderen. U kunt met de leerlingen praten als u ze ergens tegenkomt. U kunt hen in moeilijke tijden aanmoedigen en helpen. U kunt belangrijke gebeurtenissen in hun leven onthouden, u kunt hen thuis bezoeken en aan activiteiten deelnemen waar zij aanwezig zijn.

President Thomas S. Monson heeft het volgende verhaal verteld:

‘Louis Jacobson (...) was de zoon van een arme Deense weduwe. Hij was klein van stuk en niet aantrekkelijk – een gemakkelijk doelwit voor zijn klasgenoten. Op een zondag tijdens de zondagsschool lachten de kinderen hem uit omdat hij een vermaakte broek en een versleten overhemd aan had. Hij was te trots om te huilen, maar de kleine Louis

rende de kerk uit, stopte een eind verderop, buiten adem, en ging op de stoeprand zitten uitrusten. (...) Er stroomde helder water door de goot langs de stoeprand. Hij haalde een opgevouwen blad uit zijn zak, waar de samenvatting van de zondagsschoolles op stond, en vouwde er een papieren boot van. Hij zette de boot op het stromende water. Diep uit zijn gekwetste jongenshart kwamen de vastbesloten woorden: “Ik ga daar nooit meer heen.”

‘Plotseling zag Louis door zijn tranen heen in het water de weerspiegeling van een grote, goedgeklede man. Louis keek op en herkende George Burbidge, de superintendent van de zondagsschool.

“Mag ik even bij je komen zitten?” vroeg deze vriendelijke leider.

‘Louis knikte. (...) Tijdens het gesprek werden er verschillende boten te water gelaten. Uiteindelijk stond de leider op, en hand in hand liepen ze terug naar de zondagsschool.’ (Conference Report, april 1977, blz. 106; *Ensign*, mei 1977, blz. 72.)

NIEUWE EN MINDER-ACTIEVE LEDEN STEUNEN

President Gordon B. Hinckley heeft gezegd:

‘Het is niet gemakkelijk om lid te worden van deze kerk. Het houdt meestal in dat we oude gewoonten nalaten, oude vrienden en relaties kwijtraken, en onze intrede doen in een nieuwe, andere en enigszins veeleisende gemeenschap.

‘Met een steeds toenemend aantal bekeerlingen moeten we steeds meer inspanning leveren om ze op hun weg te begeleiden. Allemaal hebben zij behoefte aan drie dingen: een vriend, een taak, en voeding met “het goede woord van God” (Moroni 6:4). Het is onze plicht om daarin te voorzien. (...)

‘Dat is een taak voor iedereen. (...)

‘Ik vraag uw aller hulp bij deze aangelegenheid. We hebben behoefte aan uw vriendelijke aanpak, uw verantwoordelijkheidsgevoel.’ (*De Ster*, juli 1997, blz. 4–48.)

Als leerkracht zult u misschien mensen onderwijzen die pas lid van de kerk zijn geworden, of die op hun weg terug naar de kerk zijn. U kunt de raad van president Hinckley opvolgen door vriendschap met hen te sluiten, door hen in de gelegenheid te stellen aan de lessen deel te nemen en ervoor te zorgen dat zij door het goede woord van God gevoed worden. Hier volgt een aantal ideeën om u daarbij te helpen.

‘Een vriend’

Het Eerste Presidium heeft geadviseerd: ‘De leden verwelkomen onderzoekers en nieuwe leden, en bouwen een vriendschappelijke relatie met hen op. Hierdoor vergemakkelijken ze de sociale overgang naar andere vrienden en een nieuw levenspatroon.’ (‘Nieuwe leden ondersteunen’, bijlage bij brief van het Eerste Presidium, 15 mei 1997.)

U kunt deze mensen bij die overgang helpen door hen uit te nodigen, welkom te heten, bij de naam te noemen als zij in de klas komen, en aan de andere leerlingen voor te stellen.

‘Een taak’

In de kerk hebben alle leerlingen de taak om tot een optimale onderwijsleersituatie bij te dragen (zie blz. 77–78). Nieuwe leden en minder-actieve leden hebben misschien extra aanmoediging nodig om deze taak te aanvaarden.

Hierna volgen een aantal ideeën om hen bij de les te betrekken:

- Stel hen tijdens klasbesprekingen vragen waarvan u weet dat ze die kunnen beantwoorden.
- Moedig hen aan om hun getuigenis te geven en over persoonlijke ervaringen te vertellen.
- Laat hen iets voorlezen. Geef hen de tijd om zich voor te bereiden, praat van tevoren met hen over de teksten of het andere materiaal dat u hen wilt laten voorlezen.
- Moedig hen aan om het gebed uit te spreken. Zet ze niet voor het blok, maar vraag het van tevoren.
- Als u opdrachten uitdeelt, doe dat dan van tevoren zodat ze voldoende tijd hebben om zich voor te bereiden. Bied uw hulp aan als zij vragen hebben.

Als nieuwe en minder-actieve leden aan de klasbesprekingen en andere activiteiten deelnemen, zal hun begrip van het evangelie en hun toewijding aan de Heer en zijn kerk groeien. Ook zullen zij u en de andere leerlingen sterken.

‘Voeding met “het goede woord van God”’

Bekeerlingen en leden die tot de kerk terugkeren, willen meestal graag veel leren. U kunt hen dat enthousiasme en die drang naar kennis helpen vasthouden. Overweeg de volgende suggesties:

- Uit uw enthousiasme over het evangelie.
- Geef uw getuigenis.
- Vertel over uw liefde voor de Schriften.
- Praat met hen buiten de les om – sluit vriendschap en zorg ervoor dat zij de behandelde beginselen goed begrijpen.
- Vertel iets over uw eigen ervaringen in het evangelie.
- Moedig hen aan om de Schriften zelfstandig te bestuderen.

LESGEVEN AAN LEDEN MET EEN HANDICAP

Ouderling Boyd K. Packer heeft het volgende verhaal over zijn eerste jaar als seminariëleerkracht verteld:

‘In mijn klas zat een tienermeisje dat nogal aanstootgevend gedrag vertoonde. Ze deed niet mee en verstoorde de les voortdurend. Ik stelde haar een keer een eenvoudige vraag die ze zonder voorbereiding had kunnen beantwoorden. Ze weigerde brutaal om antwoord te geven.

‘Ik drong wat aan, maar ze bleef brutaal weigeren. Toen zei ik iets onverstandigs. Ik zei dat leerlingen die geen antwoord willen geven ook geen cijfer zouden krijgen. En toen mompelde ik nog: “Dat zul je wel merken. Je past je maar aan.”

‘Toen ik een paar weken later met haar moeder sprak, beschreef ze haar als verlegen, teruggetrokken en onzeker. Maar ik had nooit moeite met verlegenheid of teruggetrokkenheid. Het was haar brutaliteit waar ik moeite mee had.

‘Voordat ik iets over de brutaliteit tegen de moeder kon zeggen, zei ze: “Dat komt door haar spraakgebrek.”

‘Ik reageerde verbaasd. De moeder vroeg: “Maar hebt u dat dan niet gemerkt?” Ik had het niet gemerkt! “Ze zal alles doen om niets in een groep te hoeven zeggen”, zei haar moeder. “Ze schaamt zich enorm voor haar spraakgebrek.”

‘Na het gesprek met de moeder voelde ik me heel klein! Ik had moeten aanvoelen dat er een *reden* voor haar gedrag was. Ik werkte dat hele jaar aan mijn bekering. Ik sprak geregeld met het meisje en kreeg haar aan de praat. “We zullen er samen aan werken”, zei ik tegen haar.

‘Voordat het jaar voorbij was, gaf ze antwoord in de klas en deed ze vaak mee, met hulp van de andere leerlingen.’ (*Teach Ye Diligently*, [1991], blz. 92–93.)

Tijdens zijn aardse bediening was de Heiland uiterst barmhartig ten opzichte van mensen met lichamelijke of geestelijke onvolmaaktheden. Hij gaf hun hoop, begrip en liefde. Als u met dergelijke mensen te maken krijgt, moet u zijn voorbeeld volgen. Raak niet in verlegenheid door hun handicap. Erken dat alle mensen op de een of andere manier anders zijn.

Met liefde en fijngevoeligheid kunt u leerlingen met een handicap bij de les betrekken. U moet misschien met de andere leerlingen samenwerken, zodat zij begrip voor de gehandicapte leerlingen zullen opbrengen en hen zullen accepteren.

Hieronder staan verschillende soorten handicaps en manieren om leerlingen met een handicap te helpen.

Doofheid

Doofheid kan in verschillende gradaties voorkomen, van geringe tot volledige doofheid. Sommige mensen horen nog voldoende met behulp van een gehoorapparaat. Anderen kunnen alleen maar door middel van gebarentaal of liplezen communiceren.

Als u merkt dat een leerling aan gehoorverlies lijdt, wees dan ontvankelijk en besteed extra aandacht aan hem of haar. Bespreek zo nodig met hem of haar wat de beste plaats in de klas is om de besprekingen en activiteiten zo goed mogelijk te kunnen volgen. Misschien is het belangrijk dat hij of zij u zo goed mogelijk kan zien. Misschien wil hij of zij wel aan een bepaalde kant van de klas zitten. Overweeg deze mogelijkheden in een sfeer van hulpvaardigheid en vriendschap, waaruit blijkt dat u graag wilt dat die persoon aan de les deelneemt.

Taal- en spraakgebreken

Door een taal- of spraakgebrek kan iemand moeite hebben om met anderen om te gaan en te communiceren. Het gebrek kan licht of ernstig zijn en op iedere leeftijd voorkomen. Mensen met een taalgebrek begrijpen misschien het gesproken en geschreven woord niet goed. Misschien hebben ze moeite met het vormen van woorden en zinnen om zich uit te drukken. Sommige mensen proberen hun gebrek te verbergen. Anderen, vaak kinderen, zijn zich hun gebrek niet eens bewust.

Als u denkt dat een leerling een dergelijk gebrek heeft, overweeg dan ernstig of u die persoon wel voor de klas wilt laten komen. Geef de persoon extra aandacht en probeer meer over zijn of haar leermogelijkheden te weten te komen. U kunt activiteiten voorbereiden waaraan de persoon zonder schaamte kan meedoen. In kunt bijvoorbeeld de klas in groepjes verdelen en die persoon in een groepje met bijzonder aardige en geduldige leerlingen plaatsen. Als u die persoon beter leert kennen en zijn of haar zelfvertrouwen toeneemt, kunt u meer activiteiten bedenken waaraan hij of zij in de klas kan deelnemen. Bespreek met die persoon waar hij of zij wel of niet aan wil deelnemen.

Verstandelijk gehandicapt

Een verstandelijk gehandicapte ontwikkelt zich waarschijnlijk langzamer in communicatie, omgang, studie, werk of onafhankelijkheid. Sommige verstandelijk gehandicapten hebben in alle aspecten van het leven hulp nodig, andere alleen in bepaalde aspecten.

Heb consideratie en wees vriendelijk voor een verstandelijk gehandicapte leerling. Praat met hem of haar op een normale manier over alledaagse zaken. Moedig hem of haar aan om binnen zijn of haar mogelijkheden in de klas deel te nemen. Hij of zij kan zich met uw hulp van tevoren voorbereiden. U kunt de klas af en toe in groepjes verdelen en die persoon met geduldige en behulpzame leerlingen laten omgaan.

Moeite met lezen

Sommige mensen hebben moeite met lezen. Ze lijden misschien aan dyslexie of hebben een ander leesprobleem. Ze hebben misschien moeite met lezen omdat het hun moedertaal niet is. Ze hebben misschien slechte ogen. Of ze hebben gewoon niet veel ervaring met lezen.

Als u merkt dat een leerling moeite met lezen heeft, wees dan uiterst voorzichtig om hem of haar in de klas te laten deelnemen. Zet hem of haar niet voor het blok door te vragen of hij of zij iets wil voorlezen, als ze dat niet zelf hebben aangegeven. Probeer die persoon eerst beter te leren kennen. Probeer erachter te komen of hij of zij wel

kan en wil voorlezen. Als iemand wel wil voorlezen, maar tijd nodig heeft om zich voor te bereiden, kunt u hem of haar helpen bij het voorbereiden op toekomstige lessen. In andere gevallen kunt u die persoon op andere manieren aan de les laten deelnemen. Bespreek deze mogelijkheden met de persoon in kwestie. Werk samen om achter de beste manier van deelname in de klas te komen.

Blindheid

Blindheid kan variëren van slechtiendheid tot volledige blindheid. Sommige slechtiende mensen kunnen nog net genoeg zien als zij hun bril ophebben en vooraan in de klas zitten. Anderen kunnen alleen maar luisteren en gebruiken braille om te lezen. Zorg ervoor dat zij op een plaats kunnen zitten waar ze het beste kunnen leren en in de klas kunnen deelnemen. Vraag als een vriend naar hun behoeften en wat u kunt doen om hen te helpen.

Aanvullende informatie

De voorgaande informatie is slechts een korte samenvatting. Als u merkt dat een leerling een handicap heeft, overleg dan met die persoon en eventueel met gezinsleden en vrienden wat u kunt doen om te helpen. Sluit vriendschap met die persoon. U kunt ook met de leiders in de kerk overleggen. Streef naar de leiding van de Geest om erachter te komen hoe u de persoon kunt helpen slagen en hoe hij of zij vreugde in uw klas kan vinden.

Zie blz. 310–314 in de afdeling 'Evangelieonderwijs en leiderschap' van het *Handboek kerkbestuur* voor meer informatie over gehandicapte leden.

Hulpmiddelen voor gehandicapte leden

Materiaal voor gehandicapte leden staat in de jaarlijkse *Catalogus distributiecentrum*.

Vragen over materiaal voor gehandicapte leden kunnen naar het volgende adres worden gezonden:

Members with Disabilities
 Floor 24
 50 East North Temple Street
 Salt Lake City, UT 84150-3200, USA
 Telefoon: 1-801-240-2477

DOOR DE GEEST ONDERWIJZEN

Als de Geest van de Heer ons leidt, kunnen we iedereen waar ter wereld ook het evangelie verkondigen, hoe hoog zijn opleiding ook is. De Heer weet meer dan wie ook en als wij zijn dienstknechten zijn en door zijn Geest geleid worden, dan kan Hij zijn heilsboodschap aan iedere ziel verkondigen.

Ouderling Dallin H. Oaks

DE GEEST IS DE WARE LEERKRACHT

De indruk van de Heilige Geest op een ziel die het woord van God hoort, is 'de macht Gods om mensen te overtuigen' (LV 11:21). President Joseph Fielding Smith heeft gezegd:

'De Geest van God die spreekt tot de geest van de mens heeft de macht de waarheid doeltreffender en duidelijker over te brengen, dan die waarheid kan worden overgebracht door persoonlijk contact, zelfs met hemelse wezens. Door de Heilige Geest wordt de waarheid met iedere vezel van het lichaam verweven zodat men deze waarheid niet kan vergeten.' (De leer tot zaligmaking, deel 1, blz. 51.)

'Wanneer iemand spreekt door de macht van de Heilige Geest, voert de macht van de Heilige Geest het tot het hart der mensenkinderen' (2 Nephi 33:1). Geen aardse leerkracht, hoe goed opgeleid of ervaren ook, kan de zegeningen van een getuigenis en bekering aan een ander geven. Dat is de taak van de Heilige Geest. Mensen leren de waarheid van het evangelie door de macht van de Heilige Geest kennen (zie Moroni 10:5; LV 50:13–14).

De rol van de Geest in evangelieonderwijs

Als we anderen in het evangelie onderwijzen, moeten we nederig erkennen dat de Heilige Geest de daadwerkelijke leerkracht is. Het is ons voorrecht om als spreekbuis te fungeren waardoor de Heilige Geest kan onderwijzen, getuigen, troosten en inspireren. Daarom moeten we die Geest waardig zijn. (Zie 'U openstellen voor de Geest' op blz. 13.) Als we onze lessen voorbereiden en geven, moeten we door middel van gebed om de leiding van de Geest vragen. (Zie 'De Geest herkennen en navolgen in uw onderwijs' op blz. 47–48.) We moeten alles doen wat in ons vermogen ligt om een situatie te scheppen waarin onze leerlingen de invloed van de Heilige Geest kunnen voelen. (Zie 'De Geest uitnodigen' op blz. 45–46.)

Ouderling Gene R. Cook van de Zeventig heeft gezegd: 'Wie is de echte leerkracht? De Trooster. Zorg ervoor dat u niet gelooft dat u de 'echte leerkracht' bent. Dat is een ernstige vergissing. (...) Pas op dat u niet in de weg staat. De belangrijkste rol van een leerkracht is om de weg zodanig voor te bereiden dat de leerlingen een geestelijke ervaring met de Heer kunnen hebben. U bent een hulpmiddel, geen leerkracht. De Heer is degene die de behoeften van de

leerlingen echt kent. Hij is degene die iemands hart kan beroeren en veranderen.' (Toespraak tot leerkrachten godsdienstonderwijs, 1 september 1989.)

Nederig als hulpmiddel in de handen van de Heer werkzaam zijn

Soms denken we misschien dat mensen alleen door onze inspanningen dichterbij tot onze hemelse Vader komen. We veronderstellen misschien dat onze overredingskracht hen van de waarheid overtuigt. Of we denken dat onze welsprekendheid en onze kennis van een bepaald evangeliebeginsel hen zal inspireren en opbouwen. Als we dat geloven, dan staan we de overtuigende macht van de Heilige Geest 'in de weg'. We moeten altijd aan het gebod van de Heer denken om 'blijde tijdingen [te] verkondigen (...) in alle ootmoedigheid (...) op [Hem] vertrouwende' (LV 19:29–30).

Als u zich geestelijk voorbereidt en de Heer in uw onderwijs erkent, zult u een hulpmiddel in zijn hand worden. De Heilige Geest zal uw woorden met macht bevestigen.

Ouderling Richard G. Scott van het Quorum der Twaalf Apostelen heeft het volgende verteld over het verschil tussen een nederig persoon die de Heilige Geest laat getuigen en een hoogmoedig persoon die op zijn of haar eigen kracht vertrouwt:

'Jaren geleden werkte ik in Mexico en Midden-Amerika in een functie die met die van gebiedspresident te vergelijken is. (...)

'Op een zondag (...) bezocht ik de priestersvergadering in een gemeente waar een nederige, ongeschoolde Mexicaanse priesterschapsgedragde met moeite over de waarheid van het evangelie sprak. Het was duidelijk dat hij door het evangelie diep geraakt was. Ik merkte zijn intense verlangen om over de beginselen te spreken. Hij beseftte dat ze van grote waarde voor zijn geliefde broeders waren. Hij las voor uit het lesboek, maar uit de manier waarop was duidelijk te merken dat hij van de Heiland en zijn broeders hield. Door de liefde, oprechtheid en eerlijke bedoeling werd de Heilige Geest in staat gesteld het lokaal te vervullen. (...)

'Kort daarna bezocht ik de zondagschoolklas in mijn eigen wijk. Een professor aan de universiteit gaf de les. Die ervaring stond in schril contrast met de ervaring in die priestersvergadering. Het leek wel

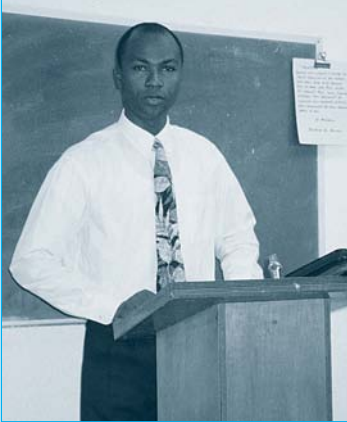
of de leerkracht opzettelijk bepaalde teksten en vreemde voorbeelden had uitgekozen om zijn onderwerp te presenteren – het leven van Joseph Smith. Ik kreeg duidelijk de indruk dat hij deze gelegenheid aangreep om met zijn enorme kennis indruk op de klas te maken. (...) Hij was er duidelijk niet op uit om net als de nederige priesterschapsleider over evangeliebeginselen te spreken. (...)

‘(...) De nederigheid van de Mexicaanse priesterschapsleider was noodzakelijk om als geestelijk communicatiemiddel van waarheid te fungeren.’ (*Helping Others to Be Spiritually Led* [toespraak tot leerkrachten godsdienstonderwijs, 11 augustus 1998], blz. 10–12.)

Aanvullende informatie

Zie les 3 in de cursus Evangelieonderwijs (bladzijde 198–202) voor meer informatie over onderwijs door de Geest.

MET GETUIGENIS LESGEVEN

Ouderling Bruce R. McConkie heeft gezegd: ‘De bekronende, overtuigende, bekerende macht van evangelieonderwijs wordt geopenbaard als een geïnspireerde leerkracht zegt: “Ik weet, door de macht van de Heilige Geest en door openbaringen van die Geest in mijn ziel, dat deze leerstellingen waar zijn.”’ (*The Promised Messiah* [1978], blz. 516–517.)

President Brigham Young ontdekte deze waarheid al voordat hij lid van de kerk werd. Door het getuigenis van een nederige zending voelde hij de bekerende macht van de Heilige Geest. Later heeft hij gezegd: ‘Als ik iemand zag zonder welsprekendheid, of zonder enig talent voor spreken in het openbaar, die alleen maar kon zeggen: “Ik weet door de macht van de Heilige Geest dat het Boek van Mormon waar is, dat Joseph Smith een profeet van de Heer is”, dan verlicht[te] de Heilige Geest die van die persoon uitging, mijn verstand, en [zag] ik licht, heerlijkheid en onsterfelijkheid voor mij.’ (*Leringen van kerkpresidenten: Brigham Young*, blz. 67.)

President Young werd tijdens zijn eerste dagen als zending aan de macht van het getuigenis herinnerd. Hij zei: ‘Ik was nog maar kort onderweg om tot de mensen te getuigen, toen ik dit ene feit al had geleerd: dat je tot de dag des oordeels door kunt gaan met het bewijzen van de leerstellingen uit de Bijbel, maar dat het de mensen weliswaar zal overtuigen, maar niet bekeren. U kunt de Bijbel van Genesis tot Openbaring lezen en elke jota die u naar voren brengt bewijzen, maar dat op zich zal op de mensen geen invloed tot bekering hebben. Niets minder dan een getuigenis door de macht van de Heilige Geest zal hun licht en kennis brengen – hun hart tot bekering brengen. Niets minder dan dat zal dat ooit

teweegbrengen.’ (*Leringen van kerkpresidenten: Brigham Young*, blz. 246.)

Wat is een getuigenis?

Het is belangrijk om te begrijpen wat een getuigenis wel en niet is. Het is ten eerste geen vermaning, geen oproep tot bekering, geen reisverslag, preek of instructie. Het is een eenvoudige, openhartige verklaring van geloof – een gevoel, een verzekering, een overtuiging. Het wordt meestal in de eerste persoon, *ik*, uitgesproken, gevolgd door een werkwoord dat het geloof aangeeft: ‘Ik weet dat (...)’, ‘Ik getuig dat (...)’, ‘Ik geef u mijn getuigenis dat (...)’, of ‘Ik ben er van overtuigd dat (...)’. Getuigenissen zijn vaak het krachtigst als ze kort, bondig en direct zijn.

Overweeg de volgende voorbeelden uit de Schriften. U zult zien dat deze getuigenissen in de context van andere boodschappen verschijnen – aan het begin, in het midden of aan het eind.

Dit is ‘*het getuigenis*, het allerlaatste, dat wij van Hem geven: Dat Hij leeft! Want wij zagen Hem, namelijk ter rechterhand Gods; en wij hoorden de stem, die getuigenis gaf, dat Hij de Eniggeborene des Vaders is – Dat door Hem, en in Hem, en uit Hem de werelden worden en werden geschapen, en dat de bewoners er van Gode gewonnen zonen en dochteren zijn’ (LV 76:22–24; cursivering toegevoegd).

‘Ik zeg u, *dat ik voor mijzelf weet*, dat alles wat ik u zal zeggen aangaande de komende dingen, waar is, en ik zeg u, *dat ik weet*, dat Jezus Christus zal komen, ja, de Zoon, de Eniggeborene van de Vader, vol genade, barmhartigheid en waarheid’ (Alma 5:48; cursivering toegevoegd).

‘En ziet, *nu getuig ook ik tot u*, dat deze dingen waar zijn. Ziet, ik zeg u, dat ik weet, dat Christus onder de mensenkinderen zal komen om de overtredingen van zijn volk

op Zich te nemen, en dat Hij voor de zonden der wereld verzoening zal doen; want de Here God heeft het gesproken' (Alma 34:8; cursivering toegevoegd).

'Want ik weet, dat allen, die hun vertrouwen in God zullen stellen, in hun beproevingen, hun moeilijkheden en hun ellende zullen worden ondersteund en ten laatsten dage verheven' (Alma 36:3; cursivering toegevoegd).

U kunt andere voorbeelden vinden in Jakob 7:12, Alma 7:8 en 36:30, en Geschiedenis van Joseph Smith 1:25.

Het getuigenis als onderdeel van uw onderwijs

Om door middel van de overtuigende, bekerende macht van de Heilige Geest te kunnen onderwijzen, moet u een getuigenis van de lesstof hebben. President David O. McKay heeft gezegd: 'Het is uw taak om te verkondigen dat Jezus Christus de Verlosser van de wereld is, dat Joseph Smith een profeet van God was en dat God de Vader en zijn Zoon, Jezus Christus, in deze bedeling aan hem zijn verschenen. Geloofst u dat? Voelt u dat? Straalt u dat getuigenis uit? (...) Zo ja, dan zal die uitstraling nieuw leven voor uw leerlingen kunnen betekenen. Zo niet, dan zal er een gebrek, een tekort aan geestelijk voedsel voor de heiligen zijn. (...) U kunt uitsluitend over die onderwerpen doelmatig lesgeven waar u zelf die gevoelens over hebt.' (*Gospel Ideals* [1953], blz. 190.)

U kunt een getuigenis ontvangen en voortdurend sterken door (1) de Schiften en de leringen van de hedendaagse profeten te bestuderen, (2) te bidden, (3) te vasten en (4) door de geboden van God te onderhouden. U zult ook merken dat uw getuigenis sterker wordt als u anderen er deelgenoot van maakt.

Als u zich op een les voorbereidt, bid dan altijd dat de Geest u zal laten weten wanneer u het beste over uw heilige gevoelens kunt spreken. U wordt misschien geleid om uw getuigenis verschillende malen tijdens de les te geven, niet alleen aan het eind.

Ons getuigenis kan het getuigenis van een ander inspireren

Als u door middel van uw woorden en uw gedrag getuigenis geeft, motiveert u anderen om hun eigen getuigenis te sterken. Een voltijdzending schreef de volgende brief aan een man die hem het jaar voor zijn zending les had gegeven:

'Ik weet dat u iemand bent die niet naar erkenning of eer streeft. Maar ik hoop dat u mijn oprechte dank wilt aanvaarden voor de lessen waarin we het Boek van Mormon hebben bestudeerd. Ik kan me nog goed herinneren dat u vaak hebt getuigd dat, hoewel velen het Boek van Mormon verwerpen omdat het volgens hen slecht is geschreven of vreemde ideeën bevat, het Boek van Mormon prachtig is en ongeëvenaarde diepgang bevat. In de klas en tijdens mijn persoonlijke studie ben ik van dit boek gaan houden. Ik kan me nog goed herinneren dat ik bij u in de klas gewoon zat te wachten tot u uw getuigenis van een eenvoudige waarheid zou geven. Ik weet nog dat we Alma 32 behandelden en dat u uw getuigenis gaf van de manier waarop het zaad van de waarheid in ons kan groeien. Toen u uw getuigenis gaf, stelde u de Geest in staat om tot mij van de waarheid van dit beginsel te getuigen.

'En nu ben ik hier in het zendingsveld, en ik heb een brandend getuigenis van het Boek van Mormon. Ik heb niet alleen een geestelijke reserve opgebouwd die weer vervaagd. U hebt me naar de boom des levens geleid. Net als Lehi wilde u er alleen maar voor zorgen dat anderen ervan zouden eten. Dat heeft me zo diep geraakt. Ik kon de zegeningen van die vrucht in uw leven zien.'

DE GEEST UITNODIGEN

Als leerkracht kunt u een sfeer creëren waardoor de Geest tijdens uw les aanwezig zal zijn. De Geest kan dan van de waarheid van de behandelde beginselen getuigen. Met behulp van de volgende ideeën kunt u de Geest in uw klas uitnodigen.

Bidden

De Heer heeft gezegd: 'Bid altijd, en Ik zal mijn Geest op u uitstorten, en groot zal uw zegen zijn – ja, groter zelfs, dan indien gij in dezelfde mate aardse en vergankelijke schatten zoudt verkrijgen' (LV 19:38). Door het gebed wordt eerbied aangemoedigd en worden wij op onze studie van het evangelie voorbereid. Uw leerlingen moeten om de beurt het openings- en slotgebed uitspreken. In hun gebed kunnen zij om de leiding van de Geest tijdens de les vragen en bij het toepassen van de waarheden die zij hebben geleerd.

Zorg ervoor dat u tijdens de les een gebed in uw hart hebt dat de Geest u zal leiden, het hart van uw leerlingen zal raken, dat Hij tot hen zal getuigen en hen inspireren. Af en toe kunt u de leerlingen vragen om een gebed in hun hart voor u als leerkracht te hebben, maar ook voor zichzelf en voor anderen die naar kennis streven (zie 3 Nephi 20:1).

Als u les aan kleine kinderen geeft, kunt u veel doen om hen tijdens de voorbereiding op het gebed een gevoel van eerbied bij te brengen. U kunt hen vragen om stil te zitten. U kunt als voorbeeld uw handen vouwen. U kunt hun de taal van het gebed bijbrengen, en vertellen dat we *U* en *uw* gebruiken, en niet *jij* en *jouw*. Totdat zij zelf kunnen bidden, kunt u hen voorzegggen. U kunt de kinderen voor hun gebed bedanken en er in het kort iets over zeggen.

Uit de Schriften en de woorden van de hedendaagse profeten lesgeven

Uit de leringen in de Schriften en de woorden van de hedendaagse profeten komt veel kracht voort, waardoor we de Geest kunnen voelen. (Zie 'De kracht van het woord' op blz. 50–51.) De Heer heeft gezegd:

'Deze woorden zijn niet van mensen, noch van een mens, doch van Mij; daarom zult gij getuigen, dat ze van Mij zijn, en niet van een mens;

'Want het is mijn stem, die ze tot u spreekt; want ze worden u door mijn Geest gegeven, en door mijn macht kunt gij ze elkander voorlezen; en zonder mijn macht zoudt gij ze niet kunnen hebben;

'Daarom kunt gij getuigen, dat gij mijn stem hebt gehoord, en mijn woorden kent' (LV 18:34–36).

Getuigen

Als u uw getuigenis van de behandelde beginselen geeft, kan de Heilige Geest van de waarheid ervan getuigen. (Zie 'Met getuigenis lesgeven' op blz. 43–44.) Getuig iedere keer dat de Geest u daartoe aanspoort, niet alleen aan het eind van de les. Stel anderen in de gelegenheid om hun getuigenis te geven.

Vertel over ervaringen

Ons getuigenis wordt vaak door onze ervaringen gesterkt. Misschien hebt u een ervaring gehad waardoor uw getuigenis is gesterkt van het feit dat onze hemelse Vader onze gebeden verhoort. Misschien bent u gezegend voor uw gehoorzaamheid aan een bepaald gebod. Als u over dergelijke ervaringen vertelt, bent u een levende getuige van de waarheid van het evangelie, en kan de Geest tot de anderen getuigen dat uw woorden waar zijn. Als ze zich daartoe in staat voelen, moet u ook anderen aanmoedigen om over hun ervaringen te vertellen. (Zie 'Verhalen' op blz. 178–180.)

Muziek

Door muziek kunnen we uiting aan geestelijke gevoelens geven die we niet zo gemakkelijk onder woorden kunnen brengen. Ouderling Boyd K. Packer heeft gezegd dat 'we door middel van muziek snel bepaalde geestelijke zaken kunnen leren en voelen, die anders veel langer

zouden duren.' ('The Arts and the Spirit of the Lord', *Ensign*, augustus 1976, blz. 61.)

Uit de lofzangen en de kinderliedjes kunnen we evangeliebeginselen leren. U kunt ze in bijna alle lessen gebruiken om bepaalde beginselen te introduceren of samen te vatten. Door jeugdwerklidjes worden de kinderen in staat gesteld om op prachtige, maar eenvoudige wijze hun getuigenis te geven. (Zie 'Muziek' op blz. 165–167.)

U kunt het voorwoord in de lofzangenbundel lezen voor meer ideeën over het gebruik van muziek in de kerk, thuis en in uw persoonlijk leven. (Zie *Lofzangen*, blz. VII–IX.)

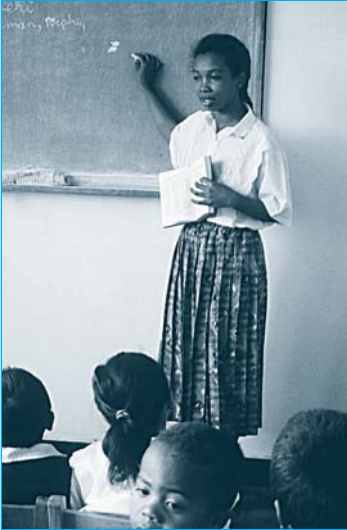
Liefde voor de Heer en voor anderen uiten

U kunt uw liefde voor de leerlingen uiten door aandachtig naar hen te luisteren en oprechte interesse in hun leven te hebben. Christelijke liefde heeft de macht om het hart te verzachten en de mensen ontvankelijk voor de influisteringen van de Geest te maken. (Zie 'Liefde verzacht het hart' op blz. 31–32.)

Aanvullende informatie

Zie les 3 in de cursus Evangelieonderwijs (bladzijde 198–202) voor meer informatie over onderwijs door de Geest.

DE GEEST HERKENNEN EN NAVOLGEN IN UW ONDERWIJS

Als u zichzelf goed hebt voorbereid, zal de Heilige Geest u in uw onderwijs verlichten en leiden. U krijgt misschien bepaalde indrukken over uw leerlingen, bijvoorbeeld waar u de nadruk op moet leggen en hoe u hen het doelmatigst les kunt geven. Uw ijverige inspanningen zullen worden beloond als u nederig naar de influisteringen van de Geest luistert. U zult ook in staat zijn om de leerlingen de invloed van de Geest te laten voelen. En u zult zijn voorbereid om de vervulling van de woorden van de Heer te ervaren: ‘Daarom begrijpen hij, die predikt, en hij, die ontvangt, elkander en worden beiden opgebouwd, en zij verheugen zich tezamen’ (LV 50:22).

De Geest herkennen

Ouderling Dallin H. Oaks heeft gezegd: ‘We [moeten] beseffen dat de Heer op zijn eigen tijd en wijze tot ons spreekt door de Geest. (...) We kunnen geestelijke zaken niet afdwingen.

‘In de meeste gevallen is “zijn wijze” niet een donderstem of een verblindend licht, maar wat de Schriften de “stille zachte stem” noemen (LV 85:6; zie ook 1 Nephi 17:45). (...) We moeten weten dat de Heer zelden hardop tot ons spreekt. Zijn boodschap komt meestal in een fluistering.’ (*De Ster*, mei 1999, blz. 21.)

Als de Heer door middel van de Geest tot ons spreekt, zal Hij soms onze ‘boezem in [ons] doen branden’ (LV 9:8). Dit branden is volgens ouderling Oaks ‘een gevoel van rust en sereniteit.’ (*De Ster*, mei 1999, blz. 22.) Meestal voelen we verlichting, vreugde en vrede. (Zie Romeinen 15:13; Galaten 5:22–23; LV 6:23; 11:13.)

President Howard W. Hunter heeft uitgelegd hoe we de verschillende manifestaties van de Geest kunnen herkennen:

‘Ik maak me zorgen als het erop lijkt dat sterke emoties en stromende tranen met de tegenwoordigheid van de Geest vereenzelvigd worden. Uiteraard kan de Geest van de Heer sterke emotionele gevoelens teweegbrengen, ook tranen, maar die uiterlijke manifestatie mag niet met de aanwezigheid van de Geest zelf verward worden.

‘Ik heb in de loop der jaren veel naar mijn broeders gekeken, en we hebben samen een aantal zeldzame en onuitsprekelijke geestelijke ervaringen gehad. Die ervaringen zijn allemaal anders geweest, allemaal op hun eigen manier uniek, en die heilige momenten gingen soms inderdaad met tranen gepaard. Dat is vaak het geval, maar soms is er alleen maar volledige stilte. Op andere momenten zijn er gevoelens van vreugde. Maar ze gaan altijd vergezeld van enorme manifestaties van waarheid en openbaring in het hart. (...)’

‘Luister naar de waarheid, volg de leerstelling en laat de manifestatie van de Geest in al haar verschillende vormen tot u komen. Houd u aan de beginselen vast; onderwijs vanuit een zuiver hart. Dan zal de Geest uw verstand en hart doordringen, alsmede het hart en het verstand van uw leerlingen.’ (*Eternal Investments* [toespraak tot leerkrachten godsdienstonderwijs, 10 februari 1989], blz. 3.)

De Geest kan u tijdens uw voorbereiding leiden

Als u zich met een gebed in het hart op de les voorbereidt, de Schriften bestudeert, en er zelfs tijdens uw dagelijkse beslommingen mee bezig bent, kunt u uw verstand en hart openstellen voor de Geest. U kunt ‘onverwachte ideeën’ van de Geest ontvangen. (*Leringen van de profeet Joseph Smith*, blz. 133.) U wordt misschien geleid om bepaalde beginselen te benadrukken.

U begint misschien te begrijpen hoe u bepaalde beginselen het best kunt presenteren. U ontdekt wellicht voorbeelden, aanschouwelijk onderwijs en inspirerende verhalen in het dagelijks leven. (Zie 'Bedacht zijn op lesideeën' op blz. 22–23.) U krijgt misschien het gevoel dat u een bepaald iemand moet uitnodigen om u bij de les te helpen. U wordt wellicht aan een persoonlijke ervaring herinnerd waar u over kunt vertellen. Schrijf deze ideeën op en pas ze met een gebed in het hart toe.

Ouderling C. Max Caldwell heeft de volgende ervaring verteld: 'Enkele jaren geleden was ik een les aan het voorbereiden over een onderwerp dat ik bijzonder moeilijk vond. De avond voor de les bad ik om leiding en ging, nog altijd piekerend, slapen. Ik werd wakker met een bepaalde gedachte die ik later die ochtend met de cursisten deelde. Na de les kwam een jongeman naar mij toe en zei: "Deze les was voor mij bedoeld. Ik weet nu wat ik moet doen." Later vernam ik dat die les zijn eerste contact met de kerk in vele jaren was geweest. Hij bracht zijn leven in orde en vervulde uiteindelijk een eervolle zending. Thans geniet hij de vreugde van eeuwige gezinsbanden.' (*De Ster*, januari 1993, blz. 26–27.)

De Geest kan u tijdens de les leiden

Over het algemeen zult u door de Geest lesgeven als u doet wat u met een gebed in het hart hebt voorbereid. Daarnaast kan de Geest u tijdens de les zo nu en dan iets influisteren. Volgens de belofte van de Heer 'zal u op het juiste uur, ja, op het juiste ogenblik worden ingegeven, wat gij moet zeggen' (LV 100:6). U krijgt soms misschien het gevoel dat u iets uit de les moet weglaten, of juist iets moet toevoegen dat u niet hebt voorbereid. U kunt het gevoel krijgen dat u uw getuigenis moet geven of dat u anderen moet vragen hun getuigenis te geven. Als leerlingen vragen

stellen, krijgt u misschien het gevoel om de voorbereide les aan de kant te leggen en deze vragen te behandelen. Zorg ervoor dat deze influisteringen van de Geest afkomstig zijn en niet alleen van de gestelde vragen. Volg deze gevoelens nederig. Stel de Geest in staat om door middel van u het hart van uw leerlingen te beroeren.

U kunt ervoor zorgen dat anderen de invloed van de Geest herkennen

Als u de stem van de Geest steeds beter leert kennen, zult u in staat zijn om anderen ook de invloed van de Geest te laten herkennen. Ouderling Richard G. Scott heeft gezegd: 'Als u als leerkracht niets anders bereikt dan dat uw leerlingen de influisteringen van de Geest leren herkennen en opvolgen, zal dat een enorme, eeuwige zegen in hun leven zijn.' (*Helping Others to Be Spiritually Led* [toespraak tot leerkrachten godsdienstonderwijs, 11 augustus 1998], blz. 3.)

De achtjarige Kristi ging met haar vader naar een bijeenkomst over zendingswerk. Als onderdeel van de bijeenkomst liet haar vader platen van Christus zien en gaf hij zijn getuigenis van de Heiland. Na de bijeenkomst zei Kristi tegen haar vader: 'Ik heb het gevoel dat ik moet huilen.' Haar vader wist dat ze de invloed van de Geest voelde. Hij knielde neer, nam haar in zijn armen en vertelde haar dat die tedere gevoelens influisteringen van de Heilige Geest waren, om haar te laten weten dat alles wat ze die avond gehoord had, waar was. Hij getuigde tot haar dat zij altijd de waarheid van iets te weten kon komen door diezelfde gevoelens te herkennen.

Grijp iedere gelegenheid aan om ervoor te zorgen dat anderen de vrede en vreugde herkennen die uit het navolgen van de influisteringen van de Geest voortkomen, en dat zij er dankbaar voor zijn.

DE LEER UITEENZETTEN

Ik kan u niet redden, u kunt mij niet redden en wij kunnen elkaar niet redden, behalve misschien door elkaar te overreden de waarheid te accepteren, en dat kan door erin te onderwijzen. Als een mens de waarheid ontvangt, zal hij erdoor gered worden. Hij wordt niet alleen gered omdat iemand hem die heeft verteld, maar omdat hij de waarheid heeft geaccepteerd en ernaar heeft gehandeld.

President Joseph F. Smith

DE KRACHT VAN HET WOORD

Aan het eind van zijn 14-jarige zending onder de Lamaniëten, zei Ammon: 'Ziet, hoevele duizenden onzer broeders heeft Hij verlost van de pijnen der hel; zij zijn er toe gebracht zijn verlossende liefde te bezingen, en dit door de kracht van zijn woord, die in ons is' (Alma 26:13).

Toen Alma, de hogepriester van de Nephieten, hoorde dat de Zoramieten zich van de Nephieten hadden afgescheiden en goddeloos waren geworden, werd 'zijn hart (...) met deernis vervuld wegens de ongerechtigheid van het volk. Want het was de oorzaak van groot verdriet voor Alma om van ongerechtigheid onder zijn volk te weten.' Daarnaast waren de Zoramieten een militair gevaar voor de Nephieten. 'De Nephieten nu waren zeer bevreesd, dat de Zoramieten omgang zouden krijgen met de Lamaniëten, en dat dit een groot verlies voor de Nephieten zou medebrengen.' (Zie Alma 31:1-4.)

In soortgelijke situaties zouden veel leiders de neiging hebben om hun wapens op te nemen en ten strijde te trekken. Maar uit bezorgdheid voor zijn broeders de Zoramieten stelde Alma het volgende voor: 'Daar nu de prediking van het woord zeer doelmatig bleek om het volk te bewegen rechtvaardig te handelen – ja, daar het groter invloed had gehad op de gemoeiden van het volk dan het zwaard of iets anders, waarmede zij hadden kennisgemaakt – meende Alma, dat het raadzaam was de kracht van het woord Gods te beproeven' (Alma 31:5).

Het woord van God kan een krachtige invloed hebben. Soms hebben we de verleidelijke gedachte dat onze leerlingen liever over iets anders praten of vermaakt worden. Maar effectieve ouders, leiders, huisonderwijzers, huisbezoeksters en leerkrachten in de kerk weten dat als wij door middel van de Geest onderwijzen, de leerlingen vaak een verlangen naar God krijgen.

Waarom wij het woord van God moeten verkondigen

Toen Alma tot de Zoramieten predikte, sprak hij tot een groep mensen die door

beproevingen was voorbereid om het woord van God te ontvangen. Hij vertelde hen over de kracht van het woord. Als we zijn woorden bestuderen, kunnen we beter begrijpen waarom we het woord van God als bron van ons evangelieonderwijs moeten gebruiken.

Hij vergeleek het woord met een zaadje dat in ons hart kan worden geplant. Als u weleens in de tuin hebt gewerkt, hebt u gezien dat de kleine zaadjes die u hebt geplant, enorm snel kunnen groeien als ze een beetje water krijgen. De energie in een zaadje is zo krachtig dat het zelfs harde grond opzij duwt om de eerste spruit te laten groeien. Dat gebeurt als we 'een plaats [...] inruimen' voor het woord van God om in ons hart geplant te worden. Als we het zaadje niet uitwerpen – of met andere woorden, als we ons niet tegen de Geest van de Heer verzetten – zal het zaadje gaan groeien. Alma heeft gezegd: 'Het zal in uw boezem beginnen te zwellen, en wanneer gij dat gevoelt, zult gij tot uzelf zeggen: Het moet wel een goed zaad zijn, of een goed woord, want het begint mijn ziel te verruimen; ja, het begint mijn verstand te verlichten, ja, het begint mij aangenaam te stemmen' (Alma 32:28).

Als dat gebeurt, weten we dat het zaad, ofwel het woord van God, goed is: 'Doch ziet, als het zaad zwelt en uitspruit en begint te groeien, dan zijt gij genoodzaakt te zeggen, dat het zaad goed is; (...) Ziet, omdat gij de proef hebt genomen en het zaad gezaaid, en het zwelt en uitspruit en begint te groeien, moet gij weten, dat het zaad goed is' (Alma 32:30, 33). Alma zegt verder: 'Indien gij het woord wilt aankweken, ja, met uw geloof en met grote naarstigheid en met geduld de boom wilt aankweken als hij begint te groeien, en naar de vruchten er van uitzien, zal hij wortel schieten en ziet, het zal een boom zijn, die reikt tot in het eeuwige leven' en zal vrucht dragen die 'allerkostelijkst' is (Alma 32:41-42).

Ouderling Boyd K. Packer heeft gezegd: 'Ware leer die begrepen is, voert tot veranderingen in houding en gedrag. Het bestuderen van de leerstellingen van het evangelie zal veel sneller tot gedragsverbetering voeren dan bestudering van het gedrag.' (De Ster, januari 1987, blz. 15.) Geen andere beginselen hebben deze macht. Geen boeiende lezingen of onderhoudende presenta-

ties kunnen de mens zo diepzinnig raken dat zij hun hart tot Christus wenden. Alleen als wij onze leringen op de waarheid van het evangelie concentreren, kunnen we een hulpmiddel in de hand van God worden om anderen het geloof bij te brengen dat tot Hem en tot bekering leidt.

Het onderwijzen in de leerstellingen beschermt ons tegen geestelijke eigenzinnigheid. Het kan ons terugroepen als wij afdwalen. Ouderling Russell M. Nelson heeft gezegd:

‘Jaren geleden heb ik als student geneeskunde veel patiënten gezien met ziekten die in onze tijd voorkomen kunnen worden. Heden ten dage kunnen mensen ingeënt worden tegen ziekten die vroeger handicaps, en soms zelfs de dood, tot gevolg hadden. Eén methode is inenting of inoculatie. De term *inoculeren* is een fascinerende term. Hij is afkomstig van twee latijnse grondwoorden, namelijk enerzijds het woord *in*, dat “binnen” betekent, en anderzijds het woord *oculus*, dat “oog” betekent. Letterlijk betekent het werkwoord *inoculeren* dus: “een oog inbrengen” – bewaken tegen schade.

‘Een ziekte als polio kan het lichaam verminken of vernietigen. Een ziekte als zonde kan de geest verminken of vernietigen. De verwoesting door polio kan nu voorkomen worden door inenting. De verwoesting door zonde daarentegen moet op een andere manier voorkomen worden. Artsen kunnen niet inenten tegen ongerechtigheid. Spirituele bescherming komt alleen van de Heer, en op zijn eigen wijze. Jezus wil niet inoculeren, maar indoctrineren. Hij gebruikt dan ook geen vaccins, maar het onderricht [in] goddelijke leer (doctrine) als het besturend “inwendig oog” waarmee Hij de eeuwige geesten van zijn kinderen wil beschermen.’ (*De Ster*, juli 1995, blz. 29.)

Uit de Schriften en de woorden van de hedendaagse profeten lesgeven

Als we de Schriften en de woorden van de hedendaagse profeten als bron van al onze lessen gebruiken, nodigen wij de Geest uit om te getuigen. Daarmee worden onze lessen ‘de macht Gods om mensen te overtuigen’ (LV 11:21).

Een bisschop heeft de volgende ervaring tijdens een leidersvergadering op ringniveau verteld:

‘Bijna dertig jaar geleden was ik in onze wijk werkzaam als quorumadviseur priesters. Tijdens onze quorumlessen zorgden we ervoor dat we de Schriften en de woorden van de hedendaagse profeten lazen, en nadruk op de leerstellingen legden. Onze bijeenkomsten waren goed en gedenkwaardig omdat de Geest aanwezig was.

‘In ons quorum hadden we de jonge priester Paolo die bijna nooit thuiskwam. Zijn ouders konden hem meestal niet vinden. Af en toe was ik in staat om met hem te praten, en zo nu en dan kwam hij naar de quorumbijeenkomst. We probeerden in ons quorum de beginselen van

het evangelie beter te begrijpen, en we concentreerden ons op de Schriften. Als Paolo er was, kon ik zien dat hij door deze waarheden geraakt werd, maar dan verdween hij weer voor een paar weken.

‘Op een zondagmorgen kwam Paolo de kerk in, gladgeschoren, en gekleed in een pak, een wit overhemd en een stropdas. We waren allemaal positief verbaasd. Later hoorden we dat hij de voorgaande avond, ver weg van huis, een geestelijke ervaring had gehad. Hij was diep ontmoedigd geraakt. Rond middernacht was hij tot het besef gekomen, en had hij geestelijk ervaren, dat God en Satan om zijn ziel vochten. Satan was aan de winnende hand. Op dat moment, midden in de nacht, was hij opgestaan, en had hij kilometers gelopen om thuis te komen. Toen hij thuiskwam, had hij zijn ouders wakker gemaakt en hun verteld wat er gebeurd was. Toen de ochtend was aangebroken, had hij zich gewassen en aangekleed, en was hij naar de kerk gekomen.

‘Hij heeft nooit meer omgekeken. Hij heeft zich bekeerd, hij is later verliefd geworden en is met een van de edelste jongevrouwen uit onze wijk getrouwd. Momenteel is hij een oprechte vader, priesterschapdrager en burger.

‘Ik heb vaak gedacht dat alles wat Paolo in die quorumbijeenkomsten heeft gehoord, tot de ommekeer in zijn leven heeft bijgedragen. Ik wist dat hij geraakt werd toen we over de waarheid van het evangelie in het quorum spraken. Ik denk dat hij er door die waarheden steeds aan herinnerd werd wie hij werkelijk was en wat God van hem verwachtte. Ik denk dat die waarheden steeds in zijn verstand en hart gewerkt hebben totdat hij niet meer tevreden met zijn levensstijl kon zijn. Door die kleine wig in zijn verharde hart, kon de Geest tot hem spreken en hem waarschuwen. Wat ben ik dankbaar dat we in de quorumbijeenkomsten onze tijd niet hebben verspild door over auto’s, sport of mijn persoonlijke mening te praten. Ik denk dat Paolo de Heer heeft horen roepen door de waarheden die we samen bestudeerd hadden.’

We kunnen onze leerlingen laten zien hoe wij kracht uit de Schriften putten. Ouderling Boyd K. Packer heeft gezegd: ‘U moet uit de Schriften onderwijzen. (...) Als uw leerlingen met de openbaringen op de hoogte zijn, zijn er geen vragen – persoonlijk, maatschappelijk, politiek of beroepsmatig – die onbeantwoord blijven. In de Schriften staat de volheid van het eeuwig evangelie. Daarin vinden we de beginselen van waarheid die een oplossing bieden voor alle verwarring, problemen en dilemma’s die de mens op zijn weg kan tegenkomen.’ (*Teach the Scriptures* [toespraak tot leerkrachten godsdienstonderwijs, 14 oktober 1977], blz. 5.)

DE LEER ZUIVER HOUDEN

In Moroni 8 staat een brief van Mormon aan zijn zoon Moroni. De brief gaat over de kinderdoop, die door sommigen in de kerk werd verricht. Om zijn zoon deze valse leerstelling te laten corrigeren, herhaalde Mormon de juiste leerstelling van aansprakelijkheid droeg Moroni op om die in het hele land te prediken. Lees Moroni 8 als voorbeeld van de noodzaak om de leerstellingen en beginselen van de kerk zuiver en onvervormd te laten.

Het is vernederend en inspirerend om na te denken over de prijs die mensen voor de waarheid betaald hebben. Velen van hen hebben zich laten dopen hoewel ze door hun familie werden verworpen. Profeten en vele anderen zijn gedood omdat zij hun getuigenis niet wilden verloochenen. Over de martelaarsdood van Joseph en Hyrum Smith heeft ouderling John Taylor gezegd dat het Boek van Mormon en de Leer en Verbonden ‘het beste bloed uit de negentiende eeuw hebben gekost’ (LV 135:6).

Ieder mens die anderen in het evangelie onderwijst, is verplicht om de waarheid, waar zulke grote offers voor zijn gebracht, zuiver en onvervormd aan anderen over te dragen. President Gordon B. Hinckley heeft gezegd: ‘Ik heb al eerder aangegeven hoe belangrijk het is om de leringen van de kerk zuiver te houden, en er op toe te zien dat ze in al onze bijeenkomsten behandeld worden. Ik maak me er zorgen over. Kleine afwijkingen in het leerstellige onderwijs kunnen tot grote en kwade onwaarheden leiden.’ (*Teachings of Gordon B. Hinckley* [1997], blz. 620.)

Uw taken als leerkracht

Als u de lessen voorbereidt en geeft, moet u de volgende voorzorgsmaatregelen nemen om ervoor te zorgen dat u de waarheden behandelt zoals de Heer ze heeft geopenbaard.

Door middel van de Geest uit de Schriften en de woorden van de hedendaagse profeten lesgeven

President Ezra Taft Benson heeft gezegd: ‘Wat moet ons uitgangspunt zijn als we [in] het grote plan van de eeuwige God onderwijzen? De Schriften, natuurlijk – vooral

het Boek van Mormon. Hiermee bedoelen we ook de andere hedendaagse openbaringen. En deze moeten gekoppeld worden aan de woorden van de apostelen en profeten en de ingevingen van de Geest.’ (*De Ster*, juli 1987, blz. 79.)

Door de kerk geproduceerd materiaal gebruiken

De kerk heeft lesboeken en ander materiaal geproduceerd om ons behulpzaam te zijn bij het onderwijzen uit de Schriften en de woorden van de hedendaagse profeten. Er is weinig behoefte aan verklarende verhandelingen of ander materiaal. We moeten de Schriften, de leringen van de hedendaagse profeten en ons lesmateriaal goed bestuderen om er zeker van te zijn dat we de leerstelling begrijpen voordat we er tijdens de les over praten.

De waarheden van het evangelie behandelen, niets anders

Toen Alma priesters ordende om tot de mensen te prediken die hij in de wateren van Mormon had gedoopt, ‘gebod [hij] hun, dat zij [in] niets anders zouden onderwijzen dan [waarin] hij had onderwezen en wat bij monde der heilige profeten was gesproken’ (Mosiah 18:19). Toen de twaalf Nephitische discipelen van de Heiland tot het volk spraken, verkondigden ‘zij dezelfde woorden (...) die Jezus had gesproken – zonder van de woorden af te wijken, die Jezus had gesproken’ (3 Nephi 19:8). Als u anderen in het evangelie van Jezus Christus onderwijst, moet u deze voorbeelden navolgen.

Behandel de beginselen van het evangelie duidelijk, zodat er geen misverstanden over kunnen bestaan

President Harold B. Lee heeft gezegd: ‘U moet in de oude leer onderwijzen, en niet alleen zo duidelijk dat iedereen u begrijpt, maar zo duidelijk dat niemand u verkeerd kan begrijpen.’ (*‘Loyalty’, Charge to Religious Educators*, 2^e editie [1982], blz. 64.)

Waarschuwingen voor leerkrachten godsdienstonderwijs

Als u ernaar streeft om de leerstellingen zuiver te houden, moet u de volgende problemen zien te vermijden.

Speculatie

‘Tijdens het geven van een les kan de ongedisciplineerde leerkracht op verschillende manieren van het pad afdwalen dat tot het lesdoel leidt. Een van de meest voorkomende verleidingen is om te speculeren over zaken waar de Heer weinig over gezegd heeft. De gedisciplineerde leerkracht heeft de moed om te zeggen: “Ik weet het niet”, en laat het daar dan ook bij. President Joseph F. Smith heeft gezegd: “Het zegt niets ten nadele van ons verstand of onze integriteit, wanneer wij op honderd speculatieve vragen eerlijk antwoorden: ‘Ik weet het niet.’” [*Gospel Doctrine*, 5^e editie (1939), blz. 9].’ (Joseph F. McConkie, ‘The Disciplined Teacher’, *Instructor*, september 1969, blz. 334–335.)

Incorrect citeren

‘De gedisciplineerde leerkracht is zeker van zijn hulpbronnen en doet alles in zijn macht om vast te stellen of een uitspraak de juiste leerstelling van de kerk vertegenwoordigt of slechts de mening van de schrijver is.’ (*Instructor*, september 1969, blz. 334–335.)

We moeten uitspraken niet aan kerkleiders toeschrijven zonder de bron van die uitspraken te bevestigen. Als we teksten aanhalen, moeten we ervoor zorgen dat we ze in de juiste context gebruiken. (Zie ‘Uit de Schriften onderwijzen’ op blz. 54–55.)

Stokpaardjes

‘Stokpaardjes – de bijzondere of exclusieve nadruk op een bepaald evangeliebeginsel – moeten door leerkrachten vermeden worden.’ (*Instructor*, september 1969, blz. 334–335.)

President Joseph F. Smith heeft gezegd: ‘Stokpaardjes geven hun die ze aanmoedigen een verkeerde indruk van het evangelie van de Verlosser. Ze geven een vertekend beeld van de beginselen en leerstellingen. Het standpunt is onnatuurlijk. Ieder beginsel en gebruik dat door God is geopenbaard, is van belang voor het eeuwig heil van de mens. Overmatige nadruk op een bepaald onderwerp leggen en de andere op de achtergrond houden, is onverstandig en gevaarlijk. Ons eeuwig heil wordt erdoor op het spel gezet, want ons verstand en ons begrip worden erdoor verduisterd.’ (*Gospel Doctrine*, blz. 116–117.)

Sensationele verhalen

‘De grootste verleiding voor een leerkracht die de aandacht van de klas erbij wil houden, is het gebruik van sensationele verhalen. Dergelijke, uiterst twijfelachtige, verhalen doen voortdurende hun ronde in de kerk. (...) Het zijn geen lesmiddelen: stabiliteit en getuigenis worden niet

op sensationele verhalen gebouwd. Wij ontvangen leiding van de profeet door middel van de juiste priesterschapskanalen. We moeten zorgvuldig aandacht besteden aan de toespraken van de algemene autoriteiten tijdens ring- en algemene conferenties. Ook moeten we geregeld de publicaties van de kerk lezen. Naar de leerkracht die de reputatie heeft om altijd rechtzinnig en correct de leerstellingen te behandelen zal aandachtig worden geluisterd.’

Een nieuwe vorm aan de kerkgeschiedenis geven

President Ezra Taft Benson heeft gezegd: ‘Er zijn pogingen gedaan, en dat gebeurt nog steeds, om [een humanistische] filosofie in onze kerkgeschiedenis te introduceren. (...) De nadruk wordt gelegd op het afzwakken van openbaringen en ingrepen van God tijdens bijzondere gebeurtenissen en het onredelijk vermenschelijken van de profeten van God, zodat hun menselijke zwakheden meer op de voorgrond komen dan hun geestelijke eigenschappen.’ (‘God’s Hand in Our Nation’s History’, *1976 Devotional Speeches of the Year* [1977], blz. 310.)

Over dergelijke pogingen heeft president Benson later gezegd: ‘We willen de leerkrachten hiervoor waarschuwen. Het lijkt wel een poging om de kerkgeschiedenis anders uit te leggen, zodat die wetenschappelijk interessanter voor de wereld wordt.’ (*The Gospel Teacher and His Message* [toespraak tot leerkrachten godsdienstonderwijs, 17 september 1976], blz. 11.)

Persoonlijke uitleggingen en onconventionele opvattingen

President J. Reuben Clark heeft gezegd: ‘Alleen de president van de kerk, de presiderende hogepriester, wordt als profeet, ziener, en openbaarder van de kerk gesteund. Alleen hij heeft het recht om openbaringen voor de kerk te ontvangen, nieuwe of verbeteringen. Ook is hij de enige persoon die bevoegde uitleggingen van de Schriften aan de kerk kan opleggen of op wat voor manier ook bestaande leerstellingen kan wijzigen.’ (*Church News*, 31 juli 1954, blz. 10.) We mogen nooit onze eigen uitleggingen van evangeliebeginselen of de Schriften verkondigen.

Ouderling Spencer W. Kimball heeft gezegd: ‘Er zijn hoogmoedige mensen die het niet met de conventionele leringen van de kerk eens zijn, en die hun afwijkende mening graag kenbaar maken. Sommigen doen het gedeeltelijk onschuldig, anderen doen het uit eigenwaan. Sommigen schijnen het zelfs met opzet te doen. De mens mag zijn eigen mening hebben, maar niemand heeft het recht om zijn onconventionele mening aan anderen op te dringen. Die mensen moeten beseffen dat hun eigen ziel op het spel staat.’ (Conference Report, april 1948, blz. 109.)

UIT DE SCHRIFTEN ONDERWIJZEN

Hedendaagse profeten hebben gezegd dat we de Schriften moeten gebruiken om de leerstellingen van het evangelie te verkondigen. President Ezra Taft Benson heeft gezegd: ‘Vergeet nooit dat de Schriften en de woorden van de hedendaagse profeten onvervangbaar zijn. Zij zijn onze oorspronkelijke bron. Lees en overweeg wat de Heer heeft gezegd, en niet zozeer wat anderen over de woorden van de Heer hebben geschreven.’ (*The Gospel Teacher and His Message* [toespraak tot leerkrachten godsdienstonderwijs, 17 september 1976], blz. 6.)

President Gordon B. Hinckley heeft gezegd: ‘De ware bron van goddelijke wijsheid is het woord van de Heer in de heilige Schriften – de standaardwerken van de kerk. Daar staan de leerstellingen in waaraan we ons moeten vasthouden wil dit werk aan zijn goddelijk doel voldoen.’ (Conference Report, april 1982, blz. 67–68; of *Ensign*, mei 1982, blz. 45.)

De volgende ideeën zijn hulpmiddelen om uit de Schriften les te geven.

‘Tracht [het] woord te verkrijgen’

Voordat we uit de Schriften kunnen lesgeven, moeten we ze eerst zelf bestuderen. (Zie ‘Het woord trachten te verkrijgen’ op blz. 14–15; en ‘Lijn brengen in uw evangeliestudie’ op blz. 16–17.)

Besprekingen en vragen

Als u uit de Schriften lesgeeft, is het heel belangrijk om besprekingen te houden en vragen te stellen. Door dergelijke onderwijsmethoden worden de leerlingen aangemoedigd om over de Schriften na te denken en hun mening te geven. Als de leerlingen de beginselen vanuit de Schriften bespreken, ontwikkelen ze vaardigheden die ze voor hun persoonlijke schriftstudie nodig hebben. (Zie blz. 63–65 en 68–70 voor ideeën over besprekingen en vragen.)

digd om over de Schriften na te denken en hun mening te geven. Als de leerlingen de beginselen vanuit de Schriften bespreken, ontwikkelen ze vaardigheden die ze voor hun persoonlijke schriftstudie nodig hebben. (Zie blz. 63–65 en 68–70 voor ideeën over besprekingen en vragen.)

De context

De omgeving en achtergrond van een passage in de Schriften wordt de context genoemd. De leerlingen zullen beter begrijpen wat zich in een tekst afspeelt of wat er gezegd wordt, als ze de context kennen.

Als u naar de context op zoek gaat, stel dan de volgende vragen:

- Wie spreekt er?
- Tegen wie spreekt die persoon?
- Waar heeft hij of zij het over?
- Waar antwoordt hij of zij op?
- Waarom zegt hij of zij dat?

In Lucas 15:11–32 staat bijvoorbeeld de gelijkenis van de verloren zoon. De profeet Joseph Smith heeft gezegd dat hij deze gelijkenis is gaan begrijpen door naar de context te kijken:

‘Ik gebruik een sleutel waardoor ik de Schriften kan begrijpen. Ik vraag me af wat de vraag was waarop het antwoord werd gegeven, of waarom Jezus de gelijkenis vertelde. (...) Terwijl Jezus het volk onderlichtte, kwamen al de tollenaars en zondaars naar Hem toe: “En de Farizeeën en de schriftgeleerden morden en spraken: Deze ontvangt zondaars en eet met hen.”

Dit is het sleutelwoord dat de gelijkenis van de verloren zoon ontsluit. Ze werd gegeven in antwoord op het gemor en de vragen van de Sadduceeën en Farizeeën, die morden en bekritiseerden en zeiden: “Hoe komt het dat deze man, die zo groot beweert te zijn, met tollenaars en zondaars eet?” (*Leringen van de profeet Joseph Smith*, blz. 250–251.)

Zoals de profeet Joseph Smith aangeeft, begint de context van de gelijkenis van de verloren zoon in Lucas 15:1–2, een aantal verzen voor de gelijkenis zelf. Om achter de context te komen, kunnen we de verzen voor en na een bepaalde passage in de Schriften lezen.

Deze aanpak is nuttig als de spreker in de tekst niet alleen op de mensen reageert, maar op de belangrijke gebeurtenissen die plaatsvinden. Een voorbeeld hiervan staat aan het begin van ‘De kracht van het woord’ (blz. 50). Als we begrijpen wie de Zoramieten waren, in welke vreselijke geestelijke staat zij zich bevonden en wat voor bedreiging zij voor de Nephieten vormden, kunnen we het belang van Alma’s uitspraak beter begrijpen, dat hij en zijn broeders ‘de kracht van het woord Gods [moesten] beproeven’ in hun pogingen om de Zoramieten tot bekering te roepen (Alma 31:5).

Soms is het ook nuttig om de politieke, maatschappelijke of economische geschiedenis uit die tijd te bestuderen. Om bijvoorbeeld de vertroosting en de beloften van de Heer in Leer en Verbonden 121 en 122 te begrijpen, is het nuttig om iets te weten over de beproevingen van de heiligen in die tijd in Missouri, en over de omstandigheden waarin de profeet Joseph en zijn lotgenoten in Liberty Jail verkeerden. Als we meer over de brieven van Paulus willen weten, is het handig om wat informatie over het gebied te hebben waar hij rondreisde, en over de omstandigheden van de gemeenten van de kerk die hij aanschreef.

Als we de context bestuderen, moeten we niet het doel ervan uit het oog verliezen, namelijk om ons een beter begrip van een bepaalde passage in de Schriften te geven. Zorg ervoor dat de context – de geschiedenis, politiek, economie, of taal van het volk in de Schriften – niet het doel van de les overschaduwet.

Verhalen uit de Schriften vertellen

Het is vaak gemakkelijker om een bepaald evangeliebeginsel te begrijpen als het in een verhaal wordt uitgelegd. Verhalen wekken interesse op en laten zien hoe evangeliebeginselen op het dagelijks leven van toepassing zijn. Verhalen zijn ook vaak beter te onthouden dan het abstracte beginsel. (Zie ‘Verhalen’ op blz. 178–180 voor ideeën over het vertellen van verhalen.)

Een verhaal uit de Schriften kan verschillende beginselen en toepassingen bevatten. (Het boek Enos is daar een voorbeeld van. Het bevat maar 27 verzen, maar er zijn veel

evangeliebeginselen in verwerkt.) Aan u de keus op welke beginselen u in de verhalen de nadruk wilt leggen.

Het is vaak nuttig om een verhaal klassikaal te lezen en iedereen om de beurt een deel te laten voorlezen. (Zie ‘Voorlezen’ op blz. 56.) Als het verhaal lang is, kunt u het samenvatten, en de leerlingen ieder een aantal belangrijke punten uit het verhaal laten voorlezen. Kopjes van hoofdstukken of afdelingen kunnen nuttig zijn als u samenvattingen voorbereidt en behandelt.

Biografische informatie behandelen

Als we het leven van mensen uit de Schriften bestuderen, zien we na verloop van tijd vaak hoe bepaalde evangeliebeginselen in elkaar zitten. Uit het volledige verhaal van Zeezrom in het Boek van Mormon blijkt dat iemand zich kan bekeren en de Heer dan in rechtschapenheid kan dienen. Als u alle verzen leest die in de index van het Boek van Mormon onder ‘Zeezrom’ staan, kunt u het verhaal volgen van zijn strijd tegen de kerk, zijn bekering en uiteindelijk zijn heldhaftige werk als zendeling en leerkracht. Andere leerzame biografieën zijn die van Ruth, koning David, Samuël, Ester, de apostel Paulus, Alma de oudste, koning Benjamin, Alma de jonge, Corianton, Mormon en Moroni.

Gebruik ‘zoek naar’ en ‘luister naar’

Als u uit de Schriften lesgeeft, is het vaak nuttig om de leerlingen naar iets bijzonders te laten zoeken of luisteren. Hier volgt een aantal voorbeelden waar leerlingen naar kunnen ‘zoeken’ of ‘luisteren’.

Evangeliebeginselen in het leven van mensen. Voorbeeld: ‘Als we Mozes 5:4–9 lezen, zoek dan naar uitspraken waaruit de gehoorzaamheid van Adam blijkt, nog voordat hij de beginselen volledig begreep.’

Vragen. Voorbeeld: ‘Als we Alma 5:14–32 lezen, luister dan naar de vragen die Alma stelt.’

Opsommingen. Voorbeeld: ‘Als we Leer en Verbonden 25 bestuderen, noteer dan de eigenschappen van een “uitverkoren vrouw”.’

Definities van woorden of begrippen. Voorbeeld: ‘Zoek naar definities van *Zion* in Leer en Verbonden 97:21 en Mozes 7:18.’

Beeldspraak en symbolen. Voorbeeld: ‘Zoek in Johannes 15:1–6 naar de vergelijking waarin de Heer Zich met een wijnstok vergelijkt en zijn discipelen met de ranken.’

Het commentaar van een profeet op een bepaald beginsel of evenement. Voorbeeld: ‘Als ik Alma 30:60 voorlees, luister dan naar wat Mormon over het lot van Korihor zegt.’

‘Indien, dan’-constructies. Voorbeeld: ‘Luister naar de beloften van Jesaja aan ons als we de sabbat heiligen.’ (Zie Jesaja 58:13–4.)

Gedrag dat God behaagt of mishaaft. Voorbeeld: ‘Let tijdens het lezen van Alma 39:1–9 op de specifieke raad die Alma aan zijn zoon Corianton gaf.’

Bepaalde patronen in gebeurtenissen, eigenschappen of daden. Voorbeeld: ‘Zoek tijdens het lezen van deze teksten naar patronen die aangeven hoe belangrijk rechtschapen verlangens zijn als we naar de waarheid streven.’ (Zie 1 Nephi 10:17–22; 11:1–23; LV 11.)

Als u tijdens uw persoonlijke studie en uw voorbereiding op dat soort dingen let, zult u beter in staat zijn om zulke opdrachten tijdens de les te geven.

‘Alle Schriftuur op ons toepasselijk maken’

Zie ‘Toepassingen’ op blz. 174–175.

Voorlezen

Uit de Schriften voorlezen activeert de interesse van de leerlingen, legt nadruk op bepaalde teksten en stelt hen in staat om ontvankelijk voor de invloed van de Geest te zijn. Als iemand voorleest, moet u de anderen aanmoedigen om in hun Schriften mee te lezen. Laat hen luisteren en op specifieke beginselen letten. Geef hun voldoende tijd om iedere tekst op te zoeken voordat die wordt voorgelezen. Als een bepaald gedeelte veel ongebruikelijke of moeilijke woorden bevat, leg deze dan voor het voorlezen uit. Als iemand in de klas moeite met lezen heeft, vraag dan om vrijwilligers in plaats van iedereen om de beurt te laten voorlezen. Werk individueel met hen die moeite met lezen hebben zodat ook zij uiteindelijk in staat zullen zijn om in de klas voor te lezen.

Gebruik de hulpmiddelen in de Schriften

President Howard W. Hunter heeft gezegd: ‘We moeten een kerk vol mensen hebben die de Schriften goed kennen, die doorverwijzingen en markeringen aanbrengen, die aan de hand van de indexen lessen en toespraken voorbereiden en die de andere hulpmiddelen in de standaardwerken gebruiken. Er staat duidelijk meer in dan wij snel kunnen leren. Het schriftuurlijke veld is “alreeds wit om te oogsten”.’ (*Eternal Investments* [toespraak tot leerkrachten godsdienstonderwijs, 10 februari 1989], blz. 2–3.)

Voetnoten en doorverwijzingen

De meest gebruikte soort voetnoot is een doorverwijzing naar andere teksten in de standaardwerken. Deze teksten geven vaak een verduidelijking of een toevoeging aan de teksten die u leest.

U kunt de voetnoten en doorverwijzingen gebruiken om de leerlingen dat gedeelte van de Schriften beter te laten begrijpen.

Kopjes van hoofdstukken en afdelingen

Een kopje geeft een overzicht van het hoofdstuk of de afdeling. Er staat misschien informatie in over een leerstelling, een historische context of een volk. In de kopjes van 2 Nephi 12–24 staat bijvoorbeeld op welke hoofdstukken in Jesaja deze hoofdstukken betrekking hebben.

U kunt de leerlingen de teksten aan de hand van de informatie in de kopjes laten markeren. In het kopje van Leer en Verbonden 89 staat bijvoorbeeld in het kort het woord van wijsheid beschreven. U kunt de leerlingen de beginselen in het kopje laten lezen en hen vervolgens de bijbehorende teksten laten markeren.

U kunt de leerlingen vragen om eerst de kopjes te lezen voordat ze iets over de teksten zeggen. Hierdoor kunnen ze de context beter leren begrijpen.

Inleidende bladzijden

De standaardwerken hebben inleidende bladzijden waar nuttige achtergrondinformatie in staat over het doel en de oorsprong van het betreffende boek. In de inleidende bladzijden van het Boek van Mormon staan bijvoorbeeld de getuigenissen van Joseph Smith en anderen en informatie over de oorsprong van het boek. In de inleidende bladzijden van de Leer en Verbonden staat beschreven hoe de openbaringen in het boek werden ontvangen en verzameld.

Dit materiaal kan gebruikt worden om de achtergrond, de geschiedenis, de volgorde en de opzet van de Schriften te behandelen. U kunt hele lessen voorbereiden uit het materiaal op deze bladzijden. In de verklarende inleiding van de Leer en Verbonden staat bijvoorbeeld een kort overzicht van de herstelling van het evangelie met bijbehorende tekstverwijzingen.

De Schriften markeren en annoteren

Het is nuttig om de Schriften te markeren – bepaalde verhalen, onderwerpen, en beginselen. Daardoor kunt u ze gemakkelijk terugvinden. U kunt het met een persoonlijk archiefsysteem vergelijken. Tijdens de lessen kunt u de leerlingen aanmoedigen om bepaalde teksten te markeren door bijvoorbeeld te zeggen: ‘In deze tekst staat een belangrijk beginsel. Misschien willen jullie die tekst markeren.’

Er zijn verschillende manieren om de Schriften te markeren. Iedereen moet een systeem ontwikkelen dat bij zijn eigen studie van de Schriften past. Als u volwassenen of jongeren lesgeeft, kunt u de leerlingen vragen wat voor methode zij gebruiken.

Hieronder staat een aantal mogelijke methoden:

- Met een kleurpotlood of een markeerstift arceren, onderstrepen, tussen haakjes zetten, of een heel vers of verschillende verzen omlijnen.

- Een aantal sleutelwoorden in belangrijke teksten onderstrepen. Hierdoor ontstaat een gemarkeerde versie van het hoofdstuk of de afdeling, zodat u snel kunt zien wat de belangrijkste begrippen zijn.
- Sleutelwoorden omcirkelen of onderstrepen en die betrekking op elkaar hebben met rechte lijnen verbinden.
- Een heel vers of een aantal verzen markeren en de sleutelwoorden erin met elkaar verbinden.
- Als er in een bepaald gedeelte een hoeveelheid punten wordt genoemd, de punten in de tekst of in de kantlijn nummeren.

Teksten aan elkaar koppelen

De meeste evangeliebeginselen staan in verschillende gedeeltes in de Schriften beschreven. In ieder gedeelte worden de beginselen vanuit een ander standpunt belicht. U krijgt een beter begrip van een beginsel als u de verschillende gedeeltes in de Schriften bestudeert. Dat kunt u bijvoorbeeld doen door een lijst met teksten over een bepaald onderwerp in uw Schriften op te schrijven. Afhankelijk van het onderwerp kan de lijst lang zijn of uit slechts twee of drie belangrijke teksten bestaan. Deze methode kan een waardevol hulpmiddel bij het bestuderen van en het lesgeven uit de Schriften zijn. U kunt een lijst met teksten op de volgende manier met elkaar verbinden.

In de kantlijn naast de eerste tekst, zet u de verwijzing naar de volgende tekst in de lijst. Doe dat tot u de laatste tekst hebt bereikt. Naast de laatste tekst zet u de verwijzing naar de eerste. Dan kunt u op ieder punt in die lijst beginnen en de hele aaneenschakeling van teksten vinden.

U kunt lijsten maken die in een bepaalde volgorde moeten staan om een beter beeld van het onderwerp te krijgen. Als dat het geval is, kunt u de verwijzing naar de eerste tekst tussen haakjes onder iedere andere verwijzing plaatsen. Ook kunt u bij iedere tekst alleen de verwijzing naar de eerste tekst zetten en dan op de bladzijde met de eerste tekst de hele lijst.

Aantekeningen in de kantlijn

Aantekeningen in de kantlijn van uw Schriften maken, kan een nuttige manier zijn om uw Schriften te verpersoonlijken. In dergelijke aantekeningen kunnen bepaalde inzichten staan, bepaalde doorverwijzingen die u belangrijk vindt en ideeën over de manier waarop u bepaalde teksten in uw dagelijks leven kunt toepassen.

U wilt de leerlingen waarschijnlijk aanmoedigen om aantekeningen in de kantlijn te maken. Dan kunt u iets zeggen in de trant van: 'Ik wil graag iets over dit hoofdstuk

zeggen. Ik heb het in de kantlijn geschreven.' Of: 'Dit zijn uitstekende teksten over bekering. Jullie kunnen het woord *bekering* in de kantlijn zetten.'

Ideeën om de Schriften te gebruiken als u kinderen lesgeeft

U kunt een zegen in het leven van kinderen zijn als u ervoor zorgt dat zij de taal van de Schriften gaan begrijpen. Als u kinderen lesgeeft, moet u de Schriften geregeld gebruiken en manieren vinden waarop de kinderen de Schriften gemakkelijker gaan gebruiken. Hieronder staat een aantal voorbeelden die u kunt overwegen:

- Zorg ervoor dat de kinderen de namen en de volgorde van de boeken in de Schriften leren kennen. Gebruik bijvoorbeeld het lied 'De boeken in het Boek van Mormon' (*Kinderliedjes*, blz. 63).
- Zorg ervoor dat de kinderen de taal in de Schriften gaan begrijpen. Als u samen in de Schriften leest, leg dan de betekenis van belangrijke woorden uit. Help de kinderen bij het uitspreken van moeilijke woorden en namen. Laat hen ook op bepaalde woorden, gezegden of beginselen letten.
- Als u de kinderen iets in de Schriften wilt laten opzoeken, geef hun dan naast de verwijzing ook het nummer van de bladzijde.
- Vertel een verhaal uit de Schriften in uw eigen woorden. Laat de leerlingen zich de gebeurtenissen en de mensen voorstellen terwijl u het verhaal vertelt. (Zie 'Verhalen' op blz. 178–180.) Lees vervolgens de belangrijkste teksten uit het verhaal voor.
- Laat de kinderen uit de Schriften voorlezen. Houd rekening met hun vaardigheid om voor te lezen, en zorg ervoor dat ieder kind een zinvolle bijdrage kan leveren.
- Als de kinderen te jong zijn om te lezen, moedig hen dan aan om mee te kijken als u leest. Wijs dan ook de woorden aan die u leest. U kunt oudere kinderen ook de jongere kinderen laten helpen bij het opzoeken en lezen van bepaalde teksten.
- Laat de kinderen de verhalen uit de Schriften uit de geïllustreerde boeken lezen die de kerk uitgeeft, zoals *Verhalen uit het Boek van Mormon*.
- Bespreek met de kinderen bepaalde verhalen uit de Schriften. Maak hun duidelijk dat ze tijdens het lezen vragen moeten stellen, zoals 'Wat gebeurt er? Waarom gebeurt dat? Wie spreekt er? In hoeverre is dat op mij van toepassing?'

- Gebruik de onderwijsmethoden uit afdeling F in dit boek (blz. 159–183). Als u bijvoorbeeld een verhaal uit de Schriften vertelt, kunt u een flanelbord gebruiken, eenvoudige tekeningen op het schoolbord of tekeningen die de kinderen gemaakt hebben. U kunt de kinderen een verhaal laten navertellen of u kunt een lied over dat betreffende verhaal zingen.

- Aan het eind van een aantal jeugdwerklessen staat een afdeling ‘Aanbevolen leesopdracht voor thuis’. Moedig de kinderen aan om die aanbevolen teksten thuis bijvoorbeeld met hun ouders te lezen.

LEERGIERIGHEID AANMOEDIGEN

Een ieder van ons heeft tot taak het evangelie te bestuderen. We hebben soms ook het voorrecht om als leerkracht werkzaam te zijn – om anderen in hun taak om het evangelie te bestuderen, te inspireren en te helpen.

We verlenen dit belangrijke dienstbetoon als we ons uiterste best doen om:

1. De interesse van onze leerlingen aan te wakkeren.
2. Hen aan te moedigen actief aan de les deel te nemen.
3. Hun te laten zien hoe zij volgens de leerstellingen kunnen leven.

En dat moeten we met liefde en door middel van de Geest tot stand brengen.

Daarom moeten we ons niet zozeer op onze eigen prestaties concentreren, maar op de manier waarop we anderen helpen bij het ijverig bestuderen van het evangelie en het getrouw naleven ervan.

LEERLINGEN ZIJN ZELF VERANTWOORDELIJK VOOR HUN EVANGELIESTUDIE

Ieders taak om zelf het evangelie te bestuderen

In een brief inzake evangeliestudie heeft ouderling Bruce R. McConkie geschreven: 'Laten we nu (...) een besluit nemen dat een belangrijke invloed op ons eeuwig heil zal hebben. Ieder mens moet de leerstellingen van het evangelie zelf bestuderen. Niemand anders kan dat voor hem doen. Iedereen staat alleen wat evangeliekennis betreft. Iedereen heeft dezelfde Schriften tot zijn of haar beschikking en heeft recht op dezelfde leiding van de Heilige Geest. Iedereen moet de door God vastgestelde prijs betalen om de parel van grote waarde te kunnen ontvangen.

'Hetzelfde beginsel geldt zowel voor het leren van de waarheid als voor het leven in overeenstemming met de geleerde normen. Niemand kan zich in plaats van een ander bekeren, niemand kan in plaats van een ander de geboden onderhouden en niemand kan in plaats van een ander verlost worden. En iedereen moet een eigen getuigenis ontvangen en zelf in licht en waarheid voortgaan. Zowel de kennis van de waarheid als de zegeningen die uit het naleven van de ware beginselen voortkomen zijn een persoonlijke zaak. God biedt het eeuwig heil aan alle mensen die dezelfde wetten naleven. Ook biedt Hij dezelfde kennis van zijn eeuwige waarheden aan alle mensen die naar de waarheid zoeken.

'De kerk heeft het volgende systeem van evangeliekennis:

'a. Ieder mens moet er zelf voor zorgen in de kennis van de waarheid toe te nemen.

'b. Gezinnen moeten thuis het evangelie bestuderen. Ouders hebben de plicht om hun kinderen in licht en waarheid op te voeden. De belangrijkste leeromgeving voor heiligen der laatste dagen is thuis.

'c. Om personen en gezinnen te helpen, heeft de kerk veel verschillende onderwijsprogramma's. Wij moeten 'elkander [in] de leer van het koninkrijk [...] onderwijzen' (LV 88:77). Dat doen we tijdens avondmaalsdiensten, conferenties en andere bijeenkomsten, door huisonderwijzers, in de priesterschap en de hulporganisaties, door het seminarie en instituut en door middel van de kerkelijke onderwijsinstellingen.' ('Finding Answers to Gospel Questions', *Charge to Religious Educators*, 3^e editie [1994], blz. 80.)

De rol van de leerkracht bij de evangeliestudie van zijn leerlingen

Als mensen zelf verantwoordelijk voor het bestuderen van het evangelie zijn, wat is dan de rol van de leerkracht? Die rol is mensen stimuleren die persoonlijke verantwoordelijkheid te aanvaarden – het verlangen in hen aanwakkeren om het evangelie te bestuderen, te begrijpen en na te leven, en hun het goede voorbeeld te geven.

Zuster Virginia H. Pearce heeft als eerste raadgeefster in het algemeen presidium jongevrouwen gezegd:

'Het doel van de leerkracht omvat meer dan het geven van een lezing over waarheid. Zijn doel is de Geest uit te nodigen en onderwijsmethoden te gebruiken die het de cursist optimaal mogelijk maken de waarheid voor zichzelf te ontdekken en vervolgens gemotiveerd te zijn om die toe te passen. (...)

'(...) Kunt u zich een voorstelling maken van honderduizenden klaslokalen iedere zondag, met een leerkracht die begrijpt dat "het de cursist is die moet leren. Daarom moet de cursist aan het leren worden gezet. Als de leerkracht het voetlicht opzoekt, de show steelt, voortdurend aan het woord is, en anderszins de activiteit overheerst, is het zeker dat hij het leerproces van de cursisten belemmert." [Asahel D. Woodruff, *Teaching the Gospel* (1962), blz. 37.]

'Een bedreven leerkracht denkt niet, "Wat zal ik vandaag eens brengen?" Hij vraagt zich af, "Wat zal ik mijn cursisten vandaag eens laten doen?" Niet, "Wat zal ik ze vandaag vertellen?" Maar, "Hoe kan ik mijn cursisten laten ontdekken wat zij nodig hebben?" [*Evangelieonderricht: handboek voor leerkrachten en leiders van CES* (1994), blz. 13]. De bedreven leerkracht wil niet dat de cursisten er na de les over spreken hoe geweldig de leerkracht is. Hij wil dat ze erover spreken hoe geweldig het evangelie is!' (*De Ster*, januari 1997, blz. 12.)

Leerkrachten die hun ware taak begrijpen, respecteren de keuzevrijheid van hun leerlingen. Zij verblijden zich als hun leerlingen de Schriften zelf bestuderen, zelf evangeliebeginselen ontdekken en een zinvolle bijdrage in de klas leveren. Leerkrachten hebben het meeste succes als hun leerlingen ijverig studeren, in het evangelie groeien en kracht van God ontvangen.

Uitmuntende leerkrachten schrijven de kennis en groei van hun leerlingen niet aan zichzelf toe. Net als hoveniers die planten en zaaien, streven zij ernaar om de meest ideale leeromgeving te scheppen. Vervolgens bedanken zij God als ze de vooruitgang van de leerlingen zien. Paulus heeft geschreven: ‘Daarom, noch wie plant, noch wie begiet, betekent iets, maar God, die de wasdom geeft’ (1 Korintiërs 3:7).

Zelfredzaamheid in evangeliestudie aanmoedigen

De volgende ideeën zijn hulpmiddelen om anderen aan te moedigen de verantwoordelijkheid voor hun eigen evangeliestudie op zich te nemen:

- Voed uw eigen enthousiasme voor het bestuderen van de Schriften en de leringen van de hedendaagse profeten. Uw enthousiasme kan de leerlingen inspireren om uw voorbeeld te volgen.
- Vestig tijdens het lesgeven altijd de aandacht op de Schriften en de leringen van de hedendaagse profeten. Daardoor zullen de leden beter waarderen hoe kostbaar en belangrijk het woord van God is.
- Stel vragen waarop de leerlingen het antwoord in de Schriften en de leringen van de hedendaagse profeten kunnen vinden. Hoewel het soms goed is om de leerlingen naar hun mening te vragen, is het vaak beter om hun te vragen wat de Schriften en de hedendaagse profeten over het onderwerp zeggen.
- Laat de leerlingen zien hoe ze de hulpmiddelen in de Schriften kunnen gebruiken. De Schriften kunnen soms overweldigend zijn, vooral voor mensen die weinig ervaring in de kerk hebben. U kunt hun laten zien hoe ze de index en de voetnoten kunnen gebruiken. (Zie ‘Uit de Schriften onderwijzen’ op blz. 54–59.) Mensen die deze hulpmiddelen leren gebruiken, raken meer vertrouwd met de Schriften.
- Geef opdrachten die het bestuderen van de Schriften en de leringen van de hedendaagse profeten vereisen. Overweeg om een les te beëindigen door een vraag te stellen of een opdracht te geven waarvoor de aanwezigen de Schriften en de leringen van de hedendaagse profeten moeten bestuderen. Zelfs kleine kinderen kunnen een

dergelijke opdracht krijgen. Na een les over het gebed kunt u de kinderen bijvoorbeeld vragen om met hun ouders in de Schriften of in een conferentietoespraak iets over het gebed te lezen.

- Zorg ervoor dat de leerlingen begrijpen dat de mensen in de Schriften echte mensen waren die beproevingen en vreugde hebben ervaren in hun pogingen om de Heer te dienen. De Schriften komen tot leven als we begrijpen dat de profeten en de andere mensen in de Schriften soortgelijke ervaringen als wij hebben gehad.
- Laat de leerlingen zien hoe ze in de Schriften en in de leringen van de hedendaagse profeten antwoorden op bepaalde problemen in het leven kunnen vinden. U kunt hun bijvoorbeeld laten zien hoe ze in de index van de Schriften en in de index van het conferentie-exemplaar van de *Liahona* informatie over verschillende onderwerpen kunnen vinden, zoals troost, bekering, vergeving, openbaring en gebed.
- Moedig uw leerlingen aan om de Schriften en de leringen van de hedendaagse profeten te bestuderen. Sommige mensen hebben hun taak om het evangelie te bestuderen nooit goed begrepen. Anderen zijn het vergeten. Een bisschop heeft gezegd dat tijdens een instructiebijeenkomst voor jeugdwerkleidsters alle aanwezigen werden aangemoedigd om dagelijks de Schriften te bestuderen. Als gevolg van die aanmoediging heeft hij op één dag na de Schriften dertien jaar lang dagelijks bestudeerd. Hij zei dat zijn leven door die studie is veranderd.
- Getuig dat de Heiland het middelpunt is van alle leringen die in de Schriften staan en door de hedendaagse profeten worden verkondigd. Getuig vooral krachtig van de Heiland. Als de leerlingen de Heiland in de Schriften en in de leringen van de hedendaagse profeten herkennen, zal hun verlangen om te studeren toenemen en zal hun getuigenis worden gesterkt.

Aanvullende informatie

Zie les 5 in de cursus Evangelieonderwijs (blz. 208–212) voor meer informatie over het stimuleren van anderen om het evangelie te bestuderen.

BESPREKINGEN LEIDEN

Zinnvolle besprekingen zijn een belangrijk onderdeel van evangelieonderwijs. We nodigen de invloed van de Geest uit als we elkaar in het evangelie onderwijzen en aandachtig naar elkaar luisteren.

Besprekingen leiden vaak tot bepaalde resultaten die anders niet mogelijk zouden zijn. Ze kunnen bijvoorbeeld:

- Leergierigheid aanmoedigen. Door goed geleide besprekingen kan de interesse en de aandacht van de leerlingen toenemen. Iedereen kan worden aangemoedigd om actief aan het leerproces deel te nemen. Als u en de leerlingen vragen stellen, de Schriften bestuderen en naar elkaar luisteren, zullen alle aanwezigen in staat zijn om vaardigheden en een bepaalde motivatie te ontwikkelen die bevorderlijk voor de individuele evangeliestudie is.
- Moedig eenheid onder de leerlingen aan. Als zij hun eigen ideeën en ervaringen uitwisselen, en aandachtig naar elkaar luisteren, zullen ze tot een sterkere eenheid uitgroeien en een positieve leeromgeving creëren.
- Begrip vergroten. Goede besprekingen zijn meer dan vriendelijke gesprekken waarin meningen worden uitgewisseld. Ze verbreden en verdiepen het begrip van de evangeliebeginselen.
- Misverstanden vermijden. Door hun inbreng laten leerlingen merken in hoeverre ze de behandelde beginselen begrijpen. Daardoor komt u erachter wanneer u bepaalde beginselen verder moet behandelen, meer aandacht geven of herhalen.

Ideeën voor het leiden van besprekingen

Vragen gebruiken

Door vragen worden de aanwezigen aangemoedigd om aan de besprekingen deel te nemen. Daardoor kunnen de leerlingen een beginsel begrijpen, er dieper over nadenken en in hun leven toepassen. Leerlingen worden erdoor aangemoedigd om de antwoorden in hun Schriften op te zoeken.

In de meeste lesboeken staan vragen om een bespreking te beginnen of levendig te houden. U kunt die vragen gebruiken en zelf vragen bedenken. Stel vragen die doordachte antwoorden aanmoedigen en waardoor de leerlingen over het evangelie zullen nadenken. (Zie voor meer informatie: ‘Lesgeven door middel van vraagstelling’ op blz. 68–70.)

Gebruik onderwijsmethoden die het verband leggen tussen de besprekingen en de les

Als u de vragen hebt voorbereid, stel uzelf dan de vraag: ‘Wat kan ik nog meer doen? Welke onderwijsmethoden kan ik gebruiken om de bespreking te verrijken?’ U kunt veel verschillende onderwijsmethoden gebruiken om de besprekingen te beginnen en levendig te houden. U kunt een les bijvoorbeeld met een verhaal, aanschouwelijk onderwijs of het zingen van een lofzang beginnen en de aanwezigen in de lofzang naar het antwoord op een vraag laten zoeken.

Sta open voor de invloed die de Geest op de aanwezigen heeft

De Heilige Geest kan een of meerdere leerlingen inspireren om bepaalde ideeën naar voren te brengen die anderen moeten horen. Sta open voor de influisteringen die u kunt krijgen om aan bepaalde leerlingen vragen te stellen. U kunt zelfs de indruk krijgen dat u iets aan iemand moet vragen die zijn mening misschien helemaal niet wil geven.

Probeer iedereen erbij te betrekken

De leerlingen zullen iets aan elkaars deelname hebben. U vraagt echter misschien alleen maar naar de inbreng van de leerlingen die hun hand opsteken. Mensen kiezen er soms bewust voor om niet deel te nemen omdat ze geen mening over het onderwerp hebben of anderen liever aan het woord laten. Misschien zijn ze bang om een verkeerd antwoord te geven, of denken ze dat ze hun mening niet zo goed onder woorden kunnen brengen. Misschien hebben ze het gevoel dat ze niet bij de groep horen.

Overweeg iedere leerling met een gebed in het hart. U kunt iemand naar zijn mening over een bepaald onderwerp vragen in plaats van een feitelijke vraag te stellen die hij of zij misschien niet kan beantwoorden. In plaats van bijvoorbeeld te vragen, 'Welke gaven van de Geest noemt Paulus in 1 Korintiërs?', kunt u vragen, 'Waarom is naastenliefde volgens u de grootste geestelijke gave?' U kunt iemand vragen om een korte presentatie voor te bereiden. U kunt die persoon ook bij de voorbereiding helpen. U wilt misschien eerst met een aantal leerlingen vriendschap sluiten en hun laten weten dat u hun mening op prijs stelt.

Het doel van de les handhaven

Af en toe vertellen leerlingen iets dat niet met de les te maken heeft. Als u het gevoel hebt dat een bepaalde opmerking de aandacht van de les afleidt, kunt u de bespreking weer terug op het juiste spoor brengen door bijvoorbeeld te zeggen: 'Dat is een interessante opmerking, maar ik geloof dat we een beetje afdwalen. Kunnen we die bespreking voor een andere keer bewaren en op de oorspronkelijke vraag terugkomen?' Ook kunt u zeggen: 'Ik ben niet voorbereid om daar vandaag over te praten. Misschien kunnen we het daar een andere keer over hebben.'

Het zal ook wel eens voorkomen dat u een bepaalde vraag niet kunt beantwoorden. Als dat gebeurt, zeg dat dan ook gewoon. U kunt zeggen dat u het antwoord zult opzoeken. U kunt ook de leerlingen aanmoedigen om het antwoord op te zoeken en daar tijdens een andere les op terug te komen.

Orde bewaren

Soms willen een paar leerlingen op hetzelfde moment iets zeggen. Moedig ze aan om hun hand op te steken als ze iets willen zeggen en te wachten tot ze aan de beurt zijn. Leg uit dat ze veel van elkaar kunnen leren, en moedig ze aan om aandachtig naar elkaar te luisteren.

Af en toe zal er een leerling zijn die de les verstoort door met u en anderen te redetwisten, door oneerbiedig te spreken of door omstreden onderwerpen aan te snijden. Dergelijke mensen brengen de geest van twisten met zich mee, waardoor het moeilijk is om les te geven en waardoor het geloof van anderen aangetast kan worden. Zie 'Leerlingen die de les verstoren' op blz. 84–87 voor ideeën om met dergelijke leerlingen om te gaan.

Niet teveel aan het woord zijn

Als leerkrachten het grootste deel van de les aan het woord zijn en iedere vraag zelf beantwoorden, ontmoedigen zij de deelname van de leerlingen. U moet oppassen dat u niet vaker dan nodig aan het woord bent of uw mening te vaak geeft. Daardoor kunnen de leerlingen hun interesse verliezen. Beschouw uzelf als gids op een onderwijsreis die de nodige aanwijzingen geeft om iedereen op het juiste pad te houden.

Uw belangrijkste doel is dat anderen het evangelie leren kennen, niet dat u indrukwekkende presentaties geeft. Dat betekent dat u de leerlingen de kans geeft om elkaar te onderwijzen. Als iemand een vraag stelt, overweeg dan anderen die vraag te laten beantwoorden. U kunt bijvoorbeeld zeggen: 'Dat is een interessante vraag. Wat vinden jullie daarvan?' Of: 'Kan iemand anders deze vraag beantwoorden?'

Breek besprekingen niet te snel af

Zorg ervoor dat u goede besprekingen niet te snel afbreekt om al het lesmateriaal te kunnen behandelen. Hoewel het belangrijk is om het lesmateriaal te behandelen, is het belangrijker dat de leerlingen de invloed van de Geest voelen, hun vragen beantwoord krijgen, een groter begrip van het evangelie ontwikkelen en vastbesloten zijn om de geboden te onderhouden.

Luisteren

Doe uw uiterste best om aandachtig naar de leerlingen te luisteren. Door uw voorbeeld zullen zij ook aangemoedigd worden om aandachtig naar elkaar te luisteren. Als u niet goed begrijpt wat een ander zegt, stel dan een vraag. U kunt zeggen: 'Ik geloof niet dat ik je helemaal begrijp. Kun je dat nog een keer uitleggen?' Of: 'Kun je ons daar een voorbeeld van geven?' (Zie voor meer informatie: 'Luisteren' op blz. 66–67.)

Alle bijdragen erkennen

U kunt ervoor zorgen dat de leerlingen meer zelfvertrouwen krijgen om aan de besprekingen deel te nemen door positief op hun oprechte bijdragen te reageren. U kunt bijvoorbeeld zeggen: 'Bedankt voor je antwoord. Daar heb je goed over nagedacht.' Of: 'Wat een goed idee! Daar heb ik nog nooit bij stilgestaan.' Of: 'Dat is een goed voorbeeld.' Of: 'Ik wil jullie graag bedanken voor jullie inbreng vandaag.'

Maak nooit grapjes of kritische opmerkingen over vragen of antwoorden. Wees beleefd en vriendelijk in uw reacties. Als mensen het gevoel hebben dat hun mening gewaardeerd wordt, zullen ze meer genegen zijn om over hun ervaringen en gevoelens te praten en hun getuigenis te geven. (Zie 'Anderen leren hoe zij kunnen bijdragen tot een optimale onderwijsleersituatie' op blz. 77–78; 'Hoe de leerkracht kan bijdragen tot een optimale onderwijsleersituatie' op blz. 79–81.)

Help leerlingen die een verkeerd antwoord geven

Af en toe zal iemand wel eens iets zeggen dat onjuist is. U kunt de leerling helpen met een antwoord als: 'Dat heb ik nog nooit zo bekeken.' Ook kunt u zeggen: 'Misschien denkt u aan iets anders' of 'Ik ben blij dat u daarover begint.' In sommige gevallen kunt u zelfs de verantwoordelijkheid van het verkeerde antwoord op u nemen. U kunt bijvoorbeeld zeggen: 'Neem me niet kwalijk. Ik ben geloof ik niet erg duidelijk geweest.'

Besprekingen afronden

Het is belangrijk om besprekingen op het juiste moment af te ronden. De geest van een opbouwende bespreking kan verloren gaan als er teveel tijd aan wordt besteed. Misschien hebt u iets aan de volgende ideeën:

- Maak goed gebruik van de beschikbare tijd. Weet wanneer de les beëindigd moet zijn. Geef uzelf voldoende tijd om de les samen te vatten en uw getuigenis te geven.

- Geef de leerlingen een tijdslimiet. U kunt iets zeggen in de trant van: 'We hebben nog tijd voor twee opmerkingen.' Of u kunt zeggen: 'Nog één opmerking en dan zal ik het afronden met een slotopmerking.'

Naast het op de juiste tijd afsluiten van besprekingen, is het ook belangrijk om ze op de juiste manier af te sluiten. Als u een bespreking afsluit, bedank de deelnemers dan voor hun bijdrage. Vat vervolgens de belangrijkste punten uit de bespreking samen of laat een ander dat doen. Leg de nadruk op de evangeliebeginselen die zijn besproken. Herhaal zo nodig nieuwe ideeën die uit de bespreking zijn voortgekomen en moedig de leerlingen aan om hun verruimde begrip in het dagelijks leven toe te passen. Geef uw getuigenis wanneer u zich daartoe door de Geest gedreven voelt of vraag iemand anders om zijn of haar getuigenis te geven.

LUISTEREN

Luisteren is een uitdrukking van liefde. Er is vaak opoffering voor nodig. Als we oprecht naar anderen luisteren, kunnen we vaak niet zeggen wat wij op ons hart hebben.

Hoe we door aandachtig luisteren anderen kunnen helpen

Als leerkracht kunt u veel goeds teweegbrengen door te luisteren. Als u goed luistert, zullen uw lessen op de behoeften en interesses van de leerlingen zijn afgestemd. Daarmee laat u merken dat u hun ideeën, meningen en ervaringen respecteert. U laat merken dat u om hen geeft. Als zij weten dat hun ideeën belangrijk voor u zijn, zullen ze eerder bereid zijn om:

- Ontvankelijk en enthousiast te zijn.
- Over hun gedachten en ervaringen te vertellen.
- Ijverig te studeren.
- De geleerde beginselen na te leven.

Sommige mensen veronderstellen misschien dat aandachtig naar een bepaalde leerling luisteren niet eerlijk ten opzichte van de hele groep is. Dat is niet waar. Aandachtig naar een persoon luisteren is een indicatie voor de anderen dat u om de individuele leerlingen geeft. Als u een voor een naar familieleden of leerlingen luistert, geeft u anderen het voorbeeld om hetzelfde te doen.

Hoe aandachtig luisteren u ten goede komt

Als u aandachtig luistert, zal dat u als leerkracht ten goede komen. Als u met liefde en respect naar de opmerkingen van de leerlingen luistert, zult u in staat zijn om:

- Vast te stellen in hoeverre de leerlingen bij het leerproces betrokken zijn.
- Vast te stellen hoeveel ze leren.
- Hun behoeften beter te begrijpen.
- Eventuele belemmeringen in het leerproces te ontdekken en te verwijderen, zoals ontmoediging of gebrek aan concentratie.
- Hun vragen beter te begrijpen waardoor u hen naar de juiste antwoorden kunt leiden.
- Dieper in te gaan op een bepaald punt dat belangrijk voor hen is.
- Te weten wanneer u hen aan het woord moet laten.
- Te beslissen wanneer u bepaalde beginselen moet herhalen of meer uitleg moet geven.
- Te weten wanneer u de les moet aanpassen.

Luisteren is ook goed voor uzelf. Als u naar de leerlingen luistert, zult u merken dat u veel van hen kunt leren.

Ideeën om beter te luisteren

Hoe weten de leerlingen dat u luistert? U kunt laten merken dat u luistert door uw interesse kenbaar te maken. U kunt de spreker aankijken, in plaats van naar uw lesmateriaal of andere voorwerpen te kijken. U kunt de spreker aanmoedigen om zijn of haar gedachten zonder onderbrekingen onder woorden te brengen. U kunt ervoor zorgen dat u een bespreking niet te snel met advies of een oordeel onderbreekt. Als u begrijpt wat er gezegd wordt, kunt u iets zeggen waaruit blijkt dat u het begrijpt. Als u iets niet begrijpt, kunt u vragen stellen.

Overweeg de volgende ideeën als u ernaar streeft om uw luistervaardigheid te verbeteren.

Vragen stellen

Uit de onderstaande vragen blijkt dat u om de ideeën en gevoelens van anderen geeft.

- Kunt u me daar iets meer over vertellen?
- Wat dacht u toen dat gebeurde?
- Ik geloof niet dat ik u helemaal begrijp. Bedoelt u dat (...)?
- Kunt u dat uitleggen?

Stilte

Wees niet bang voor stilte. Mensen hebben vaak even tijd nodig om over vragen na te denken, ze te beantwoorden en hun gevoelens onder woorden te brengen. U kunt even stil zijn nadat u een vraag hebt gesteld, nadat iemand iets over een geestelijke ervaring heeft verteld of als iemand moeite heeft om zijn of haar gevoelens onder woorden te brengen. Zorg ervoor dat u de spreker de tijd geeft om zijn of haar gedachten te uiten, voordat u reageert. Uiteraard moet u niet te lang stil zijn, vooral als iemand zich ongemakkelijk voelt of zich gedwongen voelt om iets te zeggen.

Echt luisteren als iemand aan het woord is

Soms hebben mensen de neiging om zich meer bezig te houden met wat zij willen zeggen dan goed te luisteren naar wat anderen zeggen. Zorg ervoor dat u zich echt op de spreker concentreert, in plaats van u op uw reactie voor te bereiden.

Aandacht aan de ongesproken boodschap besteden

Mensen communiceren hun gevoelens vaak door de manier waarop ze zitten, door hun gezichtsuitdrukking, door wat ze met hun handen doen, door de toon van hun stem en door hun oogbewegingen. Door deze ongesproken boodschappen kunt u de gevoelens van uw leerlingen beter herkennen.

Herhaal wat de spreker heeft gezegd

Nadat u naar gesproken en ongesproken boodschappen hebt geluisterd, kunt u herhalen wat u hebt begrepen. Vat de boodschappen in uw eigen woorden samen om erachter te komen of u alles goed hebt begrepen. Als u dat hebt

gedaan, kunt aan de persoon in kwestie vragen: ‘Bedoelde u dat?’ Of: ‘Wilt u hier nog verder over praten?’ Als u dat doet, praat dan niet op een betuttelende manier.

Leer de leerlingen naar elkaar luisteren

Herinner de leerlingen aan het feit dat luisteren een manier is om onze liefde te tonen. U kunt de volgende ideeën gebruiken om de leerlingen aan te moedigen goed naar elkaar te luisteren:

- Als iemand een vraag heeft beantwoord of een idee heeft geopperd, vraag dan de andere leerlingen naar hun mening daarover.
- Als iemand een vraag stelt, laat de andere leerlingen die dan beantwoorden. U kunt bijvoorbeeld vragen: ‘Kan iemand die vraag beantwoorden?’
- Vraag van tevoren een of meer leerlingen om de onderwerpen die tijdens een bespreking zijn behandeld samen te vatten.

De Heiland keek en luisterde voortdurend naar de mensen die Hij onderwees, en Hij paste zijn leringen ook aan hun behoeften aan. Nadat Hij tot de Nephieten had gesproken, zei Hij bijvoorbeeld: ‘Gaat daarom naar uw woonplaatsen, en overdenkt wat Ik u heb gezegd’ (3 Nephi 17:3). Toen Hij echter op het punt stond om te vertrekken, ‘blikte Hij andermaal om Zich heen op de schare, en zag, dat zij in tranen waren, en zo onafgebroken naar Hem keken, alsof zij Hem wilden vragen nog wat langer met hen te vertoeven’ (3 Nephi 17:5). Hij begreep hun behoefte en bleef langer om hen te dienen en te onderwijzen. Als u aandachtig naar de leerlingen luistert en op de juiste manier reageert, kunt u hun behoefte aan evangeliekennis bevredigen.

LESGEVEN DOOR MIDDEL VAN VRAAGSTELLING

Jezus Christus, de grote leraar, stelde vaak vragen om de mensen aan te moedigen zijn leringen te overwegen en toe te passen (zie bijvoorbeeld Matteüs 16:13–15; Lucas 7:41–42; 3 Nephi 27:27). Zijn vragen leidden tot nadenken, gewetensonderzoek en toewijding.

Algemene richtlijnen voor het bedenken van vragen

In het lesmateriaal van de kerk staan veel vragen die u tijdens uw lessen kunt gebruiken. Lees ze zorgvuldig door om vast te stellen welke u het beste kunt gebruiken. U kunt ook zelf vragen bedenken. Als u bepaalde vragen in een les wilt gebruiken, stel uzelf dan de vraag: ‘Zullen de leerlingen de hoofdpunten van de les er beter door begrijpen? Zullen de leerlingen door deze vragen de behandelde evangeliebeginselen beter in hun leven kunnen toepassen?’

Met behulp van de volgende ideeën kunt u zelf vragen bedenken.

Vragen die met Ja of Nee beantwoord kunnen worden

Vragen die met *ja* of *nee* beantwoord kunnen worden, zijn weinig zinvol in evangelieonderricht. U kunt ze voornamelijk gebruiken om toezeggingen te krijgen of om vast te stellen of iemand het ergens al dan niet mee eens is.

Feitelijke vragen

Feitelijke vragen worden gebruikt om de wezenlijke feiten van een tekst, een gebeurtenis of een evangeliebeginsel vast te stellen. Er is maar één goed antwoord op zo'n vraag. Ze kunnen een hulpmiddel voor de leerlingen zijn om bepaalde teksten te bestuderen, hoofdpunten te begrijpen, ideeën te herhalen en misverstanden uit de wereld te helpen. Bijvoorbeeld:

- Wat was Nephi's onmiddellijke reactie toen zijn broers hem om vergeving vroegen nadat zij hem met touwen vast hadden gebonden?
- Wanneer en waar werd de kerk georganiseerd?

Zorg ervoor dat u niet uitsluitend feitelijke vragen stelt. Over dergelijke vragen hoeft niet veel nagedacht te worden, en de leerlingen die het antwoord niet weten kunnen erdoor ontmoedigd raken. Als u ze gebruikt, moet u er over het algemeen voor zorgen dat de informatie voor het juiste antwoord beschikbaar is.

Met feitelijke vragen kunt u de gedachten van alle leerlingen naar een en hetzelfde punt leiden en van daaruit een bespreking beginnen. U kunt dan overgaan op vragen waar meer over nagedacht moet worden en waardoor de leerlingen gaan begrijpen hoe ze de evangeliebeginselen in hun leven kunnen toepassen.

Vragen waar dieper over moet worden nagedacht

Door sommige vragen worden de leerlingen aangemoedigd om dieper over de betekenis van bepaalde teksten en evangeliebeginselen na te denken. Dergelijke vragen beginnen vaak met de woorden *wat*, *hoe* of *waarom*. Ze kunnen niet met *ja* of *nee* worden beantwoord, en er zijn meestal meerdere antwoorden goed. Bijvoorbeeld:

- Waarom werd deze openbaring volgens jou in die tijd gegeven?
- Wat kunnen we uit dit verhaal te weten komen over de manier waarop de Heer behoeftige mensen helpt?
- Hoe zou u geloof omschrijven?
- Wat houdt het in om zachtmoedig te zijn?
- Hoe kunnen we dit voorwerp met het behandelde evangeliebeginsel vergelijken? (Dit is een goede vraag om tijdens aanschouwelijk onderwijs te stellen.)
- Wat was het verschil tussen de reactie van Laman en Lemuël en de reactie van Nephi?

Als u dergelijke vragen stelt, moet u openstaan voor allerlei antwoorden (zie 'Luisteren' op blz. 66–67). Moedig de leerlingen aan om over de behandelde teksten en evangeliebeginselen na te denken en hun mening te geven. Probeer

geen specifieke antwoorden uit te lokken. Als u dat doet, krijgen ze dat al snel in de gaten en doen ze niet meer met de bespreking mee, of beginnen ze te raden in plaats van na te denken. Als u een specifiek antwoord nodig heeft, stel dan een feitelijke vraag of behandel de stof op een andere manier.

Vragen waardoor de leerlingen evangeliebeginselen leren toepassen

Het is belangrijk om vragen te stellen waardoor de leerlingen de evangeliebeginselen in hun leven leren toepassen. Bijvoorbeeld:

- In hoeverre is deze belofte van de Heer in jouw leven vervuld?
- In hoeverre maken wij keer op keer dezelfde fouten als de mensen in dit verhaal?
- Hoe kan de kastijding van God ons tot zegen zijn?
- Welke hedendaagse omstandigheden kunnen met de gebeurtenissen in dit verhaal uit de Schriften vergeleken worden?
- Wat zou u doen als u die persoon was?

Vraag de leerlingen naar voorbeelden van de manier waarop zij of anderen de behandelde evangeliebeginselen hebben toegepast. Moedig hen aan om hun getuigenis over de behandelde beginselen te geven.

Algemene richtlijnen voor het stellen van vragen

Stel vragen die de leerlingen kunnen beantwoorden

Stel geen vragen om te laten zien hoeveel kennis u zelf hebt. Stel vragen waar de leerlingen zinvolle antwoorden op kunnen geven.

Reageer beleefd en met respect op onjuiste antwoorden

Soms zal iemand een verkeerd antwoord geven of een antwoord waaruit weinig begrip blijkt. Anderen in de klas kunnen om zo'n antwoord lachen. Daardoor kan de persoon in verlegenheid worden gebracht en zal hij in de toekomst niet zo gemakkelijk meer iets zeggen. En dat kan zijn of haar leerproces belemmeren.

Reageer beleefd en met respect op onjuiste antwoorden. Zorg ervoor dat de persoon voldoende zelfvertrouwen houdt om aan de besprekingen deel te nemen. U kunt zelf de verantwoording op u nemen door te zeggen: 'Het spijt me. Ik heb die vraag blijkbaar niet duidelijk gesteld. Ik zal het opnieuw proberen.' Ook kunt u de persoon helpen door te zeggen: 'Misschien dacht u aan iets anders.' Of: 'Ik ben blij dat u dat zegt, maar ik geloof niet dat mijn vraag duidelijk was.' Door dergelijke reacties voelen de leerlingen zich steeds vrijer om aan de besprekingen deel te nemen, zelfs als ze denken dat hun antwoord misschien niet helemaal juist is.

Wacht op de reacties

Het is niet erg als het een paar seconden stil is nadat

u een vraag hebt gesteld. Beantwoord uw eigen vraag niet. Geef de leerlingen voldoende tijd om erover na te denken. Als het echter te lang stil blijft, kan het zijn dat ze de vraag niet begrijpen en dat u de vraag anders moet stellen.

Gebruik vervolgvragen

Door vervolgvragen zullen de leerlingen dieper over een beginsel nadenken. Als de leerlingen bijvoorbeeld een manier noemen waarop een verhaal uit de Schriften op hun kan worden toegepast, kunt u vragen: 'Wat kunnen we nog meer uit dit verhaal leren?'

Geef iedereen de kans om iets te zeggen

Om de leerlingen aan te moedigen actief aan de les deel te nemen, kunt u een aantal vervolgvragen aan leerlingen stellen die tijdens de les nog niets hebben gezegd.

Als verschillende mensen iets over een bepaald onderwerp willen zeggen, kunt u iets zeggen in de trant van: 'Dan zullen we eerst naar uw opmerking luisteren en dan naar de uwe.' Op die manier houdt u orde in de klas omdat de leerlingen weten dat ook zij de kans zullen krijgen om hun mening te geven.

De leerlingen op het beantwoorden van vragen voorbereiden

Om de leerlingen op het beantwoorden van vragen voor te bereiden, kunt u hun, voordat u iets leest of presenteert, vertellen dat u om hun mening zal vragen. (Zie 'zoek naar' en 'luister naar' in 'Uit de Schriften onderwijzen' op blz. 55–56.) U kunt bijvoorbeeld zeggen: 'Luister goed naar wat ik nu ga voorlezen, zodat u kunt vertellen wat u het meeste aanspreekt.' Of: 'Let tijdens het voorlezen van deze tekst op of u begrijpt wat de Heer ons over geloof duidelijk wil maken.'

Vermijd vragen die onenigheid veroorzaken of twist aanmoedigen

De Heiland heeft gezegd: 'Hij, die de geest van twisten heeft, is niet van Mij' (3 Nephi 11:29; zie ook de verzen 28 en 30). Stel geen vragen die onenigheid uitlokken of de nadruk op sensationele vraagstukken leggen. Stel geen vragen die twijfel veroorzaken of die tot oeverloze discussies leiden. Zorg ervoor dat de leerlingen door uw vragen tot een eenheid van geloof en liefde worden gesmeed (zie Mosiah 18:21). Als er onenigheid ontstaat, leg dan de nadruk op de juiste leerstellingen en de punten waar wel overeenstemming over bestaat.

Stel af en toe vragen die overdenking tot gevolg hebben

U kunt af en toe vragen stellen waar de leerlingen in stilte over kunnen nadenken zonder de vraag openlijk te hoeven beantwoorden. Bijvoorbeeld:

- Wat hebt u vandaag gedaan om het eeuwige leven dichterbij te brengen?
- Wat hebt u vandaag niet gedaan waardoor u het eeuwige leven dichterbij had kunnen brengen?

Creatief gebruik van vragen

U kunt vragen ook op de volgende manieren in de klas behandelen:

- Schrijf vragen op woordstroken en plak de woordstroken onder de zittingen van de stoelen. Tijdens de bespreking kunt u de leerlingen om de beurt hun vraag onder de stoel vandaan laten pakken. Laat hem of haar dan de vraag voorlezen en beantwoorden.
- Vraag alle leerlingen om een vraag over een evangeliebeginsel of tekst op te schrijven. Verzamel alle vragen en bespreek ze.
- Laat een aantal leerlingen een rollenspel naar keuze spelen, en laat de andere leerlingen vragen stellen. (Zie 'Rollenspelen' op blz. 171–172.) Vooral kinderen vinden dat leuk.
- Geef tijdens de week voorafgaand aan de les wat vragen aan een aantal leerlingen. Laat hen het antwoord op die vragen als onderdeel van de komende les voorbereiden.
- Gebruik de volgende vragen om een evangeliebeginsel te behandelen: 'Wat weten we al over dit beginsel?'

'Wat willen we er nog meer over weten?' 'Wat hebben we vandaag geleerd?' U kunt de basis voor de les leggen door de leerlingen deze vragen te laten beantwoorden en hun antwoorden in drie kolommen op het bord te schrijven.

- Schrijf een vraag op het bord voordat de les begint zodat de leerlingen meteen iets hebben om over na te denken als ze binnenkomen.
- Laat de leerlingen aan de hand van geschikte teksten en lofzangen vragen beantwoorden. Laat de leerlingen de vragen beantwoorden door voorbeelden uit hun eigen leven aan te halen.
- Verdeel de klas in kleine groepen. Laat ieder groepje een aantal vragen behandelen. Laat iedere groep in de klas verslag over hun antwoorden uitbrengen.

Aanvullende informatie

Zie voor meer informatie: 'Zinvolle besprekingen plannen en leiden' op blz. 303–304 in de afdeling 'Evangelieonderwijs en leiderschap' van het *Handboek kerkbestuur*.

LEERLINGEN BIJ DE LES HOUDEN

Een zondagsschoolleerkracht heeft het volgende over een van zijn lessen gezegd:

‘Ik had het gevoel alsof ik met de klas een boswandeling maakte. Toen we samen over het bospad liepen, wees ik hen op interessante teksten onderweg. Ik legde zorgvuldig de beginselen in de les uit, net als een gids iets over de verschillende gewassen in het bos uitlegt.

‘Op een gegeven moment keek ik als het ware om, om te kijken waar de leerlingen waren. Ik merkte dat ze op het schriftuurlijke pad aardig ver achter waren. Niemand had mij bij kunnen houden. Sommigen liepen te slenteren, anderen zaten vast. Weer anderen waren van het pad afgeweken en waren verdwaald. Het leek wel of ik een heel eind terug moest om de klas te verzamelen en opnieuw op pad te gaan.’

Zoals uit deze ervaring blijkt, kan een leerkracht tijdens de les van zijn klas ‘verwijderd’ zijn. De leerlingen hebben soms minder interesse of worden afgeleid.

Hoe kunnen leerkrachten ervoor zorgen dat leerlingen hun aandacht erbij houden? Op die vraag is niet sluitend antwoord te vinden, maar er zijn dingen die u kunt doen om daaraan te werken.

Leerlingen observeren en naar hen luisteren

U weet meestal wel of de leerlingen hun aandacht bij de les hebben. U merkt misschien dat ze wat onrustiger dan normaal zijn, dat ze niet meelesen als anderen iets voorlezen of dat ze met elkaar over onderwerpen praten die niets met de les te maken hebben. Misschien merkt u dat ze minder enthousiast op de vragen reageren die u stelt.

Wees voorzichtig met het beoordelen van de redenen. Sommigen die ‘afwezig’ lijken, luisteren misschien wel aandachtig.

Een leerling die niet naar u kijkt, denkt misschien na over iets dat in de klas is gezegd of denkt na over een influistering van de Heilige Geest.

Als u door middel van de Geest lesgeeft, zult u vaak in staat zijn om de aandacht van de leerlingen op de juiste manier te beoordelen. Soms krijgt u een influistering om veranderingen in de les aan te brengen om de aandacht van de leerlingen meer bij de les te betrekken.

Hoe we leerlingen bij de les kunnen houden

U kunt de volgende ideeën gebruiken om de leerlingen bij de les te houden:

- Maak het lesmateriaal relevant. Help de leerlingen inzien hoe zij het lesmateriaal in hun leven kunnen toepassen. Als zij niet inzien dat het materiaal op hen van toepassing is, zullen ze waarschijnlijk niet veel interesse of aandacht hebben.
- Wissel uw stemgeluid af. Spreekt u te langzaam, te snel, te zacht of te hard? Is uw stem monotoon, met weinig stembuiging? Spreekt u duidelijk? Bent u enthousiast over de te behandelen onderwerpen? Het gebruik van uw stem kan het aandachtsniveau van de leerlingen beïnvloeden.
- Houd oogcontact. Gebruik oogcontact als een manier om de aandacht van de leerlingen bij de les te krijgen. Als u oogcontact houdt, is uw aandacht op de leerlingen gevestigd en niet op het lesmateriaal. Als u oogcontact hebt terwijl u naar hun opmerkingen en vragen luistert, merken de leerlingen dat u geïnteresseerd bent in wat zij te zeggen hebben. Zorg ervoor dat uw ogen in de klas niet afdwalen als u aan het woord bent. Zet de stoelen in het lokaal zodanig neer dat u het gezicht van alle leerlingen kunt zien en dat zij uw gezicht kunnen zien. Jonge kinderen zullen aandachtiger luisteren als u dicht bij hen zit en op ooghoogte met hen praat.
- Beweeg u in de klas. Probeer u in de klas te bewegen, zonder te ijsberen. Dichter bij de leerlingen komen als u een vraag stelt, geeft blijk van uw interesse en moedigt reacties aan. Gepaste hand- en armbewegingen kunnen de nadruk op een bepaald beginsel leggen. Probeer u

zo natuurlijk mogelijk te bewegen, in overeenstemming met uw persoonlijkheid. Als uw bewegingen gemaakt, onnatuurlijk of grotesk zijn, kunnen ze de leerlingen afleiden waardoor ze hun interesse in de les kwijtraken.

- Wissel het tempo van de les af. Het tempo waarin u het lesmateriaal behandelt, kan de aandacht van de leerlingen beïnvloeden. Als u het lesmateriaal te snel doorneemt, kunnen de leerlingen in de war raken. Als u het lesmateriaal te langzaam behandelt, kunnen ze hun interesse verliezen. Sommige gedeelten van een les kunnen zich tijdens besprekingen of verhalen voortslepen of afgeremd worden. Bepaald materiaal is misschien wel belangrijk, maar voor uw leerlingen minder relevant dan ander materiaal. U moet dergelijk materiaal snel behandelen zodat u verder kunt werken aan het hoofddoel van de les.
- Gebruik verschillende onderwijsmethoden. Door verschillende onderwijsmethoden te gebruiken kunt u het tempo van de les afwisselen, de aandacht van

de leerlingen vanaf het begin op de les vestigen, hun aandacht tijdens de les nieuw leven inblazen of de overgang van het ene naar het andere lesgedeelte maken. Een bespreking in kleine groepen kan de leerlingen die hun interesse en aandacht kwijtraken weer bij de les betrekken. (Zie 'Gevarieerd onderwijs' op blz. 89–90.)

Leerlingen zelf verantwoordelijk voor deelname

Als u ernaar streeft om de aandacht van de leerlingen bij de les te houden, mag u niet vergeten dat zij uiteindelijk verantwoordelijk voor hun eigen deelname zijn. Als iemand niet actief deelneemt, oefen dan geen druk op die persoon uit. Blijf daarentegen geïnteresseerd en hulpvaardig, en houd de volgende raad van de Heer aan de priesterschap in gedachte: 'Geen macht of invloed kan of dient (...) te worden gehandhaafd, dan alleen door overreding, lankmoedigheid, zachtmoedigheid, ootmoed en door ongeveer liefde' (LV 121:41).

VASTSTELLEN OF ZE IETS GELEERD HEBBEN

Een jeugdwerkleerkracht gaf les aan een klas met negenjarige kinderen. Het belangrijkste beginsel van de les was dat de president van de kerk openbaring voor de hele kerk ontvangt, en dat mensen persoonlijke openbaring kunnen ontvangen om hen in hun eigen leven te leiden. De les was goed voorbereid. De Schriften werden gemarkeerd, er was een bordbespreking, de activiteiten uit het lesboek werden gedaan en er was een samenvatting.

Tegen het einde van de les stelde de leerkracht de volgende vraag: ‘Wie heeft de bevoegdheid om openbaring voor de kerk te ontvangen?’ Alle kinderen staken hun hand op. Ze wisten allemaal het antwoord: de president van de kerk.

Toen vroeg de leerkracht: ‘Waar kunnen jullie openbaring over ontvangen?’ Er kwam geen reactie. Omdat ze dit onderwerp tijdens de les hadden behandeld, was de leerkracht verbaasd dat niemand deze tweede vraag kon beantwoorden. De leerkracht stelde de vraag nog een keer met andere woorden, maar weer geen reactie. Toen stak Sarah haar hand op en vroeg: ‘Wat betekent *openbaring* eigenlijk?’

Omdat de leerlingen de juiste antwoorden hadden gegeven, beseftte de leerkracht niet dat ze de kern van de les niet hadden begrepen. Als Sarah die vraag niet had gesteld, dan was de les voor haar en mogelijk voor anderen niet volledig geweest. Dan hadden ze weinig nuttigs geleerd. Hoe had de leerkracht ervoor kunnen zorgen dat iedereen het beginsel tijdens de les begreep?

Hoe u kunt vaststellen of de lesstof begrepen wordt

Ouderling Boyd K. Packer heeft gezegd: ‘De ogen van de alerte leerkracht bestuderen voortdurend de klas en registreren iedere beweging en uitdrukking, en hij reageert snel op verwarring of onverschilligheid. De ogen zien meteen een verbaasde uitdrukking en merken het ook als de leerlingen iets goed in zich opnemen.’ (*Teach Ye Diligently*, herziene uitgave [1991], blz. 164–165.)

Door de vooruitgang van uw leerlingen te observeren, kunt u de lessen aanpassen. U kunt bijvoorbeeld bepaalde beginselen herhalen of opnieuw benadrukken, een bespreking inlassen of uw getuigenis geven. Ook kunt u weten wanneer u aandacht aan een bepaalde leerling moet besteden. Om u goed op de leerlingen te kunnen concentreren, moet u goed voorbereid zijn zodat u niet steeds het lesboek of uw aantekening nodig hebt.

Met behulp van bepaalde onderwijsmethoden kunt u vaststellen of de leerlingen de behandelde beginselen goed begrijpen. Overweeg de volgende suggesties:

- Laat de leerlingen bepaalde beginselen in hun eigen woorden herhalen. Daardoor komt u er al snel achter of ze bepaalde woorden of beginselen goed begrijpen. Als ze iets niet begrijpen, kunt u het nogmaals of anders uitleggen zodat ze de rest van de les beter zullen begrijpen.
- Gebruik verschillende korte praktijkgevallen. Organiseer de praktijkgevallen zodanig dat sommige een duidelijke weergave van de behandelde beginselen zijn, en andere juist niet. Vraag de leerlingen welke praktijkgevallen een juiste weergave van de beginselen zijn. (Zie ‘Praktijkgevallen’ op blz. 170–171.)
- Stel vragen waardoor de leerlingen hun begrip van de behandelde beginselen moeten uiten. Uit de reacties van de leerlingen blijkt vaak de noodzaak om bepaalde onderwerpen uit de les te herhalen of het lesschema aan te passen.
- Leid een bespreking. Als u aandachtig naar de reacties van de leerlingen luistert, weet u of ze de behandelde beginselen goed begrijpen. Gebruik de Schriften, leringen van hedendaagse profeten of het lesboek om belangrijke punten te corrigeren, te verduidelijken of te bekrachtigen. (Zie ‘Besprekingen leiden’ op blz. 63–65.)

HELPEN BIJ HET IN PRAKTIJK BRENGEN VAN HET GELEERDE

Jezus heeft gezegd: 'Niet een ieder, die tot Mij zegt: Here, Here, zal het Koninkrijk der hemelen binnengaan, maar wie doet de wil mijns Vaders' (Matteüs 7:21). Het is niet genoeg om het evangelie te leren kennen. We moeten het ook naleven.

Een leerkracht heeft het volgende verhaal verteld: 'Ik heb veel geleerd van de letters van het alfabet. (...) We kunnen ze van voor naar achter en van achter naar voren opdreunen, maar ze hebben dan weinig betekenis omdat ze niet met een bepaald doel samengevoegd zijn. Als we ze met een doel samenvoegen, krijgen we heilige lofzangen, de Schriften, hoogstaande proza en poëzie, prachtige liederen enzovoorts. Met ons leven is het net als met de letters van het alfabet. (...) We moeten in actie komen, maar wel gerichte actie – zinvolle actie.' (William H. Bennett, verslag gebiedsconferentie in Tonga, 1976, blz. 15.)

Als leerkracht kunt u anderen stimuleren om 'daders des woords' te zijn, 'niet alleen hoorders' (Jakobus 1:22). Om dat te bereiken moet u zodanig lesgeven dat de leerlingen de evangeliebeginselen in hun leven zullen toepassen.

Zorg ervoor dat de leerlingen de behandelde beginselen begrijpen

U kunt ervoor zorgen dat de leerlingen de evangeliebeginselen zo goed begrijpen dat ze die in hun leven kunnen toepassen. Als een kind bijvoorbeeld geld krijgt of verdient, kan de vader aan de hand van de Schriften en de woorden van hedendaagse profeten het beginsel tiende uitleggen. Hij

kan dan samen met het kind tien procent van het geld nemen, een kwitantie invullen, het geld en de kwitantie in een enveloppe doen en aan de bisschop geven.

Ervoor zorgen dat de leerlingen door middel van de Geest leren

Het is niet voldoende om de evangeliebeginselen gewoon te begrijpen. Als mensen willen naleven wat zij hebben geleerd, moeten ze een getuigenis van de waarheid ontvangen. Dat zal alleen gebeuren als u door middel van de Geest lesgeeft en zij door middel van de Geest leren. (Zie 'De Geest uitnodigen' op blz. 45–46.)

Er kunnen veel verschillende onderwijsmethoden gebruikt worden om anderen door middel van de Geest te laten leren. Als u of een van de leerlingen een waar gebeurd verhaal over het overwinnen van moeilijkheden vertelt, kan de Geest de leerlingen helpen bij het verzamelen van moed om het evangelie na te leven. In een klas van de Aäronische priesterschap vertelde de leerkracht levendig over zijn broer die met roken was gestopt en daar enorme zegeningen voor had ontvangen. Een jongeman in de klas werd zo door dit verhaal geraakt, dat hij besloot om ook met roken te stoppen.

Geef de leerlingen de aanmoediging, 'Ga heen, doe gij evenzo'

Nadat de Heiland de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan had verteld, gebod Hij zijn luisteraars: 'Ga heen, doe gij evenzo' (Lucas 10:37). U moet de leerlingen geregeld aanmoedigen om de geleerde beginselen in praktijk te brengen. Dergelijke opdrachten moeten realistisch en haalbaar zijn. Tijdens een les over het gebed kunt u gezinsleden of leerlingen bijvoorbeeld aanmoedigen om iedere ochtend en avond te bidden. Tijdens een les over dienstbetoon kunt u hen aanmoedigen om iemand in nood te helpen.

Als u opdrachten geeft, moet u de leerlingen er gewoonlijk nog even aan herinneren. Daardoor zullen de leerlingen het belang van de opdracht beter waarderen.

EEN OPTIMALE ONDERWIJSLEERSITUATIE REALISEREN

Orde en zelfbeheersing zijn van wezenlijk belang in het leerproces.

Deze eigenschappen kunnen het best tot stand worden gebracht als we elkaar liefhebben en elkaar helpen groeien. Als we vriendelijk, beleefd en eerbiedig zijn, kunnen we ons beter op het evangelieonderwijs concentreren.

Dan zal de Geest meer bij ons zijn. En zullen er minder verstoringen zijn.

Als leerkrachten kunnen we veel doen om wederzijds respect in de hand te werken.

We moeten de anderen aan het scheppen van die sfeer laten bijdragen.

Op die manier kunnen we allemaal betere discipelen van de Heiland worden.

VOOR EEN GERIEFLIJK LESLOKAAL ZORGEN

Een prettige en uitnodigende onderwijsleersituatie kan bijdragen tot de zelfbeheersing, de concentratie en de ontvankelijkheid van de leerlingen. Of u nu leerkracht bent of een ouder die zich op de gezinsavond voorbereidt, u moet uw uiterste best doen om de leeromgeving te verbeteren.

Ideeën om alles in het leslokaal klaar te zetten

Netheid

Zorg ervoor dat het lokaal netjes is. U moet misschien wat aanvegen, wat papieren oprapen of het bord schoonvegen. Zorg er ook voor dat u er schoon en netjes uitziet.

Temperatuur

Zorg er zo mogelijk voor dat het niet te warm of te koud in het lokaal is. Als u in de kerk lesgeeft, kunt u met de plaatselijke leiders samenwerken om voor de juiste temperatuur te zorgen.

Verlichting

Zorg ervoor dat het lokaal goed verlicht is. Zet de stoelen zo neer dat niemand de zon in zijn gezicht heeft.

Persoonlijk cachet

Om een prettige sfeer te scheppen kunt u af en toe iets meenemen waardoor het lokaal er gezelliger uitziet. U kunt bijvoorbeeld bloemen, platen of voorwerpen meenemen die iets met de les te maken hebben.

Lesmateriaal

Zorg ervoor dat u al het nodige lesmateriaal hebt, zoals krijt, een bordenwisser,

kleurpotloden, plakband of visuele hulpmiddelen. Als u bepaalde apparatuur wilt gebruiken, test die dan voordat u aan de les begint. Als de apparatuur dan niet werkt, hebt u in ieder geval voldoende tijd om uw les aan te passen.

Zitplaatsen

Zet de stoelen zo neer dat de leerlingen u en elkaar kunnen zien en horen. Probeer ervoor te zorgen dat u alle leerlingen kunt aankijken. Zorg er ook voor dat iedereen het bord en andere visuele hulpmiddelen kan zien.

Zorg zo mogelijk voor comfortabele stoelen. Kinderen kunnen het best op lagere stoelen of banken zitten, zodat hun voeten op de grond kunnen rusten. Soms vinden ze het prettig om op de vloer te zitten. Stoelen voor volwassenen en jongeren moeten de juiste maat hebben en zo worden neergezet dat ze vrij toegankelijk zijn, met voldoende beenruimte.

Als het nodig is kunt u de stoelen zodanig opstellen dat de kinderen die elkaar afleiden niet bij elkaar zitten. Overweeg de namen van ieder kind op een blad te zetten en die voor de les op de stoelleuning te plakken of op de grond bij de stoel te leggen.

Als twee klassen tegelijkertijd van dezelfde ruimte gebruik moeten maken, zet de stoelen dan zo neer dat de leerlingen van de twee klassen met de ruggen naar elkaar toe zitten, iedere klas aan een kant van het lokaal. Als er scheidingswanden beschikbaar zijn, gebruik die dan.

Ruimte

Zorg dat er voldoende ruimte voor de geplande activiteiten is. Als u bijvoorbeeld een toneelstukje wilt laten opvoeren, zorg dan dat er voldoende ruimte voor de deelnemers is om zich te bewegen. Als u dergelijke activiteiten thuis wilt doen, moet u misschien wat meubels verplaatsen.

De leerlingen om hulp vragen

Als leerkracht bent u verantwoordelijk voor het leslokaal. U hoeft echter niet alles zelf te doen. Stel de leerlingen in de gelegenheid om bij te dragen tot het scheppen van een gerieflijk leslokaal. U kunt de leerlingen specifieke taken geven, geregeld of af en toe.

ANDEREN LEREN HOE ZIJ KUNNEN BIJDRAGEN TOT EEN OPTIMALE ONDERWIJSLEERSITUATIE

'Stelt onder u een leraar aan, en laten niet allen tegelijk spreken; maar laat er één tegelijk spreken, en laten allen naar zijn woorden luisteren, opdat wanneer een ieder heeft gesproken, allen door elkander mogen zijn opgebouwd' (LV 88:122).

Kenmerken van een optimale onderwijsleersituatie

Als we bijeenkomen om het evangelie te bestuderen, komen we niet slechts als leerkrachten, leerlingen en vrienden bij elkaar. Dan komen we als broeders en zusters bij elkaar – als kinderen van onze hemelse Vader. Door ons doopverbond worden we verder verenigd, want we hebben allemaal dezelfde taak die Alma aan de heiligen beschreef die zich net in de wateren van Mormon hadden laten dopen: 'Dat zij eenparig voorwaarts zouden zien, en één geloof en één doop hebben, en dat hun harten in eensgezindheid en liefde jegens elkander aaneengesmeed dienden te zijn' (Mosiah 18:21).

Door dit begrip van ons doopverbond moeten we geïnspireerd worden om elkaar behulpzaam te zijn bij het bestuderen en naleven van het evangelie, zodat we bij onze Vader in de hemel kunnen terugkeren. Een van de manieren waarop we dat kunnen bereiken, is om de onderwijsleersituatie te optimaliseren.

In een optimale onderwijsleersituatie (1) bouwen we elkaar op door onze deelname, (2) hebben we elkaar lief en helpen we elkaar, en (3) verlangen we om samen op zoek naar de waarheid te gaan.

Leerkrachten en leerlingen bouwen elkaar op door middel van hun deelname. We bouwen elkaar op als we aandachtig naar elkaars opmerkingen luisteren, aan de besprekingen en andere activiteiten deelnemen, oprechte vragen stellen, samen bidden, elkaar persoonlijke ervaringen vertellen en ons getuigenis geven (zie LV 88:122).

Leerkrachten en leerlingen hebben elkaar lief en helpen elkaar. Mensen kunnen beter leren als ze het gevoel hebben dat ze omringd worden door vrienden die om hen geven.

Als ze het gevoel hebben dat ze uitgelachen of in verlegenheid gebracht worden, zullen ze minder snel geneigd zijn om aan de lessen bij te dragen en in het evangelie te groeien. We kunnen door onze woorden en daden laten zien dat we om hen geven en willen dat zij vooruitgang maken. De volgende raad van ouderling Henry B. Eyring gaat over de liefde die we moeten voelen als we bijeenkomen om het evangelie te bestuderen: 'Onze hemelse Vader wil dat we één zijn. Die eenheid van liefde is niet alleen idealistisch, maar noodzakelijk.' (*De Ster*, juli 1998, blz. 74.)

Leerkrachten en leerlingen verlangen naar de waarheid op zoek te gaan. Als we met elkaar aan het doel van het onderwijs werken – het evangelie leren begrijpen en naleven – zullen we steeds meer leren. Als we ons in onze zoektocht naar de waarheid verenigen, nodigen wij de Geest van de Heer uit om overvloedig aanwezig te zijn.

Anderen leren wat een optimale onderwijsleersituatie inhoudt

Als leerkracht hebben wij ook de taak om de leerlingen te laten inzien wat zij kunnen doen om bij te dragen tot een optimale onderwijsleersituatie. Iedere leerling heeft de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de anderen een goede leerervaring hebben. Als u in de klas naar een optimale onderwijsleersituatie streeft, bent u niet alleen bezig om gedrag te corrigeren of ervoor te zorgen dat de les niet wordt onderbroken. Dan vervult u uw goddelijke taak om ervoor te zorgen dat anderen betere discipelen van de Heiland worden.

Om familieleden of leerlingen bij de optimalisering van de onderwijsleersituatie te betrekken, kunt u een bespreking aan de hand van de volgende ideeën houden:

- Uit uw gevoelens over het evangelie, en leg uit dat u anderen wilt helpen bij het leren kennen van de waarheid.
- Bespreek de verantwoordelijkheid die wij allen hebben om elkaar daarbij te helpen (zie blz. 77).
- Praat over het belang van deelname aan de les.
- Vraag de aanwezigen wat zij kunnen doen om voor een optimale onderwijsleersituatie te zorgen.

Een leerkracht die was geroepen om kinderen van zeven en acht jaar in het jeugdwerk les te geven, hield tijdens de eerste les zo'n bespreking. 'Beste vrienden,' zei ze die zondagmorgen, 'de bisschop heeft me geroepen om jullie les te geven. Hij heeft zijn handen op mijn hoofd gelegd en me gezegend, zodat ik in staat zal zijn om jullie te begrijpen, lief te hebben en les te geven. Daar ben ik erg blij om. In onze klas zal ik altijd proberen om lessen te geven die interessant en waar zijn. Ik zal ervoor zorgen dat jullie veel vragen kunnen stellen en beantwoorden, kunnen zingen, naar verhalen kunnen luisteren, en aan mij kunnen vertellen wat volgens jullie waar is.'

De leerkracht ging verder: 'Voordat we werden geboren, woonden we allemaal bij onze hemelse Vader. Wij zijn zijn kinderen, daarom zijn we broers en zussen. In onze klas willen we elkaar helpen bij het leren, zodat we bij onze hemelse Vader kunnen terugkeren. Wat zouden we kunnen doen om elkaar behulpzaam te zijn bij het leren van de belangrijke punten die we in de klas behandelen. Laten we allemaal iets bedenken wat we kunnen doen.'

De leerkracht schreef de ideeën op het bord. De lijst omvatte verschillende punten, zoals: aardig voor elkaar zijn, aan de les meedoen, elkaar ervaringen vertellen, getuigenis geven, luisteren, proberen de evangeliebeginselen te begrijpen.

Toen vroeg de leerkracht: 'Kunnen jullie iets bedenken waardoor de lessen verstoord kunnen worden?' Ze schreef nog een lijst op het bord. Op deze lijst stonden punten als: iemand uitlachen, praten als iemand anders aan het woord is.

Aan de hand van deze twee lijsten stelden de leerkracht en de leerlingen een aantal regels op, zodat zij wisten wat ze van elkaar konden verwachten.

Dit was niet het enige moment waarop ze over deze beginselen sprak. Ze besprak ze ook nog wel eens met bepaalde leerlingen, en soms met de hele klas.

Als u zich op het lesgeven voorbereidt, overweeg dan hoe u de aanpak van deze leerkracht of andere ideeën kunt gebruiken om de leerlingen tot de onderwijsleersituatie bij te laten dragen. Als u goed oplet en een gebed in uw hart hebt, zult u vaak de kans krijgen om de leerlingen duidelijk te maken dat zij het best kunnen leren als ze (1) elkaar door hun deelname opbouwen, (2) elkaar liefhebben en helpen, en (3) samen op zoek naar de waarheid gaan.

Aanvullende informatie

Zie les 6 en 7 in de cursus Evangelieonderwijs (bladzijde 213–221) voor meer informatie over het realiseren van een optimale onderwijsleersituatie.

HOE DE LEERKRACHT KAN BIJDAGEN TOT EEN OPTIMALE ONDERWIJSLEERSITUATIE

‘De prediker was niet beter dan de hoorders; evenmin was de leraar beter dan de leerling; en aldus waren zij allen gelijk, en zij arbeidden allen, iedereen volgens zijn krachten’ (Alma 1:26).

U kunt uw leerlingen dus uitleggen hoe zij kunnen bijdragen tot een optimale onderwijsleersituatie (zie blz. 77–78), maar u kunt als leerkracht daar zelf ook veel aan doen.

Uzelf geestelijk voorbereiden

Door uw eigen geestelijke voorbereiding kunt u veel bijdragen tot een optimale onderwijsleersituatie thuis of in het leslokaal. Als u geestelijk bent voorbereid, zult u een geest van vrede, liefde en eerbied stimuleren. De leerlingen zullen zich meer op hun gemak voelen om over eeuwige zaken te praten. Als u ontdaan, afwezig, boos of kritisch bent, en u niet geestelijk hebt voorbereid, zullen zij minder in staat zijn om door middel van de Geest iets te leren. (Zie blz. 11–20 voor ideeën om uzelf geestelijk voor te bereiden.)

Aandacht aan de leerlingen besteden en hen liefhebben

Jezus heeft gezegd: ‘Een nieuw gebod geef Ik u, dat gij elkander liefhebt; gelijk Ik u liefgehad heb, dat gij ook elkander liefhebt’ (Johannes 13:34). U moet ernaar streven om uw leerlingen lief te hebben – niet alleen als alles goed gaat, maar ook als ze uw geduld op de proef stellen. (Zie ‘De geest van naastenliefde’ op blz. 12.)

Iedere leerling is kostbaar in de ogen van de Heer, en iedereen moet ook in uw ogen kostbaar zijn. Probeer alle leerlingen te bereiken. (Zie ‘Die ene leerling bereiken’ op blz. 35–36.) Als de leerlingen beseffen dat u hen liefhebt en om hen geeft, zullen ze u gaan vertrouwen. Dan zullen ze gemakkelijker te onderwijzen zijn en minder snel de les verstoren. (Zie ‘Liefde verzacht het hart’ op blz. 31–32.)

Draag gepaste kleding

Uw kleding en uiterlijk mogen de leerlingen niet van de les afleiden. Als u jongeren lesgeeft, hoeft u uw kleding niet aan te passen om hun vertrouwen te winnen.

Heet de leerlingen hartelijk welkom

Glimlach als de leerlingen het leslokaal binnenkomen. Begroet ze met een handdruk. Zeg dat u blij bent dat ze er zijn. Spreek uw waardering voor hen uit. Door een of twee zinnen met vriendelijke welkomstwoorden kunnen ze op hun gemak gesteld worden, waardoor ze beter op de les zijn voorbereid.

U kunt ook van de gezinsavond en de gezamenlijke schriftstudie thuis een bijzondere gelegenheid maken door iedereen van harte welkom te heten voordat u begint.

Begin de les op een manier die de aandacht trekt

Voordat u aan de les begint zal er vaak wat gepraat of gedaan worden. Een van uw taken is om die activiteiten af te breken en ervoor te zorgen dat iedereen zich op de les concentreert. U kunt de leerlingen vragen hun plaats in te nemen, of u kunt een opname van een lofzang laten horen. Soms is het voldoende om iedereen aan te kijken en iemand te vragen het openingsgebed uit te spreken. Soms kunt u zelf het openingsgebed uitspreken. (Zie ‘Aan de les beginnen’ op blz. 93.)

Wederzijds respect aanmoedigen

Moedig de leerlingen aan om te bedenken hoe zij elkaar hun liefde en waardering kenbaar kunnen maken. Door wat u zegt

Kinderen proberen over het algemeen te doen wat er van hen wordt verwacht. Als u positieve gevoelens onder woorden brengt, zal dat de onderwijsleersituatie ten goede komen. Hieronder staat een aantal voorbeelden van positieve opmerkingen die u kunt maken:

- *Jullie zijn allemaal bijzonder. Jullie zijn echt kinderen van God. Op de hele wereld is er niemand zoals jullie.*
- *Jullie hebben de les interessant gemaakt door over jullie ervaringen te vertellen.*
- *Ik vind het fijn als we zo goed samenwerken.*
- *Ik weet dat onze hemelse Vader vandaag tevreden over ons is.*
- *Ik waardeer alle goede dingen die jullie doen.*
- *We moeten om de beurt praten. Iedereen heeft goede ideeën, en we moeten naar elkaar luisteren.*

en doet, kunnen de leerlingen respect voor elkaar leren hebben. Door uw reacties op hun vragen kunt u laten zien hoe zij met respect op elkaars opmerkingen en vragen kunnen reageren. (Zie 'Luisteren' op blz. 66–67.) Verzeker hen ervan dat alle oprechte vragen gewaardeerd worden. Als iemand een vraag stelt, kunt u bepaalde beginselen verduidelijken die anderen misschien ook niet hebben begrepen.

Moedig enthousiasme voor het evangelie aan

De leerlingen komen om verschillende redenen naar de klas. Maar als ze binnenkomen, moet u ervoor zorgen dat zij zich enthousiast op één doel concentreren: het evangelie leren kennen. Dat kunt u doen door hen te laten inzien dat zij door middel van het evangelie hun problemen kunnen oplossen, hun leven kunnen verrijken en gelukkiger kunnen worden.

Moedig de leerlingen aan om voorbereid naar de klas te komen en actief deel te nemen. Als zij er zelf naar streven om het evangelie te leren, zullen ze ook bereid zijn om bij te dragen tot een optimale onderwijsleersituatie. (Zie 'Leerlingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun evangeliestudie' op blz. 61–62.)

Eenvoudige opdrachten die zij buiten de klas uitvoeren, kunnen nuttig zijn, vooral als de leerlingen erdoor worden aangemoedigd de evangeliebeginselen in hun dagelijks leven toe te passen. (Zie 'Helpen bij het in praktijk brengen van het geleerde' op blz. 74.) Als u dergelijke opdrachten geeft, moet u de leerlingen wel in de gelegenheid stellen om later verslag uit te brengen. Daardoor zullen zij begrijpen hoeveel waarde u hecht aan wat zij geleerd en bereikt hebben.

Geef les over Christus

Alles waarin we onderwijzen moet gezinsleden en leerlingen op Christus richten – tot zijn verlossende zending, zijn volmaakte voorbeeld, zijn verordeningen en verbonden, en zijn geboden. Vergeet dat niet als u uw lessen voorbereidt en geeft. Dan zal de onderwijsleersituatie doortrokken zijn van een geest van eenheid en hoop.

Gebruik een verscheidenheid aan onderwijsmethoden waardoor deelname wordt aangemoedigd

De onderwijsleersituatie wordt verbeterd als alle aanwezigen interesse in de les tonen en aan de besprekingen en activiteiten deelnemen. Gebruik een verscheidenheid aan onderwijsmethoden om een hoog niveau van interesse en deelname te bewerkstelligen. (Zie 'Gevarieerd onderwijs' op blz. 89–90.)

Vertel over uw gevoelens, ervaringen en getuigenis

Als u over uw gevoelens, ervaringen en getuigenis vertelt, zullen anderen ook eerder geneigd zijn om dat te doen. Daardoor zullen zowel de mensen die zelf iets vertellen als de luisteraars gesterkt worden. Vooral nieuwe leden moeten inzien dat we in de kerk, ongeacht onze ervaring, les geven en van elkaar leren. Iedereen heeft wel iets bij te dragen. We luisteren naar elkaars bijdragen zodat 'allen door elkander mogen zijn opgebouwd' (LV 88:122).

Aanvullende ideeën voor hen die kinderen les geven

Uit positieve gevoelens ten opzichte van de kinderen

Als kinderen bekritiseerd of op negatieve wijze benaderd worden, zullen zij zich vaak onbekwaam of afgewezen voelen. Dan gaan ze misschien de aandacht trekken door andere kinderen te verstoren of zich op andere wijze te misdragen. Aan de andere kant zullen zij door positieve opmerkingen begrijpen dat u van hen verwacht dat zij hun best doen. Onderken wat zij goed doen, bedank hen daarvoor en veronachtzaam kleine problemen. Als u dat doet, zullen zij het gevoel hebben dat ze geaccepteerd, geliefd en begrepen worden. (Zie de video's *De training van jeugdwerkleidsters* en *Leer het kind* voor meer ideeën.)

Normen stellen en handhaven

Kinderen hebben regels en grenzen nodig. Werk met de kinderen samen om een aantal eenvoudige, duidelijke regels vast te stellen (niet meer dan drie of vier). Daardoor kunnen zij zichzelf besturen. Leg

Standjes geven	Begrip tonen
Je bent altijd vervelend in de klas. Ik ben het zat.	Ik weet dat het soms moeilijk is om stil te zitten, maar je moet nog even je best doen. Waarom kom je niet even bij mij zitten?
Waarom kun je toch niet van de andere kinderen afblijven?	Het is verleidelijk om anderen te plagen, maar wij plagen niet. Als we dat doen kunnen we niet goed leren.
Je hebt ook helemaal geen begrip voor anderen!	Soms wil je weleens iets onvriendelijks zeggen, maar bij ons in de klas proberen we vriendelijk en oplettend te zijn. Laten we ervoor zorgen dat anderen zich prettig voelen.
Je let helemaal niet op. Draai je onmiddellijk om!	Ik vind het moeilijk om les te geven als ik je ogen niet kan zien, dus je moet me helpen door goed op te letten.
Stop met dat lawaai! Ik pik het niet meer!	Het lijkt wel of iedereen moe en onrustig is. Laten we allemaal maar even opstaan en ons uitstrekken.

uit dat het naleven van de regels ervoor zal zorgen dat iedereen met plezier samen leert. Bespreek ook wat er zal gebeuren als de regels worden overtreden. U kunt ook samen een teken bedenken om de orde te herstellen. De leerkracht kan bijvoorbeeld met gevouwen armen voor de klas gaan staan.

Nadat u en de kinderen een aantal regels hebben vastgesteld, schrijft u ze op. Als de kinderen niet kunnen lezen, gebruik dan tekeningen om aan te geven hoe ze zich moeten gedragen. Als een kind een van de regels overtreedt, stop dan even met de les en vraag rustig: 'Wat is de regel?' Wacht rustig totdat het kind de regel herhaalt. Vraag hem of haar hoe deze regel kan worden nagekomen. Ga dan verder met de les.

Help de kinderen deelnemen

Zorg dat de kinderen actief betrokken blijven door lessen te geven die verschillende activiteiten omvatten. Dat is waarschijnlijk de beste manier om storend gedrag te vermijden. Kijk de kinderen aan als u lesgeeft. Als u uit het lesboek voorleest, kunt u hun aandacht verliezen. Als de kinderen rusteloos worden, zeg dan iets in de trant van: 'Ik heb al jullie aandacht nodig om de volgende vraag te beantwoorden' of 'Kun jij deze plaat vasthouden en aan de

hele klas laten zien?' Negeer de meeste kleine verstoringen en probeer de aandacht van de kinderen op iets anders te richten. U kunt bijvoorbeeld zeggen: 'Ik ga nu iets heel interessants vertellen' of 'Steek je hand maar op als je het antwoord weet.'

Toon begrip

Zorg ervoor dat de kinderen merken dat u hen begrijpt en liefhebt, ook op moeilijke momenten. Onthoud dat zij meer behoefte aan begrip dan aan een standje hebben. Wees dus geduldig en beleefd. Als u dat allemaal doet, kunt u moeilijke situaties in leermomenten omzetten. Het schema op deze bladzijde geeft het verschil tussen standjes en begrip aan.

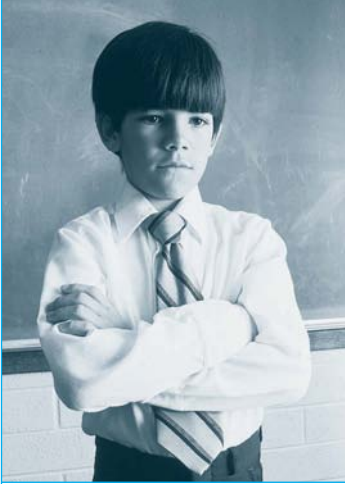
Verwacht geen volmaaktheid van uzelf of de kinderen. Heb een gelukkige, positieve houding waardoor de kinderen zullen merken dat u hen liefhebt. Laat de kinderen inzien dat problemen op harmonieuze wijze kunnen worden opgelost.

Aanvullende informatie

Zie les 6 en 7 in de cursus Evangelieonderwijs (bladzijde 213–221) voor meer informatie over de optimalisering van de onderwijsleersituatie.

EERBIED

Ouderling Boyd K. Packer heeft gezegd: 'Als we samenkomen om de beginselen van het evangelie te horen, moet dat in een geest van eerbied zijn. (...)

'De wereld wordt steeds luidruchtiger. (...)

'Deze mode van meer lawaai, meer opwinding, meer conflicten, minder beheersing, minder waardigheid en minder formaliteit is niet toevallig noch onschuldig.

'Tijdens een militaire invasie is de eerste order van de commandant altijd om de communicatielijnen van de tegenstander te storen.

'Oneerbiedigheid past uitstekend bij de doelstellingen van de tegenstander om de gevoelige kanalen van openbaring in zowel de geest als het verstand te storen. (...)

'(...) Eerbied [bevordert] openbaring.' (De Ster, januari 1992, blz. 19, 20.)

President David O. McKay heeft gezegd dat 'eerbied een diepzinnig respect is dat met liefde is vermengd.' (Conference Report april 1967, blz. 86; of *Improvement Era*, juni 1967, blz. 82.)

Ouderling L. Tom Perry heeft gezegd: 'Eerbied vloeit voort uit onze bewondering en respect voor de Godheid.' (De Ster, januari 1991, blz. 66.)

President Spencer W. Kimball heeft gezegd: 'Oprechte eerbied is een belangrijke eigenschap die snel uit de wereld aan het verdwijnen is, nu de kracht van het kwaad zich uitbreidt. We kunnen de positieve kracht van de miljoenen leden van de ware kerk van Christus, die een voorbeeld van eerbiedig gedrag zijn, niet goed begrijpen. We kunnen ons niet voorstellen hoeveel mensen we kunnen bereiken. Maar wat nog belangrijker is, we kunnen de enorme geestelijke invloed op ons gezin niet inschatten als wij het eerbiedige volk zijn dat we

moeten zijn.' (*The Teachings of Spencer W. Kimball*, bezorgd door Edward L. Kimball [1982], blz. 224–225.)

Uit deze uitspraken van hedendaagse profeten, zieners en openbaarders blijkt dat eerbied veel meer is dan tijdens een les stilzitten en je mond houden. Het is een houding die al het rechtschapen gedrag doordringt en tot uiting komt in ons respect en onze liefde ten opzichte van God en elkaar. In een jeugdwerkliedje staat:

Eerbied is meer dan gehoorzaam en stil zijn,

of praten met fluïst'rende stem;
ik denk aan de goedheid van mijn hemelse Vader.

Ja, eerbied is liefde voor Hem.

[*Kinderliedjes*, blz. 12]

Een voorbeeld van eerbied

Als we anderen eerbied willen leren, moeten we zelf eerbiedig zijn. Dan moeten we aan de definitie van president McKay voldoen: 'een diepzinnig respect dat met liefde is vermengd.' U kunt aan de hand van de volgende ideeën over uw eerbied nadenken.

- Houd u aan de avondmaalsverbonden om de Heer altijd indachtig te zijn en zijn naam op u te nemen (zie LV 20:77, 79). Streef ernaar om Hem en zijn goedheid altijd indachtig te zijn en om 'te allen tijde als getuige van God te staan' (Mosiah 18:9).
- Gebruik de naam van God eerbiedig en op de juiste manier. Ouderling Dallin H. Oaks heeft gezegd: 'Wanneer de namen van God de Vader en zijn zoon Jezus Christus met eerbied en gezag worden gebruikt, roepen zij een kracht op die het menselijk begrip te boven gaat. Voor iedere gelovige zou het duidelijk moeten zijn dat deze machtige namen – waardoor wonderen gewrocht worden, waardoor de wereld werd gevormd, waardoor de mens werd geschapen, en waardoor wij zalig kunnen worden – heilig zijn en met de meeste eerbied behandeld dienen te worden.' (De Ster, nummer 6, 1986, blz. 49.)
- Toon respect voor algemene autoriteiten, gebiedszeventigen, leden van de algemene presidiums hulporganisaties en plaatselijke leiders van priesterschap en hulporganisaties. Gebruik altijd hun

titels, zoals ‘president’, ‘ouderling’, ‘bisschop’ of ‘zuster’ als u hen aanspreekt of over hen spreekt. Spreek andere volwassenen in de kerk met ‘broeder’ en ‘zuster’ aan.

- Gebruik geen scheldwoorden of woorden die vernederen, kleineren of bekritisieren. Gebruik zowel thuis als ten opzichte van anderen beleefde woorden, zoals ‘alstublieft’, ‘dank u wel’ en ‘neemt u mij niet kwalijk’.
- Gebruik de Schriften en andere bezittingen van de Heer (zoals gebouwen, meubels en boeken) met respect.

Specifieke manieren om eerbiedig gedrag te bevorderen

Hoewel uw voorbeeld vaak voldoende is om anderen tot eerbiedig gedrag aan te moedigen, is het soms nodig om specifiek over eerbiedig gedrag te praten. En dat geldt vooral voor kinderen en jongeren.

Een leerkracht van tien- en elfjarige meisjes merkte dat het soms nodig is om specifieke instructies over eerbied te geven. Tijdens een les over de zending en het martelaarschap van de profeet Joseph Smith begonnen de meisjes gek te doen en toonden ze geen respect. De leerkracht luisterde ongelovig naar de oneerbiedige opmerkingen en nam even de tijd om te overdenken wat ze nu moest doen. Toen zei ze met een emotionele stem dat hun geklets en gelach ongepast waren, en dat hun woorden haar in haar gevoel van respect voor Joseph Smith en zijn werk, kwetsten. Ze werden onmiddellijk stil. Ze zei dat ze van hen hield en het fijn vond om hun les te geven, maar dat ze dergelijk gedrag niet kon toestaan. Het was voor zowel de leerkracht als de leerlingen een tot nadenken stemmende ervaring.

U kunt aan de hand van de volgende ideeën anderen aanmoedigen om eerbiedig te zijn.

- Stel grenzen. Geef aan wat voor gedrag aanvaardbaar of onaanvaardbaar is. Sta bijvoorbeeld geen taalgebruik toe dat heilige zaken bespot of dat vulgair, profaan of onvriendelijk is. Ontmoedig onbeleefd gedrag zoals tijdens de les eten of het lokaal in- en uitlopen. Als de leerlingen met u en met elkaar communiceren, moedig hen dan aan om zonder onderbreking naar elkaar te luisteren. Moedig hen ook aan om beleefde woorden te gebruiken, zoals ‘alstublieft’, ‘dank u wel’ en ‘neemt u mij niet kwalijk’.
- Bereid de les zodanig voor dat er weinig ruimte voor verwarring is. Als u in de kerk lesgeeft, wees dan ruim op tijd in het lokaal.

- Begin en eindig op tijd. Dat is een indicatie van respect ten opzichte van de leerlingen.
- Spreek op een prettige, beleefde manier. Begroet de leerlingen met een glimlach.
- Ga weloverwogen om met de bijdragen van de leerlingen aan de besprekingen.
- Als u lesgeeft aan kinderen bedenk dan wat u op eenvoudige wijze kunt doen om hen te herinneren aan het feit dat zij eerbiedig moeten zijn. U kunt de eerbied herstellen door een eerbiedig liedje te zingen of te neuriën, een plaat te laten zien of een handgebaar te gebruiken dat de leerlingen als een herinnering aan eerbied herkennen.
- Vergeet niet dat het vooral voor kinderen moeilijk is om lang stil te zitten. Help de kinderen bij het luisteren en het actief deelnemen. Zorg af en toe voor onderbrekingen.
- Neem de tijd om het belang van eerbied uit te leggen, vooral als u kinderen lesgeeft. Leg het doel van een muzikaal voorspel uit. Bespreek waarom het belangrijk is om te luisteren, te zingen en zachtjes te praten. Zorg ervoor dat de kinderen begrijpen dat onze hemelse Vader graag wil dat zij eerbiedig zijn. Leg uit dat als zij eerbiedig zijn, ze zich prettig zullen voelen en dat hun getuigenis zal groeien.
- Beloon eerbiedig gedrag niet met prijsjes of lekkernijen. Doe ook geen wedstrijdjes wie het eerbiedigst kan zijn. Dan wordt de nadruk niet op de juiste motivatie gelegd. Spreek over de werkelijke beloning voor eerbied, zoals een beter begrip van de beginselen en de invloed van de Heilige Geest.
- Gebruik muziek. Ouderling Boyd K. Packer heeft gezegd: ‘Door muziek kan er een sfeer van aanbidding ontstaan die de geest van openbaring en getuigenis uitnodigt.’ (*De Ster*, januari 1992, blz. 20.) Gebruik een muzikaal voorspel om een eerbiedige sfeer te creëren. Gebruik muziek in uw lessen.
- Help de leerlingen bij het herkennen van de invloed van de Heilige Geest. Geef uw getuigenis, onder inspiratie van de Geest.
- Baseer al uw onderwijs op de Heiland. Hang een plaat van de Heiland in de klas.

LEERLINGEN DIE DE LES VERSTOREN

Ouderling Boyd K. Packer heeft gezegd:

'Het is belangrijk dat een leerkracht begrijpt dat de mens in wezen goed is. Het is belangrijk om te weten dat de mens de neiging heeft om het goede te doen. Zo'n verheven gedachte brengt geloof voort. En dat is uitermate belangrijk als we voor onze eigen kinderen staan of voor een klas met jonge mensen.

'(...) Als we les moeten geven, moeten we onszelf steeds voorhouden dat we met zoons en dochters van God te maken hebben en dat iedereen, als kind van Hem, de mogelijkheid heeft om net als Hij te worden.' (Teach Ye Diligently, herz. ed. [1991], blz. 89.)

Over de sfeer thuis heeft president Gordon B. Hinckley gezegd: 'Wanneer er zich kleine problemen voordoen, hetgeen onvermijdelijk is, beheers u dan. Denk aan de wijsheid van de aloude spreuk: "Een zacht antwoord keert de grimmigheid af" (Spreuken 15:1). Er is in de hele wereld geen discipline die zich kan meten met de discipline van de liefde. Deze heeft een geheel eigen toverkracht.' (*De Ster*, oktober 1985, blz. 4.)

Zoals president Hinckley heeft opgemerkt, zullen er zich ongetwijfeld kleine problemen voordoen. Of u nu thuis of in de kerk lesgeeft, uw lessen zullen op enig moment een keer verstoord worden. Als u de leerlingen die de les verstoren wilt helpen, moet u niet alleen het storende gedrag corrigeren of iedereen stil krijgen, maar moet u ervoor zorgen dat de leerlingen betere discipelen van de Heiland worden. Aan de hand van de volgende informatie kunt u op christelijke wijze met verstoringen omgaan.

Gedenk de waarde van zielen

De Heer heeft gezegd: 'Gedenkt, dat de waarde van zielen groot is in Gods ogen' (LV 18:10). Uw leerlingen hebben goddelijke eigenschappen en een goddelijk potentieel. Door uw reactie op hun gedrag kunnen zij zich hun onschatbare waarde als zoons en dochters van God bewust worden. Door uw voorbeeld kunt u het verlangen in hen aanwakkeren om elkaar in het evangelie te onderwijzen en volgens de beginselen ervan door het leven te gaan.

Uw leerlingen begrijpen

Als u nadenkt over de manieren waarop u de leerlingen die de les verstoren kunt helpen, overweeg dan alle mogelijke

redenen voor hun gedrag, inclusief de leeromgeving. Bid om de leiding van de Geest. Soms verstoort iemand de les omdat u of iemand anders iets heeft gedaan. Soms praten of handelen ze ongepast omdat ze bezorgd, boos, moe of gefrustreerd zijn. Als u over de oorzaken van de problemen nadenkt, moet u al deze mogelijkheden aandachtig overwegen. Als u de leerlingen begrijpt, zult u in staat zijn om hen op een positieve manier aan de lessen te laten deelnemen. (Zie 'Uw leerlingen begrijpen' op blz. 33–34. Om de behoeften van de verschillende leeftijdsgroepen te bestuderen, zie: 'Kinderen lesgeven' op blz. 108–109; 'Leeftijdskennmerken van kinderen' op blz. 110–116; 'Jongeren begrijpen en lesgeven' op blz. 118–120; en 'Volwassenen begrijpen en lesgeven' op blz. 123–124.)

Uw eigen inzet evalueren

Als uw leerlingen de les verstoren, is het gemakkelijk om u op hun gedrag te concentreren en uw eigen gedrag buiten beschouwing te laten. Maar de Heiland heeft gezegd: 'Hoe zult gij tot uw broeder zeggen: Laat toe, dat ik de splinter uit uw oog uitdoe – en ziet, er is een balk in uw eigen oog? (...) Verwijder eerst de balk uit uw eigen oog; en dan zult gij goed kunnen zien om de splinter uit uw broeders oog uit te doen' (3 Nephi 14:4–5).

Als u storende problemen wilt oplossen, moet u eerst overwegen of úw gedrag niet de werkelijke bron van het probleem is. Stel uzelf de volgende vragen: 'Staan de Heiland en zijn leringen centraal in mijn lessen? Doe ik mijn uiterste best om door middel van de Geest les te geven? Heb ik de leerlingen de kans gegeven om de verantwoordelijkheid voor hun eigen studie op zich te nemen? Heb ik hen in de gelegenheid gesteld om bij te dragen tot een optimale onderwijsleersituatie? Geef ik hen de kans om van elkaar te leren? Kan ik me beter op de lessen voorbereiden? Probeer ik me als leerkracht voortdurend te verbeteren?'

Bestudeer de onderwijsmethoden die u gebruikt. Vraag uzelf af: 'Dragen mijn onderwijsmethoden bij tot begrip en toepassing van de evangeliebeginselen? Gebruik ik een verscheidenheid aan onderwijsmethoden om ervoor te zorgen dat de leerlingen geïnteresseerd blijven en actief deelnemen?'

Uw motieven evalueren

In deze bedeling heeft de Heer gezegd: ‘Niemand kan bij dit werk behulpzaam zijn, tenzij hij ootmoedig en vol liefde is, geloof, hoop en naastenliefde heeft’ (LV 12:8). Alleen zij die door liefde gemotiveerd worden, zullen een positieve, machtige invloed op hun leerlingen hebben. Bid dat u christelijke liefde voor al uw leerlingen zult hebben, vooral voor hen die zich soms niet goed gedragen. (Zie ‘De geest van naastenliefde’ op blz. 12 en ‘Liefde verzacht het hart’ op blz. 31–32.)

Vraag uzelf af: ‘Heb ik meer interesse in het helpen van anderen of in het geven van lessen die niet onderbroken worden?’ Denk aan de ervaringen van de leerlingen en niet aan uw eigen ervaringen. Als u steeds uw eigen behoeften ondergeschikt maakt aan die van de leerlingen, zullen zij zich meer op hun gemak voelen om aan de lessen deel te nemen.

Alle leerlingen leren hoe zij kunnen bijdragen tot een optimale onderwijsleersituatie

Misschien wilt u af en toe met de leerlingen de beginselen bespreken die de onderwijsleersituatie ten goede komen. (Zie ‘Anderen leren hoe zij kunnen bijdragen tot een optimale onderwijsleersituatie’ op blz. 77–78.) Herinner hen aan hun verantwoordelijkheid om aan de besprekingen deel te nemen, naar elkaar te luisteren en hun Schriften mee te nemen. Vertel hun ook wat u als leerkracht zult doen om de onderwijsleersituatie te optimaliseren. Verzeker hen van het feit dat u zich goed zult voorbereiden en dat u besprekingen en andere activiteiten zult houden waardoor zij aan de les kunnen deelnemen.

Reageer eenvoudig op incidentele verstoringen

Soms kunt u kleine verstoringen het best negeren en u op het goede gedrag concentreren. Als u toch op incidentele verstoringen moet reageren, overweeg dan de volgende suggesties:

- Wees stil. Wacht rustig totdat de persoon is uitgesproken of met zijn of haar versturende gedrag ophoudt.
- Loop in de richting van iemand die storende gedrag vertoont. Dit kan een stille herinnering zijn om de aandacht bij de les te houden.
- Gebruik een beetje humor. Soms kunt u iemand met een grapje weer bij de les betrekken. U moet echter niet sarcastisch worden, en u mag humor niet gebruiken om iemand te vernederen of in bedwang te houden.
- Laat de persoon op een positieve manier aan de les meewerken. Laat hem of haar iets voorlezen, iets vertellen, een voorbeeld geven of op een andere manier reageren. Het gaat erom dat iemand niet vernederd wordt, maar wordt aangemoedigd om deel te nemen.
- Laat iedereen deelnemen. Als iemand steeds aan het woord is, probeer dan iemand iets te vragen die nog niets gezegd heeft. Stel hen in de gelegenheid om eerst te antwoorden. Als dat niet lukt, kunt u de aandacht van die persoon afleiden door te zeggen: ‘Wil iemand anders hier iets over zeggen?’ of ‘U hebt een aantal interessante opmerkingen gemaakt. Wil iemand anders hier nog iets aan toevoegen?’ (Zie ‘Besprekingen leiden’ op blz. 63–65 en ‘Lesgeven door middel van vraagstelling’ op blz. 68–70 voor specifieke ideeën over het houden van besprekingen.)

- Geef een andere richting aan besprekingen die niet uitnodigend voor de Geest zijn. Als iemand met u of iemand anders redetwist, onvriendelijk spreekt, of omstrede onderwerpen aansnijdt, probeer dan liefdevol en vriendelijk te reageren. U kunt misschien gewoon iets zeggen in de trant van: 'Dat is een interessant punt, maar daardoor dwalen we misschien van de les van vandaag af.'
- Begin met een andere activiteit. Breek de discussie af door met een andere activiteit te beginnen waaraan iedereen op een andere manier kan bijdragen.

Besteed extra aandacht aan leerlingen die steeds de les verstoren

Ondanks al uw inspanningen om een optimale onderwijsleersituatie in de hand te werken, zal iemand misschien voortdurend de les verstoren. Als iemand bewust het leerproces van de anderen verstoort, mag u het probleem niet negeren, maar ook niet onvriendelijk reageren. Denk dan aan de instructies van de Heer dat geen invloed mag worden uitgeoefend dan alleen door 'overreding, lankmoedigheid, zachtmoedigheid, ootmoed en door ongeveinsde liefde;

'Door vriendelijkheid en zuivere kennis, die de ziel zonder huichelarij en zonder bedrog grotelijks zal ontwikkelen –

'Intijds met scherpe woorden bestraffende, wanneer door de Heilige Geest daartoe gedreven, en dan daarna een toename van liefde tonende jegens hem, die hij hebt bestraft, opdat hij u niet als zijn vijand beschouwe;

'Opdat hij moge weten, dat uw getrouwheid sterker is dan de banden des doods' (LV 121:41–44).

Als wij deze raad willen toepassen, is het goed om te weten wat de woorden *intijds* en *scherpe* betekenen. *Intijds* betekent tijdig. In deze tekst betekent *scherpe* dat er duidelijke instructies worden gegeven.

U moet vriendelijk en zachtmoedig zijn als u bepaald gedrag wilt corrigeren. Vergeet niet dat u alleen mag bestraffen 'wanneer door de Heilige Geest daartoe gedreven' en dat u hier altijd een toename van liefde op moet laten volgen.

Misschien hebt u iets aan de volgende suggesties als iemand voortdurend de les verstoort. U kunt ze aanpassen voor gebruik thuis.

Praat onder vier ogen met de persoon

Het is soms nuttig om onder vier ogen met de persoon te praten die de les steeds verstoort. Dat moet u op tactvolle en liefdevolle wijze doen. Beschrijf het storende gedrag en maak de persoon tegelijkertijd duidelijk dat u hem of haar liefhebt en respecteert. Vraag de persoon om zijn of haar hulp en probeer samen een oplossing te vinden. Doe vervolgens alles wat u kunt om een toename van liefde te betonen. Brigham Young heeft gezegd: 'Bestraf iemand nooit meer dan de hoeveelheid balsem die u hebt om die

persoon te verzorgen.' (*Discourses of Brigham Young*, John A. Widtsoe [1941], blz. 278.)

Anderen om hulp vragen

Uw leid(st)ers willen u graag helpen als u bepaalde problemen hebt. U kunt iets aan hun ideeën en hulp hebben. Zij kunnen bijvoorbeeld iemand vragen om bij bepaalde activiteiten te helpen, of om bij een kind te gaan zitten dat zich niet goed kan gedragen. Tijdens uw periodieke gesprek met de leid(st)er in uw organisatie, kunt u manieren bedenken om uw leerlingen te helpen. (Zie 'Hulp van uw leiders' op blz. 28.)

U kunt ook aan een van uw leid(st)ers vragen om uw klas bij te wonen en aandacht aan de onderwijsleersituatie in de klas te besteden. Na de les kunt u het probleem bespreken en samen aan een oplossing werken. Blijf contact met uw leid(st)ers houden als u aan bepaalde problemen werkt.

Als een kind of een jongere voortdurend de les verstoort, roep dan de hulp van de ouders in. Ouders willen graag weten hoe hun kinderen zich gedragen en zijn bereid om te helpen. Betrek het kind zo mogelijk bij de besprekingen. Daaruit blijkt uw respect voor zijn of haar volwassenheid en keuzevrijheid. Samen kunt u bepaalde plannen maken en de vooruitgang later bespreken.

Als de persoon in kwestie bijzondere behoeften heeft, onderzoek dan wat u kunt doen om hem of haar te helpen. (Zie 'Lesgeven aan leden met een handicap' op blz. 38–39; zie ook 'Zorg voor leden met een handicap' op blz. 310–314 in de afdeling 'Evangelieonderwijs en leiderschap' van het *Handboek kerkbestuur*.)

Geduldig zijn

Vergeet niet dat verandering tijd kost. Blijf geduldig aandacht besteden aan iemand die problemen heeft en geef het nooit op. Blijf positief ten opzichte van de persoon in kwestie. Raak niet ontmoedigd als hij of zij een negatieve houding in de klas heeft. Ook als het erop lijkt dat de persoon weinig van de lessen leert, wordt hij of zij nog steeds in de gelegenheid gesteld om iets van het evangelie van Jezus Christus te leren en de invloed van de Geest te voelen. Ook heeft hij of zij de kans om met een liefdevolle leerkracht en met zorgzame leiders en vrienden om te gaan.

Specifieke suggesties voor jeugdwerkleerkrachten

Als een kind de les verstoort, vraag dan vriendelijk om daarmee op te houden. Als Linda bijvoorbeeld een ander kind lastigvalt, kunt u zeggen: 'Linda, wil je daarmee ophouden?' Bedank haar als ze luistert. Als ze niet luistert, vraag het haar dan iets strenger, maar wel vriendelijk: 'Linda, je moet er nu echt mee ophouden.' Bedank haar als ze luistert.

Als ze nog steeds niet luistert, praat dan onder vier ogen met haar over de regels in de klas. Vertel haar wat u dwarszit en waarom. U kunt bijvoorbeeld zeggen:

‘Linda, wat er vandaag in de klas gebeurde, zit me een beetje dwars. We kunnen niet leren als de klas niet eerbiedig is.’ U kunt dan aan haar vragen wat zij van de situatie vindt. Als u aandachtig naar haar antwoord hebt geluisterd, kunt u haar laten weten dat u haar begrijpt. U kunt ook zeggen: ‘Ik begrijp dat je een beetje onrustig bent en dat je moeilijk stil kunt zitten.’ Vraag dan: ‘Hoe kunnen we dat samen oplossen? Waar kan ik je mee helpen? Wat ga je nu doen?’ Bespreek samen wat de oplossing is.

Nadat u met Linda hebt gesproken, moet u zelf bedenken wat u kunt doen om haar en de klas te helpen als ze de les blijft verstoren. Uw plan kan de volgende ideeën bevatten:

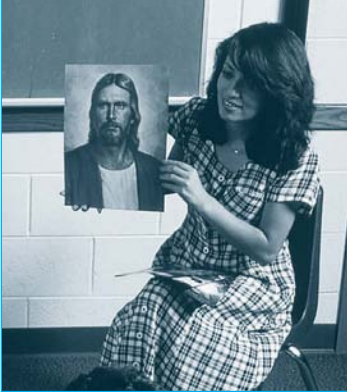
- Zet een stoel bij de andere kinderen vandaan. Laat Linda een korte tijd op die stoel zitten, bijvoorbeeld twee minuten. Praat in die periode helemaal niet met haar. Als ze de toegewezen tijd stil is geweest, mag ze weer bij de andere kinderen zitten.
- Vraag een lid van het jeugdwerkpresidium of een andere leidster om met het kind naar een leeg lokaal of een rustig plekje in het kerkgebouw te gaan waar de ouders kunnen helpen. U kunt zeggen: ‘Ik vind het jammer dat je je niet aan regels kon houden, Linda. Zuster Jansen gaat nu met je mee om met je ouders te praten. Ik hoop dat je weer snel terugkomt. Als je je aan de regels kunt houden, mag je weer terug naar de klas komen.’ De leidster moet bij het kind blijven. Als het kind zich aan de regels wil houden, mag ze weer in de klas plaatsnemen. Laat haar merken dat u haar liefhebt, en dat zij een belangrijk onderdeel van de klas is.

EFFECTIEVE ONDERWIJSMETHODEN

Onze lessen zullen interessant moeten zijn als we de aandacht van onze leerlingen willen vasthouden. Als we willen dat ze ook nog iets opsteken van ons onderwijs, moeten onze lessen duidelijk zijn. En als we willen dat ons onderwijs blijft hangen en stof tot nadenken biedt, moeten we ervoor zorgen dat onze lessen onvergetelijk zijn. Daarom moeten we onze onderwijsmethoden zorgvuldig uitzoeken en ze doelmatig gebruiken – om ervoor te zorgen dat onze lessen interessant, duidelijk en onvergetelijk zijn.

GEVARIEERD ONDERWIJS

President David O. McKay heeft gezegd: 'Iedere leerkracht heeft de verantwoordelijkheid om vast te stellen hoe de leerlingen het best benaderd kunnen worden om bij hen een blijvende indruk achter te laten.' (Gospel Ideals [1953], blz. 439.)

Iedere les andere onderwijsmethoden gebruiken

Als een huismoeder een menu voor de komende week opstelt, zal ze niet voor iedere dag hetzelfde opschrijven. Zelfs als haar begroting zo beperkt is dat ze zich geen bokkensprongen kan veroorloven, zal ze praktisch elke dag iets anders op tafel weten te zetten.

Ook het evangelie kan iedere keer op een andere manier worden behandeld. Geen enkele leerkracht mag in een eentonig patroon iedere week dezelfde soort les geven. Als u een gevarieerde hoeveelheid leerzame activiteiten gebruikt, zullen de leerlingen de evangeliebeginselen beter begrijpen en onthouden. Een zorgvuldig gekozen methode kan een beginsel duidelijker, interessanter en onvergetelijk maken.

Houd er bij uw voorbereiding rekening mee dat u iedere les andere onderwijsmethoden gebruikt. Dat kan door bijvoorbeeld de ene les een kleurrijke poster te gebruiken en de volgende keer een lijst met vragen op het bord te schrijven.

Verscheidenheid in onderwijsmethoden

Naast verscheidenheid in onderwijsmethoden van les tot les, doet u er ook goed aan per les voor afwisseling te zorgen. Omdat kinderen van nature nieuwsgierig zijn, reageren ze goed op verschillende leerzame activiteiten – gemiddeld vijf tot zeven per les. Ook jongeren reageren goed op gevarieerd onderwijs. Zelfs als u volwassenen lesgeeft, moet u overwegen om minimaal drie verschillende onderwijsmethoden per les te gebruiken.

Verschillende onderwijsmethoden uitzoeken en voorbereiden

Er zijn veel bronnen die u bij uw voorbereiding kunt raadplegen voor bruikbare onderwijsmethoden. Houd de volgende ideeën in gedachte als u de onderwijsmethoden voor een bepaalde les uitkiest:

- Overweeg eerst de suggesties in het lesboek. Pas die zo nodig aan de behoeften van de leerlingen aan.
- Zorg ervoor dat iedere methode een bepaald doel heeft. Kies onderwijsmethoden uit die het hoofddoel van de les bekrachtigen. Ze moeten in overeenstemming met de feiten en levensrecht zijn, en nadruk op waarheid, goedheid en schoonheid leggen. Kies geen onderwijsmethoden die alleen maar voor ontspanning of tijdverdrijf zijn.
- Kies onderwijsmethoden uit die geschikt en doelmatig zijn. Sommige onderwijsmethoden, zoals verhalen en gebruik van het bord, zullen veel vaker gebruikt worden dan andere, zoals paneldiscussie en spelletjes. (Zie 'Geschikte onderwijsmethoden uitkiezen' op blz. 91; 'Effectieve onderwijsmethoden uitkiezen' op blz. 92.)
- Kies onderwijsmethoden waar de leerlingen actief bij betrokken worden, zonder dat dit afdoet aan het doel van de les. Dat is voor alle leerlingen belangrijk, maar vooral voor kinderen.
- Oefen de onderwijsmethoden voordat u ze tijdens een les gebruikt. Dat is vooral belangrijk als u die methode nog nooit toegepast hebt.

De lessen gevarieerd houden

Aan de hand van het schema op blz. 90 kunt u vaststellen of er voldoende afwisseling in uw lessen is. U kunt een dergelijk schema ook in uw dagboek of in een aantekenboekje opnemen. Schrijf de titel van uw volgende vijf lessen boven iedere kolom. Als u een les voorbereidt, noteer dan een vinkje in de kolom van die les bij iedere methode die u gebruikt.

De onderwijsmethoden bovenaan het schema zijn de meest gebruikte in evangelieonderwijs. Misschien gebruikt u een aantal van deze onderwijsmethoden in

bijna iedere les. De andere onderwijsmethoden kunnen afhankelijk van het onderwerp en de behoeften van uw leerlingen ook doelmatig zijn.

Als u dit schema gebruikt, zult u misschien bepaalde patronen in uw lessen ontdekken. Er zijn misschien bepaalde onderwijsmethoden die u in iedere les gebruikt, en andere die u nooit gebruikt.

MOGELIJKE ONDERWIJSMETHODEN	Les	Les	Les	Les	Les
Veel gebruikte onderwijsmethoden					
Beeldmateriaal					
Besprekingen					
Bord					
Lezingen					
Muziek					
Schriftuurplaatsen					
Toepassingen					
Vergelijkingen en aanschouwelijk onderwijs					
Verhalen					
Voorbeelden					
Vragen					
Andere onderwijsmethoden					
Aandachtsactiviteiten					
Audiovisueel materiaal					
Brainstormen					
Diorama's					
Draaidozen					
Flanelborden					
Gast sprekers					
Gebarenversjes					
Groepsgesprekjes					
Korte verslagen					
Landkaarten					
Overheadprojectors					
Paneldiscussies					
Papieren poppetjes					
Platen					
Posten					
Praktijkgerichte technieken					
Praktijkgevallen					
Presentaties					
Rollenspelen					
Spelletjes					
Tekenen					
Toneelstukjes					
Uit het hoofd leren					
Voorleestoneel					
Werkbladen					

GESCHIKTE ONDERWIJSMETHODEN UITKIEZEN

Als leerkracht bent u een vertegenwoordiger van de Heer. U moet ervoor zorgen dat alles wat u doet in overeenstemming met zijn wil is, en dat u tijdens iedere les eerbied voor de waarheid van het evangelie betoont.

De Heer heeft gezegd: 'Bedenkt, dat hetgeen van omhoog komt, heilig is, en dat gij er met voorzichtigheid en door de Geest beteuget over moet spreken' (LV 63:64). De onderwijsmethoden die u gebruikt zullen uw leerlingen ontvankelijker maken voor heilige zaken. Daarom moet u ervoor zorgen dat de onderwijsmethoden bij de behandelde beginselen passen en dat ze in overeenstemming met de normen van de kerk zijn. Hoewel er verschillende onderwijsmethoden kunnen zijn om een bepaalde boodschap over te brengen, kunnen sommige van die onderwijsmethoden niet geschikt voor een bepaalde les zijn vanwege het onderwerp, de leeftijd of de ervaring van de leerlingen.

Als u een bepaalde methode overweegt, stel uzelf dan de volgende vragen om vast te stellen of die methode wel geschikt is.

Zal door deze methode de invloed van de Geest gevoeld worden?

De Geest moet aanwezig zijn om een evangelieboodschap in het hart van de leerlingen over te brengen (zie 2 Nephi 33:1; LV 42:14). Daarom moet u onderwijsmethoden gebruiken die de juiste sfeer scheppen en de Geest uitnodigen. Een leerkracht heeft bijvoorbeeld muziek gebruikt om het martelaarschap van de profeet Joseph Smith te behandelen. Als inleiding van de les liet hij iemand de lofzang 'Een arme zwerver, moed' en mat' (lofzang 23) zingen. De gedachten en gevoelens van de leerlingen gingen uit naar het moment dat John Taylor dit lied voor zijn broeders zong, vlak voordat de bende de gevangenis aanviel. De heerlijkheid en de ernst van dat moment werden door de Geest in het hart van de leerlingen overgebracht.

Past de methode bij de heiligheid van de beginselen die ik behandel?

Sommige onderwijsmethoden zijn luchthartiger en informeler dan andere, en daarom alleen voor bepaalde

lessen geschikt. Het is bijvoorbeeld niet gepast om een rollenspel te gebruiken om de opstanding te behandelen. Een rollenspel kan bijvoorbeeld weer wel gebruikt worden om aan te geven hoe we een goede buur kunnen zijn.

Worden de leerlingen door deze methode opgebouwd en gesterkt?

Evangelieonderwijs moet een positieve, vreugdevolle ervaring zijn waardoor de leerlingen hun goddelijke aard gaan onderkennen. Zij moeten het gevoel hebben dat u hen liefhebt en respecteert.

Omstreden of sensationeel materiaal is niet stichtend en moet niet worden gebruikt. Gebruik nooit een methode die anderen in verlegenheid brengt of kleineert.

Is het materiaal door de kerk goedgekeurd?

Gebruik de standaardwerken en het lesmateriaal dat door de kerk wordt uitgegeven. Overweeg de onderwijsmethoden die in het lesboek staan aangegeven voordat u andere hulpmiddelen raadpleegt. Al het materiaal dat niet in het lesboek staat, moet waarheid en rechtschapenheid benadrukken. Om het lesmateriaal en de Schriften aan te vullen kunt u de verslagen van de algemene conferenties gebruiken, tijdschriften van de kerk en door de kerk uitgegeven audiovisueel materiaal en platen.

Heb ik tijdens de voorbereiding op deze methode de juiste werkwijze gevolgd?

Sommige onderwijsmethoden moeten speciaal worden voorbereid. U hebt bijvoorbeeld toestemming van de bisschop nodig om een gastspreker uit te nodigen, en toestemming van de ringpresident om een gastspreker voor een ringbijeenkomst uit te nodigen. (Zie *Handboek kerkbestuur, boek 2: priesterschap en hulporganisaties* [1998], blz. 325.)

Aanvullende informatie

Zie les 8 en 9 in de cursus Evangelieonderwijs (bladzijde 222–229) voor meer informatie over het uitkiezen van onderwijsmethoden.

EFFECTIEVE ONDERWIJSMETHODEN UITKIEZEN

Ouderling Boyd K. Packer heeft gezegd: 'Als we onderricht in morele en geestelijke waarden geven, onderwijzen we in niet-tastbare dingen. Misschien is geen enkele vorm van onderwijs zo moeilijk of zo bevredigend bij een positief resultaat. Gelukkig hebben wij technieken en hulpmiddelen tot onze beschikking. Er zijn bepaalde dingen die leerkrachten kunnen doen om zichzelf en hun lessen zo voor te bereiden dat hun leerlingen (...) onderwezen kunnen worden en hun getuigenissen aan elkaar kunnen worden overgebracht.' (Teach Ye Diligently, herz. ed. [1991], blz. 62.)

Door middel van doelmatige onderwijsmethoden worden onze lessen interessant, duidelijk en gemakkelijk te onthouden. Als u een bepaalde methode overweegt, stel uzelf dan de volgende vragen om vast te stellen of die methode wel doelmatig is.

Zullen de leerlingen door deze methode de heiligheid van de te behandelen beginselen beter begrijpen?

Doelmatige onderwijsmethoden kunnen gebruikt worden om beginselen uit te leggen en lessen te bekrachtigen. Een jongere zending gaf bijvoorbeeld les aan een onderzoeker over het feit dat het evangelie moest worden hersteld. De onderzoeker zei dat hij in zijn kerk veel waardevolle beginselen had geleerd en dat de kerk altijd goed voor hem en zijn gezin was geweest. Om de onderzoeker de betekenis van de afval en de noodzaak van de herstelling beter te laten begrijpen, nam de zending een meetlat van een meter mee naar het volgende gesprek. Hij legde uit dat de lat precies een meter lang was. Als er een stukje van de lat afgehaald zou worden, zou de rest van de lat nog steeds geschikt zijn om bepaalde afstanden te meten, maar niet meer een hele meter. Na de dood van de apostelen waren er hier en daar stukjes van de waarheid verloren gegaan. Er slopen veranderingen in de leerstellingen toen er geen profeet van de Heer meer was. Een deel van de waarheid bleef bestaan, en dat was goed, maar het was niet de volheid van de waarheid. De kerk van Jezus Christus moet alle waarheid omvatten die Hij heeft verkondigd. Anders zou die kerk alleen maar een zekere mate van de waarheid verkondigen.

Neemt de methode de juiste hoeveelheid tijd in?

Veel leerkrachten hebben aan het begin van de les het gevoel dat ze meer dan

genoeg tijd hebben. Daarom gebruiken ze de eerste minuten misschien onverstandig door teveel tijd aan een gezellige methode te besteden. Maar halverwege de tijd komen ze tot de ontdekking dat ze nog bijna de hele les moeten geven. Om die verloren tijd in te halen, hebben ze de neiging om te gaan haasten, waardoor belangrijke delen van de les worden overgeslagen. Ze behandelen het slot van de les gehaast in plaats van de belangrijke punten nog even samen te vatten en met de leerlingen te bespreken hoe zij de beginselen in hun leven kunnen toepassen.

Maak een goede planning van de onderwijsmethoden die u in de les wilt gebruiken en de beschikbare tijd. Daardoor zult u veel variatie in de onderwijsmethoden aan kunnen brengen zonder dat die het doel van de les worden.

Zorg ervoor dat de onderwijsmethoden niet te lang duren in verhouding tot de beginselen die u behandelt. In kleine groepen een bepaald onderwerp bespreken, kan een nuttige methode zijn om een ingewikkeld beginsel te behandelen, maar aangezien dat veel tijd kost, is het misschien niet de beste methode voor een eenvoudig beginsel.

Komt de methode aan de behoeften van de leerlingen tegemoet?

De onderwijsmethoden die u gebruikt moeten een hulpmiddel voor de leerlingen zijn om een bepaald beginsel te begrijpen en moeten bij hun het verlangen opwekken om het na te leven. Leer de achtergrond, de prestaties, de doelen enzovoorts van de leerlingen kennen zodat u de onderwijsmethoden kunt gebruiken die leerzaam, gedenkwaardig en inspirerend zijn. Als u uw leerlingen begrijpt, kunt u bepaalde onderwijsmethoden vermijden die hen kunnen beledigen of verwarren.

Gebruik ik te vaak dezelfde methode?

Zelfs een overtuigende methode kan vervelend worden als die teveel wordt gebruikt. Zorg ervoor dat u verschillende onderwijsmethoden gebruikt.

Aanvullende informatie

Zie les 8 en 9 in de cursus Evangelieonderwijs (bladzijde 222–229) voor meer informatie over het uitkiezen van onderwijsmethoden.

AAN DE LES BEGINNEN

Voordat een symphonieorkest begint te spelen, kunnen de luisteraars vaak een verwarrende hoeveelheid geluiden horen. Alle muzikanten bereiden zich tegelijkertijd op het concert voor door hun instrumenten te stemmen en de muziek nog even te repeteren. Als de dirigent echter het podium opkomt en zijn dirigerestok opheft, is iedereen stil, aandachtig en klaar om samen een mooi stuk muziek ten gehore te brengen.

Net zoals de dirigent de muzikanten aan het begin van het concert tot de orde roept, moet u thuis of in de klas iedereen aan het begin van de les tot de orde roepen. Voordat u aan de les begint, zitten sommige mensen misschien te lezen, sommigen zitten stil en anderen zitten met elkaar te praten. U hoort misschien wel verschillende gesprekken tegelijkertijd. Na het openingsgebed zijn de aanwezigen misschien nog niet helemaal op de les geconcentreerd. En hoewel het misschien wat meer inspanning kost dan het opheffen van een dirigerestok, is er een aantal eenvoudige manieren om ieders aandacht op de les te vestigen.

Richtlijnen voor het beginnen van een les

De inleiding op de les houdt meer in dan het trekken van de aandacht van de leerlingen. Als een inleiding niets met de les te maken heeft, zal die waarschijnlijk meer afleiden dan helpen. Als een zondagschoolleerkracht aan het begin van de les bijvoorbeeld een mop vertelt, zullen de leerlingen misschien wel luisteren, maar kunnen ze ook over andere dingen gaan nadenken die niets met de te behandelen

beginselen te maken hebben. U moet verontschuldigen ('ik heb het gevoel dat ik niet goed voorbereid ben') vermijden, en ook andere uitdrukkingen die niet met de les te maken hebben.

Begin de verschillende lessen niet steeds met dezelfde methode. Afwisseling wekt de belangstelling op en zorgt voor een verrassingselement. U kunt een aantal onderwijsmethoden overwegen die in dit boek op bladzijde 159–184 staan. Richtlijnen voor het uitkiezen van geschikte en doelmatige onderwijsmethoden zijn op bladzijde 91–92 te vinden.

Voorbeelden voor een goed begin van de les

Aanschouwelijk onderwijs gebruiken

U kunt voorwerpen gebruiken om evangeliebeginselen te behandelen. (Zie 'Vergelijkingen en aanschouwelijk onderwijs' op blz. 176–177.) Om bijvoorbeeld een les te beginnen over het kiezen van dingen die waardevol voor de ziel zijn, kunt u een echt bankbiljet naast een biljet namaakgeld of een even groot stuk papier leggen. Dan kunt u de leerlingen vragen wat zij als betaling voor hun werk zouden aannemen. Dit kan tot een bespreking over ware en valse leerstellingen leiden.

Vragen op het bord schrijven

Als u vragen op het bord schrijft voordat de les begint, kunnen de leerlingen alvast over het onderwerp van de les nadenken als zij binnenkomen. Als u bijvoorbeeld een les gaat geven over het op ons nemen van de naam van Christus, kunt u de volgende vragen op het bord schrijven:

- Wat voor dingen doet u omdat u de naam van Christus op u hebt genomen?
- Wat voor dingen doet u *niet* omdat u de naam van Christus op u hebt genomen?

Een verhaal vertellen

Verhalen kunnen de interesse van de leerlingen opwekken. We kunnen een beginsel vaak doelmatiger uitleggen als we er eerst een verhaal over vertellen. Daardoor zullen de leerlingen het beginsel als een alledaagse ervaring beschouwen.

DE LES AFSLUITEN

‘O, het is tijd, en ik ben nog niet klaar met de les. Blijf nog even zitten. Dan rond ik nog even snel dit laatste gedeelte af.’ Bijna iedereen heeft weleens een soortgelijke opmerking van een leerkracht gehoord. Dergelijke uitspraken geven aan dat de leerkracht een belangrijke onderwijsmogelijkheid heeft laten liggen: de mogelijkheid om de les doelmatig af te sluiten.

Kenmerken van een doelmatig slot

Een les wordt niet vanzelf doelmatig afgesloten. Het slot moet als onderdeel van de les worden voorbereid. Afsluitingen zijn het doelmatigst als ze aan een paar van de volgende kenmerken voldoen:

- Ze zijn kort, bondig en doelgericht. Over het algemeen bevatten ze alleen materiaal dat in de les is behandeld.
- Ze resumeren en verbinden de behandelde beginselen.
- Zij leggen de nadruk op de belangrijke bijdragen van de leerlingen.
- Zij geven aan hoe de leerlingen de evangeliebeginselen in hun leven kunnen toepassen.
- Ze zijn opbouwend, motiverend en positief.
- Ze omvatten tijd voor het geven van een getuigenis.

Hieronder staan enkele manieren om de les af te sluiten:

- Herhaal het doel van de les. Vraag de leerlingen hoe zij dat doel de komende week in hun leven gaan toepassen.
- Vraag voordat u aan de les begint een of twee personen om aandachtig te luisteren en aan het eind een belangrijk onderdeel van de les, of de hele les, samen te vatten.

- Vraag de leerlingen wat zij zouden zeggen als iemand hen vroeg wat ze uit de les hebben geleerd.
- Gebruik een werkblad om de leerlingen een samenvatting van de hoofdpunten uit de les te laten maken. (Zie ‘Werkbladen’ op blz. 182–183.)

Voldoende tijd voor het slot

Om de les goed te kunnen afsluiten, moet u goed op de tijd letten en de beschikbare tijd flexibel gebruiken. Zelfs goed voorbereide lessen lopen niet altijd volgens plan. Door de behoeften van de leerlingen moet u misschien meer tijd aan een bepaald lesonderdeel besteden dan u had verwacht.

Als dat gebeurt, moet u de klok in de gaten houden. Sluit de bespreking af voordat u in tijdnood komt. Doe uw uiterste best om een soepele overgang te bewerkstelligen door het onderwerp van de bespreking in een korte samenvatting van de les te verwerken. Sluit dan de les af.

Uw voorbereide conclusie aanpassen

Soms moet u door een bepaalde bespreking, opmerking of influistering van de Geest uw voorbereide conclusies aanpassen. Het volgende verhaal is een voorbeeld van een leerkracht die gebruik maakte van een unieke kans om een les af te sluiten:

Tegen het eind van een ochtendseminariëklas probeerde de leerkracht een bespreking af te sluiten. Het hoofdpunt van de les was dat we door het onderhouden van de geboden tot Christus kunnen komen. Tijdens de les hadden ze besproken wat sommige tieners doen waardoor ze niet tot de Heiland kunnen komen en alle zegeningen van zijn verzoening kunnen ontvangen.

De leerkracht wilde de les afsluiten door een lijst op het bord te herhalen. Maar toen zag hij een schilderij dat een leerling op school had gemaakt. Het was een lam dat door een houten hek keek. De leerkracht vroeg of hij het aan de klas mocht laten zien, en hij legde uit wat hij in het schilderij zag. ‘Zoals we net besproken hebben,’ zei hij, ‘is de Heiland het Lam Gods die zijn leven gegeven heeft opdat wij allemaal tot Hem kunnen komen en door middel van Hem het eeuwige leven mogen ontvangen. Het hek in het schilderij is net als de hinderpalen die ons van Hem afscheiden.’

De leerkracht sprak de hoop uit dat de leerlingen de 'heksen' die hen van de Heiland afscheidden, zouden verwijderen. Hij getuigde van de uitnodiging van de Heiland: 'Komt tot Mij, (...) en Ik zal u rust geven' (Matteüs 11:28). De les was afgelopen en de leerkracht gaf het schilderij terug. De invloed van de Geest was nog te voelen toen de leerlingen het gebouw verlieten.

VERVAARDIG ELK NOODZAKELIJK VOORWERP

Als we ons toe willen wijden aan het werk van de Heer, moeten we hard werken aan onze voorbereiding. (...) De opdracht van de Heer om door de Geest te onderrichten, ontslaat ons niet in het minst van de noodzaak ons voor te bereiden. (...)

We moeten de Schriften bestuderen. We moeten de leringen van de levende profeten bestuderen. We moeten alles leren en al het mogelijke doen om onszelf presentabel en begrijpelijk te maken. (...) Voorbereiding is een vereiste om te kunnen onderrichten door de Geest.

Ouderling Dallin H. Oaks

VOLDOENDE TIJD AAN DE VOORBEREIDING BESTEDEN

Nadat de herrezen Heiland een dag onder de Nephieten had gepredikt, gebod Hij hen zich voor te bereiden op de leringen die Hij de volgende dag zou verkondigen. Hij zei: ‘Gaat daarom naar uw woonplaatsen, en overdenkt wat Ik u heb gezegd, en bidt de Vader in mijn naam, dat gij het moogt begrijpen, en bereidt uw gemoed voor op de dag van morgen, en Ik kom wederom tot u’ (3 Nephi 17:3). U kunt dit beginsel in uw voorbereiding als leerkracht gebruiken. Als u de tijd neemt om u goed en met een gebed in het hart voor te bereiden, zult u met meer begrip gezegd worden. Dan zult u ontvankelijker voor de leiding van de Geest zijn.

Op tijd met de voorbereiding van de lessen beginnen

U zult wellicht wel eens op het allerlaatste moment gevraagd worden om een les te geven. Maar meestal zult u in de gelegenheid zijn om u ruim op tijd voor te bereiden. Dat is een belangrijk onderdeel van lesgeven. Als u al vroeg met bidden, nadenken en voorbereiden begint, zult u meer tijd hebben om door de Geest geleid te worden en voorbeelden, vergelijkingen en andere ideeën op te zoeken om de les te verrijken. (Zie ‘De Geest herkennen en navolgen in uw onderwijs’ op blz. 47–48; ‘Bedacht zijn op lesideeën’ op blz. 22–23; ‘Vergelijkingen en aanschouwelijk onderwijs’ op blz. 176–178.) Ook kunt u de leerlingen van tevoren opdrachten geven, zoals bijvoorbeeld muzikale voordrachten (zie blz. 165–167). Daarnaast hebt u ook tijd om hulpmiddelen uit de mediatheek te halen en voor te bereiden. (Zie ‘Door de kerk verstrekte middelen voor evangelieonderwijs’ op blz. 105.)

Het is vaak nuttig om alvast over de volgende les na te denken zodra u de voorgaande les hebt gegeven. U bent zich de behoeften en interesses van de leerlingen het beste bewust als u hen zojuist een les hebt gegeven. Dan bent u zich ook hun reacties op uw onderwijs het beste bewust. U kunt uw aanpak en onderwijsmethoden het beste evalueren als u net een les hebt gegeven.

Vreugde in de voorbereiding vinden

Een leerkracht heeft de vreugde beschreven die uit voldoende voorbereiding voortkomt:

‘Veel mensen hebben ervaren hoe fijn het is om in het evangelie te onderwijzen, maar het lesgeven heeft daarnaast nog een heel andere vreugde te bieden: de vreugde van het voorbereiden. Vaak zien we de voorbereiding op een les als een last en stellen we die tot het laatste moment uit. Net als haastig bidden is op het laatste moment voorbereiden vaak oppervlakkig en niet bijster effectief.

‘Vroeger deed ik mijn voorbereiding ook vaak zo. Dat is niet prettig en niet bevorderlijk voor het zelfvertrouwen. Maar ik heb ook ondervonden hoe ongelooflijk stimulerend de voorbereiding van een les kan zijn. Het kan een tijd zijn van doorvoeld gebed en diepgaande gedachten. Ik heb gemerkt dat het fijne momenten van aanbidding, zelfonderzoek, inzicht en inspiratie zijn. (...)

‘(...) Toen ik de vreugde van de voorbereiding ervoer, heb ik de geweldige parels van wijsheid en inzicht ontdekt. Ik leer veel meer van mijn voorbereiding dan ik ooit zal kunnen overdragen. (...)

‘Als er [in] waarheid wordt onderwezen, is de noodzaak van voorbereiding aanwezig. Zij die hun lessen goed voorbereiden, zullen vreugdevolle ervaringen hebben.’ (Zie *De Ster*, september 1996, blz. 26.)

Tijd voor persoonlijke voorbereiding nemen

Als u anderen in het evangelie van Jezus Christus onderwijst, is het niet voldoende om uw lessen eenvoudigweg voor te bereiden. U moet ook uzelf voorbereiden. Neem de tijd om de raad in dit boek te bestuderen over alles wat u kunt doen om uzelf geestelijk voor te bereiden (zie blz. 11–20). Woon ook de bijeenkomsten onderwijsverbetering bij. Tijdens deze bijeenkomsten leren u en andere leerkrachten en leiders onderwijsmethoden waardoor uw vaardigheid en uw zelfvertrouwen zullen toenemen.

DE LESSEN VOORBEREIDEN

De korte les die u thuis of in de kerk geeft, kan een eeuwige invloed op de leerlingen hebben. Tijdens iedere les kunnen zij de invloed van de Geest leren voelen, groeien in hun liefde voor onze hemelse Vader en Jezus Christus en hun toewijding aan de naleving van het evangelie vergroten. Houd dat in gedachte als u uw lessen voorbereidt. Uw succes in het vertegenwoordigen van de Heer en in het onderwijzen door de Geest zal door uw mate van voorbereiding worden beïnvloed.

Op tijd met de voorbereiding van de lessen beginnen

Een les voorbereiden kost tijd en aandacht. Begin, zodra u een les gegeven hebt, aan de voorbereiding van de volgende. U bent zich de behoeften en interesses van de leerlingen het best bewust als u hun zojuist een les hebt gegeven. Dan bent u zich ook hun reacties op uw onderwijs het best bewust.

Drie vragen om u bij de voorbereiding te helpen

Als u aan de voorbereiding van een les begint, bestudeer het lesmateriaal dan met een gebed in uw hart en overweeg de behoeften en interesses van de leerlingen. Overweeg dan de volgende drie vragen. Deze vragen dienen als leidraad tijdens uw voorbereiding.

1. Wat moet er naar aanleiding van deze les in het leven van de leerlingen gebeuren?
2. Welke specifieke beginselen moeten behandeld worden?
3. Hoe moeten deze beginselen behandeld worden?

Hieronder staat een aantal specifieke manieren om deze vragen tijdens uw voorbereiding te gebruiken. Als u een les op

deze manier benadert, schrijf dan de ideeën op die in u opkomen. Daardoor ontstaat er een structuur voor uw voortdurende, gebedvolle overweging van de les.

1. Wat moet er naar aanleiding van deze les in het leven van de leerlingen gebeuren?

Bestudeer en overdenk het lesmateriaal en de bijbehorende schriftuurplaatsen. Overweeg wat de leerlingen naar aanleiding van de les moeten begrijpen, voelen, verlangen of doen. Als u bijvoorbeeld een les over het gebed voorbereidt, kunt u tot de slotsom komen dat de leerlingen het belang van het gebed moeten begrijpen en dat ze zich moeten voornemen om iedere ochtend en avond te bidden. Als u een les over de taken thuis voorbereidt, kunt u tot de slotsom komen dat de gezinsleden naar aanleiding van de les beter hun taken thuis moeten vervullen. Als u een les over schriftstudie voorbereidt, vindt u misschien dat de leerlingen geïnspireerd moeten worden om de Schriften dagelijks te bestuderen.

In de lesboeken van de kerk staan meestal doelomschrijvingen. Door dergelijke doelomschrijvingen kunt u vaststellen wat voor invloed iedere les op de leerlingen moet hebben.

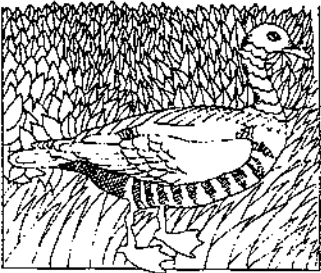
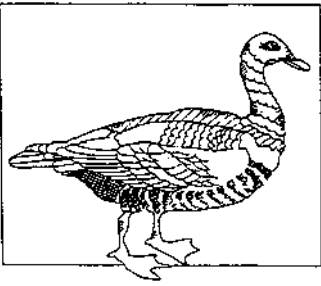
2. Welke specifieke beginselen moeten behandeld worden?

Houd altijd de behoeften en achtergronden van de leerlingen in gedachte. Stel uzelf de volgende vraag: 'Door welke beginselen in de les zullen de leerlingen de moeilijkheden in het leven beter onder ogen kunnen zien?'

Vaak staat er in een les meer informatie dan u binnen de gegeven tijd kunt behandelen. In dergelijke gevallen moet u beslissen wat het nuttigst voor de leerlingen zal zijn.

De hoeveelheid lesstof die wordt behandeld, is minder belangrijk dan de invloed ervan op het leven van de leerlingen. Omdat het behandelen van veel onderwerpen tegelijk verwarrend of vermoeiend kan zijn, is het meestal het beste om u op een of twee belangrijke beginselen te concentreren. Vervolgens kunt u aanvullende ideeën uit het lesboek halen.

Probeer niet alles over een bepaald onderwerp te behandelen. De leerlingen zullen waarschijnlijk al wel iets van het onderwerp afweten. Uw les moet een

Bestudeer deze twee illustraties. Welke illustratie geeft duidelijker aan hoe een eend eruit ziet? De eerste illustratie is gedetailleerder en heeft geen andere elementen die afbreuk doen aan de eend. Als u besluit om u tijdens de les op een of twee beginselen te concentreren, zorg er dan voor dat u niets bespreekt dat de aandacht van deze beginselen afleidt. Bereid de lessen voor zoals de eerste illustratie: eenvoudig, duidelijk en geconcentreerd.

aanvulling, een verduidelijking en een bevestiging zijn. Onthoud dat uw les niet de enige keer is dat ze iets van dat onderwerp opsteken.

3. Hoe moeten deze beginselen behandeld worden?

U moet onderwijsmethoden gebruiken waardoor de leerlingen de beginselen zullen begrijpen en toepassen. (Op bladzijde 91–92 is informatie over het uitkiezen van geschikte en doelmatige onderwijsmethoden te vinden.)

Als u bepaalde onderwijsmethoden wilt uitkiezen, moet u eerst de besprekingen, verhalen en andere activiteiten in het lesboek bestuderen. Als u vindt dat deze onderwijsmethoden aan de behoeften van de leerlingen tegemoetkomen, kunt u zich verder in de onderwijsmethoden verdiepen. Als u vindt dat u andere onderwijsmethoden moet gebruiken, stel dan ruim van tevoren vast hoe u de beginselen zult behandelen. Overweeg het gebruik van voorbeelden, illustraties, vergelijkingen of persoonlijke ervaringen die de belangrijkste beginselen van de les weergeven.

Voor de onderwijsmethoden die u wilt gebruiken, hebt u misschien materiaal uit de mediatheek nodig, zoals platen, voorwerpen, zangboeken of videobanden.

Uw ideeën uitwerken

Als u een idee hebt hoe u de les wilt behandelen, kunt u dat idee uitwerken en verfijnen. Als u op tijd met de voorbereiding bent begonnen, zult u zich bewuster zijn van ervaringen, verhalen en schriftpaatsen die een hulpmiddel voor de leerlingen kunnen zijn. U kunt bepaalde ideeën krijgen als u over de te behandelen beginselen en de behoeften van de leerlingen nadenkt. Op die manier kan de Geest u tijdens uw voorbereiding leiden. U kunt

een aantekenboekje bij de hand houden zodat u bepaalde ideeën meteen op kunt schrijven.

Het is nuttig om de schriftpaatsen die in de les gebruikt worden nog een keer door te nemen. Daardoor zult u ze beter begrijpen en op de leerlingen kunnen toepassen.

De les zo nodig aanpassen of herzien

Als de tijd om de les te geven bijna aanbreekt, moet u misschien wat aanpassen. Dat is net als een tuinman die een boom of struik in de juiste vorm snoeit. In deze fase moet u:

- Duidelijk weten wat er naar aanleiding van deze les in het leven van de leerlingen tot stand moet komen. Vraag uzelf: 'Zal de les dat tot gevolg hebben?'
- Herhaal voor uzelf de specifieke punten die u uit het lesboek wilt behandelen: de belangrijkste beginselen en de aanvullende ideeën. Maak een duidelijk schema. Zorg voor een goed begin en een doelgericht slot. (Zie 'Aan de les beginnen' op blz. 93; 'De les afsluiten' op blz. 94–95.)
- Leg de laatste hand aan de onderwijsmethoden die u zult gebruiken. Zorg ervoor dat de onderwijsmethoden de leerlingen zullen helpen bij het toepassen van de beginselen.
- Maak een definitieve keuze over het materiaal dat u wilt gebruiken.

U kunt door de influistering van de Geest op het laatste moment nog wijzigingen aanbrengen. U kunt zelfs tijdens de les nog het gevoel krijgen dat u iets moet veranderen. Sta open voor die influisteringen en besef dat u door uw goede voorbereiding in staat bent om voortdurend door de Geest geleid te worden.

LESSEN UIT CONFERENTIETOESPRAKEN EN ANDERE BRONNEN SAMENSTELLEN

Als u in de kerk lesgeeft zult u niet altijd een gestructureerd lesboek ter beschikking hebben. In sommige gevallen geeft u les uit de *Liahona* of uit toespraken die tijdens een algemene conferentie zijn gehouden. In andere gevallen geeft u les uit een boek waar wel vragen in gesteld worden maar waar geen lesschema in staat.

Als u uit dergelijke bronnen lesgeeft, moet u de ideeën uit 'De lessen voorbereiden' volgen. Als u dat doet, zal de Geest u leiden en zult u weten wat u moet behandelen en hoe.

Hoe u een les uit een conferentie-toespraak kunt voorbereiden

Overweeg de volgende woorden uit een conferentietoespraak van ouderling Joseph B. Wirthlin:

'In het laatste stuk van het dertiende geloofsartikel staat: "Als er iets deugdlijk, liefelijk, eervol of prijzenswaardig is, dan streven wij dat na."

'Iets nastreven wil zeggen ernaar op zoek gaan, iets proberen te vinden of te verkrijgen. Het duidt op een actieve, assertieve levensbenadering. Abraham bijvoorbeeld streefde "naar de zegeningen der vaderen"; hij wilde "meer naar gerechtigheid streven" (Abraham 1:2). Het is het tegenovergestelde van passief afwachten tot ons iets goeds overkomt, zonder inspanning van onze kant.

'We kunnen ons leven met het goede vullen, zodat er geen ruimte overblijft voor iets anders. We kunnen uit zoveel goeds kiezen dat we nooit iets van het kwaad hoeven te nemen.' (*De Ster*, juli 1992, blz. 79.)

Het volgende voorbeeld geeft aan hoe we een les kunnen voorbereiden die op deze uitspraak gebaseerd is.

1. Lees de uitspraak van ouderling Wirthlin.

Denk met een gebed in uw hart aan de leerlingen en overweeg in hoeverre deze uitspraak op hen van toepassing is.

2. Besluit wat er naar aanleiding van deze les in het leven van de leerlingen moet gebeuren.

Als u bijvoorbeeld jongeren lesgeeft, wilt u misschien dat zij doelen stellen om naar het goede te streven. Die doelen kunnen schriftstudie, gezonde recreatie of opbouwende activiteiten met vrienden omvatten.

3. Besluit op welke beginselen en aanvullende ideeën u de nadruk wilt leggen.

Afhankelijk van de behoeften van de leerlingen beslist u waar u de nadruk op legt. Als u toegewijd bent en een gebed in uw hart hebt, zult u onder leiding van de Geest die beslissing kunnen nemen.

Om ervoor te zorgen dat de jeugd begrijpt dat zij het goede moeten kiezen, kunt u de nadruk op de volgende woorden van ouderling Wirthlin leggen: 'We kunnen uit zoveel goeds kiezen dat we nooit iets van het kwaad hoeven te nemen.' Aanvullende ideeën kunnen aangeven dat wij actief naar het goede moeten streven en dat we daar de hulp van de Heer bij kunnen gebruiken.

Als u zich op het behandelen van deze beginselen voorbereidt, kunt u bijvoorbeeld in de index van de Leer en Verbonden bij 'Streven' kijken. Daar vindt u dan een tekst die nuttig kan zijn. In dit geval vindt u Leer en Verbonden 46:8: 'moet gij ernstig naar de beste gaven streven'. Als u die tekst overweegt, kunt u vaststellen of hij nuttig is om de beginselen in de les te behandelen.

4. Overweeg hoe u de hoofdpunten en de aanvullende ideeën wilt behandelen.

Bestudeer aandachtig de onderwijsmethoden die op bladzijde 159–184 beschreven staan. Als u overweegt hoe u de les moet geven, zult u ideeën opdoen.

U kunt bijvoorbeeld een activiteit doen waarbij de leerlingen verschillende manieren van tijdverdrijf opnoemen, die u op het bord schrijft. Dat kan weer tot een bespreking leiden over de vraag of die activiteiten voldoen aan de raad van ouderling Wirthlin: ‘We kunnen ons leven met het goede vullen, zodat er geen ruimte overblijft voor iets anders.’

Als u overweegt om zo’n bespreking te houden, bedenk dan eerst een aantal vragen. (Zie ‘Lesgeven door middel van vraagstelling’ op blz. 68–70.) Als u bijvoorbeeld

bespreekt hoe belangrijk het is om volgens de raad van ouderling Wirthlin te leven, kunt u de vraag stellen: ‘Welke veranderingen kunnen we aanbrengen om ons leven met het goede te vervullen?’

Hoe aandachtiger u de specifieke behoeften van de leerlingen overweegt, en hoe vaker u de verschillende onderwijsmethoden in dit boek bestudeert, des te meer vertrouwen en creativiteit zult u hebben om lesideeën te ontwikkelen.

Het voorbereiden van lessen uit conferentietoespraken en andere bronnen vereist meer creativiteit. Als u zich goed voorbereidt en zich openstelt voor het gezelschap van de Geest, zult u tijdens het voorbereiden van dergelijke lessen geïnspireerd worden. U en uw leerlingen zullen door uw voorbereiding gezegend worden.

DE LESSEN AAN DE LEERLINGEN AANPASSEN

Het lesmateriaal van de kerk is zorgvuldig samengesteld om zuiverheid van de kerkleer te waarborgen. Er staan richtlijnen in om in de kerk les te geven, en de onderwerpen en beginselen van het evangelie worden volgens een bepaalde benadering behandeld. U moet u aan de leringen en richtlijnen in die lesboeken houden. U hoeft echter niet alle lessen precies zo te geven als dat ze in de lesboeken voorkomen. U kunt de lessen aan de behoeften en omstandigheden van de leerlingen aanpassen.

Hoe u de lessen ook aanpast, de aanpassingen moeten de leerlingen helpen bij het begrijpen en naleven van de evangeliebeginselen. Daarom moet u aanpassingen ook alleen maken na gebedvolle bestudering van het lesmateriaal en na het overdenken van alle leerlingen. Als u een les wilt aanpassen, moet u zich laten leiden door (1) het lesboek, (2) de drie vragen op bladzijde 98–99 van dit boek en (3) de onderwijsnormen die in dit boek beschreven staan, zoals de leerlingen liefhebben, door middel van de Geest onderwijzen en in de leerstellingen onderwijzen.

Voorbeelden van aanpassingen

Hieronder staat een aantal manieren waarop u uw lessen aan de leerlingen kunt aanpassen.

Materiaal uit een recente Liahona gebruiken

Als u in het lesboek een verhaal over dienstbetoon leest, denkt u aan het verhaal

dat u onlangs in de *Liahona* hebt gelezen. U hebt het gevoel dat het verhaal uit die *Liahona* de jongevrouwen in uw klas veel meer zal aanspreken. Daarom gebruikt u dat verhaal in plaats van het verhaal in het lesboek.

Uw eigen leerzame activiteiten ontwikkelen

Als u een les voor een jeugdwerkklas voorbereidt, leest u de aandachtsactiviteit aan het begin van de les. U hebt het gevoel dat deze activiteit niet geschikt is voor uw klas. U overweegt de behoeften van de kinderen en ontwikkelt een activiteit waardoor zij zich op de te behandelen beginselen zullen concentreren.

Van het aanbevolen lesschema afwijken

U bent zich aan het voorbereiden om de diakenen in uw wijk les te geven. In het lesboek van de Aäronische priesterschap staat een rollenspel om de leerlingen een bepaald evangeliebeginsel duidelijk te maken. Als u aan de jongemannen denkt, herinnert u zich een ervaring die zij onlangs hebben gehad. U hebt het gevoel dat een eenvoudige bespreking over die ervaringen effectiever zal zijn dan het rollenspel.

De lessen aan verschillende leeftijdsgroepen aanpassen

In 'Lesgeven aan verschillende leeftijdsgroepen' (blz. 107–124), staan ideeën voor het aanpassen van de lessen aan verschillende leeftijdsgroepen.

DE LESSEN EVALUEREN

Na een les maakte een leerkracht van de cursus Evangelieleer zich zorgen. Sommige lesonderdelen waren goed gegaan, maar andere waren teleurstellend. 'Waarom gingen sommige dingen wel goed, en andere niet?' vroeg hij zichzelf af. 'Wat zou ik de volgende keer hetzelfde doen? Wat zou ik anders doen?' Die vragen bleven hem dwarszitten toen hij nadacht over de manier waarop hij de cursisten in zijn klas zou kunnen helpen. De vragen die de leerkracht zichzelf stelde, worden door bijna alle leerkrachten gesteld.

Naast het evalueren van het leerproces van de leerlingen (zie 'Vaststellen of ze iets geleerd hebben' op blz. 73), is het ook belangrijk om uw eigen succes als leerkracht te evalueren. President Spencer W. Kimball heeft iets over het belang van persoonlijke evaluatie en verbetering gezegd: 'We stellen bepaalde hoge normen vast (...) en aan de hand daarvan beoordelen we ons werk. We moeten minder aan het overtreffen van anderen werken, maar ons op het overtreffen van onze eigen prestaties concentreren.' (*The Teachings of Spencer W. Kimball*, bezorgd door Edward L. Kimball [1982], blz. 488.)

We moeten na iedere les de tijd nemen om de raad van president Kimball op te volgen en ons 'werk' te 'beoordelen'. Dan kunnen we ons beter op de volgende les voorbereiden, en kunnen we als leerkracht vooruitgang maken.

Wat voor veranderingen u ook moet aanbrengen, vergeet niet dat de evaluatie van ons onderwijs een positieve ervaring moet zijn, geen ontmoedigende. Iedere keer dat u een manier ontdekt om uw onderwijs te verbeteren, ontdekt u een nieuwe manier om anderen meer begrip van het evangelie te geven en daarmee de motivatie om de beginselen na te leven.

Vragen om uw lessen te evalueren

Het succes van een les wordt afgemeten aan de invloed op de leerlingen. Als u iedere les evalueert, probeer u dan de reacties van de leerlingen op verschillende momenten in de les te herinneren. U kunt zich hun reacties waarschijnlijk het beste herinneren als u het lesschema bekijkt dat u gehanteerd hebt.

U kunt de onderstaande vragen gebruiken om uw lessen te evalueren. Door middel van de eerste vragen kunt u vaststellen wat u goed hebt gedaan. U kunt over het algemeen beter vaststellen wat u kunt verbeteren als u eerst naar uw successen kijkt en niet naar uw teleurstellingen. Als u nederig uw sterke punten erkent, kunt u daarop bouwen om uw algemene onderwijs te verbeteren. Nadat u hebt overwogen wat goed gaat, kunt u vaststellen wat u kunt verbeteren.

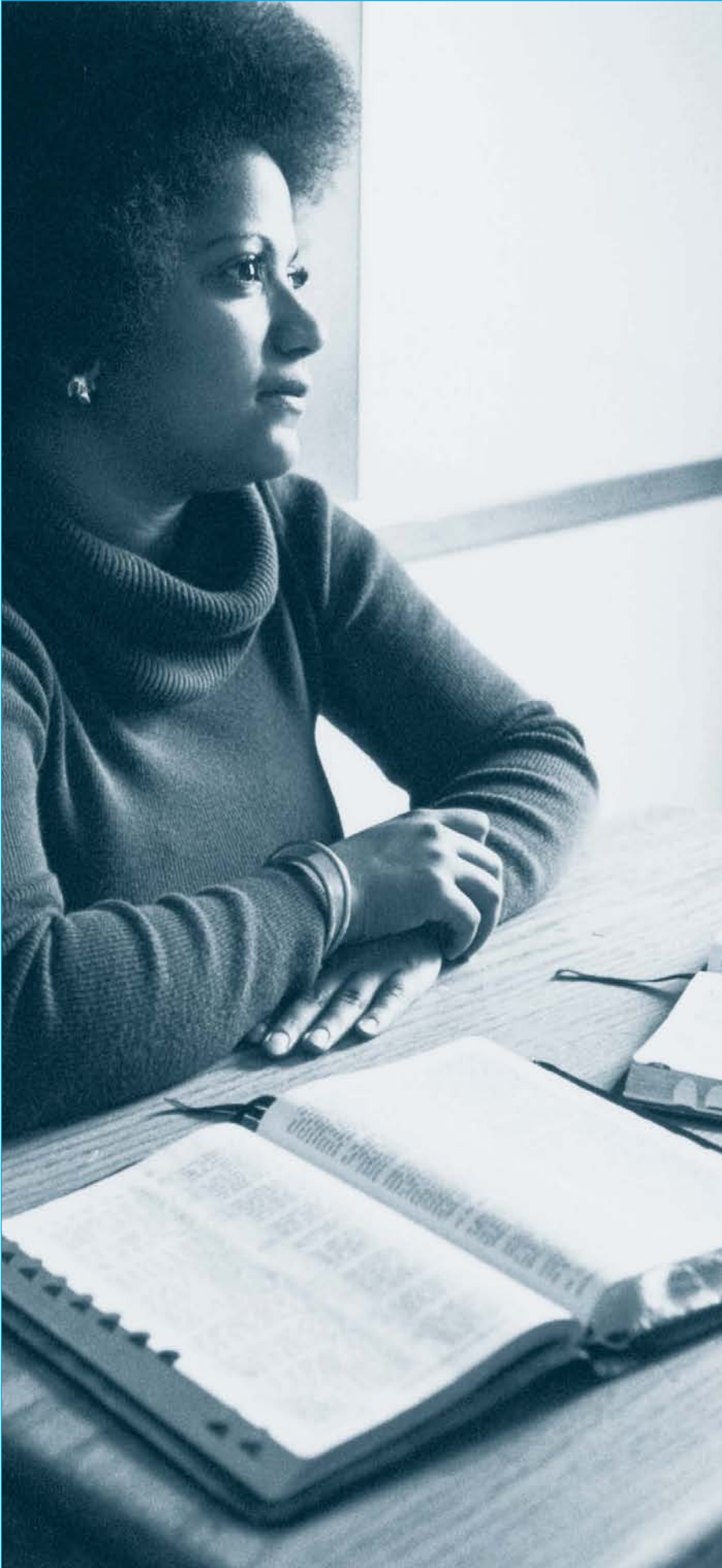
- Op welke momenten waren de leerlingen het bereidwilligst om aan de les deel te nemen? Op welke momenten waren zij minder bereidwillig?
- Op welke momenten voelden zij de invloed van de Geest het sterkst? Wanneer voelden zij de invloed van de Geest minder sterk?
- Op welke momenten in de les dachten ze het meest na? Wanneer dachten ze niet zo diep na?
- Op welke momenten zagen zij het beste in hoe ze de les in hun leven konden toepassen? Wanneer zagen ze niet zo goed in hoe ze de les in hun leven konden toepassen?

Als u over de antwoorden op de voorgaande vragen nadenkt, overweeg dan deze vervolgvragen:

- Welk aspect van de les lokte de meeste reacties van uw leerlingen uit?
- Wat kan ik daaruit over de leerlingen te weten komen?
- Hoe kan ik die kennis gebruiken om mijn volgende les voor te bereiden?

Als u zichzelf die vragen stelt, schrijf dan de antwoorden op zodat u de ideeën en influisteringen niet zult vergeten. U zult verbaasd zijn hoeveel u op die manier kunt leren.

Als u met een gebed in het hart manieren bedenkt om uw leerlingen te bereiken, kan de Geest u helpen ontdekken waarin

u zich kunt verbeteren. U kunt ook bepaalde gedeelten van dit boek bestuderen. U kunt bijvoorbeeld informatie bestuderen over het stellen van vragen om besprekingen in te leiden. (Zie 'Besprekingen leiden' op blz. 63–65 en 'Lesgeven door middel van vraagstelling' op blz. 68–70.) U hebt misschien het gevoel dat u uw lessen op een interessantere manier wilt beginnen (zie 'Aan de les beginnen' op blz. 93) of beter wilt afsluiten (zie 'De les afsluiten' op blz. 94–95).

Zie 'Een plan voor verbetering van uw onderwijs' op blz. 24–27 voor ideeën om een plan op te stellen om uw lessen te verbeteren.

DOOR DE KERK VERSTREKTE MIDDELEN VOOR EVANGELIEONDERWIJS

De kerk verschaft veel middelen om ouders, leerkrachten en leiders bij het verkondigen van het evangelie te helpen. De Schriften zijn het leerplan van de kerk en de belangrijkste leermiddelen. Andere middelen zijn:

- *Onderwijzen – geen grotere roeping*
- *Leidraad onderwijs*
- De afdeling 'Evangelieonderwijs en leiderschap' in het *Handboek kerkbestuur*
- *Hulpboek voor de gezinsavond*
- *Evangeliebeginselen*
- *Verhalen uit de Schriften*
- Lesboeken
- *Liahona* (lees dit tijdschrift geregeld voor verhalen en andere ideeën)
- *Evangelieplaten* (een verzameling platen met afbeeldingen van verhalen en gebeurtenissen uit de Schriften, presidenten van de kerk, en evangeliebeginselen in de praktijk)
- Andere platen en posters
- Zangboek van de kerk
- *Kinderliedjes*
- Door de kerk uitgegeven videobanden en audiocassettes

De mediatheek

Als het kerkgebouw een mediatheek heeft, zullen daar de meeste of alle genoemde hulpmiddelen aanwezig zijn. Om meer over het beschikbare materiaal in de mediatheek te weten te komen, kunt u contact opnemen met de mediathecaris.

De mediathecaris of de wijkadministrateur moet een exemplaar van de *Catalogus distributiecentrum* ter inzage hebben. Deze catalogus is een jaarlijkse uitgave waarin alle beschikbare hulpmiddelen staan vermeld. Naast de bovengenoemde artikelen, staat er in de catalogus ook ander materiaal voor de leden.

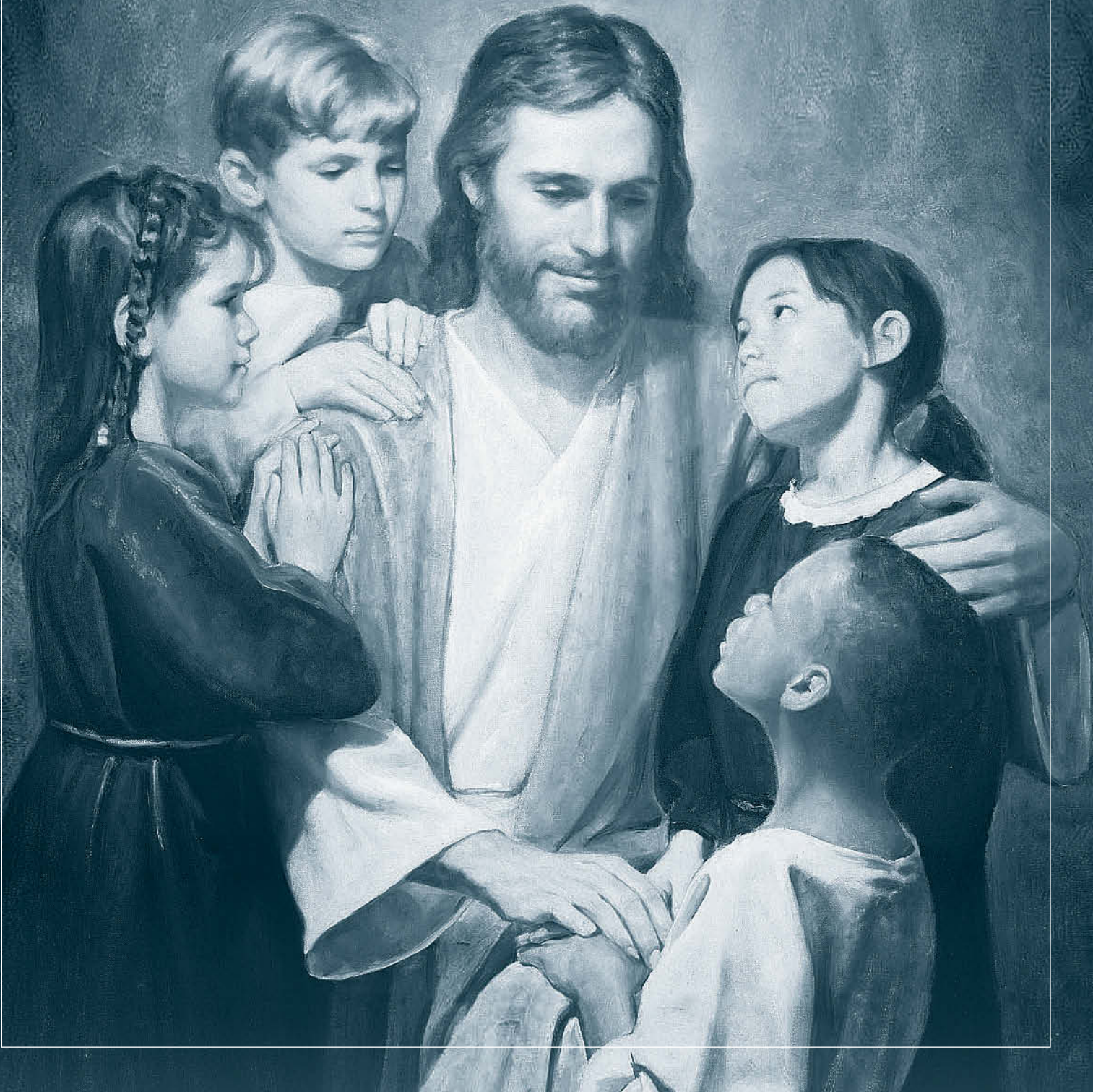
In de mediatheek bevinden zich wellicht ook de registers op de jaargangen van *De Ster* en de *Liahona*.

C

LESGEVEN AAN VERSCHILLENDE LEEFTIJDGROEPEN

KINDEREN LESGEVEN

Toen de herrezen Heiland onder de Nephieten werkte, liet Hij zijn grote liefde voor kleine kinderen zien:

‘Hij nam hun kinderen één voor één, en zegende hen, en bad voor hen tot de Vader. (...)

‘En Hij sprak tot de schare, en zeide tot hen: Ziet uw kleinen.

‘En toen zij opblikten, richtten zij hun ogen ten hemel en zagen zij de hemelen zich openen, en engelen als in vuur uit de hemel nederdalen; en zij kwamen neder en omringden die kleinen, en zij waren met vuur omgeven; en de engelen dienden hen’ (3 Nephi 17:21, 23–24).

Over dit verslag heeft ouderling M. Russell Ballard het volgende gezegd: ‘Het is duidelijk dat diegenen onder ons aan wie kostbare kinderen zijn toevertrouwd, een heilig en edel rentmeesterschap gekregen hebben. Wij zijn immers diegenen die God heeft aangewezen om de kinderen van deze tijd met liefde en het vuur van het geloof te omringen en hun het begrip bij te brengen van wie zij werkelijk zijn.’ (*De Ster*, oktober 1994, blz. 40.) De Heiland heeft ons het voorbeeld gegeven hoe wij kleine kinderen moeten onderwijzen, verzorgen en beïnvloeden.

Het is een heilige taak om kinderen in het evangelie van Jezus Christus te onderwijzen en ervoor te zorgen dat zij het naleven. We moeten hen, net als de profeet Nephi, in de ware leer onderwijzen. Hij zei: ‘En wij spreken van Christus, wij verheugen ons in Christus, wij prediken Christus, wij profeteren van Christus, en wij schrijven volgens onze profetieën, opdat onze kinderen mogen weten uit welke Bron zij vergeving hunner zonden mogen verwachten’ (2 Nephi 25:26).

Als u kinderen onderwijst, zult u merken dat u geestelijke zegeningen ontvangt.

Kinderen brengen vreugde in uw ziel en zetten u aan om een goed voorbeeld te zijn. Als u de getrouwheid, de liefde, het vertrouwen en de hoop van kinderen leert kennen, zult u dichter tot de Heer komen en zijn gebod ‘wordt als de kinderen’ (Matteüs 18:3) beter begrijpen. Onder leiding van de Geest kunt u kinderen op een christelijke manier liefhebben en onderwijzen. U kunt ieder kind helpen bij het zoeken naar de vrede die aan de volgelingen van de Heiland is beloofd: ‘En al uw kinderen zullen door de Here worden onderwezen; en groot zal de vrede van uw kinderen zijn’ (3 Nephi 22:13).

Richtlijnen om kinderen te begrijpen en les te geven

De volgende informatie zal u meer inzicht geven in de kenmerken van de kinderen die u lesgeeft. (Zie ook ‘Leeftijdskennmerken van kinderen’ op blz. 110–116, en, als u in het jeugdwerk lesgeeft, de inleidende bladzijden van uw jeugdwerklesboek.)

Kinderen zijn gelovig. Ze geloven wat u zegt. Ze staan open voor de waarheid. U hebt de plicht om hen op eenvoudige en duidelijke wijze de juiste beginselen bij te brengen, met taalgebruik en voorbeelden die zij kunnen begrijpen.

Kinderen kunnen de invloed van de Heilige Geest herkennen. Vertel de kinderen dat de gevoelens van vrede, liefde en warmte die zij voelen als ze over Jezus Christus en zijn evangelie praten en zingen, van de Heilige Geest afkomstig zijn. Zorg ervoor dat zij begrijpen dat deze gevoelens bij hun getuigenis horen.

Kinderen nemen veel dingen letterlijk. Alles is werkelijkheid voor hen. Als u ingewikkelde beeldspraak gebruikt om bepaalde evangeliebeginselen te bespreken, kunnen ze in de war raken. Laat de kinderen het evangelie leren door gebeurtenissen en activiteiten te bespreken die vertrouwd zijn: thuis, het gezin en de wereld om hen heen. Zorg ervoor dat ze u niet verkeerd begrijpen.

Kinderen zijn nieuwsgierig en leergierig. Ze vinden het leuk om door middel van gevarieerde en nieuwe ervaringen te leren. Ze willen zich vrij bewegen, al hun zintuigen gebruiken en nieuwe dingen uitproberen. Oudere kinderen willen graag vragen beantwoorden en problemen oplossen. De

kinderen in uw klas zullen aandachtiger luisteren en enthousiaster leren als u verschillende onderwijsmethoden en activiteiten gebruikt. (Zie ‘Gevarieerd onderwijs’ op blz. 89–90.)

Kinderen zijn liefdevol en willen graag geliefd en geaccepteerd worden. Zoek naar gelegenheden om het liefdevolle gedrag te bekrachtigen dat de kinderen van nature hebben. Omdat kinderen u tevreden willen stellen en anderen graag willen helpen, kunt u hun de kans geven om dienstbaar te zijn. Laat hen uw boeken dragen, platen vasthouden of vragen beantwoorden. Moedig hen aan om elkaar te helpen. Laat merken dat u hen liefhebt. Werk aan hun zelfvertrouwen door zo dikwijls mogelijk uw waardering voor hen uit te spreken. Luister aandachtig naar wat ze te zeggen hebben.

Kinderen zijn al met de voorbereiding op hun toekomst bezig. Hoewel de kinderen nog lang niet volwassen zijn, bereiden ze zich toch al voor op hun toekomstige taken thuis, in de kerk en in de samenleving. U kunt hun duidelijk maken hoe zij door hun huidige ervaringen worden voorbereid. U kunt bijvoorbeeld zeggen: ‘Marja, ik zag dat je Karin hielp bij het opzoeken van die tekst. Je was zo geduldig en aardig. Ik weet zeker dat als jij later moeder bent, jij je kinderen veel zult leren.’ Of u kunt zeggen: ‘Martin, wat zul jij later een geweldige zending worden nu je hebt geleerd om doelen te stellen en te verwezenlijken. Ik ben zo trots op je!’

Kinderen volgen uw voorbeeld. U onderwijst altijd, ook als u zich daar niet bewust bent. U geeft vaak meer les door uw houding en voorbeeld dan door uw woorden. De kinderen kunnen bijvoorbeeld zien hoe u met de Schriften omgaat. Ze merken hoe u over onze hemelse Vader en Jezus Christus praat. Ze zien in hoeverre u de behandelde beginselen naleeft. Door uw rechtschapen voorbeeld zullen zij meer liefde en respect voor onze hemelse Vader en Jezus Christus ontwikkelen.

Kleine kinderen kunnen zich maar kort concentreren en niet lang stilzitten. Verwacht niet teveel van ze. Als ze niet luisteren kan het zijn dat ze moe zijn, honger hebben, u niet hebben begrepen, niet langer stil kunnen zitten, zich vervelen. De beste manier om hun aandacht erbij te houden en hun iets te leren, is hen aan te moedigen aan de les deel te nemen. Omdat kinderen veel energie hebben, moet u ervoor zorgen dat ze de kans krijgen om tijdens de les te zien, te horen, te ruiken en te voelen. Ze vinden het fijn om door herhaling, eenvoudige verhalen, liedjes en activiteiten te leren.

Het gezin versterken

Als u leerkracht of leider bent, kunt u ouders helpen bij het onderwijzen van hun kinderen in het evangelie. Vertel de ouders wat u in de klas behandelt, zodat zij die evangeliebeginselen thuis kunnen bespreken. (Zie ‘Vaste gelegenheden voor onderwijs in gezinsverband’ op blz. 137–139.) Moedig de kinderen aan thuis te vertellen wat ze geleerd hebben. Tijdens de gezinsavond kunnen ze over liedjes, teksten, spelletjes en beginselen vertellen die ze op het jeugdwerk geleerd hebben. U kunt af en toe een verslag van de lessen en activiteiten mee naar huis geven om de ouders te laten weten wat de kinderen geleerd hebben. U kunt het de ouders ook laten weten als hun kind bijzonder hulpvaardig is geweest of als het kind een gebed mag uitspreken of een toespraakje mag houden. U kunt ouders uitnodigen om tijdens de les over hun ervaringen of hun getuigenis te vertellen.

Vergeet niet dat wanneer u kinderen helpt bij het verkrijgen van een getuigenis en het naleven van het evangelie, zij thuis een goede invloed kunnen zijn. Als u kinderen in het evangelie onderwijst, en hen helpt bij het naleven ervan, draagt u bij tot het versterken van het gezin.

LEEFTIJDKENMERKEN VAN KINDEREN

Kinderen veranderen voortdurend, zowel lichamelijk, verstandelijk, sociaal, emotioneel als geestelijk. Ze volgen een algemeen patroon van groei en ontwikkeling. Ouders en leerkrachten die zich deze algemene kenmerken van de verschillende leeftijdsgroepen bewust zijn, zullen beter om kunnen gaan met het gedrag van de kinderen en hun doelmatiger lesgeven.

Sommige kinderen ontwikkelen zich sneller of langzamer dan andere kinderen van hun leeftijd. Een kind van zes kan bijvoorbeeld de kenmerken van een kind van vijf of zeven vertonen. Vergeet ook niet dat kinderen zich jonger gaan gedragen als ze aan bepaalde spanningen onderhevig zijn.

In het lesmateriaal van de kerk is met de groeikenmerken van de kinderen rekening gehouden. Probeer u tijdens het bestuderen en voorbereiden van de lessen bewust te zijn van de manier waarop ieder lesonderdeel aan de behoeften van de kinderen tegemoet komt.

Zorg ervoor dat u, ongeacht de leeftijdsgroep, geduldig, eerbiedig en liefdevol bent en rekening houdt met elk kind. Verwacht ook niet van de kinderen dat ze meer doen dan waartoe ze in staat zijn.

Door middel van de volgende beschrijvingen en ideeën kunt u de kinderen beter begrijpen.

Achttien maanden

De kenmerken van het kind

- Lopen, klimmen, kruipen en rennen. Vindt het fijn om te duwen en te trekken. Kan dingen beter uit elkaar halen dan in elkaar zetten. Is ongecoördineerd. Wordt snel moe. Is meestal nog niet zindelijk.
- Maakt allerlei geluiden. De taalvaardigheid is nog in ontwikkeling. Gebruikt enkele woorden, zoals 'mijn' en 'nee'. Vergaart kennis door middel van kijken, horen, voelen, ruiken en proeven. Begrijpt meer dan dat hij of zij onder woorden kan brengen.
- Speelt graag in de buurt van andere kinderen, maar heeft meestal nog geen contact met hen. Vindt het moeilijk om te delen.
- Huilt snel, maar de emoties veranderen van het ene op het andere moment.

Suggesties voor ouders en leerkrachten

- Varieer de activiteiten om de aandacht van het kind vast te houden. Doe activiteiten waarbij het kind kan lopen, duwen en trekken. Doe spelletjes en muzikale activiteiten.
- Geef de kinderen veel kansen om te praten en mee te doen. Leer ze dat ze tijdens het gebed stil moeten zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen als u een verhaal vertelt. Zorg voor wat speelgoed, zoals blokken, ballen, poppen, eenvoudige puzzels en poppetjes van mensen en dieren.
- Zorg voor speelgoed en activiteiten waar het kind alleen mee kan spelen. Help het kind bij het delen en het omgaan met anderen.
- Houd het kind vast als het verdrietig is of zich onzeker voelt.

Twee jaar

De kenmerken van het kind

- Is erg actief. Springt, loopt en rent. Kan in de handen klappen en tegen een bal schoppen. Kan met kleinere voorwerpen omgaan, maar kan nog niet zijn kleding dichtknopen of op andere manieren voor zichzelf zorgen. Als het kind moe is, kan het prikkelbaar en rusteloos worden.
- Kan zinnnetjes van twee of drie woorden maken. Zegt vaak 'nee', ook als hij of zij dat niet meent. Heeft eenvoudige, eerlijke gedachten. Kan nog niet logisch denken. Kan eenvoudige keuzes maken. Houdt van herhalingen. Kan zich maar voor korte tijd concentreren (twee of drie minuten). Is nieuwsgierig. Is steeds op zoek naar andere activiteiten. Houdt van eenvoudig speelgoed, tekenen en kleuren, boeken, korte verhalen en muzikale activiteiten.
- Speelt graag alleen. Krijgt wat interesse om met anderen te spelen, maar speelt liever bij hen in de buurt dan samen met hen. Maakt vaak ruzie over speelgoed. Vindt het moeilijk om te delen en samen te spelen. Richt zich tot volwassenen als hij of zij iets van een ander kind wil.
- Is liefdevol en hartelijk. Vindt het fijn om op schoot en hand in hand te zitten. Wil graag dicht bij zijn of haar

moeder blijven. Gebruikt emotionele uitbarstingen om zijn of haar gevoelens te uiten, om te krijgen wat hij of zij wil en om boosheid en frustratie kenbaar te maken. Verandert snel van stemming. Wil graag onafhankelijk zijn.

- Wil graag bidden. Begrijpt dat onze hemelse Vader en Jezus van ons houden, maar vindt het moeilijk om de meeste geestelijke denkbeelden te begrijpen.

Suggesties voor ouders en leerkrachten

- Doe rustige activiteiten, zoals spelletjes en muziek. Doe activiteiten zoals het gooien met een bonenzakje, lopen of springen. Vermijd activiteiten die vaardigheid en coördinatie vereisen, zoals knippen en plakken.
- Houd de besprekingen eenvoudig. Laat de kinderen deelnemen. Gebruik herhalingen. Laat het kind niet alleen; kinderen van deze leeftijd kunnen gemakkelijk in een onveilige situatie terecht komen. Geef het kind de kans om te kiezen.
- Stel het kind in de gelegenheid om met anderen om te gaan, maar oefen geen druk uit. Geef het de kans om aan activiteiten deel te nemen. Geef warme, zorgzame leiding. Zorg ervoor dat u de aandacht van wangedrag afleidt.
- Geef uiting aan uw liefde en genegenheid. Probeer de aandacht van het kind af te leiden als u ongewenst gedrag wilt verhinderen. Moedig het kind aan om zelfredzaam te zijn, maar help als het nodig is. Sta het kind toe om keuzes te maken.
- Stel het kind in de gelegenheid om te bidden. Concentreer de geestelijke onderwerpen op het gezin en de liefde van onze hemelse Vader en Jezus Christus.

Drie jaar

De kenmerken van het kind

- Loopt en rent, maar is nog ongecoördineerd. Doet graag dingen met zijn of haar handen, maar doet dat nog niet erg goed.
- De taalvaardigheid is al wat beter. Praat graag en wil nieuwe woorden leren. Kan zich nog maar voor korte tijd concentreren. Is nieuwsgierig en leergierig. Begrijpt dingen vaak verkeerd en maakt opmerkingen die nergens op slaan. Doet graag alsof. Houdt van spelletjes, verhalen en muzikale activiteiten. Is nog niet in staat om fantasie en realiteit van elkaar te onderscheiden.
- Werkt graag alleen. Speelt nog niet veel met anderen samen, maar vindt het fijn als er vriendjes in de buurt zijn. Is op zichzelf geconcentreerd. Vindt het moeilijk om te delen. Wil graag bij volwassenen zijn, vooral gezinsleden, omdat die een gevoel van zekerheid geven.
- Wil volwassenen graag tevredenstellen. Heeft hun goedkeuring, liefde en complimenten nodig. Haalt emotioneel uit als hij of zij bang of gespannen is. Huult snel.

Staat open voor de gevoelens van anderen. Wordt een beetje onafhankelijker. Heeft intense, kortstondige emoties.

- Heeft interesse voor eenvoudige evangeliebeginselen zoals gebed en gehoorzaamheid. Is zich meer bewust van onze hemelse Vader en Jezus Christus, en gelooft op eenvoudige wijze in Hen.

Suggesties voor ouders en leerkrachten

- Doe activiteiten zoals springen, huppelen, lopen en buigen. Gebruik eenvoudige handvaardige activiteiten zoals plakken, kleuren en kleien. Vermijd activiteiten die gevorderde vaardigheid en coördinatie vereisen, zoals knopen en knippen. Wees bereid om de troep op te ruimen.
- Behandel de beginselen op een eenvoudige en duidelijke manier. Gebruik samenvattingen en visuele hulpmiddelen om bepaalde beginselen te verduidelijken. Moedig vragen en antwoorden aan, maar laat de kinderen om de beurt aan het woord. Gebruik verschillende onderwijsmethoden zoals verhalen, liedjes, besprekingen, toneelstukjes, en eenvoudige spelletjes. Wissel rustige en drukke activiteiten af.
- Stel hen in de gelegenheid om met anderen te spelen. Doe activiteiten waardoor zij leren delen en samenwerken en op hun beurt wachten. Zorg ervoor dat u een goede relatie met de kinderen hebt. Stel de kinderen geregeld in de gelegenheid om over thuis te vertellen.
- Toon uw goedkeuring en uw vertrouwen in het kind. Vermijd kritiek. Leg nadruk op de liefde van uzelf en de ouders voor het kind. Help het kind bij het begrijpen van andermans gevoelens en bij het oplossen van conflicten. Moedig het kind aan om zelfredzaam te zijn.
- Verkondig het evangelie op een eenvoudige en duidelijke manier. Vertel dat onze hemelse Vader en Jezus Christus leven, en dat Zij vriendelijk en liefdevol zijn. Geef uw getuigenis in eenvoudige bewoordingen. Zorg ervoor dat het kind de schoonheid van Gods schepping gaat zien.

Vier jaar

De kenmerken van het kind

- Is erg actief. Beweegt zich snel. Houdt van huppelen, springen, rennen, klimmen en gooien.
- Praat graag en wil nieuwe woorden leren. Stelt veel vragen. Kan een beetje logisch nadenken, maar heeft nog veel verkeerde opvattingen. Heeft moeite met het onderscheid tussen realiteit en fantasie. Kan zich nog maar voor korte tijd concentreren. Uit zijn gevoelens door tekeningen. Doet graag alsof en houdt van rollenspelen.
- Gaat beter met anderen leren spelen. Is soms agressief, bazig, onbeleefd, en eigenwijs, maar kan ook heel lief

zijn. Leert met anderen delen, aanvaardt regels en wacht op zijn beurt. Reageert op gemeente complimentjes.

- Is voortdurend op zoek naar zijn grenzen. Schept graag op, vooral over zichzelf en over thuis. Kan op het ene moment meegaand zijn en op het andere moment ruzie zoeken. Heeft meer zelfvertrouwen. Is nog wel eens bang en heeft gevoelens van onzekerheid.
- Begint het verschil tussen goed en kwaad te leren kennen en kiest meestal het goede. Geeft anderen de schuld van zijn fouten. Heeft een natuurlijke liefde en respect voor onze hemelse Vader en Jezus Christus, en stelt veel vragen over Hen. Bidt graag en wil goede daden verrichten. Krijgt meer interesse in evangeliebeginselen.

Suggesties voor ouders en leerkrachten

- Wissel rustige en drukke activiteiten af. Moedig het kind aan tot zelfbeheersing en leer het verantwoordelijkheid voor zijn of haar gedrag. Bespreek de juiste manier om met emoties om te gaan.
- Gebruik besprekingen en activiteiten waardoor het kind aan het denken wordt gezet, zoals eenvoudige raadsels en puzzels. Zorg ervoor dat u misverstanden opheldert. Gebruik platen, voorwerpen en vertel over ervaringen. Introduceer nieuwe woorden. Laat het kind tekeningen maken die op de les betrekking hebben. Zorg ervoor dat u de creatieve inspanningen van het kind aanvaardt en aanmoedigt. Sta het kind toe om zijn of haar omgeving te verkennen. Gebruik rollenspelen.
- Stel het kind in de gelegenheid om met anderen te spelen en samen te werken. Leer het kind vriendelijkheid, geduld en beleefdheid. Laat het kind eenvoudige regels nakomen. Laat het bijvoorbeeld op zijn of haar beurt wachten. Leer het kind positief sociaal gedrag, zonder het te straffen of te berispen.
- Stel grenzen en laat het kind binnen die grenzen blijven. Stel het kind in de gelegenheid om over zichzelf en thuis te praten. Maak het kind duidelijk dat hij of zij bijzonder in de ogen van onze hemelse Vader en Jezus is. Vertel het kind dat u en de ouders van hem of haar houden.
- Stel het kind voor zijn of haar eigen gedrag verantwoordelijk en bespreek hoe belangrijk het is om goede keuzes te maken. Leg uit dat onze hemelse Vader van zijn kinderen houdt en dat we door middel van het gebed met Hem kunnen communiceren. Zorg ervoor dat het kind begrijpt hoe het eerbiedig in de kerk kan zijn. Behandel eenvoudige evangeliebeginselen.

Vijf jaar

De kenmerken van het kind

- Is erg actief. Het evenwichtsorgaan is goed ontwikkeld en het kind heeft een betere coördinatie. Het kan een bal schoppen, recht lopen, hinkelen, springen en

marcheren. Het houdt van tekenen, kleuren, activiteiten en spelletjes. Oefent om zelf zijn veters te strikken, zijn knopen vast te maken en zijn ritsen dicht te doen.

- Herkent sommige letters, cijfers en woorden. Doet graag alsof hij leest en schrijft. Is misschien al bezig met leren lezen. Praat graag. Stelt vragen, maakt opmerkingen en geeft antwoorden waaruit een redelijk begrip blijkt. Kan goed problemen oplossen. Is nieuwsgierig en uit op feiten. Begint onderscheid te maken tussen realiteit en fantasie. Kan zich al iets langer concentreren. Heeft behoefte aan welomlijnde taken. Houdt van grapjes en geintjes, maar kan niet om zichzelf lachen. Houdt van verhalen, zingen, gedichten en toneelstukjes.
- Is vriendelijk, bereidwillig en wil anderen graag tevredenstellen. Begint zich prettig in kleine groepen kinderen te voelen, maar heeft misschien het liefst een beste vriend. Veroorzaakt minder probleempjes in een groep. Wil zich graag aanpassen en is kritisch op kinderen die dat niet doen. Begint besef van regels te ontwikkelen, maar probeert ze nog vaak ten gunste van zichzelf aan te passen.
- Is geconcentreerd op het gezin en activiteiten thuis. Is hartelijk tegenover volwassenen, en wil hen graag tevredenstellen. Schaamt zich snel, vooral voor eigen vergissingen.
- Wil graag goede daden verrichten. Leert het verschil tussen goed en kwaad. Is soms niet eerlijk of geeft anderen de schuld van zijn of haar fouten, vooral vanwege het verlangen om volwassenen tevreden te stellen en het goede te doen. Is er aan toe om in geestelijke beginselen onderwezen te worden.

Suggesties voor ouders en leerkrachten

- Laat het kind aan lichamelijke activiteiten deelnemen. Gebruik eenvoudige spelletjes en andere activiteiten. Laat het kind plakken, knippen en puzzels maken. Laat het kind zelfstandig werken. Spreek uw vertrouwen in het kind uit. Zorg ervoor dat u de creatieve inspanningen van het kind aanvaardt en aanmoedigt.
- Laat het kind praten en vragen stellen. Laat hem of haar eenvoudige woorden en zinnen lezen. Gebruik woordstroken voor eenvoudige woorden. Geef het kind eenvoudige opdrachten. Gebruik tekenactiviteiten, waargebeurde verhalen en visueel materiaal. Wissel de activiteiten af, maak gebruik van platen, spelletjes, liedjes en besprekingen. Gebruik probleemoplossende activiteiten zoals raadsels en het beantwoorden van vragen. Laat het kind doen alsof, toneelspelen en met poppenkastpoppen spelen. Lach samen met het kind.
- Houd rekening met de behoefte van het kind om uw goedkeuring te krijgen. Moedig vriendschap aan, en probeer het kind te helpen als hij of zij geen vriendjes of vriendinnetjes heeft of niet in de groep wordt opgenomen. Vertel hoe anderen zich voelen als mensen vriendelijk of onvriendelijk zijn. Bespreek hoe belangrijk

het is om anderen lief te hebben en dankbaarheid te uiten. Laat het kind zien hoe dat moet. Zorg ervoor dat het kind begrijpt hoe waardevol individuele verschillen zijn.

- Praat vaak over de waarde en het belang van het gezin. Geef het kind de kans om over thuis en het gezin te praten. Geef uitdrukking aan uw liefde en genegenheid. Complimenteer positief gedrag. Vermijd activiteiten of uitdrukkingen waardoor u het kind in verlegenheid kunt brengen.
- Bespreek hoe het kind zich het best kan gedragen. Schrik niet als het kind iets zegt dat niet waar of ongepast is, maar leg uit hoe belangrijk het is om verantwoordelijkheid voor je eigen gedrag te aanvaarden. Versterk het getuigenis van het kind door uw eigen getuigenis te geven. Vertel verhalen en behandel beginselen waardoor de liefde en het geloof van het kind ten opzichte van onze hemelse Vader, Jezus Christus en hun leringen zullen worden versterkt.

Zes jaar

De kenmerken van het kind

- Is erg actief. Is vaak luidruchtig, rusteloos en uitbundig. Vindt het fijn om aan activiteiten deel te nemen en eenvoudige taken uit te voeren, zelfs als die wat moeilijk zijn. Kijkt niet graag toe.
- Begrippen moeten specifiek worden uitgelegd. Het geheugen neemt toe. Praat graag en stelt veel vragen. Leert beslissingen nemen, maar is nog vaak besluiteloos.

Kan zich nu wat langer concentreren. Houdt van lezen, schrijven, zingen, verhalen en doen alsof.

- Heeft meer interesse in groepsactiviteiten en in het omgaan met anderen, maar is nog op zichzelf geconcentreerd. Is soms bazig, agressief en onvriendelijk tegen leeftijdgenoten. Heeft onevenwichtige vriendschappen. Vindt het belangrijk hoe anderen hem of haar behandelen. Heeft behoefte aan sociale goedkeuring.
- Schept graag op. Overdrijft en geeft kritiek. Is snel uitgelaten en giechelg, en doet gek. Kan vrijgevig, hartelijk en meegaand zijn, maar die stemming kan snel omslaan.
- Bekommert zich om goed en slecht gedrag, vooral als het familie en vrienden aangaat. Geeft soms anderen de schuld. Houdt van verhalen uit de Schriften, vooral over Jezus.

Suggesties voor ouders en leerkrachten

- Heb geduld met de overvloedige energie en de rusteloosheid van het kind. Doe activiteiten zoals schrijven, knippen, plakken, kleuren en kleien. Doe spelletjes waardoor het kind zijn of haar energie kan gebruiken.
- Gebruik probleemoplossende activiteiten zoals raadsels, herhalingen en verhalen met een open einde. Gebruik platen, flanelbordplaatjes en ander visueel materiaal. Introduceer nieuwe woorden. Stel vragen. Laat het kind beslissingen nemen. Bespreek hoe belangrijk het is om het goede te kiezen. Laat het kind daarin aan de hand van beperkte keuzes oefenen. Stel het kind in de gelegenheid om te lezen, te schrijven, te zingen, naar verhalen te luisteren en aan rollenspelen deel te nemen.

Bereid uw lessen voor met de belangen van het kind in gedachte.

- Moedig het kind aan om met anderen om te gaan en te delen. Zorg voor veel groepsactiviteiten. Geef uw goedkeuring en complimenten. Concentreer de lessen op het tonen van liefde door anderen te helpen en open te staan voor hun behoeften. Moedig het kind aan om aan spelletjes en andere activiteiten deel te nemen.
- Geef het kind specifieke complimenten, zodat het kind minder behoefte zal hebben om op te scheppen. Complimenteer eerlijkheid. Geef geen kritiek. Lach *met* hem of haar, maar niet *om* hem of haar. Moedig een positieve houding aan. Zorg ervoor dat het kind door uw voorbeeld een rustig en evenwichtig gedragspatroon ontwikkelt.
- Zorg ervoor dat het kind begrijpt dat het voor zijn of haar eigen gedrag verantwoordelijk is en bespreek hoe dat gedrag verbeterd kan worden. Verzeker het kind van het feit dat iedereen weleens een vergissing maakt. Leg op eenvoudige wijze uit wat bekering betekent. Behandel eenvoudige evangeliebeginselen uit de Schriften. Zorg ervoor dat het kind de Schriften begrijpt en toepast.

Zeven jaar

De kenmerken van het kind

- De motoriek is verder ontwikkeld. Krijgt meer interesse en vaardigheid in bepaalde spelletjes, hobby's en activiteiten. Kan rusteloos en druk zijn. Kan zenuwachtige trekjes hebben, en neemt soms een vreemde houding aan. Heeft veel energie, maar wordt ook snel moe.
- Wil graag leren. Denkt ernstig en logisch na. Is in staat om minder eenvoudige problemen op te lossen. Houdt van een uitdaging, werkt hard, en neemt de tijd om iets af te maken. Kan zich goed concentreren. Houdt van hobby's en gebruikt graag zijn vaardigheden. Houdt van verzamelen en praat graag over projecten en prestaties.
- Speelt vaak in groepjes, maar wil soms ook alleen zijn om rustig te spelen. Gaat weinig of niet met het andere geslacht om. Probeert op zijn leeftijdgenoten te lijken en wil door hen geaccepteerd worden. Is minder bazig en hoeft niet altijd zijn of haar zin te hebben. Wil meer verantwoordelijkheid en onafhankelijkheid. Maakt zich snel zorgen of hij of zij alles wel goed doet.
- Houdt niet van kritiek. Staat meer open voor de gevoelens van zichzelf en anderen. Is vaak perfectionistisch en vol zelfkritiek. Is vaak geremd en voorzichtig. Is minder impulsief en op zichzelf geconcentreerd dan eerst.
- Is zich bewust van goed en kwaad. Wil graag evangeliebeginselen leren kennen en toepassen, zoals gebed en tiende. Begrijpt bepaalde aspecten van het evangelie, zoals het avondmaal, geloof, bekering, zendingswerk, de Heilige Geest en tempelwerk. Wil zich laten dopen en de gave van de Heilige Geest ontvangen.

Suggesties voor ouders en leerkrachten

- Doe activiteiten waardoor het kind zijn of haar energie kan gebruiken. Sta het kind toe om zijn of haar vaardigheden te laten zien. Wees geduldig als het kind vervelend of onrustig is. Besteed geen aandacht aan onbeholpenheid. Gebruik verschillende technieken om de aandacht van het kind bij de les te houden en wangedrag te vermijden. Complimenteer goed gedrag.
- Stel vragen ter overweging. Gebruik verhalen met een open einde, raadsels, denkspelletjes en besprekingen om het denkproces te stimuleren. Laat het kind beslissingen nemen. Geef hem of haar voldoende tijd om bepaalde taken uit te voeren. Moedig het kind aan om zich met hobby's en interesses bezig te houden. Stel hen in de gelegenheid om de Schriften, woordstroken en verhalen te lezen. Gebruik verhalen en voorbeelden die de realiteit weergeven, geen fictie.
- Maak gebruik van groepsactiviteiten, zoals spelletjes en toneelstukjes, maar respecteer het verlangen van het kind om af en toe iets alleen te doen. Forceer geen omgang met het andere geslacht. Complimenteer het kind met zijn of haar positieve gedrag, zoals met anderen delen en op zijn of haar beurt wachten. Geef het kind taken en opdrachten die uitvoerbaar zijn en geef vervolgens een compliment.
- Moedig de zorg voor anderen aan. Bouw hun zelfvertrouwen op. Grijp de kans aan om liefde en goedkeuring kenbaar te maken, in plaats van kritiek te geven. Accepteer een slecht humeur en afstandelijkheid. Moedig het kind aan om zijn of haar gevoelens kenbaar te maken.
- Geef het kind de kans om juiste beslissingen te leren nemen. Zorg ervoor dat het kind de gevolgen van zijn of haar keuzes begrijpt. Onderwijs het kind op eenvoudige, concrete wijze in de beginselen van het evangelie en moedig het kind aan om die beginselen in zijn of haar leven toe te passen. Onderwijs uit de Schriften. Bereid het kind voor op de doop en de bevestiging, door ervoor te zorgen dat hij of zij de verbonden goed begrijpt.

Acht jaar

De kenmerken van het kind

- Wordt steeds gecoördineerder. Schommelt en wriemelt. Heeft zenuwachtige trekjes. Speelt spelletjes die nogal wat vaardigheid vereisen. Kan zich goed concentreren. Wil er graag bijhoren.
- Wil graag overall de reden van weten. Wil anderen graag laten delen in zijn of haar kennis. Denkt dat hij of zij veel weet, maar begint zich ook te realiseren dat anderen misschien nog wel meer weten. Staat klaar met zijn of haar oordeel. Heeft helden. Houdt van schrijven, lezen en doen alsof.
- Houdt van groepsactiviteiten met eenvoudige regels. Wil tijdens groepsactiviteiten alleen met kinderen van hetzelfde geslacht spelen. Is bereidwilliger en hoeft niet

altijd zijn of haar zin te hebben. Wil graag een goede vriend(in) hebben. Heeft een sterk verlangen naar onafhankelijkheid, maar vertrouwt op volwassenen voor leiding en zekerheid.

- Is over het algemeen lief, behulpzaam, opgewekt, hartelijk en nieuwsgierig, maar kan ook onbeschoft, zelfzuchtig, bazig en veeleisend zijn. Kan slecht tegen kritiek. Is kritisch ten opzichte van zichzelf en anderen. Giechelt soms en doet gek. Ervaart schuld en schaamte.
- Staat open voor het evangelie, maar heeft daar vaak wel vragen over. Is trots op zijn lidmaatschap in de kerk. Leeft de evangeliebeginselen graag na. Leert het evangelie kennen door middel van voorbeelden en deelname.

Suggesties voor ouders en leerkrachten

- Doe activiteiten die samenwerking vereisen en waardoor het kind zijn of haar energie kan gebruiken. Wees geduldig als het kind onhandig is, onprettige gewoonten heeft of zit te wriemelen. Wissel rustige en actieve momenten af. Complimenteer goed gedrag.
- Gebruik spelletjes, verhalen, platen en probleemoplossende activiteiten om het leerproces te bevorderen. Laat het kind lezen, schrijven en aan rollenspelletjes deelnemen. Help het kind bij het stellen van realistische doelen. Moedig het kind aan om zich meer om zijn of haar eigen gedrag te bekommeren dan om het gedrag van anderen. Introduceer geschikte helden, zoals kerkleiders en andere goede leden van de kerk.
- Schep gelegenheden voor groepsactiviteiten, samenwerken en samen delen. Houd goed toezicht op de activiteiten. Erken dat zijn of haar vriendschappen innig kunnen zijn. Zorg ervoor dat het kind in de groep wordt opgenomen als het geen vrienden of vriendinnen heeft. Complimenteer positief gedrag. Laat het kind met de andere kinderen en met u samen de klasregels vaststellen en andere beslissingen nemen. Laat hem of haar zelfstandig werken.
- Help het kind bij het herkennen van en het omgaan met negatieve emoties. Laat zien dat u geïnteresseerd en enthousiast bent. Geef complimenten en werk aan het zelfvertrouwen. Geef geen kritiek en vergelijk het kind niet met anderen. Erken de inspanningen en prestaties van het kind. Laat het kind van humor genieten als dat gepast is, en wees geduldig als er gegiecheld wordt. Zorg ervoor dat hij of zij begrijpt dat anderen fouten begaan.
- Geef vaak uiting aan uw geloof en geef vaak uw getuigenis. Zorg ervoor dat het kind zijn of haar lidmaatschap in de kerk en de bijbehorende verplichtingen waardeert. Moedig het kind aan om de evangeliebeginselen na te leven. Vertel over persoonlijke ervaringen en vertel verhalen uit de Schriften en andere verhalen. Doe activiteiten waar het kind aan kan deelnemen.

Negen jaar

De kenmerken van het kind

- Houdt van groepsactiviteiten. Heeft een goede motoriek. Heeft interesse in het ontwikkelen van kracht, vaardigheid en snelheid. Houdt van ingewikkeldere handvaardigheid.
- Kan zich langer op bepaalde onderwerpen of activiteiten concentreren. Is op zoek naar feiten. Houdt niet zoveel van fantasie. Leert graag uit het hoofd. Is nieuwsgierig en heeft duidelijke interesses. Houdt van lezen, schrijven en het bijhouden van verslagen. Is geïnteresseerd in de samenleving en in andere culturen en volken. Wil graag meer weten over het verleden en het heden. Houdt van verzamelen.
- Gaat graag met groepjes mensen van hetzelfde geslacht om. Houdt van groepsactiviteiten, maar houdt ook van competitie. Beproeft autoriteit en streeft naar zelfstandigheid. Brengt veel tijd met vrienden of vriendinnen door.
- Heeft soms wat gedragsproblemen, vooral als hij of zij niet door de anderen geaccepteerd wordt. Wordt uitermate onafhankelijk en betrouwbaar. Wil graag rechtvaardig zijn, en argumenteert over rechtvaardigheid. Is beter in staat om zijn of haar eigen gebreken en fouten onder ogen te zien en de verantwoordelijkheid voor eigen daden op zich te nemen. Doet soms gek.
- Is zich bewust van goed en kwaad. Wil graag het goede doen, maar komt soms in opstand. Wordt door het getuigenis van anderen beïnvloed. Is er aan toe om in minder eenvoudige evangeliebeginselen onderwezen te worden.

Suggesties voor ouders en leerkrachten

- Zorg voor een verscheidenheid aan activiteiten, waaronder groepsactiviteiten, om de interesse actief te houden en de nodige vaardigheden te ontwikkelen.
- Geef specifieke informatie en feiten, in plaats van fantasie. Geef niet alle antwoorden. Geef het kind de tijd om over de antwoorden na te denken en die te bespreken. Moedig het kind aan om citaten en teksten uit het hoofd te leren. Respecteer individuele verschillen als u opdrachten uitdeelt. Geef het kind de kans om te lezen, te schrijven en verslagen bij te houden. Moedig hem of haar aan om een dagboek bij te houden. Vertel over andere mensen en culturen en behandel geschiedenis.
- Erken dat het kind de behoefte heeft om door leeftijdgenoten geaccepteerd te worden. Stel redelijke grenzen waar het kind binnen moet blijven, maar geef hem of haar ook de ruimte voor onafhankelijkheid. Help het kind bij het ontwikkelen van vriendelijkheid, ook als hij of zij het gevoel heeft 'verloren' te hebben. Moedig vriendschappen aan, en help het kind bij het sluiten van vriendschappen.

- Laat het kind merken dat u hem of haar accepteert, ook als u bepaald gedrag niet kan goedkeuren. Stel het kind in de gelegenheid om afhankelijkheid en onafhankelijkheid te tonen. Lach het kind niet uit als het iets verkeerd doet.
- Geef vaak uiting aan uw liefde en steun ten opzichte van het kind. Geef geregeld uw getuigenis en bespreek de getuigenissen van de profeten. U kunt evangeliebeginselen behandelen die iets minder eenvoudig zijn.

Tien en elf jaar

De kenmerken van het kind

- Kan hard groeien. Houdt van sporten die kracht, snelheid en vaardigheid vereisen. Zal zo nu en dan spelen, duwen, stoeien, porren en giechelen. Is rusteloos, actief en ongeduldig. Kan qua lichamelijke en motorische ontwikkeling van zijn of haar leeftijdgenoten verschillen. Wil niet als kind behandeld worden. Gaat zich van zijn of haar uiterlijk bewust worden.
- Houdt van abstracte denkbeelden en begrippen. Neemt beslissingen die op eerder vergaarde kennis zijn gebaseerd. Doet graag opdrachten die het nodige denkwerk vereisen. Is besluitvaardig en redelijk. Leert graag uit het hoofd. Stelt graag doelen. Gaat logischer nadenken. Leert graag. Kan zich goed concentreren. Begrijpt de betekenis van woorden beter en kan abstracte begrippen definiëren. Gebruikt humor die volwassenen gek vinden.
- Is gezellig en houdt van het wedstrijdelement. Is erg loyaal ten opzichte van groepen. Heeft veel positieve en negatieve omgang met leeftijdgenoten. Sluit vriendschappen die intenser en gecompliceerder zijn. Steunt op zijn beste vrienden. Hecht meer waarde aan de mening en normen van leeftijdgenoten dan die van volwassenen. Is soms kritisch ten opzichte van de mening van volwassenen en de gevoelens van anderen. Plaagt graag en houdt van wilde spelletjes. Is soms ongemaniërd en onbereidwillig, maar kan soms ook vriendelijk en bereidwillig zijn.
- Is kritisch ten opzichte van zichzelf en heeft een hekel aan de kritiek van anderen. Heeft misschien het gevoel dat hij of zij alles verkeerd doet, vooral als er kritiek geleverd wordt. Maakt zich zorgen over school en vrienden. Is uiterst gevoelig, vooral over zichzelf. Heeft twijfels en onzekerheden. Is soms snel geïrriteerd en wil graag eerlijk behandeld worden. Kan beleefd, ernstig, eerlijk en oprecht zijn. Wil graag onafhankelijk zijn en taken op zich nemen.
- Heeft een sterk ontwikkeld gevoel voor wat moreel aanvaardbaar is. Wil zichzelf graag verbeteren. Wil het niet graag toegeven als hij of zij zich slecht gedragen heeft. Is in staat om de leerstellingen van de kerk uit te diepen.

Suggesties voor ouders en leerkrachten

- Is zich bewust van het feit dat hij of zij groeit en volwassen begint te worden. Forceer geen omgang met het andere geslacht. Stel het kind in de gelegenheid om aan lichamelijke activiteiten deel te nemen als uitlaatklep voor alle energie. Besteed weinig aandacht aan kleine misdragingen. Bespreek rechtvaardigheid en hoe belangrijk het is om aan activiteiten deel te nemen. Toon interesse in zijn of haar leven. Waardeer de individuele verschillen.
- Stimuleer het denkvermogen door middel van vragen, verhalen uit de Schriften, teksten uit het hoofd leren, probleemoplossende activiteiten, en besprekingen. Laat hem of haar beslissingen nemen en doelen stellen. Gebruik nieuwe woorden en stel het kind in staat om de betekenis te definiëren en uit te leggen. Gebruik visuele hulpmiddelen, verhalen en spelletjes.
- Geef gehoor aan de behoefte om bij een bepaalde groep te horen en zich daarmee te identificeren. Moedig activiteiten aan waardoor het kind met leeftijdgenoten kan omgaan. Moedig het organiseren van en werken in groepen aan. Bespreek dat zij ontvankelijk moeten zijn voor hen die niet door anderen geaccepteerd worden. Deel taken en opdrachten uit, en houd er toezicht op. Moedig dienstbetoonprojecten aan zoals op kinderen passen, hun talenten gebruiken en met anderen over het evangelie praten. Gebruik voorbeelden en lessen om fijngevoeligheid en vriendelijkheid te behandelen. Complimenteer beleefdheid, onzelfzuchtigheid, loyaliteit en vriendelijkheid.
- Vergelijk hem of haar niet met anderen. Moedig het kind aan en complimenteer prestaties. Stel vertrouwen in hem of haar. Moedig positief gedrag aan en probeer kleine uitingen van negatief gedrag te negeren. Sta onafhankelijkheid toe en laat het kind zijn of haar gevoelens uiten. Probeer te begrijpen waar het kind zich zorgen over maakt en wat hem of haar ongelukkig maakt.
- Bespreek specifieke morele beginselen en normen. Leg nadruk op het feit dat werkelijk geluk en zelfverbetering uit het onderhouden van de geboden voortkomen. Moedig hem of haar aan om zich voor te nemen de evangeliebeginselen na te leven. Help hem of haar toekomstige taken en zegeningen begrijpen en zich erop voorbereiden. Lach het kind niet uit als het iets verkeerd doet, vooral niet als er leeftijdgenoten bij zijn. Onderwijs het kind in het volledige evangelie, met verhalen uit de Schriften en uit het leven van de hedendaagse profeten. Moedig het kind aan om zijn of haar getuigenis te geven.

3

LESGEVEN AAN KINDEREN VAN VERSCHILLENDE LEEFTIJDEN

Kinderen van verschillende leeftijden komen zowel thuis als in de kerk bij elkaar om het evangelie te leren kennen. We hebben met dergelijke groepen te maken tijdens de gezinsavond en andere gezinsactiviteiten, de participatieperiode in het jeugdwerk, prestatiedagen, activiteiten-dagen, en kinderklassen in de ZHV. Activiteiten moeten leuk zijn, maar er moeten ook evangeliebeginselen behandeld worden. Ouderling M. Russell Ballard heeft gezegd: 'Creatieve, vernieuwende participatieperiodes en andere activiteiten kunnen stimulerend en leuk zijn, maar hebben weinig betekenis als de kinderen wel plezier hebben gehad, maar niet verlicht, in het evangelie onderwezen of geestelijk opgebouwd zijn. (...) Het doel van alle lessen, bijeenkomsten en activiteiten is om deze kinderen tot Christus te brengen.' ('Great Shall Be the Peace of Thy Children', *Ensign*, april 1994, blz. 61.)

Als u kinderen van verschillende leeftijden lesgeeft, kan het soms een probleem vormen de lessen eenvoudig genoeg voor de jongere kinderen en interessant genoeg voor de oudere kinderen te maken. Aan de hand van de volgende ideeën kunt u alle kinderen bij de les betrekken als zij samen het evangelie bestuderen.

Laat de oudere kinderen de jongere helpen

Laat de kinderen als koppel werken, of laat een ouder kind meerdere kleine kinderen helpen. Bijvoorbeeld:

- Een ouder kind kan naast een jonger kind zitten, een tekst voorlezen en de woorden tijdens het lezen aanwijzen.

- Een ouder kind kan een jonger kind helpen met het lezen van een verhaal, met een spel, met een tekst uit het hoofd leren of met het invullen van een werkblad.
- Oudere kinderen kunnen u helpen met het behandelen van een beginsel of met een activiteit. U kunt hun vragen om iets aan een of meerdere kinderen uit te leggen. Dat is voor oudere kinderen een goede manier om zich evangeliebeginselen eigen te maken. Ze krijgen er ook ervaring en zelfvertrouwen door.

Vereenvoudig de activiteiten voor de jongere kinderen

Als oudere en jongere kinderen aan dezelfde activiteit deelnemen, kunt u die activiteit voor de jongere kinderen vereenvoudigen. Bijvoorbeeld:

- Maak twee sets met vragen: eenvoudige vragen voor de jongere kinderen en moeilijkere vragen voor de oudere kinderen. Schrijf de vragen op woordstroken. Voor een spel of een herhalingsactiviteit kunt u iedere set vragen in een apart bakje doen. Laat ieder kind een vraag uit het betreffende bakje halen en beantwoorden.
- Tijdens een toneelstukje kunt u de jongere kinderen eenvoudige rollen laten spelen, zoals dieren of voorwerpen op het toneel. Oudere kinderen kunnen moeilijkere rollen spelen, als vertellers fungeren en uit de Schriften voorlezen. Als jongere kinderen iets moeten zeggen, kunnen de oudere kinderen hun voorzeggen.
- Als u een verhaal vertelt, kunt u de jongere kinderen platen laten vasthouden of plaatjes op het flanelbord laten hangen.

Posten – de kinderen in verschillende leeftijdsgroepen opsplitsen

Als jongere kinderen naar een post komen, kan de volwassene de presentatie aanpassen. Als er bijvoorbeeld een activiteit gehouden wordt, kan de volwassene voor de jongere kinderen een vereenvoudigde versie van de activiteit gebruiken. (Zie 'Posten' op blz. 169.)

4

JONGEREN BEGRIJPEN EN LESGEVEN

Toen Mormon vijftien jaar oud was, 'kwam de Here tot [hem], (...) en [hij] smaakte en wist van de goedheid van Jezus' (Mormon 1:15). Joseph Smith was veertien jaar oud toen hij het eerste visioen ontving. Hij werd in zijn jeugd geholpen en ondersteund, als voorbereiding op de herstelling van het evangelie. Tegenwoordig roept de Heer jongelui om in quorum- en klaspresidiumen werkzaam te zijn, om heilige priesterschapsverordeningen te verrichten en om het evangelie als voltijdzending te verkondigen. Als u lesgeeft aan de jongeren in de kerk, weet dan dat de Heer hun mogelijkheden kent. Hij heeft in het verleden veel vertrouwen in jonge mensen gehad, en tegenwoordig heeft Hij nog steeds veel vertrouwen in hen.

Jonge mensen begrijpen

Jonge mensen hebben veel enthousiasme en energie waardoor het heerlijk kan zijn om hun les te geven. Maar om hen in het evangelie te onderwijzen, moet u in staat zijn om die energie in de juiste richting te leiden. Het is belangrijk dat u hen en hun zorgen en moeilijkheden begrijpt.

Om de jongeren te kunnen begrijpen, moet u eigenlijk terugdenken aan de tijd dat u die leeftijd had. Wat vond u in die tijd moeilijk en pijnlijk? Waar maakte u zich zorgen over? Hoe dacht u over uzelf? Wat waren uw sociale en emotionele behoeften? Van welke mensen kreeg u de meeste hulp, en wat voor hulp was dat? Als u over deze vragen nadenkt, bent u beter in staat om de jongeren les te geven en te begeleiden.

De moeilijkheden van de jongeren begrijpen

De ontwikkeling tot volwassene gaat voor veel jongeren met de nodige moeilijkheden gepaard. Als u zich van deze moeilijkheden bewust bent, kunt u verstandige en fijngevoelige steun en raad geven. Aan de hand van de volgende informatie kunt u de moeilijkheden waar zij mee geconfronteerd worden beter begrijpen.

Leren omgaan met lichamelijke veranderingen

Het lichaam ontwikkelt zich snel in de tienertijd. Bij meisjes beginnen die veranderingen meestal een jaar of twee eerder dan bij jongens. De nieuwe gevoelens waar jongemannen en jongevrouwen mee geconfronteerd worden, kunnen spannend en verwarrend zijn. Ze kunnen zich opgelaten of minderwaardig voelen omdat ze niet tevreden met hun uiterlijk zijn. Door de lichamelijke veranderingen die ze ondergaan moeten ze zich emotioneel en sociaal behoorlijk aanpassen.

De sociale overgangperiode

Omdat jonge mensen zich in een overgangperiode tussen hun kinderjaren en volwassenheid bevinden, hebben ze soms het gevoel dat ze niet in de samenleving passen. Dat geldt vooral in samenlevingen waar voornamelijk van hen verwacht wordt dat ze een opleiding volgen. Door de veranderingen die zij ondergaan, merken ze dat ze geen kinderen meer zijn. Ze weten echter ook dat ze nog niet in staat zijn om de taken van een volwassene te vervullen. Vaak beseffen ze niet dat de veranderingen die ze ondergaan normaal zijn, waardoor ze zich ook niet altijd op hun gemak voelen. Ze hebben misschien het idee dat hun gevoelens uniek zijn en dat niemand begrijpt wat ze doormaken.

Hun toenemende verstandelijke vermogens leren gebruiken

Tussen de twaalf en vijftien jaar kunnen de jongeren steeds beter leren. Dan zijn ze meer in staat om goede inschattingen te maken, logisch na te denken en plannen

voor de toekomst te maken. U zult meer invloed op jongeren kunnen uitoefenen als u hun verstandelijke vermogens respecteert en net zo goed van hen leert als u wilt dat zij van u leren.

Een emotionele band met hun ouders en andere volwassenen onderhouden

Jongeren hebben een sterk verlangen om van hun ouders en andere volwassenen te leren. Ze willen ook dat volwassenen hen respecteren, begrijpen en aandacht aan hen besteden. Volwassenen kunnen hen echter verkeerd beoordelen omdat ze zich soms onvolwassen of vreemd gedragen. We moeten de raad van de Heer aan Samuël opvolgen: 'Let niet op zijn voorkomen (...) de mens toch ziet aan wat voor ogen is, maar de Here ziet het hart aan' (1 Samuël 16:7). Een tolerante en begripvolle volwassene die respect toont, kan een positieve invloed in het leven van een onzekere jongere zijn.

U kunt in de verleiding komen om hun zijde te kiezen in hun kritiek op ouders en andere volwassenen, in de hoop dat ze zich meer voor u zullen openstellen. Hierdoor kunnen ze echter hun respect voor u en hun ouders kwijtraken. Vergeet niet dat het een belangrijk onderdeel van uw taak is om de relatie tussen ouders en kinderen te versterken.

Communiceer geregeld met de ouders van de jongeren die u lesgeeft. Stel hen op de hoogte van de talenten, de groei en de positieve bijdragen van hun zoons of dochters. Laat de ouders weten wat er in de klas behandeld wordt. Vraag wat u kunt doen om hen bij het onderwijzen van hun kinderen te helpen. Verwijs jonge mensen naar hun ouders, en probeer de familiebanden te versterken.

Hun eigen identiteit vaststellen

Sommige jongeren proberen hun identiteit door middel van vreemde kleding en haardrachten vast te stellen of door het uiten van ongebruikelijke ideeën. Dat doen ze misschien om aandacht te trekken of om bij een groep te horen en zich van andere groepen te onderscheiden. Over het algemeen duurt dat gedrag niet al te lang. Als jongelui daarentegen de oprechte genegenheid van volwassenen voelen en in staat worden gesteld om hun ideeën zonder

kritiek onder woorden te brengen, gaan ze zich vaak zekerder voelen en houden ze op met hun vreemde gedrag.

Het is onverstandig om u net als de jongeren te gaan kleden en gedragen. Onthoud dat u een *met* hen moet zijn, niet een *van* hen.

Iets van mannelijke of vrouwelijke voorbeelden leren

Het is belangrijk dat jongeren zich kunnen spiegelen aan mannelijke of vrouwelijke rolmodellen. Wees u bewust van het feit dat u en andere volwassenen hun rolmodellen zijn.

Vorbereiding op het werk in de kerk en de wereld

Jonge mensen besteden veel tijd aan een opleiding en de voorbereiding op hun carrière. Moedig hen aan om hun opleiding ernstig op te vatten en zich goed op de toekomst voor te bereiden. Moedig hen ook aan om te overwegen hoe zij door hun opleiding, hun studie van het evangelie en hun keuzes tussen goed en kwaad op toekomstig dienstbetoon in de kerk worden voorbereid. Stimuleer de jongemannen zich op een voltijdzending voor te bereiden.

Vorbereiding op het huwelijk en het gezinsleven

Jonge mensen kunnen zich het best op het huwelijk en het gezinsleven voorbereiden door zich op de tempelverbonden voor te bereiden. Alles wat u doet en zegt moet de jongeren de weg naar de tempel wijzen. Zorg ervoor dat zij begrijpen wat de vereisten zijn om naar de tempel te kunnen gaan. Moedig hen aan om zich voor te nemen aan die vereisten te voldoen.

Het zich eigen maken van de normen die zij moeten naleven

Door middel van het herstelde evangelie worden de beginselen en normen verkregen die tot geluk en verhoging leiden. Grijp iedere kans aan om de jongeren behulpzaam te zijn bij het aanvaarden van deze beginselen en normen. Moedig hen aan om initiatief in hun eigen geestelijke groei te nemen. (Zie 'Leerlingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun evangeliestudie' op blz. 61–62.)

Vriendschap met leeftijdgenoten sluiten

Jongeren putten kracht uit hun leeftijdgenoten en zijn op zoek naar een plek onder hen. Vrienden spelen een belangrijke rol in de voorbereiding op volwassenheid. Zij voldoen aan de behoefte die een jongeman of jongevrouw heeft om geaccepteerd te worden. Zij stellen hem of haar in staat om contactuele eigenschappen te ontwikkelen. Zij verschaffen de verzekering dat anderen soortgelijke behoeften en problemen hebben, waardoor eventuele gevoelens van eenzaamheid kunnen afnemen. Hij of zij leert de gevoelens en ideeën van anderen kennen. Zij ondersteunen de normen die zich ontwikkelen. Als jongelui met rechtschapen normen samenkomen, beschermen zij elkaar tegen de invloed van leeftijdgenoten met andere normen. De kerk speelt een belangrijke rol in het omgaan met vrienden en volwassenen die een gezonde levenswandel en goede normen aanmoedigen.

Wat jongeren van volwassenen willen*Steun*

Als jonge mensen liefde, genegenheid en steun van ouders, leerkrachten en andere volwassenen krijgen, hebben ze de neiging om de problemen in het leven optimistisch onder ogen te zien. Zorg ervoor dat de jongeren die u lesgeeft weten dat u belangstellend en beschikbaar bent. Als u nadenkt over de leerlingen en wat zij moeten leren, vraag uzelf dan af of u al het mogelijke doet om ervoor te zorgen dat zij vooruitgang kunnen maken.

De verwachting van goed gedrag

Als er van jonge mensen wordt verwacht dat ze aan de evangeliënormen voldoen en de geboden onderhouden, zullen zij niet zo snel geneigd zijn om riskante of afwijkende paden te betreden. Het is verstandig om vanaf het begin vast te stellen wat u van hen verwacht. Onthoud dat vriendschap met de jongeren niet voldoende is. U moet een goed voorbeeld zijn. Ook moet u de juiste leerstellingen behandelen en goed gedrag verwachten, zodat zij zullen weten hoe ze rechtschapen moeten leven. (Zie 'De

kracht van het woord' op blz. 50–51, en de afdeling 'Een optimale onderwijsleersituatie realiseren' op blz. 75–87.)

Respect voor individualiteit

Als jongeren het gevoel hebben dat volwassenen hen respecteren en naar hen luisteren, zullen ze zich veilig voelen en minder de neiging hebben om aandacht te trekken. Bid en werk eraan om de jongelui die u lesgeeft te leren kennen. Benader ze persoonlijk. (Zie 'Die ene leerling bereiken' op blz. 35–36.) Vraag naar hun interesses, hobby's en dagelijkse activiteiten. Luister naar hen en respecteer hun ideeën, meningen en gevoelens.

Visie op hun toekomst

Lesgeven aan de jongeren in de kerk is geen sinecure, want u werkt aan de voorbereiding van toekomstige leiders – ouders, leidinggevendenden in priesterschap en hulporganisaties, zendelingen en misschien profeten. Omdat jongelui nog niet veel ervaring hebben, vinden ze het soms moeilijk om verder dan het heden te kijken. Als leerkracht kunt u hun visie op hun toekomst geven en hen helpen bij de voorbereiding op die toekomst. Moedig hen aan om zichzelf in de toekomst voor te stellen. Leer hun vandaag wat ze morgen nodig zullen hebben.

Aanmoediging om het koninkrijk van God centraal te stellen

Hoewel jongeren vaak met zichzelf bezig zijn, zijn ze ook in staat om zich om anderen te bekommeren. Ze maken zich zorgen over de toestand waarin de maatschappij zich bevindt en zijn idealistisch van aard. Ze willen graag aan een goed doel meewerken. Als ze weten dat ze bij een groep met een werkelijk en zinvol doel horen, zullen ze eerder geneigd zijn om creatief, behulpzaam en opofferingsgezind te zijn. De goede zaak om het koninkrijk van God op te bouwen is hun loyaliteit meer dan waard. U kunt hen in hun onzelfzuchtige verlangens aanmoedigen door hen te inspireren om aan de opbouw van het koninkrijk van God mee te werken.

JONGEREN EN GROEPSACTIVITEITEN

Jeugdactiviteiten moeten aan de hand van evangeliedoelen worden georganiseerd. Tijdens dergelijke activiteiten moet u uitkijken naar gelegenheden om de jongelui behulpzaam te zijn bij het versterken van hun getuigenis, het ontwikkelen van hun talenten en leidingvaardigheid, het verlenen van dienstbetoon en het sluiten van vriendschap met anderen die aan de beginselen van het evangelie zijn toegewijd. De volgende suggesties kunnen nuttig voor leiders, leerkrachten en ouders zijn.

Door uw voorbeeld onderwijzen

Tijdens jeugdactiviteiten is uw voorbeeld het machtigste leermiddel. U onderwijst de jongelui door middel van uw gedrag, de manier waarop u over anderen praat, problemen oplost, uw taalgebruik, en de manier waarop u anderen helpt.

Een groep jongevrouwen leerde een belangrijke les van haar leidsters toen zij tijdens een jongevrouwenkamp met een aantal onverwachte verrassingen werd geconfronteerd. Ze dachten dat ze in een kamphuis met elektriciteit zouden slapen, en daar hadden ze met hun bagage ook op gerekend. Toen ze echter aankwamen, waren er alleen maar tenten beschikbaar – geen elektriciteit of andere faciliteiten. Ze hadden gemakkelijk kunnen gaan klagen, maar de jongevrouwenleidsters gaven het goede voorbeeld door om de omstandigheden te lachen en er het beste van te maken. Vele jaren later heeft een van die jongevrouwen gezegd dat dat kamp een belangrijke ervaring in haar leven was. Ze zei: ‘Ik zal nooit vergeten hoe ik met een aantal andere meisjes en een van onze leidsters onder een grote struik zat. We zaten allemaal te lachen en probeerden te bedenken hoe we ons de komende drie dagen zouden behelpen. Toen ik zag dat

mijn leidsters er het beste van probeerden te maken, leerde ik hoe waardevol het is om jezelf aan te passen en anderen te helpen.’

Onderwijsmogelijkheden plannen

U moet niet proberen om van activiteiten formele klassen te maken. Er zijn echter vaak manieren om evangelieonderwijs in uw activiteiten te verwerken.

Toen een Aäronische-priesterschapsadviseur bijvoorbeeld hoorde dat president Ezra Taft Benson de gezinnen aanmoedigde om dagelijks het Boek van Mormon te bestuderen, raakte hij onder de indruk van de daarbij behorende beloften. Hij werd vooral geraakt door de belofte dat gezinnen thuis met de Geest van de Heer zouden worden gezegend als ze deze raad zouden opvolgen. (Zie *De Ster*, januari 1989, blz. 3–4.) De Aäronische-priesterschapsadviseur zei: ‘Ik dacht dat als deze belofte voor gezinnen geldt, zij ook op mijn scouts van toepassing zou zijn. Ik besloot toen dat we tijdens ons scoutkamp dagelijks in de Schriften zouden lezen. Iedere morgen lazen we eerst een hoofdstuk uit het Boek van Mormon, voordat we aan de andere activiteiten begonnen. Ik getuig dat de beloofde zegeningen van president Benson in onze groep verkregen werden. Vanaf de dag dat we met lezen begonnen, hadden we nooit meer ernstige problemen onder de jongens. Ik hoop dat zij hebben begrepen hoe belangrijk het is om de raad van de profeet op te volgen.’

Diezelfde leider had ook besloten dat hij nooit een kampvuurbijeenkomst voorbij zou laten gaan zonder zijn getuigenis te geven en iedere jongeman aan te moedigen om op zending te gaan. Vele jaren later heeft een aantal van die jongemannen hem voor zijn raad bij het kampvuur bedankt en hem verteld dat hun beslissingen erdoor beïnvloed waren.

Maak gebruik van ongeplande leermomenten

Tijdens activiteiten zult u vaak de kans krijgen om over evangeliebeginselen te praten. (Zie ook ‘Leermomenten in het gezin’ op blz. 140–141.) Toen een groep jongevrouwen van een wandeltocht terugkwam, merkten de leidsters dat twee jongevrouwen verdwaald waren. De leidster riep onmiddellijk iedereen bijeen om samen te bidden. Ze knielden in gebed neer en

gingen vervolgens naar de verdwaalde meisjes op zoek. Wat een ernstig probleem had kunnen zijn, werd binnen een aantal minuten opgelost. De meisjes werden gevonden. De leidster riep weer iedereen bijeen en ze spraken een oprecht gebed van dankbaarheid uit. Na het gebed sprak de leidster haar liefde voor iedere jongevrouw uit en gaf haar getuigenis van onze hemelse Vader en zijn gewilligheid om onze gebeden te verhoren.

Gebruik activiteiten als basis voor evangelieonderwijs

Door middel van activiteiten kunnen omstandigheden gecreëerd worden waardoor u en uw leerlingen evangeliebeginselen kunnen toepassen. Neem na een activiteit zo mogelijk de tijd om met de jongelui over de toegepaste evangeliebeginselen te praten. U kunt zich door de volgende vragen laten leiden: *Wat? Wat dan nog? Wat nu?*

Wat? Laat de jongelui beschrijven wat er tijdens de activiteit gebeurde, en bespreek de desbetreffende mensen en plaatsen. U kunt bijvoorbeeld vragen stellen als: *‘Wat vonden jullie vandaag het leukst?’* of *‘Wat vonden jullie vandaag het grappigst?’* of *‘Wat was het moeilijkst?’*

Wat dan nog? Laat de jongeren met betrekking tot de evangeliebeginselen over de activiteit nadenken. U kunt vragen stellen als: *‘Waarom deden we dat?’* of *‘In hoeverre hebben we een ander door deze activiteit geholpen?’* of *‘Wat heb je hiervan geleerd?’* of *‘Wat vond je makkelijk en moeilijk?’*

Wat nu? Vraag de jongeren wat de activiteit in de toekomst voor hen zou kunnen betekenen. Dat is belangrijk omdat ze daardoor aangemoedigd worden om het geleerde in praktijk te brengen. U kunt bijvoorbeeld vragen: *‘Zul je naar aanleiding van wat je vandaag geleerd hebt, in de toekomst andere beslissingen nemen? Zo ja, wat zou je dan anders doen?’* Of u kunt ze de volgende zin laten afmaken: *‘In de toekomst zal ik (...)’*

U kunt deze vragen op de volgende manieren als basis voor de bespreking gebruiken:

- Houd een informeel gesprek op weg van een activiteit naar huis. Een groep jongemannen en jongevrouwen was op weg naar huis van een dienstbetoonproject. Zij hadden met kinderen in een kinderziekenhuis tijd doorgebracht. Hoewel veel jongeren aanvankelijk zenuwachtig waren, had iedereen die middag veel plezier. Toen ze terug naar het kerkgebouw reden, vertelden ze elkaar over de kinderen waar ze mee gewerkt hadden. Ze

spraken over grappige, goede en verdrietige dingen. Een van de adviseuses zat achter het stuur. Ze luisterde en stelde af en toe vragen om iedereen aan te moedigen iets over die ervaring te vertellen. Toen vroeg ze: *‘Denken jullie dat wij iets voor die kinderen betekend hebben?’* Het was even stil, maar toen zei iemand: *‘Ik denk het wel.’* Hierdoor werd het gesprek verder op gang gebracht. De adviseuse bleef luisteren terwijl de jongelui bespraken dat ze blij waren dat ze meegegaan waren en wat ze in de toekomst wilden doen. Door deze korte bespreking kreeg iedereen een beter begrip van de betekenis van die ervaring.

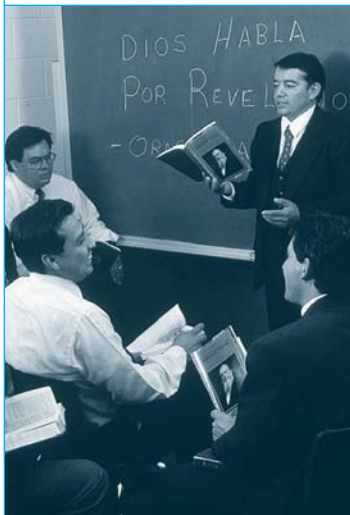
- Neem aan het eind van een activiteit een aantal minuten de tijd om met elkaar te bespreken wat er gebeurd is en wat we daarvan kunnen leren. Dat kan aan het eind van een jeugdconferentie, een kamp of een tempelreis. U kunt het doen voordat u de jongeren uitnodigt om hun getuigenis te geven.
- Praat tijdens de volgende les over de activiteit. Herinner de jongeren aan de gevoelens die ze hadden en aan wat ze van de activiteit geleerd hebben.
- Laat de jongeren, voordat ze hun volgende activiteit organiseren, over de voorgaande activiteit praten. Als de vorige activiteit langer geleden is, kunt u wat meer tijd aan de ‘wat’-vragen op deze pagina besteden zodat iedereen zich de activiteit weer kan herinneren.
- Gebruik activiteiten als voorbeeld tijdens de les. Tijdens de les kunt u of een van tevoren gevraagde leerling iets over vroegere activiteiten zeggen die met de te behandelen evangeliebeginselen te maken hebben.
- Nodig de jongeren uit om iets over de activiteiten op te schrijven. U kunt de jongeren aanmoedigen om iets in hun dagboek over een bepaalde activiteit op te schrijven. Ze kunnen ook een brief naar een zendeling sturen waarin ze iets over een dienstbetoonproject vertellen en uitleggen wat ze ervan geleerd hebben.

Richtlijnen voor het organiseren van activiteiten

Vergeet niet dat activiteiten geloofsversterkend moeten zijn en een band van liefde moeten scheppen. Bij de grootste gaven die u jongeren kunt geven, zijn ervaringen waardoor zij ontdekken dat het evangelie in hun leven van toepassing is.

Zie de afdeling ‘Activiteiten’ van het *Handboek kerkbestuur* voor richtlijnen met betrekking tot het plannen van activiteiten.

VOLWASSENEN BEGRIJPEN EN LESGEVEN

Een raadgeefster in het ZHV-presidium van de wijk moest vaak zusters vragen om voor de vaste leerkrachten in te vallen. Ze verbaasde zich altijd over de aarzelende reactie als ze iemand vroeg. Ze zeiden dat ze zich incapabel voelden om aan zoveel zusters les te geven die toch veel meer wisten en beter voorbereid waren dan zij.

Ook u hebt misschien wel eens uw bedenkingen gehad als u aan volwassenen les moest geven. U hebt zich misschien niet alleen zorgen gemaakt over de ogenschijnlijk grotere kennis en ervaring van veel mensen in de klas, maar ook over de grote verschillen tussen de mensen onderling. De volwassenen in de klas verschillen vaak enorm in hun beroep, opleiding, kerkervaring, familieomstandigheden, kennis van de Schriften, mate van zelfvertrouwen en geestelijke ontwikkeling. Daardoor kan het moeilijk zijn om het lesmateriaal zo voor te bereiden dat het interessant en nuttig voor iedereen zal zijn. Maar u kunt deze verschillende eigenschappen en ervaringen – de eigenschappen waardoor u zich incapabel voelde – juist gebruiken om de les te verrijken.

U kunt uw roeping als leerkracht grootmaken door de vele sterke punten van de mensen in uw klas te gebruiken. U kunt van hun kennis en ervaring gebruikmaken. U kunt de lessen zo voorbereiden dat zij in staat zullen zijn om van elkaar te leren. U hoeft niet alle wijsheid in pacht te hebben of prachtige voordrachten te houden. Dat wordt niet van een doelmatige leerkracht vereist. U moet daarentegen nederig, ijverig, gebedvol en verlangend zijn om de leerlingen tot de les te laten bijdragen. Als u in deze geest voorwaarts streeft, zal de Heer u in staat stellen om ondanks uw tekortkomingen toch op Hem te vertrouwen. Hij zal uw inspanningen ten goede zegenen,

u gemoedsrust geven en de leerlingen inspireren om de besprekingen te verrijken. De Heer geeft ons bijzondere inspiratie als we bijeenkomen om het evangelie te bestuderen.

Algemene eigenschappen van volwassen leerlingen

Als u ernaar streeft om gebruik te maken van de sterke punten en ideeën van de volwassenen die u lesgeeft, zorg er dan voor dat u op de hoogte bent met hun algemene eigenschappen. De meeste volwassenen hebben de volgende algemene eigenschappen.

Ze moeten het gevoel hebben dat ze geliefd en gerespecteerd worden en een zinvolle bijdrage kunnen leveren

De behoefte aan liefde en respect ontgroeit de mens niet als hij ouder wordt, net als het verlangen om een zinvolle bijdrage te kunnen leveren. Als u deze behoeften begrijpt, zult u gemotiveerder zijn om te luisteren en de ideeën van de leerlingen te waarderen. Overweeg alle ideeën van de leerlingen aandachtig en spreek uw dankbaarheid voor hun oprechte bijdragen uit. Zorg ervoor dat u niemand in de klas in verlegenheid brengt. Vermijd sarcastische opmerkingen en vernederende grapjes.

Ze willen door middel van de Geest leren

Volwassenen brengen een schat aan ervaring mee naar de klas. Velen hebben in hun eigen leven de macht van de ware beginselen leren kennen, en zij kunnen getuigen van het feit dat hun leven door het evangelie is gezegend. Vanwege de beproevingen en de vreugde die zij hebben ervaren, hebben zij een sterk verlangen om het evangelie te begrijpen en door de Geest geleid te worden.

Zij willen praten over de manier waarop het evangelie in hun leven van toepassing is

Volwassenen kunnen ideeën bijdragen die zij hebben opgedaan door hun geloof in praktijk te brengen en over de Schriften na te denken. Zij kunnen elkaar onderwijzen en sterken door over hun ervaringen vertellen. Moedig hen aan om tijdens de besprekingen over hun ervaringen te vertellen. Zorg ervoor dat ze begrijpen en

bespreken dat de beginselen die u behandelt een positieve invloed in hun leven en in het leven van hun gezinsleden kunnen zijn.

Ze hebben het verlangen om zelfstandig het evangelie te bestuderen

Volwassenen willen voor hun eigen evangeliestudie verantwoordelijk zijn. U moet onderwijsmethoden gebruiken die hen daartoe in staat stellen. (Zie 'Leerlingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun evangeliestudie' op blz. 61–62.) Moedig hen aan om als voorbereiding op de les de leesopdrachten te voltooien. Nodig hen uit om voorbereid naar de klas te komen en vragen te stellen, ideeën uit te wisselen en over ervaringen te vertellen.

Een leerkracht van de cursus Evangelieleer nodigde de leerlingen geregeld uit om de eerste vijf minuten van de lestijd te gebruiken om elkaar over de ideeën en inspiratie te vertellen die ze de afgelopen week tijdens hun persoonlijke schriftstudie hadden verkregen. Door deze ervaringen werd de Geest uitgenodigd en werden de andere leerlingen aangemoedigd om zich beter op de les voor te bereiden. Hun opmerkingen konden vaak als doelmatige introducties op de les gebruikt worden.

Ze maken zich zorgen over hun taken thuis

Volwassenen zijn op zoek naar oplossingen voor hun problemen thuis. Ze willen graag leren in hoeverre de evangeliebeginselen op die problemen van toepassing zijn, en ze zijn geïnteresseerd in de ideeën en ervaringen van anderen. U kunt de tijd die u besteedt om samen het evangelie te bestuderen goed voor dergelijke besprekingen gebruiken.

De leraar in een ouderlingenquorum gaf les over 'Het gezin: een proclamatie aan de wereld'. Een quorumlid had net een gedeelte van de proclamatie voorgelezen en de leraar wilde met de les verdergaan. Een andere broeder stak zijn hand op. 'Ik heb een vraag', zei hij. Hij citeerde een zin uit de proclamatie en vroeg toen: 'Hoe kunnen we onze kinderen bijbrengen dat ze elkaar moeten liefhebben en helpen?' Dit leidde tot een waardevolle bespreking. De quorumleden bespraken praktische manieren om dit beginsel in praktijk te brengen.

We gaan het belang van een roeping als leerkracht om volwassenen les te geven inzien als we merken hoe volwassenen met elkaar bespreken wat ze geleerd hebben. En dat geldt vooral als ze er ook thuis over praten.

In een hogepriestersgroep gaf de leraar les over zendingswerk. Als onderdeel van de les besprak hij hoe belangrijk het was dat oudere echtparen op zending gingen. Veel broeders waren als jongeman op zending geweest of later met hun vrouw. Sommige broeders getuigden van de taken en de zegeningen van een zending.

Een lid van de hogepriestersgroep sprak thuis met zijn vrouw over die les. Ze waren tot nu toe tevreden geweest met wat ze voor hun kinderen deden. Maar de woorden en de geest van die les begonnen in hun hart te werken. Nog geen twee maanden later spraken ze in de avondmaalsdienst voordat ze voor achttien maanden naar een ander land vertrokken. Met emotie in zijn stem sprak de man zijn waardering uit voor de leraar in die hogepriestersgroep en voor de invloed van die les op zijn beslissing. Hij zei dat hij wist dat de beslissing om op zending te gaan een zegen in zijn eigen leven en in het leven van zijn kinderen zou zijn.

Met individuele verschillen omgaan

Er zijn nogal wat verschillen in de ervaringen en talenten van volwassenen. Sommigen hebben veel kennis van de Schriften; sommigen hebben altijd snel een antwoord klaar, terwijl anderen langer over een vraag moeten nadenken; sommigen aarzelen terwijl ze toch veel te zeggen hebben; en anderen hebben moeite met lezen. Als u deze verschillen zorgvuldig overweegt, kunt u leerzame activiteiten organiseren waaraan alle leerlingen kunnen deelnemen.

U kunt een gevarieerde groep het doelmatigst lesgeven als u de groepsleden persoonlijk leert kennen en uw lessen aan hun behoeften en interesses aanpast. (Zie 'Uw leerlingen begrijpen' op blz. 33–34.) Het is vooral belangrijk om de deelname van de volgende mensen aan te moedigen: nieuwe leden, minder-actieve leden, leden die pas in de wijk zijn gekomen en jonge alleenstaanden die pas hun Aäronische-priesterschapsquorum of de jongevrouwen hebben verlaten. Die leden hebben wel ervaringen en ideeën, maar kunnen nog aarzelen om erover te praten.

D

ONDERWIJS THUIS

IN HET GEZIN LESGEVEN

Leer mij te wand'len in 't licht van de Heer;
leer mij te bidden tot Hem altijd weer
dat ik mijn oog op het goede steeds richt.
leer mij, leer mij te wand'len in 't licht.

Laat ons tezamen toch leren, mijn kind,
van zijn geboden, ja, dat Hij ons mint,
tot wij verschijnen voor zijn aangezicht,
altijd, altijd te wand'len in 't licht.

Lofzang 198

1

DE TAAK VAN DE OUDERS

Ouderling Boyd K. Packer heeft gezegd: 'Het uiteindelijke doel van al ons onderwijs is ouders en kinderen in geloof te verenigen in de Heer Jezus Christus, te zorgen dat zij thuis gelukkig zijn, in een eeuwig huwelijk worden verzegeld, verbonden aan hun voor- en nageslacht, en verzekerd van verhoging in de tegenwoordigheid van onze hemelse Vader.' (De Ster, juli 1995, blz. 7.)

Het gezin is door God ingesteld. Het gezin staat centraal in zijn plan. Hij heeft het gezin ingesteld om zijn kinderen geluk te verschaffen, om hen in staat te stellen het evangelie in liefde te leren kennen en om hen op het eeuwige leven voor te bereiden. Thuis is de belangrijkste plaats om te onderwijzen, te leren en de evangeliebeginselen toe te passen.

Ouders hebben de primaire taak om hun kinderen in het evangelie te onderwijzen (zie LV 68:25–28). Het Eerste Presidium en het Quorum der Twaalf Apostelen hebben verklaard: 'Ouders hebben de heilige plicht om hun kinderen in liefde en rechtschapenheid op te voeden, te voorzien in hun stoffelijke en geestelijke behoeften, ze te leren dat ze elkaar moeten liefhebben en helpen, de geboden van God moeten naleven en gezagsgetrouwe burgers behoren te zijn, waar ze zich ook mogen bevinden. De echtgenoten – de moeders en vaders – zullen door God verantwoordelijk worden gehouden voor het nakomen van deze verplichtingen.' ('Het gezin: een proclamatie aan de wereld', *De Ster*, januari 1996, blz. 93.)

Wat ouders hun kinderen moeten leren

Het volgende is een samenvatting van wat ouders hun kinderen moeten leren. De middelen die u kunt gebruiken omvatten de Schriften, de woorden van de hedendaagse profeten, de *Liahona* en ander materiaal dat door de kerk wordt gepubliceerd.

Grondbeginselen van het evangelie

De Heer heeft ouders geboden om hun kinderen te 'onderwijzen in de leer van bekering, geloof in Christus, de Zoon van de levende God, en van doop, en de gave des Heiligen Geestes door het opleggen van

handen, wanneer zij acht jaar oud zijn' (LV 68:25). U moet uw kinderen de verzoening van Christus uitleggen, de aard van het priesterschap en de verordeningen van het eeuwig heil, en de centrale rol van het gezin en het eeuwig huwelijk in Gods plan van geluk.

Het gebed

De ouders moeten van de Heer hun kinderen ook 'leren [...] bidden' (LV 68:28). Het is belangrijk dat kinderen weten dat zij met onze hemelse Vader kunnen praten en om zijn leiding kunnen vragen. U kunt hun duidelijk maken dat God altijd klaarstaat om hen te helpen. U kunt uw kinderen leren bidden, 's morgens, 's avonds en als ze hulp nodig hebben of hun dankbaarheid willen uitspreken. U kunt ook het belang van het gezinsgebed duidelijk maken.

Schriftstudie

U zult enorm gezegend worden als u individueel en in gezinsverband de Schriften bestudeert. U zult uw kinderen liefde voor de Schriften bijbrengen, zodat zij de kracht van het woord van God in hun leven gaan herkennen. (Zie 'De kracht van het woord' op blz. 50–51.) U kunt hun leren hoe zij de Schriften kunnen bestuderen, zodat zij de ware beginselen zullen begrijpen en oplossingen voor hun problemen zullen vinden. Ook zult u hen kunnen helpen bij het aanleren van de studievaardigheden en –gewoonten die zij nodig hebben om gedurende hun hele leven het evangelie te bestuderen. (Zie 'Leerlingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun evangeliestudie' op blz. 61–62.)

Het evangelie naleven

Uw kinderen moeten weten hoe zij hun keuzevrijheid op rechtschapen wijze kunnen uitoefenen – hoe zij de evangeliebeginselen altijd en overal kunnen toepassen. Koning Benjamin heeft gezegd dat wij onze kinderen moeten 'leren om in de wegen der waarheid en ingetogenheid te wandelen' en 'elkander lief te hebben en elkander te dienen' (Mosiah 4:15).

Kinderen moeten thuis leren dat zij de sabbat moeten heiligen, tiende betalen, en de hedendaagse profeten gehoorzamen. Zij moeten streven naar alles wat 'deugdelijk, liefelijk, eervol of prijzenswaardig' is (Geloofsartikelen 1:13).

Praktische vaardigheden

Naast het behandelen van leerstellige onderwerpen, moet u uw kinderen ook praktische vaardigheden bijbrengen, zoals met geld omgaan, gezond leven, met anderen omgaan en voor hun kleding en bezittingen zorgen. Zorg ervoor dat ze hard leren werken, een goede opleiding krijgen en goede burgers worden.

Hoe ouders hun kinderen kunnen onderwijzen

Als ouder moet u ernaar streven om thuis goede evangeliegewoonten aan te kweken. (Zie 'Onderwijs door naleving van het evangelie' op blz. 135–136.) Dagelijkse evangeliegewoonten scheppen thuis een sfeer van geloof en gehoorzaamheid. Hieronder staan een aantal van de vele manieren waarop u uw kinderen kunt onderwijzen.

Voorbeeld

Uw goede voorbeeld kan uw krachtigste onderwijsmethode zijn. Kinderen leren hun houding en hun gedrag door het observeren van uw daden. (Zie 'Leven naar uw lessen' op blz. 18–19.)

Vaste gelegenheden voor onderwijs in gezinsverband

Door dagelijkse gezinsgebeden en schriftstudie, gezinsavond en gezinstradities wordt het evangelie in het dagelijks leven van de kinderen verweven. (Zie 'Vaste gelegenheden voor onderwijs in gezinsverband' op blz. 137–139.)

Ouderling M. Russell Ballard heeft gezegd: 'Onze liefde voor onze hemelse Vader en zijn zoon Jezus Christus vinden een vruchtbare voedingsbodem in een gezin waar het evangelie wordt geleerd en nageleefd. Als de Schriften worden gelezen en besproken, als er 's ochtends en 's avonds wordt gebeden, en als er uit het gedrag van dag tot dag eerbied voor God en gehoorzaamheid aan Hem spreekt, krijgen de waarheidsbeginselen van het eeuwige leven diepe wortels in het hart van jong en oud.' (*De Ster*, juli 1996, blz. 76.)

Leermomenten

De meeste leermomenten zullen zich spontaan aandienen. Sta open voor dergelijke momenten die zich in de loop van het dagelijks leven voordoen. Het zijn mogelijkheden om uw kinderen in het evangelie te onderwijzen. (Zie 'Leermomenten in het gezin' op blz. 140–141.)

Het is nooit te laat om met het onderwijzen van uw kinderen te beginnen

Als de kinderen jong zijn, is het belangrijk om een bepaalde routine in het naleven van het evangelie te beginnen. Ouderling L. Tom Perry heeft gezegd: 'Het is zo belangrijk om vanaf het prille begin, wanneer wij een nieuwe geest in ons gezin ontvangen, te beginnen met evangelieonderwijs.' (*De Ster*, januari 1989, blz. 63.) Kleinere kinderen willen graag deelnemen aan de gezinsavond, schriftstudie, gebed en dienstbetoonprojecten.

President Thomas S. Monson heeft gezegd: 'Er zijn mensen die deze taken afwijzen, omdat zij menen dat ze kunnen worden uitgesteld tot het kind opgroeit. Maar dat is niet zo, dat is bewezen. De *prime time* voor het onderwijs verzwindt.' (*De Ster*, januari 1998, blz. 18.)

Aan de andere kant is het nooit te laat om met evangelieonderwijs te beginnen – of om opnieuw te beginnen. Het leerproces zal anders zijn als u het evangelieonderwijs van uw kinderen hebt uitgesteld. Dan kunt u met extra moeilijkheden te maken krijgen. Maar de Heer zal u zegenen als u zich oprecht inspant om thuis de ware beginselen te behandelen en rechtschapen gewoonten te vestigen. Wees hoopvol als u uw ouderlijke taken nieuw leven wilt inblazen. Bid, oefen uw geloof en doe uw uiterste best om uw kinderen ten goede te beïnvloeden.

Ouderling Robert D. Hales heeft gezegd: 'Natuurlijk zullen ouders bij de opvoeding fouten maken, maar door nederigheid, geloof, gebed en studie kan iedereen erachter komen hoe het beter kan, daarmee de gezinsleden nu tot zegen zijn, en de komende generaties juiste tradities bijbrengen.' (*De Ster*, januari 1994, blz. 9.)

DE VADER ALS LEERKRACHT

Het Eerste Presidium en het Quorum der Twaalf Apostelen hebben gezegd: 'Volgens het goddelijk plan behoort de vader zijn gezin met liefde en in rechtschapenheid te presideren.' ('Het gezin: een proclamatie aan de wereld', *De Ster*, januari 1996, blz. 93.) Die plicht omvat de taak om het gezin in het evangelie te onderrichten.

Een volwassen lid van de kerk sprak liefdevol over het evangelieonderwijs dat zij van haar vader had ontvangen. Ze zei:

'Mijn vader had een traditie ingesteld om zijn kinderen vanaf ongeveer twee maanden voordat zij acht werden iedere week apart te nemen. Toen het mijn beurt was, had hij een nieuw dagboek voor me gekocht en zaten we samen te praten. Hij vroeg me naar mijn gevoelens over Jezus Christus, en toen bespraken we de evangeliebeginselen die hij had voorbereid.

'In die twee maanden heeft hij me op eenvoudige wijze in het prachtige evangelie onderwezen. Hij liet me ook een tekening maken. Ik tekende het voorsterfelijk bestaan, dit aardse leven en wat ik moest doen om bij onze hemelse Vader terug te keren: geloof in Jezus Christus, bekering, doop, het ontvangen van de gave van de Heilige Geest en volharden tot het einde.

'Ik zal nooit de liefde van mijn vader vergeten die ik voelde toen hij die tijd met mij spendeerde. Hij gaf zijn getuigenis van iedere stap in het heilsplan en was erg geduldig toen ik allemaal vragen stelde. Ik denk dat het zo'n geweldige ervaring was omdat hij op mijn niveau met me sprak en zijn getuigenis gaf. Ik geloof dat ik voornamelijk door die ervaring een getuigenis van het evangelie had toen ik mij liet dopen.'

Soms worden vaders volledig in beslag genomen door de financiële zorg voor het gezin. Sommige vaders laten het evangelie-

onderwijs volledig aan de moeder over. Dat is niet de bedoeling. President Gordon B. Hinckley heeft tegen alle vaders gezegd:

'Het is uw fundamentele en onontkoombare plicht om als hoofd van uw gezin te fungeren. Dat impliceert totaal niet dat daar een dictatorschap of onrechtvaardige heerschappij uit moet voortvloeien. Het brengt alleen de vaderplicht met zich mee om in de behoeften van het gezin te voorzien. En die behoeften zijn meer dan alleen voedsel, kleding en onderdak. Die behoeften omvatten rechtvaardige leiding en onderricht, zowel door voorbeeld als formeel onderricht, van fundamentele beginselen als eerlijkheid, integriteit, dienstbetoon, respect voor andermans rechten, en een begrip dat we rekenschap moeten afleggen van wat we in dit leven doen – niet alleen aan elkaar, maar ook aan de God des hemels, die onze eeuwige Vader is.' (*De Ster*, januari 1994, blz. 57.)

President Ezra Taft Benson heeft 'tien concrete manieren [genoemd] waarop vaders geestelijke leiding kunnen geven aan hun kinderen:

'1. Geef uw kinderen vaderlijke zegens. Doop en bevestig uw kinderen. Verleen uw zoons het priesterschap. Dat zullen de geestelijke hoogtepunten in het leven van uw kinderen zijn.

'2. Geef persoonlijk leiding aan gezinsgebeden, schriftstudie, en de wekelijkse gezinsavond. Uw persoonlijke betrokkenheid zal uw kinderen doen inzien hoe belangrijk die dingen zijn.

'3. Woon waar mogelijk in gezinsverband de vergaderingen van de kerk bij. Onder uw leiding in gezinsverband aanbidden is essentieel voor het geestelijke welzijn van uw kinderen.

'4. Neem uw kinderen individueel mee uit. Ga in gezinsverband kamperen en picknicken, naar sportwedstrijden en concerten, naar schoolprogramma's enzovoorts. Het is veel leuker als papa erbij is.

'5. Bouw tradities op van vakanties, tochtjes, en uitjes met het gezin. Uw kinderen zullen die herinneringen hun leven lang met zich meedragen.

'6. Voer regelmatig gesprekken onder vier ogen met uw kinderen. Laat hen bepalen waarover u samen praat. Onderwijs hen in de beginselen van het evangelie. Breng hun gedegen waarden bij. Vertel hun dat u van hen houdt. Persoonlijke tijd met

uw kinderen laat hun zien wat papa's prioriteiten zijn.

'7. Leer uw kinderen werken, en laat hun zien hoe goed het is om naar een recht-schapen doel toe te werken. Het openen van spaarrekeningen voor de zending en opleiding van uw kinderen laat hun zien wat papa belangrijk vindt.

'8. Moedig goede muziek, kunst en literatuur aan in uw gezin. Wanneer er thuis een sfeer van verfijning en schoonheid heerst, zal dat uw kinderen voor altijd tot zegen zijn.

'9. Ga, waar de reisafstand dit toelaat, regelmatig met uw vrouw naar de tempel. Uw kinderen zullen een beter begrip hebben van het belang van een tempel-huwelijk, de tempelbeloften en de eeuwige gezinseenheid.

'10. Laat uw kinderen zien hoeveel vreugde en voldoening u vindt in uw werk in de kerk. Dit kan aanstekelijk op hen werken, waardoor zij ook in de kerk zullen willen werken en van het koninkrijk zullen houden.'

President Benson zei tot slot: 'Denk aan uw heilige roeping als vader in Israël – uw belangrijkste roeping in tijd en eeuwigheid – een roeping waarvan u nooit ontheven zult worden.' (*De Ster*, januari 1988, blz. 50.)

Als vader moet u altijd het eeuwige belang van uw rol voor ogen houden. Vaderschap is een goddelijke verantwoorde-lijkheid. Ouderling Boyd K. Packer heeft gezegd: 'Het is opmerkelijk dat God, de Allerhoogste, ondanks alle respectabele, eerbare en bewonderenswaardige titels die Hem gegeven hadden kunnen worden, ervoor gekozen heeft om eenvoudigweg Vader genoemd te worden.' (Zie *Conference Report*, april 1972, blz. 139; of *Ensign*, juli 1972, blz. 113.)

DE MOEDER ALS LEERKRACHT

Het Eerste Presidium en het Quorum der Twaalf Apostelen hebben gezegd: 'De taak van de moeder is op de eerste plaats de zorg voor de kinderen.' ('Het gezin: een proclamatie aan de wereld', *De Ster*, januari 1996, blz. 93.) En die zorg omvat ook het onderwijzen in evangeliebeginselen.

President Ezra Taft Benson herinnerde zich het onderricht van zijn moeder nog goed:

'Ik kan me nog goed herinneren dat ik als jongetje vanuit het veld naar onze oude boerderij in Whitney (Idaho) liep. Ik hoorde mijn moeder zingen: "Heb ik heden iets goeds in de wereld gedaan?"

'Ik zie haar in mijn gedachten nog over de strijklank gebogen staan. Ze stond lange stroken witte stof te strijken. Het zweet stond op haar voorhoofd. Toen ik vroeg wat ze aan het doen was, zei ze: 'Dit is tempelkleding, m'n jongen. Papa en ik gaan naar de tempel in Logan.'

'Toen zette ze de oude strijkbout op het fornuis, pakte een stoel en vertelde me over het werk in de tempel – hoe belangrijk het is om naar de tempel te kunnen gaan en aan de heilige verordeningen deel te nemen. Ze sprak ook de hoop uit dat haar kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen op een dag in de gelegenheid zouden zijn om deze kostbare zegeningen in ontvangst te nemen.' ('What I Hope You Will Teach Your Children about the Temple', *Ensign*, augustus 1985, blz. 8.)

President Benson heeft aangegeven hoe belangrijk het is dat moeders hun kinderen in het evangelie onderwijzen: 'Moeders, u bent de beste leerkracht voor uw kinderen. (...) Onderwijs uw kinderen thuis in het evangelie, op uw eigen haardvuuravond. Het is het doelmatigste onderwijs dat uw kinderen ooit zullen ontvangen. Het is de

manier van de Heer. De kerk kan niet onderwijzen zoals u. De school kan het niet. En de crèche kan het ook niet. Maar ú kunt het, en de Heer zal u daarbij helpen. Uw kinderen zullen uw onderwijs nooit vergeten, en als ze oud zijn, zullen ze zich er nog steeds aan houden. Ze zullen u gezegend noemen – hun moeder, de engel.' (*To the Mothers in Zion* [brochure, 1987], blz. 10–11.)

Als moeder onderwijst u op veel verschillende manieren. Soms stuurt u op bepaalde leermomenten aan, maar veel leermomenten doen zich spontaan voor. (Zie 'Leermomenten in het gezin' op blz. 140–141.) Soms onderwijst u door uw voorbeeld, soms legt u uit. Soms onderricht u door goede evangeliegewoonten, en soms als u gewoon de tijd neemt om aandacht en liefde te tonen. President Benson heeft tien suggesties gegeven aan de hand waarvan u uw kinderen kunt onderrichten. In iedere suggestie wordt de nadruk op het nemen van de tijd gelegd:

'Neem de tijd om altijd voor uw kinderen klaar te staan, als ze komen of gaan (...) als ze zes of zestien jaar oud zijn.

'(...) Neem de tijd om een echte vriend(in) voor uw kinderen te zijn.

'(...) Neem de tijd om uw kinderen voor te lezen.

'(...) Neem de tijd om met uw kinderen in gebed te gaan.

'(...) Neem de tijd om iedere week een zinvolle gezinsavond te houden. (...) Zorg ervoor dat dat een van de belangrijkste tradities wordt.

'(...) Neem de tijd om als gezin samen te eten.

'(...) Neem de tijd om als gezin de Schriften te bestuderen.

'(...) Neem de tijd om als gezin activiteiten te ontplooiën.

'(...) Neem de tijd om uw kinderen les te geven. Maak gebruik van de leermomenten.

'(...) Neem de tijd om echt van uw kinderen te houden. De onvoorwaardelijke liefde van een moeder benadert de liefde van Christus.' (*To the Mothers in Zion*, blz. 8–12.)

De taken van het moederschap kunnen soms overweldigend zijn. Het is belangrijk om te onthouden dat de Heer niet van een moeder verwacht dat zij volmaakt is of dat zij thuis onrealistische doelen zal bereiken.

Hij verwacht echter wel dat de moeder haar goddelijke rol erkent en nederig haar best doet.

Ouderling Jeffrey R. Holland heeft tot de moeders in de kerk het volgende gezegd: ‘U treedt in de voetstappen van Eva, de moeder aller levenden, (...) in de voetstappen van Sara, Rebekka en Rachel, zonder wie die geweldige patriarchale beloften van Abraham, Isaak en Jakob, die ons allen tot zegen zijn, niet mogelijk waren geweest; in de voetstappen van Loïs en Eunike en de moeders van de tweeduidende jeugdige soldaten; in de voetstappen van Maria, die was gekozen vóór de grondlegging der wereld om de Zoon van God te ontvangen, te dragen en te baren. Wij danken u allen, en ook onze eigen moeders, en drukken u op ’t hart dat er op aarde niets belangrijker is dan zo rechtstreeks deel te nemen aan het werk en de heerlijkheid van God door de sterfelijkheid en het aardse leven van zijn zoons en

dochteren mogelijk te maken, zodat er onsterfelijkheid en eeuwig leven kan zijn in het celestiale koninkrijk. (*De Ster*, juli 1997, blz. 36.)

President Gordon B. Hinckley heeft over de geweldige zegeningen van het moederschap gesproken:

‘Laat elke moeder beseffen dat ze geen grotere zegening heeft dan de kinderen die zij heeft gekregen als gave van de Almachtige; dat zij geen grotere zending heeft dan hen op te voeden in licht en waarheid, in begrip en liefde; (...)

‘Ik herinner de moeders overal eraan hoe heilig uw roeping is. Niemand anders kan uw plaats innemen. Geen verantwoordelijkheid is groter, geen plicht bindender dan die dat u hen die u in de wereld hebt gebracht, moet opvoeden in liefde, vrede en integriteit.’ (*De Ster*, januari 1994, blz. 57.)

DE GEZAMENLIJKE ONDERWIJSTAAK VAN DE OUDERS

In 'Het gezin: een proclamatie aan de wereld', hebben het Eerste Presidium en het Quorum der Twaalf Apostelen uitgelegd: 'Vader en moeder hebben de plicht om elkaar als gelijkwaardige partners (...) te helpen.' (*De Ster*, januari 1996, blz. 93.) Dit partnerschap is vooral noodzakelijk in de heilige taak van de ouders om hun kinderen te onderwijzen.

Tijdens een algemene conferentie heeft ouderling Boyd K. Packer Leer en Verbonden 27:15, 17 voorgelezen: 'Verheft daarom uw hart, en verheugt u, en omgordt uw lendenen en doet mijn gehele wapenrusting aan, zodat gij de kwade dag kunt weerstaan, (...) en neemt het schild des geloofs, waarmee gij alle vurige pijlen van de goddelozen zult kunnen uitblussen.' Na het voorlezen van deze teksten, legde president Packer uit hoe belangrijk het is dat vaders en moeders samenwerken om hun kinderen behulpzaam te zijn bij het nemen van het 'schild des geloofs':

'Dat schild des geloofs wordt niet vervaardigd in een fabriek, het is huisnijverheid. (...)

'(...) Het plan van onze Vader [vergt] dat, net als de verwekking van het leven zelf, het schild des geloofs wordt vervaardigd en aangemeten in het gezin. Er kunnen er geen twee hetzelfde zijn. Ieder moet met de hand op maat vervaardigd zijn.

'Het plan van de Heer beoogt dat man en vrouw gezamenlijk ieder kind uitrusten met een schild des geloofs dat zo stevig aangespjt wordt, dat het niet los te trekken is noch door die vurige pijlen kan worden doorboord.

'Het vergt de gestadige kracht van een vader om het metaal te bewerken en de zachte handen van een moeder om het te polijsten en passend te maken. Soms moet

één ouder het alleen doen. Dat is moeilijk maar niet onmogelijk.

'In de kerk kunnen wij kennis overbrengen van het materiaal waaruit een schild des geloofs bestaat: eerbied, moed, kuisheid, bekering, vergeving, medeleven. In de kerk kunnen we ze leren samenvoegen. Maar in het gezin wordt het schild des geloofs echt gemaakt en aangespjt. Anders zal het in een crisis misschien los gaan zitten en afvallen.' (*De Ster*, juli 1995, blz. 7-8.)

Ouders kunnen aan de hand van de volgende suggesties op doelmatige wijze samen lesgeven.

Samen voldoende tijd aan de voorbereiding besteden

Als ouders moet u vaste tijden afspreken waarop u over de behoeften van de kinderen praat en afspreekt hoe u aan die behoeften tegemoet gaat komen. Een druk echtpaar heeft ontdekt dat samen wekelijkse besprekingen houden een van waardevolste hulpmiddelen voor hen als ouders was. Ze zeiden:

'Hoewel het bijna een jaar heeft geduurd om van onze wekelijkse besprekingen een gewoonte te maken, vragen we ons nu af hoe we het ooit zonder gedaan hebben. We krijgen meer inzicht in de bezigheden van de ander. We gaan ons realiseren hoe belangrijk we voor elkaar en voor de kinderen zijn. We gaan naar onszelf en de kinderen kijken en vaststellen wat we kunnen doen om onze problemen te overwinnen. We stellen bepaalde datums vast, we plannen bijzondere gebeurtenissen met de kinderen, de gezinsavonden en de activiteiten op zondag. Het kost meestal een half uur, soms iets langer als er bijzondere gebeurtenissen of problemen besproken moeten worden.'

Als u nadenkt over de manier waarop u uw kinderen kunt onderwijzen, overweeg dan de volgende vragen met een gebed in het hart:

- Wat moet er als gevolg van ons onderwijs met onze kinderen gebeuren?
- Welke specifieke evangeliebeginselen moeten we behandelen om dit te bereiken?
- Hoe moeten we die beginselen behandelen?

In ‘De lessen voorbereiden’ op blz. 98–99 en ‘Lessen uit conferentietoespraken en andere bronnen samenstellen’ op blz. 100–101, staan suggesties voor het gebruik van deze vragen.

Onze kinderen het belang van eensgezindheid leren

Als vaders en moeders de tijd nemen om met elkaar te overleggen, zullen zij eerder geneigd zijn om eensgezind in het onderwijs van hun kinderen te zijn, ook tijdens de spontane leermomenten die in het dagelijks leven voorkomen. Eensgezindheid is belangrijk omdat het erg verwarrend voor kinderen kan zijn als zij tegenstrijdige instructies krijgen van de twee mensen die ze het meest liefhebben en respecteren.

Een echtpaar heeft het volgende verhaal over een ervaring met hun zoon verteld:

De zesjarige Mike had bijna de hele zomer thuis en bij de burens hard gewerkt om wat extra zakgeld te verdienen om tijdens de vakantie van het gezin te kunnen uitgeven. Het zou een lange reis worden en zijn moeder had gezegd dat als hij onderweg iets lekkers of souvenirs wilde kopen, hij dat zelf zou moeten betalen. Hoewel ze hem bijna dagelijks waarschuwde om zijn geld op een veilige plek te bewaren, vond Mike het prettig om het geld op zak te hebben. Hij liep er voortdurend mee rond. Verschillende keren per dag zat hij het te tellen of liet hij het aan zijn vriendjes zien.

Op de dag voor de reis merkte Mike dat het geld uit zijn zak was gevallen. Hij rende huilend naar zijn moeder. Ze vond het vervelend en hielp hem overal zoeken, maar het geld was nergens te vinden. ‘Ik vind het heel erg dat je geld weg is’, zei ze. Ze weerstond de neiging om te zeggen dat

ze hem vaak had gewaarschuwd, maar ze weerstond ook de verleiding om hem het geld uit haar zak te geven. Het was tenslotte zijn eigen keus geweest om ondanks al haar waarschuwingen iedere dag met het geld te spelen.

Kleine Mike zat troosteloos op de stoep voor het huis toen zijn vader thuiskwam. Na het zielige verhaal aangehoord te hebben, haalde de vader het exacte bedrag dat Mike had verloren uit zijn zak en gaf het aan hem. Toen de vader de verbaasde blik van zijn vrouw zag, zei hij: ‘Het is niet zoveel geld. Wat maakt het uit?’

Als we over dit verhaal nadenken, kunnen we ons afvragen welke ouder gelijk had. Maar dat is waarschijnlijk niet de juiste vraag. We kunnen ons beter afvragen wat de ouders van Mike hadden kunnen doen om eensgezinder in die situatie te zijn. Ze hadden met de behoefte van Mike in het achterhoofd samen kunnen overleggen.

Ze hadden zichzelf kunnen afvragen: ‘Wat moet er naar aanleiding van deze situatie met Mike gebeuren? Moet hij leren om verantwoordelijker te zijn? Heeft hij meer behoefte aan mededogen en begrip van zijn ouders? Moet hij leren dat hij niet tegen zijn vriendjes moet lopen opscheppen? Moet hij het belang van het gehoorzamen van de regels in het gezin leren?’ Hierdoor hadden ze kunnen vaststellen wat ze hun zoon moesten leren en hoe.

Als de ouders van Mike de tijd hadden genomen om de situatie eensgezind te benaderen, hadden ze een goede manier kunnen bedenken om het geld van Mike al dan niet te vervangen. Helaas hadden ze op tegenstrijdige wijze gereageerd.

Als u als ouders samenwerkt, kunt u uw kinderen eensgezind in het evangelie van Jezus Christus onderwijzen.

ONDERWIJS DOOR NALEVING VAN HET EVANGELIE

Een van de manieren waarop de Heer ons onderwijst, is door ons een recht-schapen levenswijze voor te houden. Hij gebiedt ons om dagelijks de Schriften te bestuderen, individueel en als gezin. Hij gebiedt ons om wekelijks naar de kerk te gaan en aan het avondmaal deel te nemen, om zo vaak mogelijk naar de tempel te gaan en om iedere maand te vasten en vasten-gave te betalen. Dergelijke levenspatronen geven duidelijk aan hoe wij als zijn disci-pelen moeten leven.

Kinderen kunnen als discipelen van de Heiland door het leven gaan als ze thuis, van jongs af aan, het door Hem gegeven patroon van aanbidding, dienstbaarheid, studie en werk navolgen. Als het gezin niet volgens die normen leeft, zal de doelmatigheid van het evangelieonderwijs beperkt zijn. Als de levenswijze van de ouders niet in overeenstemming met het gesproken woord is, zullen de kinderen geneigd zijn om de daden van de ouders te volgen, niet de woorden. Maar als de ouders vaak over de Heiland spreken en zijn levenswijze in het gezin navolgen, zullen ze hun kinderen onderwijzen 'in de lering en vermaning van de Heer' (Enos 1:1). Enos was daar door zijn vader in onderwezen.

President Brigham Young heeft gezegd: 'Ieder land, iedere samenleving en ieder gezin heeft bijzondere tradities, en de kinderen worden daarin onderwezen. Als de wet van Christus de traditie van dit volk wordt, zullen de kinderen volgens de wet van het celestiale koninkrijk worden opgevoed. (...) De kinderen zullen dan aan de hand van hun tradities worden opgevoed om het goede te doen en het kwade na te laten.' (*Journal of Discourses*, deel 3, blz. 327.)

Als wij thuis evangeliegewoonten vestigen, zullen onze kinderen 'volgens de

wet van het celestiale koninkrijk worden opgevoed'.

Wat wij kunnen doen om de gewoonten van een discipel aan te leren

We hebben de plicht om ijverig de evangeliegewoonten aan te leren. We kunnen bijvoorbeeld kunst, muziek en literatuur uitkiezen waardoor onze kinderen interesse voor opbouwende en leerzame activiteiten ontwikkelen. We kunnen samen in de kerk en in de gemeenschap werkzaam zijn. We kunnen zelf fatsoenlijk gekleed gaan en onze kinderen motiveren dat ook te doen. We kunnen samen de Schriften bestuderen en gezinsavond houden. We kunnen een eerbiedige houding ten opzichte van de sabbat hebben, waardoor de gevoelens van onze kinderen over het heiligen van de sabbat beïnvloed worden.

Een van de beste manieren om evangeliegewoonten aan te leren, is om familietradities in het leven te roepen en in stand te houden. Kinderen voelen zich veilig als ze weten dat wat er ook in hun leven plaatsvindt, bepaalde tradities hetzelfde blijven. President Ezra Taft Benson heeft gezegd: 'Stel fijne familietradities in, die u voor eeuwig zullen samenbinden. Op die manier scheppen we binnen onze eigen familie een stukje hemel op aarde. De eeuwigheid ligt in feite in het verlengde van een goed familieleven.' (*De Ster*, januari 1990, blz. 4.)

Veel familietradities kunnen op het evangelie gebaseerd zijn. In sommige gezinnen krijgen de kinderen een exemplaar van het Boek van Mormon op hun achtste verjaardag. In sommige gezinnen voeren ze tijdens Kerstmis een toneelstukje over de geboorte van de Heiland op. In andere gezinnen geeft de vader de kinderen

aan het begin van een nieuw schooljaar een vaderlijke zegen. Ook zijn er families die jaarlijks reünie hebben of tijdens feestdagen of het zegenen van een kind bij elkaar komen. Door dergelijke tradities, waar iedereen naar uitkijkt, worden gezinnen, families en personen gesterkt. Door tradities worden de gezinsleden herinnerd aan het feit dat zij discipelen van Christus zijn, en worden zij in de gelegenheid gesteld om evangeliebeginselen te bespreken.

Ongewenste gewoonten in het gezin ombuigen

We kunnen ongewenste gewoonten in ons gezin ombuigen. Als we uit een minder-actief gezin afkomstig zijn, kunnen we dat patroon in ons leven doorbreken en ernaar streven om geregeld naar de kerk te gaan. Als we kritiek op kerkleiders hebben gehad of hebben gehoord dat onze ouders kritiek hadden, kunnen wij ons voornemen om onze leiders door woord en daad steun te verlenen. Door dergelijke veranderingen in onze levenswijze zullen onze kinderen een beter voorbeeld krijgen.

Een lid van de kerk heeft het volgende verhaal verteld:

‘Mijn man Roger is in een gezin zonder evangeliegevoonten opgegroeid. Zijn vader was aan de alcohol verslaafd. Het gezin leed eronder. Zijn moeder probeerde actief in de kerk te blijven, maar zijn vader wilde dat het gezin op zondag aan andere activiteiten deelnam. Roger was als tiener met zijn vrienden erg actief. Nadat hij zijn eigen getuigenis van het evangelie had ontvangen, hield hij in een aantekenboekje bij wat hij later in zijn eigen gezin zou instellen. Op dat moment was hij ongeveer zeventien jaar. Hij had in het aantekenboekje een afdeling voor activiteiten die hij met zijn kinderen wilde doen, een afdeling voor de eigenschappen die hij in een vrouw zocht, een afdeling voor zijn toekomstige huis, en een afdeling voor het soort werk dat hij later zou willen doen. Hij schreef al zijn ideeën op en voegde daar artikelen bij die

hij interessant vond. Sommige punten die hij opschreef kwamen voort uit het negatieve voorbeeld van het gezin waar hij in opgegroeid was. Daardoor leerde hij wat hij later in zijn eigen gezin wilde vermijden. Zijn vader had zoveel bezwaar tegen het feit dat hij actief in de kerk was, dat hij het ouderlijk huis verliet. Hij ging bij een godsdienstig gezin wonen dat hij bewonderde, hoewel ze geen lid van de kerk waren. Daar kreeg hij nog meer ideeën over zijn toekomstige gezin. Al op jonge leeftijd wilde hij zijn moeilijke verleden dus achter zich laten en een nieuwe generatie met een gezegende toekomst vestigen.

‘Toen we ons verloofden, liet hij me het aantekenboekje zien en bespraken we de ideeën om tot een gezamenlijke visie voor ons toekomstige gezin te komen. Ik kan me nog herinneren dat het eerste onderwerp het gebed was. We hebben onze kinderen van jongs af aan leren bidden, waardoor het een gewoonte is geworden die ze niet zo snel zullen negeren. We besloten dat de wet van tiende nooit ter discussie zou staan. We hielden getrouw gezinsavond. En we stelden een traditie in om iedere ochtend de Schriften te bestuderen. Aanvankelijk probeerden we ons teveel aan een strak leesschema te houden, maar na verloop van tijd beseften we dat de besprekingen die we hadden als de kinderen vragen stelden veel belangrijker dan het schema waren. Later zijn we begonnen om na het openingsgebed een lofzang te zingen, alle coupletten. Daardoor worden we goed wakker en komt er een goede sfeer in huis. Dit zijn slechts enkele tradities die we in ons gezin hebben ingesteld.

‘Ik ben verbaasd dat mijn man al op zo’n jonge leeftijd en zonder een goed voorbeeld heeft besloten om rechten tradities in zijn eigen gezin in te stellen. Ik ben ook verbaasd en dankbaar dat hij zo vastbesloten was om samen aan die tradities te werken, voornamelijk door zelf getrouw aan die punten te werken.’

VASTE GELEGENHEDEN VOOR ONDERWIJS IN GEZINSVERBAND

Als ouders moet u geregeld tijd vrijmaken voor evangelieonderwijs thuis. Als u dat doet, zullen uw kinderen voortdurend evangelieonderwijs ontvangen dat zij in hun leven kunnen toepassen en dat een fundament in hun leven zal worden. Dan zullen zij aan uw gedrag kunnen zien dat u zich in ieder facet van uw leven door het evangelie laat leiden.

Aan de hand van de volgende ideeën kunt u uw kinderen geregeld in het evangelie onderwijzen.

Gezinsgebed

De Heiland heeft gezegd: 'Bidt in uw gezinnen altijd in mijn naam tot de Vader, opdat uw vrouwen en uw kinderen mogen worden gezegend' (3 Nephi 18:21).

Het gezinsgebed is een uitstekende gelegenheid om de kinderen te laten zien hoe ze moeten bidden. Als uw kinderen u observeren als u oprecht met uw Vader in de hemel spreekt, zullen zij uw geloof en uw rechtschapen verlangens zien. Dan geldt ook voor hun: 'Raadpleeg de Here in alles wat gij doet, en Hij zal u ten goede leiden' (Alma 37:37).

Als u bidt moet u de woorden *U* en *uw* gebruiken, en niet *jij* en *jouw*. Daardoor zullen uw kinderen de taal van het gebed leren kennen, waaruit liefde en eerbied voor onze hemelse Vader blijkt.

Kinderen kunnen veel over het evangelie te weten komen als ze andere gezinsleden horen bidden. Ze leren hoe belangrijk bekeering is als ze anderen om vergeving horen vragen. Ze leren dankbaarheid als ze horen dat anderen de Heer voor hun zegeningen bedanken. Ze leren geloof, nederigheid en gehoorzaamheid als ze hun ouders voortdurend om leiding horen vragen. Ze leren respect voor kerkleiders als gezinsleden iedere dag voor hen bidden. Ze kunnen het

verlangen krijgen om op zending te gaan en de zegeningen van de tempel te ontvangen als ouders onze hemelse Vader vragen om hun kinderen behulpzaam te zijn bij het nemen van beslissingen waardoor zij deze zegeningen waardig zullen zijn.

Kinderen leren liefde en zorgzaamheid als zij gezinsleden voor anderen horen bidden. En kinderen voelen liefde als ze gezinsleden voor hen horen bidden.

Ieder gezinslid moet in de gelegenheid worden gesteld om het gezinsgebed uit te spreken. Ook kleine kinderen kunnen met hulp het gebed uitspreken.

Schriftstudie in het gezin

Dagelijks de Schriften bestuderen is ook een krachtige manier om kinderen in het evangelie te onderwijzen. Gezinnen moeten zo mogelijk iedere dag samen in de Schriften lezen. Sommige gezinnen lezen het liefst vroeg in de ochtend. Andere gezinnen lezen het liefst 's avonds. Hoewel het soms moeilijk is om alle gezinsleden te laten deelnemen, zullen uw voortdurende pogingen om het woord van God te bestuderen een zegen in het leven van uw kinderen zijn. Uw kinderen zullen de waarheid van Nephi's woorden ontdekken: 'Verheugt u in Christus' woorden, want Christus' woorden zullen u alles zeggen, wat gij moet doen' (2 Nephi 32:3).

Als kinderen met de andere gezinsleden de Schriften bestuderen, zullen ze de goddelijke waarheden van het evangelie gaan liefhebben. Dan gaan ze de taal van de Schriften beter leren begrijpen. Ze leren de verhalen uit de Schriften kennen en ontdekken hoe ze deze heilige woorden in hun leven kunnen toepassen. Ze leren ook gebruikmaken van de index en de voetnoten in de Schriften.

Omdat het gezin de belangrijkste omgeving is waarin men het evangelie kan leren, is het een goede zaak dat gezinsleden om met elkaar te praten over de waarheden die ze tijdens de bijeenkomsten, lessen en activiteiten van de kerk leren. Hierdoor blijft u als ouder op de hoogte van wat uw kind leert en kunt u uw rol als verantwoordelijke voor evangelieonderwijs aan uw kinderen beter vervullen.

De meeste onderwijsmogelijkheden in het gezin zijn een goede gelegenheid om aan uw kinderen te vragen wat ze in de kerk geleerd hebben. U moet vragen stellen om ervoor te zorgen dat de kinderen zich zoveel mogelijk herinneren, ook verhalen en bepaalde details. Doe uw uiterste best om alle gezinsleden aan te moedigen het geleerde te bespreken. (Zie 'Besprekingen leiden' op blz. 63–65.)

U kunt ervoor kiezen om iedere dag een bepaalde hoeveelheid tijd in te plannen om te lezen. Alle gezinsleden die kunnen lezen moeten in de gelegenheid worden gesteld om uit de Schriften voor te lezen. Ze kunnen om de beurt een vers of een aantal verzen voorlezen. Kinderen die nog niet kunnen lezen, kunnen deelnemen door bepaalde verzen na te zeggen als anderen ze voorlezen. U kunt kleinere kinderen naar de plaatjes in de geïllustreerde verhalen uit de Schriften of andere evangelieplaten laten kijken.

Om ervoor te zorgen dat de gezinsleden de Schriften begrijpen, kunt u moeilijke gedeelten in eenvoudige termen omzetten. U kunt de gezinsleden vragen om de belangrijkste punten die zijn gelezen samen te vatten. Een jong kind kan een plaat van een bepaald verhaal laten zien.

U kunt een kind vragen om over een situatie in zijn of haar leven na te denken die met het verhaal uit de Schriften vergeleken kan worden. U kunt bijvoorbeeld zeggen: 'We hebben net over David en Goliath gelezen. Hebben jullie weleens met een "Goliath" in je leven te maken gehad? Wat kunnen we van David leren om die moeilijkheden het hoofd te bieden?' Of u kunt zeggen: 'Ik zag dat je je zusje hielp met het opruimen van haar kamer. Zie je dat je dezelfde soort liefde betoonde waar Jezus in dit verhaal over sprak?'

Als u de Schriften zelf niet goed kent of moeite met lezen hebt, kunt u zich onprettig of onbekwaam voelen als u met uw kinderen leest. Het kan geen kwaad om uw kinderen te laten weten dat u allemaal in een leerproces bent wat het lezen van de Schriften betreft. Als u de gezamenlijke schriftstudie uitstelt totdat u voldoende zelfvertrouwen hebt, zult u uw kinderen de noodzakelijke geestelijke voeding ontzeggen. Onthoud dat de Geest u ongeacht uw ervaring en kennis kan beïnvloeden.

De gezinsavond

De gezinsavond is een uitstekende gelegenheid om ervoor te zorgen dat uw kinderen de evangeliebeginselen begrijpen en toepassen. De gezinsavond kan bestaan uit gezinsgebed, evangelieonderricht, lofzangen en jeugdwerklidjes, en gezinsactiviteiten.

Als u de gezinsavond voorbereidt, overweeg dan de behoeften, de zorgen en de interesses van de gezinsleden. Moet een kind bijvoorbeeld op de doop of het ontvangen van het priesterschap voorbereid worden? Is er onenigheid geweest? Als u de behoeften en moeilijkheden van de gezinsleden met een gebed in het hart overweegt, zult u in staat zijn om vast te stellen welke evangeliebeginselen behandeld moeten worden.

De beginselen van doelmatig onderwijs die in dit boek behandeld worden, kunnen een hulpmiddel zijn bij de voorbereiding en presentatie van de gezinsavond. Ook heeft de kerk het *Hulpboek voor de gezinsavond* gepubliceerd. Er staan lessen en ideeën in om van de gezinsavond een succes te maken. De *Liahona* is ook een belangrijke hulpbron.

Gezinnen vinden het soms moeilijk om de gezinsavond in hun leven in te passen. Soms zijn de kinderen niet bereidwillig, of vinden de ouders dat ze het te druk hebben. Inspanningen om de gezinsavond voor te bereiden en te houden, zullen het gezin echter tot zegen zijn. Een man kan zich nog herinneren dat er bij hem thuis in zijn jeugd maar twee keer gezinsavond is gehouden. Die gezinsavonden hadden echter zo'n indruk op hem gemaakt dat hij zich de evangeliebeginselen die toen behandeld waren, nog steeds kon herinneren toen hij ging trouwen. Daardoor besloten hij en zijn vrouw wekelijks gezinsavond te houden.

Gezinsmaaltijden

Als u als gezin de maaltijd gebruikt, bent u in de gelegenheid om waardevolle onderwerpen te bespreken. Alle gezinsleden kunnen aan de besprekingen deelnemen. In het drukke leven zijn de maaltijden vaak het enige moment waarop u met de kinderen over de gebeurtenissen in hun leven kunt praten en ideeën kunt uitwisselen. U kunt van deze gelegenheden gebruik maken door met uw kinderen te praten over evangeliebeginselen, gezinsnormen, onderwerpen die tijdens de avondmaalsdienst of andere bijeenkomsten behandeld zijn, school, toekomstige activiteiten, wereldnieuws, en andere interessante onderwerpen. Ook kunt u meer over de zorgen, gedachten en gevoelens van uw kinderen te weten komen.

Gezinsmaaltijden zijn informele en opgewekte gelegenheden. Iedereen neemt vrijelijk aan de besprekingen deel. Deze tijd moet zo min mogelijk door andere activiteiten onderbroken worden. Deze gelegenheden kunnen bijdragen tot de eenheid en de geestelijke groei van het gezin.

De gezinsraad

U moet geregeld met het hele gezin gezinsraad houden. U kunt de gezinsraad gebruiken om doelen te stellen, problemen op te lossen, financiële onderwerpen te bespreken, plannen te maken, en elkaar te steunen en te sterken. U kunt de gezinsraad gelijk met de gezinsavond houden, of op een ander tijdstip. Tijdens de gezinsraad kunt u uw kinderen leren dat zij moeten luisteren en respect voor andermans gevoelens en mening moeten hebben.

Gesprekken onder vier ogen

Als u geregeld met uw kinderen praat, zult u een sterkere band ontwikkelen. Misschien is het verstandig om met ieder kind onder vier ogen te praten en uw liefde te uiten, hen aan te moedigen en in het evangelie te onderwijzen. U moet ieder kind de kans geven om over zijn of haar problemen en ervaringen te praten. Als u oprechte interesse voor de zorgen en mening van uw kinderen toont, zullen de kinderen u gaan vertrouwen en u om advies vragen. Dan kunt u hen verder instrueren om goede beslissingen te

nemen, te bidden en de Schriften te bestuderen om antwoord op hun vragen te krijgen.

Vertel uw kinderen aan de hand van de Schriften hoe zij hun keuzevrijheid op rechtschapen wijze kunnen gebruiken. Ouderling Gene R. Cook heeft aangegeven hoe een ouder aan de hand van de Schriften de vragen van een kind kan beantwoorden dat wil weten waarom het gezin bepaalde activiteiten niet op zondag doet.

‘U komt misschien in de verleiding om te zeggen: “Omdat ik het zeg” of “Omdat het een regel van de kerk is”. Maar een geïnspireerde ouder zou bijvoorbeeld ook kunnen zeggen: “Je weet dat de Heer heeft gezegd dat we de sabbat moeten heiligen. Dat hebben wij niet verzonnen. Ik wil je iets voorlezen.” Dan zou u Leer en Verbonden 59:9–11 kunnen voorlezen. (...)

‘U kunt vervolgens uitleggen: “Zoals je ziet, zegt de Heer dat we de sabbat moeten heiligen. (...) Het is een dag om van ons werk uit te rusten en ‘de Allerhoogste [onze] toewijding te betonen’, wat betekent dat we naar de kerk gaan, aan het avondmaal deelnemen, onze taken in de kerk uitvoeren, en de zieken, de armen en de behoeftigen bezoeken. Het is een dag die aan de Heer is toegewijd en ik getuig tot je, mijn lieve dochter, dat het waar is en dat de Heer ons enorm gezegend heeft voor het heiligen van de sabbat.”’ (*Raising Up a Family to the Lord* [1993], blz. 19–20.)

Zie ‘Onderwijs in gesprekken onder vier ogen’ op blz. 153 voor ideeën die u tijdens uw onderhoud onder vier ogen met uw kinderen kunt gebruiken.

LEERMOMENTEN IN HET GEZIN

Veel leermomenten in het gezin doen zich onverwachts voor – tijdens gesprekken, als u met de kinderen samenwerkt en als u als gezin met problemen geconfronteerd wordt. Dergelijke omstandigheden kunnen krachtige leermomenten zijn omdat ze nauw met de ervaringen van de kinderen verbonden zijn. Omdat dergelijke momenten snel komen en gaan, moet u ze herkennen en voorbereid zijn om uw kinderen te onderwijzen in de beginselen die ze kunnen begrijpen. Aan de hand van de volgende suggesties kunt u naar zulke leermomenten uitkijken.

Vragen en zorgen van de kinderen behandelen

Alle kinderen maken zich zorgen over zichzelf en over de wereld. U kunt hen duidelijk maken dat er in het evangelie antwoorden en oplossingen voor hun vragen en problemen te vinden zijn. Als een kind bang is, kunt u hem of haar aanmoedigen om te bidden. Als een tiener met zijn vrienden naar een film wil gaan die niet gepast is, kunt u met hem praten en hem begeleiden bij het toepassen van de juiste evangeliebeginselen. Als kinderen een moeilijke beslissing moeten nemen, kunt u Moroni 7:15–19 met hen lezen en de raad van Moroni over ‘de wijze van oordelen’ bespreken. Als een familielid is overleden, kunt u uw kinderen iets over de geestenwereld en de opstanding vertellen.

Op bladzijde 139 van ‘Vaste gelegenheden voor onderwijs in gezinsverband’ staan suggesties over de manier waarop u met uw kinderen kunt praten.

Problemen bespreken die met leeftijdgenoten te maken hebben

Af en toe zullen de kinderen bepaalde problemen noemen die met leeftijdgenoten

te maken hebben. Misschien kennen ze iemand die op zondag moet werken. Misschien kennen ze een jongeman die wel lid van de kerk is, maar niet op zending gaat. Misschien hebben ze vrienden die grove taal gebruiken of onbeleefd tegen anderen zijn. Als u met uw kinderen over dergelijke situaties praat, kunt u de Schriften gebruiken om bepaalde evangeliebeginselen te behandelen. Hierdoor kunt u de kinderen helpen bij het nemen van de juiste beslissingen in dergelijke omstandigheden.

Mogelijkheden tot juiste keuzes met de kinderen bespreken

Als u de kans krijgt om een goede beslissing te nemen, kunt u uw kinderen in die ervaring laten delen. Als u in een winkel bijvoorbeeld teveel wisselgeld terugkrijgt, kunt u aan de kinderen vragen wat u moet doen. Dit kan tot een bespreking leiden over onderwerpen als eerlijkheid, keuzevrijheid en de gevolgen van ons gedrag.

Over onderwerpen uit de media praten

U kunt met uw kinderen over de denkbelden in populaire films, tv-programma's en muziek praten. U kunt ook over de onderwerpen in het nieuws praten. Door dergelijke besprekingen leren de kinderen onderscheid maken tussen opbouwende programma's en programma's die ideeën en gedrag vertonen die niet met het evangelie in overeenstemming zijn.

Ervoor zorgen dat de kinderen van hun fouten leren

Door fouten krijgt u de kans om ze iets te leren. Als een kind iets verkeers heeft gedaan, kunt u het kind vergeven, over verontschuldigen en schadevergoeding praten en als het kind een gebod heeft overtreden, over de weg tot bekering praten.

Maar ook als u een fout begaat, moet u uw excuses aanbieden en om vergeving vragen. Uw kinderen kunnen belangrijke lessen leren als ze zien dat u ook aan het overwinnen van uw zwakheden werkt. Overweeg het volgende verhaal van een lid van de kerk:

‘Ik was ongeveer tien jaar oud toen ik iets deed wat mijn vader niet beviel. Hij was erg boos en besloot dat ik gestraft moest worden. Ik voelde me gekwetst omdat ik

meer straf kreeg dan ik volgens mij verdiende. Ik ging hem de rest van de dag uit de weg, en iedere keer dat hij met me wilde praten, draaide ik me om en rende weg. De volgende dag was ik nog steeds boos op hem en ik was verbaasd toen hij mijn kamer inkwam en zei dat het hem speet dat hij me zo streng gestraft had. Hij vroeg of ik hem alsjeblieft wilde vergeven. Ik heb toen geleerd dat je nooit te oud bent om je excuses aan te bieden en toe te geven dat je je vergist hebt. Dat was een kans om de ware betekenis van bekering te leren.'

De reden van dienstbetoon uitleggen

Als u in de kerk werkzaam bent, kunt u uw kinderen vertellen wat u doet en waarom. Daardoor zullen uw kinderen beter kunnen begrijpen in hoeverre hun geloof en hun normen hun gedrag beïnvloeden. Als u eten klaarmaakt voor iemand die ziek is, kunt u uitleggen waarom het belangrijk is om die persoon te helpen. Als uw kinderen zien dat u een les aan het voorbereiden bent, kunt u met hen bespreken hoe belangrijk het is om onze roeping groot te maken. U kunt met uw kinderen bespreken waarom we onze hand opsteken om kerkleiders steun te verlenen en hoe we hen in de praktijk kunnen steunen.

Kinderen hun emoties leren beheersen

Als kinderen verdrietig, gefrustreerd of boos zijn, gaan ze zich soms ongepast gedragen. U kunt hen helpen bij het leren herkennen en beheersen van de neiging om anderen pijn te doen of hun stem te verheffen. U kunt de aandacht vestigen op de omstandigheden waardoor de boosheid

werd veroorzaakt, en bespreken hoe zij in de toekomst op dergelijke situaties kunnen reageren.

Kinderen de invloed van de Heilige Geest leren herkennen

U kunt uw kinderen de invloed van de Heilige Geest leren herkennen door de aandacht op hun gevoelens te vestigen. Ouderling Robert D. Hales heeft het volgende verhaal verteld:

'Na mijn doop en bevestiging nam mijn moeder mij ter zijde en vroeg: "Hoe voel je je nu?" Ik beschreef het warme gevoel van vrede, troost en geluk zo goed mogelijk. Mijn moeder legde uit dat mijn gevoel de gave was die ik zojuist had ontvangen – de gave van de Heilige Geest. Ze vertelde me dat ik die gave voortdurend bij me zou hebben als ik ernaar zou leven. Die woorden zijn mij altijd bijgebleven.' ('Het gezin sterken: onze heilige taak', *De Ster*, juli 1999, blz. 39.)

Lessen uit de natuur leren

U kunt alledaagse waarnemingen uit de natuur gebruiken om uw kinderen in het evangelie te onderwijzen. (Zie 'Bedacht zijn op lesideeën' op blz. 22–23 en 'Vergelijken en aanschouwelijk onderwijs' op blz. 176–178.) De opmerking van een kind over de schoonheid van lentebloemen kan bijvoorbeeld tot een bespreking over de opstanding van de Heiland leiden. Samen zaadjes zaaien kan een uitstekend moment zijn om te bespreken hoe Alma het woord van God met een zaadkorrel vergeleek (zie Alma 32:28–43).

Als u opmerkzaam bent, kunt u rustig en consequent veel ervaringen van de kinderen in leermomenten omzetten.

DE INVLOED VAN ANDERE FAMILIELEDEN

Hoewel het in eerste instantie de taak van de ouders is om hun kinderen in het evangelie te onderwijzen, kunnen andere familieleden ook behulpzaam zijn. Ouders moeten andere familieleden de kans geven om hun kinderen te onderwijzen en te sterken.

De invloed van grootouders

Grootouders kunnen hun kleinkinderen sterken en inspireren door over hun geloof, hun getuigenis en hun ervaringen te vertellen. Kinderen kunnen veel leren van hun waargebeurde verhalen over gehoorzaamheid, over wat zij van hun fouten geleerd hebben, over de offers die zij voor hun eeuwige doelen gebracht hebben en over het opgewekt onder ogen zien van problemen. Naast het praten met hun kleinkinderen kunnen grootouders hun getuigenissen en ervaringen ook in een dagboek opschrijven, waardoor familieleden in het heden en in de toekomst opgebouwd kunnen worden.

Zuster Susan L. Warner heeft als tweede raadgeefster in het algemeen presidium jeugdwerk het volgende verhaal verteld:

‘Ik ken een grootvader die onlangs tijdens een familiebijeenkomst in de bergen met zijn kleinkinderen ging wandelen. Toen ze op een open plek in het bos kwamen, zette hij de kinderen op een boomstam en vertelde ze over een jongen van veertien, Joseph Smith, die zijn hemelse Vader een aantal brandende vragen wilde stellen. De grootvader legde uit dat Joseph naar een bos in de buurt van zijn huis ging om er te bidden en dat hij geloofde dat God hem zou antwoorden. De kleinkinderen luisterden stil, maar Johnny van vier, die vaak moeilijk stil kan zitten, kon zich niet inhouden. Hij flapte eruit: “Dat verhaal heb ik al eens gehoord.”

‘De grootvader vertelde van Josephs oprechte gebed en dat het verhoord werd met een bezoek van onze hemelse Vader en zijn Zoon Jezus Christus. Toen hij klaar was, pakte Johnny zijn grootvaders hand en zei: “Dat was een goed getuigenis, opa.” Hij vond het heerlijk om het verhaal nog eens te horen.

‘Hoewel de grootvader dat verhaal in zijn leven vele malen verteld had, zei hij: “Nooit heeft de Geest van de Heer sterker getuigd dan toen ik mijn getuigenis van Joseph Smith aan mijn eigen kleinkinderen gaf.” De grootvader *en* de kinderen hadden het getuigenis van de Heilige Geest gevoeld.’ (*De Ster*, januari 1999, blz. 78.)

Zelfs als grootouders ver weg wonen, kunnen ze een goede invloed uitoefenen. Door middel van complimenteuzen en aanmoedigende telefoontjes of brieven kunnen zij zelfvertrouwen stimuleren en raad geven.

De invloed van broers en zussen

Ouders moeten hun kinderen aanmoedigen om elkaar te helpen in het groei- en leerproces. Oudere kinderen kunnen vaak een positief voorbeeld voor hun jongere broers en zussen zijn. Zij kunnen de opdracht krijgen om hen bij huishoudelijke taken te helpen. Als een zoon op zending gaat, kan hij door zijn voorbeeld en zijn brieven een grote invloed uitoefenen op het verlangen van zijn jongere broer om op zending te gaan. Als een zus in de tempel trouwt, kan ze daar enthousiast met haar broers en zussen over praten en haar getuigenis geven. Als de kinderen elkaar gewillig met de klusjes thuis helpen, geven ze een goed voorbeeld en leren ze elkaar dienstbetoon en verantwoordelijkheid. Ook hun eigen leerproces wordt erdoor versterkt.

De invloed van ooms, tantes, neven en nichten

Het kan voorkomen dat ooms, tantes, neven of nichten de helpende hand uitsteken als het de ouders niet lukt.

Een vader herinnerde zich dat zijn zoon door een neef beïnvloed werd. De zoon was al wekenlang niet naar de kerk geweest. De algemene conferentie brak aan en zijn neef, die daar graag naartoe ging, stond vroeg op om in de rij bij de tabernakel te gaan staan. De zoon zag dit voorbeeld en was onder de indruk van het geloof en het enthousiasme van zijn neef. Dat bracht hem ertoe om weer naar de kerk te gaan. Die beslissing veranderde zijn leven, en hij heeft later een eervolle zending vervuld.

Een moeder sprak over de positieve invloed die haar broer en zijn gezin op haar zoon hadden toen hij een zomer bij hen had gewoond en gewerkt. Een andere vrouw herinnert zich het gesprek dat haar zoon met een lievelingsoom had. Door dat gesprek besloot haar zoon om niet meer met de vrienden om te gaan die een slechte invloed op hem hadden.

De invloed van kinderen

Als ouders naar hun kinderen luisteren, kunnen zij veel leren. Ouderling Russell M. Nelson heeft eens iets belangrijks van een van zijn dochters geleerd:

“Toen onze jongste dochter een jaar of vier was, kwam ik op een avond tamelijk laat thuis uit het ziekenhuis. Ik trof mijn lieve vrouw zeer vermoeid aan. (...) Ik bood dus aan om onze vierjarige dochter naar bed te brengen. Ik begon bevelen uit te delen: “Kleed je uit en hang alles op; trek je pyjama aan; poets je tanden; doe je gebed” enzovoorts, op een manier die een doorgewinterde sergeant-majoor niet zou misstaan. Plotseling keek ze me aan met haar hoofdje enigszins scheef, een peinzende blik in haar ogen, en zei: “Papa, ben ik uw eigendom?”

‘Ze leerde mij een belangrijke les. Ik was bezig dwang uit te oefenen op die zoete geest. Kinderen dwingen is de techniek van Satan en niet die van de Heer.’ (*De Ster*, juli 1991, blz. 22.)

HUISONDERWIJS EN HUISBEZOEK

Ik hoop dat huisonderwijzers en huisbezoeksters twee dingen zullen ervaren: ten eerste, de uitdaging van de verantwoordelijkheid die in hun roeping schuilgaat, en ten tweede, het goede gevoel dat uit hun werk voortkomt, vooral als zij minder-actieve leden bezoeken.

President Gordon B. Hinckley

HET ONDERWIJSASPECT VAN HUISONDERWIJS

Als u huisonderwijzer bent, onderwijst u anderen in het evangelie. Naast de zorg voor de gezinnen die aan u en uw collega zijn toegewezen, geeft u minimaal één keer per maand een evangelieboodschap. In de Schriften staat dat huisonderwijzers de taak hebben om 'te waarschuwen, uit te leggen, te vermanen, te onderwijzen, en allen uit te nodigen tot Christus te komen' (LV 20:59).

Om de u toegewezen gezinnen te kunnen onderwijzen, moet u zich geestelijk voorbereiden en de beginselen van evangelieonderwijs die in dit boek behandeld worden leren toepassen. Ook moet u er voortdurend naar streven om uw onderwijs te verbeteren. (Zie 'Een plan voor verbetering van uw onderwijs' op blz. 24–27.)

Als huisonderwijzer hebt u vooral behoefte aan dergelijke voorbereiding en voortdurende verbetering. Door uw kennis van de grondbeginselen van het evangelie zult u de lessen zo geven dat iedereen die u onderwijst er iets aan zal hebben. En dan maakt het niet uit of het actieve, ervaren leden zijn of minder-actieve leden die niet gewend zijn om over het evangelie te praten.

Vergeet niet dat verschillende mensen verschillende onderwijsmethoden nodig hebben. Misschien moet u lesgeven aan een gezin met kinderen van verschillende leeftijden. Misschien krijgt u de opdracht om nieuwe leden te begeleiden. Of u kunt in de gelegenheid worden gesteld om oudere of alleenstaande leden te bezoeken.

Een paar huisonderwijzers die goed over hun les hadden nagedacht, namen vishengels mee op huisonderwijs. Hun zakken zaten vol met lokaas. De gezinsleden wilden weten waarom, maar de huisonderwijzers wilden niets zeggen totdat het tijd voor hun les was. Ze hadden geen moeite om de kinderen om zich heen te verzamelen en

hun aandacht te trekken. Toen liet een van de huisonderwijzers zien hoe je met aas vissen kunt lokken. Hij legde uit dat kleinere vissen gemakkelijker verleid worden om in het aas te bijten dan oudere vissen die meer ervaring hebben. Hij vergeleek het lokaas met de verleidingen van Satan, en vertelde het gezin dat Satan doortrapte manieren gebruikt om ons te vangen. Die les zouden ze goed onthouden.

Als huisonderwijzer bent u in de gelegenheid om liefde te tonen voor de mensen die u bezoekt. President Ezra Taft Benson heeft gezegd: 'Ik zou u willen aansporen om de kleine dingen te doen, die kleine dingen die zoveel voor het gezin betekenen. Leer bijvoorbeeld de namen van alle gezinsleden uit het hoofd. Let op verjaardagen, zegens, doop en huwelijk. Schrijf zo nu en dan een briefje of bel even op om een gezinslid te feliciteren met een bijzondere prestatie of gebeurtenis.' (*De Ster*, juli 1987, blz. 47.) U kunt het gezin in tijden van nood helpen, de kinderen en jongeren in hun activiteiten steunen en ervoor zorgen dat de behoeften van het gezin aan de priesterschapsleiders worden doorgegeven.

De boodschap uitkiezen

Als u de boodschap voor het gezin uitkiest, denk dan aan de volgende instructie: 'De huisonderwijzers brengen meestal de boodschap van het Eerste Presidium die maandelijks in het kerktijdschrift wordt afgedrukt. Daarnaast kan er ook een boodschap gegeven worden die afkomstig is van de bisschop of andere plaatselijke leiders. Ook kan het gezinshoofd de huisonderwijzers vragen een boodschap over een bepaald onderwerp te geven. Een huisonderwijsboodschap moet gebaseerd zijn op de Schriften en de leringen van de hedendaagse profeten.' (*Handboek kerkbestuur, boek 2: priesterschap en hulporganisaties* [1998], blz. 169.)

De boodschap voorbereiden

Bereid iedere huisonderwijsboodschap net zo zorgvuldig voor als een les die u in de kerk zou geven. Misschien hebt u iets aan de volgende suggesties:

- Lees de les door. Bespreek met uw collega wat ieder van u tot de les zal bijdragen.
- Als u de boodschap van het Eerste Presidium behandelt of een ander onderwerp waarvoor geen formeel lesplan beschik-

baar is, volg dan de instructies in ‘Lessen uit conferentie-toespraken en andere bronnen samenstellen’ op blz. 100–101.

- Pas de boodschap en de onderwijsmethoden aan de achtergrond, de leeftijd en de interesse van de gezinsleden aan. Zorg ervoor dat de les interessant en geschikt voor alle gezinsleden is.
- Zorg ervoor dat de boodschap kort genoeg is om de aandacht van alle aanwezigen bij de les te houden.

De boodschap behandelen

Vergeet niet dat het hoofd van het gezin tijdens uw bezoek presideert en de leiding heeft. Houd ook de volgende suggesties in gedachte:

- Bid en lees de Schriften zoveel mogelijk samen. Gebruik de Schriften tijdens ieder geschikt moment. Neem ze altijd mee. Gebruik ze om vragen te beantwoorden of raad te geven.
- Volg de influisteringen van de Geest.
- Vermijd lange gesprekken die niet interessant of nuttig voor het hele gezin zijn. Houd er rekening mee als het gezin maar beperkte tijd beschikbaar heeft.
- Probeer alle gezinsleden bij de les te betrekken. Toon interesse voor iedere persoon.
- Getuig van de waarheden die u behandelt. Geef voorbeelden van de manier waarop die waarheden in het dagelijks leven toegepast kunnen worden.

HET ONDERWIJSASPECT VAN HUISBEZOEK

Als u huisbezoekster bent, is het een van uw taken om u 'op de hoogte van de geestelijke en materiële behoeften van de zuster en haar gezin' te stellen, en 'maandelijks een geestelijke boodschap' te geven. (*Handboek kerkbestuur, boek 2: priesterschap en hulporganisaties* [1998], blz. 203.) U bent een godsdienstleerkracht.

Om de u toegewezen zusters te kunnen onderwijzen, moet u zich geestelijk voorbereiden en de beginselen van evangelieonderwijs die in dit boek behandeld worden leren toepassen. Ook moet u er voortdurend naar streven om uw onderwijs te verbeteren. (Zie 'Een plan voor verbetering van uw onderwijs' op blz. 24–27.)

Door deze voorbereiding zult u in staat zijn om zusters in verschillende situaties les te geven. U kunt lesgeven aan zusters die jong zijn, bejaard, getrouwd, alleenstaand, gescheiden, pas tot het evangelie bekeerd, erg actief in de kerk, minder-actief, goed opgeleid, invalide, druk, eenzaam, gastvrij of opstandig. De onderwijsmethoden kunnen per zuster verschillen. Ongeacht de omstandigheden van de zusters die u onderwijst, kunt u hun behulpzaam zijn bij het beter leren kennen van de Heiland en bij het getrouw naleven van zijn evangelie.

Toen zuster Elaine L. Jack algemeen presidente van de zustershulpvereniging was, heeft ze het volgende verhaal verteld:

'Priscilla Samson-Davis, een zuster uit Ghana, heeft veel moeilijkheden gehad. Er zijn veel stenen op het pad van haar leven geweest. Als lerares heeft ze gezien hoe in veel gezinnen kinderen met dysenterie en malaria werden verzorgd, hoe er hard werd gewerkt, en er dagelijks ruilhandel werd gedreven om rijst, uien, tomaten of ander eten te krijgen om geliefden in leven te houden. Ze is huisbezoekster en reist veel met de bus om een zuster aan de andere

kant van de stad te bezoeken. Toen haar gevraagd werd of dat bezoek een last was, gezien alle dingen waar ze al mee worstelde, zei ze: "Het is niet moeilijk. De vrouw die ik bezoek kan niet lezen. Wanneer ik erheen ga, lees ik haar voor uit de Schriften."

'Haar eenvoudige antwoord getuigde van het geloof en het vertrouwen dat ze voelde dat ze op het juiste pad was. Hoewel haar busroute langs veel haltes kwam en beslist veel door de straten slingerde, was het in de ogen van de Heer eng en smal, want ze ging in de goede richting. Zij was bezig met de zaken van haar Vader.' (*De Ster*, juli 1994, blz. 14.)

De boodschap uitkiezen

Als u de boodschap uitkiest, denk dan aan de volgende instructie: 'De huisbezoeksters geven maandelijks een geestelijke boodschap. De boodschappen die in de *Liahona* staan, worden gebruikt als richtlijn en aangepast aan de behoeften van elke zuster.' (*Handboek kerkbestuur, boek 2: priesterschap en hulporganisaties* [1998], blz. 203.) Sta open voor de leiding van de Geest als u samen met uw collega de maandelijkse boodschap met een gebed in het hart bespreekt en de behoeften van iedere zuster overweegt. Naast de voorbereide boodschap moet u de Schriften en de leringen van de hedendaagse profeten als de belangrijkste hulpmiddelen gebruiken. U kunt deze hulpmiddelen met ander materiaal van de kerk aanvullen.

De boodschap voorbereiden

Bereid iedere huisbezoekboodschap net zo zorgvuldig voor als een les die u in de kerk zou geven. Misschien hebt u iets aan de volgende suggesties:

- Lees de les door. Bespreek met uw collega wat ieder van u tot de les zal bijdragen.

- Volg de instructies in 'Lessen uit conferentietoespraken en andere bronnen samenstellen' op blz. 100–101.
- Pas de boodschap en de onderwijsmethoden aan de omstandigheden, de achtergrond, de leeftijd en de interesse van iedere zuster aan.

De boodschap behandelen

Met behulp van de volgende suggesties kunt u de zusters die u bezoekt onderwijzen:

- Bid en lees de Schriften zoveel mogelijk samen. Gebruik de Schriften tijdens ieder geschikt moment. Neem ze altijd mee. Gebruik ze om vragen te beantwoorden of raad te geven.

- Volg de influisteringen van de Geest.
- Houd er rekening mee dat een zuster niet zoveel tijd kan hebben.
- Probeer de zusters die u bezoekt bij de les te betrekken. Toon interesse voor wat zij te zeggen hebben.
- Getuig van de waarheden die u behandelt. Geef voorbeelden van de manier waarop die waarheden in het dagelijks leven toegepast kunnen worden.

E

ONDERWIJS DOOR
LEIDINGGEVENDEN

1

LEIDINGGEVEN
IS ONDERWIJZEN

Ouderling Boyd K. Packer heeft erop gewezen dat alle kerkleiders leerkrachten zijn: 'De profeet is een leerkracht, zijn raadgevers zijn leerkrachten en de algemene autoriteiten zijn leerkrachten. Ringpresidenten en zendingspresidenten zijn leerkrachten, hogeraadsleden en quorumpresidenten zijn leerkrachten, bisschoppen zijn leerkrachten en verder iedereen in de organisaties van de kerk. De kerk maakt vooruitgang, ondersteund door de kracht van het onderwijs dat wordt gegeven.' (Teach Ye Diligently, herz. ed. [1991], blz. 3–4.)

Tijdens een jeugdconferentie zag een volwassen lid van de kerk een inspirerend voorbeeld van de invloed die leiders kunnen hebben als ze de jeugd de juiste beginselen bijbrengen. Hij vertelde:

'Aan het eind van de conferentie was er een dansavond. De leden van de band hadden geen overhemd aan. Terwijl de volwassenen toekeken, ging een groepje jongeren naar de bandleden toe om met hen te praten. Het was duidelijk dat de bandleden het niet met de jongeren eens waren. Al snel kwamen de jongeren met overhemden aanzetten, en de bandleden trokken die onder protest aan.

'Toen de band begon te spelen, was de muziek erg luid en werd steeds luider. Juist toen de volwassenen zich zorgen begonnen te maken, vormde er zich een groepje jongeren midden op de dansvloer. Zij gingen naar het podium om met de bandleden te praten. Ze vroegen ze om het volume lager te zetten. De bandleden waren het er niet mee eens, maar de jongeren drongen aan en het volume ging naar beneden. Toen de muziek weer luider werd, gingen dezelfde jongeren weer met de bandleden praten. Dat herhaalde zich nog een derde keer. Uiteindelijk ging de groep naar de ringpresident. Ze zeiden: "Wij vinden deze muziek niet geschikt. In plaats van hier te blijven, willen we graag naar een ander gebouw gaan om een haardvuuravond te houden. We kunnen alles zelf wel regelen, maar als de volwassenen willen komen, zijn ze van harte uitgenodigd." De dansavond was afgelopen en de jongeren gingen naar een ander gebouw.

'Naderhand vroeg ik de ringpresident hoe dat had kunnen gebeuren. Hij zei dat ongeveer vijf jaar eerder een lid van de hoge raad het volgende had gezegd: "Als we de jongeren normen willen bijbrengen,

moeten we duidelijk weten wat die normen zijn. Als eerste zal het ringpresidium ons dat moeten vertellen." Het duurde even voordat het ringpresidium een duidelijk begrip van de normen had en besloot hoe die normen in de ring zouden worden toegepast. Het kostte meer tijd om de hoge raad te instrueren en ervoor te zorgen dat zij volledig achter die normen stonden, en nog meer tijd om de bisschoppen te overtuigen. Tot die tijd hadden de ouders en de jongeren vaak tegenstrijdige instructies gehad. Maar nu, voor de eerste keer, waren de leiders voorbereid om hen de juiste normen bij te brengen.

'En ze hebben hen die normen jarenlang, op ieder niveau van de ring, bijgebracht. Het resultaat kon ik die avond op de jeugdconferentie waarnemen.

'Ik heb geleerd dat de invloed van de leiders erg groot kan zijn als zij er zorgvuldig aan werken om hun taak ten opzichte van de heiligen te vervullen. Ik heb ook geleerd dat een onduidelijke boodschap helemaal geen boodschap is, en dat de tijd die wordt besteed om de juiste beginselen grondig te vestigen geen verloren tijd is. Uiteindelijk heb ik zelf de volwassenheid en de morele moed van jongeren gezien die op de juiste wijze waren onderwezen.'

Uw taak als leider in evangelieonderwijs

Een van de belangrijkste manieren om uw taak als leider in de kerk te vervullen is onderwijzen. (Zie *Handboek kerkbestuur, boek 2: priesterschap en hulporganisaties* [1998], blz. 305–307.) Ouderling Gordon B. Hinckley heeft gezegd: 'Doeltreffend onderwijs is de essentie van het leiderschap in de kerk.' (Tijdens de aprilconferentie van 1998 door ouderling Jeffrey R. Holland geciteerd, *De Ster*, juli 1998, blz. 31.)

De Heer is het grote voorbeeld van een leider die als leerkracht werkzaam is: 'En Jezus ging alle steden en dorpen langs en leerde in hun synagogen en verkondigde het evangelie van het koninkrijk' (Matteüs 9:35). Ouderling Boyd K. Packer heeft gezegd: 'De Heer is ons voorbeeld. Het is moeilijk om de Heer als leider te omschrijven. Dat wil ik graag herhalen. Het is moeilijk om de Heer als leider te omschrijven. Hij was *leraar!* Dat is het ideaal, het voor-

beeld.' (Instructiebijeenkomst voor regionaal vertegenwoordigers, 6 april 1984.)

In de Schriften staan talrijke voorbeelden van andere leiders die als evangelieleerkracht werkzaam waren. Adam en veel van zijn nakomelingen 'waren predikers der gerechtigheid, en spraken en profeteerden, en riepen alle mensen overal tot bekering; en aan de kinderen der mensen werd geloof verkondigd' (Mozes 6:23). De apostelen van de Heiland leerden 'in de tempel en aan huis, en verkondigden het evangelie, dat de Christus Jezus is' (Handelingen 5:42). Koning Mosiah getuigde: 'En zelfs ik heb gearbeid met alle vermogens en bekwaamheden, die ik bezat, om u de geboden Gods te leren en vrede te stichten in het ganse land' (Mosiah 29:14).

Manieren waarop u als leider onderwijst

Rechtschapen voorbeeld

Als leider verkondigt u het evangelie door de manier waarop u leeft. Van u wordt verwacht dat u de geboden onderhoudt, vriendelijk bent en een getrouwe dienst-knecht van de Heer en van hen die u leidt. Door uw rechtschapen voorbeeld kunt u anderen sterken in hun voor-nemen om het evangelie na te leven.

De richtlijnen en werkwijzen van de kerk volgen

Als u zich getrouw aan de vastgestelde procedures in het kerkbestuur houdt, bent u een voorbeeld voor iedereen met wie u samenwerkt. Dan helpt u anderen inzien hoe zij hun taken moeten uitvoeren. Melchizedekse-priesterschaps-leiders die geregeld huisonderwijsgesprekken houden laten bijvoorbeeld zien hoe dat gedaan moet worden.

Openhartig over evangeliebeginselen praten

Leiders krijgen geregeld de kans om over het evangelie te praten. Zij krijgen die kans onder andere tijdens leidersver-gaderingen (zie blz. 152) en gesprekken onder vier ogen (zie blz. 153). U zult merken dat er zich ook nog anderen kansen zullen voordoen tijdens het leiden van en omgaan met anderen.

Als jonge bisschop en drukker werkte Thomas S. Monson geregeld samen met president J. Reuben Clark jr, lid van het Eerste Presidium. President Clark maakte vaak gebruik van de gelegenheid om over het evangelie te praten. Jaren later heeft president Monson over een van die invloedrijke ervaringen verteld:

'[President Clark vroeg] me om het verhaal van de melaatse man in Lucas voor te lezen. Toen vroeg hij me om verder uit Lucas voor te lezen, van de verlamde man en de voortvarende manier waarop hij in contact met de Heiland werd gebracht en werd genezen. President Clark haalde een zakdoek uit zijn zak en droogde zijn tranen. Hij zei: "Als we ouder worden, stromen de tranen gemakkelijker." Na een paar afscheidswaarden, verliet ik zijn kantoor en liet hem met zijn gedachten en tranen achter.

'Laat op een avond bracht ik nog wat drukproeven naar zijn kantoor aan huis in Salt Lake City. President Clark zat uit Prediker te lezen, en hij was in een rustige, bedachtzame stemming. Hij zat achterovergeleund achter zijn grote bureau dat vol met boeken en papieren lag. Hij had de Schriften in zijn hand en las het volgende aan mij voor: "Van al het gehoorde is het slotwoord: Vrees God en onder-houd zijn geboden, want dit geldt voor alle mensen" (Prediker 12:13). Hij riep uit: "Wat een kostbare waarheid! Wat een diepzinnige filosofie!"

'Wat was het een zegen om dagelijks van zo'n grote leer-meester onderwijs te ontvangen. (...) Omdat hij wist dat ik pas bisschop van een moeilijke wijk was geworden, legde hij de nadruk op de noodzaak om de leden te leren kennen, hun omstandigheden te begrijpen en aan hun behoeften tegemoet te komen.

'Op een dag sprak hij over het verslag in Lucas waarin de Heiland de zoon van de weduwe te Naïm uit de dood opwekte. Toen president Clarke zijn Bijbel dichtsloeg, merkte ik dat hij huilde. Zachtjes zei hij: "Tom, wees vriendelijk tegen de weduwe en zorg goed voor de armen." (Inspiring Experiences that Build Faith [1994], blz. 233-34.)

Leidinggeven in de kerk is onderwijzen, en om als leider vooruitgang te maken moeten we doelmatiger onderwijzen – vanaf de kansel, tijdens leidersvergaderingen en tijdens persoonlijke gesprekken.

ONDERWIJS IN LEIDERSVERGADERINGEN

De Heer heeft gezegd: ‘En nu, ziet, Ik geef u een gebod, dat wanneer gij zijt bijeenvergaderd, gij elkander moet onderrichten en stichten, opdat gij moogt weten hoe te handelen en mijn kerk te besturen, en hoe te handelen ten opzichte van de onderdelen van mijn wet en geboden, die Ik heb gegeven. En aldus zult gij worden onderwezen in de wet van mijn kerk, en worden geheiligd door hetgeen gij hebt ontvangen, en gij moet u verplichten om in alle heiligheid voor Mij te handelen’ (LV 43:8–9).

Over deze openbaring heeft ouderling Jeffrey R. Holland gezegd: ‘Laten we in onze bestuursvergaderingen “onderrichten en stichten” zoals in de openbaringen gezegd wordt, dat we uiteindelijk les geven “van omhoog”.’ (*De Ster*, juli 1998, blz. 31.)

Omdat de tijd in leidersvergaderingen beperkt is, moet het onderwijs zorgvuldig gepland worden. Tijdens sommige vergaderingen kan het onderwijs tot een opbouwende gedachte aan het begin beperkt worden. Tijdens andere vergaderingen kunnen een of meer deelnemers gevraagd worden om met de groep bepaalde onderwerpen gedetailleerd door te nemen. Zij die dergelijke opdrachten krijgen, moeten de beginselen en onderwijsmethoden uit dit boek hanteren.

Het onderwerp uitkiezen

Tijdens de voorbereiding op leidersvergaderingen met gedetailleerde instructies moeten de leiders met een gebed in het hart overwegen wat er besproken moet worden en wie de bespreking zal leiden. Ze kunnen onderwerpen uitkiezen die leerstellig zijn of

die op kerkbestuur en de taken van de aanwezigen betrekking hebben. De Heer heeft gezegd:

‘Ik geef u een gebod, dat gij elkander [in] de leer van het koninkrijk moet onderwijzen. Onderwijst ijverig, en mijn genade zal met u zijn, opdat gij meer volmaakt moogt worden onderricht in de theorie, in de beginselen, in de leer, in de wetten van het evangelie, en in alle dingen, die tot het koninkrijk van God behoren, die gij dient te begrijpen’ (LV 88:77–78).

De Schriften zijn de voorgeschreven boeken voor studie tijdens leidersvergaderingen. De Heer heeft gezegd: ‘Dan geef Ik u een gebod, dat gij op het geschrevene vertrouwt; want daarin is alles geschreven aangaande de grondlegging van mijn kerk, mijn evangelie en mijn rots’ (LV 18:3–4). Andere hulpmiddelen zijn het *Handboek kerkbestuur*, conferentietoespraken en andere leringen van hedendaagse profeten. (Zie ‘Lessen uit conferentietoespraken en andere bronnen samenstellen’ op blz. 100–101 voor hulp bij het voorbereiden van lessen uit dergelijke bronnen.)

Eerbied noodt de Geest

We kunnen het evangelie verkondigen en horen, en samen opgebouwd worden als de Geest bij ons is (zie LV 42:14; 50:17–24). We kunnen de Geest door middel van onze eerbied uitnodigen. (Zie ‘De Geest uitnodigen’ op blz. 45–46 en ‘Eerbied’ op blz. 82–83.) Tijdens leidersvergaderingen kunnen de mensen die presideren en de leiding hebben eerbied aanmoedigen door op tijd op hun plaats te gaan zitten. Mede door hun voorbeeld kunnen ze de sfeer van de bijeenkomst bepalen. Andere leiders kunnen ook op tijd komen, hun Schriften, handboeken en schrijfmateriaal meenemen en zich rustig en gebedvol voorbereiden.

Door het openingsgebed in een leidersvergadering kan eerbied opgewekt worden en kan de Geest worden uitgenodigd. Een opbouwende gedachte is ook een goede gelegenheid om evangeliebeginselen te bespreken en te leren. Bij sommige bijeenkomsten kunnen een muzikaal voorspel en lofzangen het hart en het verstand van de aanwezigen voorbereiden.

3

ONDERWIJS IN GESPREKKEN ONDER VIER OGEN

President Thomas S. Monson heeft de volgende ervaring verteld:

“Toen ik bijna achttien was (...), werd ik voorgedragen als Melchizedeks-priesterschapsdrager. Ik moest zelf de ringpresident, Paul C. Child, opbellen om een afspraak voor een gesprek te maken. Hij was iemand die de heilige Schriften liefhad en begreep. Het was zijn bedoeling dat alle andere leden de Schriften net zoveel zouden liefhebben en begrijpen. Omdat ik van anderen had gehoord hoe gedetailleerd en diepgaand zijn gesprekken waren, ging het telefoongesprek ongeveer als volgt:

“Hallo, president Child. U spreekt met Tom Monson. De bisschop heeft gezegd dat ik u moest bellen voor een afspraak.”

“Dat is goed, broeder Monson. Wanneer kun je bij me langskomen?”

“Ik wist dat zijn avondmaalsdienst om zes uur begon, en ik wilde zo min mogelijk vragen over mijn kennis van de Schriften beantwoorden. Daarom zei ik: “Wat vindt u van aanstaande zondag om vijf uur?”

“Hij antwoordde: “Maar broeder Monson, dan hebben we niet genoeg tijd om ons in de Schriften te verdiepen. Kun je alstublieft om twee uur langskomen en uw geannoteerde en gemarkeerde Schriften meebrengen?”” (*Inspiring Experiences that Build Faith* [1994], blz. 193.)

De jonge Thomas Monson ontdekte dat een gesprek met de ringpresident meer dan een ‘gesprek’ was. Het was een gelegenheid om de Schriften te bestuderen en te leren kennen.

Onderwijsbeginselen voor gesprekken

Als u gesprekken houdt, kunt u de volgende beginselen gebruiken.

‘Verzamelt steeds als schatten de woorden des levens in uw gedachten’ (LV 84:85)

Weet dat de Heer de leden kent met wie u spreekt. Hij kent hun behoeften, hun zorgen en hun sterke en zwakke punten. Vaak zal de Geest u leiden en onderwijzen bij uw voorbereiding om personen en gezinnen te helpen.

De Heer heeft gezegd: ‘Verzamelt steeds als schatten de woorden des levens in uw gedachten, en op het juiste ogenblik zal u datgene worden gegeven, dat een ieder moet worden toegemeten’ (LV 84:85). Als u de Schriften bestudeert, sta dan open voor de mogelijkheid dat bepaalde teksten precies de woorden bevatten die iemand tijdens een gesprek moet horen. Deze waarheid wordt door het volgende verhaal van een bisschop geïllustreerd:

‘Op een maandagochtend zat ik in de Leer en Verbonden iets over bekering en vergeving te lezen. Er stroomde goddelijke waarheid in mijn hart en verstand, vooral over zichzelf vergeven. Ik had nooit beseft dat de waarheid “Ik, de Here, zal vergeven, wie Ik wil vergeven, maar het is van u vereist alle mensen te vergeven” (LV 64:10) op onszelf van toepassing kon zijn.

‘Ik hield op met lezen en ging aan het werk. De volgende avond sprak ik met een echtpaar dat huwelijksproblemen had. Terwijl ik met hen sprak, legde de zuster uit dat ze als meisje de wet had overtreden, waardoor ze in de gevangenis terecht had kunnen komen. Het was dertig jaar geleden gebeurd, en het had geen enkele consequentie meer, maar zij voelde zich nog steeds schuldig. Onmiddellijk kwam dit vers uit de Leer en Verbonden in mijn gedachten waarmee ik deze zuster gerust kon stellen. Het was een geweldig getuigenis dat dagelijkse schriftstudie zo snel tot resultaat had geleid.’

Van de Schriften en de beginselen getuigen

Als u uw Schriften tijdens een gesprek gebruikt, moet u ook uw getuigenis ervan geven. U kunt ook over ervaringen vertellen om aan te geven in hoeverre het beginsel een zegen in uw leven en in het leven van anderen is geweest.

LEIDERS INSTRUEREN LEERKRACHTEN

Als u een leidinggevende functie in de kerk hebt, valt het onder uw verantwoording om de leerkrachten in uw organisatie duidelijk te maken wat hun taken zijn en moet u hen begeleiden in hun pogingen om zich te verbeteren. Soms doet u dat tijdens leidersvergaderingen (zie blz. 152) en bijeenkomsten onderwijsverbetering, en soms gebeurt het onder vier ogen. Door zich goed van deze taak te kwijten kunt u een grote bijdrage aan het onderwijs in de kerk leveren.

Voor instructies inzake de begeleiding van leerkrachten, verwijzen we u naar de afdeling 'Evangelieonderwijs en leiderschap' in het *Handboek kerkbestuur*, blz. 305–306, en naar *Verbetering evangelieonderwijs: leidraad voor leidinggevendenden*, blz. 4–6. Hieronder staan vijf suggesties om in de begeleiding te voorzien waarover in die handboeken wordt gesproken.

Iedere leerkracht oprecht liefhebben

Soms zijn we geneigd om kritiek te leveren, omdat we denken dat anderen zich willen veranderen als wij aangeven wat hun zwakheden zijn. Maar dat is meestal niet het geval. Kritiek leidt meestal tot defensief gedrag en ontmoediging. Leerkrachten zijn veel ontvankelijker voor uw raad als zij uw christelijke liefde voelen en weten dat u hen echt wilt helpen. Een zuster die uiteindelijk een doelmatige begeleidster van leerkrachten is geworden, had dit beginsel al op jonge leeftijd geleerd. Deze ervaring heeft haar kijk op onderwijs voor eeuwig veranderd:

'Ik was pas getrouwd en was in de ZHV verantwoordelijk voor de verbetering van het onderwijs. Ik had dat toen niet in de gaten, maar ik had meer interesse in de taak dan in de leerkracht die ik observeerde. Ik zei iets tegen haar in de trant van: "Dat had

u op die manier moeten doen." Ze zei het niet met zoveel woorden, maar de boodschap was duidelijk: "Doe het dan zelf. Als ik het volgens u niet goed genoeg doe, geef die klas dan zelf les." Ik kwam er toen al snel achter dat ik niet voldoende liefde had. Ik hield niet genoeg van haar. Ik had niet genoeg respect voor haar.'

De goede punten van de leerkracht naar voren brengen

Mensen vinden het fijn om iets te doen waar zij goed in zijn. In tegenstelling tot kritiek, zullen de leerkrachten door uw oprechte complimenten aangemoedigd worden en zich verder verbeteren.

Als u de leerkrachten liefhebt, zullen uw complimenten oprecht zijn. En u zult veel complimenten kunnen geven omdat iedere leerkracht noemenswaardige eigenschappen heeft. Een leerkracht kan een duidelijke stem hebben, een goede gespreksleider zijn of veel kennis van de Schriften en de kerkgeschiedenis hebben. Een andere leerkracht is misschien gestructureerd, en iemand anders heeft een nederig maar sterk getuigenis.

Complimenten moeten wel specifiek zijn. U kunt bijvoorbeeld tegen een leerkracht zeggen: 'Ik vond de plaat van de Heiland die u liet zien een goede aanvulling op de les' of 'Door uw getuigenis aan het eind van de les voelde ik de Geest' of 'Ik vond dat u uitstekend op die moeilijke vraag reageerde'. Specifieke opmerkingen zijn meestal bemoedigender dan algemene opmerkingen omdat eruit blijkt dat u echt geïnteresseerd was.

U zult veel kansen krijgen om goede punten naar voren te brengen. Dat kunt u tijdens bijeenkomsten onderwijsverbetering doen of als u onder vier ogen met de leerkrachten spreekt. (Zie 'Hulp van uw leiders' op blz. 28.) Maar u hoeft niet op dergelijke gelegenheden te wachten. U kunt ook na een les, in de gang, in een briefje of telefonisch complimenten geven. U kunt zelfs een compliment in de klas geven, als dat de leerkracht tenminste niet in verlegenheid brengt.

Het goddelijk potentieel van iedere leerkracht respecteren

Naast de aanwezige vaardigheden van de leerkrachten, moet u ook hun goddelijk potentieel onderkennen. Zij zijn geestkin-

deren van onze hemelse Vader en hebben oneindige mogelijkheden. Met de juiste zorg en hun eigen nederige toewijding kunnen ze hun talenten en vaardigheden verder ontwikkelen.

Leerkrachten de kans geven om hun eigen plan tot verbetering te trekken

Als leerkrachten weten dat u hen liefhebt en hun inspanningen waardeert, zullen zij eerder geneigd zijn om uw hulp in te roepen. Als ze u om raad vragen, laat hen dan hun eigen ontwikkelingsplannen maken. Door deze aanpak wordt het beginsel in ere gehouden dat leerkrachten (en in dit geval leiders) ervoor moeten zorgen dat anderen de verantwoordelijkheid van hun eigen leerproces en groei op zich nemen. (Zie 'Leerlingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun evangeliestudie' op blz. 61–62.) Mensen leren en groeien altijd het meest als ze zelf het initiatief nemen. Leerkrachten kunnen zich beter langzaam aan de hand van hun eigen plannen ontwikkelen, dan dat zij door leiders onder druk worden gezet om zich sneller te ontwikkelen. (Zie 'Een plan voor verbetering van uw onderwijs' op blz. 24–27.)

Nederig, liefdevol en onder leiding van de Geest verbeteringen aanbrenge

Hoewel het over het algemeen het beste is om leerkrachten hun eigen ontwikkelingsplannen te laten maken, is het soms nodig om verbeteringen aan te brengen. Wees aardig en zachtmoedig als u dat doet. Vergeet niet dat u alleen mag bestraffen 'wanneer door de Heilige Geest daartoe gedreven' en dat u daarna altijd een toename in liefde moet betonen (LV 121:43). In het volgende verhaal worden deze belangrijke beginselen toegelicht:

'Als lid van de bisschop was ik verantwoordelijk voor een van de quorums van de Aäronische priesterschap. Toen ik voor het eerst de quorumvergadering bijwoonde, maakte ik me veel zorgen. De adviseur gaf een goede les, maar deed al het goede teniet door te zeggen: "Dat wordt ons dus geleerd, maar dat is niet zoals het werkelijk is." Ik maakte me daar ernstig zorgen over. Zonder kritiek op de adviseur te hebben, gaf ik mijn getuigenis om ervoor te zorgen dat de jongemannen een juist inzicht zouden hebben. Een paar weken later deed hij hetzelfde. Na een goede les plaatste hij vraagtekens bij het belang van absolute gehoorzaamheid aan het beginsel dat hij zojuist had behandeld.

'Na een aantal dagen vroeg ik of ik bij hem langs mocht komen. Ik vastte en bad voordat ik naar hem toe ging. Ik had deze man lief en zorgde ervoor dat ik helemaal geen onvriendelijke gevoelens jegens hem had. Nadat we over de jongemannen in het quorum hadden gesproken, vertelde ik hem dat ik me wat zorgen maakte over een aantal opmerkingen die niet in overeenstemming met het lesboek waren. Ik vertelde hem dat de jongemannen een idealistische leeftijd hadden en goed moesten begrijpen wat de idealen waren zodat ze daarnaar konden streven. Hij kreeg tranen in zijn ogen en hij begon te vertellen over de moeilijkheden die hij in zijn leven had gehad, waardoor hij die dingen in de klas had gezegd. Tijdens dat gesprek ontstond er een hechte band tussen ons. Een paar weken later zei hij in de klas dat hij dingen had gezegd die niet juist waren en dat hij daar zijn excuses voor wilde aanbieden. Ik weet dat door de liefde en de Geest van de Heer deze opmerkelijke verandering in zijn hart tot stand is gekomen. Het is misschien overbodig om te zeggen, maar hij werd een steeds betere leerkracht.'

F

ONDERWIJSMETHODEN

ONDERWIJSMETHODEN

In deze afdeling van *Onderwijzen – geen grotere roeping* worden veel verschillende onderwijsmethoden behandeld. De methoden staan in alfabetische volgorde. U moet de onderwijsmethoden altijd zorgvuldig uitkiezen, met de te behandelen beginselen en de behoeften van de leerlingen in het achterhoofd. Als u onderwijsmethoden uitkiest, bestudeer dan de informatie in ‘Gevarieerd onderwijs’ (blz. 89–90), ‘Geschikte onderwijsmethoden uitkiezen’ (blz. 91) en ‘Effectieve onderwijsmethoden uitkiezen’ (blz. 92).

Methode	Bladzijde	Methode	Bladzijde
Aandachttrekkers	159	Overheadprojectors	167
Aanschouwelijk onderwijs	159	Paneldiscussies	167
Activiteitenbladen	159	Papieren poppetjes	168
Audiovisueel materiaal (videobanden en audiocassettes)	159	Platen	168
Beeldmateriaal	159	Poppen	169
Besprekingen	160	Posten	169
Bord	160	Praktijkgerichte technieken	170
Brainstormen	161	Praktijkgevallen	170
De Schiften – lesgeven uit	161	Presentaties	171
De Schiften – markeren en annoteren	161	Rollenspelen	171
De Schiften – studiebronnen in	161	Spelletjes	172
De Schiften – teksten uit het hoofd leren	161	Spreekkoren	173
De Schiften – voorlezen	161	Tekenen	174
Diorama’s	162	Toepassingen	174
Draaidozen	162	Toneelstukjes	175
Een verhaal zingen	162	Uit het hoofd leren	176
Flanelborden	162	Vergelijkingen en aanschouwelijk onderwijs	176
Gastprekers	163	Verhalen	178
Gebarenversjes	163	Voorbeelden	180
Groepsgesprekjes	164	Voordrachten	181
Kaarten	164	Voorleestoneel	182
Lezingen	164	Vragen	182
Muziek	165	Werkbladen	182
Muzikale vertellingen	167	Witbord	183

AANDACHTTREKKERS

Aandachttrekkers kunnen gebruikt worden om interesse op te wekken en om de aandacht van de leerlingen op het onderwerp van de les te concentreren. Ze moeten kort zijn en als inleiding op een onderwerp gebruikt worden. Ze worden meestal aan het begin van een les gebruikt, maar kunnen ook tijdens de les gebruikt worden om de aandacht van de leerlingen van het ene naar het volgende onderwerp te leiden. In de lesboeken van de kerk staan veel ideeën voor aandachttrekkers.

Zie 'Aan de les beginnen' op blz. 93 en 'De leerlingen bij de les houden' op blz. 71–72, voor ideeën om activiteiten te gebruiken en te ontwikkelen om de aandacht te krijgen.

AANSCHOUWELIJK ONDERWIJS

Zie 'Vergelijkingen en aanschouwelijk onderwijs' op blz. 176–178.

ACTIVITEITENBLADEN

Zie 'Werkbladen' op blz. 182–183.

AUDIOVISUEEL MATERIAAL (VIDEOBANDEN EN AUDIOCASSETTES)

U kunt af en toe videobanden en audiocassettes gebruiken om bepaalde evangeliebeginselen te verduidelijken. Sommig materiaal is voor bepaalde lessen in bepaalde cursussen ontworpen. Ander materiaal kan voor allerlei lessen worden gebruikt. Raadpleeg de meest recente *Catalogus distributiecentrum* voor een lijst met beschikbaar audiovisueel materiaal van de kerk.

Het is in de kerk meestal tegen de wetten van het auteursrecht om audiovisueel materiaal te gebruiken dat niet van de kerk is. Voor richtlijnen betreffende auteursrecht verwijzen we u naar het *Handboek kerkbestuur, boek 2, priesterschap en hulporganisaties*, blz. 322–323.)

Het gebruik van audiovisueel materiaal

1. Bekijk of luister naar de presentatie voordat u die in de klas gebruikt. Let er wel op dat de les erdoor wordt verrijkt.
2. Zorg ervoor dat de presentatie op de juiste plaats begint als u die tijdens de les gebruikt. Over het algemeen moet u korte segmenten gebruiken. Audiovisuele presentaties mogen niet de hele les in beslag nemen.
3. Zet de apparatuur klaar voordat u met de les begint. Zorg ervoor dat alles naar behoren werkt. Zorg er ook voor dat alle aanwezigen de presentatie goed kunnen horen en zien.

Als u de presentatie als onderdeel van de les gebruikt, zorg er dan voor dat het een onderwijsmethode is, geen vermaak. U kunt de leerlingen tijdens een videopresentatie bijvoorbeeld aanmoedigen om op specifieke beginselen of

omstandigheden te letten. Ook kunt u hen de boodschap op een geluidsband laten samenvatten.

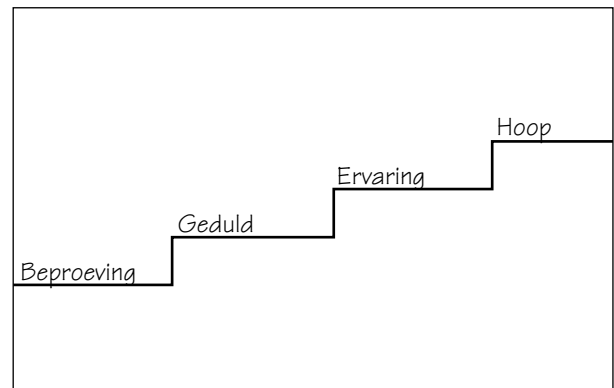
BEELDMATERIAAL (zie ook PLATEN)

We leren door middel van al onze zintuigen. In klasverband neigen we nogal sterk naar het gesproken woord. Maar leerkrachten die graag willen dat de leerlingen alles goed begrijpen, zullen ook van beeldmateriaal gebruik maken. De meeste mensen zullen iets beter leren en onthouden als u platen, landkaarten, woordstroken of andere visuele hulpmiddelen gebruikt.

Uit de volgende voorbeelden blijkt wat u met beeldmateriaal kunt bereiken.

Verhoudingen tussen ideeën, mensen en plaatsen verduidelijken

Een leerkracht in de zustershulpvereniging wilde ervoor zorgen dat de zusters door Romeinen 5:3–4 de relatie tussen beproevingen en hoop beter zouden begrijpen. Ze tekende een eenvoudig diagram:

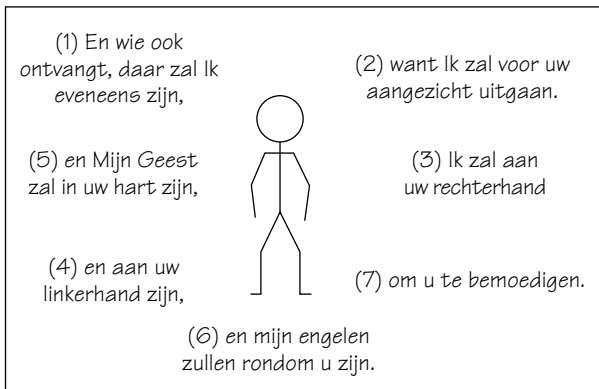
Vervolgens liet ze de zusters bespreken in hoeverre geduld uit beproeving voortkomt, door hen voorbeelden uit hun eigen leven te laten vertellen. Toen de zusters het eenvoudige diagram verder bespraken, ontdekten ze hoe belangrijk beproeving, geduld, ervaring en hoop in hun leven waren.

Een zondagsschoolklas bestudeerde het verhaal van de weg naar Emmaüs (zie Lucas 24:1–35). De leerkracht gebruikte een landkaart om de leerlingen de afstand tussen Jeruzalem en Emmaüs duidelijk te maken. Hij liet hun ook een kaart van hun eigen stad zien met een soortgelijke afstand tussen twee bekende plaatsen. Hierdoor begrepen de leerlingen hoe lang het ongeveer zou duren om die afstand te lopen, waardoor zij beter inzagen wat er tijdens het gesprek tussen de discipelen en Jezus plaatsvond.

Emoties overbrengen en geestelijke geruststelling verschaffen

Een leerkracht gebruikte het bord om Leer en Verbonden 84:88 aan een groep zendingen duidelijk te maken. Hij wilde dat de zendingen zouden voelen

dat de invloed van de Heer hen zou kunnen omringen. Hij schreef iedere zin van die tekst als volgt op:

Door deze eenvoudige rangschikking van de woorden werden de zendingen in staat gesteld om de diepzinnige belofte van de Heer te voelen. Er volgde een interessante bespreking toen de leerlingen werden uitgenodigd om hun angsten ten opzichte van zendingswerk en hun vertrouwen in de belofte van de Heer kenbaar te maken.

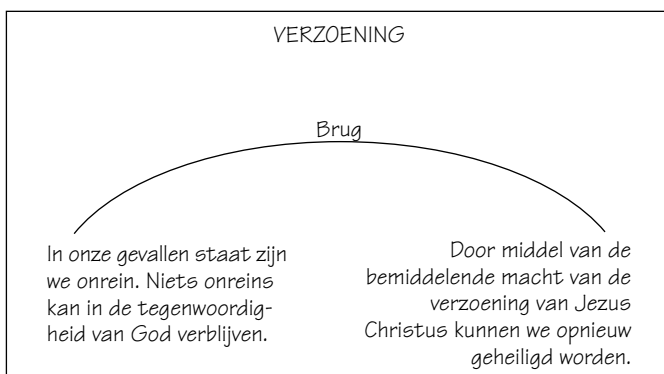
Leerlingen de volgorde laten begrijpen

Door beeldmateriaal kunnen de leerlingen de volgorde van bepaalde gebeurtenissen beter begrijpen. Door middel van tijdlijnen kunnen de leerlingen bijvoorbeeld de volgorde van de gebeurtenissen leren begrijpen in verhalen over de zending van Christus, de zendingsreizen van Paulus of de geschiedenis van de kerk.

Leerlingen beginselen laten begrijpen

Als leerlingen zich de volgorde in de Schriften kunnen voorstellen, kunnen ze vaak ook de beginselen beter begrijpen. De meeste leden van de kerk hebben het heilsplan met behulp van beeldmateriaal leren kennen. Een diagram met het voorsterfelijk bestaan, het leven op aarde, het leven na de dood, het oordeel, en de drie koninkrijken van heerlijkheid is een nuttig hulpmiddel om de volgorde van het plan goed te begrijpen.

Door middel van beeldmateriaal kunnen de leerlingen niet-tastbare beginselen beter begrijpen. U kunt bijvoorbeeld de bemiddelende macht van Christus' verzoening aan de hand van de volgende illustratie uitleggen:

De leerlingen helpen onthouden

Een les over het helpen van de armen en behoeftigen kan verrijkt worden door een plaat van Christus en de rijke jongeling te laten zien. Op deze plaat richt de Heiland de aandacht van de jongeman naar de behoeftigen. Hij zei: 'Ga heen, verkoop al wat gij hebt en geef het aan de armen, en gij zult een schat in de hemel hebben, en kom hier, volg Mij' (Marcus 10:21). Door deze plaat kunnen de leerlingen beter onthouden dat zij voor de armen en behoeftigen moeten zorgen.

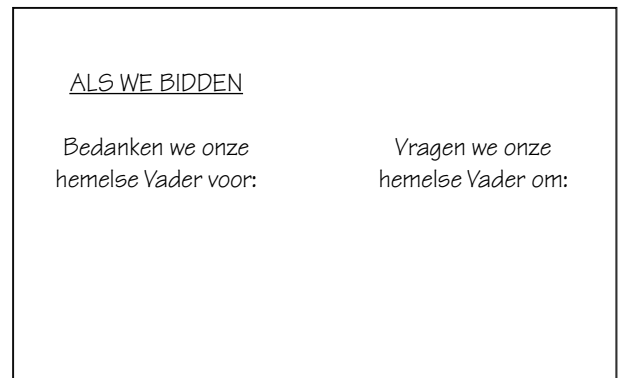
BESPREKINGEN

Zie 'Besprekingen leiden' op blz. 63–65.

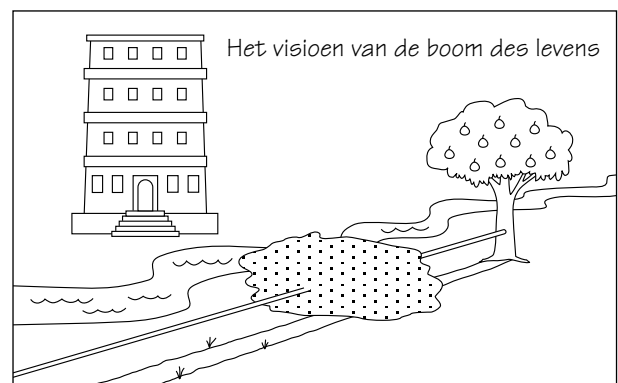
BORD

Het bord is een van de eenvoudigste en meest beschikbare onderwijsmethoden. U kunt het bord gebruiken om:

- Nadruk op belangrijke feiten of ideeën te leggen en ervoor te zorgen dat de leerlingen ze onthouden.
- De ideeën van de leerlingen op te schrijven.
- Besprekingen te leiden door de vragen en de antwoorden van de leerlingen op te schrijven. Bijvoorbeeld:

- Bepaalde ideeën of verhalen te verduidelijken door ze eenvoudiger weer te geven. Bijvoorbeeld:

- Bepaalde schema's en opsommingen te noteren waardoor de leerlingen de bespreking beter kunnen volgen.

- Opdrachten of teksten van deze of de volgende les op te schrijven.

Richtlijnen voor het gebruik van het bord

Aan de hand van de volgende richtlijnen kunt u het bord doelmatig gebruiken. Deze richtlijnen zijn ook van toepassing op het gebruik van overheadprojectors en witborden.

- Bedenk en oefen wat u wilt opschrijven, en besluit hoe u de informatie of tekeningen wilt organiseren. Oefen de illustraties die u op het bord wilt tekenen.
- Als u een schema, een opsomming of een illustratie op het bord wilt zetten, kunt u dat voor de les doen en er een blad voor hangen. Tijdens de les hoeft u dan alleen het blad te verwijderen.
- Schrijf duidelijk en groot genoeg zodat iedereen het kan zien. Zorg ervoor dat het materiaal netjes en gemakkelijk leesbaar is. Schrijf alleen de belangrijke woorden en gezegden op.
- Gebruik eenvoudige poppetjes en figuren om bepaalde verhalen en beginselen te illustreren. Als u de poppetjes en de figuren eenvoudig houdt, zullen ze de aandacht niet van de les afleiden.
- Houd de aandacht van de leerlingen bij de les door te blijven praten als u iets op het bord schrijft.
- Besteed niet teveel tijd bij het bord. Daardoor kunnen de leerlingen van de les afgeleid worden.
- Verontschuldigt u niet voor uw spelling, uw handschrift of uw gebrek aan artistiek talent. Als u zich gaat verontschuldigen, wordt de aandacht op dat aspect van uw vaardigheid gevestigd. Als u niet graag op het bord schrijft, laat iemand anders dat dan voor u doen.
- Laat af en toe iemand anders iets op het bord schrijven, zodat u oogcontact met de leerlingen kunt houden. Zorg ervoor dat die persoon begrijpt wat u op het bord geschreven wilt hebben en waar.

BRAINSTORMEN

De leerkracht stelt een bepaalde vraag of een situatie voor en de leerlingen krijgen een korte periode de tijd om mogelijke ideeën of oplossingen aan te dragen.

Voorbeelden van brainstormen

U kunt brainstormen om een bepaalde behoefte in het gezin, het quorum of de klas te bespreken. U kunt de leerlingen bijvoorbeeld een dienstbetoonproject laten organiseren, vragen hoe zij minder-actieve leden voor een activiteit willen uitnodigen, of ideeën laten opperen om het huisonderwijs te verbeteren.

U kunt ook brainstormen om ideeën over een bepaald onderwerp uit de les te stimuleren. U kunt de leerlingen bijvoorbeeld vragen om binnen een aantal minuten zoveel

mogelijk zegeningen op te schrijven die zij door middel van het priesterschap hebben ontvangen, of wat zij kunnen doen om als lid van de kerk een goed voorbeeld te zijn.

Leidinggeven aan brainstormen

1. Leg uit wat brainstormen betekent. Vertel de leerlingen dat zij binnen een korte tijd zoveel mogelijk ideeën kunnen aanvoeren. Zorg ervoor dat zij begrijpen dat u hun ideeën niet zult bekritisieren of belachelijk maken. Ook moet u hen duidelijk maken dat zij elkaar niet mogen bekritisieren of uitlachen. U moet hen er misschien aan herinneren dat ze eerbiedig in woord en daad moeten zijn.
2. Leg een specifieke vraag of situatie voor. Zorg ervoor dat de leerlingen weten hoeveel tijd zij beschikbaar hebben.
3. Laat de leerlingen vrijelijk hun ideeën geven. Als ze aarzelend tegenover brainstormen staan, kunt u eerst zelf een aantal ideeën opperen. Probeer personen die aarzelen er zoveel mogelijk bij te betrekken.
4. Noteer de ideeën van de leerlingen op het bord of op een blaadje, of laat iemand anders dat doen.
5. Als de beschikbare tijd voorbij is, bespreek dan de ideeën van de leerlingen. Moedig hen aan om hun ideeën te verduidelijken, en bespreek in hoeverre ze op de les betrekking hebben. Als de activiteit tot doel had om een bepaalde beslissing te nemen, zoals het organiseren van een dienstbetoonproject of het uitnodigen van minder-actieve leden, help hen dan bij het uitkiezen van de meest geschikte suggestie. Help hen vervolgens bij het uitvoeren van die suggestie.
6. Als ze ideeën opperen die wel oprecht zijn, maar op valse leerstellingen zijn gebaseerd, neem dan de tijd om die ideeën tijdens de les vriendelijk te corrigeren.

DE SCHRIFTEN, LESGEVEN UIT

Zie 'Uit de Schriften onderwijzen' op blz. 54–59.

DE SCHRIFTEN, MARKEREN EN ANNOTEREN

Zie de bladzijden 58–59.

DE SCHRIFTEN, STUDIEBRONNEN IN

Zie de bladzijden 56–58.

DE SCHRIFTEN, TEKSTEN UIT HET HOOFD LEREN

Zie 'Uit het hoofd leren' op blz. 176.

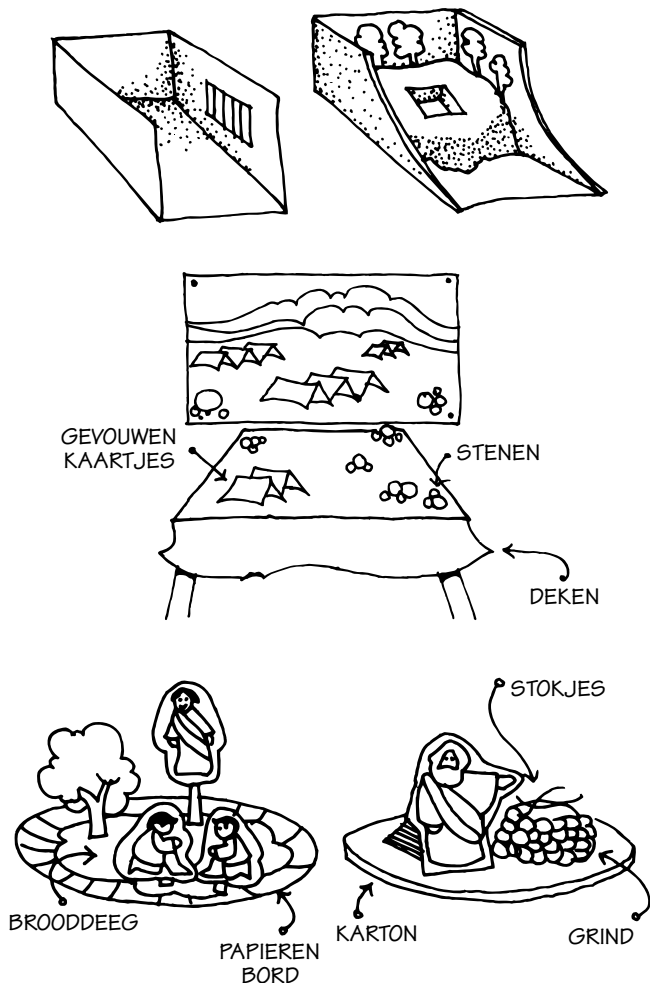
DE SCHRIFTEN, VOORLEZEN

Zie bladzijde 56.

DIORAMA'S (zie ook PAPIEREN POPPETJES)

Diorama's zijn kleine taferelen met poppetjes. Eenvoudige diorama's en poppetjes kunnen verhalen interessant voor kinderen maken.

Voorbeelden van diorama's en poppetjes

U kunt tijdens de les met de leerlingen diorama's en poppetjes maken, of u kunt hen poppetjes laten meenemen voor diorama's die u zelf al hebt gemaakt.

Recept voor brooddeeg

- 1 kop zout
- 4 koppen bloem
- 1 eetlepel olie
- Een halve liter water
- Kleurstof (naar keuze)

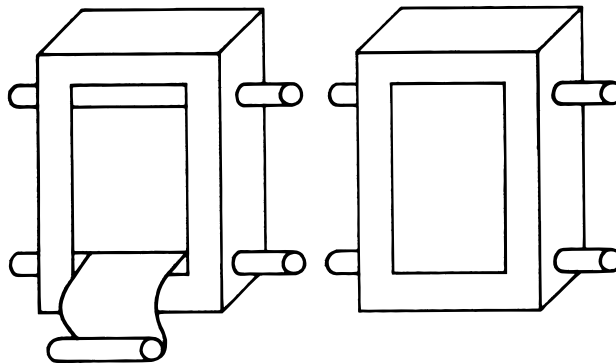
Vermeng het zout en de bloem. Vermeng in een andere schaal de olie, het water en eventueel de kleurstof. Vermeng de olie en het water met het mengsel van bloem en zout. Kneed het geheel tot een deegbal. Stop het deeg in een afsluitbare bak of plastic zak om het zacht te houden.

Diorama's van dozen en borden kunnen voor meerdere verhalen gebruikt worden.

DRAAIDOZEN

Zoals hieronder staat aangegeven is een draaidoos een doos die gebruikt wordt om plaatjes te laten zien die op een rol aan elkaar zijn bevestigd. Deze onderwijsmethode is voor kinderen een leuke manier om plaatjes te kijken, vooral als ze zelf de plaatjes hebben getekend.

Draaidozen kunnen gebruikt worden om verschillende aspecten van een evangeliebeginsel te belichten, zoals de verschillende manieren waarop we de sabbat kunnen heiligen. Ze kunnen ook gebruikt worden om een verhaal uit de Schriften of de kerkgeschiedenis te vertellen.

Een draaidoos maken

1. Knip een opening in een grote kartonnen doos. Door de opening moet steeds één plaatje tegelijk te zien zijn.
2. Neem twee staafjes die 15 centimeter langer dan de breedte van de doos zijn. U kunt er bijvoorbeeld de kartonnen binnenkant van een keukenrol of een stuk van de bezemsteel voor gebruiken.
3. Maak voor de staafjes twee gaten aan iedere kant van de doos, zoals in het voorbeeld.
4. Duw de staafjes door de gaten.
5. Geef ieder kind een blad en kleurpotloden of -krijtjes. Laat ieder kind een ander aspect van een evangeliebeginsel of een ander onderdeel van een verhaal tekenen. Als de platen getekend zijn, plak de platen dan in de juiste volgorde aan elkaar en maak er een enkele rol van. U kunt de kinderen ook op verschillende gedeelten van een lange rol papier laten tekenen.
6. Maak de uiteinden van de rol aan de staafjes vast.

Kinderen kunnen kleine dozen, potloden en lange stroken papier gebruiken om hun eigen draaidoos te maken.

EEN VERHAAL ZINGEN

Zie 'Muzikale vertellingen' op blz. 167.

FLANELBORDEN

Een flanelbord is een draagbaar bord waarop plaatjes kunnen worden geplakt, meestal om een verhaal te vertellen. Vooral kinderen vinden dit hulpmiddel erg leuk.

Als u een flanelbord gebruikt, kunt u de leerlingen vragen om de plaatjes op te hangen. Nadat u het flanelbord hebt gebruikt om een verhaal te vertellen, kunt u de kinderen het verhaal aan de hand van de plaatjes opnieuw laten vertellen.

Een flanelbord maken

Werkwijze:

1. Neem een stuk stevig karton, dun spaanplaat of soortgelijk materiaal.
2. Neem een stuk stevig, gekleurd flanel, vilt, geruwd nylon of jute dat aan alle kanten vijf centimeter groter dan het bord is.
3. Leg de lap stof met de buitenzijde naar beneden neer. Leg het bord in het midden van de stof. Sla de randen om het bord heen en maak die aan de achterkant van het bord vast.

Flanelbordplaatjes maken

Uw eigen flanelbordplaatjes maken:

1. Maak een tekening, of trek iets uit de *Liahona*, een lesboek of een andere bron over.
2. Knip de tekening uit.
3. Plak het plaatje op stevig papier.
4. Maak een stukje flanel, schuurpapier of ander ruw materiaal aan de achterkant van het stevige papier vast. Daardoor zal het plaatje aan het flanelbord blijven hangen.

Plaatjes [de zogenaamde Visual Aids Cutouts set] voor flanelborden kunnen bij het distributiecentrum worden besteld.

GASTSPREKERS

Af en toe kunt u een gast uitnodigen om tijdens de les iets te vertellen. Een Aäronische-priesterschapsadviseur kan bijvoorbeeld een teruggekeerde zendeling uitnodigen om iets over de voorbereiding op een zending te vertellen.

Met een gastspreker werken

U moet de bisschop om toestemming vragen voordat u een gastspreker uit een andere wijk uitnodigt. (Zie *Handboek kerkbestuur, boek 2: priesterschap en hulporganisaties* [1998], blz. 325.) Als u toestemming van de bisschop hebt gekregen, volg dan deze stappen:

1. Nodig de gastspreker van tevoren uit. Vertel hem of haar het onderwerp van de les, de leeftijdsgroep van de leerlingen in de klas, wat de leerlingen van de voordracht moeten leren en de beschikbare tijd. Geef de spreker een kopie van de les uit het lesboek.
2. Als u van plan bent om de gast vragen te stellen, maak dan een lijstje met de vragen die u gaat stellen. Geef de vragen van tevoren aan de gast.
3. Stel de gast aan de leerlingen voor.

GEBARENVERSJES

Kleine kinderen houden van gedichtjes en liedjes met eenvoudige bewegingen. Deze gedichtjes en liedjes worden vaak gebarenversjes genoemd. U kunt gebarenversjes gebruiken om de kinderen evangeliebeginselen te leren. U kunt ze ook gebruiken om de kinderen aan het begin van de les welkom te heten, op het gebed of op de deelname aan de les voor te bereiden.

Het is nuttig om een aantal gebarenversjes bij de hand te hebben als u het tempo van de les wilt veranderen of de kinderen bij een activiteit wilt betrekken.

Ideeën voor gebarenversjes en –liedjes kunt u in *Kinderliedjes*, sommige jeugdwerklesboeken en soms in de *Liahona* vinden. U kunt ook zelf gebarenversjes bedenken door eenvoudige bewegingen aan een gedichtje of liedje toe te voegen.

Voorbeeld van een gebarenversje

Het volgende gebarenversje kan gebruikt worden om kinderen vriendelijkheid voor anderen bij te brengen. Het is het jeugdwerkliedje 'Jezus zegt: wees altijd lief' (*Kinderliedjes*, blz. 39).

Jezus zegt: wees altijd lief, [*Leg handen op je hart*]
vriendelijk en trouw; [*Glimlach*]
als je lief voor and'ren bent, [*Geef het kind naast je een hand*]
houden zij van jou. [*Knuffel jezelf*]
De wereld is zo groot en zo rond,
[*maak met de armen een grote cirkel*]
met groenten en vruchten, zo heerlijk gezond. [*beweeg de vlakke hand naast de wang heen een weer voor het gebaar 'lekker'*]
Sterren beschijnen de donk're nacht.
[*vingers hoog in de lucht buigen en strekken*]
Overdag schijnt de zon warm en zacht.
[*maak met de armen een grote cirkel*]
God maakte blauw en groen en rood. [*wijs die kleuren aan in de kleren van de kinderen*]
Hij houdt van ons, van klein en groot.
[*omarm uzelf; houd u hand eerst laag en dan hoog boven de grond*]

Kinderen een gebarenversje leren

Voordat u kinderen een gebarenversje leert, moet u de woorden en de bewegingen zelf uit het hoofd kennen. Als u kinderen een gebarenversje wilt leren:

1. Zeg dan de woorden voor en laat de bewegingen zien. Doe het langzaam en overdrijf de bewegingen. Daardoor zullen de kinderen de woorden en de bewegingen beter begrijpen.
2. Moedig de kinderen aan om met u mee te doen.
3. Als de kinderen het leuk vinden, kunt u het gebarenversje herhalen. Als ze rusteloos worden, kunt u het verkorten. Als het gebarenversje lang is, kunt u de

kinderen alleen de bewegingen leren en zelf de woorden opzeggen.

Ook kunt u af en toe platen bij een gebarenversje gebruiken. Daar kunt u de *Evangelieplaten*, platen uit lesboeken van de kerk en de *Liahona* voor gebruiken. Ook kunt u de Primary Visual Aids Cutouts set gebruiken (bij het distributiecentrum te bestellen).

Sommige kinderen willen niet meedoen, maar vinden het wel leuk om naar de anderen te kijken. Als ze eraan toe zijn, gaan ze vanzelf meedoen.

GROEPSGESPREKJES

Groepsgesprekjes zijn activiteiten waarbij de leerlingen in groepjes worden verdeeld. De groepjes praten over bepaalde onderwerpen en presenteren hun ideeën aan de hele klas. U kunt een groepsgesprekje gebruiken om veel mensen in de gelegenheid te stellen aan de les deel te nemen. Personen die gewoonlijk aarzelen om deel te nemen, zijn in een kleinere groep misschien wel in staat om hun mening te geven. Hierdoor zullen ze leren dat hun ideeën belangrijk voor anderen zijn.

Soms kunnen de groepjes hun ideeën door middel van posters, schema's of tekeningen duidelijk maken. U kunt hun bijvoorbeeld vragen om een tekening van de verschillende aspecten van een verhaal uit de Schriften te maken, of van bepaalde dingen waar zij dankbaar voor zijn.

Voorbeeld van een groepsgesprekje

Tijdens een les over de voorbereiding op een voltijdzending kan de leerkracht van het ouderlingenquorum de quorumleden in vijf groepjes verdelen en iedere groep een van de volgende vragen laten behandelen:

- Hoe kan een jongeman zich op een voltijdzending voorbereiden?
- Wat kan een vader doen om zijn zoon op een voltijdzending voor te bereiden?
- Wat kunnen de huisonderwijzers doen om jongemannen op een voltijdzending voor te bereiden?
- Wat kunnen Aäronische-priesterschapsadviseurs doen om jongemannen op een voltijdzending voor te bereiden?
- Wat kunnen volwassenen doen om zich op een voltijdzending voor te bereiden?

U kunt dit voorbeeld ook gebruiken om andere onderwerpen te behandelen.

Een groepsgesprekje leiden

Aan de hand van de volgende stappen kunt u een groepsgesprekje leiden. Als u een groepsgesprekje wilt houden, overweeg dan hoe lang de verschillende stappen zullen duren. Zorg ervoor dat de bespreking niet teveel tijd in beslag neemt.

1. Verdeel de klas in groepjes van minimaal drie mensen. (Of u kunt iedere leerling vragen om met de persoon

naast hem of haar een korte bespreking te houden. Als u voor deze aanpak kiest, moet u de stappen 2 tot en met 6 aanpassen.)

2. Kies voor iedere groep een woordvoerder, of laat de groepen hun eigen woordvoerder kiezen. Kies ook voor iedere groep een schrijver. Geef iedere schrijver een blad en een pen of potlood. De schrijver noteert alle reacties tijdens de bespreking. De woordvoerders leiden de bespreking en brengen later verslag aan de hele klas uit. (Als u de groepen tekeningen wilt laten maken, zorg er dan voor dat iedere groep het benodigde materiaal heeft, zoals papier, potlood en kleurpotloden.)
3. Geef iedere groep een onderwerp dat met de les te maken heeft. U kunt iedere groep hetzelfde onderwerp laten bespreken, of u kunt iedere groep een ander onderwerp geven. Het is misschien handig om iedere groep een blad met het onderwerp te geven.
4. Geef de groepen een vaste tijd om hun onderwerpen te bespreken. Zorg ervoor dat ze zich op het onderwerp blijven concentreren. Waarschuw hen een of twee minuten voordat de tijd voorbij is.
5. Nodig iedere woordvoerder uit om de ideeën van de groep te presenteren. (Als alle groepen hetzelfde onderwerp hebben besproken, laat de woordvoerders dan om de beurt één idee presenteren. Anders kunnen de eerste groepen veel bespreken en de andere groepen nog maar weinig.)
6. Vat de presentaties samen. Zorg ervoor dat het onderwerp voldoende behandeld is. Zorg ervoor dat de leerlingen begrijpen wat hun besprekingen met de te behandelen evangeliebeginselen te maken hebben.

KAARTEN

U kunt kaarten in verschillende lesboeken, in de *Liahona* en in de mediatheek vinden.

Het gebruik van kaarten

U kunt de kaarten als volgt gebruiken:

- U kunt de leerlingen steden laten opzoeken die in het verslag van de Schriften en in de kerkgeschiedenis genoemd worden.
- U kunt eenvoudige kaarten op het bord tekenen.
- U kunt interessante gebieden opzoeken, zoals landen waar de voltijdzendingen werkzaam zijn of steden waar tempels zijn gebouwd.

LEZINGEN

Het is soms verstandig om bepaalde beginselen of historische gebeurtenissen gewoon uit te leggen zonder er een bespreking of een andere leerzame activiteit aan te wijden. Lezingen kunnen uiterst doelmatig zijn als ze op het juiste tijdstip worden gehouden, als u bijvoorbeeld in een korte tijd veel materiaal moet behandelen, informatie moet

verstrekken die nieuw voor de leerlingen is, of als u een les moet samenvatten.

Een lezing houden

Een lezing is meestal doelmatiger met oudere dan met jongere leerlingen, want die kunnen misschien niet goed stilzitten als er van ze verwacht wordt dat ze alleen maar luisteren. Zelfs voor volwassenen kan een lezing saai zijn als deze niet goed wordt gehouden. Aan de hand van de volgende richtlijnen kunt u doelmatige lezingen houden:

- Bestudeer de les goed zodat u het materiaal niet woord voor woord hoeft voor te lezen. Hierdoor kunt u oogcontact met de leerlingen blijven houden.
- Gebruik visuele hulpmiddelen zoals platen, posters, schema's, kaarten, het bord of transparanten. Door dergelijk materiaal kan de interesse worden vergroot en kan de aandacht bij de les worden gehouden.
- Leg het verband tussen de lezing en het dagelijks leven zodat de leerlingen de beginselen kunnen toepassen.
- Pas uw woordgebruik aan de leerlingen aan.
- Varieer uw intonatie en spreesnelheid, en benadruk belangrijke punten.
- Laat waar mogelijk ruimte voor vragen en discussie over het onderwerp. Hoewel u door middel van een lezing meer lesstof kunt behandelen, moet u de leerlingen tijdens de meeste lessen wel bij de les betrekken.

MUZIEK

Het Eerste Presidium heeft gezegd:

'Gewijde muziek is een onderdeel van onze bijeenkomsten. De lofzangen zorgen voor een sfeer waarin de Geest van de Heer aanwezig kan zijn, roepen een gevoel van eerbied op, scheppen een band onder de leden en zijn een middel om de Heer te loven.

'De beste redevoeringen worden soms gehouden in de vorm van een lofzang. Lofzangen zetten ons aan tot bekering en goede werken, sterken ons getuigenis en ons geloof, troosten de treurende en de ontmoedigde, en motiveren ons om tot het einde toe te volharden.' (*Lofzangen*, blz. VII.)

Lofzangen kunnen een inspiratie en een troost in ons leven zijn als we ze uit het hoofd leren en ze ons in tijd van nood kunnen herinneren.

Ouderling Dallin H. Oaks heeft alle leden aangemoedigd om zichzelf en anderen vaker door middel van de lofzangen te sterken:

'Ik vraag me af of wij wel voldoende gebruik maken van dit heilige middel in onze diensten, in onze vergaderingen, in onze klassen en in ons gezin. (...)

'Wij moeten meer gebruik maken van onze lofzangen om onszelf in harmonie te brengen met de Geest van de Heer, om één te worden, en om [in] onze leer te onderwijzen en zelf eigen te maken. Wij moeten beter gebruik maken van onze lofzangen bij het zendingswerk, in de

evangelieklassen, in quorumvergaderingen, op de gezinsavond en bij het huisonderwijs.' (*De Ster*, januari 1995, blz. 8, 11.)

Lessen met muziek verrijken

U kunt muziek op verschillende manieren gebruiken om uw lessen te verrijken en de Geest uit te nodigen. Hieronder staan een aantal voorbeelden.

Een evangeliebeginsel behandelen of herhalen

Aan de hand van de meeste lofzangen kunt u evangeliebeginselen behandelen of herhalen.

Als u een lofzang gebruikt om een beginsel te bespreken, kunt u de leerlingen vragen stellen waardoor zij over de boodschap van de lofzang gaan nadenken en erover willen praten. Voordat u de leerlingen bijvoorbeeld 'Wees gehoorzaam aan de geboden' (lofzang 197, *Kinderliedjes*, blz. 68) laat zingen, kunt u vragen: 'Waarom krijgen we een gevoel van veiligheid en vrede als we de geboden onderhouden?' U kunt 'Lang geleden in de hemel' (*Kinderliedjes*, blz. 144) gebruiken om met de kinderen het heilsplan te bespreken. U kunt 'O, vast als een rotssteen' (lofzang 53) gebruiken om de leerlingen duidelijk te maken dat de Heiland ons in moeilijke tijden bijstaat. Om over de troost te praten die we kunnen ontvangen als iemand overlijdt, kunt u 'Waar is een toevluchtsoord' (lofzang 88) gebruiken.

Na het behandelen van een evangeliebeginsel kunt u de leerlingen vragen: 'Door welke lofzang kunnen we dit beginsel het beste onthouden?' Zing vervolgens een van de genoemde lofzangen. Met kinderen zingt u misschien een lied en vraagt dan in hoeverre het lied op de les van toepassing is. U kunt het lied samen met hen zingen.

Inzicht in de Schriften

Bij iedere lofzang staan tekstverwijzingen, die geïndexeerd zijn (zie *Lofzangen*, blz. 249–252). Bij de meeste liedjes in *Kinderliedjes* staan ook tekstverwijzingen. U kunt die verwijzingen gebruiken om liederen te vinden die goed bij een bepaalde les passen. Als u bijvoorbeeld Johannes 13:34–35 behandelt, kunt u de leerlingen bijvoorbeeld 'Houd van elkander' (lofzang 99; *Kinderliedjes*, blz. 74) laten zingen.

Het getuigenis van de leerlingen opbouwen

Als de leerlingen lofzangen en andere kerkliederen zingen, kan de Geest van de waarheid van de behandelde beginselen getuigen. Sommige liederen zijn zelf al een getuigenis. Als ze gezongen worden geven de leden in feite gezamenlijk hun getuigenis. Voorbeelden hiervan zijn: 'Ik weet dat mijn Verlosser leeft' (lofzang 92); 'Ik ben een kind van God' (lofzang 195; *Kinderliedjes*, blz. 2); 'Wij danken U, Heer, voor profeten' (lofzang 17); en 'Is Jezus werk'lijk opgestaan?' (*Kinderliedjes*, blz. 45).

President Gordon B. Hinckley heeft uitgelegd in hoeverre zijn getuigenis van de profeet Joseph Smith door muziek is gesterkt:

‘Toen ik jaren geleden op twaalfjarige leeftijd tot diaken was geordend, nam mijn vader, die ringpresident was, mij mee naar mijn eerste priesterschapsvergadering van de ring. (...) Samen verhieven deze broeders hun luide stem. Sommigen hadden een Europees accent, uit het land waar zij als bekeerling vandaan waren gekomen. Maar ze zongen gezamenlijk deze woorden vol overtuiging en getuigenis:

*‘Ere de man tot wie sprak weer Jehova,
die tot profeet werd gezalft door de Heer.
Hij was d’ ontsluitder laatste bedeling,
eens geven volken en vorsten Hem eer.*

[“Ere de man”, lofzang 24.]

‘Ze zongen over de profeet Joseph Smith, en ik kreeg een sterk gevoel van liefde en geloof ten opzichte van de machtige profeet van deze bedeling. Als kind had ik thuis en tijdens bijeenkomsten en klassen in onze wijk veel over hem gehoord. Maar mijn ervaring in die priesterschapsvergadering van de ring was anders. Ik wist toen door de macht van de Heilige Geest dat Joseph Smith werkelijk een profeet van God was.’ (‘Praise to the Man’, *Ensign*, augustus 1983, blz. 2.)

Een les afsluiten en de leerlingen aanmoedigen om een evangeliebeginsel in hun leven toe te passen

Tijdens het slot van een les kan een lofzang of een lied het behandelde beginsel samenvatten en een motiverende boodschap overbrengen. Aan het eind van een les over het onderhouden van de geboden kunt u met de leerlingen ‘Kies toch goed’ (lofzang 162), ‘Wees gehoorzaam aan de geboden’ (lofzang 197; *Kinderliedjes*, blz. 68), ‘Strijd voor het recht’ (lofzang 161; *Kinderliedjes*, blz. 80), of ‘Nefi’s moed’ (*Kinderliedjes*, blz. 64) zingen.

Eerbiedige gevoelens ontwikkelen

U kunt thuis lofzangen en andere liederen zingen, tijdens de gezinsavond, de gezinsraad en tijdens andere gelegenheden om eerbiedige gevoelens te ontwikkelen en de evangeliestudie thuis te bevorderen. In de kerk kunt u muziek afspelen of iemand piano laten spelen als de leerlingen de klas binnenkomen. Hierdoor wordt een eerbiedige sfeer geschapen en de leerlingen worden op de les voorbereid.

U kunt ook zachte achtergrondmuziek laten horen als u een verhaal vertelt of als de kinderen een tekening over de les maken. Ook kunt u iemand een lied laten zingen, zoals ‘Al de verhalen van Jezus’ (*Kinderliedjes*, blz. 36), terwijl de leerlingen naar de platen van de verhalen uit de Schriften kijken.

Geschikte muziek uitkiezen

Als u muziek wilt uitkiezen, zoek dan in de index van *Lofzangen* of *Kinderliedjes* liederen uit die met het onderwerp van de les te maken hebben. In de *Catalogus distributiecentrum* staan bandjes en CD’s met opnamen van lofzangen, jeugdwerklidjes en andere kerkmuziek.

Als u muziek gebruikt die niet in publicaties van de kerk voorkomt, zorg er dan voor dat die muziek in overeenstemming met de normen van de kerk is. De voorzitter van het muziekcomité van de wijk of de wijkdirigent kunnen u helpen bij het uitzoeken van de juiste muziek.

Als u van plan bent om een lied te zingen of te leiden, zorg er dan voor dat u de woorden goed kent, zodat u uw aandacht op de leerlingen kunt vestigen en niet naar de muziek hoeft te kijken.

Ideeën voor het leiden van de muziek

Bestudeer de afdelingen ‘Gebruik van het zangboek’ in *Lofzangen* (blz. 241–248), en ‘Gebruik van het liedjesboek’ in *Kinderliedjes* (blz. 149–151). Leer de standaard maatslagfiguren voor de liederen. Overweeg ook de volgende suggesties:

- Als u een lofzang of een lied dirigeert, gebruik dan uw handen om de maat en het tempo van het lied aan te geven. Om de toonhoogte aan te geven, kunt u uw hand in horizontale stand houden en tijdens het zingen hoger houden voor hogere tonen en lager voor lagere tonen. Als u dat doet, kunt u uw hand ook sneller of langzamer bewegen om het juiste tempo aan te geven. U kunt het patroon van de melodie van het lied ook op het bord schrijven. Het patroon van de melodie van ‘Ik ben een kind van God’ (lofzang 195; *Kinderliedjes*, blz. 2) zou er als volgt uitzien:

— — — — —
— — — — —
— — — — —
Ik ben een kind van God

- U kunt ook met eenvoudige gebaren de woorden van het lied uitbeelden.
Als u hulp nodig hebt, neem dan contact op met de wijkdirigent.

Het gebruik van muziek om kinderen les te geven

De meeste kinderen doen graag aan muzikale activiteiten mee. Door het ritme van de muziek kunnen de kinderen de boodschap van de woorden die ze zingen onthouden. Door muziek kan hun begrip van de evangeliebeginselen worden vergroot en kan hun getuigenis worden versterkt. U kunt ook muziek gebruiken om de kinderen welkom te heten, hen op het gebed voor te bereiden, hun aandacht op de les te vestigen of hen na een activiteit te kalmeren.

Muziek kan het tempo van een les veranderen en de kinderen in staat stellen om hun extra energie te gebruiken.

In veel lessen staan aanbevolen liederen die het te behandelen beginsel bekrachtigen. Kijk in de index van *Kinderliedjes* voor andere geschikte liedjes.

U hoeft geen musicus te zijn om muziek in uw lessen te gebruiken. Als u goed bent voorbereid en van zingen

houdt, zullen de kinderen van de muziek genieten en iets leren. Hieronder staat een aantal suggesties om muziek tijdens het lesgeven aan kinderen te gebruiken. Voor aanvullende suggesties kunt u *Kinderliedjes* (blz. 300–304) gebruiken.

In het volgende voorbeeld staat hoe een leerkracht het lied 'Ik kijk graag naar de tempel' tijdens een les over tempels kan gebruiken:

Ik ken een heel mooi lied over tempels. Als we het lied zingen, luister dan goed naar wat we doen als we naar de tempel gaan.

Heb je ontdekt waarom we naar de tempel gaan? (Antwoorden kunnen omvatten dat we naar de tempel gaan om de invloed van de Heilige Geest en liefde te voelen, verbonden met onze hemelse Vader te sluiten, gehoorzaamheid te beloven en als gezin verzegeld te worden.)

Laten we het lied nog een keer zingen. Luister deze keer of je kunt ontdekken wiens huis de tempel is.

Hebben jullie ontdekt van wie de tempel is? (De tempel is het huis van God.)

Blijf dergelijke vragen stellen totdat u alle beginselen uit het lied hebt benadrukt die de kinderen moeten begrijpen.

MUZIKALE VERTELLINGEN

U kunt muzikale vertellingen gebruiken om een verhaal te vertellen of een evangelieboodschap te behandelen die met de les te maken heeft. Deze methode wordt ook vaak 'een verhaal zingen' genoemd. Tijdens deze activiteit wordt het grootste deel van het verhaal of de boodschap door middel van liederen uitgedrukt – thuis of in de klas. De korte vertellingen zijn een verbinding tussen de liederen.

U kunt muzikale vertellingen ook gebruiken tijdens programma's voor feestdagen of andere presentaties.

Voorbeeld van een muzikale vertelling

De volgende muzikale vertelling kan tijdens een les over dankbaarheid gebruikt worden:

Vertelling: God houdt erg veel van zijn kinderen. Hij uitte die liefde onder andere door de aarde voor ons te scheppen. In psalm 136 staat hoe wij de Heer voor de schepping van de aarde kunnen bedanken:

'Looft de Heer der heren, (...)

'Hem, die grote wonderen doet, Hij alleen, (...)

'die met verstand de hemel schiep, (...)

'die de aarde op de wateren uitbreidde, (...)

'die de grote lichten maakte, (...)

'de zon tot heerschappij over de dag, (...)

'de maan en de sterren tot heerschappij over de nacht'

(vers 3–9).

Lofzang: 'Voor de schepping, goed en mooi' (lofzang 60).

Vertelling: De aarde die de Heer voor ons heeft geschapen, verschaft ons voldoende middelen. We moeten God bedanken voor de 'oogst' van al onze zegeningen.

Lofzang: 'Kom, o dankbaar volk' (lofzang 63).

Vertelling: We moeten de Heer ook uit de grond van ons hart bedanken voor zijn verzoening, waardoor wij van zonden kunnen worden gereinigd en het eeuwige leven kunnen ontvangen. Als wij Hem voor zijn offer bedanken, beseffen wij beter hoe groots dat is. Dat besef is overweldigend en daardoor voelen we ons nederig.

Lofzang: 'k Sta spraak'loos' (lofzang 129).

Vertelling: De Heer verwacht van ons dat wij anderen deelgenoot van onze zegeningen maken – de hongerigen voeden, de naakten kleden, de zieken en bezochten troosten, en de mensen onderwijzen die naar de waarheid zoeken. Als we dat doen, laten we onze oprechte dankbaarheid zien voor de zegeningen die we van Hem ontvangen.

Lofzang: 'Daar Gij mij veel gegeven hebt' (lofzang 151).

Richtlijnen voor het voorbereiden van muzikale vertellingen

- In de index met onderwerpen in *Lofzangen* en *Kinderliedjes* kunt u een lijstje vinden met liederen met hetzelfde thema. Zo'n lijstje kunt u voor een muzikale vertelling gebruiken. Kies liederen uit die de meeste leerlingen kennen.
- Als u een piano gebruikt, werk dan nauw samen met de pianist(e) om de liederen voor te bereiden, of laat de persoon die de liederen dirigeert met hem of haar samenwerken. Zorg ervoor dat de pianist(e) weet wanneer hij of zij ieder lied moet inzetten.
- Houd de vertellingen tussen de liederen eenvoudig. Het kunnen teksten, korte verhalen, gedichten, persoonlijke ervaringen of citaten zijn. Als u deze activiteit met kinderen doet, kunt u hen tijdens de vertelling vragen laten beantwoorden. Daardoor zullen de kinderen de evangelieboodschap beter begrijpen.
- Gebruik zo nodig platen om het verhaal of de evangelieboodschap te visualiseren. U kunt de kinderen tijdens de presentatie de platen laten vasthouden.

OVERHEADPROJECTORS (zie ook BORD)

Met overheadprojectors, die in sommige mediatheken beschikbaar zijn, kunt u bepaalde afbeeldingen op een scherm of een muur projecteren en vergroten. Ze kunnen in plaats van het bord worden gebruikt. Dat is vooral handig als de klas zo groot is dat niet iedereen het bord kan zien. Als er een overheadprojector in uw mediatheek aanwezig is, vraag dan aan de mediathecaris hoe de projector werkt.

PANELDISCUSSIES

Een paneldiscussie is een groep van twee of meer leerlingen – of uitgenodigde gasten met bijzondere kennis of ervaring – die een bepaald onderwerp bespreken. Een

paneldiscussie staat onder leiding van een discussieleider, meestal de leerkracht.

U kunt paneldiscussies gebruiken om informatie te verstrekken, om te bespreken hoe we een bepaald evangeliebeginsel moeten naleven of een probleem moeten oplossen. Door paneldiscussies krijgen de leerlingen de kans om hun mening over verschillende onderwerpen kenbaar te maken. Als u bij het presenteren van nieuw materiaal of het bespreken van interessante problemen de leerlingen inschakelt, zullen zij actiever aan de les deelnemen.

Een paneldiscussie voorbereiden

1. Kies een onderwerp uit dat bij de les en de leeftijd van de leerlingen past. Bereid vragen over dit onderwerp voor die u de panelleden kunt stellen.
2. Kies van tevoren panelleden uit die geen moeite hebben om in de groep vragen te beantwoorden. Neem niet meer dan drie tot vijf panelleden. Een panel dat uit meer dan vijf leden bestaat kan teveel tijd nemen, en sommige panelleden komen dan misschien niet voldoende aan het woord. Als u bezoekers met bijzondere kennis of ervaring wilt uitnodigen, vergeet dan niet dat u daar toestemming van de bisschop voor nodig hebt. (Zie *Handboek kerkbestuur, boek 2: priesterschap en hulporganisaties* [1998], blz. 325.)
3. Laat de panelleden zich op de discussie voorbereiden. Overweeg de volgende suggesties:
  - a. Zorg ervoor dat ze begrijpen waar de discussie over gaat, wat hun taak is en wat ze moeten bestuderen of voorbereiden. Geef hun ook informatie over de leeftijd en de behoeften van de leerlingen, wat voor presentatie u verwacht en de beschikbare tijd.
  - b. Help hen bij het verkrijgen van de nodige informatie voor hun discussie.
  - c. Als het panel nieuwe informatie of ideeën gaat presenteren, geef dan ieder panellid minimaal een week van tevoren de opdracht om een bepaald aspect van het onderwerp voor te bereiden. U kunt de panelleden verwijzingen uit de Schriften, uit lesboeken en uit andere bronnen geven.
  - d. Als de panelleden een probleem gaan behandelen, spreek dan voor de discussie met hen, en geef hun een lijst met de te bespreken vragen. Laat ieder lid twee tot drie vragen uitkiezen die hij of zij graag wil beantwoorden.
  - e. Geef de panelleden vlak voor de discussie een paar minuten de tijd om met elkaar wat ideeën uit te wisselen over de te bespreken onderwerpen.

Een paneldiscussie leiden

1. Zet de stoelen zo neer dat de panelleden goed gezien en gehoord kunnen worden.
2. Als het zover is, kondig dan de panelleden en het onderwerp dat zij zullen bespreken aan.

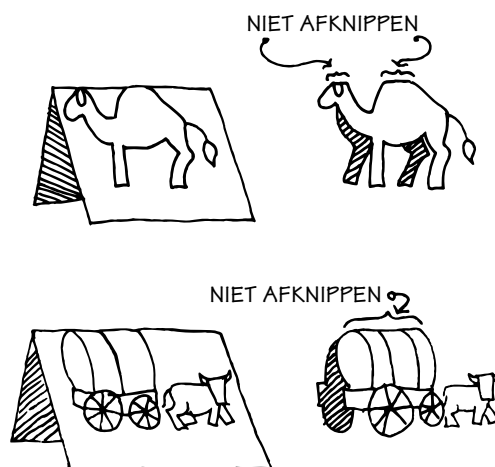
3. Als u of een andere discussieleider de bespreking leidt en vragen stelt, zorg er dan voor dat ieder panellid voldoende tijd krijgt om te antwoorden. Het succes van een paneldiscussie hangt grotendeels van de discussieleider af. Deze persoon bepaalt de geestelijke sfeer, leidt de discussie in goede banen door de opmerkingen bij het onderwerp of het probleem te houden, de discussie verder te helpen als die stukt en alle panelleden bij de discussie te betrekken.
4. Geef de leerlingen de kans om vragen aan de panelleden te stellen.
5. Vat na de discussie de besproken punten samen.

PAPIEREN POPPETJES (zie ook DIORAMA'S)

Leerkrachten kunnen aan de hand van papieren poppetjes een verhaal vertellen of een beginsel uit de les illustreren.

Papieren poppetjes maken

1. Vouw een vel stevig papier dubbel.
2. Teken het poppetje op het papier met de gevouwen zijde naar boven. Zorg ervoor dat de bovenkant tot aan de vouw reikt. U kunt vervolgens de gezinsleden of de leerlingen het poppetje laten inkleuren en versieren.
3. Knip het poppetje uit, maar zorg ervoor dat u de gevouwen kant niet afknijpt.

PLATEN (zie ook BEELDMATERIAAL)

Platen zijn kostbare hulpmiddelen om het onderwerp van de les te versterken en om de aandacht van de leerlingen bij de les te houden. U kunt platen voor evangelieonderwijs in verschillende lesboeken, in de *Liahona*, in de *Evangelieplaten* en in de mediatheek vinden.

Platen laten zien

U kunt op verschillende manieren platen laten zien. U kunt ze bijvoorbeeld:

- Aan het bord hangen, op een ezel of op een stoel plaatsen.
- Door personen laten vasthouden.
- Zelf vasthouden.
Gebruik geen plakband om platen aan het bord of de muur te hangen.

Aan de hand van platen onderwijzen

Platen kunnen een belangrijk hulpmiddel zijn als u een verhaal vertelt. U kunt kinderen bijvoorbeeld een verhaal laten herhalen door hen een aantal platen in de juiste volgorde te laten zetten en ieder kind een deel van het verhaal te laten vertellen.

Maak creatief gebruik van platen. U kunt bijvoorbeeld een plaat van Johannes de Doper laten zien die Jezus doopt. Dan kunt u zeggen: 'Toen Jezus op aarde leefde, gaf Hij ons het goede voorbeeld. Hij wist dat onze hemelse Vader iedereen had geboden om zich te laten dopen.' Vervolgens kunt u de volgende vragen stellen:

- Wat gebeurt er op deze plaat?
- Wat is volgens Jezus de juiste manier om gedoopt te worden?
- Door wie liet Jezus Zich dopen?
- Waarom liet Jezus Zich door Johannes dopen?
- Waarom gingen Jezus en Johannes de rivier in?
- Waarom is het belangrijk dat wij het voorbeeld van Jezus volgen en ons net als Hij laten dopen?

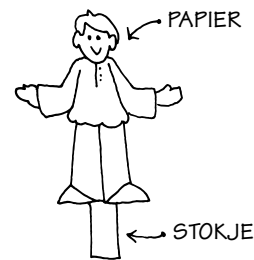
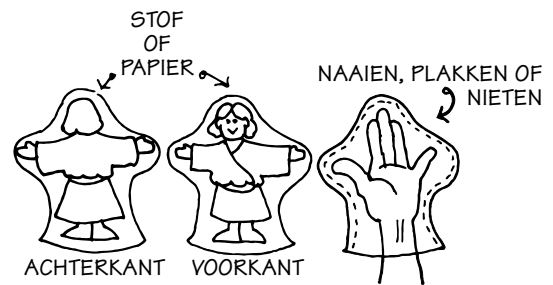
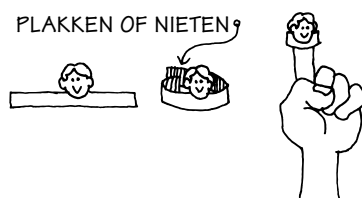
Na het bespreken van deze vragen kunt u de antwoorden van de leerlingen samenvatten en ze aan het onderwerp van de les relateren.

Vergeet niet dat artiesten zich wat vrijheden permitteren als ze platen maken. Daarom moeten niet alle elementen in een plaat letterlijk genomen te worden. Verlaat u op het verslag in de Schriften voor de achtergrond en de omstandigheden van een gebeurtenis.

POPPEN

Poppen kunnen gebruikt worden om gedeelten van een les of verhaal te verlevendigen, de kinderen welkom te heten, instructies te geven, liedjes te zingen, rollenspelen te spelen, vragen te stellen of de aandacht van de kinderen bij de les te houden.

Voorbeelden van poppen

POSTEN

Posten zijn plaatsen waar verschillende leerkrachten leerzame activiteiten leiden. Leerlingen worden in even grote groepen verdeeld en gaan om de beurt van de ene naar de andere post. Op iedere post leidt iemand de leerzame activiteit en blijft op die plaats om aan iedere groep dezelfde informatie of presentatie te geven.

U of de leider op iedere post moet de tijd in de gaten houden om ervoor te zorgen dat alle groepen evenveel tijd bij iedere leerzame activiteit besteden. U kunt muziek laten horen om aan te geven dat het tijd is om met de groep naar de volgende post te gaan. Zorg dat er voldoende tijd overblijft om met de hele klas een nabespreking te houden.

Voorbeelden van posten

- Laat verschillende voorwerpen zien die met een bepaald onderwerp te maken hebben, en laat de mensen die voorwerpen uitleggen. U kunt bijvoorbeeld bepaalde posten organiseren voor voedselvoorraad, watervoorraad, brandstofvoorraad en noodvoorraden.
- Laat de leerkrachten bij de verschillende posten aspecten van gezinsrelaties bespreken, zoals de rol van ouders, discipline of communicatie.
- Laat iemand op iedere post een andere persoon uit de Schriften uitbeelden. Laat ieder bespreken in hoeverre de persoon die hij of zij uitbeeldt, een voorbeeld is van iemand die het evangelie naleeft.

- Organiseer posten met verschillende handvaardigheden, spelletjes of activiteiten van pionierkinderen.

PRAKTIJKGERICHTE TECHNIEKEN

Een van de belangrijkste doelen die u als leerkracht hebt, is om anderen behulpzaam te zijn bij het toepassen van de evangeliebeginselen in het dagelijks leven. Door middel van praktijkgerichte technieken kunnen de leerlingen ontdekken welke zegeningen uit het naleven van het evangelie voortkomen.

Hieronder staat een aantal praktijkgerichte technieken om de leerlingen ertoe te brengen de behandelde beginselen na te leven. Die en vele andere staan in deze afdeling van het boek beschreven.

- Bespreek situaties die overeenkomen met die van de leerlingen. Gebruik rollenspelen, paneldiscussies, groepsgesprekjes, spelletjes, werkbladen, praktijkgevallen of brainstormen om vast te stellen hoe de leerlingen de juiste beslissingen in die situaties kunnen nemen.
- Bereid specifieke praktijkgerichte vragen voor om met de klas te bespreken.
- Vertel een ervaring waaruit blijkt hoezeer u door het naleven van het evangelie bent gezegend. Vraag de leerlingen om iets over hun eigen ervaringen te vertellen.
- Moedig de leerlingen aan om een of meerdere doelen te stellen waardoor zij de behandelde beginselen in praktijk kunnen brengen. In een les over het gebed kunt u hen bijvoorbeeld aanmoedigen om zich voor te nemen meer inhoud aan hun gebeden te geven. U kunt hun vragen om de volgende week iets over hun ervaringen te vertellen.
- Bespreek teksten die van het beginsel getuigen. Laat de leerlingen vertellen wat hun lievelingstekst of hun lievelingsverhaal is.
- Vraag de leerlingen of ze een lied kennen waardoor ze het beginsel beter kunnen onthouden. U kunt bepaalde liederen voorstellen.
- Moedig de leerlingen aan om thuis over het onderwerp van de les te praten. Ze kunnen bijvoorbeeld over een activiteit, een lied, een werkblad of een tekst uit de les vertellen. Laat hen thuis bespreken hoe zij het beginsel kunnen toepassen.
- Laat de leerlingen een tekst, citaat, gedicht of gedeelte van een lied opschrijven dat zij als herinnering mee naar huis kunnen nemen.
- Laat kinderen een tekening maken van zichzelf waarop ze het beginsel naleven.
- Laat hen een geloofsartikel uit het hoofd leren dat met het evangeliebeginsel te maken heeft. Als u kinderen lesgeeft, leg dan het verband uit tussen het beginsel en een van de punten in 'Mijn evangelienormen', achterop het boekje *Mijn prestatiedagen*.

- Vraag een maand van tevoren een aantal leerlingen om een specifieke les te bestuderen en in hun leven toe te passen. Als u de les behandelt, kunnen die leerlingen over hun ervaringen vertellen.

PRAKTIJKGEVALLEN

Praktijkgevallen zijn levensechte situaties aan de hand waarvan de leerlingen kunnen nadenken en bespreken wat zij in dergelijke situaties zouden doen. Het zijn hulpmiddelen om aan te geven hoe we evangeliebeginselen in het dagelijks leven kunnen toepassen. U kunt praktijkgevallen gebruiken om besprekingen aan te moedigen, nadruk op het belangrijkste beginsel te leggen of de les af te sluiten.

Praktijkgevallen kunnen op waargebeurde verhalen of op realistische, fictieve situaties zijn gebaseerd. Als u een praktijkgeval gebruikt dat op een waargebeurd verhaal is gebaseerd, is het verstandig om de afloop van het verhaal tijdens de les te vertellen.

Voorbeelden van praktijkgevallen

Hieronder staan vier voorbeelden van praktijkgevallen met vragen.

Aardig voor anderen zijn

Je hebt de hele ochtend met een paar vriendinnen uit de buurt gespeeld. Het was erg leuk. Een meisje dat bij de overburen op bezoek is, komt naar buiten. Het lijkt erop dat ze met je wil spelen.

- Wat moet je doen?

Tiende betalen

Broeder en zuster Jansen bespreken eind december hun financiële begroting. Ze komen tot de ontdekking dat ze niet al hun rekeningen kunnen betalen als ze tiende betalen.

- Wat zou u in de plaats van broeder en zuster Jansen doen?

Over het evangelie vertellen

Je hebt al maanden geleden afgesproken om met de andere jongemannen en jongevrouwen uit de wijk naar de tempel te gaan om doop voor de doden te verrichten. Een vriend die geen lid van de kerk is nodigt je uit om die avond naar een feestje te gaan. Je zegt dat je niet mee naar het feestje kunt. Je vriend vraagt wat je die avond dan gaat doen.

- Hoe zou je reageren?

De juiste beslissingen nemen

Een vriend heeft je uitgenodigd om mee naar een film te gaan die niet gepast is.

- Hoe zou je zijn uitnodiging kunnen afslaan?

Praktijkgevallen bedenken

In sommige lesboeken van de kerk staan verhalen die als praktijkgeval gebruikt kunnen worden. Maar soms wilt u misschien zelf een praktijkgeval bedenken. Om zelf een praktijkgeval te bedenken, moet u de volgende stappen volgen:

1. Houd de beginselen van de les in gedachte. Bedenk een situatie die op de beginselen en de leeftijdsgroep van de leerlingen van toepassing is.
2. Bereid u goed voor zodat u de situatie realistisch kunt voorstellen, waardoor de leerlingen worden gestimuleerd om over de situatie na te denken en die te bespreken. (Zie 'Besprekingen leiden' op blz. 63–65, 'Lesgeven door middel van vraagstelling' op blz. 68–70, en 'Verhalen' op blz. 178–180.)
3. Overweeg wat u kunt zeggen of doen om de beginselen na de bespreking te benadrukken.

PRESENTATIES

Soms zult u merken dat bepaalde beginselen en vaardigheden het beste als presentatie behandeld kunnen worden. U kunt presentaties gebruiken om vaardigheden te behandelen als dirigeren, EHBO, broodbakken, knopen leggen, familiegeschiedenis of verordeningen verrichten. Na een presentatie kunt u de leerlingen de kans geven om de vaardigheid toe te passen.

Als u iemand uitnodigt om een bepaalde vaardigheid te demonstreren, biedt dan aan om de persoon bij de voorbereiding te helpen.

Een presentatie voorbereiden en houden

Bereid de presentatie aan de hand van de volgende stappen voor:

1. Als u de presentatie zelf houdt, oefen dan goed. Zorg ervoor dat de presentatie aan haar doel beantwoordt en dat u er niet teveel tijd aan besteedt. Zorg er ook voor dat de presentatie geschikt is voor de leerlingen, zodat ze tijdens het oefenen van de vaardigheid niet gefrustreerd raken.
2. Bestudeer opnieuw het materiaal. Zorg ervoor dat de voorwerpen groot genoeg zijn om te zien, of dat u ze kunt beschrijven als ze kleiner zijn. Als u iemand anders hebt gevraagd om de presentatie te houden en niet zeker weet of die persoon al het benodigde materiaal heeft, vraag hem of haar dan wat u nog voor de presentatie kunt regelen. Als u wilt dat de leerlingen zich de vaardigheden van de presentatie eigen maken, zorg er dan voor dat u het noodzakelijke materiaal klaar hebt liggen. U kunt iedere leerling een blad geven. Op dit blad moeten de eventuele hoeveelheden of ingrediënten vermeld staan die tijdens de presentatie gebruikt worden.
3. Het kan ook nuttig zijn om anderen, die de vaardigheid kennen, bij het oefenen van de vaardigheden te laten

assisteren. Als u dat wilt doen, spreek dan van tevoren met deze mensen.

4. Zorg ervoor dat iedereen alles goed kan zien en horen.
5. Zorg ervoor dat het lokaal na de presentatie weer helemaal schoon is.

Volg tijdens de presentatie de volgende stappen:

1. Uitleggen. Zorg ervoor dat de leerlingen het doel van de presentatie en de noodzaak van elke stap begrijpen. Zorg ervoor dat zij inzien wat zij aan die vaardigheid hebben.
2. Demonstreren. Laat zien hoe zij die vaardigheid kunnen gebruiken. Hierdoor geeft u een voorbeeld dat de leerlingen kunnen navolgen.
3. Oefenen. Geef de leerlingen de kans om de vaardigheid te oefenen. Tijdens het oefenen moet u opletten, onderwijzen en zo nodig hulp verlenen. Wees geduldig, begripvol, positief en bemoedigend.

Zie bladzijde 181 voor een voorbeeld van een presentatie.

ROLLENSPELEN

Een rollenspel is het uitbeelden van een situatie of een probleem uit het dagelijks leven. Door middel van een rollenspel kunnen evangeliebeginselen op het dagelijks leven worden toegepast door oplossingen voor problemen te vinden, de gevolgen van verschillende keuzes te overwegen en de mening van andere mensen te leren kennen. Een rollenspel kan worden gebruikt om een les in te leiden of af te sluiten, of om de bespreking van een beginsel uit een les te stimuleren.

NB: Een rollenspel is niet hetzelfde als een praktijkgeval. Tijdens een praktijkgeval *bespreken* de leerlingen een situatie of een probleem. Tijdens een rollenspel *beelden* de leerlingen *uit* hoe mensen zich in een bepaalde situatie gedragen.

Voorbeelden van rollenspelen

- Een kind heeft zijn ouders beloofd dat hij het huis zal helpen schoonmaken. Als hij aan de slag wil gaan, komen er een paar vrienden langs die vragen of hij komt spelen. Ze willen dat hij nu met hen meegaat en zijn taken later doet. Verwerk in een rollenspel wat hij tegen zijn ouders en tegen zijn vrienden moet zeggen.
- Een groep vrienden loopt op straat. Ze vinden een portemonnee met wat geld erin. Ze weten niet wie de eigenaar is. Iedereen wil iets anders met de portemonnee doen. Verwerk in een rollenspel wat ze moeten doen.

Het gebruik van rollenspelen

1. Bereid de leerlingen op het rollenspel voor door in het kort de situatie of het probleem voor te leggen. Geef hun voldoende informatie zodat zij in staat zullen zijn om hun rol goed te spelen. Wijs erop dat ze een rol moeten spelen, niet zichzelf.

2. Zoek de deelnemers uit of vraag om vrijwilligers. Geef aan wie welke rol speelt. Laat zoveel mogelijk leerlingen meedoen, omdat u vaak meer succes heeft door meerdere deelnemers mee te laten doen dan door een enkele persoon de situatie te laten spelen. (Het rollenspel kan worden herhaald om meerdere mensen mee te laten doen en om andere oplossingen te ontdekken.)
3. Geef de deelnemers een paar minuten de tijd om af te spreken wat ze gaan doen.
4. Om alle aanwezigen erbij te betrekken, kunt u de leerlingen die niet deelnemen aandachtig laten opletten.
5. Bespreek en evalueer na het rollenspel wat er gebeurde, door vragen te stellen als: 'Wat vond je van het probleem' of 'Zou dit in het dagelijks leven kunnen gebeuren' of 'Weten we nu wat we moeten doen als zoiets werkelijk gebeurt?' Laat de leerlingen manieren bedenken om dergelijke problemen in hun eigen leven op te lossen. Bespreek verschillende oplossingen.

Algemene richtlijnen voor rollenspelen

- De deelname aan een rollenspel is vrijwillig. Dwing niemand om mee te doen.
- Voer levensechte rollenspelen op die met de les te maken hebben en die nuttig voor de leerlingen zijn.
- Mensen zien het verband tussen rollenspelen en het dagelijks leven beter als ze soortgelijke situatie zelf ervaren hebben. De uit te beelden situatie in een rollenspel moet echter zorgvuldig gekozen worden. Het is natuurlijk wel belangrijk dat de situatie zo levensecht mogelijk is, maar geen enkele deelnemer mag het gevoel krijgen dat hij zijn eigen leven uitbeeldt.
- Sta als leerkracht open voor de gevoelens en de houding van de leerlingen. Accepteer fouten en laat de leerlingen elkaars standpunt respecteren. Aanvaard geen kritiek op de deelnemers.
- Eenvoudige rekvisieten, zoals hoeden of naambordjes, kunnen het rollenspel interessanter maken, vooral voor kleinere kinderen.

SPELLETJES

Door spelletjes blijven de lessen gevarieerd en krijgen de leerlingen de kans om met elkaar om te gaan. U kunt ideeën voor spelletjes vinden in de lesboeken van de kerk, de *Liahona*, en in het *Hulpboek voor de gezinsavond*.

Spelletjes uitzoeken

Als u spelletjes uitzoekt om tijdens de lessen te gebruiken, zorg er dan voor dat:

- De behandelde evangeliebeginselen erdoor versterkt worden.
- Ze geschikt zijn voor de omgeving waarin u lesgeeft.

- Ze geschikt zijn voor de leeftijd van de leerlingen en de omvang van de groep.
- Ze gemakkelijk zijn te begrijpen.
- Ze maar een klein onderdeel van de les uitmaken. In sommige gevallen zal een spel een groter deel van de les uitmaken, maar dergelijke gevallen zijn de uitzondering, niet de regel.
- Ze geen aanleiding tot concurrentie zijn. U moet het vermijden om mensen die 'winnen' een beloning te geven.
- Alle leerlingen de kans krijgen om deel te nemen en een gevoel van succes te ervaren. U moet alle leerlingen een complimentje voor hun inspanningen geven.

Voorbeelden van spelletjes

Memory

Het doel van dit spel is om steeds twee kaartjes te vinden die bij elkaar horen. Overweeg het volgende voorbeeld dat u in een jeugdwerkklas kunt gebruiken:

Neem twaalf identieke kaartjes die zo groot zijn dat iedereen ze kan zien. Teken of plak op zes van de kaartjes een plaatje dat met de les te maken heeft. Noteer op de andere zes de beschrijving van de plaatjes. Nummer de kaartjes op de achterkant van 1 t/m 12. Leg de kaartjes op de grond of hang ze aan het bord met de genummerde kant zichtbaar. Ze hoeven niet op nummervolgorde te liggen of te hangen.

Laat de leerlingen om de beurt twee kaartjes uitkiezen. Draai de kaartjes om en controleer of het plaatje en de beschrijving bij elkaar horen. Als ze bij elkaar horen, leg ze dan apart. Als ze niet bij elkaar horen, leg of hang ze dan terug, met de genummerde kant zichtbaar. Nu mag de volgende persoon twee kaartjes kiezen. Als alle plaatjes en beschrijvingen zijn gevonden, bespreek dan wat ze met de les te maken hebben.

U kunt ook een van de volgende variaties op dit spel gebruiken:

- Schrijf de helft van een tekst op een kaartje en de rest van de tekst op een ander kaartje. Of schrijf een deel van een gezegde op een kaartje en de rest op een ander kaartje. U kunt bijvoorbeeld gebruiken: 'herstelling van' met 'het evangelie', 'het visioen van Lehi' met 'de boom des levens', en 'ijzeren' met 'roede'.
- Noteer de nummers van de geloofsartikelen op 13 verschillende kaartjes. Noteer op 13 andere kaartjes sleutelwoorden uit ieder artikel.

Raadspel

De leerkracht geeft enkele aanwijzingen aan de hand waarvan de leerlingen een persoon, plaats, voorwerp, verhaal uit de Schriften of beginsel moeten raden. U kunt dit spel gebruiken om een les mee te beginnen of een bepaald gedeelte van een les te benadrukken.

tijdens de uitvoering leiding zodat ze de woorden tegelijk uitspreken.

TEKENEN

U kunt de leerlingen tekeningen laten maken om de evangeliebeginselen te verduidelijken. Door te tekenen kunnen ze uiting geven aan hun begrip en hun gevoelens voor de behandelde evangelieverhalen en -beginselen.

Voorbeelden van soorten tekeningen

- Laat de leerlingen tekeningen maken die op het onderwerp van de les betrekking hebben. U kunt hen bijvoorbeeld tekeningen laten maken over thuis, familieleden, vakanties, tiende of een tempelreis.
- Laat de leerlingen een muurschildering of een tijdlijn maken die met de les te maken heeft. Laat hen samen aan een lange strook papier werken.
- Vertel een verhaal. Laat de leerlingen vervolgens een tekening maken om hun gevoelens over dat verhaal weer te geven.
- Na het vertellen van een verhaal kunt u iedere leerling vragen om een tekening over een bepaald deel van het verhaal te maken. Laat de leerlingen het verhaal aan de hand van hun tekeningen herhalen. U kunt de tekeningen aan elkaar bevestigen en ze in een draaidoos laten zien. (Zie 'Draaidozen' op blz. 162.)
- Zing of speel een lofzang of een jeugdwerkliedje. Laat de leerlingen een tekening maken over wat zij denken of voelen als ze dat lied horen.

Richtlijnen voor tekenactiviteiten

Als u de leerlingen een tekening laat maken, zorg er dan voor dat de activiteit met de behandelde beginselen te maken heeft. Sta echter niet toe dat de activiteit het doel van de les wordt. De activiteit moet eenvoudig blijven zodat er niet teveel tijd aan besteed wordt. Zorg ervoor dat u al het benodigde materiaal klaar hebt liggen.

Als de leerlingen een tekening maken, moedig hen dan aan om hun fantasie te gebruiken. Probeer de leerlingen niet het gevoel te geven dat ze de tekening op een bepaalde manier moeten maken. Geef ze allemaal een complimentje als ze aan het tekenen zijn. Als u zich afvraagt wat ze aan het tekenen zijn, vraag dan niet: 'Wat ben je aan het tekenen?' Maar zeg: 'Vertel me eens iets over je tekening.'

U kunt af en toe ook kleurplaten uit *De Kindervriend* gebruiken. Als u kinderen een kleurplaat van de Heiland laat inkleuren, moedig hen dan aan om eerbiedig te zijn.

Als het tijd is om met de les verder te gaan, kunt u de leerlingen vragen om elkaar iets over hun tekening te vertellen. Vraag hen naar het verband tussen de tekeningen en de les. Moedig hen aan om hun gevoelens over hun tekeningen weer te geven. Het is soms nuttig om de tekeningen tijdens de rest van de les in de klas op te hangen.

Als u in de kerk lesgeeft, moedig de leerlingen dan aan om de tekeningen thuis te laten zien. Hierdoor kunnen ze

beter onthouden wat ze hebben geleerd. Het stelt de ouders ook in de gelegenheid om met hun kinderen over de evangeliebeginselen te praten.

TOEPASSINGEN

Wij moeten 'alle schriftuur op ons toepasselijk [maken], opdat wij er nut en lering uit [mogen] trekken' (1 Nephi 19:23). De Schriften op ons toepasselijk maken betekent dat wij de verslagen in de Schriften moeten vergelijken met onze huidige omstandigheden en moeten vaststellen in hoeverre de behandelde beginselen in ons leven van toepassing zijn. Tijdens een les over pal staan voor de waarheid kunt u bijvoorbeeld het verhaal van Abinadi aan het hof van koning Noach als gelijkenis gebruiken (zie Mosiah 11–17). Als u het over geestelijke blindheid hebt en over de macht van de Heiland om ons te genezen en ons meer geestelijke visie te geven, kunt u het verhaal van Christus die de blinde man genas als gelijkenis gebruiken (zie Johannes 9).

Deze methode is het doelmatigst als u gezinsleden of leerlingen de kans geeft om over het gelezene na te denken. Als u bijvoorbeeld de reactie van Joseph Smith hebt behandeld die in het heilige bos bijna door de tegenstander overmeesterd werd (zie Geschiedenis van Joseph Smith 1:15–16), kunt u de leerlingen laten nadenken over een moment in hun leven dat zij werden beproefd. U kunt het hen ook laten opschrijven. U kunt hun vervolgens vragen waarom het zo belangrijk is om in tijden van beproeving 'met alle kracht' die wij bezitten God aan te roepen (zie vers 16).

Om gezinsleden en leerlingen te doen inzien dat de Schriften belangrijk zijn, moet u hen zodanig onderrichten dat de ervaringen van de profeten en volken uit het verleden in verband worden gebracht met de ervaringen die de mens tegenwoordig heeft. Vraag u tijdens de voorbereiding van iedere les af hoe het beginsel (of het verhaal, of de gebeurtenis) vergeleken kan worden met iets dat de gezinsleden of leerlingen in hun eigen leven hebben ervaren. Als u bijvoorbeeld de tien geboden behandelt, kunt u zich afvragen hoe u het gebod kunt behandelen dat we geen gesneden beeld mogen maken en aanbidden (zie Exodus 20:4–5). De meeste leden van de kerk hebben weinig ervaring met het aanbidden van gesneden beelden. Er zijn echter veel andere zaken die mensen tegenwoordig 'aanbidden'. Tijdens de les kunt u dat oude gebod in Exodus 20:4–5 met hedendaagse zaken vergelijken: in de huidige samenleving worden geld, sport, genot en populariteit aanbeden.

Bijna ieder verhaal uit de Schriften kan met ons leven vergeleken worden. Overweeg het volgende verhaal over een leerkracht die een verhaal uit de Schriften met haar leerlingen vergeleek:

Een wijk had moeite met enkele jeugdwerklerkrachten die iedere week snoep aan de kinderen uitdeelden. Het snoepgoed deed afbreuk aan de geest en leidde de aandacht van de kinderen van de les af. De jeugdwerkpresidente

vroeg de coördinator onderwijsverbetering van de wijk om dit probleem tijdens een participatieperiode te behandelen.

De coördinator onderwijsverbetering dacht na over verschillende manieren om dit beginsel aan zowel de leerkrachten als de leerlingen duidelijk te maken. Geen enkele aanpak leek juist. Toen ze op een ochtend over haar opdracht nadacht, herinnerde ze zich het verslag van Christus die vijfduizend mensen had gevoed. Dat verhaal had ze pas thuis met haar kinderen gelezen. Nadat Jezus de menigte van voedsel had voorzien, waren er mensen die Hem volgden omdat ze voedsel wilden hebben, niet omdat ze het evangelie wilden horen (zie Johannes 6:26–27).

Die zondag vertelde de coördinator onderwijsverbetering dat verhaal. Ze gebruikte het verhaal om duidelijk te maken waarom we naar de kerk gaan: om geestelijk voedsel te geven en te ontvangen.

U kunt anderen de Schriften ook op zichzelf laten toepassen door hen hun eigen naam in de teksten te laten plaatsen. Als iemand bijvoorbeeld zijn of haar eigen naam in Jakobus 1:5–6 plaatst, worden de leringen net zozeer op hem of haar van toepassing als op Joseph Smith:

‘Indien [ik] in wijsheid tekort schiet, dan bidde [ik] God daarom, die aan allen geeft, eenvoudigweg en zonder verwijt, en zij zal [mij] gegeven worden. Maar [ik] moet bidden in geloof, in geen enkel opzicht twijfelende.’

We kunnen de Schriften vaak op onszelf toepassen door te vragen: ‘Wat zou de profeet die dit verslag geschreven heeft ons duidelijk willen maken? Waarom zou hij deze specifieke details hebben gegeven?’ Als we deze vragen bijvoorbeeld met betrekking tot het verhaal van Enos stellen, kunnen we toepassingen op onze eigen gebeden ontdekken. We kunnen leren dat het gebed soms veel inspanning kost, en dat onze hemelse Vader onze gebeden verhoort. We kunnen ook leren dat ouders hun kinderen beïnvloeden, hoewel het jaren kan duren voordat kinderen de leringen van hun ouders gaan navolgen.

Als we de Schriften op onszelf toepassen en anderen steunen die hetzelfde proberen te doen, zullen we de kracht van het woord Gods in ieder facet van ons leven kunnen zien.

TONEELSTUKJES

Door middel van een toneelstukje kan een verhaal worden uitgebeeld. De leerlingen kunnen de evangeliebeginselen beter gaan begrijpen door verhalen uit de Schriften, de kerkgeschiedenis of de *Liahona* uit te beelden.

Verschillende soorten toneelstukjes

Er zijn verschillende soorten toneelstukjes. U kunt bijvoorbeeld:

- Een verslag voorlezen (of laten voorlezen) terwijl de deelnemers het zwijgend uitbeelden.
- Een verhaal vertellen en de deelnemers het met of zonder woorden laten uitbeelden. Kleine kinderen

vinden het leuk om een verhaal meerdere keren uit te beelden, en iedere keer een andere rol te spelen.

- Van tevoren het script voorbereiden dat de deelnemers in de klas kunnen voorlezen.
- De deelnemers een bekend verhaal zwijgend laten uitbeelden en de andere leerlingen laten raden welk verhaal het is.
- Een interview houden met iemand die doet alsof hij of zij een bekend persoon uit de Schriften of de kerkgeschiedenis is. U kunt bijvoorbeeld iemand vragen om de rol van Sem, een van de zoons van Noach te spelen. Hij kan dan iets vertellen over de prediking van Noach, de zondvloed, de ark, en de dag dat Noach en zijn gezin weer voet op het land konden zetten. (Als u zo’n ‘interview’ wilt houden, moet u van tevoren met de persoon in kwestie spreken en hem of haar vertellen welke vragen u zult stellen.

Toneelstukjes voorbereiden en opvoeren

Toneelstukjes moeten altijd met het onderwerp van de les te maken hebben. De leerlingen moeten er evangeliebeginselen door leren. De boodschappen moeten er eenvoudig en openhartig door kenbaar gemaakt worden. Ze mogen de aandacht niet afleiden van de heilige schriftuurlijke of historische gebeurtenissen.

Eenvoudige kostuums zoals mantels en hoeden kunnen de toneelstukjes interessanter maken, vooral voor kinderen. U kunt ook naamplaatjes maken om duidelijk te maken wie welke rol speelt.

Sommige leerlingen aarzelen misschien om de rol van mensen uit de Schriften of de kerkgeschiedenis te spelen. Dan kunt u deze leerlingen op een andere manier bij de toneelstukjes betrekken. Sommige kleine kinderen vinden het misschien prettiger om dieren uit te beelden. Ze vinden het misschien ook wel leuk om geluiden te maken, zoals het geluid van de wind of van voeten die rennen. Als iemand helemaal niet mee wil doen, oefen dan geen druk uit.

Een toneelstukje vergt de volgende voorbereiding:

1. Vraag om vrijwilligers die mee willen doen. Wijs hen een rol toe.
2. Zorg ervoor dat de deelnemers het verhaal en de mensen die zij uitbeelden begrijpen.
3. Help de deelnemers zo nodig met hun rol tijdens het toneelstukje. U moet hun misschien iets voorzeggen. Als u kleine kinderen in uw klas hebt, kunt u vragen stellen, zoals ‘Wat ga je nu doen?’ of ‘Wat ga je nu zeggen?’

Toneelstukjes mogen niet de hele les in beslag nemen. Zorg ervoor dat er voldoende tijd overblijft om aan de deelnemers te vragen wat ze hebben geleerd. Zorg ervoor dat ze het verband tussen de boodschap van het toneelstukje, de les en hun eigen leven zien.

Restrictie inzake het spelen van de Godheid in toneelstukjes

‘Het is niet toegestaan de rol van God de Vader en die van de Heilige Geest te spelen in bijeenkomsten, toneelstukken of musicals.

‘Als de Heiland wordt gespeeld, moet dat met de meeste eerbied en waardigheid gedaan worden. Alleen mensen met een onkreukbaar karakter mogen de rol spelen. Alleen de teksten die de Heiland heeft gesproken worden door degene die de rol van de Heiland speelt, uitgesproken. Degene die de rol van de Heiland speelt, behoort niet te zingen of te dansen.

‘Na de uitvoering mag degene die de rol van de Heiland heeft gespeeld, zich niet in zijn toneelkleding in de hal of ergens anders begeven. Hij verkleedt zich onmiddellijk na de voorstelling.

‘De Heiland mag niet gespeeld worden door kinderen, tenzij dat in een kerstspel gebeurt.’ (*Handboek kerkbestuur, boek 2: priesterschap en hulporganisaties* [1998], blz. 279.)

U kunt een verteller de woorden van de Heiland uit de Schriften laten voorlezen.

UIT HET HOOFD LEREN

Als we teksten, uitspraken, lofzangen en jeugdwerklidjes uit het hoofd leren, kunnen ze een bron van troost, leiding en inspiratie worden. We kunnen dan overal de invloed van de Heilige Geest voelen.

Iets uit het hoofd leren vereist weloverwogen, geconcentreerde moeite. U kunt anderen nuttige technieken bijbrengen om iets uit het hoofd te leren. U kunt ook geïnspireerd materiaal aanbevelen om uit het hoofd te leren.

Hoe we de leerlingen kunnen helpen bij het uit het hoofd leren

De volgende ideeën kunnen nuttig zijn als u de leerlingen wilt helpen bij het uit het hoofd leren. Als u deze ideeën overweegt, onthoud dan dat de leerlingen iets beter kunnen onthouden als het materiaal zinvol voor hen is. Zorg ervoor dat ze de betekenis kennen van de woorden die ze uit het hoofd leren.

Schrijf de eerste letter van ieder uit het hoofd te leren woord op het bord

U kunt de volgende letters op het bord schrijven om de leerlingen te helpen bij het uit het hoofd leren van het tweede geloofsartikel:

W G D D M Z W B V Z E Z E N W A O

Wijs de letters aan als u ieder woord herhaalt.

Verdeel het materiaal in korte gezegden of zinnen

Hieronder staan een aantal voorbeelden van het gebruik van deze techniek:

- Laat iedereen samen korte zinnen herhalen, één zin tegelijk. Om bijvoorbeeld Spreuken 3:5–6 uit het hoofd te leren kunnen de leerlingen de volgende gedeelten herhalen: (1) ‘Vertrouw op de Here met uw ganse hart’, (2) ‘en steun op uw eigen inzicht niet’. (3) ‘Ken Hem in al uw wegen’, (4) ‘dan zal Hij uw paden rechtmaken’.
- Verdeel de klas in groepjes. Geef iedere groep een van deze zinsneden. Laat hen iedere keer dat u naar hen wijst de zinsnede herhalen. Af en toe kunt u de groepsleden de zin in hun gedachten laten opzeggen, in plaats van hardop. Als de leerlingen de zinsneden keer op keer horen, zullen ze al snel in staat zijn om alle zinsneden in de juiste volgorde op te zeggen.
- Herhaal de woorden zin voor zin, en pauzeer steeds om de leerlingen de volgende zinsnede te laten opzeggen.
- Schrijf de woorden op en knip de zinsneden in woordstroken. Na de tekst verschillende malen te hebben opgezegd, hangt u de woordstroken in willekeurige volgorde op. Laat de leerlingen de woordstroken in de juiste volgorde hangen.

Schrijf het materiaal dat uit het hoofd geleerd moet worden op het bord

Laat de leerlingen het materiaal verschillende malen lezen. Wis of bedek steeds meer woorden totdat de leerlingen het geheel uit het hoofd kunnen opzeggen.

Muziek

U kunt de leerlingen met behulp van muziek iets uit het hoofd laten leren. U kunt de leerlingen bijvoorbeeld het lied ‘De boeken in het Boek van Mormon’ uit het hoofd laten leren (*Kinderliedjes*, blz. 63). Dat kan zelfs voor volwassenen en jongeren een goede methode zijn.

Het uit het hoofd geleerde materiaal verschillende malen oefenen

Het is belangrijk dat we het uit het hoofd geleerde materiaal oefenen. Als u vaststelt hoe u gaat oefenen, overweeg dan de lengte van het materiaal. Een korte tekst kan in een keer worden geleerd. Een nieuw lied kan regel voor regel worden geleerd. Een rol in een programma moet misschien wel verscheidene malen worden geoefend. Herhaal het materiaal geregeld. Moedig de leerlingen aan om ook zelf te oefenen.

VERGELIJKINGEN EN AANSCHOUWELIJK ONDERWIJS

Het is vaak moeilijk om de niet-tastbare begrippen van het evangelie te behandelen – beginselen als geloof, bekeering, liefde, de verzoening van Jezus Christus, vergeving van zonden en verlossing. Ouderling Boyd K. Packer heeft gezegd:

‘Als we anderen in het evangelie onderwijzen, herscheppen we niet de materiële wereld om ons heen. Maar we behandelen de niet-tastbare wereld in ons. Dat is een groot verschil. We kunnen niet over de gebruikelijke hulpmiddelen beschikken. Het is veel gemakkelijker om aan een kind uit te leggen wat een kat is dan het beginsel geloof uit te leggen. Geloof is moeilijk te beschrijven.

‘Hoe groot is geloof, bijvoorbeeld? We merken al snel dat een omschrijving van de grootte niet bruikbaar is. We kunnen met een kind dat niets over geloof weet vaag over een hoeveelheid spreken, zoals veel geloof, of weinig geloof. We kunnen niet aangeven wat voor kleur het heeft. We kunnen niet aangeven wat voor vorm het heeft. En we kunnen niet omschrijven waar het van gemaakt is.’

Vervolgens sprak ouderling Packer over een methode die we kunnen gebruiken om niet-tastbare beginselen te behandelen: ‘Vergelijk het niet-tastbare beginsel (...) met een tastbaar voorwerp dat de leerlingen goed kennen en borduur daar op verder.’ (*Teach Ye Diligently*, herz. ed. [1991], blz. 31–32.)

U kunt vergelijkingen en aanschouwelijk onderwijs gebruiken om niet-tastbare beginselen uit te leggen. Samen met het gebruik van verhalen en uw getuigenis kunt u met behulp van deze onderwijsmethoden uitstekend de eeuwige beginselen behandelen die we niet met onze zintuigen kunnen waarnemen.

Als u vergelijkingen en aanschouwelijk onderwijs gebruikt, onthoud dan dat ze altijd aan het doel van de les moeten voldoen en dat ze geen afbreuk mogen doen aan de evangeliebeginselen die u behandelt.

Vergelijkingen

De Heiland verwees vaak naar vertrouwde alledaagse voorwerpen of ervaringen om zijn luisteraars geestelijke beginselen bij te brengen. Hij noemde Zichzelf ‘het brood des levens’ (Johannes 6:35) en ‘de goede herder’ (Johannes 10:11, 14). Hij zei tegen zijn volgelingen dat zij de verloren schapen moesten zoeken (zie Matteüs 10:5–8) en zijn lammeren moesten voeden (zie Johannes 21:15–17). De Heer vergeleek het koninkrijk der hemelen met een schat, een parel en een visnet (zie Matteüs 13:44–48). Hij vergeleek geloof met een mosterdzaadje (zie Matteüs 17:20). Hij zei dat we mensen aan hun vruchten kunnen kennen (zie Matteüs 7:15–20). Hij vergeleek de enge poort met de weg naar het eeuwige leven (zie Matteüs 7:13–14) en zijn discipelen werden vissers van mensen (zie Matteüs 4:18–19). Hij sprak over het vergaderen van zijn volk als een hen die haar kuikens onder haar vleugels vergadert (zie Matteüs 23:37).

Met oefening en verbeelding kunt u toepassingen van het evangelie in vertrouwde voorwerpen vinden. Gebed kan bijvoorbeeld met een radio worden vergeleken, een patriarchale zegen kan met de Liahona worden vergeleken en hoop kan worden vergeleken met de zonnestralen die

door de wolken heen breken. U ziet misschien vergelijkingen in de ervaringen op uw werk, uw klusjes thuis of uw omgang met andere mensen. (Zie ‘Bedacht zijn op lesideeën’ op blz. 22–23.)

Ouderling Packer heeft een formule voor het vinden van vergelijkingen gegeven:

_____ is als _____

Zoals hieronder staat aangegeven kan deze formule gebruikt worden om het begrip bekering uit te leggen. Het niet-tastbare begrip bekering wordt duidelijker als we het met iets eenvoudigs en vertrouwds vergelijken. Ouderling Packer zei:

‘Neem het onderwerp *bekering*.

Bekering is als _____

‘Welk voorwerp kent iedereen dat met bekering vergeleken kan worden? Laten we zeep nemen.

Bekering is als *zeep*

(Zie *Teach Ye Diligently*, blz. 36–37; zie ook blz. 34).

Andere voorbeelden van vergelijkingen

Hieronder staat een opsomming van andere vergelijkingen die u tijdens evangelieonderwijs kunt gebruiken:

Schriftstudie is als een feest.

Kinderen zijn als een schat.

Geloof is als een schild.

De Schriften zijn als een reddingsboot in slecht weer.

Zonde is als drijfzand.

Aanschouwelijk onderwijs

Net als vergelijkingen wordt aanschouwelijk onderwijs gebruikt om niet-tastbare beginselen aan de hand van vertrouwde aardse zaken uit te leggen. Tijdens aanschouwelijk onderwijs gebruikt u echter echte voorwerpen. Om de leerlingen de reinigende werking van bekering duidelijk te maken kan de leerkracht een stuk zeep laten zien en het zelfs gebruiken om zijn of haar handen te wassen.

Andere voorbeelden van aanschouwelijk onderwijs

De volgende voorbeelden geven aan hoe u aanschouwelijk onderwijs kunt gebruiken:

- Om aan te geven dat verordeningen en verbonden onafscheidelijk zijn, laat u een munt zien. Vraag vervolgens welke kant van de munt het belangrijkste is. (Allebei de kanten zijn even belangrijk.) Vraag de leerlingen of ze de beide kanten van de munt van elkaar kunnen scheiden. Leg uit dat verordeningen en verbonden onafscheidelijk zijn, net als de twee kanten van de munt. Leg ook uit dat verordeningen en verbonden nodig zijn om in Gods tegenwoordigheid te komen, net als munten soms nodig zijn om ergens binnen te komen.
- Laat de leerlingen een eenvoudige puzzel maken waar u een stukje van verwijderd hebt om duidelijk te maken

dat iedereen belangrijk is. Als ze naar het ontbrekende stukje vragen, geef het dan. Vraag waarom het ontbrekende stukje belangrijk is. Leg vervolgens uit dat ieder stukje van de puzzel een lid van het gezin of de klas kan voorstellen. Iedereen is belangrijk.

- Laat een landkaart zien om het belang van het evangelie duidelijk te maken. Vraag waarom we kaarten gebruiken. Vergelijk vervolgens de kaart met het evangelie. Leg uit dat het evangelie de weg wijst, net als een kaart. We kunnen erdoor op het pad blijven dat naar het eeuwige leven bij onze hemelse Vader leidt.
- Om duidelijk te maken dat we het woord van God moeten verzorgen als het in ons hart is geplant (zie Alma 32:28–43), kunt u twee planten tekenen – een die gezond is en in goede, vochtige aarde staat, en een die ongezond is en in droge, slechte aarde staat.

Vergelijkingen en aanschouwelijk onderwijs gebruiken

Vergelijkingen en aanschouwelijk onderwijs kunnen op verschillende manieren gebruikt worden, maar zijn vooral nuttig als u:

- De aandacht van de leerlingen moet krijgen. U kunt vergelijkingen en aanschouwelijk onderwijs gebruiken om snel interesse op te wekken, de aandacht van de leerlingen ergens op te vestigen en een onderwerp of beginsel te introduceren.
- Het raamwerk van de les wilt creëren. Af en toe kunt u een hele les op een vergelijking of op aanschouwelijk onderwijs baseren.
- Wilt afsluiten, samenvatten en aanmoedigen. Na het bespreken van een evangelieonderwerp kunt u aan de hand van een vergelijking of aanschouwelijk onderwijs het besprokene samenvatten en de leerlingen motiveren om de nodige veranderingen in hun leven aan te brengen.

VERHALEN

Iedereen houdt van goede verhalen. Er zijn maar weinig onderwijsmethoden die een les zo verrijken en de interesse van de leerlingen zo goed opwekken als verhalen. Verhalen kunnen gebruikt worden om vragen te beantwoorden, beginselen te behandelen of lessen samen te vatten. Ze kunnen vooral erg doelmatig zijn om door middel van voorbeelden evangeliebeginselen te behandelen en te verduidelijken, waardoor alle luisteraars op hun eigen niveau bereikt worden.

Als verhalen op de juiste manier gebruikt worden, hebben zij invloed op de waarden en emoties van de leerlingen. Als de leerlingen naar de geweldige gebeurtenissen uit de Schriften luisteren – beslissingsmomenten, moeilijkheden en strijd en de zegeningen van het evangelie – leren ze hoe ze de evangeliebeginselen kunnen toepassen.

Beginselen zijn door verhalen beter te begrijpen en te onthouden. Wij zullen daardoor op een levendige en inspirerende manier zien hoe evangeliebeginselen in ons leven kunnen worden toegepast. Om het beginsel geloof te behandelen, kunt u bijvoorbeeld de uitleg van Alma gebruiken: ‘als gij geloof hebt, hoopt gij op dingen, die niet worden gezien, maar die waar zijn’ (Alma 32:21). Maar u zou uw onderwijs vollediger maken als u ook een verhaal vertelde waarin iemand veel geloof oefende, zoals het verhaal van David die de strijd met Goliath aanging (zie 1 Samuël 17:20–50, vooral de verzen 26, 32–37 en 45–47).

De Heiland is het grote voorbeeld dat wij in al ons evangelieonderwijs moeten navolgen. Hij maakte ook veel gebruik van verhalen. Zijn gelijkenissen zijn daar uitstekende voorbeelden van. Een wetgeleerde vroeg Hem bijvoorbeeld: ‘Wie is mijn naaste?’ Hij antwoordde met het verhaal over een man die op weg van Jeruzalem naar Jericho geslagen en beroofd werd. Twee mannen liepen aan de gewonde man voorbij, maar een derde, een Samaritaan, stopte en zorgde voor hem (zie Lucas 10:29–35). Toen Jezus het verhaal verteld had, vroeg Hij de wetgeleerde: ‘Wie van deze drie dunkt u, dat de naaste geweest is van de man, die in handen der rovers was gevallen?’ De man antwoordde: ‘Die hem barmhartigheid bewezen heeft.’ Toen zei Jezus: ‘Ga heen, doe gij evenzo’ (Lucas 10:36–37).

Verhalen uitkiezen

Als u een verhaal uitkiest, stel uzelf dan de onderstaande vragen om er zeker van te zijn dat het verhaal geschikt en doelmatig is. Deze en andere vragen staan in ‘Geschikte onderwijsmethoden uitkiezen’ (blz. 91) en ‘Effectieve onderwijsmethoden uitkiezen’ (blz. 92).

- Is dit verhaal uitnodigend voor de Geest?
- Past het verhaal bij de heiligheid van de beginselen die ik behandel?
- Worden de leerlingen door dit verhaal opgebouwd en gesterkt?
- Zullen de leerlingen het te behandelen beginsel er beter door begrijpen?
- Neemt het verhaal de juiste hoeveelheid lestijd in?

Verschiede soorten verhalen

U kunt verhalen uit uw eigen leven gebruiken. U kunt ook verhalen over anderen gebruiken, zoals verhalen uit de Schriften, uit het leven van kerkleiders, en uit het leven van anderen die u kent of over wie u iets hebt gelezen. Voor bepaalde doeleinden kunt u fictieve verhalen gebruiken, zoals gelijkenissen of volksverhalen.

Persoonlijke ervaringen

Het vertellen over persoonlijke ervaringen kan anderen krachtig beïnvloeden om de evangeliebeginselen na te leven. Als u vertelt wat u zelf ervaren hebt, bent u een levend voorbeeld van evangeliewaarheden. Als u oprecht

en met zuivere bedoelingen spreekt, zal de Geest de waarheid van uw boodschap in het hart van de leerlingen bevestigen. De persoonlijke ervaringen van de leerlingen kunnen ook een krachtige, positieve invloed zijn.

Ouderling Bruce R. McConkie heeft gezegd: ‘De volmaakte werkwijze voor het vertellen van geloofsverhalen zou kunnen bestaan uit het behandelen van een verslag uit de Schriften, en dat dan te bezegelen met een hedendaagse realiteit door een soortgelijk verhaal uit de huidige bedeling te vertellen, van ons volk en – wat nog beter is – van onszelf als persoon.’ (‘The How and Why of Faith-Promoting Stories’, *New Era*, juli 1978, blz. 5.)

Met betrekking tot het vertellen van persoonlijke ervaringen moeten u en de leerlingen de volgende waarschuwingen in gedachte houden:

- Spreek niet over heilige zaken, tenzij u er door de Geest toe geïnspireerd wordt. De Heer heeft gezegd: ‘Bedenkt, dat hetgeen van omhoog komt, heilig is, en dat gij er met voorzichtigheid en door de Geest beteugeld over moet spreken’ (LV 63:64).
- Vermijd sensationele verhalen, dat wil zeggen verhalen die u vertelt om opwinding te veroorzaken. Probeer ook geen sterke emoties bij de leerlingen op te wekken.
- U mag onder geen enkele voorwaarde uw eigen ervaringen verfraaien.
- Vertel geen ervaringen om de aandacht op uzelf te vestigen.
- Praat niet over zonden of overtredingen uit het verleden.

Verhalen van anderen

In de Schriften en de kerkgeschiedenis staan veel verhalen van mannen, vrouwen en kinderen die de evangeliebeginselen in hun leven hebben toegepast.

U kunt bijvoorbeeld een les over het gebed geven door het verhaal van Enos te vertellen, die de Heer om hulp voor zichzelf, zijn volk en zijn vijanden smeekte. U kunt ook een les over het gebed geven door het verhaal van Joseph Smith te vertellen, over zijn visioen in het heilige bos. Er zijn ook veel leerzame, aandoenlijke verhalen uit het leven van hedendaagse heiligen der laatste dagen die u kunt vertellen. Als u verhalen van anderen vertelt, houd u dan aan de volgende richtlijnen:

- Net als met persoonlijke ervaringen moet u ervoor zorgen dat u in overeenstemming met de Geest handelt. Vermijd sensationele verhalen en verfraai de verhalen onder geen enkele voorwaarde.
- Zorg ervoor dat u de verhalen nauwkeurig vertelt. Vertel geen verhalen van anderen die misschien niet waar zijn of die onware elementen bevatten. Voordat u een verhaal vertelt, moet u controleren of uw informatie juist is.

- Als een verhaal niet gedrukt of publiekelijk beschikbaar is, vraag dan eerst toestemming aan de persoon van wie het verhaal afkomstig is.

Fictieve verhalen

Fictieve verhalen spelen zeker een rol in evangelieonderwijs. U kunt fictieve verhalen leren gebruiken door te bestuderen hoe de Heiland gelijkenissen gebruikte. Hij sprak over een wijs man die zijn huis op een rots bouwde en een dwaas man die zijn huis op zand bouwde (zie Matteüs 7:24–27), over een vrouw die haar hele huis doorzocht om een geldstuk te vinden (zie Lucas 15:8–10), en over een verloren zoon die zijn erfgoed verspeeld had, maar door zijn vader van harte welkom werd geweten (zie Lucas 15:11–32). Als we voor de Geest openstaan, kunnen we geweldige waarheden uit deze en andere gelijkenissen van de Heiland leren.

Gelijkenissen zijn vergelijkingen. Er worden geestelijke waarheden in behandeld door ze met materiële zaken of situaties te vergelijken. Dat geldt voor alle fictieve verhalen die op de juiste manier over evangeliebeginselen gaan. Verhalen kunnen evangeliebeginselen verduidelijken, verlevendigen en in het geheugen griffen. Zie ‘Vergelijkingen en aanschouwelijk onderwijs’ op blz. 176–178, om evangeliewaarheden met behulp van vergelijkingen te behandelen.

Als u zich op het gebruik van fictieve verhalen voorbereidt, houd u dan aan de volgende richtlijnen:

- Zorg ervoor dat de leerlingen begrijpen dat het verhaal niet echt gebeurd is.
- Net als bij het gebruik van andere soorten verhalen moet u ervoor zorgen dat fictieve verhalen geschikt, smaakvol en in overeenstemming met de Geest zijn.

In de *Liahona* staan vaak fictieve verhalen die kunnen worden gebruikt om uw lessen aan te vullen en te verrijken. Bestudeer toespraken uit de algemene conferenties als voorbeeld voor het doelmatig gebruik van verhalen in evangelieonderwijs.

Richtlijnen voor het voorbereiden en vertellen van verhalen

- Zorg ervoor dat u een goede reden hebt om een verhaal te vertellen. Gebruik een verhaal niet alleen om de leerlingen te vermaken. Leg verband tussen het verhaal en het evangeliebeginsel dat onderdeel van het onderwerp en doel van de les uitmaakt.
- Als een verhaal fictief is, leg dat dan aan de klas uit.
- Kies opbouwende verhalen uit uw leven, de Schriften, de *Liahona*, lesboeken, de kerkgeschiedenis en het leven van de algemene autoriteiten. Als u verhalen uit uw eigen leven vertelt, praat dan niet over fouten en zonden die u in het verleden hebt begaan.

- Gebruik verhalen die geschikt zijn voor de leeftijdsgroep die u lesgeeft.
- Lees een verhaal eerst een paar keer aandachtig door, voordat u het vertelt. Als u dat doet, stel dan vast of u het verhaal wilt voorlezen of in uw eigen woorden wilt vertellen. Verhalen met veelzeggende dialogen en beschrijvingen kunnen waarschijnlijk het beste voor-gelezen worden.
- Stel vast hoeveel tijd u voor het verhaal hebt. Als het verhaal moet worden ingekort, vertel dan alleen over die personen en gebeurtenissen die belangrijk voor het verloop van het verhaal zijn.
- Als u een verhaal in uw eigen woorden vertelt, schets dan in uw gedachten of op papier de volgorde van de gebeurtenissen. Oefen het vertellen van het verhaal hardop in uw eigen woorden. Gebruik woorden en omschrijvingen die het verhaal interessant en kleurrijk maken.
- Bedenk hoe u het verhaal in de gedachten van de luisterraars gaat visualiseren. U kunt het verhaal interessant maken door platen of andere visuele hulpmiddelen te gebruiken, zoals tekeningen op het bord of voorwerpen die op het verhaal betrekking hebben. Voordat u bijvoorbeeld vertelt hoe Joseph Smith aan de gouden platen kwam, kunt u een plaat laten zien van Moroni, die ze in de heuvel Cumorah verborg. Ook kunt u vragen stellen als: ‘Wat gebeurt er op deze plaat?’ of ‘Waarom doet Moroni dat?’
- Begin het verhaal op een interessante manier, door woorden te gebruiken die een duidelijk beeld scheppen van de hoofdpersonen en de omstandigheden. Als u bijvoorbeeld het verhaal gaat vertellen van de Heiland die de storm kalmeert, kunt u het volgende uit de Schriften voorlezen: ‘En zie, er kwam een grote onstuimigheid op de zee, zodat de golven over het schip sloegen’ (Matteüs 8:24).
- Geniet van het vertellen van het verhaal. Vertel het met een natuurlijke intonatie, met interesse en overtuiging.
- Bespreek na het vertellen van het verhaal met de leerlingen hoe zij de evangeliebeginselen uit het verhaal in hun leven kunnen toepassen.

Aanvullende suggesties voor het vertellen van een verhaal aan jonge kinderen

- Houd de leeftijd van de kinderen in gedachte, en pas het verhaal aan hun concentratievermogen en begrip aan.
- Probeer de kinderen zoveel mogelijk bij het verhaal te betrekken. U kunt ze bijvoorbeeld platen laten vasthouden of zinnen laten herhalen.
- Leg, voordat u het verhaal vertelt, de woorden in het verhaal uit die de leerlingen misschien niet begrijpen. Hierdoor zult u het verhaal zonder onderbrekingen kunnen vertellen.

- Als u uit een boek met plaatjes voorleest, pauzeer dan geregeld om de kinderen de plaatjes te laten zien. Toon de plaatjes lang genoeg, zodat iedereen ze goed kan zien voordat u met het verhaal verder gaat.
- Als de kinderen opmerkingen maken of vragen stellen, geef dan eenvoudige en bondige antwoorden. Ga dan verder met het verhaal.
- Jonge kinderen vinden het leuk als een verhaal herhaald wordt. Als u een verhaal herhaalt, begin dan en vraag: ‘Wat gebeurt er dan?’ U kunt een bonenzakje of een zacht voorwerp naar een kind gooien en hem of haar iets over het verhaal laten vertellen. Dat kind gooit vervolgens het bonenzakje naar een ander kind enzovoorts, totdat het verhaal is afgelopen.
- Voeg verschillende gedeelten van een verslag uit de Schriften samen. Laat verschillende leerlingen de teksten in de juiste volgorde voorlezen.
- Kinderen vinden het misschien leuk om op de grond te zitten als u een verhaal vertelt.
- Kinderen vinden het misschien leuk om een verhaal na te spelen als u het hebt verteld.

VOORBEELDEN

Stel u voor dat u het markeren van teksten aan iemand moet uitleggen die dat nog nooit heeft gezien. Het zou uiterst moeilijk zijn om dat alleen met woorden uit te leggen. Het zou veel gemakkelijker zijn om het aan de hand van voorbeelden te laten zien. Stel u voor dat u de wet van tiende moet uitleggen aan kinderen die niet begrijpen wat *een tiende deel* is. Zij zouden de wet van tiende beter begrijpen als u hen een voorbeeld zou geven. U kunt bijvoorbeeld tien munten op tafel leggen en er een in een tiende-enveloppe stoppen.

Als leerkracht probeert u anderen vaak iets te laten begrijpen dat ze nog niet eerder goed begrepen hebben. Dat kunt u door voorbeelden bereiken. Het is belangrijk om over beginselen te vertellen en uit te leggen hoe we ze kunnen toepassen. Maar uw onderwijs zal veel doelmatiger zijn als u ook voorbeelden geeft.

U moet tijdens de les vaak voorbeelden geven om ervoor te zorgen dat de leerlingen de les goed begrijpen. Op bladzijde 73 van dit boek staat een verhaal van een leerkracht die tijdens de jeugdwerkles over openbaring een voorbeeld had moeten gebruiken. Hij gaf de les zorgvuldig en gebruikte veel verschillende onderwijsmethoden. Tegen het einde van de les stelde de leerkracht de volgende vraag: ‘Wie heeft de bevoegdheid om openbaring voor de kerk te ontvangen?’ Alle kinderen staken hun hand op. Ze wisten allemaal het antwoord: de president van de kerk. Maar de leerkracht ontdekte toen bij toeval dat de leerlingen de betekenis van het woord *openbaring* helemaal niet hadden begrepen. Als hij een aantal eenvoudige voorbeelden tijdens de les had gegeven, zoals de verschijning van de Heer aan Joseph Smith in het eerste visioen of een persoon-

lijke ervaring over de leiding van de Heilige Geest, dan had dat veel uitgemaakt.

Het gebruik van voorbeelden

Er zijn veel verschillende manieren om voorbeelden te geven. Het is het belangrijkste om voorbeelden te gebruiken waardoor de leerlingen de les beter begrijpen. Hieronder staan een aantal voorbeelden.

Bekende voorbeelden van onbekende beginselen

Als u een onderwerp behandelt waar de leerlingen niet vertrouwd mee zijn, kunt u specifieke, vertrouwde voorbeelden gebruiken om het uit te leggen. Als u het bijvoorbeeld over priesterschapsverordeningen hebt, kunt u zeggen: 'De doop, het avondmaal en het tempelhuwelijk zijn voorbeelden van priesterschapsverordeningen.' Als u het over profeten hebt, kunt u zeggen: 'Adam, Abraham en Mozes waren profeten in vroegere tijden. Profeten uit de laatste dagen zijn Joseph Smith, David O. McKay, Ezra Taft Benson en Gordon B. Hinckley.'

Dat is moeilijker met niet-tastbare onderwerpen, zoals geloof, vergeving van zonden of verlossing. Het is vaak beter om dergelijke onderwerpen aan de hand van verhalen, vergelijkingen of aanschouwelijk onderwijs te behandelen.' (Zie 'Vergelijkingen en aanschouwelijk onderwijs' op blz. 176–178.)

Voorbeelden van vaardigheden

De beste manier om anderen een bepaalde vaardigheid te leren is om te laten zien hoe het moet. Bijvoorbeeld:

- Om anderen behulpzaam te zijn bij het voorbereiden van een les, kunt u een lesschema laten zien dat u zelf hebt opgesteld.
- In plaats van anderen alleen maar te vertellen over de hulpmiddelen in de Schriften, kunt u hen in de Schriften de index en bepaalde voetnoten laten opslaan. Laat hun vervolgens zien hoe ze die hulpmiddelen kunnen gebruiken.

Voorbeelden van beginselen

Sommige beginselen kunt u laten zien. Uit het volgende verhaal blijkt hoe een jeugdwerklerkracht de kinderen leerde delen:

'De leerkracht van een groep driejarige jeugdwerkkin-
deren vertelde in het kort hoe belangrijk het is om te delen en vertelde toen twee korte verhalen over kinderen die deelden. Toen legde ze kranten op de vloer en gaf ieder kind een bal van klei. Ze liet zien dat haar bal het kleinst was en vroeg een voor een aan de kinderen of ze met haar wilden delen. Aanvankelijk aarzelden de kinderen, maar toen ze zagen dat zij ook bereid was om met hen te delen, begonnen ze het delen steeds leuker te vinden – niet alleen met hun leerkracht maar ook met elkaar. Door de les leerden de kinderen niet alleen dat ze moesten delen, maar *ervoeren* ze wat delen is.' (Janelle Lysenko, 'Tools for Teaching Tot's,' *Ensign*, maart 1987, blz. 71.)

Verhalen met voorbeelden van mensen die de evangeliebeginselen naleven

Sommige beginselen, zoals geloof, liefde, loyaliteit en bekering, kunnen niet uitgebeeld worden omdat ze op onzichtbare, geestelijke realiteiten betrekking hebben. Maar door middel van verhalen kunt u voorbeelden geven van mensen die deze beginselen hebben nageleefd. U kunt bijvoorbeeld het verhaal van Jozef in Egypte, die bij de vrouw van Potifar wegliep, gebruiken om over integriteit te praten. U kunt loyaliteit behandelen door het verhaal van John Taylor en Willard Richards te vertellen, die vrijwillig hun leven op het spel hebben gezet door met de profeet Joseph Smith en zijn broer Hyrum in Carthage Jail te blijven. U kunt ook over persoonlijke ervaringen vertellen. Fictieve verhalen, waaronder gelijkenissen, kunnen een voorbeeld van het naleven van bepaalde evangeliebeginselen zijn. (Zie 'Verhalen' op blz. 178–180 voor richtlijnen en suggesties over het vertellen van verhalen.)

VOORDRACHTEN (zie ook SPREEKKOREN en VOORLEESTONEEL)

Tijdens een voordracht zeggen de deelnemers stukken tekst op die ze meestal uit het hoofd hebben geleerd. Het kan in de klas of voor een publiek worden gedaan.

U kunt deze methode gebruiken om verslagen uit de Schriften, verhalen, gedichten en andere informatie te behandelen. U kunt de methode ook gebruiken als onderdeel van een speciaal programma tijdens feestdagen of bijzondere gebeurtenissen.

Voorbeeld van een voordracht

Thema: De tien geboden

Werkwijze: Geef een week vóór de les over het onderhouden van de geboden iedere leerling een kopie van het lied 'Wees gehoorzaam aan de geboden' (*Kinderliedjes*, blz. 68). Laat iedereen een regel van dat lied uit het hoofd leren. Laat iedere leerling tijdens de volgende les zijn of haar zin om de beurt opzeggen.

Een voordracht leiden

- Zoek materiaal uit dat bij het onderwerp van de les past. Geschikt materiaal kan in de Schriften worden gevonden, in lesboeken, in de *Liahona* en in *Kinderliedjes*.
- Verdeel het materiaal in rollen en verdeel de rollen onder de deelnemers. Geef iedere deelnemer de rol van een persoon of verteller. Zorg ervoor dat de deelnemers voldoende tijd hebben om hun rollen in te studeren en te begrijpen.
- Als u de voordracht voor een publiek gaat opvoeren, laat de deelnemers het materiaal dan goed oefenen. Zorg ervoor dat ze duidelijk spreken en gebruik maken van adempauzes en variaties in stemvolume en stemsnelheid om de betekenis van de boodschap goed over te brengen.

VOORLEESTONEEL (zie ook SPREEKKOREN en VOORDRACHTEN)

In een voorleestoneel kunnen de deelnemers aan de hand van een script een verhaal vertellen. Het kan in de klas of voor een publiek worden gedaan.

U kunt deze methode gebruiken om verslagen uit de Schriften, verhalen, gedichten en andere informatie te behandelen. U kunt de methode ook gebruiken als onderdeel van een speciaal programma tijdens feestdagen of bijzondere gebeurtenissen.

Voorbeeld van een voorleestoneel

Verhaal: Abinadi, koning Noach en Alma

Werkwijze: Leg uit dat God de profeet Abinadi stuurde om het volk van koning Noach tot bekering te roepen. Laat de leerlingen vervolgens in Mosiah 17:1–19 en 18:1, 7–11, 17, 30 de woorden van koning Noach, zijn goddeloze priesters, Abinadi, Alma en de Nephieten lezen.

Leidinggeven aan een voorleestoneel

- Zoek materiaal uit dat bij het onderwerp van de les past. Geschikt materiaal kan in de Schriften worden gevonden, in lesboeken en in de *Liahona*.
- Verdeel het materiaal in rollen. Verdeel de rollen onder de deelnemers. Geef iedere deelnemer de rol van een persoon of verteller. Zorg ervoor dat de deelnemers voldoende tijd hebben om hun rollen in te studeren en te begrijpen.
- Als u het voorleestoneel voor een publiek gaat opvoeren, laat de deelnemers het materiaal dan goed oefenen. Zorg ervoor dat ze duidelijk spreken en gebruik maken van adempauzes en variaties in stemvolume en stemsnelheid om de betekenis van de boodschap goed over te brengen.

VRAGEN

Zie 'Lesgeven door middel van vraagstelling' op blz. 68–70.

WERKBLADEN

Op werkbladen staan activiteiten waardoor de leerlingen hun begrip van een evangeliebeginsel kunnen peilen, iets nieuws kunnen leren of belangrijke beginselen kunnen herhalen. U kunt een werkblad samenstellen om belangrijke gedeelten van een les te introduceren, te benadrukken of te herhalen. Een werkblad kan ook een herinnering aan de les vormen die de leerlingen mee naar huis kunnen nemen en thuis kunnen laten zien.

Voorbeelden van werkbladen

Een beoordelingswerkblad

U kunt een werkblad gebruiken om de leerlingen te laten vaststellen in hoeverre een bepaald evangeliebeginsel

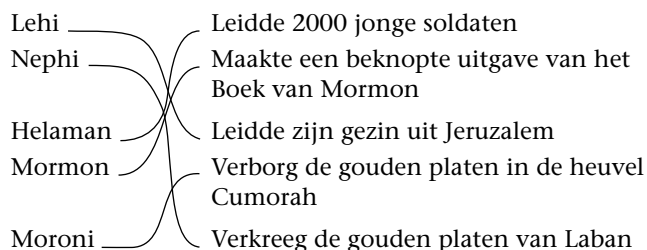
in hun leven is verweven en op welke gebieden zij zich kunnen verbeteren. Gebruik aan het begin van een les een werkblad zoals in het onderstaande voorbeeld. Leg uit dat als iemand *Nee* op een van de vragen antwoordt, hij of zij door de les zal begrijpen op welke manier het beginsel beter kan worden nageleefd en hoe hij of zij zich kan verbeteren.

Ben ik een goed voorbeeld?

Ja	Nee	
☐	☐	Luister ik met respect naar de mening van anderen?
☐	☐	Praat ik altijd positief over anderen?
☐	☐	Behandel ik mijn huisgenoten liefdevol?
☐	☐	Ben ik eerlijk in mijn werk?
☐	☐	Ben ik altijd sportief?
☐	☐	Is mijn taalgebruik zuiver?
☐	☐	Zie ik er altijd schoon en netjes uit?
☐	☐	Onderhoud ik de geboden?
☐	☐	Lees ik geregeld in de Schriften?
☐	☐	Sta ik altijd opgewekt klaar om anderen te helpen?
☐	☐	Kijk ik alleen naar goede films en tv-programma's?
☐	☐	Lees ik uitsluitend opbouwende tijdschriften en boeken?
☐	☐	Ben ik onzelfzuchtig wat betreft mijn tijd en talenten?
☐	☐	Ben ik betrouwbaar?

Bij elkaar zoeken

Noteer verschillende namen van profeten in een kolom en noteer in een andere kolom waar zij bekend om staan. Laat de leerlingen de juiste profeten en gebeurtenissen bij elkaar zoeken.

U kunt de leerlingen allerlei zaken over verschillende onderwerpen bij elkaar laten zoeken. Ze kunnen bijvoorbeeld de geloofsartikelen en de juiste nummers ervan bij elkaar zoeken, of ze kunnen de priesterschapstaken en de juiste ambten bij elkaar zoeken.

Chronologie

Maak een werkblad met verschillende historische gebeurtenissen of gedeelten van verhalen uit de Schriften. Laat de leerlingen ze in de juiste volgorde plaatsen. Bijvoorbeeld:

- Christus bezoekt de Nephieten. (3)
- Mormon overlijdt. (4)
- Lehi verlaat Jeruzalem. (2)

De Jaredieten zijn voorspoedig. (1)
Joseph Smith ontvangt de gouden platen. (5)

De ontbrekende woorden invullen

Geef zinnen waarin enkele woorden ontbreken. Laat de leerlingen de ontbrekende woorden invullen. Geef de ontbrekende woorden in willekeurige volgorde. Bijvoorbeeld:

‘Indien echter iemand van ____ in ____ te kort schiet, dan ____ hij God daarom, die aan allen ____, ____ en zonder ____; en zij ____ hem ____ worden’ (Jakobus 1:5).

Antwoorden: verwijt, u, geeft, gegeven, zal, wijsheid, eenvoudigweg, bidde

Schriftuurtoepassingen

U kunt werkbladen gebruiken om materiaal uit huidige of voorgaande lessen te herhalen en toe te passen. Kies verschillende teksten uit die met de recentelijk bestudeerde evangelieonderwerpen te maken hebben. Herhaal de teksten met de leerlingen, en zorg ervoor dat ze de teksten begrijpen. Schrijf vervolgens de verwijzingen op het bord. Bespreek in het kort een praktijkgeval. (Zie ‘Praktijkgevallen’ op blz. 170–171.) Laat de leerlingen minimaal een van de teksten uitkiezen om in het praktijkgeval toe te passen. Geef iedere leerling een blad en een pen of potlood. Laat de leerlingen de tekst of teksten die zij hebben uitgekozen opschrijven, alsook wat die teksten betekenen en hoe ze op het praktijkgeval kunnen worden toegepast.

Woordpuzzels

Woordpuzzels kunnen op verschillende manieren gebruikt worden. Bijvoorbeeld:

- Zet de letters van een woord in een andere volgorde. Laat de leerlingen het woord ontcijferen. Het volgende werkblad bevat woorden waarvan de letters door elkaar zijn gegooid. De woorden beschrijven vaardigheden die zendingen nodig hebben.

RNEEUTSD (Studeren)	INENAA (Naaien)
NOKKE (Koken)	TUTRNEEBEDG (Budgetteren)
MENNATIVI (Vitaminen)	WONZIJRDEEN (Onderwijzen)
SAACHGEWIGNILBEM (Lichaamsbeweging)	RANENIME (Manieren)
SUTGINEGEI (Getuigenis)	HONOSC (Schoon)

- Gooi woorden door elkaar en laat de leerlingen de woorden in de juiste volgorde plaatsen. U kunt een zin, een tekst, de titel van een lied of een geloofsartikel gebruiken. Bijvoorbeeld:
zijn kan eeuwig gezin ons (‘Ons gezin kan eeuwig zijn’ [*Kinderliedjes*, blz. 98].)
heengaan de ik wat bevolen zal en Here heeft doen (‘Ik zal heengaan en doen, wat de Here heeft bevolen’ [1 Nephi 3:7].)

Richtlijnen voor het vervaardigen en gebruiken van werkbladen

- U kunt informatie en ideeën uit lesboeken en de *Liahona* halen om in werkbladen te verwerken.
- Werkbladen moeten passen bij de leeftijd van de leerlingen. Ze moeten instructief en plezierig zijn. Ze moeten niet te moeilijk zijn.
- Leerlingen kunnen individueel of in groepjes aan werkbladen werken. De informatie van het werkblad kan op het bord worden genoteerd, en de klas kan er dan samen aan werken.
- Zorg ervoor dat u voldoende potloden of pennen voor de leerlingen hebt.
- Werkbladen mogen niet teveel tijd in beslag nemen. U moet echter wel voldoende tijd beschikbaar stellen om de werkbladen te kunnen voltooien.
- Bespreek de antwoorden nadat iedereen een bepaalde tijd heeft gekregen om aan het werkblad te werken.
Zorg ervoor dat iedereen zich na het voltooien van het werkblad tevreden voelt. Help leerlingen die moeite met het werkblad hebben.

WITBORD

Zie ‘Bord’ op blz. 160–161.

G

DE CURSUS EVANGELIEONDERWIJS

Wenken voor de leerkracht

Doel van de cursus Deze cursus is een fundament waarop de leden van de kerk kunnen bouwen om zowel thuis als in de kerk een betere leraar te worden. De lessen in deze cursus zijn bestemd om in klassikaal verband te worden behandeld. Maar ze kunnen ook individueel of in gezinsverband worden bestudeerd.

Overzicht van de cursus De Heer heeft ons geboden dat wij ‘elkander [in] de leer van het koninkrijk moet[en] onderwijzen’ (LV 88:77). Hij is de grote leraar en heeft ons het juiste voorbeeld gegeven. In hedendaagse openbaringen heeft Hij ons specifieke geboden over onderwijs gegeven. (zie bijvoorbeeld LV 42:12–14, 50:13–22; 52:9; 88:122.) Zijn voorbeeld en zijn geboden zijn een leidraad in ons streven om betere leerkrachten te worden.

Met les 1, ‘Het belang van evangelieonderwijs in Gods plan’, wordt de toon voor de hele cursus Evangelieonderwijs gezet. De les is gericht op het grootse voornemen van de Heer om ons het plan van verlossing te verkondigen. In de les komt tot uitdrukking dat wij bij dit heilige werk kunnen assisteren.

In de lessen 2, 3 en 4 worden drie fundamentele beginselen van evangelieonderwijs behandeld. ‘Van uw leerlingen houden’, ‘Door de Geest onderwijzen’ en ‘De leer uiteenzetten’.

In les 5, ‘Leergierigheid aanmoedigen’ wordt de nadruk gelegd op het feit dat de leerlingen zelf verantwoordelijk voor hun evangeliestudie zijn. In les 6 en 7, die allebei de titel ‘Een optimale onderwijsleersituatie realiseren’ hebben, wordt behandeld hoe we problemen in de klas kunnen vermijden en oplossen. In les 8 en 9, die allebei de titel ‘Effectieve onderwijsmethoden’ hebben, zult u het doelmatige gebruik van verschillende onderwijsmethoden behandelen. In les 10, ‘Vervaardig elk noodzakelijk voorwerp’, staat hoe u de lessen kunt voorbereiden.

In les 11 en 12 zult u de cursisten helpen bij het in praktijk brengen van alles wat ze in de eerste 10 lessen hebben geleerd. In les 11, ‘Onze talenten ontwikkelen’, staat hoe de leerlingen een persoonlijk plan van verbetering kunnen opstellen en hoe ze met behulp van het beschikbare materiaal in de wijk hun plan succesvol ten uitvoer kunnen brengen. In les 12, ‘Gezonden om onderwijs te geven’, krijgen de leerlingen de kans om elkaar te onderwijzen door te vertellen wat ze tijdens deze cursus hebben geleerd.

Opzet van de cursus Voor informatie over het tijdstip van de cursus, wie de cursus hoort te volgen en mogelijke aanpassingen, zie *Verbetering evangelieonderwijs: leidraad voor leidinggevend*, blz. 10.

Vorbereiding op de cursus Het is verstandig om alle twaalf lessen door te lezen voordat de cursus begint. Daardoor zult u zien hoe de lessen op elkaar zijn afgestemd om een goed fundament voor evangelieonderwijs te leggen. U zult ook bepaalde beginselen van evangelieonderwijs ontdekken waarin u tijdens het geven van de cursus een voorbeeld moet zijn.

Door de kerk uitgegeven materiaal gebruiken	<p>Naast dit boek hebt u de Schriften nodig en de afdeling ‘Evangelieonderwijs en leiderschap’ uit het <i>Handboek kerkbestuur</i>. U kunt ook verwijzen naar het materiaal in ‘Door de kerk verstrekte middelen voor evangelieonderwijs’ op blz. 105 van dit boek.</p> <p>Neem contact op met de mediathecaris om erachter te komen welke leermiddelen in de mediatheek beschikbaar zijn.</p>
Met de cursisten samenwerken	<p><i>Materiaal dat de cursisten nodig hebben</i></p> <p>De cursisten moeten hun Schriften bij zich hebben. Daarnaast moeten ze een aantekenboekje of een dagboek meenemen waarin ze notities, opdrachten en ideeën kunnen opschrijven. Ook moet iedere cursist zijn of haar exemplaar van dit lesboek bij zich hebben.</p> <p><i>De cursisten bij de les betrekken</i></p> <p>In iedere les staan instructies om ervoor te zorgen dat de cursisten een actieve rol in hun leerervaring spelen. De cursisten kunnen bijvoorbeeld worden aangemoedigd om iets in hun aantekenboekje op te schrijven, hun ideeën onder woorden te brengen of over een persoonlijke ervaring te vertellen. Als u de lessen voorbereidt, zorg er dan voor dat u voldoende tijd indeelt voor deze activiteiten.</p> <p><i>Opdrachten</i></p> <p>De lessen in deze cursus bevatten twee verschillende soorten opdrachten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opdrachten om een deel van de les voor te bereiden. Deze opdrachten staan in de afdeling ‘Voorbereiding’ van veel lessen. De cursisten worden erdoor in staat gesteld om deel te nemen en elkaar te onderwijzen. U moet met een gebed in uw hart overwegen aan welke cursisten u bepaalde opdrachten kunt geven. Geef de cursisten wel voldoende tijd om zich voor te bereiden. 2. Opdrachten om specifieke beginselen buiten het klaslokaal te oefenen. Deze opdrachten zijn een belangrijk onderdeel van de cursus omdat de cursisten er betere leerkrachten door kunnen worden. Aan het eind van iedere les moet u dergelijke opdrachten geven. <p><i>De cursisten individueel steunen</i></p> <p>Naast het behandelen van het lesmateriaal moet u ook de tijd nemen om de cursisten individueel te steunen. De cursisten zullen meer succes hebben als u tussen de lessen door contact met hen opneemt om hen aan te moedigen en hulp te bieden. Misschien willen ze u iets vertellen over hun ervaringen tijdens het toepassen van de in de cursus behandelde beginselen.</p>
De belofte van goddelijke hulp	<p>Overdenk ‘Voor de leerkracht’ op bladzijde 234. Als u geloof oefent, om hulp bidt en de beginselen toepast die in deze cursus worden behandeld, zullen de cursisten met uw hulp ‘middelen in de handen van God [worden], om [anderen] tot de kennis der waarheid te brengen’ (Alma 17:9).</p>

Individueel en in gezinsverband het materiaal bestuderen

Als de cursus Evangelieonderwijs momenteel niet in uw wijk wordt gegeven of als u niet in staat bent om de cursus te volgen, kunt u de lessen individueel of in gezinsverband bestuderen. Individuele en gezinsstudie zijn echter geen vervanging van deelname aan de cursus als u daarvoor bent uitgenodigd. U zult zoveel meer leren als u met anderen ideeën uitwisselt en samenwerkt om uzelf als leerkracht te verbeteren.

Aanwijzingen om individueel of in gezinsverband het materiaal te bestuderen

Lees 'Wenken voor de leerkracht' op blz. 186–187. Pas de suggesties aan uw eigen omstandigheden aan.

Persoonlijke inzet. Uw studie zal productiever zijn als u zich aan het begin van de cursus voorneemt om de cursus aan te grijpen om uw manier van lesgeven te verbeteren en de cursus ijverig af te maken.

Bestudeer de lessen in volgorde en probeer niet meer dan een les per week te bestuderen. U hebt tijd nodig om het geleerde tussen de lessen door in praktijk te brengen.

Maak notities. Een verslag bijhouden van uw vooruitgang is een belangrijk onderdeel van de cursus Evangelieonderwijs. Tijdens de lessen hebt u de kans om notities, indrukken, plannen, ervaringen en uw vooruitgang op te schrijven.

De opdrachten uitvoeren. Uw zult alleen vooruitgang kunnen maken als u het geleerde in praktijk brengt. In iedere les staan opdrachten waarmee u de beginselen in onderwijsleersituaties kunt toepassen. Voer de opdrachten getrouw uit. Noteer uw inspanningen en vooruitgang in uw aantekenboekje.

Als u het materiaal in gezinsverband bestudeert, organiseer de studie dan zodanig alsof u in een klas zat. U kunt om beurten de besprekingen leiden. Lees de teksten die in de les worden aanbevolen, bespreek de vragen en voer de opdrachten uit.

Als u het materiaal individueel bestudeert, stel u dan voor dat u in een klas zit. Wat zou u aan een bespreking over een bepaald onderwerp willen bijdragen? Hoe zou u op de vragen reageren? Noteer uw ideeën in uw aantekenboekje. Zie 'Lijn brengen in uw evangeliestudie' op blz. 16–17 voor suggesties om doelmatig te studeren.

Als u individueel studeert, zoek dan iemand om verslag aan uit te brengen. Uw persoonlijke studie zal verbeteren als er iemand is met wie u over uw begrip en uw ideeën kunt praten. Misschien kunt u daar een familielid, een vriend, een priesterschapsleider of een leid(st)er van een hulporganisatie voor vragen. Bespreek met deze persoon uw doelen, uw plannen en de resultaten van uw inspanningen.

Het belang van evangelieonderwijs in Gods plan

Les
1

Doel De cursisten laten inzien dat zij met goed evangelieonderwijs een belangrijke bijdrage leveren aan het werk van de Heer.

Voor de leerkracht Onze hemelse Vader heeft in zijn goedheid in leerkrachten voorzien om zijn kinderen duidelijk te maken wat zij moeten doen om het eeuwige leven te ontvangen. Wij hebben allemaal baat bij evangelieonderwijs gehad, en wij hebben allemaal de opdracht gekregen om anderen in het evangelie te onderwijzen. Het geven van deze cursus is een onderdeel van zijn geweldige werk.

De volgende uitspraken van president Gordon B. Hinckley bevatten een boodschap die in de hele cursus steeds weer naar voren moet komen:

‘Wij moeten onszelf en ons volk sterken, zodat onze leerkrachten uit hun hart in plaats van uit hun boeken zullen spreken, hun liefde voor de Heer en zijn kostbare werk zullen uiten, waardoor de leerlingen op de een of andere manier in hun hart geraakt zullen worden.’ (*Teachings of Gordon B. Hinckley* [1997], blz. 619–620.)

‘Wij hebben werk te doen, zoveel werk. Laten we onze mouwen opstropen en aan de slag gaan, met hernieuwde inzet, en ons vertrouwen in de Heer stellen. (...) Wij kunnen het, als we maar bidden en getrouw zijn. Wij kunnen het beter doen dan ooit tevoren.’ (*De Ster*, juli 1995, blz. 80.)

Met deze boodschap als doel wordt met deze les de toon van de hele cursus Evangelieonderwijs gezet.

Voorbereiding

1. Bestudeer de teksten in deze les met een gebed in uw hart. Probeer verband te leggen tussen die teksten en het doel van de les.
2. Bestudeer de afdeling ‘Het belang van evangelieonderwijs in Gods plan’ (blz. 2–10) in dit lesboek.
3. Moedig de cursisten aan om hun Schriften en hun aantekenboekje mee naar de les te nemen. Spreek zo nodig met een lid van de bisschop om te regelen dat alle cursisten een aantekenboekje krijgen.
4. Zorg voor voldoende exemplaren van *Onderwijzen – geen grotere roeping* voor de cursisten die nog geen exemplaar hebben ontvangen.

Aanbevolen lesschema Heet de cursisten welkom op de cursus. Als u hen niet kent, of als zij elkaar niet kennen, laat de cursisten zich dan even voorstellen.

Zorg ervoor dat alle cursisten een aantekenboekje hebben. Leg uit dat ze het aantekenboekje nodig hebben om notities, indrukken, plannen, ervaringen en hun vooruitgang tijdens de cursus op te schrijven.

Leerkrachten beïnvloeden het leven van veel mensen.

Verhaal

Vertel het volgende verhaal dat president Thomas S. Monson heeft verteld:

‘Ik had een zondagsschoolleerkracht die ik nooit zal vergeten. Ik werd op een zondagmorgen aan haar voorgesteld. De zondagsschoolpresident begeleidde haar naar de klas en stelde haar voor als een lerares die had gevraagd of zij ons les mocht geven. Wij vernamen dat ze op zending was geweest en veel van jonge mensen hield. Ze heette Lucy Gertsch. Ze was knap, had een vriendelijke stem en was in ons geïnteresseerd. Ze vroeg ieder kind om zich voor te stellen, en stelde vervolgens vragen die haar inzicht gaven in de achtergrond van elke jongen en elk meisje. Ze vertelde ons over haar jeugd. (...) Ze verhief nooit haar stem. Op de een of andere manier pasten ongemamierdheid en luidruchtig gedrag gewoon niet bij haar fijne manier van lesgeven. (...) Zij liet de Schriften zelfs tot leven komen. We maakten persoonlijk kennis met Samuël, David, Jakob, Nephi en de Heer Jezus Christus. Het evangelie ging voor ons leven. En ons gedrag verbeterde. Onze liefde voor Lucy Gertsch kende geen grenzen. (...)

‘De jaren zijn voorbijgegaan. (...) De jongens en meisjes die er leerden, die er lachten, die er vooruitgang maakten onder leiding van die geïnspireerde lerares die hen in de waarheid onderwees, zijn haar liefde of haar lessen nooit vergeten.’ (*De Ster*, juli 1992, blz. 54.)

Geef uw getuigenis dat de inspanningen van de cursisten om anderen in het evangelie van Jezus Christus te onderwijzen ook invloed op het leven van veel mensen kunnen hebben. Uit uw gevoelens over het belang van de roeping om les te geven.

Citaat

Laat een cursist de volgende uitspraak van ouderling Jeffrey R. Holland voorlezen:

‘Voor ieder van ons is “tot Christus [...] komen”, zijn geboden onderhouden en zijn voorbeeld volgen om terug te keren tot de Vader absoluut het hoogste en heiligste doel van het menselijk bestaan. Daar anderen behulpzaam bij zijn – onderwijzen, overreden en ze gebedvol leiden om ook de weg van verlossing op te gaan – moet zonder twijfel de op één na belangrijkste taak in ons leven zijn.’ (*De Ster*, juli 1998, blz. 29.)

Evangelieonderwijs speelt een belangrijke rol in het plan van onze hemelse Vader.

Schriftuurbespreking

Leg uit dat evangelieonderwijs altijd een belangrijke rol in Gods plan van verlossing heeft gespeeld. Laat de leerlingen de onderstaande teksten lezen. Het is voor u misschien nuttig om de achtergrond van iedere passage uit te leggen. (U kunt bijvoorbeeld uitleggen dat Leer en Verbonden 138 een verslag is van het visioen dat president Joseph F. Smith van de geestenwereld had.) Vraag de cursisten wat zij uit deze passages leren over de rol die evangelieonderwijs in het plan van onze hemelse Vader speelt.

- a. Leer en Verbonden 138:56. (Wij ontvingen onze ‘eerste lessen in de wereld der geesten’.)
- b. Alma 12:27–32. (Nadat Adam en Eva uit de hof van Eden waren verdreven, maakte God hen het plan van verlossing bekend. Hij stuurde engelen om hen te onderrichten en Hij beantwoordde hun gebeden. Hij gaf hun geboden *nadat* zij in het plan van verlossing waren onderwezen.)
- c. Mozes 6:57–58. (De Heer gebod Adam en Eva om hun kinderen overvloediglijk in het evangelie te onderwijzen.)

Vat de bespreking samen door Romeinen 10:13–15, 17 en 2 Nephi 2:8 voor te lezen. Geef uw getuigenis van de rol die evangelieonderwijs in het plan van onze hemelse Vader speelt.

We krijgen veel kansen om het evangelie te leren kennen en anderen erin te onderwijzen.

Citaten

Leg uit dat de leden van de kerk in veel verschillende rollen het evangelie verkondigen. Vraag vijf cursisten om de onderstaande uitspraken voor te lezen. Merk op dat iedere uitspraak tot een bepaalde groep mensen gericht is.

Tegen de ouders

Het Eerste Presidium heeft gezegd:

‘Wij vragen de ouders hun uiterste best te doen om hun kinderen de beginselen van het evangelie bij te brengen en in de kerk groot te brengen. In het gezin krijgt een rechtschapen leven vorm, en het gezin kan dan ook door niets of niemand worden vervangen, omdat alleen daar de noodzakelijke en door God gegeven taken kunnen worden uitgevoerd.

‘Wij raden ouders en kinderen aan de hoogste prioriteit te geven aan gezinsgebed, gezinsavond, evangeliestudie en –onderwijs, en opbouwende gezinsactiviteiten. Zelfs als andere werkzaamheden en bezigheden waardevol en nuttig zijn, moet men niet toestaan dat die de plaats gaan innemen van de taken die God heeft toegewezen aan ouders en gezin.’ (Brief van het Eerste Presidium, 11 februari 1999.)

Tegen de leidinggevenden in priesterschap en hulporganisaties

Ouderling Gordon B. Hinckley heeft gezegd: ‘Doeltreffend onderwijs is de essentie van het leiderschap in de kerk. Eeuwig leven zal alleen dan tot stand komen als mensen zulk doeltreffend onderwijs krijgen dat ze veranderingen in hun leven aanbrengen. Zij kunnen niet tot rechtschapenheid of tot in de hemel gedwongen worden. Ze moeten geleid, en dat betekent onderricht worden.’ (Tijdens de aprilconferentie van 1998 door ouderling Jeffrey R. Holland geciteerd, *De Ster*, juli 1998, blz. 30.)

Tegen de leerkrachten in de kerk

President Thomas S. Monson heeft gezegd:

‘De klas in de kerk voegt nog een belangrijke dimensie toe aan de opleiding van ieder kind. Hier kan de leerkracht hun die naar de lessen luisteren iets bieden om zich aan op te trekken en de invloed van [het] getuigenis [van de leerkracht] te voelen. In het jeugdwerk, de zondagschool, en de bijeenkomsten van de jongevrouwen en de Aäronische-priesterschap, kunnen goed voorbereide leerkrachten, die onder inspiratie van de Heer geroepen zijn, ieder kind en iedere tiener raken en allen ertoe aanzetten om “ijverig woorden van wijsheid [te] zoeken (...) uit de beste boeken; zoekt wetenschap, ja, door studie alsmede door geloof” (LV 88:118). Een woord van aanmoediging hier en een opbouwende gedachte daar kan een dierbaar leven beïnvloeden en een onuitwisbare indruk achterlaten op een eeuwige ziel. (...)

‘De nederige en geïnspireerde leerkracht in de kerk kan in (...) leerlingen een liefde voor de Schriften aankweken. De leerkracht kan zelfs de apostelen vanouds en de Heiland van de wereld in de klas brengen, en ook in het hart, de gedachten en de ziel van onze kinderen.’ (*De Ster*, januari 1992, blz. 63.)

Tegen huisonderwijzers en huisbezoeksters

President Spencer W. Kimball heeft gezegd: ‘Als u bij mensen thuiskomt (...) gaat u zielen redden. (...) Wie weet hoeveel goede, actieve leden van de kerk nu nog actief zijn omdat u bij hen thuis was en hun een nieuwe zienswijze, een nieuwe visie hebt gegeven. U hebt het gordijn opengeschoven. U hebt hun blikveld vergroot. U hebt hun iets nieuws gegeven.’ (*The Teachings of Spencer W. Kimball*, bezorgd door Edward L. Kimball [1982], blz. 526.)

Tegen alle leden van de kerk

President Lorenzo Snow heeft gezegd: ‘Hoewel sommigen met de welsprekendheid van een engel les geven, is iemands goede gedrag en voorbeeld, iemands voortdurende bekommernis om het welzijn van anderen veelzeggender, veel doeltreffender.’ (*The Teachings of Lorenzo Snow*, bezorgd door Clyde J. Williams [1984], blz. 78–79.)

Presentatie van de leerkracht

Laat de cursisten de verschillende leraars in de zojuist gelezen uitspraken overwegen: ouders, leidinggevend in priesterschap en hulporganisaties, leerkrachten in de kerk, huisonderwijzers, huisbezoeksters en zij die door hun voorbeeld onderwijzen. Moedig de cursisten aan om in het kort iets te vertellen over iemand die in een van die rollen hem of haar een beter begrip van het evangelie heeft bijgebracht, en een groter verlangen om de beginselen ervan na te leven.

Getuigenis

Bespreek in het kort welke zegeningen wij ontvangen door de vele kansen die wij hebben om het evangelie te leren kennen en erin te onderrichten – thuis, in de kerk en in het dagelijks leven. Breng uw dankbaarheid voor deze kansen onder woorden. Wijs erop dat de Heer ons deze kansen geeft zodat wij de valse leringen en invloeden om ons heen kunnen weerstaan. Lees de volgende uitspraak van president Gordon B. Hinckley:

‘Er is honger in het land en echte dorst – grote honger naar het woord van de Heer en ongeleste dorst naar de zaken van de Geest. (...) De wereld hongert naar geestelijk voedsel. Het is onze plicht, en wij zijn in de gelegenheid, om de ziel te voeden.’ (‘Voed de geest en de ziel’, *De Ster*, oktober 1998, blz. 3.)

Het doel van de cursus Evangelieonderwijs is om ons als leerkracht te verbeteren.

Presentatie van de leerkracht

Lees de uitspraken van president Gordon B. Hinckley in ‘Voor de leerkracht’ op blz. 189 voor.

Leg na het lezen van de uitspraken van president Hinckley uit dat het doel van de cursus Evangelieonderwijs is om ons behulpzaam te zijn bij het onderwijzen in het evangelie van Jezus Christus – ‘beter [...] dan ooit tevoren’.

Leg uit dat de hulpmiddelen voor deze cursus de Schriften zijn, *Onderwijzen – geen grotere roeping*, en de afdeling ‘Evangelieonderwijs en leiderschap’ in het *Handboek kerkbestuur*.

Geef een exemplaar van *Onderwijzen – geen grotere roeping* aan de cursisten die nog geen exemplaar hebben ontvangen. Vertel de cursisten dat dit boek materiaal bevat dat op de lessen van deze cursus betrekking heeft. Het is nuttig voor hen om dit materiaal voor en na iedere les te bestuderen.

Leg uit dat deze cursus een fundament voor evangelieonderwijs legt. In deze cursus wordt de aandacht gevestigd op beginselen en onderwijsmethoden die voor alle leeftijdsgroepen en culturen geschikt zijn. De cursus bestaat uit twaalf lessen. De titels van de volgende elf lessen geven aan wat de cursisten van de cursus kunnen verwachten. Laat de cursisten bladzijde VI van dit boek opslaan om de titels van deze lessen te raadplegen.

Vertel de cursisten dat u bereid bent om hen behulpzaam te zijn bij het toepassen van de beginselen in de cursus. Moedig de cursisten ook aan om:

- a. De Schriften; *Onderwijzen – geen grotere roeping*; en de afdeling ‘Evangelieonderwijs en leiderschap’ in het *Handboek kerkbestuur* te bestuderen.
- b. Iedere week de Schriften mee naar de klas te nemen.
- c. Hun aantekenboekje iedere week mee naar de klas te nemen.
- d. Iedere week naar de klas te komen met de intentie om aan de lessen deel te nemen en tot het leerproces van de anderen bij te dragen.
- e. Na te denken en te bidden over de gelegenheden om te onderwijzen.
- f. Te beginnen met het opstellen van een plan tot verbetering van hun manier van lesgeven.

Slot

Citaat	Laat een cursist de volgende uitspraak van ouderling Boyd K. Packer voorlezen: ‘Iemand heeft eens gezegd dat de verantwoordelijkheid van de leden in drie hoofdgroepen verdeeld kan worden: om in het heil van de hedendaagse leden te voorzien, om het noodzakelijke werk voor onze voorouders te verrichten en om het evangelie over de hele wereld te verkondigen. Al deze taken vereisen studie, en alles wat geleerd wordt, moet ook uitgelegd worden. Wij horen bij de mensen die het moeten uitleggen.’ (<i>Teach Ye Diligently</i> , herz. ed. [1991], blz. 7.)
Samenvatting	Vat de beginselen die u hebt behandeld samen.
Getuigenis	Geef uw getuigenis wanneer u zich daartoe door de Geest gedreven voelt.
Opdrachten	Moedig de cursisten aan om: <ol style="list-style-type: none"> 1. In hun aantekenboekje de mogelijkheden tot onderwijzen en leren op te schrijven die tijdens deze cursus naar voren komen. 2. Zich tijdens de eerstkomende gezinsavondles, kerktaak of andere mogelijkheid tot onderwijzen door de Geest (de Heilige Geest) te laten leiden. Denk aan de woorden van de Heiland: ‘De Geest zal u door het gebed des geloofs worden gegeven’ (LV 42:14). Zorg ervoor dat zij hun ervaringen met deze opdracht in hun aantekenboekje opschrijven. (Als onderdeel van les 3 zullen sommige cursisten iets over deze ervaringen kunnen vertellen.) 3. De beginselen uit deze les te herhalen door de afdeling ‘Het belang van evangelieonderwijs in Gods plan’ (blz. 2–10) in dit lesboek te bestuderen.

Les 2

Van uw leerlingen houden

Doel De cursisten laten inzien dat het belangrijk is dat zij christelijke liefde voor hun leerlingen ontwikkelen.

Voor de leerkracht Tijdens de laatste uren van zijn aardse bediening onderwees en versterkte Jezus zijn apostelen (zie Johannes 13–17). Als onderdeel van deze leringen gebod Hij zijn discipelen om elkaar lief te hebben, zoals Hij hen liefhad (zie Johannes 13:34; 15:12, 17). Door hun gehoorzaamheid aan dat gebod konden ze laten zien dat ze waarlijk zijn discipelen waren (zie Johannes 13:35). Alles wat zij moesten doen, waaronder hun opdracht om uit te gaan en het evangelie te prediken, moest met liefde gedaan worden. In de laatste dagen heeft de Heer ons een soortgelijke opdracht gegeven: ‘Niemand kan bij dit werk behulpzaam zijn, tenzij hij ootmoedig en vol liefde is’ (LV 12:8).

Als u deze les behandelt, zorg er dan voor dat de cursisten begrijpen hoe zij christelijke liefde voor hun leerlingen kunnen ontwikkelen. Als de cursisten de raad in deze les opvolgen, zullen ze doelmatiger onderwijzen. Ook zullen ze als leerkracht meer vreugde ervaren.

Vorbereiding

1. Bestudeer de teksten in deze les met een gebed in uw hart. Probeer het verband te leggen tussen die teksten en het doel van de les. Zorg ervoor dat u 3 Nephi 11–17 zo goed kent dat u de onderdelen van dat verslag die op bladzijde 195 van dit boek staan weergegeven, in het kort kunt behandelen.
2. Bestudeer de afdeling ‘Van uw leerlingen houden’ (blz. 30–39) in dit lesboek.
3. Als het volgende materiaal beschikbaar is, gebruik het dan als onderdeel van deze les:
  - a. De platen: Jezus onderwijst op het westelijk halfmond (*Evangelieplaten*, 316); Jezus geneest de Nephieten (*Evangelieplaten*, 317) en Jezus zegent de Nephitische kinderen (*Evangelieplaten*, 322).
  - b. ‘Mijn vreugde is volkomen’, een videopresentatie (vier minuten) uit de videoband *Boek van Mormon – videopresentaties* (56911 120).
4. Laat een cursist zich voorbereiden om in het kort iets te vertellen over de manier waarop hij of zij door de liefde van een leerkracht is beïnvloed (door een ouder, een leerkracht of een leider in de kerk). Vraag deze cursist om ervoor te zorgen dat de volgende vragen beantwoord worden:

Hoe wist u dat die persoon u liefhad?

In hoeverre heeft de liefde van die persoon uw gevoelens ten opzichte van het evangelie beïnvloed?
5. Vraag tenminste een week van tevoren aan een solist, een groepje volwassenen of kinderen om aan het eind van de les ‘Houd van elkander’ (lofzang 199) te zingen. Als dat niet mogelijk is, zing deze lofzang dan met de hele klas.

Aanbevolen lesschema	Leerkrachten met christelijke liefde kunnen iets in het leven van hun leerlingen betekenen.
Verslag uit de Schriften en platen	<p>Laat de plaat zien van Jezus die de Nephieten onderricht. Vertel bondig in uw eigen woorden het verslag van de herrezen Heiland die de Nephieten bezocht. Zorg ervoor dat u het volgende behandelt:</p> <p>De herrezen Heiland verscheen aan de Nephieten in het land Overvloed. Hij nodigde hen uit om naar Hem toe te komen en zijn zijde, handen en voeten te voelen. Toen predikte Hij lange tijd tot hen. Nadat Hij tot hen gepredikt had, moedigde Hij hen aan om naar huis te gaan en over alles wat Hij gezegd had na te denken. Hij stond op het punt om terug naar de Vader te gaan toen Hij zag dat zij in tranen waren omdat zij hadden gehoopt dat Hij langer zou blijven. (Zie 3 Nephi 11–16; 17:1–5.)</p> <p>Laat de plaat zien van Jezus die de Nephieten geneest. Laat vervolgens een cursist 3 Nephi 17:6–10 voorlezen.</p>
Het bord	Schrijf, nadat de cursist deze teksten heeft voorgelezen, <i>Hij genas allen</i> op het bord.
Verslag uit de Schriften en platen	<p>Vertel de rest van het verslag in uw eigen woorden. Vergeet niet te vermelden dat nadat Jezus de mensen had genezen, Hij hun vroeg om hun kleine kinderen bij Hem te brengen (zie 3 Nephi 17:11–12).</p> <p>Laat de plaat zien van Jezus die de kinderen van de Nephieten geneest. Laat vervolgens een cursist 3 Nephi 17:21–25 voorlezen.</p>
Het bord	Schrijf, nadat de cursist deze teksten heeft voorgelezen, <i>Hij nam hun kinderen één voor één, en zegende hen</i> op het bord.
Video	Als u de videopresentatie ‘Mijn vreugde is volkomen’ wilt tonen, doe dat dan nu.
Bespreking	<p>Laat de leerlingen over de liefde van de Heiland voor de Nephieten nadenken. Laat hen zich ook de gevoelens van de Nephieten voorstellen toen Jezus hen zegende.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ In hoeverre kan de christelijke liefde van de leerkracht de leerlingen beïnvloeden? (Antwoorden kunnen omvatten dat de Geest door de christelijke liefde van de leerkracht wordt uitgenodigd, dat mensen hun angsten kunnen overwinnen en dat mensen ontvankelijker voor het evangelie zijn.)
Citaat	Na een korte bespreking van deze vraag laat u een cursist de uitspraak van de profeet Joseph Smith op bladzijde 30 van dit boek voorlezen.
Presentatie van een cursist	Laat de van tevoren gevraagde cursist iets vertellen over de manier waarop hij of zij door de liefde van een leerkracht is beïnvloed.
Presentatie van de leerkracht	Leg uit dat in deze les leringen uit de Schriften behandeld worden waardoor wij met christelijke liefde voor onze leerlingen vervuld kunnen worden. Er staat ook een bespreking in over de manier waarop onze christelijke liefde ons werk als leerkracht beïnvloedt.
	Wij kunnen met christelijke liefde voor onze leerlingen worden vervuld.
Schriften en aantekenboekje	<p>Laat verschillende cursisten de onderstaande teksten lezen. Vraag de cursisten na het lezen van iedere passage door welke beginselen zij met christelijke liefde vervuld kunnen worden. Moedig de cursisten aan om hun gedachten in hun aantekenboekje op te schrijven. Leg uit dat zij aan het eind van de les de kans zullen krijgen om iets over die gedachten te zeggen.</p> <p>Johannes 15:10 (De geboden onderhouden) Efeziërs 4:32 (Anderen vergeven) Mosiah 2:17 (Dienstbaarheid)</p>

Mosiah 4:11–12 (Bekering, nederigheid en geloof)
 Alma 38:12 (Beteugelde lusten)
 3 Nephi 11:29–30 (Twist vermijden)
 Moroni 7:47–48 (Bidden om met de reine liefde van Christus vervuld te worden)

Onze christelijke liefde voor de leerlingen moet weerspiegeld worden in onze voorbereiding, ons onderwijs en ons dagelijks leven.

Aantekenboekje
en bespreking

Leg uit dat als we met christelijke liefde voor de leerlingen vervuld zijn, onze liefde in onze voorbereiding, ons onderwijs en ons dagelijks leven wordt weerspiegeld. Schrijf het volgende op het bord. Laat de cursisten het in hun aantekenboekje opschrijven.

<u>Voorbereiding</u>	<u>Onderwijs</u>	<u>Dagelijks leven</u>

Vraag de cursisten te denken aan specifieke mensen aan wie zij les geven (zoals gezinsleden, leerlingen of quorumleden). Laat hen vervolgens over de volgende vraag nadenken en hun ideeën onder de desbetreffende kopjes in hun aantekenboekje noteren:

- Wat kunt u doen om christelijke liefde voor deze mensen te tonen? (Een aantal van de ideeën staan in het onderstaande schema. Andere ideeën staan in 'Liefde verzacht het hart', 'Uw leerlingen begrijpen' en 'Die ene leerlingen bereiken' op bladzijde 31–36 van dit boek.)

<u>Voorbereiding</u>	<u>Onderwijs</u>	<u>Dagelijks leven</u>
Voor hen bidden. Hun behoeften en interesses kennen. <i>Goed voorbereid zijn om aan hen les te geven.</i>	Hen aan het begin van de les hartelijk welkom heten. Uw liefde voor hen uiten. Aandachtig luisteren. Met respect reageren als ze aan de les deelnemen. Hen aanmoedigen om de behandelde beginselen na te leven. Hun een complimentje geven als dat gepast is.	Voor hen bidden. Hen vriendelijk bejegenen als u hen tegenkomt. Op de hoogte zijn van hun activiteiten en prestaties. Activiteiten bijwonen waar zij aan deelnemen. Hun een complimentje geven als dat gepast is. Wees bezorgd en moedig hen aan als ze moeilijkheden hebben.

Moedig de cursisten aan om een aantal ideeën te bespreken die ze in hun aantekenboekje hebben genoteerd. Schrijf hun ideeën op het bord.

Slot

Samenvatting en citaat	Vat de les in het kort samen, met gebruik van de volgende uitspraak van ouderling Joseph B. Wirthlin: ‘Het medeleven van goede vrienden raakt ons diep en verandert ons leven. (...) Liefde is de essentie van het evangelie van Christus. In deze kerk worden gebeden om hulp vaak door de Heer verhoord door het simpele, dagelijkse werk van zorgzame broeders en zusters. In de goedheid van echte vrienden heb ik de weerschijn van de goedheid van de Heer gezien.’ (<i>De Ster</i> , januari 1998, blz. 33.)
Getuigenis	Geef uw getuigenis wanneer u zich daartoe door de Geest gedreven voelt en uit uw liefde voor de cursisten.
Muziek	Laat de van tevoren gevraagde solist of het groepje ‘Houd van elkander’ (lofzang 199) zingen. Als dat niet mogelijk is, zing deze lofzang dan met de hele klas.
Opdrachten	Moedig de cursisten aan om: <ol style="list-style-type: none"> 1. Minimaal één idee uit ‘Schriften en aantekenboekje’ op bladzijde 196 te kiezen, en dit idee tijdens een onderwijsmogelijkheid gedurende de komende week te gebruiken. Laat hen de resultaten in hun aantekenboekje opschrijven. 2. Verder te gaan met de opdracht van de vorige week om zich tijdens de eerstkomende gezinsavondles, kerktaak of andere onderwijsmogelijkheid door de Geest (de Heilige Geest) te laten leiden. Denk aan de woorden van de Heiland: ‘De Geest zal u door het gebed des geloofs worden gegeven’ (LV 42:14). Zorg ervoor dat zij hun ervaringen met deze opdracht in hun aantekenboekje opschrijven. (Als onderdeel van les 3 zullen sommige cursisten iets over die ervaringen kunnen vertellen.) 3. De beginselen die in deze les zijn behandeld, te herhalen door de afdeling ‘Van uw leerlingen houden’ (blz. 30–39) in dit lesboek te bestuderen.

Les
3

Door de Geest onderwijzen

Doel De cursisten laten inzien dat het belangrijk is dat zij zich door de Geest laten leiden en zo les geven dat anderen de invloed van de Geest kunnen voelen.

Voor de leerkracht We leren de evangeliewaarheden door de kracht van de Heilige Geest kennen (zie Moroni 10:5). De Heer heeft duidelijk aangegeven hoe belangrijk het is om door middel van de Geest te onderwijzen toen Hij zei: 'En de Geest zal u door het gebed des geloofs worden gegeven; en indien gij de Geest niet ontvangt, moet gij niet onderwijzen' (LV 42:14). Als zowel de leerkracht als de leerlingen aan de vereisten voldoen om door de Geest geleid te kunnen worden, 'worden beiden opgebouwd, en zij verheugen zich tezamen' (zie LV 50:13–22).

Sommige cursisten – vooral zij die weinig ervaring in de kerk hebben – hebben misschien het gevoel dat ze niet in staat zijn om door de Geest te onderwijzen. Als u deze les geeft, laat de cursisten dan inzien dat zij wel degelijk door de Geest kunnen onderwijzen. Zorg ervoor dat zij begrijpen dat de vereisten om door de Geest te onderwijzen niet welbespraaktheid, opleiding of ervaring zijn, maar gebed, ijver, eerbied en nederigheid.

Vorbereiding

1. Bestudeer de teksten in deze les met een gebed in uw hart. Probeer het verband te leggen tussen die teksten en het doel van de les.
2. Bestudeer de afdeling 'Door de Geest onderwijzen' (blz. 40–48) in dit lesboek.
3. Laat twee of drie cursisten zich voorbereiden om in het kort iets over hun ervaringen te vertellen, nu ze geprobeerd hebben om door de Heilige Geest te onderwijzen. (Aan het eind van de lessen 1 en 2 hebben de cursisten de opdracht gekregen om hun ervaringen in hun aantekenboekje te noteren.)
4. Neem een kan water en een doorzichtig glas mee naar de klas.
5. Schrijf de volgende vraag op het bord, voordat u aan de les begint: *Waar gaat het om als we anderen in het evangelie willen onderwijzen?*

Aanbevolen lesschema Zing, vóór het openingsgebed, samen met de cursisten 'Help mij bij het onderwijzen' (lofzang 181) of een andere plechtige lofzang. Laat de cursist die het gebed uitspreekt, vragen om de leiding van de Heilige Geest tijdens de les.

'Het gaat om de Geest.'

Citaat Vestig de aandacht van de cursisten op de vraag die u op het bord hebt geschreven. Laat de cursisten over de vraag nadenken zonder antwoord te geven. Zeg dan dat de vraag in de volgende uitspraak van president Ezra Taft Benson beantwoord wordt:

‘Als er één boodschap is die ik keer op keer tegen mijn broeders in de Raad der Twaalf heb herhaald, dan is het wel dat het om de Geest draait. Het gaat om de Geest. Ik weet niet hoe vaak ik dit gezegd heb, maar ik krijg er geen genoeg van – het draait om de Geest.’ (Bijeenkomst voor zendingspresidenten, 3 april 1985.)

Leg uit dat we vaak ‘de Geest’ zeggen als we de Heilige Geest bedoelen. Onderwijs door de Geest is het krachtigste onderwijs, want alleen door de invloed van de Geest kunnen we de zaken van God begrijpen (zie 1 Korintiërs 2:11).

Als wij het evangelie leren kennen en prediken, zal de Geest ons op verschillende manieren begeleiden.

Schriftuurbespreking	<p>Leg nadruk op het feit dat de Geest Zich meestal stilletjes en eenvoudig manifesteert, en niet met veel machtsvertoon (zie 1 Koningen 19:9–12). Laat de leerlingen vervolgens de onderstaande teksten lezen. Laat hen uitleggen wat die teksten ons zeggen over de manier waarop de Geest ons tijdens het lesgeven begeleidt. Schrijf hun antwoorden het bord.</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Johannes 14:26. (Leert ons alles en helpt ons alles onthouden.) b. Johannes 15:26. (Getuigt van Christus.) c. 2 Nephi 33:1. (Brengt de waarheid in ons hart.) d. Leer en Verbonden 6:14–15, 22–23. (Verlicht en brengt vrede in ons hart.) e. Leer en Verbonden 11:13. (Vervult onze ziel met vreugde.) f. Leer en Verbonden 50:21–22. (Bouwt op.)
Presentatie van een cursist	<p>Laat de van tevoren aangewezen cursisten iets over hun ervaringen vertellen, nu ze geprobeerd hebben om door de Heilige Geest te onderwijzen. (Zie ‘Voorbereiding’, punt 3.)</p> <p>Er zijn specifieke dingen die we kunnen doen om de Geest uit te nodigen.</p>
Bordbespreking	<ul style="list-style-type: none"> ■ Wat kunnen we doen om de Geest tijdens onze lessen uit te nodigen? (Schrijf de antwoorden van de cursisten op het bord. Moedig de cursisten aan om deze antwoorden in hun aantekenboekje te noteren.) <p>Als de cursisten een aantal van de onderstaande punten niet noemen, voeg ze dan aan de lijst op het bord toe.</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Bidden. b. Uit de Schriften onderwijzen. c. Ons getuigenis geven. d. Lofzangen, jeugdwerklidjes en andere gewijde muziek gebruiken. e. Onze liefde voor anderen en onze hemelse Vader en Jezus Christus uiten. f. Over ideeën, gevoelens en ervaringen vertellen die met de beginselen in de les te maken hebben. <ul style="list-style-type: none"> ■ Welke punten hebben we vandaag in de klas gedaan? Hebben we nog iets anders gedaan om de Geest uit te nodigen?
Aantekenboekje	<p>Laat de cursisten nadenken over een onderwijsmogelijkheid die in het verschiet ligt. Laat hen overwegen hoe zij de ideeën op het bord bij die gelegenheid kunnen gebruiken. Geef de cursisten een aantal minuten de tijd om hun ideeën in hun aantekenboekje te noteren.</p>

Het is voldoende als wij ons uiterste best doen en de invloed van de Geest aanwezig is.

Aanschouwelijk
onderwijs

Schrijf op het bord: *Wie kan door de Geest onderwijzen?*

Laat de kan met water en het glas zien. Leg uit dat het glas in deze presentatie ons als leerkracht voorstelt. Vul het glas gedeeltelijk. Leg uit dat het water in het glas ons beste gebruik van onze talenten voorstelt.

We denken misschien wel eens dat we veel doelmatiger zouden zijn als we meer talenten hadden. Dit glas kan echter niet alleen met onze talenten worden gevuld. Om doelmatige leerkrachten te zijn, moeten we door de Heilige Geest onderwijzen. Het is een wonder dat het niet uitmaakt wie we zijn of hoeveel talent we hebben, maar dat ons uiterste best voldoende is als de Geest aanwezig is. Terwijl u dit uitlegt, vult u het glas helemaal.

Citaat

Laat een cursist de volgende uitspraak van ouderling Henry B. Eyring voorlezen:

‘We doen er verstandig aan te vrezen dat onze eigen kwaliteiten onvoldoende zijn om het geloof van anderen te sterken. Onze kwaliteiten, hoe groot ook, zijn onvoldoende. Maar die realistische kijk op onze beperkingen schept de nederigheid die kan leiden tot afhankelijkheid van de Geest en dus van goddelijke macht.’ (*De Ster*, januari 1998, blz. 85.)

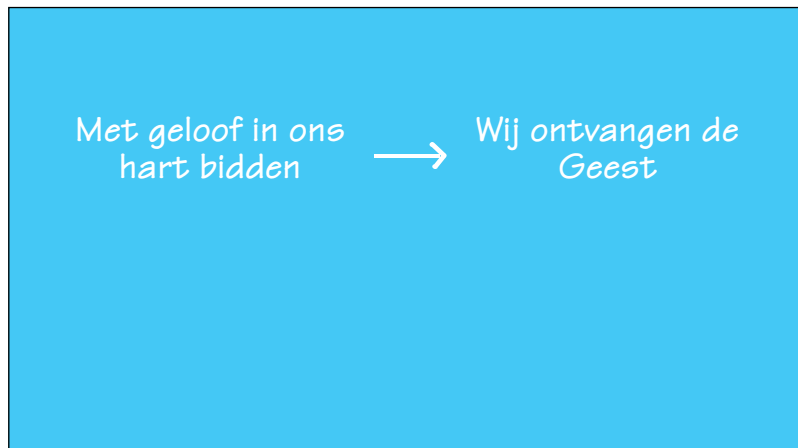
Wij kunnen allemaal door de Geest onderwijzen.

Schriftuurbespreking
en het bord

Houd de onderstaande bespreking om ervoor te zorgen dat de cursisten begrijpen hoe ze door middel van de Geest kunnen onderwijzen.

Laat een cursist Leer en Verbonden 42:14 voorlezen.

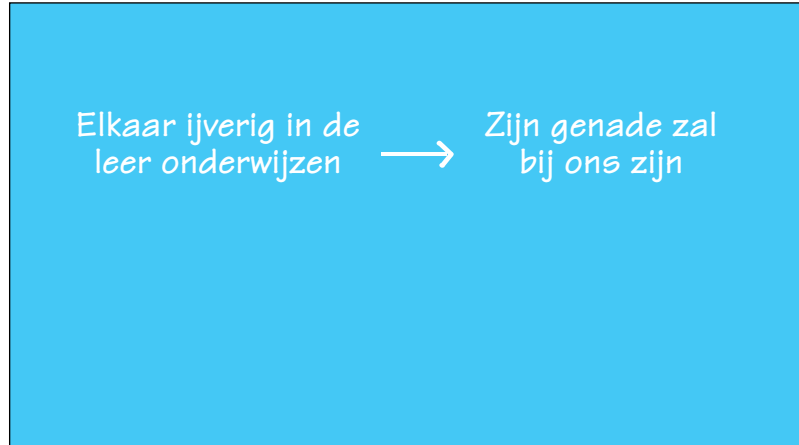
Schrijf het volgende op het bord:

Laat een cursist Leer en Verbonden 88:77–78 voorlezen.

- Wat belooft de Heer als wij elkaar ijverig in de leer van het koninkrijk onderwijzen? (Dan zal zijn genade bij ons zijn.)

Schrijf het volgende op het bord:

Leg uit dat genade een activerende kracht is. Genade is goddelijke hulp door middel van de barmhartigheid en de liefde van God. Door middel van de genade van de Heer, kunnen we goede werken verrichten die we niet zelf kunnen doen.

Laat een cursist Leer en Verbonden 100:7–8 voorlezen.

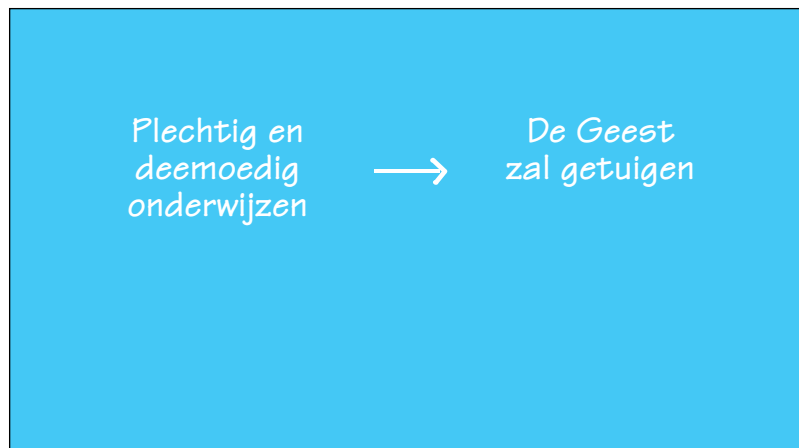
- Wat kunnen we uit deze verzen leren over de manier waarop we het evangelie moeten verkondigen? ('Met plechtige gevoelens in uw hart' en 'in de geest van deemoed'.)

Leg uit dat met *plechtige gevoelens* eerbied wordt bedoeld. Lees de volgende uitspraak van president Gordon B. Hinckley voor om ervoor te zorgen dat de cursisten de betekenis van het woord *deemoed* goed begrijpen:

'Deemoed betekent een geest van dankbaarheid, in tegenstelling tot een onafhankelijke houding, het erkennen van een hogere macht, de erkenning van God en het aanvaarden van zijn geboden.' ('With All Thy Getting Get Understanding', *Ensign*, augustus 1988, blz. 3–4.)

- Wat belooft de Heer ons als wij zijn evangelie plechtig en deemoedig verkondigen? (Zie LV 100:8. De Heilige Geest zal van de beginselen getuigen.)

Schrijf het volgende op het bord:

Deelname Vestig de aandacht van de cursisten op de beginselen die u op het bord hebt geschreven. Wijs erop dat als wij met geloof in ons hart bidden en elkaar plechtig en deemoedig in de leer onderrichten, wij de Geest zullen ontvangen die van de waarheid zal getuigen. Moedig de cursisten aan om over een ervaring te vertellen waarbij zij of anderen door middel van deze beginselen de Geest hebben uitgenodigd.

Slot

Samenvatting en citaat Vat de les in het kort samen. Laat vervolgens een cursist de volgende uitspraak van president Thomas S. Monson voorlezen:

‘Sommigen van u zijn wellicht van nature verlegen en hebben het gevoel niet opgewassen te zijn tegen een roeping. Maar denk eraan dat dit werk niet van u of mij is. Het is het werk van de Heer, en als we in dienst van de Heer zijn, dan hebben we recht op zijn hulp. Denk eraan dat wie door de Heer geroepen wordt, door de Heer bekwaam wordt gemaakt.’ (*De Ster*, juli 1996, blz. 42.)

Getuigenis Geef uw getuigenis wanneer u zich daartoe door de Geest gedreven voelt.

Opdrachten Moedig de cursisten aan om:

1. Verder na te denken over de ideeën die zij met betrekking tot het onderrichten door de Geest in hun aantekenboekje hebben opgeschreven. Eén van deze ideeën tijdens een aanstaande onderwijsmogelijkheid te gebruiken.
2. Hun vooruitgang in hun aantekenboekje op te schrijven.
3. De beginselen uit deze les te herhalen door de afdeling ‘Door de Geest onderwijzen’ (blz. 40–48) in dit lesboek te bestuderen.

De leer uiteenzetten

Les

4

Doel De cursisten laten inzien dat er kracht voortvloeit uit het bestuderen en bespreken van de leerstellingen van het evangelie die in de Schriften en de leringen van de hedendaagse profeten te vinden zijn.

Voor de leerkracht Als u zich op deze les voorbereidt, bid dan om leiding, zodat u in staat zult zijn om doelmatig uit de Schriften en de leringen van de hedendaagse profeten les te geven. Spreek onder leiding van de Heilige Geest over de invloed die de leer van het evangelie in uw leven heeft gehad.

Voorbereiding

1. Bestudeer de teksten in deze les met een gebed in uw hart. Probeer het verband te leggen tussen die teksten en het doel van de les.
2. Bestudeer de afdeling 'De leer uiteenzetten' (blz. 49–59) in dit boek, en de volgende informatie in de afdeling 'Evangelieonderwijs en leiderschap' in het *Handboek kerkbestuur*: 'De heilbrengende leringen en verordeningen van het evangelie behandelen' (blz. 301), 'De Schriften en de leringen van de hedendaagse profeten behandelen' (blz. 302) en 'Gebruikmaken van lesmateriaal van de kerk' (blz. 304).
3. Nodig een cursist of een ander wijklid uit om iets te vertellen over de invloed van een goed begrip van een specifieke leerstelling van het evangelie in zijn of haar leven.
4. Als er recente lesboeken van de kerk beschikbaar zijn, neem er dan een paar mee naar de klas.
5. Schrijf het volgende op het bord, voordat u aan de les begint:

'Ik geef u een gebod, dat gij elkander [in] de leer van het koninkrijk moet onderwijzen' (LV 88:77).

In hoeverre worden we door het bestuderen van de leer van het koninkrijk beïnvloed?

In hoeverre is het bestuderen van de ware leer anders dan het bestuderen van andere zaken?

Aanbevolen lesschema	De Heer heeft ons geboden dat wij ‘elkander [in] de leer van het koninkrijk moet[en] onderwijzen.’ De leer kan een machtige invloed op ons verstand en ons hart hebben.
Het bord en schriftuurbespreking	<p>Vestig de aandacht van de cursisten op de tekst en de vragen die u op het bord hebt geschreven (zie ‘Voorbereiding’, punt 5).</p> <p>Leg uit dat de term ‘leer van het koninkrijk’ in de tekst op het bord naar de geopenbaarde waarheden van het evangelie verwijst.</p> <p>Vestig de aandacht van de cursisten op de vragen die u op het bord hebt geschreven. Voordat u de cursisten de vragen laat bespreken, moedigt u hen aan om de volgende teksten op te lezen:</p> <ol style="list-style-type: none"> Enos 1:1–4. (De leerstellingen van het evangelie vestigen zich in ons hart en wij vernederen onszelf voor God.) Alma 31:5. (Het woord van God leidt de mens tot het goede en heeft een ‘groter invloed’ op het verstand.) Alma 32:28. (Het woord van God vergroot onze ziel, verlicht ons verstand en wordt een heerlijk goed.) Geschiedenis van Joseph Smith 1:11–12. (Het woord van God komt ‘met grote kracht’ in ons hart.) <p>Laat de cursisten de vragen op het bord bespreken.</p>
Presentatie van een cursist	<p>Nodig de cursist of het andere lid van de wijk uit om iets te vertellen over de invloed van een goed begrip van een specifieke leerstelling van het evangelie in zijn of haar leven.</p> <p>Ons onderwijs moet op de leer gericht zijn.</p>
Praktijkgeval	<p>Laat de cursisten zich voorstellen dat ze leden van een presidium van de jongemannen, de jongevrouwen of de zondagsschool zijn. Een leerkracht in hun organisatie zegt: ‘Als ik de jongeren lesgeef, besteed ik veel tijd aan praten over sport, afspraakjes en films. Ik heb het gevoel dat de leerlingen hun aandacht er niet bij kunnen houden als ik teveel tijd aan de Schriften besteed.’</p>
Bespreking en citaten	<ul style="list-style-type: none"> ■ Welke raad zou u die persoon kunnen geven om hem of haar behulpzaam te zijn bij het lesgeven uit de Schriften? <p>Als onderdeel van deze bespreking kunt u drie cursisten de onderstaande uitspraken laten voorlezen. Wijs erop hoe belangrijk het is dat alle leden van de kerk in het woord van God onderricht worden.</p> <p><i>Aan de leerkrachten van volwassenen</i></p> <p>President Joseph Fielding Smith heeft gezegd: ‘Het is mij niet aangenaam wanneer ik een dienst bijwoon waarin iemand is uitgenodigd om te spreken die, al is het op nog zo’n aangename wijze, gemeenplaatsen verkondigt, of een of andere wereldse levensbeschouwing – de ideeën van hen die vandaag de dag de gedachten bepalen, maar die in hun eigen hart geen geloof in of liefde voor Jezus Christus koesteren – of onderwerpen bespreken die in strijd zijn met de fundamentele beginselen van het evangelie.’ (<i>De leer tot zaligmaking</i>, deel 2, blz. 297.)</p>

Aan de leerkrachten van jongemannen en jongevrouwen

President J. Reuben Clark Jr. heeft gezegd:

‘De jeugd van de kerk hongert naar geestelijke zaken; zij willen graag het evangelie leren zoals het is, zuiver en onvervalst. (...)

‘U hoeft [hen] niet te besluipen om de godsdienst in hun oor te fluisteren; (...) U hoeft de godsdienstige waarheden niet met een wereldse mantel te bedekken; u kunt hen openlijk met deze waarheden confronteren.’ (*De koers die de kerk voor het onderwijs heeft uitgezet* [brochure, 1994], blz. 3, 9.)

Aan de leerkrachten van kleine kinderen

Ouderling Ezra Taft Benson heeft gezegd: ‘We vragen alleen van u dat u het hart van deze kinderen onder uw toezicht en leiding wilt inspireren, zodat niets in deze wereld duidelijker voor hen zal zijn dan het evangelie.’ (*‘Our First Obligation’, Children’s Friend*, oktober 1950, blz. 454.)

Aan alle leerkrachten

Ouderling Boyd K. Packer heeft gezegd:

‘Ware leer die begrepen is, voert tot veranderingen in houding en gedrag.

‘Het bestuderen van de leerstellingen van het evangelie zal veel sneller tot gedragsverbetering voeren dan bestudering van het gedrag.’ (*De Ster*, januari 1987, blz. 15.)

We moeten er zeker van zijn dat we de juiste leer verkondigen.

Lees de volgende uitspraak van president Marion G. Romney:

‘Als ik uit een bron drink, dan haal ik het water waar het uit de grond komt, niet verderop waar het vee erin gewaad heeft. (...) Ik waardeer de uitleg van andere mensen, maar als het op het evangelie aankomt, moeten we weten wat de Heer gezegd heeft.’ (Toespraak tot leerkrachten godsdienstonderwijs, 13 april 1973; aangehaald door J. Richard Clarke tijdens de oktoberconferentie van 1982; *Ensign*, november 1982, blz. 15.)

- Tot welke hulpmiddelen moeten we ons wenden als we ervoor willen zorgen dat anderen ‘weten wat de Heer gezegd heeft’? (Antwoorden moeten de Schriften en de woorden van de hedendaagse profeten bevatten.)
- Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we de juiste leer verkondigen?

Laat de leerlingen als onderdeel van deze bespreking Leer en Verbonden 42:12–13 en 52:9 lezen. Wijs erop dat we ervoor kunnen zorgen altijd de juiste leer te verkondigen door voortdurend de Schriften en de leringen van de hedendaagse profeten te raadplegen. Laat een cursist de volgende uitspraak van president Spencer W. Kimball voorlezen:

‘Niemand heeft het recht om zijn eigen uitleg te geven als hij is geroepen om binnen de organisatie van de kerk les te geven. Hij is een gast, (...) en zijn leerlingen mogen aannemen dat als hij op de juiste manier is geroepen en aangesteld, hij de kerk vertegenwoordigt en dat zijn woorden door de kerk zijn goedgekeurd.’ (*The Teachings of Spencer W. Kimball*, bezorgd door Edward L. Kimball [1982], blz. 532–533.)

Citaten
en bespreking

Als u recente lesboeken van de kerk hebt meegenomen, laat die dan zien.

Leg uit dat de lesboeken van de kerk aanwijzingen bevatten voor praktijkgerichte vragen, activiteiten en audiovisueel materiaal, waardoor wij ons onderwijs kunnen concentreren op de Schriften en de woorden van de hedendaagse profeten.

De Heer belooft ons geweldige zegeningen als wij ijverig zijn leer bestuderen en verkondigen.

Citaat

Leg uit dat we de leer van het evangelie eerst moeten bestuderen voordat we anderen erin kunnen onderrichten. Lees de volgende uitspraak van president Spencer W. Kimball voor:

‘Het is gebruikelijk dat we een aantal teksten uit het hoofd kennen en in onze gedachte hebben, waardoor we het gevoel kunnen krijgen dat we het evangelie goed kennen. In dat geval kan een beetje kennis een groot probleem zijn. In ben ervan overtuigd dat wij allemaal in ons leven de Schriften moeten ontdekken – en niet eenmalig, maar keer op keer.’ (‘How Rare a Possession – the Scriptures!’ *Ensign*, september 1976, blz. 4.)

Het bord en
schriftuurbespreking

Wis het bord schoon en teken het volgende schema. Leg uit dat het schema de beloften van de Heer aan de leerkrachten aangeeft, die de Schriften ‘keer op keer’ ontdekken. Laat de cursisten het schema in hun aantekenboekje overnemen. (Laat hen niet op deze bladzijde in hun boek kijken.)

<u>Teksten</u>	<u>Wat wij doen</u>	<u>De zegeningen die wij ontvangen</u>
Alma 17:2–3		
Leer en Verbonden 11:21–22		
Leer en Verbonden 84:85		

Laat de cursisten de teksten in het schema lezen. Laat de cursisten na het lezen van iedere tekst aangeven wat wij kunnen doen en welke zegeningen wij zullen ontvangen als we doen wat er in die teksten staat. Noteer hun ideeën in de desbetreffende kolommen. Moedig de cursisten aan om deze ideeën in hun aantekenboekje te noteren. In het volgende schema staan een aantal mogelijke antwoorden.

<u>Teksten</u>	<u>Wat wij doen</u>	<u>De zegeningen die wij ontvangen</u>
Alma 17:2–3	De Schriften ijverig bestuderen	De geest van profetie en openbaring ontvangen
Leer en Verbonden 11:21–22	Bidden en vasten	Met de macht en het gezag van God onderwijzen
Leer en Verbonden 84:85	Het woord van God door middel van studie verkrijgen	De leiding van de Geest ontvangen
	Ons voorbereiden om 'de woorden des levens (...) steeds als schatten' te verzamelen.	Met macht anderen overtuigen
		Geïnspireerd onderwijzen

Toepassing Laat de cursisten in hun aantekenboekje opschrijven wat zij gaan doen om de raad in deze teksten op te volgen. Laat hen ook opschrijven hoe ze daardoor de zegeningen van de Heer in hun roeping als leerkracht denken te ontvangen.

Slot

Getuigenis Getuig onder leiding van de Geest van de kracht die voortkomt uit het bestuderen en verkondigen van de leerstellingen van het evangelie.

Opdrachten Moedig de cursisten aan om:

1. Dagelijks de Schriften ijverig te bestuderen. (U kunt hen aanmoedigen om 'Lijn brengen in uw evangeliestudie' op blz. 16–17 in dit boek te bestuderen.)
2. Laat ze naast de opdracht om tijdens de les notities in hun aantekenboekje te maken, ernaar streven de komende week hun persoonlijke evangeliestudie te verbeteren en de vooruitgang die ze boeken, te noteren.
3. De beginselen uit deze les te herhalen door de afdeling 'De leer uiteenzetten' (blz. 49–59) in dit lesboek te bestuderen.

Les
5

Leergierigheid aanmoedigen

Doel De cursisten laten inzien dat iedereen voor zijn eigen evangeliestudie verantwoordelijk is en dat zij als leerkracht anderen bewust kunnen maken van die verantwoordelijkheid.

Voor de leerkracht De Heer heeft ons geboden: ‘Zoekt wetenschap, ja, door studie alsmede door geloof’ (LV 88:118). Dat gebod moet volgens president Spencer W. Kimball ijverig gehoorzaamd worden: ‘Iemand kan geen “dader des woords” worden zonder eerst een “hoorder” van het woord te zijn. En om een “hoorder” te worden, kunnen we niet werkloos op informatie wachten. We moeten naar die informatie op zoek gaan, studeren, bidden en begrijpen.’ (‘How Rare a Possession – the Scriptures!’ *Ensign*, september 1976, blz. 2.)

Als iemand ervoor kiest om het evangelie ijverig te bestuderen, is dat een rechtschapen gebruik van zijn keuzevrijheid. Leerkrachten die de leer van de keuzevrijheid begrijpen, zullen anderen niet dwingen om het evangelie te bestuderen. Maar zij zullen zo lesgeven dat anderen aangemoedigd worden om zelf het evangelie te gaan bestuderen.

Vorbereiding

1. Bestudeer de teksten in deze les met een gebed in uw hart. Probeer het verband te leggen tussen die teksten en het doel van de les.
2. Bestudeer de afdeling ‘Leergierigheid aanmoedigen’ (blz. 60–74) in dit lesboek. Bestudeer ook ‘Beginselen van bekering’ (blz. 300) in de afdeling ‘Evangelieonderwijs en leiderschap’ in het *Handboek kerkbestuur*.
3. Vraag van tevoren drie cursisten om u behulpzaam te zijn bij de presentatie van het voorleestoneel op bladzijde 209. Laat een van hen de rol van de verteller lezen, een andere cursist de rol van de Zoramiet, en de laatste cursist de rol van Alma.
4. Maak drie grote naambordjes voor de deelnemers aan het voorleestoneel. Schrijf *Verteller* op het ene bordje, *Zoramiet* op het tweede en *Alma* op het derde.

Aanbevolen lesschema **Iedereen is verantwoordelijk om zelf het evangelie te bestuderen.**

Voorleestoneel Vraag de deelnemers aan het voorleestoneel om voor de klas te komen. Geef hun de naambordjes. Leg uit dat deze drie cursisten vrijwillig aan het voorleestoneel deelnemen. Het doel van deze voordracht is om de verantwoordelijkheid van het individu onder de loep te nemen met betrekking tot het bestuderen van het evangelie.

Schrijf de volgende verwijzingen op het bord: *Alma 32:27–28, 33, 38, 41*. Leg uit dat die teksten overeenkomen met de leringen van Alma in deze voordracht. Moedig de cursisten aan om in hun Schriften mee te lezen als het gedeelte uit Alma wordt voor-gelezen.

Verteller: Toen Alma en zijn broeders onder de afvallige Zoramieten het evangelie predikten, gingen ze een synagoge van de Zoramieten binnen. Daar hoorden zij de Zoramieten verkondigen dat ‘er geen Christus [zou] zijn’ (Alma 31:16).

Toen ze dit gehoord hadden, gingen Alma en zijn broeders uit elkaar om het woord van God te prediken en van Christus te getuigen. Een grote groep Zoramieten benaderde Alma. Een van de Zoramieten sprak tot hem. (Zie Alma 31:37–38; 32:1.)

Zoramiet: (Lees Alma 32:5. Begin met de woorden: ‘Zie, wat zullen dezen, mijn broederen, doen.’)

Verteller: (Lees Alma 32:6.)

Het bord

Schrijf het volgende op het bord:

De individuele verantwoordelijkheid

Wees voorbereid om het woord te horen
(wees leergierig).

Leg uit dat de Zoramieten nederig op hun beproevingen reageerden. Ze kozen een man die hun in het woord van God zou kunnen onderrichten.

Voorleestoneel

Verteller: Toen hij zag dat de Zoramieten waren voorbereid om naar het woord van God te luisteren, vertelde Alma hoe zij het woord waarlijk konden ontvangen en een getuigenis van de waarheid konden krijgen.

Alma: (Lees Alma 32:27–28, 33.)

Het bord

Voeg het volgende aan de lijst op het bord toe:

De individuele verantwoordelijkheid

Wees voorbereid om het woord te horen (wees leergierig).

Ruim plaats in voor het woord.

Voorleestoneel   Verteller: Tegen het eind van zijn verhandeling legde Alma aan de Zoramieten uit dat, als zij een getuigenis van het woord hadden ontvangen, er nog meer te doen was. In zijn uitleg vergeleek hij het woord met een boom die uit een enkel zaadje was voortgekomen.

Alma: (Lees Alma 32:38, 41.)

Het bord   Voeg het volgende aan de lijst op het bord toe:

De individuele verantwoordelijkheid
Wees voorbereid om het woord te horen (wees leergierig).
Ruim plaats in voor het woord.
Voed het woord.

Laat de cursisten die aan het voorleestoneel hebben meegedaan weer gaan zitten.

Presentatie van de leerkracht   Leg uit dat Alma de Zoramieten duidelijk maakte dat zij zelf verantwoordelijk waren voor hun evangeliestudie. Wij zijn allemaal persoonlijk verantwoordelijk om het evangelie te bestuderen. Mensen die deze verantwoordelijkheid beginnen te aanvaarden zijn 'bereid [...] het woord te horen' (Alma 32:6). Anderen experimenteren met het woord en zoeken een plaats voor het woord in hun hart. (Zie Alma 32:27–28.) Weer anderen voeden het woord al met geloof, ijver en geduld (zie Alma 32:41).

Mensen leren het evangelie door geloof, ijver en geduld kennen.

- Bespreking
- Wat voor specifieke dingen kan de mens doen om het woord aan te kweken (te voeden)? (Schrijf de antwoorden van de cursisten op het bord. Sommige antwoorden staan hieronder al aangegeven.)
    - a. De Schriften dagelijks bestuderen en overdenken.
    - b. De Schriften bestuderen om het antwoord op specifieke vragen te vinden.
    - c. De toespraken van de algemene conferentie bestuderen.
    - d. De artikelen in de *Liahona* bestuderen.
    - e. Om begrip vasten en bidden.
    - f. Tijdens tempelwerk naar begrip streven.
    - g. Evangeliebeginselen met familie en vrienden bespreken.
    - h. De leiding van de Geest ontvangen.
    - i. Er getrouw naar streven om de geboden te onderhouden.
  - Welke zegeningen hebt u ontvangen door ijverig het evangelie te bestuderen?

Leerkrachten moeten anderen helpen bij het bestuderen en naleven van het evangelie.

Presentatie van de leerkracht	Herinner de cursisten aan het feit dat God ons keuzevrijheid heeft gegeven – de macht om tussen goed en kwaad te kiezen (zie LV 29:35). We gebruiken die keuzevrijheid als we ervoor kiezen om het evangelie al dan niet na te leven.
Citaat	Lees de volgende uitspraak van ouderling James E. Faust: ‘De vrije wil, die ons wordt geschonken door het plan van de Vader, is het grote alternatief op Satans plan dat van dwang uitgaat. Dank zij onze vrije wil kunnen wij groeien, ons ontwikkelen en ons vervolmaken.’ (<i>De Ster</i> , januari 1988, blz. 31.)
Bespreking	<ul style="list-style-type: none"> ■ Wat maakt het uit in ons onderwijs als wij beseffen dat de mens keuzevrijheid heeft en zelf verantwoordelijk is voor zijn studie van het evangelie? (U kunt de antwoorden van de cursisten op het bord noteren.) <p>Zorg ervoor dat de cursisten inzien dat ze zich op hun leerlingen moeten concentreren, niet alleen op hun lessen. Doelmatige leerkrachten denken niet alleen aan de leerstof. Ze vragen zich af: ‘Hoe kan ik ervoor zorgen dat de leerlingen het verlangen ontwikkelen om te leren en te ontdekken wat ze moeten weten?’ Leerkrachten moeten de keuzevrijheid van hun leerlingen respecteren en ervoor zorgen dat zij vreugde ervaren in het aanvaarden van hun taak om te leren.</p> <p>Als wij anderen helpen bij het aanvaarden van hun taak om het evangelie te bestuderen, moeten we hen uitnodigen en aanmoedigen, niet onder druk zetten. We moeten denken en bidden over onze plannen om onze leerlingen te helpen.</p> <p>We mogen niets doen waardoor het verlangen van anderen om het evangelie te bestuderen afneemt.</p>
Bespreking	<ul style="list-style-type: none"> ■ Hoe kunnen leerkrachten afbreuk doen aan het verlangen van hun leerlingen om het evangelie te bestuderen? (Geef de cursisten de tijd om deze vraag te overwegen en te bespreken. Moedig hen aan om de vraag in het algemeen te bespreken, zonder specifieke leerkrachten te noemen. Enkele ideeën staan hieronder al aangegeven.) <ol style="list-style-type: none"> a. Lessen uit het lesboek voorlezen. b. De meeste tijd aan preken besteden. c. Indruk op de leerlingen proberen te maken met hun kennis en vaardigheden. d. De vragen en opmerkingen van de leerlingen bekritisieren of bagatelliseren. e. Opmerkingen maken of vragen stellen die hun geloof kunnen ondermijnen. f. Taal gebruiken of voorbeelden waardoor de Geest Zich terugtrekt. g. De lessen niet op evangeliewaarheden richten.
Citaat	<p>Besluit deze bespreking door een cursist de volgende uitspraak van ouderling Dallin H. Oaks te laten voorlezen:</p> <p>‘Iedere leerkracht die ernaar streeft om de Meester te volgen, zal <i>zich volledig op anderen concentreren en niet op zichzelf</i>. Satan heeft gezegd: “Zend mij, (...) ik zal het ganse mensdom verlossen, (...) en ik zal het voorzeker doen; geef mij daarom uw eer.” De Heiland zei daarentegen het tegenovergestelde: “Vader, uw wil geschiede, en U zij de heerlijkheid, in der eeuwigheid” (Mozes 4:1–2). Een leerkracht zal de lessen op de behoeften van de leerlingen en de heerlijkheid van de Meester afstemmen. Hij zal de schijnwerpers vermijden. Hij zal de leerlingen instrueren dat zij altijd tegen de Meester op moeten kijken. Hij zal het zicht op de Meester nooit belemmeren door in de weg te staan of door een schaduw van zelfpromotie of eigenbelang op te werpen.’ (Toespraak gehouden op 31 maart 1998.)</p>

Er zijn veel dingen die we kunnen doen om ijverige studie aan te moedigen.**Aantekenboekje**

Laat de cursisten bladzijde 60 van dit boek opslaan. Laat een cursist de uitspraak op die bladzijde voorlezen. In die uitspraak staan drie dingen die we kunnen doen om ijverige studie aan te moedigen. Leg uit dat we op ieder gebied veel eenvoudige dingen kunnen doen.

Laat de cursisten de volgende lijst in hun boek doornemen. Laat hen een idee uit die lijst uitkiezen om tijdens een onderwijsmogelijkheid toe te passen. Als er nog tijd over is, laat hen dan in hun aantekenboekje opschrijven hoe ze dat idee willen gaan gebruiken. U kunt hun ook vragen om hun plannen aan de andere cursisten te vertellen. Als er geen tijd meer over is om hun ideeën op te schrijven of te bespreken, moedig hen dan aan om ze thuis in hun aantekenboekje te noteren.

- a. Vraag iemand om u bij het geven van een les te helpen. Help hem of haar bij de voorbereiding.
- b. Laat iemand zich op het presenteren van aanschouwelijk onderwijs voorbereiden.
- c. Vertel over persoonlijke ervaringen als dat toepasselijk is.
- d. Laat de leerlingen over de zegeningen nadenken die zij en hun gezinsleden van de Heer hebben ontvangen.
- e. Onderwijs in doordachte schriftstudie.
- f. Erken de waarde van de bijdrage die iedereen aan de les levert. Luister naar en gebruik de ideeën die tijdens de besprekingen naar voren komen.
- g. Stel vragen die tot nadenken stemmen en die uitnodigend zijn om aan de besprekingen deel te nemen.
- h. Als iemand een vraag stelt, moedig de anderen dan aan om die vraag te beantwoorden.
- i. Laat de leerlingen nadenken over de manier waarop zij het geleerde in praktijk kunnen brengen.

Slot

Herinner de cursisten aan het feit dat leerkrachten een voorbeeld van ijverige evangeliestudie moeten zijn. Moedig hen aan hun eigen inspanningen om de leringen van het evangelie te leren kennen, te evalueren. Laat hen vaststellen wat ze kunnen doen om de raad van Alma op te volgen – om het woord met geloof, ijver en geduld te voeden (zie Alma 32:37, 41–42).

Moedig de cursisten aan om de heiligheid van ieders keuzevrijheid in gedachte te houden. Lees de volgende uitspraak van president Spencer W. Kimball voor:

‘De schatten van aardse en geestelijke kennis zijn verborgen schatten – verborgen voor hen die er niet ijverig naar zoeken. (...) Geestelijke kennis kan niet alleen verkregen worden door erom te vragen; zelfs gebeden zijn niet voldoende. Er is doorzettingsvermogen en volledige toewijding voor nodig.’ (*The Teachings of Spencer W. Kimball*, bezorgd door Edward L. Kimball [1982], blz. 389–390.)

Getuigenis

Geef uw getuigenis wanneer u zich daartoe door de Geest gedreven voelt.

Opdrachten

Moedig de cursisten aan om:

1. Hun ervaringen met het uitvoeren van hun plannen om ijverige studie aan te moedigen in hun aantekenboekje te noteren. (Zie ‘Aantekenboekje’ hierboven.) Als het toepasselijk is, over hun ervaringen met een leid(st)er, een andere cursist of een gezinslid te praten.
2. De beginselen uit deze les te herhalen door de afdeling ‘Leergierigheid aanmoedigen’ (blz. 60–74) in dit lesboek te bestuderen.

Een optimale onderwijsleersituatie realiseren Deel 1

Les
6

Doel De cursisten laten inzien dat leerkrachten en leerlingen samen kunnen werken aan een optimale onderwijsleersituatie.

Voor de leerkracht In les 5 hebben de cursisten de persoonlijke verantwoordelijkheid besproken om ijverig het evangelie te bestuderen. De les van deze week gaat over de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de leerkracht en de leerling: een optimale onderwijsleersituatie realiseren. De cursisten zullen evangeliebeginselen kunnen toepassen doordat zij gebrek aan aandacht en eventuele problemen in de klas vermijden en, zo die bestaan, oplossen.

Met deze les als basis zullen de cursisten goed voorbereid zijn om oplossingen voor specifieke problemen te bedenken. Dat zal als onderdeel van les 7 gedaan worden.

Voorbereiding

1. Bestudeer de teksten in deze les met een gebed in uw hart. Probeer het verband te leggen tussen die teksten en het doel van de les.
2. Zorg ervoor dat u de verhalen in deze les goed kent. Oefen het voorlezen van de verhalen zodat u de aandacht van de cursisten erbij kunt houden.
3. Neem de volgende voorwerpen mee naar de les:
  - a. Een groot blad (of een aantal kleinere vellen).
  - b. Drie markeerstiften.
4. Bestudeer de afdeling 'Een optimale onderwijsleersituatie realiseren' (blz. 75–87) in dit lesboek.

Aanbevolen lesschema De school der profeten is een voorbeeld van de manier waarop we een optimale onderwijsleersituatie kunnen realiseren.

Citaten Lees de volgende uitspraak:

'In het begin van deze bedeling gebod de Heer de broeders "dat gij elkander [in] de leer van het koninkrijk moet onderwijzen." Ze moesten alles leren wat met het evangelie en het koninkrijk van God te maken had en wat voor hun relevant was, maar ook zaken die met kunst, wetenschap, koninkrijken en landen te maken hadden. Ze kregen het gebod: "Zoekt wetenschap, ja, door studie alsmede door geloof", en ze moesten een heilig huis, een tempel, in Kirtland bouwen, "een huis van wetenschap'. (LV 88:74–81, 118–122.)

'Als onderdeel van de bestaande afspraak om deze geboden te onderhouden, gaf de Heer de opdracht om de *school der profeten* op te richten (zie LV 88:122, 127–141)." (Bruce R. McConkie, *Mormon Doctrine*, 2e ed. [1966], blz. 679.)

Leg uit dat de school der profeten tot doel had om 'geselecteerde leden van de priesterschap voor te bereiden op de prediking van het evangelie van Jezus Christus aan de hele wereld.' (Ezra Taft Benson, Conference Report, april 1983, blz. 69; *Ensign*, mei 1983, blz. 53.) Door middel van openbaring heeft de Heer de leden van die school geleerd

hoe zij zich moesten gedragen. Aan de hand van drie onderdelen van zijn instructies kunnen gezinnen en klassen in de kerk een optimale onderwijsleersituatie realiseren.

Het bord

Schrijf het volgende op het bord:

1. *Iedereen levert een bijdrage.*
2. *Er is een band van vriendschap in het evangelie waardoor de aanwezigen worden verenigd.*
3. *Iedereen luistert aandachtig en is bereid om zich op de bijdrage van anderen te concentreren.*

De Schriften

Laat de cursisten Leer en Verbonden 88:122–123, 125 opslaan. Leg uit dat de drie onderdelen die u op het bord hebt geschreven in deze teksten behandeld worden. Laat de cursisten deze teksten oplezen. Laat hen tijdens het lezen op de geboden van de Heer letten waardoor wij deze drie onderdelen van een optimale onderwijsleersituatie in stand kunnen houden.

Leg de nadruk op het feit dat als mensen bijeenkomen om het evangelie te bestuderen, iedereen iets nuttigs heeft bij te dragen. Iedereen kan door de Geest worden geleid om over ideeën en ervaringen te vertellen waar anderen door worden opgebouwd. Alle aanwezigen moeten naar elkaars bijdragen luisteren, zodat ‘allen door elkander mogen zijn opgebouwd’ (LV 88:122).

Leerkrachten en leerlingen zijn samen verantwoordelijk voor een optimale onderwijsleersituatie.

Presentatie van de leerkracht en tekst

Leg uit dat er in de eerste vijf lessen van deze cursus besprekingen over de taken van de leerkracht stonden. In les 5 stond ook een bespreking over de individuele verantwoordelijkheid om zelf het evangelie te bestuderen. De les van vandaag gaat over de verantwoordelijkheid van zowel de leerkracht als de leerling: de verantwoordelijkheid om een situatie te realiseren waarin gezamenlijk het evangelie kan worden bestudeerd. Om deze taak te vervullen, moeten leerkrachten en leerlingen elkaar helpen en een eenheid vormen.

Leg uit dat Alma over deze eenheid sprak toen hij tot de mensen predikte die zich in de wateren van Mormon hadden laten dopen. Laat een cursist Mosiah 18:18–22 voorlezen.

Verhaal

Vertel het volgende verhaal dat is verteld door een zuster die zich zorgen maakte over haar zondagsschoolklas. Laat de cursisten erop letten hoe de leerlingen en de leerkracht in het verhaal samen aan de optimalisering van de onderwijsleersituatie werkten.

‘In onze nieuwe wijk merkten mijn man en ik dat de cursus Evangelieleer niet erg doeltreffend was. Terwijl de leerkracht sprak, zaten sommige leerlingen in hun Schriften te lezen en anderen keken naar beneden. Ik kon merken dat de leerkracht er moeite mee had. Op een keer vroeg hij zelfs: “Luistert er wel iemand?”

‘We hoorden dat sommige leden in de wijk naar de cursus Evangeliebeginselen gingen, in plaats van naar de cursus Evangelieleer. We hoorden dat de leerkracht van die klas

erg goed was. We gingen een keer naar die klas en vonden dat de les levendig, verhelderend en de moeite waard was. Toen we van de kerk naar huis liepen, bespraken we dat wat we deden eigenlijk niet juist was. We moesten onze bisschop steun verlenen door de leerkracht die hij had geroepen steun te verlenen. We bespraken wat we konden doen om de cursus Evangelieleer te verrijken. We beseften dat we alle verantwoordelijkheid op de schouders van de leerkracht lieten rusten, alsof we hem uitdaagden om onze aandacht en onze interesse te winnen en te behouden.

‘We baden doordeweeks om leiding en gingen op zondag met een andere instelling naar de les. Na een paar minuten stelde mijn man een vraag, en de leerkracht moedigde de andere leerlingen aan om die vraag te beantwoorden. Er ontstond een goede bespreking waaraan verschillende leerlingen deelnamen. Later zei de leerkracht iets dat mij niet duidelijk was, en ik vroeg hem of hij het kon uitleggen. Hij antwoordde met het lezen van een tekst die mij nog nooit was opgevallen. Toen vertelde een zuster een verhaal over dat onderwerp en een iemand anders las een andere tekst voor. We konden de invloed van de Geest in de klas voelen. De leerkracht ontspande zich. Ik kon merken dat hij kracht en vertrouwen uit de eenvoudige tekens van interesse en deelname putte. De les werd met een dankbaar gebed afgesloten en de hele klas zei volmondig “Amen”.

‘Vanaf die dag doen de meeste leerlingen enthousiast mee. Onze leerkracht wordt geactiveerd door hun enthousiasme, en hij spreekt dan ook vaak zijn dank uit voor hun steun. De zondagsschool wordt steeds beter.’

Groepsbesprekingen

Verdeel de klas in drie groepen. Geef iedere groep een markeerstift en een groot blad (of een aantal kleinere vellen). Laat iedere groep iemand aanwijzen om de antwoorden op te schrijven. Geef iedere groep een van de volgende vragen:

1. Wat kunnen leerkrachten en leerlingen doen om iedereen aan te moedigen mee te doen aan de les?
2. Wat kunnen leerkrachten en leerlingen doen om een onderlinge vriendschapsband te creëren?
3. Wat kunnen leerkrachten en leerlingen doen om iedereen aan te moedigen op te letten en naar elkaar te luisteren?

Vertel de groepen dat ze drie minuten de tijd hebben om hun vragen te bespreken. Ze moeten hun eigen ervaringen en het zojuist gelezen verhaal overwegen. De aangegeven persoon in iedere groep noteert de ideeën op een groot blad. Dan laat hij of zij het blad aan iedereen zien.

Als de drie minuten voorbij zijn, kunnen ze hun antwoorden laten zien. Bespreek de ideeën in het kort. Moedig de cursisten aan om deze ideeën in hun aantekenboekje te noteren.

Als de cursisten de volgende suggesties niet hebben genoteerd, kunt u ze alsnog bespreken:

1. Wat kunnen leerkrachten en leerlingen doen om iedereen aan te moedigen mee te doen aan de les?
  - a. Leerkrachten en leerlingen moeten de behandelde beginselen toepassen.
  - b. Zo mogelijk – bijvoorbeeld in de Melchizedekse priesterschap, de ZHV, en de cursus Evangelieleer – moeten de leerlingen het lesmateriaal van tevoren bestuderen.

- c. Leerlingen moeten gewillig een bijdrage aan besprekingen leveren. Ze moeten hun hand opsteken om de leerkracht te laten weten dat ze een vraag willen beantwoorden of een opmerking willen maken.
  - d. Leerlingen moeten ervoor oppassen dat ze een bespreking niet domineren.
  - e. Leerlingen moeten ijverig de opdrachten uitvoeren.
2. Wat kunnen leerkrachten en leerlingen doen om een onderlinge vriendschapsband te creëren?
    - a. Leerkrachten en leerlingen moeten zich elkaars vaardigheden en behoeften bewust zijn.
    - b. Ze moeten elkaar in de klas en daarbuiten steunen.
    - c. Als het toepasselijk is, moeten ze hun interesse en liefde voor elkaar uiten.
  3. Wat kunnen leerkrachten en leerlingen doen om iedereen aan te moedigen op te letten en naar elkaar te luisteren?
    - a. Leerkrachten en leerlingen moeten aandachtig en met respect naar elkaar luisteren.
    - b. Leerkrachten en leerlingen moeten op tijd komen.
    - c. Ze moeten zich goed op de les concentreren.
    - d. Leerlingen moeten gepaste vragen stellen als ze niet begrijpen wat er bedoeld wordt.
    - e. Zo mogelijk moeten de leerlingen gedurende de hele les aanwezig zijn.

Leerkrachten zorgen ervoor dat de leerlingen hun taak om een optimale onderwijsleersituatie te realiseren, begrijpen en vervullen.

Verhalen en bespreking

Leg uit dat u twee verhalen gaat vertellen. Laat de cursisten nadenken over de manier waarop de leerkrachten in deze verhalen tot een optimale onderwijsleersituatie hebben bijgedragen. Vertel het volgende verhaal dat president Thomas S. Monson heeft verteld:

‘Op zekere dag dacht ik terug aan een ervaring die ik in mijn jongensjaren had opgedaan. Ik was net elf. Onze jeugdwerkpresidente, Melissa, was een liefdevolle, al wat grijzende dame. Op een keer vroeg Melissa mij om na het jeugdwerk na te blijven om met haar te spreken. En daar zaten we met z’n tweetjes in de lege kapel. Ze legde haar arm om mijn schouder en barstte in snikken uit.

‘Verbaasd vroeg ik haar waarom ze huilde.

‘Ze antwoordde: “Ik kan de jongens in het jeugdwerk er maar niet toe krijgen om eerbiedig te zijn tijdens de gezamenlijke opening van het jeugdwerk. Zou jij me daarbij kunnen helpen, Tommy?”

‘Ik beloofde Melissa dat ik dat zou doen. Tot mijn grote verbazing, maar niet voor Melissa, was dat het einde van alle eerbiedsproblemen in het jeugdwerk. Zij was regelrecht op de oorzaak van het probleem afgegaan – ik.’ (*De Ster*, januari 1988, blz. 64.)

- Wat deed de jeugdwerkpresidente in dit verhaal om bij te dragen tot een optimale onderwijsleersituatie? (Ze sprak met de jonge Tommy Monson om hem van zijn taak te doordringen.)
- Zijn er na het lezen van dit verhaal nog opmerkingen die u aan de lijst zou willen toevoegen? (U kunt de cursisten aanmoedigen om deze suggesties in hun aantekenboekje op te schrijven.)

Verhalen en bespreking

Geef aan dat u een verhaal gaat vertellen over een leerkracht in de jongevrouwen.

'Ik wil u meevoeren naar een klas voor de jongevrouwen van 12 en 13 jaar. Luister hoe de meisjes de leer ontdekken. Let op de ervaring die de leerkracht hun verschaft zodat zij het verband kunnen leggen tussen de leer en hun eigen leven. Wees u bewust van het getuigenis van de Geest dat ermee gepaard gaat.

'Onze leerkracht schuift haar stoel wat dichterbij de meisjes, die in een halve kring voor haar zitten. "Er wacht een gast buiten", zo begint zij haar les. "Het is zuster Jonas. Zij is bereid ons haar baby'tje te laten zien en ons te vertellen hoe zij het vindt om moeder te zijn. Ik wil jullie vragen niet alleen op het nieuwe kindje te letten, maar ook op de moeder. Let erop hoe zij met de baby omgaat, wat ze doet en wat ze zegt. Naderhand zullen we over haar bezoek praten."

'Zuster Jonas komt binnen en neemt zo'n 7 B 8 minuten de tijd om over de baby te spreken en vragen te beantwoorden. De meisjes bedanken haar en zij verlaat het klaslokaal.

"Wat een schatje, hè, die baby!" voegt onze leerkracht toe aan de verrukte kreten van de klas. "Maar wat hebben jullie opgemerkt wat de moeder betreft?"

'Een minuutje stilte, maar dan het eerste antwoord: "Ze was gelukkig." Nog een antwoord: "Ze wiegde steeds heen en weer." Nog een paar antwoorden, en dan begint Katie aarzelend: "Ze praatte – ummm – heel rustig."

"Kun je daar meer over zeggen?" moedigt de leerkracht aan.

"Nou, haar stem deed me denken aan mijn moeders stem toen ze ons verleden jaar vanuit het ziekenhuis belde om te vertellen dat we er een nieuw zusje bij hadden."

'De leerkracht wendt zich tot de andere meisjes: "Wat vinden jullie? Is haar stem iemand anders soms opgevallen?"

'De meisjes worden ernstiger en antwoorden met woorden zoals eerbied, hemel en liefde.

"Ik denk dat ik het begrijp", zegt de leerkracht. "Die woorden schieten ons te binnen omdat we een grote gave van onze hemelse Vader herkennen. Hij houdt van ons en heeft zoveel vertrouwen in ons dat Hij bereid is zijn scheppingsmacht met ons te delen. Dat vertrouwen roept zo'n dankbaarheid en eerbied bij ons op. Het moederschap is een *goddelijke* taak."

'Na die duidelijke uiteenzetting van de leer en haar getuigenis, gaat de leerkracht verder met een activiteit waarbij de meisjes eigenschappen van hun eigen moeder noemen, waaruit hun begrip blijkt van haar goddelijke taak als moeder. "Zouden jullie je nu al willen voorbereiden op het moederschap door je te oefenen in een van die deugden de komende week, zoals geduldiger, aardiger of positiever zijn?"

'Ieder meisje vertelt over haar keus. Onze leerkracht geeft haar getuigenis. Er wordt een slotgebed uitgesproken.' (Virginia H. Pearce, *De Ster*, januari 1997, blz. 13.)

- Wat deed de leerkracht in dit verhaal om een optimale onderwijsleersituatie te realiseren? (De antwoorden kunnen de volgende punten omvatten: ze nodigde een gast uit om over een persoonlijke ervaring te vertellen, ze stelde inzichtelijke vragen, ze luisterde aandachtig, ze reageerde op de opmerkingen van de leerlingen door vervolgvragen te stellen, ze onderwees hen in de leer, en ze hielp de jongevrouwen bij het in praktijk brengen van de leer.) Wat deden de leerlingen? (Antwoorden kunnen omvatten dat ze luisterden en aandachtig deelnamen.)

- Hoe zouden toekomstige problemen door een optimale onderwijsleersituatie in deze klas kunnen worden voorkomen?
- Zijn er na het lezen van dit verhaal nog opmerkingen die u aan de lijst zou willen toevoegen? (U kunt de cursisten aanmoedigen om deze suggesties in hun aantekenboekje op te schrijven.)

Als we de leerlingen inschakelen bij het realiseren van een optimale onderwijsleersituatie, leren ze dat ze volgelingen van Christus moeten worden.

Presentatie van de leerkracht

Leg uit dat de verhalen voorbeelden zijn van de manier waarop we problemen kunnen voorkomen en oplossen. Laat de cursisten de afdeling ‘Een optimale onderwijsleersituatie realiseren’ (vanaf blz. 75) in dit boek opslaan. Leg uit dat de bladzijden 76–83 over het realiseren van een optimale onderwijsleersituatie en het voorkomen van problemen gaan, en dat de bladzijden 84–87 over het oplossen van specifieke problemen gaan. Leg uit dat als we problemen willen voorkomen of oplossen, ons doel altijd hetzelfde moet zijn: de leerlingen in het evangelie van Jezus Christus onderwijzen en ervoor zorgen dat zij hun taak in de optimalisering van de onderwijsleersituatie, begrijpen en vervullen.

Dat doel is de sleutel tot discipline in het leslokaal. Als we het doel voor ogen houden, zijn we niet uitsluitend bezig met het corrigeren van gedrag of het stilhouden van de klas. Maar dan zorgen we ervoor dat anderen volgelingen van Jezus Christus worden.

Leerkrachten denken soms dat ze falen als ze niet snel een optimale onderwijsleersituatie weten te realiseren. Maar zo’n situatie kan meestal niet heel snel worden gerealiseerd. De mens ontwikkelt zich stap voor stap – regel op regel en voorschrift op voorschrift (zie 2 Nephi 28:30). Er moet voortdurend aan gewerkt worden. De sleutel is om getrouw, ijverig en geduldig werkzaam te zijn, altijd door de juiste beginselen geleid.

Slot

Getuigenis

Geef uw getuigenis wanneer u zich daartoe door de Geest gedreven voelt.

Opdracht

Vertel de cursisten dat tijdens de volgende les specifiek zal worden behandeld wat leerkrachten kunnen doen om gebrek aan aandacht en eventuele ordeproblemen in de klas te vermijden en op te lossen. Laat hen over een situatie nadenken die afbreuk kan doen aan een optimale onderwijsleersituatie. Laat hen ook een mogelijke oplossing overwegen. De oplossing moet specifiek en praktisch zijn. Ze moeten zowel de situatie als de oplossing in hun aantekenboekje noteren. Ook moeten ze bereid zijn om de volgende week in twee of drie minuten aan de klas te vertellen wat ze hebben opgeschreven.

Tijdens het overwegen van oplossingen moeten de cursisten de afdeling ‘Een optimale onderwijsleersituatie realiseren’ (blz. 75–87) in dit lesboek bestuderen.

Een optimale onderwijsleersituatie realiseren Deel 2

Les
7

Doel	De cursisten inwerken in de beginselen die ze in les 6 geleerd hebben.
Voor de leerkracht	<p>Aan het eind van les 6 hebt u de cursisten gevraagd om in deze les manieren te noemen waarmee gebrek aan aandacht en eventuele ordeproblemen in de klas gemeden en opgelost kunnen worden (zie blz. 218). Omdat leerkrachten graag op praktische, specifieke wijze met problemen omgaan, moet u deze les zo voorbereiden dat u de meeste tijd aan die praktijkgerichte activiteit kunt besteden.</p> <p>Als u de besprekingen in deze les leidt, zorg er dan voor dat de cursisten meer vertrouwen krijgen in hun vermogen om bij te dragen tot een optimale onderwijsleersituatie.</p>
Voorbereiding	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bestudeer Leer en verbonden 12:8 met een gebed in het hart. Probeer het verband tussen deze tekst en het doel van de les te leggen. 2. Bereid een bespreking voor over hoe we gebrek aan aandacht en ordeproblemen kunnen vermijden en oplossen. Zorg ervoor dat uw oplossing praktisch is. 3. Zorg ervoor dat de cursisten ook bereid zijn om te praten over het vermijden van gebrek aan aandacht en ordeproblemen in de klas. (Zie de opdracht op blz. 218.) Herinner hen aan de opdracht om ervoor te zorgen dat de oplossingen specifiek en praktisch zijn. 4. Blijf de afdeling 'Een optimale onderwijsleersituatie realiseren' (blz. 75–87) in dit lesboek bestuderen.
Aanbevolen lesschema	Ons succes in het beïnvloeden van anderen hangt van onze nederigheid en liefde af.
Presentatie van de leerkracht en tekstbespreking	<p>Herinner de cursisten eraan dat in les 2 is behandeld hoe belangrijk het is om onze leerlingen lief te hebben. Dit beginsel moet al onze handelingen bepalen als we toewerken naar een optimale onderwijsleersituatie, vooral als we individueel met de leerlingen werken.</p> <p>Laat een cursist Leer en Verbonden 12:8 voorlezen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Waarom zijn nederigheid en liefde belangrijk als we anderen ten goede willen beïnvloeden? <p>Geef in overweging dat als de cursisten bespreken hoe ze gebrek aan aandacht en ordeproblemen in de klas kunnen vermijden en oplossen, ze het belang van dat beginsel niet mogen vergeten.</p>
Citaat	<p>Lees de volgende uitspraak van president Howard W. Hunter voor:</p> <p>'Gods handelwijze [is] voornamelijk gebaseerd op overreding, geduld en lankmoedigheid, niet op dwang of harde confrontatie. Zijn benadering is zachte aandrang en vriendelijke uitnodiging. Bij alles wat God doet respecteert Hij onze vrijheid en onafhankelijkheid. Hij wil ons helpen en smeekt om een kans om ons bij te staan, maar Hij</p>

zal dat nooit doen ten koste van onze keuzevrijheid. Daarvoor houdt Hij teveel van ons.' (*De Ster*, januari 1990, blz. 16.)

Wij kunnen ervoor zorgen dat anderen hun taak in het realiseren van een optimale onderwijsleersituatie, begrijpen en vervullen.

Presentatie van de leerkracht

Verwijs naar de opdracht die u de cursisten vorige week hebt gegeven. Vertel de cursisten dat u ook aan die opdracht hebt gewerkt. Vertel dan het probleem dat u hebt overwogen en de oplossing die u hebt bedacht. Geef aan welke van de drie onderdelen van een optimale onderwijsleersituatie door uw oplossing wordt versterkt. (Zie blz. 214 voor een herhaling van deze drie onderdelen.) Na het vertellen van uw oplossing, stelt u de volgende vragen:

- In hoeverre is die oplossing effectief?
- Welke voorzorgsmaatregelen moeten bij het gebruik van die oplossing worden genomen?
- Welke andere oplossingen kunt u bedenken?

Presentatie van een cursist

Laat de cursisten om de beurt over de problemen spreken die ze hebben overwogen, en over hun ideeën om die problemen op te lossen. Zorg ervoor dat iedere cursist de kans krijgt om iets te zeggen. Als er voldoende tijd is, kunt u na iedere voordracht de drie bovenstaande vragen stellen.

Presentatie van de leerkracht

Leg uit dat bij het vermijden en oplossen van ordeproblemen het vaak nodig is om individueel met de leerlingen te werken. We kunnen de leerlingen echter ook in klasverband op hun taak wijzen. Dat kunnen we bijvoorbeeld doen door over onze gevoelens ten opzichte van onze roeping en taak als leerkracht te praten. Vervolgens kunnen we de taken van de leerlingen uitleggen, en de drie onderdelen van een optimale onderwijsleersituatie die in de vorige les zijn behandeld (zie blz. 214). Uiteindelijk kunnen we benadrukken dat we hun hulp nodig hebben, omdat een klas alleen succesvol kan zijn als de leerkracht en de leerlingen samenwerken. (Zie het verhaal op bladzijde 78 van dit boek voor een voorbeeld van zo'n gesprek. U kunt dat verhaal met de cursisten doorlezen.)

We moeten manieren zoeken om het gebrek aan aandacht te verminderen.

Aanschouwelijk onderwijs

Laat een cursist voor de klas staan. Laat de cursist zijn of haar armen uitstrekken. Leg een zwaar boek of ander voorwerp in iedere hand. Vraag hem of haar om de klas het verhaal van het eerste visioen te vertellen, terwijl hij of zij de voorwerpen op die manier blijft vasthouden. Als de armen beginnen te zakken, herinner hem of haar er dan aan dat de voorwerpen op dezelfde hoogte moeten worden gehouden. Na ongeveer 30 seconden kunt u de persoon de voorwerpen laten neerleggen en naar zijn of haar plaats laten terugkeren.

Leg uit dat de cursisten zich niet goed op het verhaal konden concentreren. Hun aandacht werd afgeleid, en was gericht op het omhooghouden van de voorwerpen.

Presentatie van de leerkracht

Wijs erop dat naast de reeds besproken problemen, de omgeving ook de aandacht kan afleiden. Als de leerlingen een klaslokaal binnengaan dat rommelig en onbehaaglijk is, zullen ze niet zo snel geneigd zijn om zich volledig op de les te concentreren.

Het zorgvuldig aanpassen van het leslokaal kan ertoe bijdragen dat de aandacht beter bij de les kan worden gehouden. We kunnen bijvoorbeeld de stoelen zo neerzetten dat iedereen ons, het bord en de anderen goed kan zien. Door de juiste voorbereiding van het lokaal kan de leerkracht beter lesgeven en kunnen de leerlingen beter aan de les

deelnemen. De temperatuur in het lokaal kan ook aan de juiste omstandigheden bijdragen. Andere ideeën voor het voorbereiden van het lokaal zijn te vinden in ‘Voor een gerieflijk leslokaal zorgen’ op blz. 76 van dit boek.

We kunnen problemen voorkomen en oplossen door de eerste beginselen van evangelieonderwijs te volgen.

Presentatie van de leerkracht

Leg uit dat als we een optimale onderwijsleersituatie realiseren en handhaven, we ervoor zorgen dat we gebrek aan aandacht en eventuele problemen kunnen voorkomen en oplossen. Het belangrijkste dat we kunnen doen om dit te bereiken is het instellen van de beginselen van evangelieonderwijs die in deze cursus worden behandeld. Deze beginselen zijn:

1. Van uw leerlingen houden.
2. Door de Geest onderwijzen.
3. De leer uiteenzetten.
4. Leergierigheid aanmoedigen.
5. Elk noodzakelijk voorwerp vervaardigen.
6. Effectieve onderwijsmethoden gebruiken.

Als leerkracht moeten we onszelf en ons onderwijs geregeld onder de loep nemen om ervoor te zorgen dat we die beginselen toepassen.

Slot

Getuigenis

Geef uw getuigenis wanneer u zich daartoe door de Geest gedreven voelt.

Opdrachten

Moedig de cursisten aan om:

1. De afdeling ‘Een optimale onderwijsleersituatie realiseren’ (blz. 75–87) in dit lesboek te blijven bestuderen. Hun eigen onderwijs te overwegen, en zich af te vragen wat zij kunnen doen om een optimale onderwijsleersituatie te realiseren.
2. De lijst op bladzijde 210 te bestuderen, over het aanmoedigen van ijverige studie. Een onderwerp uit die lijst uit te kiezen, en dat tijdens een komende onderwijsmogelijkheid toepassen. Hun ervaring in hun aantekenboekje te noteren.

Les
8

Effectieve onderwijsmethoden

Deel 1

Doel	De cursisten leren hoe ze onderwijsmethoden uitkiezen en die effectief kunnen gebruiken.
Voor de leerkracht	<p>De kwaliteit van evangelieonderwijs en –studie verbetert als de onderwijsmethoden zorgvuldig worden uitgekozen en effectief worden gebruikt. Leerkrachten moeten onderwijsmethoden uitkiezen (1) waardoor de leerlingen een duidelijk en goed te onthouden begrip van de leerstellingen en beginselen krijgen, en die (2) geschikt zijn voor de desbetreffende les en de leeftijdsgroep van de leerlingen.</p> <p>In deze les en in les 9 zullen de cursisten iets over de volgende fundamentele onderwijsmethoden leren: aanschouwelijk onderwijs gebruiken, vergelijkingen trekken, het bord gebruiken, verhalen vertellen, vragen stellen en besprekingen houden.</p>
Vorbereiding	<ol style="list-style-type: none"> 1. Herhaal de afdeling ‘Effectieve onderwijsmethoden’ (blz. 88–95) in dit lesboek. Herhaal ook deel F uit ‘Onderwijsmethoden’ (blz. 157–184). 2. Neem twee kopjes of bekers mee naar de klas, een die van binnen en van buiten schoon is en de andere die van buiten schoon, maar van binnen vies is. 3. Bereid een presentatie voor waarin u het bord gebruikt om een evangeliebeginsel uit te leggen. U kunt een van de voorbeelden op bladzijde 160 gebruiken, of u kunt zelf een voorbeeld bedenken.
Aanbevolen lesschema	We moeten onderwijsmethoden gebruiken waardoor anderen evangeliebeginselen begrijpen, onthouden en toepassen.
Verhaal	<p>Vertel het volgende verhaal: Leg uit dat dit een ervaring van president Boyd K. Packer en zijn vrouw was toen hij als zendingspresident werkzaam was.</p> <p>‘We organiseerden zoneconferenties. Voor iedere conferentie bakte zuster Packer een taart van drie lagen, (...) prachtig gedecoreerd – dikke, kleurrijke lagen glazuur, prachtig versierd met de woorden “Het evangelie” erop. Als de zendingen bij elkaar waren, brachten we de taart nogal plechtig binnen. Het was een prachtig gezicht!</p> <p>‘De taart stelde het evangelie voor en we vroegen: “Wie lust er wat?” Er was altijd wel een hongerige zending die zijn hand opstak. We vroegen hem om naar voren te komen: “We zullen jou als eerste bedienen.” Ik stak dan mijn vingers diep in de taart en trok er een groot stuk uit. Ik zorgde ervoor dat ik van mijn hand een vuist maakte, zodat het glazuur tussen mijn vingers door droop. En als de zending dan ongelovig zat toe te kijken, gooide ik het stuk taart naar hem toe. Het glazuur kwam op de voorkant van zijn kostuum. “Wil iemand anders een stuk taart?” vroeg ik. Om de een of andere reden stak niemand de hand op.</p> <p>‘Vervolgens haalden we een schotel van kristal, een linnen servet en een prachtige taartschep tevoorschijn. Ik sneed keurig een stuk taart af, legde het voorzichtig op de schotel en vroeg: “Wil iemand een stuk taart?”</p>

‘De les was duidelijk. Het was in beide gevallen dezelfde taart, met dezelfde smaak en dezelfde voedingswaarde. De manier van presenteren maakte het of uitnodigend, zelfs verleidelijk, of onaantrekkelijk, zelfs weerzinwekkend. We herinnerden de zendingen eraan dat de taart het evangelie voorstelde. Hoe gingen zij ermee om?’

‘Na de presentatie hadden we geen moeite – maar wel veel enthousiasme – om over het verbeteren van de zendingenlessen te praten. Een paar maanden later vond ik dat ik de zendingen aan die les moest herinneren. Dus stuurde ik een nieuwsbrief uit met een plaatje van een taart.

‘Toen ik de zendingen weer zag, vroeg ik of ze de nieuwsbrief hadden ontvangen.

“‘Jazeker.”

“‘En wat stond er in?’”

‘Alle zendingen zeiden: “Het deed ons eraan denken dat we ons onderwijs moeten verbeteren, meer moeten studeren, onze lessen aandachtig moeten voorbereiden en elkaar tijdens de les moeten helpen.”

“‘En dat hebben jullie allemaal uit dat plaatje geleerd?’”

“‘O ja, dat is een les die we nooit zullen vergeten!’”

‘Ik moet daar nog wel aan toevoegen dat ik altijd bereid was om zo nodig de rekening van de stomerij te betalen!’ (*Teach Ye Diligently*, herz. ed. [1991], blz. 270–271.)

NB: Als u hetzelfde aanschouwelijke onderwijs als president Packer wilt gebruiken, overweeg dan om een stuk taart met uw hand te pakken en het op een bordje plat te drukken, in plaats van het door de klas te gooien.

Bespreking

- Wat zegt ons dit verhaal over de manier waarop we het evangelie moeten verkondigen?
- Wat was het bewijs dat de les van president Packer effectief was?

Wijs erop dat de zendingen de les *begrepen*, *onthielden*, en in hun leven *toepasten*. Het is niet voldoende dat onze leerlingen de evangeliebeginselen alleen maar begrijpen. We moeten er ook voor zorgen dat ze de beginselen onthouden en toepassen.

Laat de cursisten bladzijde 158 van dit boek opslaan. Leg uit dat deze bladzijde een lijst met onderwijsmethoden bevat die kan worden gebruikt om anderen in het evangelie te onderwijzen. In de les van vandaag en de les van volgende week worden presentaties gegeven van een aantal van die onderwijsmethoden. Wijs erop dat we onderwijsmethoden moeten uitkiezen die opbouwend voor onze leerlingen zijn en die geen afbreuk doen aan de beginselen die we behandelen.

Aanschouwelijk onderwijs

Presentatie en bespreking

Leg uit dat president Packer in het verhaal aanschouwelijk onderwijs gebruikte om de zendingen eraan te herinneren dat ze effectief les moesten geven. We kunnen aanschouwelijk onderwijs gebruiken om allerlei evangeliebeginselen te behandelen.

Laat twee kopjes of bekers zien – een die van binnen en van buiten schoon is en de andere die van buiten schoon, maar van binnen vies is. Stel dan de volgende vraag:

- Uit welke zou u het liefst iets drinken?

Leg uit dat Jezus eens een groep mensen met een beker heeft vergeleken die van buiten schoon maar van binnen vies was. Laat een cursist Matteüs 23:25–26 voorlezen.

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Welk evangeliebeginsel kunnen we uit dit aanschouwelijk onderwijs leren. (Het is niet voldoende om alleen maar rechtschappen te <i>lijken</i>; we moeten rechtschappen en rein van hart zijn.) In welk opzicht is dit aanschouwelijk onderwijs volgens u effectief?
Presentatie van de leerkracht	<p>Leg uit dat er op de bladzijden 176–177 van dit boek ideeën staan voor effectief aanschouwelijk onderwijs. Laat de cursisten bladzijde 177 opslaan. Herhaal de ideeën voor het ontwikkelen en gebruiken van aanschouwelijk onderwijs. Bespreek dan eventuele aanvullende ideeën over het gebruik van aanschouwelijk onderwijs.</p> <p>Vergelijkingen</p>
Citaten	<p>Leg uit dat aanschouwelijk onderwijs effectief is omdat geestelijke beginselen met vertrouwde, aardse zaken vergeleken worden. Dat kunnen we ook doen door eenvoudige vergelijkingen te bespreken.</p> <p>Laat verschillende cursisten de volgende vergelijkingen voorlezen. (U kunt op blz. 176–177 van dit boek nog meer vergelijkingen vinden.)</p> <p>President Gordon B. Hinckley heeft gezegd:</p> <p>‘Geloof is als mijn armspier. Als ik hem gebruik en verzorg, dan wordt hij sterker; dan doet hij van alles voor me. Maar als ik hem in een mitella doe en er niets mee doe, dan wordt hij zwak en nutteloos.’ (<i>De Ster</i>, april 1999, blz. 18.)</p> <p>Ouderling Russell M. Nelson heeft gezegd:</p> <p>‘Letterlijk betekent het werkwoord <i>inoculeren</i> [...]: “een oog inbrengen” – bewaken tegen schade.</p> <p>‘Een ziekte als polio kan het lichaam verminken of vernietigen. Een ziekte als zonde kan de geest verminken of vernietigen. De verwoesting door polio kan nu voorkomen worden door inenting. De verwoesting door zonde daarentegen moet op een andere manier voorkomen worden. Artsen kunnen niet inenten tegen ongerechtigheid. Spirituele bescherming komt alleen van de Heer, en op zijn eigen wijze. Jezus wil niet inoculeren, maar indoctrineren.’ (<i>De Ster</i>, juli 1995, blz. 29.)</p> <p>Ouderling Joseph B. Wirthlin heeft gezegd:</p> <p>‘Reusachtige eikenbomen [kunnen] een wortelstelsel hebben dat tweeënhalf keer dieper kan gaan dan zichzelf hoog zijn (...) Zulke bomen waaien zelden om, hoe hevig de stormen ook zijn.</p> <p>‘Trouwe leden van de kerk moeten zijn als eiken met diepe wortels in de vruchtbare grond van de fundamentele evangeliebeginselen.’ (<i>De Ster</i>, januari 1995, blz. 68.)</p>
Schriftuurbespreking	<p>Laat een cursist Matteüs 13:44 voorlezen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Wat kunnen we uit deze vergelijking leren?
Presentatie van de leerkracht	<p>Wijs erop dat vergelijkingen alleen effectief zijn als ze verwijzen naar zaken die vertrouwd voor de leerlingen zijn. Leg uit dat er op de bladzijden 176–177 van dit boek ideeën staan voor effectieve vergelijkingen.</p> <p>Het bord</p>
Presentatie	<p>Leg uit dat het bord doelmatig gebruikt kan worden om belangrijke beginselen te benadrukken, de aandacht van de leerlingen bij de les te houden en ingewikkelde begrippen te</p>

Bespreking	<p>vereenvoudigen. Zeg dat u zult laten zien hoe het bord gebruikt kan worden. Houd vervolgens de presentatie die u hebt voorbereid (zie 'Voorbereiding', punt 3).</p> <p>Stel de volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Wat hebt u uit deze presentatie geleerd? In hoeverre is het gebruik van het bord nuttig geweest? ■ Wat hebt u uit deze presentatie geleerd over de manier waarop we het bord als onderwijsmethode moeten gebruiken? <p>Als de cursisten de volgende ideeën niet opnoemen, noem ze dan zelf:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Schrijf duidelijk en groot genoeg. Het is meestal beter om een aantal sleutelwoorden in plaats van volledige zinnen op te schrijven. 2. Praat terwijl u schrijft. Daardoor zult u de leerlingen bij de les houden. 3. Besteed niet teveel tijd bij het bord. 4. Bereid u goed voor. Oefen bepaalde tekeningen, kaarten of schema's die u wilt gebruiken. 5. Verontschuldig u niet voor uw handschrift of uw gebrek aan artistiek talent. 6. Gebruik eenvoudige poppetjes en figuren om bepaalde verhalen en beginselen te illustreren. 7. Laat de leerlingen af en toe iets op het bord schrijven. Daardoor zijn ze meer bij de les betrokken. <p>Leg uit dat de cursisten aanvullende ideeën op blz. 161–162 van dit boek kunnen vinden.</p> <p>Als we ons op een les voorbereiden, kunnen we uit verschillende onderwijsmethoden kiezen.</p>
Presentatie van de leerkracht	<p>Leg uit dat verschillende onderwijsmethoden het onderwijs en het leerproces kunnen verbeteren en verlevendigen. We moeten echter niet alleen verschillende onderwijsmethoden gebruiken omwille van de afwisseling. We moeten onderwijsmethoden uitkiezen (1) waardoor de leerlingen een duidelijk en goed te onthouden begrip van de leerstellingen en beginselen krijgen, en die (2) geschikt zijn voor de desbetreffende les en de leeftijdsgroep van de leerlingen.</p>
Toepassing	<p>Vraag een cursist om iets over een leerstelling of beginsel uit een les te vertellen die hij of zij aan het voorbereiden is. Laat de cursisten vervolgens bladzijde 158 opslaan en de onderwijsmethoden bestuderen. Moedig hen aan om onderwijsmethoden te noemen die gebruikt kunnen worden om die leerstelling of dat beginsel effectief te behandelen. Als de cursisten de specifieke onderwijsmethoden noemen, laat hen dan uitleggen waarom ze die onderwijsmethoden hebben uitgekozen.</p>
<hr/>	
Slot	<p>Citaat</p> <p>Laat een cursist de volgende uitspraak van ouderling Boyd K. Packer voorlezen:</p> <p>'Als we in morele en geestelijke waarden onderricht geven, onderwijzen we in niet-tastbare dingen. Misschien is geen enkele vorm van onderwijs zo moeilijk, of zo bevredigend bij een positief resultaat. Gelukkig hebben wij technieken en hulpmiddelen tot onze beschikking. Er zijn bepaalde dingen die leerkrachten kunnen doen om zichzelf</p>

en hun lessen zo voor te bereiden dat hun leerlingen (...) onderwezen kunnen worden en hun getuigenissen aan elkaar kunnen overdragen.' (*Teach Ye Diligently*, herz. ed. [1991], blz. 62.)

Wijs erop dat onderwijsmethoden belangrijk zijn, maar dat ze niet het doel van de les mogen worden. Het zijn hulpmiddelen om ervoor te zorgen dat de leerlingen zich op de verlossende leerstellingen van het evangelie concentreren en die in hun leven toepassen.

Getuigenis

Geef uw getuigenis wanneer u zich daartoe door de Geest gedreven voelt.

Opdrachten

Moedig de cursisten aan om:

1. De onderwijsmethoden te overwegen die ze kunnen gebruiken om bepaalde evangeliebeginselen effectiever te behandelen.
2. Hun ervaringen met het uitkiezen en gebruiken van verschillende onderwijsmethoden in hun aantekenboekje te noteren.
3. De afdeling 'Effectieve onderwijsmethoden' (blz. 88–95) in dit lesboek te herhalen. Herhaal ook deel F uit 'Onderwijsmethoden' (blz. 157–184).

Effectieve onderwijsmethoden

Les
9

Deel 2

Doel De cursisten leren hoe ze de beginselen kunnen toepassen die ze in les 8 geleerd hebben.

Voor de leerkracht Deze les is een voortzetting van les 8. Als voorbereiding op deze les zult u een aantal cursisten uitnodigen om aan de hand van de volgende onderwijsmethoden bepaalde evangeliebeginselen te behandelen: verhalen vertellen, vragen stellen en besprekingen leiden (zie 'Voorbereiding', punt 1 [hieronder]). U moet ervoor zorgen dat dit een opbouwende ervaring is, en dat ze er zelfvertrouwen door ontwikkelen om verschillende onderwijsmethoden te gebruiken. U moet goed op de behoeften en gevoelens letten van cursisten die nog niet veel ervaring als leerkracht hebben.

Voorbereiding 1. Vraag drie cursisten van tevoren om ieder een van de onderstaande presentaties voor te bereiden. Moedig hen aan om de Schriften en *Evangeliebeginselen* (31110 120) te raadplegen bij de voorbereiding van de presentaties. Laat hen ook dit boek raadplegen om te weten hoe ze de toegewezen onderwijsmethoden moeten gebruiken.

Presentatie 1: Vertel een waargebeurd verhaal over de kracht van het persoonlijk gebed. Zorg ervoor dat u ideeën kunt geven over het effectieve gebruik van verhalen in het evangelieonderwijs.

Presentatie 2: Gebruik vragen om de zegeningen van het heiligen van de sabbat te behandelen. Zorg ervoor dat u ideeën kunt geven over het effectieve gebruik van vragen in het evangelieonderwijs.

Presentatie 3: Houd een bespreking over de redenen waarom we gewillig moeten zijn offers te brengen. Wees voorbereid om ideeën te geven over het effectieve gebruik van besprekingen in het evangelieonderwijs.

2. Help de cursisten zo nodig bij de voorbereiding van hun presentaties.

Aanbevolen lesschema Herinner de cursisten aan de presentaties over aanschouwelijk onderwijs, vergelijkingen en het bord in de voorgaande lessen. Vandaag zullen ze presentaties zien van cursisten die aan de hand van een verhaal, het stellen van vragen of het houden van een bespreking evangeliebeginselen behandelen.

Verhalen vertellen

Presentatie en bespreking Nodig de aangewezen cursist uit om de eerste presentatie te houden (zie 'Voorbereiding', punt 1). Laat de cursisten na die presentatie de volgende vragen bespreken:

- In hoeverre begrijpt u de kracht van het persoonlijk gebed nu beter?

Vraag de aangewezen cursist naar ideeën die hij of zij heeft opgedaan met het gebruik van verhalen in het behandelen van evangeliebeginselen.

Presentatie van de leerkracht Laat de cursisten 'Verhalen' (blz. 178–180) opslaan. Neem 'Richtlijnen voor het voorbereiden en vertellen van verhalen' (blz. 179) met hen door.

Vragen stellen

Presentatie en bespreking

Nodig de aangewezen cursist uit om de tweede presentatie te houden (zie 'Voorbereiding', punt 1). Laat de cursisten na die presentatie de volgende vragen bespreken:

- In hoeverre hebt u door de vragen een beter begrip gekregen van de zegeningen die uit het heiligen van de sabbat voortkomen?

Vraag de aangewezen cursist naar ideeën die hij of zij heeft opgedaan met het gebruik van vragen in het behandelen van evangeliebeginselen.

Presentatie van de leerkracht

Zorg ervoor dat de cursisten begrijpen dat de vragen die we als onderwijsmethode gebruiken:

1. De bespreking en de gedachtengang moeten stimuleren. Om erachter te komen wat mensen weten, denken of voelen, kunt u vragen stellen die beginnen met *wat, waar, wanneer, waarom, hoe* of *in hoeverre*. Over het algemeen zijn vragen die met *ja* of *nee* beantwoord kunnen worden niet effectief, tenzij ze een inleiding op andere vragen of op toezeggingen zijn.
2. Ervoor moeten zorgen dat de leerlingen inzien hoe ze evangeliebeginselen in hun leven kunnen toepassen.
3. De leerlingen aanmoedigen om over persoonlijke ervaringen en ideeën te praten die met de behandelde beginselen te maken hebben.

Leg uit dat het niet erg is als het een paar seconden stil is nadat we een vraag hebben gesteld. Men moet misschien even over de vraag nadenken.

Leg uit dat de leerlingen aanvullende ideeën kunnen vinden in 'Lesgeven door middel van vraagstelling' (blz. 68–70).

Besprekingen leiden

Presentatie en bespreking

Nodig de aangewezen cursist uit om de derde presentatie te houden (zie 'Voorbereiding', punt 1). Laat de cursisten na die presentatie de volgende vragen bespreken:

- In hoeverre begrijpt u door deze bespreking beter waarom we gewillig moeten zijn om offers te brengen?

Vraag de aangewezen cursist naar ideeën die hij of zij heeft opgedaan met het gebruik van besprekingen.

Presentatie van de leerkracht

Zorg ervoor dat de cursisten begrijpen dat we tijdens besprekingen:

1. Ervoor moeten zorgen dat de leerlingen zich op hun gemak voelen om over hun getuigenis, ideeën, ervaringen en vragen te praten.
2. De inbreng van de leerlingen moeten erkennen, waarderen en respecteren.
3. Begrip moeten hebben voor leerlingen die niet graag deelnemen. Het kan verstandig zijn om onder vier ogen met hen te praten om erachter te komen wat hun gevoelens zijn ten opzichte van voorlezen of deelname in de klas. Het kan ook nuttig zijn om hun van tevoren een aantal teksten op te geven die zij voor de les kunnen bestuderen en overdenken.
4. De vragen en opmerkingen van de leerlingen aan de andere leerlingen kunnen voorleggen.

Leg uit dat de cursisten aanvullende ideeën in 'Besprekingen leiden' (blz. 63–65) kunnen vinden.

Slot**Samenvatting**

Spreek uw waardering uit voor de presentaties van de cursisten.

Herinner de cursisten aan het feit dat onderwijsmethoden belangrijk zijn, maar dat ze niet het doel van de les mogen worden. Het zijn hulpmiddelen om ervoor te zorgen dat de leerlingen zich op de verlossende leerstellingen van het evangelie concentreren en die in hun leven toepassen.

Leg uit dat ons enthousiasme om les te geven zal toenemen als we er voortdurend naar streven om beter verschillende onderwijsmethoden te gebruiken. Het is soms misschien beangstigend en eng om nieuwe onderwijsmethoden te proberen, maar die gevoelens kunnen we de baas worden.

Citaat

President Heber J. Grant citeerde vaak Ralph Waldo Emerson, die heeft gezegd: 'Datgene waarin we volharden, gaat ons steeds gemakkelijker af; niet omdat de aard van de zaak anders is geworden, maar omdat ons vermogen om het te doen toegenomen is.' (*Gospel Standards*, bezorgd door G. Homer Durham [1941], blz. 335.)

Getuigenis

Geef uw getuigenis wanneer u zich daartoe door de Geest gedreven voelt.

Opdrachten

Moedig de cursisten aan om:

1. Nieuwe onderwijsmethoden te gebruiken bij het behandelen van evangeliebeginselen. Laat hen hun ervaringen in hun aantekenboekje noteren.
2. Volgende week voorbereid naar de klas te komen met een plan voor een les die ze binnenkort zullen geven. Deze les kan een onderdeel van een gezinsavond zijn, een opdracht in de kerk of een andere kans om les te geven. Lesmateriaal mee te nemen, zoals de Schriften en lesboeken.

Les 10

Vervaardig elk noodzakelijk voorwerp

Doel De cursisten leren hoe ze effectieve lessen kunnen voorbereiden.

Voor de leerkracht Leerkrachten moeten zichzelf drie vragen stellen als ze lessen voorbereiden:

1. Wat moet er naar aanleiding van deze les in het leven van de leerlingen gebeuren?
2. Welke specifieke beginselen moeten behandeld worden?
3. Hoe moeten die beginselen behandeld worden?

Door middel van de eerste vraag kan de leerkracht de les op de behoeften van de leerlingen afstemmen. Aan de hand hiervan kan de leerkracht besluiten wat hij wil behandelen. Dat is een belangrijke beslissing, vooral omdat de lessen vaak meer materiaal bevatten dan de leerkracht in een les kan behandelen. Als leerkrachten besluiten hoe ze een les gaan geven, moeten ze onderwijsmethoden uitkiezen die bij het lesmateriaal passen, uitnodigend voor de Geest zijn en leergierigheid aanmoedigen.

Als u deze les geeft, zorg er dan voor dat de cursisten begrijpen hoe ze een les effectief en onder leiding van de Geest kunnen voorbereiden. Vergeet niet dat uw voorbereiding van deze les een voorbeeld kan zijn voor de cursisten als zij zich op het lesgeven voorbereiden.

- Vorbereiding**
1. Bestudeer de afdeling 'Vervaardig elk noodzakelijk voorwerp' (blz. 96–105) in dit lesboek.
  2. Herinner de cursisten eraan om voorbereid naar de klas te komen met een plan voor een les die ze binnenkort zullen geven. Moedig hen aan om lesmateriaal mee te nemen, zoals de Schriften en lesboeken. (Deze opdracht werd aan het eind van les 9 gegeven.)
  3. Breng een recent exemplaar van een lesboek van de kerk mee naar de klas, zoals een jeugdwerk- of zondagsschoollesboek, waarin doelomschrijvingen en aanbevolen lesschema's staan.
  4. Schrijf het volgende schema op het bord, voordat u aan de les begint:

<p>1. <i>Wat moet er naar aanleiding van deze les in het leven van de leerlingen gebeuren?</i></p>	<p>2. <i>Welke specifieke beginselen moeten behandeld worden?</i></p>	<p>3. <i>Hoe moeten deze beginselen behandeld worden?</i></p>
--	---	---

Aanbevolen lesschema	Persoonlijke voorbereiding is uitermate belangrijk om anderen in het evangelie te kunnen onderwijzen.
Citaat	Laat een cursist de uitspraak van ouderling Dallin H. Oaks op blz. 96 voorlezen.
Het bord en presentatie van de leerkracht	<p>Vestig de aandacht van de cursisten op het schema dat u op het bord hebt geschreven. Laat de cursisten het schema in hun aantekenboekje overnemen.</p> <p>Leg uit dat dit drie belangrijke vragen zijn die we onszelf tijdens het voorbereiden van een les moeten stellen.</p> <p>Leg uit dat de cursisten deze vragen tijdens deze les aan de hand van het meegenomen lesmateriaal zullen beantwoorden.</p> <p>1. Besluit wat er naar aanleiding van deze les in het leven van onze leerlingen moet gebeuren.</p>
Aantekenboekje en presentatie van de leerkracht	<p>Laat de leerlingen het lesmateriaal dat ze hebben meegenomen openslaan. Laat ze het onderwerp van hun les bovenin het schema noteren. Als ze uit de Schriften les geven, laat ze dan het hoofdstuk en vers noteren.</p> <p>Leg uit dat we met een onderwerp in het achterhoofd kunnen besluiten wat voor invloed de les op de leerlingen moet hebben. Een jeugdwerklerkracht die een les over tiende geeft, kan bijvoorbeeld besluiten dat de kinderen moeten begrijpen wat tiende is en waarom we tiende betalen. Ouders die een les over de tempel geven, kunnen besluiten dat hun kinderen een verlangen moeten krijgen om in de tempel te trouwen. Een quorumpresident ouderlingen die een les over de gezinsavond geeft, kan besluiten dat de quorumleden door de les geïnspireerd moeten worden om iedere week een zinvolle gezinsavond te houden.</p> <p>Leg uit dat in veel lesmateriaal van de kerk een doel vermeld wordt. Laat het lesboek zien dat u mee hebt genomen, en laat het doel van een van de lessen zien. Leg uit dat we het doel van de les bij het voorbereiden van onze lessen als leidraad moeten gebruiken.</p> <p>Moedig de cursisten aan om de behoeften van hun leerlingen te overwegen. Stel dan de volgende vraag:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Wat moet er naar aanleiding van deze les volgens u in het leven van uw leerlingen gebeuren? <p>Leg uit dat het antwoord van een leerkracht op die vraag over het begrip, het gevoel, het verlangen of het toekomstige gedrag van de leerlingen kan gaan. Geef de cursisten vervolgens de tijd om over die vraag na te denken. Laat hen hun antwoorden in het schema in hun aantekenboekje noteren.</p>
Bespreking	<p>Als de cursisten hun antwoorden hebben opgeschreven, moedig u hen aan om hun antwoorden en de achtergrond daarvan te bespreken.</p> <p>Wijs erop dat we de behoeften van onze leerlingen moeten overwegen als we een les voorbereiden. Onder leiding van de Geest kunnen we erachter komen in hoeverre onze leerlingen door de les beïnvloed moeten worden. Als we dat weten, kunnen we beter besluiten wat we moeten behandelen en hoe.</p>

2. Besluit wat er tijdens de les behandeld moet worden.

Presentatie van de leerkracht

Leg uit dat we vaak meer materiaal hebben dan we binnen de gegeven tijd kunnen behandelen. En dat geldt zowel voor lessen uit lesboeken met voorbereide lessen als voor lessen uit andere bronnen, zoals de *Liahona*. In dergelijke gevallen moeten we met een gebed in ons hart beslissen wat het nuttigst voor de leerlingen zal zijn.

Wijs erop dat we meer moeten doen dan alleen informatie verstrekken als we anderen in het evangelie onderwijzen. De invloed die de les op de leerlingen heeft, is belangrijker dan de hoeveelheid lesstof die we hebben behandeld.

Het bord en bespreking

■ Wat kunnen we doen om erachter te komen welke onderwerpen we moeten behandelen? (Zonder het schema uit te wissen, noteert u de antwoorden van de cursisten op het bord. Sommige belangrijke punten staan hieronder al aangegeven. Noem deze punten als de cursisten ze niet noemen.)

- a. Met een gebed in het hart de les bestuderen.
- b. Een lijstje met de belangrijkste beginselen maken.
- c. Altijd de behoeften en achtergronden van de leerlingen in gedachte houden.
- d. De leiding van de Geest ontvangen.

Moedig de cursisten aan om minimaal een week van tevoren aan de voorbereiding van een les te beginnen. Dan zullen ze voldoende tijd hebben om over het lesmateriaal na te denken en te bidden, het te begrijpen en interessante manieren te bedenken om het te behandelen.

Aantekenboekje

Laat de leerlingen opnieuw het lesmateriaal dat ze hebben meegenomen openslaan. Moedig hen aan om de behoeften van hun leerlingen nog steeds in gedachte te houden als ze de volgende vraag beantwoorden. Moedig hen ook aan om te overwegen wat hun leerlingen qua evangelisch bevattingsvermogen aankunnen.

■ Wat zijn in deze les de belangrijkste beginselen voor uw leerlingen?

Geef de cursisten de tijd om over deze vraag na te denken. Laat ze hun antwoorden in het schema in hun aantekenboekje noteren, onder het kopje 'Welke specifieke beginselen moeten er behandeld worden?'

Bespreking

Nadat de cursisten hun antwoorden hebben opgeschreven, moedigt u hen aan om hun antwoorden en de achtergrond daarvan te bespreken.

3. Besluit hoe u de les gaat behandelen.

Bespreking

Leg uit dat als we hebben besloten wat we gaan behandelen, we ook moeten besluiten hoe we het gaan behandelen. Dat betekent dat we onderwijsmethoden moeten uitkiezen waardoor onze leerlingen de beginselen zullen begrijpen.

■ Wat voor onderwijsmethoden kunnen we gebruiken? (Verwijs de cursisten naar de onderwijsmethoden die in les 8 en 9 zijn behandeld. Herinner ze ook aan de lijst met onderwijsmethoden op blz. 158 van dit boek.)

Herinner de cursisten aan het feit dat hun leerlingen door de onderwijsmethoden opgebouwd moeten worden, tot ijverige studie moeten worden aangemoedigd en de evangeliebeginselen erdoor moeten begrijpen en toepassen.

Aantekenboekje

Laat de cursisten opnieuw naar het schema in hun aantekenboekje kijken. Laat hen een beginsel overwegen onder 'Welke specifieke beginselen moeten behandeld worden?' Geef de cursisten een paar minuten de tijd om een methode te kiezen die ze kunnen gebruiken om dat beginsel te behandelen en het in hun schema op te nemen.

Laat het lesboek zien dat u hebt meegenomen. Leg uit dat er in sommige lesboeken ideeën staan om bepaalde beginselen te behandelen. Leerkrachten kunnen die ideeën gebruiken of hun eigen ideeën die op de behoeften van hun leerlingen zijn gebaseerd.

Als de cursisten de tijd hebben gehad om in hun aantekenboekje te schrijven, kunt u hen aanmoedigen om over hun ideeën te vertellen.

Slot

Citaat

Lees de volgende uitspraak van president David O. McKay:

‘Er zijn drie vuistregels voor alle leerkrachten: Ten eerste, verdiep u in het onderwerp (...); ten tweede, zorg dat het onderwerp een deel van uzelf wordt; en ten derde, probeer [uw leerlingen] te leiden zodat het onderwerp een deel van hen zal worden – niet door het aan hen op te dringen, maar door hun te laten zien wat u ziet, te weten wat u weet en te voelen wat u voelt.’ (*Gospel Ideals* [1953], blz. 424.)

Moedig de cursisten aan om de beginselen uit deze les in hun leven toe te passen. Verzekeren hen van het feit dat als ze dat met een gebed in hun hart doen, ze in staat zullen zijn lessen voor te bereiden waardoor anderen de evangeliebeginselen zullen begrijpen en in hun leven toepassen.

Getuigenis

Geef uw getuigenis wanneer u zich daartoe door de Geest gedreven voelt.

Opdrachten

Moedig de cursisten aan om:

1. De voorbereiding van de les die ze in de klas zijn begonnen, voort te zetten. Hun ervaringen met het voorbereiden en behandelen van de les in hun aantekenboekje te noteren.
2. De beginselen uit deze les te herhalen door de afdeling ‘Vervaardig elk noodzakelijk voorwerp’ (blz. 96–105) in dit lesboek te bestuderen.
3. Zich op de volgende les voor te bereiden door Matteüs 7:1–5 te bestuderen. Te overwegen of zij iets doen om oplossingen te vinden voor de moeilijkheden waarmee ze als leerkracht te maken hebben. Laat hen over eventuele veranderingen nadenken. Als ze dat doen, moeten ze de raad van de Heer in Ether 12:27, 37 overdenken, over de zegeningen die we kunnen ontvangen als we nederig onze zwakheden erkennen.

Les
11

Onze talenten ontwikkelen

Doel De cursisten laten inzien hoe ze zich voortdurend als leerkracht kunnen verbeteren.

Voor de leerkracht Toen Henoeh onder zijn volk rondreisde, hoorde hij een stem uit de hemel die hem gebod om zijn volk tot bekering te roepen. ‘En toen Henoeh deze woorden gehoord had, boog hij zich voor de Here ter aarde, en sprak tot de Here, zeggende: Waarom heb ik genade gevonden in uw ogen, en ik slechts een jongen ben, en alle mensen mij haten? Want ik ben zwaar van tong; waarom ben ik uw dienstknecht?’ (Zie Mozes 6:26–31.)

‘En de Here zeide tot Henoeh: Ga heen en doe, gelijk Ik u geboden heb. (...) Open uw mond, en hij zal gevuld worden, en Ik zal u woorden te spreken geven. (...) Zie, mijn Geest is op u; daarom zal Ik al uw woorden rechtvaardigen; (...) en gij zult in Mij verblijven, en Ik in u; wandel daarom met Mij’ (Mozes 6:32, 34).

Henoeh deed wat hem was geboden en de Heer zegende hem met het talent om krachtig te onderwijzen.

Sommige cursisten hebben misschien een soortgelijk gevoel als Henoeh toen hij zijn roeping kreeg om te prediken – ze zijn zich hun zwakheden bewust en twijfelen aan hun talenten. Deze les is erop gericht om hen te doen inzien dat zij zich als leerkracht kunnen ontwikkelen. De les is gericht op de beschikbare hulpmiddelen zoals het lesmateriaal van de kerk, hulp van leiders en de bijeenkomsten onderwijsverbetering. Het is echter belangrijk om hen te herinneren aan het feit dat de Heer de grootste hulpbron is. Als zij nederig zijn en op de Heer vertrouwen, zal Hij ‘zwakke dingen sterk voor hen doen worden’ (Ether 12:27).

-
- Voorbereiding**
1. Vraag van tevoren een cursist of een leider uit de wijk om de uitspraak van president Brigham Young op bladzijde 235 voor te lezen. Vraag hem of haar ook om een ervaring te vertellen die deze uitspraak bevestigt.
  2. Vraag een leerkracht uit de priesterschap of een hulporganisatie om de klas te bezoeken en in drie tot vijf minuten iets te vertellen over de steun die hij of zij van een leider heeft ontvangen.
  3. Vraag een leidinggevende van priesterschap of hulporganisatie om in drie tot vijf minuten iets te vertellen over de steun die leiders aan leerkrachten kunnen geven. Vraag deze persoon om zijn of haar voordracht op de informatie op bladzijde 28 van dit boek te baseren. Zorg ervoor dat die persoon is voorbereid om te bespreken hoe belangrijk het is dat leerkrachten met leiders contact opnemen om over ervaringen te vertellen, over behoeften van leerlingen te praten en om hulp en raad in te roepen. (Het is misschien nuttig om een leider te vragen die met de leerkracht samenwerkt of die de bovenstaande voordracht heeft gehouden.)
  4. Bestudeer de afdeling ‘Onze talenten ontwikkelen’ (blz. 21–28) in dit lesboek.
  5. Herhaal de informatie over bijeenkomsten onderwijsverbetering op blz. 7–9 in *Verbetering evangelieonderwijs: leidraad voor leidinggevenden*. Bereid uzelf voor om in drie tot vijf minuten iets te vertellen over de manier waarop bijeenkomsten onderwijsverbetering aan de behoeften van de leerkrachten tegemoet kunnen komen. Als

onderdeel van die voordracht kunt u de cursisten vertellen wanneer de volgende bijeenkomst onderwijsverbetering gehouden zal worden en wie deze bijeenkomsten dient bij te wonen. (Als u niet de coördinator onderwijsverbetering bent, kunt u die voordracht door de coördinator onderwijsverbetering laten houden.)

6. Bereid u voor om een of twee punten te bespreken die u aan het schema op bladzijde 25 zou willen toevoegen.
7. Stal voordat de les begint, een aantal leermiddelen van de kerk uit die in uw gebied beschikbaar zijn. Neem drie tot vijf minuten de tijd om dat materiaal te beschrijven. Als het materiaal op bladzijde 105 beschikbaar is, leg dat er dan ook bij.

Aanbevolen lesschema

Als we iedere leerling willen bereiken, moeten we ons voortdurend verbeteren.

Inleiding

Laat de aangewezen cursist of de leider uit de wijk de volgende verklaring voorlezen:

President Brigham Young heeft gezegd dat de Heer ‘zijn nederige volgelingen vandaag een beetje geeft, en als zij daarmee vooruitgang maken, zal hij ze morgen een beetje meer geven, en de volgende dag weer een beetje meer. Hij voegt niets toe als ze geen vooruitgang maken.’ (*Discourses of Brigham Young*, John A. Widtsoe [1941], blz. 90.)

Laat de van tevoren gevraagde cursist over een ervaring vertellen waardoor hij of zij de waarheid van deze uitspraak heeft ondervonden.

Presentatie van de leerkracht

Leg uit dat dit door president Young uitgesproken beginsel ook op ons als leerkrachten van toepassing is. Wij ontvangen hulp van de Heer als we steeds vooruitgang maken met wat Hij ons heeft gegeven. In deze les wordt behandeld wat we kunnen doen om ons onderwijs te verbeteren. Er worden ook hulpmiddelen in behandeld die door de kerk beschikbaar zijn gesteld.

De kerk voorziet in hulpmiddelen om ons als leerkracht vooruitgang te laten maken.

Verslagen

De mediatheek

Leg uit dat de kerk materiaal heeft gepubliceerd aan de hand waarvan wij effectieve lessen kunnen geven. Vestig de aandacht van de cursisten op het materiaal dat u voor de klas hebt liggen (zie ‘Voorbereiding’, punt 7). Besteed een paar minuten om het materiaal te beschrijven en stel de cursisten in de gelegenheid om vragen te stellen. Moedig de cursisten aan om de mediatheek te bezoeken en meer over dit en ander materiaal te weten te komen waardoor zij misschien betere lessen kunnen geven.

Leg uit dat de kerk naast het leerplan ook nog andere hulpmiddelen verschaft om ons als leerkracht te helpen. Bespreek deze hulpmiddelen aan de hand van het volgende.

Steun van leiders

Laat de van tevoren gevraagde leider iets zeggen over de steun die leiders aan leerkrachten kunnen geven (zie ‘Voorbereiding’, punt 2 en 3).

Na zijn voordracht kunt u de cursisten vragen laten stellen over de steun die leiders aan leerkrachten kunnen geven. Moedig hen ook aan om te bespreken in hoeverre zij als leerkrachten en leiders door die steun vooruitgang kunnen maken.

Vertel hoe belangrijk u het vindt dat de leiders de leerkrachten steunen.

Bijeenkomsten onderwijsverbetering

Vertel de cursisten over de bijeenkomsten onderwijsverbetering (zie 'Voorbereiding', punt 5).

De cursus Evangelieonderwijs

Leg uit dat deze cursus ook een hulpmiddel van de kerk is om ervoor te zorgen dat wij ons als leerkracht kunnen verbeteren.

We moeten onze doelmatigheid als leerkracht voortdurend evalueren.

Aantekenboekje

Leg uit dat we voortdurend moeten evalueren in hoeverre ons onderwijs de leerlingen van nut is. Laat de cursisten het schema op bladzijde 25 opslaan. Laat hen het schema in hun aantekenboekje overnemen.

Laat de cursisten over de afgelopen weken, sinds het begin van de cursus, nadenken. Moedig hen aan om de opdrachten uit voorgaande lessen te overwegen. Laat hen in het kort hun vooruitgang als leerkracht aan de hand van het schema evalueren. Laat hen een sterk en een zwak punt van zichzelf als leerkracht opschrijven. Moedig hen aan om één ding op te schrijven dat ze nu kunnen doen om vooruitgang te maken en één vaardigheid die ze moeten ontwikkelen. (Zie het voorbeeld op bladzijde 25 voor een uitleg over deze evaluatie.)

Leg uit dat ze hiermee een goed begin maken. Ze moeten het schema zelf afmaken. Ze kunnen daarbij 'Een plan voor verbetering van uw onderwijs' op blz. 24–27 bestuderen.

Presentatie van de leerkracht

Als de cursisten de tijd hebben gehad om een en ander in hun schema te noteren, spreekt u uw eigen verlangens uit om als leerkracht vooruitgang te maken. Bespreek met de cursisten een of twee punten die u voor uzelf in dit schema zou willen plaatsen (zie 'Voorbereiding', punt 6).

Citaat

Beloof de cursisten dat de Heer hen zal helpen in hun pogingen om vooruitgang te maken. Laat een cursist de uitspraak van president James E. Faust op bladzijde 21 van dit boek voorlezen.

Slot

Presentatie van de leerkracht

Herhaal de uitspraak van president Brigham Young. Breng uw gevoelens over het belang van dit beginsel onder woorden. Als er nog voldoende tijd is, kunt u het verslag van Henoeh herhalen (zie blz. 234).

Getuigenis

Geef uw getuigenis wanneer u zich daartoe door de Geest gedreven voelt.

Opdrachten

Moedig de cursisten aan om:

1. Contact op te nemen met de leiders in hun organisatie en ervaringen uit te wisselen, de behoeften van de quorumleden of de leerlingen te bespreken en hulp en raad in ontvangst te nemen. (Als er cursisten zijn die nog geen roeping als leerkracht hebben, moedig hen dan aan om met een familielid, de coördinator onderwijsverbetering of met uzelf te bespreken wat ze uit deze cursus hebben geleerd.)
2. De beginselen te herhalen die in deze les zijn behandeld door de afdeling 'Onze talenten ontwikkelen' (blz. 21–28) in dit lesboek te bestuderen. Voortdurend aan hun vooruitgang te werken.

3. Volgende week voorbereid naar de klas te komen en een voordracht te houden over wat ze hebben geleerd en in hoeverre ze door deze cursus vooruitgang hebben gemaakt. De voordrachten moeten drie tot vijf minuten duren, afhankelijk van het aantal cursisten. Ze moeten verslag uitbrengen over (*a*) in welk opzicht ze als leerkracht zijn veranderd door wat ze hebben geleerd, en (*b*) wat ze gaan doen om als leerkracht continu vooruitgang te maken.

Les
12

Gezonden om onderwijs te geven

Doel De cursisten in de gelegenheid stellen om elkaar op te bouwen in hun streven om een betere leerkracht te worden.

Voor de leerkracht De Heer heeft ons een belangrijk beginsel van evangelieonderwijs gegeven toen Hij zei: ‘Stelt onder u een leraar aan, en laten niet allen tegelijk spreken; maar laat er één tegelijk spreken, en laten allen naar zijn woorden luisteren, opdat wanneer een ieder heeft gesproken, allen door elkander mogen zijn opgebouwd’ (LV 88:122).

In de les van vandaag, de laatste les in deze cursus Evangelieonderwijs, krijgen de cursisten de kans om elkaar op te bouwen en te onderrichten door hun gevoelens te uiten over de leerstellingen, de vaardigheden en de onderwijsmethoden die ze tijdens deze cursus hebben geleerd. Deel de les zo in dat alle cursisten de kans krijgen om deel te nemen.

Vorbereiding

1. Herinner de cursisten van tevoren aan de opdracht die ze voor deze les hebben gekregen (zie opdracht 3 op blz. 237).
2. Overweeg in hoeverre iedere cursist tijdens deze cursus vooruitgang heeft gemaakt, en wat u van iedere cursist hebt geleerd. Zorg ervoor dat u daar tijdens de les iets over kunt zeggen.

Aanbevolen lesschema

Geef in het kort uw getuigenis over het belang van evangelieonderwijs en over het voorrecht om als leerkracht werkzaam te mogen zijn. Lees vervolgens de onderstaande uitspraak van ouderling Jeffrey R. Holland voor. Laat de cursisten tijdens het luisteren vaststellen in hoeverre die uitspraak als samenvatting van deze cursus kan dienen.

‘Laten we zorgen, of we nu kinderen thuis les geven of staan voor een groep in de kerk, dat ons geloof *nooit* moeilijk waar te nemen is. Onthoud – wij behoren “van God gekomen” leerkrachten te zijn. Zaai nooit twijfel. Vermijd het uzelf op de voorgrond te plaatsen. Bereid uw lessen goed voor. Houd op de Schriften gebaseerde toespraken. Onderwijs in de geopenbaarde leer. Geef uw oprechte getuigenis. Bid, oefen en probeer vooruitgang te maken. Laten we in onze bestuursvergaderingen “onderrichten en stichten” zoals in de openbaringen gezegd wordt, zodat we uiteindelijk les geven “van omhoog”. De kerk zal er wel bij varen, en u ook, want heeft Paulus niet tot de Romeinen gezegd: “Gij, die een ander onderricht, onderricht jij uzelf niet?”’ (*De Ster*, juli 1998, blz. 31.)

Nodig alle cursisten om de beurt uit om hun presentatie te houden (zie ‘Vorbereiding’, punt 1).

Slot**Waarnemingen**

Als er voldoende tijd beschikbaar is kunt u iets zeggen over de vooruitgang die de leerlingen volgens u tijdens de cursus hebben gemaakt (zie 'Vorbereiding', punt 2). Vertel ook wat u van de cursisten hebt geleerd.

Getuigenis

Geef uw getuigenis wanneer u zich daartoe door de Geest gedreven voelt. U kunt uw vertrouwen, aanmoediging en steun ten opzichte van de cursisten uitspreken, nu zij voortgaan om anderen in het evangelie te onderwijzen.

REGISTER

A

- Aandacht
door besprekingen toegenomen, blz. 63
trekken, door een goed begin van de les, blz. 93
van de leerlingen bij de les houden, blz. 71–72
van de leerlingen observeren, blz. 71
- Aandachtstrekkingen, blz. 159
- Aanpassen van lessen
aan de leeftijdsgroep, blz. 33
voorbeelden, blz. 102
- Aanschouwelijk onderwijs, blz. 176–178, 223–224
- Aanstellen
noodzakelijk om een formele roeping te vervullen,
blz. 20
voor kracht en leiding, blz. 20
- Achtjarige kinderen, kenmerken van, blz. 114–115
- Achtien maanden oude kinderen, kenmerken van, blz. 110
- Activiteiten
groeps-, voor jongeren, blz. 121–122
moeten leerzaam en verlichtend zijn, blz. 117
richtlijnen voor het organiseren van, blz. 121–122
vereenvoudigen voor jongere kinderen, blz. 117
- Activiteitenbladen. *Zie* Werkbladen
- Adam en Eva, geboden om hun kinderen te onderwijzen,
blz. 3, 190
- Afsluiten van een les
beschrijving van een effectieve afsluiting, blz. 94
voldoende tijd voor, blz. 94
voorbeelden, blz. 94–95
- Afwisseling
afwisselend lesgeven, blz. 89–90, 225
schema voor bijhouden van, blz. 90
van onderwijsmethoden, draagt bij tot een optimale
onderwijsleersituatie, blz. 72, 80
- Antwoorden, reageren op onjuiste, blz. 64–65, 69
- Archibald, Dallas N., onderwijzen met liefde verruimt de
ziel van de luisteraar, blz. 31
- Audiocassettes. *Zie* Audiovisueel materiaal
- Audiovisueel materiaal
ideeën voor het gebruik van, blz. 159
richtlijnen van de kerk voor het gebruik van, blz. 159

B

- Ballard, M. Russell
activiteiten moeten leerzaam en verlichtend zijn, blz. 117
evangelieonderwijs thuis, blz. 128
naar meer geestelijke kennis streven, blz. 16
vertrouwen aan leerkrachten van kinderen gegeven,
blz. 108
- Beeldmateriaal, blz. 159–160
- Begin van een les
doelmatig, draagt bij tot een optimale onderwijsleer-
situatie, blz. 79
richtlijnen, blz. 93
voorbeelden, blz. 93
- Begrip tonen
begrip van leerlingen peilen, blz. 73
door besprekingen toegenomen, blz. 63
- Benson, Ezra Taft
dagelijkse schriftstudie, blz. 15
de Heer maakt zijn dienstknechten groot, blz. 20
de onderwijzende invloed van de moeder, blz. 131–132
doel van de school der profeten, blz. 213
eerst het woord van de Heer verkrijgen, blz. 14
het draait om de Geest, blz. 198–199
ideeën voor huisonderwijzers, blz. 145
invloeden van de Geest, blz. 13
kinderen het evangelie laten koesteren, blz. 205
rechtschapen leiderschap van de vader, blz. 129–130
rechtschapen tradities in het gezin, blz. 135–136
uit de Schriften en de woorden van de hedendaagse
profeten lesgeven, blz. 52, 54
waarschuwing tegen het anders uitleggen van de
kerkgeschiedenis, blz. 53
- Besprekingen
afsluiten, blz. 65
nuttig om het begrip van de leerlingen vast te stellen,
blz. 63, 73
richtlijnen voor het houden van, blz. 63–65, 228–229
voordelen van, blz. 54, 63
- Bezoek in de klas, blz. 28
- Bezoeken. *Zie* Bezoek in de klas
- Bijeenkomsten, onderwijs tijdens leidersvergaderingen, 152
- Bijeenkomsten ter verbetering. *Zie* Bijeenkomsten
onderwijsverbetering

Bord, gebruik van, blz. 162–163, 225

Brainstormen

hoe te gebruiken, blz. 161

om ideeën te stimuleren, blz. 161

Broeders en zusters, de invloed van, blz. 142–143

Broers en zussen, de invloed van, blz. 142–143

C

Caldwell, C. Max, de leiding van de Geest bij het voorbereiden van de les, blz. 48

Christus. *Zie* Jezus Christus

Clark, J. Reuben jr.

jongeren willen graag het evangelie leren kennen, blz. 6, 205

kostbare waarde van evangelieonderwijs, blz. 2

president van de kerk die een openbaring voor de kerk ontvangt, blz. 53

Conferentietoespraken, lessen voorbereiden aan de hand van, 100–101

Contact tussen leerkracht en leidinggevende

ideeën voor bespreking over, blz. 28

richtlijnen voor, blz. 28

Contacten. *Zie* Contact tussen leerkracht en leidinggevende

Context, nuttig voor het begrijpen van teksten, blz. 54–55

Cook, Gene R.

de Geest is de ware leerkracht, blz. 41

onze kinderen onder vier ogen onderwijzen, blz. 139

Cursus Evangelieonderwijs

doel en overzicht, blz. 186–187

lessen, blz. 189–239

vorbereiden op het geven van de, blz. 186

D

Dagboek, of aantekenboekje, nuttig om ideeën in op te schrijven, blz. 17, 23, 99

Deelname

aanmoedigen, in de cursus Evangelieonderwijs, blz. 187

onderwijsmethoden om leerlingen aan te moedigen, blz. 71–72

persoonlijke verantwoordelijkheid voor, blz. 72

Deemoed, ermee lesgeven, blz. 201–202

Dienstbetoon, belangrijk om de gave van naastenliefde te ontvangen, blz. 12

Diorama's, blz. 162

Discipline, in het leslokaal, door een optimale onderwijsleersituatie, blz. 218

Doelen, stellen, voor vooruitgang, blz. 25

Doorverwijzingen, als hulpmiddel bij schriftstudie, blz. 56

Draaidozen, blz. 162

Driejarige kinderen, kenmerken van, blz. 111

E

Een verhaal zingen. *Zie* Muzikale vertellingen

Eerbied

belang van, blz. 82–83, 152

gedefinieerd, blz. 82

komt uit respect voor de Godheid voort, blz. 82

manieren om – bij te brengen, blz. 83

voorbeeld zijn van, blz. 82–83

Elfjarige kinderen, kenmerken van, blz. 116

Enthousiasme, draagt bij tot een optimale onderwijsleersituatie, blz. 80

Ervaringen

over geschikte – vertellen, draagt bij tot een optimale onderwijsleersituatie, blz. 80

over geschikte – vertellen, nodigt de Geest uit, blz. 45

Evalueren van uw lessen, blz. 103–104, 236

Eyring, Henry B.

eenheid en liefde zijn uitermate belangrijk, blz. 77

nederigheid leidt tot afhankelijkheid van de Geest, blz. 200

F

Familieleden, de invloed van, blz. 142–143

Faust, James E.

de Heer werkt door middel van de nederigen en de ijverigen, blz. 21

gave van keuzevrijheid, blz. 211

Flanelborden, blz. 162

G

Gast sprekers, blz. 163

Gebarenversjes, blz. 163

Gebed

belangrijk voor het getuigenis, blz. 44

de Geest uitnodigen door, blz. 45, 199, 200

gezinsgebed, onderwijsmogelijkheden tijdens, blz. 128, 137

noodzakelijk om het woord van de Heer te verkrijgen, blz. 14–15

noodzakelijk om naastenliefde te ontvangen, blz. 12

Gebrek aan aandacht

ideeën voor het voorkomen van, blz. 220–221

vaak voorkomen door het behouden van een optimale onderwijsleersituatie, blz. 220–221

Gedragsproblemen. *Zie* Storend gedrag

Geest

anderen helpen bij het herkennen van de, blz. 48, 141

brengt de waarheid over, blz. 41

de ware leerkracht, blz. 41–42

getuige van, moedigt toepassing aan, blz. 74

herkennen van de, blz. 47–48

invloed van de, op ons, blz. 13

lesgeven door middel van de, blz. 40–48, 198–202

lessen voorbereiden met hulp van de, blz. 48, 97, 99

leven volgens de normen van de, blz. 13, 19, 200–202

manieren voor het uitnodigen van de, blz. 45–46, 199

noodzakelijk om effectief te kunnen onderwijzen,

blz. 41–42

verkrijgen van de, blz. 13, 200–202

Geestelijke voorbereiding
draagt bij tot een optimale onderwijsleersituatie, blz. 79
voorbeeld van de zoons van Mosiah, blz. 11

Gehandicapte leden
blindheid, blz. 39
doofheid, blz. 38
dyslexie, blz. 39
hulpmiddelen voor, blz. 39
liefde van de Heiland voor, blz. 38
taal- en spraakgebreken, blz. 39
verstandelijk gehandicapten, blz. 39

Gehoorzaamheid
noodzakelijk om door middel van de Geest te kunnen onderwijzen, blz. 13, 19
noodzakelijk om het woord van de Heer te verkrijgen, blz. 14

Geloof, nodig om het woord van de Heer te verkrijgen, blz. 14

Gesprekken, leiders onderwijzen tijdens, blz. 153

Getuigenis
draagt bij tot een optimale onderwijsleersituatie, blz. 80
gedefinieerd, blz. 43
geven van, nodigt de Geest uit, blz. 43–44, 45
macht van het, als onderdeel van het onderwijs, blz. 10, 43–44
verkrijgen en versterken, blz. 44
versterkt door ervaringen, blz. 45
voorbeelden van, blz. 43–44

Gezin
onderwijs moet kracht geven, blz. 109, 119, 127
thuis structureel het evangelie naleven, blz. 135–136

Gezinsavond, onderwijs tijdens, blz. 138

Gezinsgebed, onderwijsmogelijkheden tijdens, blz. 128, 137

Gezinsraden, onderwijsmogelijkheden tijdens, blz. 139

Grant, Heber J., door voorbeeld onderwijzen, blz. 18

Groepsactiviteiten, voor onderwijs aan jongeren, blz. 121–122

Groepsgesprekjes, blz. 164

Grootmaken, definitie van, blz. 20

Grootouders, de invloed van, blz. 142

H

Hales, Robert D.
ouders moeten door nederigheid, geloof en gebed onderwijzen, blz. 128
ouders moeten hun kinderen de Geest leren herkennen, blz. 141

Handicaps. *Zie* Leden met een handicap

Heilige Geest. *Zie* Geest

Hinckley, Gordon B.
behoefte van nieuwe leden, blz. 37
de heilige taak van de moeder, blz. 132
de kracht van muziek om de Geest uit te nodigen, blz. 165

de leer zuiver houden, blz. 52
definitie van *deemoed*, blz. 201
definitie van *grootmaken*, blz. 20
doeltreffend onderwijs is de essentie van leiderschap, blz. 150, 191
fundamenteel belang van evangelieonderwijs, blz. 3
geloof is als een spier, door gebruik sterker, blz. 224
huisonderwijs en huisbezoek, blz. 144
taak van de vader in het gezin, blz. 129
uit de standaardwerken onderwijzen, blz. 54
uit liefde disciplineren, blz. 84
vanuit het hart onderwijzen, blz. 189
we kunnen het beter doen, blz. 189
wereld hongert naar geestelijk voedsel, blz. 5, 192

Holland, Jeffrey R.
de heilige taak van de moeder, blz. 132
geen grotere roeping dan onderwijzen, blz. 3, 190
onderwijs tijdens leidersvergaderingen, blz. 152
‘van God gekomen’, leerkrachten zijn, blz. 238

Huisbezoek
de boodschap uitkiezen, blz. 147–148
voorbereiden en geven van de boodschap, blz. 148

Huisbezoeksters
belang van, in het leven van de leden, blz. 147, 192
taken van, blz. 147–148

Huisonderwijs
creatieve ideeën voor, blz. 145
de boodschap uitkiezen, blz. 145
voorbereiden en geven van de boodschap, blz. 146

Huisonderwijzers
belang van, in het leven van de leden, blz. 145–146, 192
taken van, blz. 145–146

Hulpmiddelen, in de Schriften, blz. 56–57

Hulpmiddelen, voor ouders, leidinggevenden en leerkrachten, blz. 105, 235–236

Hunter, Howard W.
de Geest openbaart Zich op verschillende manieren, blz. 47
gebruik de hulpmiddelen in de Schriften, blz. 56

God werkt door middel van overreding, geduld en lankmoedigheid, blz. 219
vaste tijd voor schriftstudie, blz. 16

I

Ideeën, verzamelen en noteren, blz. 23

Ijverige studie
ideeën voor het koesteren van, blz. 62, 211–212
persoonlijke verantwoordelijkheid voor, blz. 61–62, 208–210
verantwoordelijkheid van de leerkracht, blz. 61–62, 208–212

Incorrect citeren, waarschuwingen tegen, om de leer zuiver te houden, blz. 53

Interesse, door besprekingen toegenomen, blz. 63

Interpretaties, waarschuwingen tegen persoonlijke en onconventionele, blz. 53, 205

J

Jack, Elaine L., de Heer door middel van huisbezoek dienen, blz. 147

Jezus Christus
komen tot, hoogste doel van het menselijk bestaan, blz. 3, 190
bron van duurzame voeding, blz. 5
lessen over, dragen bij tot optimale onderwijsleersituaties, blz. 80
het uitstekende voorbeeld van een leider, blz. 150–151
Jezus Christus, woorden van
bid altijd, blz. 45
bidt in uw gezinnen tot de Vader, blz. 137
blijde tijdingen verkondigen, in alle ootmoedigheid, blz. 41
de geest van twisten is niet van Mij, blz. 70
de Schriften bestuderen, blz. 8
de waarde van zielen is groot in Gods ogen, blz. 35, 84
deze woorden zijn niet van mensen, doch van Mij, blz. 45
dit is mijn werk en mijn heerlijkheid, blz. 4
elkander onderrichten en stichten, blz. 152
hebt gij opdracht van de Heer, blz. 8
hetgeen van omhoog komt, is heilig, blz. 91
hetzij gesproken door mijn eigen stem, of door de stem mijner dienstknechten, blz. 20
hij, die predikt, en hij, die ontvangt, verheugen zich tezamen, blz. 9, 47
hoed mijn schapen, blz. 5
houd van elkander, blz. 12, 79
Ik ben het brood des levens, blz. 5
Ik ben het licht, dat gij omhoog moet houden, blz. 3
Ik zal zwakke dingen sterk doen worden, blz. 24, 234
in de beginselen van mijn evangelie onderwijzen, die in de Bijbel en het Boek van Mormon staan, blz. 9
in de leer van het koninkrijk onderwijzen, blz. 203
indien gij de Geest niet ontvangt, moet gij niet onderwijzen, blz. 9, 198
indien iemand diens wil doen wil, zal hij van deze leer weten, blz. 14, 19
kinderen in het evangelie onderwijzen, blz. 127
macht alleen door overreding, lankmoedigheid, zachtmoedigheid en ootmoedigheid gehandhaafd, blz. 86
mijn evangelie te prediken door de Geest, blz. 9
niemand kan bij dit werk behulpzaam zijn, tenzij hij ootmoedig en vol liefde is, blz. 31, 85, 194
niet een ieder, die tot Mij zegt: Here, Here, zal het koninkrijk der hemelen binnengaan, blz. 74
onderwijst ijverig en mijn genade zal met u zijn, blz. 8
overdenkt wat Ik u heb gezegd, blz. 97
stelt onder u een leraar aan, blz. 77, 238
tracht eerst mijn woord te verkrijgen, blz. 8, 14
verkondig wat de profeten en apostelen hebben geschreven, blz. 8
verzamelt steeds als schatten de woorden des levens, blz. 14, 153

wie gedronken heeft van het water, dat Ik hem zal geven, zal geen dorst krijgen in eeuwigheid, blz. 5–6
zoek wetenschap, door studie alsmede door geloof, blz. 14

Jongeren
begrijpen, blz. 118–20
hebben voeding met het evangelie meer nodig dan vermaak, blz. 6
lesgeven, door middel van groepsactiviteiten, blz. 121–122
wat ze van volwassenen nodig hebben, blz. 120
willen graag het evangelie leren kennen, blz. 6, 205

K

Kaarten
als hulpmiddel bij het bestuderen van de Schriften, blz. 57
gebruik van, blz. 164

Kerkgeschiedenis, waarschuwingen tegen het anders uitleggen van of het geven van een nieuwe vorm aan, blz. 53

Keuzevrijheid
geweldige gave van de Heer, blz. 211
het voorbeeld van de Heiland volgen in het respecteren van, blz. 211
uitoefening ervan door cursisten, blz. 3, 210–211

Kimball, Spencer W.
betekenis van de aanstelling, blz. 20
de Schriften keer op keer ontdekken, blz. 206
door studie verborgen waarheden ontdekken, blz. 212
eerbied is een goede invloed, blz. 82
invloed van huisonderwijzers en huisbezoeksters, blz. 192
kinderen tegen valse leerstellingen beschermen, blz. 6
leven naar uw lessen, blz. 18
onze lessen evalueren, blz. 103
vermijd onconventionele leringen, blz. 53, 205

Kinderen
aanmoedigen om deel te nemen, blz. 81
een optimale onderwijsleersituatie creëren voor, blz. 80–81, 87
effectieve onderwijsmethoden voor, blz. 59, 80–81
ideeën voor het vertellen van verhalen aan, blz. 180
in staat om hun ouders veel te leren, blz. 143
leeftijdskennmerken van, blz. 110–116
lesgeven, door het evangelie na te leven, blz. 6, 135–136
lesgeven, uit de Schriften, blz. 59, 127, 137–38
moeten evangeliebeginselen leren, blz. 127
ouders onderwijzen hen, onder vier ogen, blz. 139
ouders onderwijzen hen, tijdens onverwachte leermomenten, blz. 140–141
richtlijnen voor het begrijpen en onderwijzen van, blz. 80–81, 108–117
spreek positief tegen, blz. 80–81
wat ouders moeten behandelen, blz. 127–128

Klas, alles klaarzetten
 draagt bij tot een optimale onderwijsleersituatie, blz. 76
 ideeën voor, blz. 76
 Kopjes, hulpmiddel bij het bestuderen van de Schriften,
 blz. 56
 Koppelen van teksten, blz. 57

L

Leden, gehandicapte. *Zie* Leden met een handicap
 Leden, minder-actief. *Zie* Minder-actieve leden
 Leden, nieuwe. *Zie* Nieuwe leden
 Lee, Harold B.
 belangrijke eigenschappen van leerkrachten, blz. 26
 ervoor zorgen dat niemand het evangelie verkeerd
 begrijpt, blz. 52
 Leeftijdsgroepen, kinderen in gecombineerde
 Leeftijdskennmerken, van kinderen, blz. 110–116
 Leerkrachten
 belangrijkste eigenschappen van, blz. 26
 beschikbare hulpmiddelen, blz. 105, 235–236
 bijdragen tot een optimale onderwijsleersituatie,
 blz. 75–87, 213–221
 de helpende hand uitsteken, blz. 35–36
 de ziel voeden, blz. 5–7
 gezinnen sterken, blz. 109
 hulpmiddelen in de handen van de Heer, blz. 41
 in zuivere leer onderwijzen, blz. 52–53, 203–207
 invloed van, blz. 2–4, 190–192
 leergierigheid aanmoedigen, blz. 60–74, 208–212
 met leidinggevend contact opnemen, blz. 28
 uw leerlingen begrijpen, blz. 33–34
 waarschuwingen voor, blz. 52–53
 zaakwaarnemers van de Heer, blz. 8
 Leermomenten, onverwachte, blz. 122, 128, 140–141
 Leerstellingen
 macht van, blz. 50–51, 203–207
 verantwoordelijkheid van de leerkracht om zuiver te
 behandelen, blz. 52–53, 203–207
 verschaffen geestelijke bescherming, blz. 51, 224
 waarschuwingen om zuiver te houden, blz. 52
 ware, voeren tot veranderingen in houding en gedrag,
 blz. 51, 205
 Leidinggevend
 beschikbare hulpmiddelen, blz. 105
 bezoek in de klas, blz. 28
 ideeën voor, leerkrachten onderwijzen, blz. 28, 154–155
 ideeën voor, onderwijs tijdens leidersvergaderingen,
 blz. 152
 met leerkrachten contact opnemen, blz. 28
 onderwijsbeginselen voor persoonlijke gesprekken,
 blz. 153
 taak om les te geven, blz. 28, 150–155
 verantwoordelijkheid om de leerkrachten te steunen,
 blz. 28, 154–155, 235–236
 verantwoordelijkheid om nieuwe leerkrachten te
 helpen, blz. 28

Lessen
 aanpassen, blz. 102
 evalueren, blz. 103–104
 manieren om af te sluiten, blz. 94–95
 manieren om te beginnen, blz. 93
 uit het dagelijks leven halen, blz. 22–23
 Lezingen, als methode, blz. 164
 Lieder. *Zie* Muziek
 Liefde
 draagt bij tot een optimale onderwijsleersituatie, blz. 77
 invloed op het onderwijs, blz. 12, 30–32, 194–195
 kenbaar maken, aan de leerlingen, blz. 30–39, 194–197
 nodigt de Geest uit, blz. 46
 voor onze leerlingen en de Heer, een belangrijke eigen-
 schap, blz. 12, 31–32, 194–197
 Luisteren
 belang van, in evangelieonderwijs, blz. 64–67
 het voorbeeld van de Heiland volgen, blz. 67
 ideeën voor leerkrachten, blz. 66–67

M

Maaltijden met het gezin, onderwijsmogelijkheden tijdens,
 blz. 138–139
 Markeren, van teksten, blz. 57–59
 Maxwell, Neal A., individuele behoeften van uw leerlingen,
 blz. 33–34
 McConkie, Bruce R.
 de goddelijke taak van de leerkracht, blz. 8–10
 de leer van het eeuwig heil, blz. 5
 de macht van het getuigenis, blz. 43
 door de macht van de Heilige Geest onderwijzen, blz. 9
 evangeliebeginselen aan de behoeften van de luisteraars
 aanpassen, blz. 9–10
 evangeliebeginselen behandelen, blz. 8–9
 geen prijs te hoog om de Geest te ontvangen, blz. 13
 heldhaftig in het getuigenis van Jezus zijn, blz. 18
 leerkrachten zijn de zaakwaarnemers van de Heer, blz. 8
 persoonlijke verantwoordelijkheid om het evangelie te
 bestuderen, blz. 61
 school der profeten, blz. 213
 uit de standaardwerken onderwijzen, blz. 8–9
 van de leerstellingen getuigen, blz. 10, 43
 verband tussen de Schriften en onze ervaringen, blz. 180
 McConkie, Joseph F., waarschuwingen voor leerkrachten,
 blz. 52–53
 McKay, David O.
 definitie van eerbied, blz. 82
 getuigenis verdiept het onderwijs, blz. 44
 leerlingen laten weten wat u weet, en voelen wat
 u voelt, blz. 233
 verantwoordelijkheid van de leerkracht om de juiste
 benadering te kiezen, blz. 89
 Mediatheek, 105, 235
 Minder-actieve leden, helpen van, blz. 37

Moeders

- goddelijke rol van, blz. 131
- ideeën voor, om hun kinderen te onderwijzen, blz. 131–132
- verantwoordelijkheid van, blz. 131–132

Monson, Thomas S.

- de helpende hand uitsteken, blz. 36
- de invloed van de leidinggevende, blz. 151
- de macht van het voorbeeld, blz. 18
- God sterkt de mensen die geroepen zijn, blz. 20, 202
- in de klas lesgeven, blz. 190, 191
- ouders zijn verantwoordelijk om hun kinderen te onderwijzen, blz. 127–128
- tijdens gesprekken onderwijzen, blz. 153
- verhaal uit zijn kindertijd over het realiseren van een optimale onderwijsleersituatie, blz. 216

Muziek

- gebruiken, als methode, blz. 45–46, 165–167
- gebruiken, om kinderen les te geven, blz. 166
- geschikte, nodigt de Geest uit, blz. 45–46, 83, 165–167
- ideeën voor het dirigeren van liederen, blz. 166
- moedigt eerbied aan, blz. 83
- uitkiezen en voorbereiden van, blz. 166

Muzikale vertellingen, blz. 167**N****Naastenliefde**

- definitie van, blz. 12, 32
- ontvangst van de gave van, blz. 12

Nederigheid

- anderen beïnvloeden door, blz. 41–42, 219
- van belang om de hulp van de Heer te ontvangen, blz. 200

Negenjarige kinderen, kenmerken van, blz. 115–116**Nelson, Russell M.**

- beschermende invloed van evangelieleer, blz. 51, 224
- vaardigheid van kinderen om anderen iets te leren, blz. 143

Nieuwe leden, behoeften van, blz. 37**Notities in de kantlijn, van de Schriften, blz. 57–58****O****Oaks, Dallin H.**

- de Geest herkennen, blz. 47
- de Schriften dagelijks bestuderen, blz. 14
- door de Geest onderwijzen, blz. 40
- eerbiedig gebruik van de naam van God, blz. 82
- gehoorzaamheid noodzakelijk om door middel van de Geest te kunnen onderwijzen, blz. 13
- lofzangen zijn een belangrijke hulpbron, blz. 165
- voorbereiding noodzakelijk om door middel van de Geest te kunnen onderwijzen, blz. 96
- zich volledig op anderen concentreren, niet op zichzelf, blz. 211–212

Onderwijs

- als er geen lesboek beschikbaar is, blz. 100–101
  - begon in het voorsterfelijk bestaan, blz. 3, 190
  - belang van, blz. 2–4, 189–193
  - door middel van de Geest, blz. 40–48, 198–202
  - door middel van gezinsgebed, blz. 128, 137
  - door middel van schriftstudie, blz. 128, 137–138
  - door middel van uw voorbeeld, blz. 18–19, 121, 128, 192
  - geregelde mogelijkheden, thuis, blz. 128, 137–139
  - hulpmiddelen van de kerk, blz. 105
  - invloed van broers en zussen, blz. 142–143
  - invloed van familieleden, blz. 142–143
  - invloed van grootouders, blz. 142
  - met nederigheid en liefde, blz. 12, 31–32, 46, 194–197
  - noodzakelijk voor rechtschappen gebruik van keuzevrijheid, blz. 3, 211
  - op onverwachte momenten, blz. 122, 128, 140–141
  - plechtig en deemoedig, blz. 201–202
  - rol van, in het plan van onze hemelse Vader, blz. 2–4, 189–192
  - thuis, blz. 125–148
  - tijdens de gezinsavond, blz. 128, 138
  - tijdens gesprekken onder vier ogen, blz. 153
  - tijdens gezinsraden, blz. 139
  - tijdens leidersvergaderingen, blz. 152
  - tijdens maaltijden met het gezin, blz. 138–139
  - tijdens persoonlijke gesprekken met uw kinderen, blz. 139
  - vaardigheid van kinderen, blz. 143
  - verantwoordelijkheid van ieder lid, blz. 3–4, 191–192
  - voeding voor de ziel, blz. 5–7
- Onderwijsleersituatie**
- anderen vertellen over, blz. 77–78, 215–221
  - door besprekingen toegenomen, blz. 63
  - ideeën voor het realiseren van, blz. 76–87
  - kenmerken van een, blz. 77, 214
  - persoonlijke verantwoordelijkheid voor, blz. 77–78, 214–218
  - realiseren met kinderen, blz. 80–81, 87
  - sleutel tot discipline in het leslokaal, blz. 75, 221
  - verantwoordelijkheid van de leerkracht voor, blz. 79–87, 213–221
  - verbeterd door alles in de klas klaar te zetten, blz. 76
  - voorbeeld van de school der profeten, blz. 213–214
- Onderwijsmethoden**
- aandachtstrekkers, blz. 159
  - audiovisueel materiaal, blz. 159
  - beeldmateriaal, blz. 159–160
  - bord, blz. 160
  - brainstormen, blz. 161
  - diorama's, blz. 162
  - draaidozen, blz. 162
  - een verscheidenheid gebruiken, blz. 72, 80, 89–90, 225
  - flanelborden, blz. 162
  - gast sprekers, blz. 163
  - gebarenversjes, blz. 163
  - groepsgesprekjes, blz. 164

- hoe te kiezen, blz. 91–92
kaarten, blz. 164
lezingen, blz. 164–165
moeten ervoor zorgen dat de leerlingen de beginselen begrijpen, onthouden en toepassen, blz. 88, 99, 222–223
muziek, blz. 165–167
muzikale vertellingen, blz. 167
overheadprojectors, blz. 167
paneldiscussies, blz. 167–168
papieren poppetjes, blz. 168
platen, blz. 168–169
poppetjes, blz. 169
posten, blz. 117, 169
praktijkgerichte technieken, blz. 170
praktijkgevallen, blz. 170–171
presentaties, blz. 171
rollenspelen, blz. 171–172
schema van, blz. 90
spelletjes, blz. 172–173
spreekkoren, blz. 173
tekenen, blz. 174
toepassingen, blz. 174–175
toneelstukjes, blz. 175–176
uit het hoofd leren, blz. 176
vergelijkingen en aanschouwelijk onderwijs, blz. 176–178, 223–225.
verhalen, blz. 178–180, 227–228
voorbeelden, blz. 180–181
voorleestoneel, blz. 182
werkbladen, blz. 182–183
Oneerbiedigheid. *Zie* Verstarend gedrag
Onjuiste antwoorden, reageren op, blz. 64–65, 69
Oogcontact, om de aandacht van de leerlingen bij de les te houden, blz. 71
Ouders
belang van eenheid in het onderwijs van hun kinderen, blz. 134
beschikbare hulpmiddelen, blz. 105
ideeën om het evangelie structureel na te leven, blz. 135–136
ideeën voor, om hun kinderen te onderwijzen, blz. 127–141
leermomenten in het gezin, blz. 140–141
leren hun kinderen de Geest herkennen, blz. 141
met de leerkrachten van de kinderen samenwerken, blz. 86, 87
samen lesgeven, blz. 133–34
samen voldoende tijd aan de voorbereiding besteden, blz. 133
verantwoordelijkheid van, blz. 127–128
Overheadprojectors, blz. 167
- P**
-
- Packer, Boyd K.
alle vragen kunnen aan de hand van de Schriften beantwoord worden, blz. 51
- de fijngevoelige aard van spiritualiteit, blz. 13
de mens is van nature goed, blz. 84
de verantwoordelijkheid van de leden omvat leren en onderwijzen, blz. 193
doel van evangelieonderwijs is om het gezin te versterken, blz. 127
eerbied bevordert openbaring, blz. 82
evangelieonderwijs met het opdienen van een taart vergeleken, blz. 222–223
God wordt de Vader genoemd, blz. 130
het begrip van de leerlingen peilen, blz. 73
Jezus is het grote voorbeeld, blz. 151
leidinggevend werkzaam als leerkracht, blz. 150
muziek creëert een sfeer van aanbidding, blz. 83
muziek raakt en onderricht de ziel, blz. 46
niet-tastbare beginselen behandelen, blz. 92, 177, 225
samen lesgeven, blz. 133
verhaal over een jonge vrouw met een spraakgebrek, blz. 38
ware leer brengt verandering in houding en gedrag tot stand, blz. 51, 205
Paneldiscussies, blz. 167–168
Papieren poppetjes, blz. 168
Pearce, Virginia H.
ijverige studie aanmoedigen, blz. 61–62
verhaal over het helpen van jongevrouwen bij het realiseren van een optimale onderwijsleersituatie, blz. 217
Perry, L. Tom
eerbied toont respect voor God, blz. 82
verantwoordelijkheid van de ouders om hun kinderen te onderwijzen, blz. 128
Persoonlijke gesprekken, met kinderen, ouders gebruiken leermomenten tijdens, blz. 139
Persoonlijke voorbereiding
ideeën voor, blz. 12–20
tijd besteden aan, blz. 97
Platen, blz. 168–169
Poppetjes, blz. 169
Posten
als methode gebruiken, blz. 169
nuttig om verschillende leeftijdsgroepen les te geven, blz. 117
Praktijkgevallen, blz. 73, 170
Presentaties, blz. 171
Profeten
geroepen om te onderwijzen, blz. 3
hedendaagse, leringen van, blz. 16
uitspraken van, nodigen de Geest uit, blz. 45
- R**
-
- Respect, draagt bij tot een optimale onderwijsleersituatie, blz. 80
Roeping
aanstelling, blz. 20
een kans om dienstbaar te zijn, blz. 20
grootmaken, blz. 20

steunverlening, blz. 20
 van de Heer afkomstig, blz. 20
 voorbeeld van Jakob en Jozef in het grootmaken van, blz. 20
 Rollenspelen, blz. 171–172
 Romney, Marion G., vermijd persoonlijke uitleg van evangeliebeginselen, blz. 205

S

Schriften
 antwoord op alle vragen in, blz. 51
 belang van onderwijzen uit, blz. 54
 hulpmiddelen in, blz. 56–57
 ideeën om te onderwijzen uit, blz. 54–59
 in gezinsverband bestuderen, blz. 15, 128, 137–138
 kinderen onderwijzen uit, blz. 59, 127
 koppelen, blz. 57
 markeren, blz. 56
 notities in de kantlijn van, blz. 57–58
 onderwijzen uit, nodigt de Geest uit, blz. 45, 199
 waarom ze behouden zijn gebleven, blz. 52
 Schriftstudie in het gezin, onderwijsmogelijkheden tijdens, blz. 15, 127, 137–138
 Scott, Richard G.
 leerlingen helpen bij het herkennen van de Geest, blz. 48
 nederigheid noodzakelijk om door middel van de Geest te onderwijzen, blz. 41–42
 volgens de leringen van de Heiland leven, blz. 19
 Smith, Joseph F.
 speculatie vermijden, blz. 53
 stokpaardjes vermijden, blz. 53
 verlossende waarheden behandelen, blz. 49
 Smith, Joseph Fielding
 de Geest verstrekt waarheid krachtiger dan hemelse visioenen, blz. 41
 gehoorzaamheid noodzakelijk om door middel van de Geest te onderwijzen, blz. 19
 vermijd behandeling van wereldse levensbeschouwingen, blz. 204
 Smith, Joseph
 aan de hand van de context de Schriften begrijpen, blz. 54
 gevoelens van tederheid en liefde, blz. 30
 Smith, Hyrum, geadviseerd om eerst het woord van God te verkrijgen, blz. 14
 Snow, Lorenzo, de macht van het voorbeeld, blz. 192
 Speculatie, vermijden, om de leer zuiver te houden, blz. 52–53
 Spelletjes
 als methode, blz. 172
 richtlijnen voor het uitkiezen van, blz. 172
 Spiritualiteit, de fijngevoelige aard van, blz. 13
 Spreekkoren, blz. 163
 Sterke punten, vaststellen van onze eigen, blz. 24

Steunverlenende stem, van de aanwezigen, verschaft kracht, blz. 20
 Stokpaardjes
 doen onderwijs teniet, blz. 53
 gedefinieerd, blz. 53
 Storend gedrag, reageren op, blz. 84–87
 Studeren
 de Schriften en de woorden van de hedendaagse profeten, blz. 14–17
 ideeën om beter te, blz. 17
 lijn brengen in uw studie, blz. 16–17
 noodzakelijk om het woord van God te verkrijgen, blz. 14
 noodzakelijk om verborgen waarheden te ontdekken, blz. 14
 tijd vrijmaken om te, blz. 16

T

Talenten
 de Heer kan onze talenten grootmaken, blz. 234, 235
 ontwikkelen van onze, blz. 21–28, 234–236
 Taylor, John, getuigenis van het martelaarschap van Joseph and Hyrum Smith, blz. 52
 Tekenen, blz. 174
 Thuis, lesgeven, blz. 125–148
 Tienjarige kinderen, kenmerken van, blz. 116
 Tijd, in de klas, blz. 94
 Toepassing
 onderwijsmethoden voor, blz. 74, 174
 taak van de leerkracht om aan te moedigen, blz. 74
 Toepassingen, als methode, blz. 175
 Toneelstukjes
 gebruik van, blz. 175
 waarschuwingen betreffende, blz. 176
 Tradities, rechtschappen, verenigen het gezin, blz. 135–136
 Tweejarige kinderen, kenmerken van, blz. 110–111

U

Uit het hoofd leren, als methode, blz. 176

V

Vaders
 suggesties voor rechtschappen leiderschap, blz. 129–130
 verantwoordelijkheid van, blz. 129–130
 Vasten, om het woord van de Heer te verkrijgen, blz. 14–15
 Verantwoordelijkheid, persoonlijke, voor evangeliestudie.
Zie IJverige studie
 Verbetering
 doelen stellen, blz. 25
 een plan bedenken, blz. 24–27
 met de hulp van de Heer, blz. 26–27
 schema voor planning van, blz. 25
 Vergelijkingen, gebruik van, als methode, blz. 177, 224–225

Verhalen

- richtlijnen voor het uitkiezen van, blz. 178
- richtlijnen voor het voorbereiden en vertellen van, blz. 179–180
- uit de Schriften, blz. 55
- vermijden van sensationele, blz. 53, 179
- verschillende soorten, blz. 178–179
- vertellen, aan jonge kinderen, blz. 180

Verkrijgen van het woord

- advies aan Hyrum Smith, blz. 14
- door gebed en vasten, blz. 14–15
- door gehoorzaamheid, blz. 14
- door studie en door geloof, blz. 14
- noodzakelijk om krachtig te kunnen onderwijzen, blz. 14–15

Vermaak, onvoldoende om de ziel te verzorgen, blz. 6

Videobanden. *Zie* Audiovisueel materiaal

Vierjarige kinderen, kenmerken van, blz. 111–112

Vijfjarige kinderen, kenmerken van, blz. 112

Voeding

- Jezus Christus is de ware bron van, blz. 5
- opdracht om te voorzien in geestelijke, blz. 5–7
- taak van de leerkracht ten opzichte van de leerlingen, blz. 5–7

Voetnoten, hulpmiddel bij het bestuderen van de Schriften, blz. 56

Volwassenen

- algemene eigenschappen, blz. 123–124
- onderlinge verschillen, blz. 124
- onderwijzen, blz. 123–124

Voorbeeld

- krachtige onderwijsmethode, blz. 18–19, 121, 128, 192
- vereist persoonlijke inzet, blz. 18–19

Voorbeelden, als methode, blz. 180–181

Vorbereiding, geestelijke. *Zie* Geestelijke voorbereiding

Vorbereiding, de les. *Zie* Vorbereiding van de les

Vorbereiding van de les

- aanpassen, aan de leerlingen, 23, 33–34, 102
- belangrijke vragen, blz. 98–99, 230–233
- conferentietoespraken en andere hulpmiddelen gebruiken, blz. 100–101
- door de kerk geproduceerd materiaal gebruiken, blz. 105
- leiding van de Geest tijdens, blz. 48
- voldoende tijd besteden aan, blz. 23, 97
- vreugde vinden in, blz. 97

Vorbereiding, leslokaal. *Zie* Klas, alles klaarzetten

Vorbereiding, persoonlijke. *Zie* Persoonlijke vorbereiding

Voordrachten, blz. 181

Voorleestoneel, blz. 182

Voorsterfelijk bestaan, eerste onderwijs vond plaats in, blz. 3, 190

Vragen

- als hulpmiddel tijdens de vorbereiding, blz. 123–124, 230–233

- creatief gebruik van, blz. 70
- die met ja of nee beantwoord kunnen worden, blz. 6
- effectief om besprekingen gaande te houden, blz. 63
- feitelijke, blz. 68
- het voorbeeld van de Heiland volgen, blz. 68
- leerlingen voorbereiden op het beantwoorden van, blz. 69
- om toepassing aan te moedigen, blz. 69
- om tot nadenken te stemmen, blz. 68–69
- richtlijnen, blz. 68–70, 228
- vermijd controversiële, blz. 69
- vervolgvragen, blz. 69

W

Waarschuwingen, om de leer zuiver te houden, blz. 52–53

Warner, Susan L.

- de invloed van grootouders, blz. 142
- kinderen onthouden onderwijs thuis, blz. 6

Wereldse levensbeschouwingen, vermijd behandeling van, blz. 204

Werkbladen, blz. 182–183

Wirthlin, Joseph B.

- getrouwe leden vergeleken met reusachtige eikenbomen, blz. 224

liefde is de essentie van het evangelie, blz. 197

Woord van God

in de Schriften en de woorden van de hedendaagse profeten, blz. 51

macht van het, blz. 50–51

verkrijgen. *Zie* Verkrijgen van het woord

voorbeeld van Alma die het gebruikt, blz. 50

Y

Young, Brigham

- de macht van het getuigenis, blz. 43
- kinderen leren van tradities, blz. 135
- met liefde kastijden, blz. 86
- voortgang maken door de kennis van de Heer, blz. 235

Z

Zaakwaarnemers, van de Heer, blz. 8

Zelfredzaamheid, in evangeliestudie. *Zie* IJverige studie

Zesjarige kinderen, kenmerken van, blz. 113

Zevenjarige kinderen, kenmerken van, blz. 114

Ziel, onderwijs moet voedzaam zijn, blz. 5–7

Zwakheden

de Heer zal ons helpen bij het overwinnen van, blz. 24, 26–27

een plan bedenken om te overwinnen, blz. 25

vaststellen van onze eigen, blz. 24–25

DE KERK VAN
JEZUS CHRISTUS
VAN DE HEILIGEN
DER LAATSTE DAGEN

Dutch 36123 120